

VRHOVNI SUD CRNE GORE
THE SUPREME COURT OF MONTENEGRO

BILTEN/BULLETIN
1/2015

CRNA GORA / MONTENEGRO
VRHOVNI SUD CRNE GORE / THE SUPREME COURT OF MONTENEGRO

BILTEN / BULLETIN
1/2015 GODINA / YEAR

Za izdavača / For publisher
Vesna Medenica, Predsjednik Vrhovnog suda / President of the Supreme Court

REDAKCIJA BILTENA / REDACTION OF THE BULLETIN

Radule Kojović (krivično pravo, zamjenik gl.i odgovornog urednika)
Vesna Begović (gradjansko pravo)
Stanka Vučinić (upravno pravo)

Glavni i odgovorni urednik / Editor in chief
Duška Radović

Urednik u redakciji / Desk Editor
Dubravka Božović, savjetnik u Vrhovnom sudu
Saradnik u redakciji / assistant
Ljiljana Milić, savjetnik u Vrhovnom sudu

Sekretar redakcije / Secretary desk
Sanja Kalezić sekretar Vrhovnog suda

ISSN 1800-5810

**CRNA GORA
VRHOVNI SUD**

**B I L T E N
1/2015**

Podgorica, oktobar 2015

U znak zahvalnosti dr Čedomiru Bogićeviću,

glavnom i odgovornom uredniku Biltena Vrhovnog Suda Crne Gore (2002.–2011.)

U čast ovogodišnjeg izdanja Biltena Vrhovnog suda Crne Gore s ponosom i da se ne zaboravi, ističemo da je dr Čedomir Bogićević bio dugodišnji član našeg tima, za šta mu dugujemo posebnu zahvalnost.

Dr Čedomir Bogićević, sudija Vrhovnog suda Crne Gore, nakon završenog radnog vijeka u sudstvu, ostaće upamćen ne samo kao mudar djelilac pravde, već i kao vrsni mislilac, orator, književnik i akademik DANU. Svojom stručnošću i odgovornim radom on je obogatio crnogorsko sudstvo donoseći relevantne sudske odluke iz oblasti upravnog i radnog prava.

Kao član Redakcije Biltena Vrhovnog suda, dr Čedomir Bogićević je nastojao da najznačajnija pravna mišljenja i stavove približi nosiocima sudijske funkcije. Svojim pravničkim znanjem i praksom, ali i književnom darovitošću, on je dao nemjerljiv doprinos radu Redakcije i kvalitetu Biltena. U mnogome je podigao značaj i kvalitet ove publikacije, a time i nivo transparentnosti rada i uloge Vrhovnog suda Crne Gore koji je vodeći nosilac aktivnosti u sudstvu tokom aktuelnog i delikatnog procesa integracija.

Sudija Bogićević je nerijetko pisao priloge o najznačajnijim pravnim dokumentima. Upravo su strateška dokumenta koja uređuju oblast pravosuđa bila osnov njegovog minucioznog, kako praktičnog, tako i istorijsko-naučnog problematizovanja. Njih je dr Čedomir Bogićević na svoj osoben način pretočio u argumentovane sugestije i stavove uvijek usmjerene ka jačanju autoriteta sudske vlasti i pravne sigurnosti.

Posebnu dragocjenost u očuvanju tradicije crnogorskog sudstva predstavlja Monografija čiji je isključivi tvorac sudija Čedomir Bogićević.

REDAKCIJA BILTENA VRHOVNOG SUDA CRNE GORE

PRAVNI STAVOVI

NAČELNI PRAVNI STAV

Sticanje prava svojine na nepokretnosti po osnovu pravnog posla

Pravo svojine na nepokretnim stvarima na osnovu punovažnog ugovora o prodaji ne može se steći ako nije izvršen upis u katastar nepokretnosti, bez obzira što su ugovorne strane izvršile obaveze iz ugovora.

O b r a z l o ž e n j e

Uslovi za sticanje prava svojine na osnovu pravnog posla propisani su odredbom člana 84 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. List CG“, br.19/2009). Prema toj odredbi na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnim stvarima stiče se upisom u katastar nepokretnosti ili na drugi odgovarajući način određen zakonom. Ista odredjenja sadržavao je i čl. 33 Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa koji se primjenjivao do stupanja na snagu Zakona o svojinsko-pravnim odnosima.

Ugovor na osnovu koga se prenosi pravo svojine na nepokretnosti mora biti zaključen u pisanoj formi i ovjeren u skladu sa zakonom (član 61 Zakona o obligacionim odnosima „Sl. List CG“, br.47/08). Nakon početka rada notara obavezna je forma notarskog zapisa – čl. 52 stav 1 tačka 6 Zakona o notarima. Ugovori koji nijesu sačinjeni u propisanoj formi ne proizvode pravno dejstvo. Obaveznost pisane forme i ovjera potpisa od strane suda bili su uslov punovažnosti ovih ugovora u smislu čl. 11 Zakona o prometu nepokretnosti.

Za sticanje prava svojine nije dovoljno samo postojanje punovažnog ugovora jer se svojina na nepokretnostima ne prenosi zaključenjem ugovora. Pored punovažnog ugovora, potreban je i način sticanja – upis u katastar nepokretnosti. Upis u katastar je materijalnoppravna pretpostavka za sticanje prava svojine i ima konstitutivni karakter pa se svojina na nepokretnostima na osnovu pravnog posla stiče tek upisom u katastar nepokretnosti. Predaja nepokretnosti izvršena na osnovu ugovora nema uticaja na prenos prava svojine, jer predaja po zakonu ne predstavlja način sticanja prava svojine.

Na osnovu pravnog posla, bez upisa u katastar nepokretnosti, stiče se samo pravo na obligacionopravni zahtjev za ispunjenje ugovora, ukoliko prodavac nije predao nepokretnost kupcu ili ukoliko nije dao izjavu da pristaje na uknjižbu (clausula intabulandi).

Osim citirane odredbe Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, mora se imati u vidu da se prema načelu upisa iz člana 8 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, stvarna prava na nepokretnostima stiču, prenose, ograničavaju i prestaju upisom u katastar nepokretnosti. Ovo načelo se dosljedno primjenjuje na sticanje prava svojine na osnovu pravnog posla i kod hipoteke, jer upis ima konstitutivni karakter. Kada su u pitanju drugi osnovi sticanja (odluka suda ili drugog državnog organa, održaj, gradjenje) upis u katastar nepokretnosti nije materijalnoppravna pretpostavka za sticanje prava i ima deklarativni karakter.

Prema tome, činjenica da su strane ugovornice izvršile obaveze iz ugovora o prodaji nepokretnosti, nema uticaja na prenos prava svojine. Pravo svojine stiče se tek upisom u katastar nepokretnosti. Ukoliko je nepokretnost predata kupcu ta činjenica može biti relevantna za sticanje prava svojine na osnovu redovnog održaja po proteku roka od 10 godina, u skladu sa čl. 53 stav 2 navedenog zakona.

Slijedom navedenog, pravo svojine na nepokretnim stvarima na osnovu punovažnog ugovora o prodaji ne može se steći ako nije izvršen upis u katastar nepokretnosti, bez obzira što su ugovorne strane izvršile obaveze iz ugovora.

(Načelni pravni stav usvojen na Opštoj sjednici Vrhovnog suda Crne Gore, održanoj dana 27.02.20.15. godine)

NAČELNI PRAVNI STAV

Pravo zaposlenog na razliku zarade ako prethodno nije pobijao rješenje o postavljenju u dijelu kojim je određen koeficijent

Zaposleni kojem je koeficijent za zaradu određen rješenjem o postavljenju nema pravo na razliku do zarade koja bi mu pripadala za to radno mjesto po koeficijentu određenom Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika, ako prethodno nije kod nadležnog organa pobijao rješenje o postavljenju, u dijelu kojim je određen koeficijent.

O b r a z l o ž e n j e

Prema Zakonu o državnim službenicima i namještenicima ("Sl.list CG", br.39/2011 i 50/2011), o pravima i obavezama državnog službenika, odnosno namještenika odlučuje starješina državnog organa rješenjem (čl.134. st.1). Protiv tog rješenja može se podnijeti žalba u roku od osam dana od dana prijema rješenja (čl.135) o kojoj odlučuje Komisija za žalbe (čl.136).

Protiv odluke Komisije za žalbe može se tužbom pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana prijema odluke (čl.138. st.1). Iste odredbe sadrži i Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl.list CG", br.27/04).

Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list CG", br.86/09, 39/11, 59/11 i 14/12), u čl.3, propisano je da se zarada državnog službenika, odnosno namještenika utvrđuje pojedinačnim aktom, u skladu sa Zakonom.

Prema čl.4 istoga Zakona, državni službenik, odnosno namještenik ostvaruje zaštitu prava na zaradu, naknadu i druga primanja u skladu sa propisima o državnim službenicima i namještenicima.

Članom 15. st.1 tog Zakona određeno je da rješenje o fiksnom dijelu zarade za zaposlene u organima državne uprave i zaposlene kod pravnog lica iz čl.7. ovog Zakona donosi starješina organa državne uprave nadležan za poslove budžeta (ministar finansija), na osnovu odluke starješine organa, odnosno lice koje rukovodi pravnim licem iz čl.7 st.1. ovog Zakona o raspoređivanju ili unapređenju državnog službenika ili namještenika u više zvanje, odnosno platni razred, a prema st.2 istog Zakona za zaposlene u državnim organima rješenje o fiksnom dijelu zarade donosi starješina državnog organa, odnosno starješina službe tog organa na osnovu akta o raspoređivanju ili unapređenju državnog službenika, odnosno namještenika u više zvanje, odnosno platni razred. Članom 7 st.2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisano je da se ovaj zakon primjenjuje i na zaposlene u organima lokalne uprave.

Na osnovu citiranih zakonskih odredbi prozilaži da državni službenik, odnosno namještenik nema pravo na razliku u zaradi koju je primao i koja mu je određena rješenjem donijetim saglasno čl.15. st.1 Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika i zaradi koja mu je po tom zakonu pripadala za radno mjesto na koje je

raspoređen, ako prethodno zaštitu svog prava nije tražio u postupku propisanim navedenim zakonom.

*(Načelni pravni stav usvojen na Opštoj sjednici Vrhovnog suda Crne Gore,
održanoj dana 19.03.20.15. godine)*

NAČELNI PRAVNI STAV

Pravo korišćenja morskog dobra od strane ranijih vlasnika

Vlasnici zemljišta na morskom dobru koje je stečeno na pravno valjan način do dana stupanja na snagu Zakona o morskom dobru i upisano u zemljišne ili druge knjige o evidenciji nepokretnosti kao privatna svojina, imaju zakonsko pravo korišćenja morskog dobra, pod istim uslovima, u skladu sa prostornim, odnosno urbanističkim planom, sve do njegovog izuzimanja, pa nijesu dužni da sa javnim preduzećem koje upravlja morskim dobrom zaključe ugovor o korišćenju morskog dobra.

O b r a z l o ž e n j e

Normativni okvir:

- Ustav Crne Gore;
- Zakon o morskom dobru („Sl. list SRCG“, br. 9/78 i 2/89);
- Zakon o morskom dobru („Sl. list RCG“, br. 14/92, 27/94 i „Sl. list CG“, br. 51/2008, 21/2009 i 40/21011);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11);
- Zakon o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/2009).

Članom 58 stav 3 Ustava Crne Gore propisano je da su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi državna svojina.

Zakonom o morskom dobru uredjen je pojam morskog dobra, upravljanje morskim dobrom, njegovo korišćenje, unapredjenje i zaštita.

Zakonom o morskom dobru iz 1978. godine i sada važećim zakonom na istovjetan način definisan je pojam morskog dobra.

Morskim dobrom smatra se morska obala, luke, lukobrani, navozi, nasipi, sprudovi, kupališta, hridi, limani, grebeni, vrulje, izvori i vrela na obali, ušća rijeka koje se ulivaju u more, kanali spojeni sa morem, podmorje, morsko dno i podzemlje, kao i unutrašnje morske vode i teritorijalno more, živa i neživa bogatstva u njima i živa i neživa bogatstva epikontinentalnog pojasa, kao i obale rijeke Bojane na teritoriji Crne Gore.

Morskom obalom smatra se pojas kopna ograničen linijom do kraja do koje dopiru talasi za vrijeme najačeg nevremena, kao i dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korišćenju mora za pomorski saobraćaj i morski ribolov i za druge svrhe koje su u vezi sa korišćenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara, računajući od linije koja je horizontalno udaljena od linije do koje dopiru najveći talasi za vrijeme najačeg nevremena.

Članom 4 Zakona o morskom dobru iz 1978. godine bilo je propisano da je morsko dobro u društvenoj svojini i da se ne može otudjiti iz društvene svojine, kao i da morskim dobrom upravlja opština.

Taj zakon nije na jasan i cjelovit način regulisao pitanje zakonito stečenih svojinskih prava na morskom dobru. Regulisano je bilo pitanje stečenih prava na trajnim objektima u svojini građana i građanskopravnih lica, koji su po odobrenju nadležnog organa izgrađeni na morskom dobru ili za koje u vrijeme gradjenja nije bilo potrebno odobrenje. Vlasnici su zadržali stečena prava, a objekti su mogli postati društvena svojina, ako se utvrdi opšti interes ili se ukloniti, u kom slučaju vlasniku pripada naknada u skladu sa propisima o eksproprijaciji. Zakonom nije bilo regulisano pitanje zakonito stečenih stvarnih prava na zemljištu koje predstavlja morsko dobro.

Morsko dobro, odnosno njegov dio, može se, u skladu sa članom 7 sada važećeg Zakona o morskom dobru, dati na korišćenje pravnom ili fizičkom licu za obavljanje privredne ili druge dozvoljene aktivnosti ili privez plovnog objekta. Ugovor o korišćenjuorskog dobra zaključuje javno preduzeće sa korisnikomorskog dobra - čl. 8 u skladu sa odlukom Vlade kojom se uređuju uslovi, vrijeme korišćenjaorskog dobra i visina naknade.

Važećim Zakonom o morskom dobru nije regulisan svojinsko-pravni režimorskog dobra jer je odredba člana 4 tog zakona kojom je bilo uređjeno to pitanje, prestala da važi stupanjem na snagu Zakona o državnoj imovini.

Svojinsko-pravni režimorskog dobra regulisan je Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima i Zakonom o državnoj imovini.

Članom 20 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima propisano je da dobra od opšteg interesa uživaju posebnu zaštitu u skladu sa zakonom. Kao dobra od ošteg interesa nabrojana su prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi, kulturna dobra, morsko dobro, nacionalni parkovi i druga dobra od opšteg interesa. Dobra od opšteg interesa – građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište, zaštićeni djelovi prirode, izuzetno morsko dobro, biljni i životinjski svijet, stvari od kulturnog, istorijskog i ekološkog značaja i druga dobra sa takvom namjenom mogu biti objekat privatne svojine i drugih stvarnih prava. Vlasnici i imaoci drugih stvarnih prava na dobrima od opšteg interesa dužni su vršiti svoja prava u skladu sa načinom korišćenja propisani posebnim zakonom.

Isti zakon u članu 22 stav 3 propisuje da prirodna bogatstva (morska obala, voda, rude, divljač i drugo) i dobra u opštoj upotrebi (putevi, pruge, aerodromi, trgovci, vazdušni prostor, luke, kulturno istorijski spomenici i drugo), ne mogu biti predmet privatne svojine.

Dakle, zakon u članu 20 stav 2 propisuje da morsko dobro izuzetno može biti objekat privatne svojine, a istovremeno u čl. 22 st. 3 propisuje da morska obala ne može biti predmet privatne svojine. Kako je u smislu čl. 2 Zakona o morskom dobru, morsko dobro širi pojam od morske obale, postavlja se pitanje da li sve ono što je po zakonskoj definiciji morsko dobro, osim morske obale, može biti predmet privatne svojine. Uslovi pod kojima morsko dobro može biti objekat privatne svojine zakonom nijesu određeni, što ostavlja brojna otvorena pitanja za praktičnu primjenu.

Zakon o državnoj imovini u članu 10 tač. 8, 9 i 10 definiše pojam dobara od opšteg interesa, javnih dobara i dobara u opštoj upotrebi.

Dobra od opšteg interesa su prirodna bogatstva, dobra u opštoj upotrebi i ostala dobro od opšteg interesa (kulturna dobra, građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište, morsko dobro, posebno zaštićeni rezervati i staništa ugroženih ili zaštićenih vrsta životinja, biljaka i druga dobra u skladu sa zakonom).

Javna dobra su prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi.

Dobra u opštoj upotrebi su dobra koja su dostupna svima pod jednakim uslovima i njihova upotreba se vrši bez posebnih dozvola i odobrenja nadležnih organa (putevi, trgovi, vodotoci, luke, aerodromi, gradski parkovi i drugo).

Pojam javnog dobra na isti način je definisan i članom 21 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima. Na javnom dobru u skladu sa čl. 21 stav 3 istog zakona mogu se sticati posebna prava korišćenja (koncesija, B.O.T, zakup i drugi ugovorni modaliteti) pod uslovima određenim zakonom.

Odredbom člana 9 stav 2 Zakona o državnoj imovini propisano je da prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi ne mogu biti objekt privatne svojine. Morskim dobrom u skladu sa čl. 11 rasplaže Crna Gora. Članom 20 istog zakona propisano je da su luke i lukobrani dobra u opštoj upotrebi kojima raspolaže Crna Gora.

Analizom svih navedenih zakona može se zaključiti da sticanje prava privatne svojine na morskom dobru nije moguće osim izuzetaka koji zakonom nijesu definisani. Takođe se može zaključiti da na precizan i jasan način nije regulisano pitanje **zakonito stečenih prava na morskom dobru, što je suština spornog pravnog pitanja.**

Medjutim, činjenica je da su na morskom dobru postojala valjano stečena stvarna prava. Na to ukazuju prelazne i završne odredbe sada važećeg Zakona o morskom dobru. Prema odredbi člana 30 tog zakona vlasnici zemljišta na morskom dobru koje je stečeno na pravno valjan način do dana stupanja na stagu ovog zakona i upisano u zemljišne i druge knjige o evidenciji nepokretnosti kao privatna svojina u slučaju njegovog zauzimanja imaju pravo na naknadu po propisima o eksproprijaciji. Oni u skladu sa stavom 2 istog člana imaju preče pravo korišćenja morskog dobra, pod istim uslovima u skladu sa prostornim, odnosno urbanističkim planom. Iz citirane odredbe slijedi da je moguće provesti postupak izuzimanja zemljišta od vlasnika uz naknadu po propisima o eksproprijaciji. Do izuzimanja vlasnici imaju zakonsko pravo korišćenja pod istim uslovima kao do tada u skladu sa prostornim, odnosno urbanističkim planom.

Zakon o morskom dobru ne propisuje obavezu vlasnika iz člana 30 stav 1 zakona da sa javnim preduzećem koje upravlja morskim dobrom zaključi ugovor o korišćenju morskog dobra. Naprotiv, oni po samom zakonu imaju to pravo. Jer, nelogično je da vlasnici zemljišta koje je stečeno na pravno valjan način i upisano u knjige o evidenciji nepokretnosti, plaćaju naknadu za korišćenje morskog dobra prije nego što se sprovede postupak izuzimanja. Stečena prava se u savremenim sistemima vladavine prava moraju poštovati. Pravo na imovinu garantovano je Ustavom Crne Gore i Protokolom 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Da ne postoji obaveza vlasnika zemljišta da zakluče ugovor o korišćenju morskog dobra posredno se može zaključiti iz odredbe člana 31 istog zakona koja tretira pitanja stečenih svojinskih prava na objektima podignutim na morskom dobru. Vlasnici zadržavaju stečena prava na objektima ali su dužni da u roku od tri mjeseca

od osnivanja javnog preduzeća zaključe ugovor o korišćenju morskog dobra. Zakonodavac ovdje ima u vidu objekte koji su sagrađeni na društvenom, odnosno državnom zemljištu na kome su imali pravo trajnog korišćenja.

Da su vlasnici zemljišta dužni da zaključe ugovor o korišćenju morskog dobra, svakako bi ta obaveza bila propisana zakonom, kao što je to učinjeno kada su u pitanju vlasnici objekata podignutih na morskom dobru.

(Načelni pravni stav usvojen na Opštoj sjednici Vrhovnog suda Crne Gore održanoj dana 27.05.2015. godine)

PRAVNI STAV

Legitimacija Crne Gore i opštine u svojinskim sporovima na nepokretnostima

1. Crna Gora je stvarno legitimisana u sporovima za utvrđenje prava svojine na stvarima kojima u smislu Zakona o državnoj imovini raspolaže država.

2. Opština (opština, Glavni grad, Prijestonica) je stvarno legitimisana u sporovima za utvrđenje prava svojine na nepokretnostima kojima u smislu Zakona o državnoj imovini raspolaže opština.

O b r a z l o ž e n j e

Kod crnogorskih sudova pokazala se spornom stvarna legitimacija u svojinskim sporovima na nepokretnostima u državnoj svojini, odnosno da li je legitimisana Crna Gora ili opština ili eventualno treba obje da budu obuhvaćene tužbom na istoj strani, zavisno od toga da li se javljaju u ulozi tužioca ili tuženog u ovim sporovima.

U vezi sa ovim pitanjem, obzirom na postojanje različitih odluka sudova, a radi ujednačavanja sudske prakse, na predlog Odjeljenja sudske prakse, Gradjansko odjeljenje Vrhovnog suda Crne Gore odlučilo je da razmotri navedeno pravno pitanje na sjednici odjeljenja.

Naime, dilemu i različitost mišljenja kod gradjanskih sudija u svim instancionim sudovima, pa i kod sudija Vrhovnog suda Crne Gore, izazvala su rješenja pozitivnih propisa u Crnoj Gori o: državnoj imovini, državnoj svojini i vršenju svojinskih ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini. Ovo posebno kada se imaju u vidu opšte karakteristike prava svojine, a da je državna svojina jedan od zakonskih oblika svojine, što nalaže potrebu konstruktivnog tumačenja smisla odredaba svih propisa koji regulišu navedena pitanja na način da međusobno korespondiraju i da je sudska praksa zasnovana na jedinstvenom pristupu.

Navedeno pravno pitanje potrebno je sagledati u sklopu normativnih odredjenja Ustava Crne Gore, Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, Zakona o državnoj imovini i Zakona o lokalnoj samoupravi.

Ustav Crne Gore („Sl. list CG“, br. 1/2007), u članu 141 određuje da stvari u državnoj svojini pripadaju državi Crnoj Gori, a u čl. 116 predviđa da svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini vrši i opština u skladu sa zakonom, te da opština ima imovinu.

Razradu ustavnog koncepta državne svojine daje *Zakon o svojinsko-pravnim odnosima* („Sl. list CG“, br. 19/09). Naime, u članu 7 stav 1, ovaj zakon predviđa da i država može biti imalac prava svojine kao druga pravna i fizička lica (dominium). U stavu 2 ista odredba definiše da država, njeni organi i organizacije imaju imperium (pravo upravljanja i raspolaganja u skladu sa zakonom) na prirodnim bogatstvima,

dobrima u opštoj upotrebi, sredstvima državnih organa i kulturnim dobrima, kao predmetima svojine. U daljem tekstu (st. 3 i 4), navedena norma pravi razliku između stvari u državnoj svojini koje služe interesima i funkciji države i stvari koje služe ostvarivanju interesa i funkcija opštine, označavanjem nadležnih organa za vršenje svojinskih ovlašćenja – na stvarima koja pripadaju državi (preko Vlade, ukoliko posebnim zakonom nije drugačije određeno) i na stvarima koje služe ostvarivanju interesa opštine (preko opštinskih organa u skladu sa zakonom i statutom).

Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09) podrobnije definiše državnu imovinu, a potom i državnu svojinu. Iz samog naziva jasno je da je opseg ovog zakona kompleksniji, jer polazi od imovine kao generičnog pojma. Već iz osnovnih odredaba (član 1–10) zaključuje se da pod državnim imovinom, polazeći od pripadnosti, zakon podrazumijeva stvari i druga dobra koja pripadaju Crnoj Gori i dobra koja pripadaju lokalnoj samoupravi, pa u članu 1 diferencira da se ovim zakonom uređuje korišćenje, upravljanje i raspolaganje stvarima i dobrima koji pripadaju državi ili jedinici lokalne uprave.

Pod *pojmom državne imovine* (član 2), obuhvaćeno je *pravo državne svojine* na pokretnim i nepokretnim stvarima, na novčanim sredstvima, hartije od vrijednosti i druga imovinska prava koja pripadaju Crnoj Gori ili lokalnoj samoupravi.

Iako je članom 4 stav 1 zakona određeno da je *država (Crna Gora) vlasnik stvari u državnoj svojini*, stavom 2 i 3 iste odredbe je predviđeno da se vršenje određenih svojinskih ovlašćenja u skladu sa zakonom na stvarima u državnoj svojini povjerava opštini, kao i drugim državnim organima, organima lokalne samouprave i javnih službi čiji je osnivač država, odnosno lokalna samouprava i drugi organi i organizacije – budžetski korisnici ili oni koji upravljaju državnim imovinom u skladu sa zakonom i drugim propisima donesenim u skladu sa zakonom.

I prema odredbama ovog zakona (član 5), država ima *dominium* i *imperium* kao i u smislu Zakona o svojinsko – pravnim odnosima, a *raspolaganje* državnim imovinom (član 6) *država vrši* preko Vlade, odnosno organa jedinice lokalne samouprave određenog zakonom i statutom opštine, odnosno Skupštine Crne Gore iznad određene vrijednosti pod zakonskim uslovima, kao i preko nadležnih organa javnih službi u pogledu državne imovine na njih prenesene.

Raspolaganje državnim imovinom, u smislu članu 10 stav 1 tačka 12 navedenog zakona obuhvata prenos svih ili nekih svojinskih ovlašćenja na treća lica: otudjenje (prodaja, razmjena, poklon), davanje na upravljanje, davanje na korišćenje, davanje u zakup, pravo službenosti, zalaganje pokretnih i nepokretnih stvari (zaloga, hipoteka i fiducija, koncesija i sl.).

Pod *drugim imovinskim pravima* u smislu tačke 25 iste zakonske odredbe podrazumijevaju se stvarna, intelektualna prava (pravo na patent, pravo na licencu, model, uzorak i žig, pravo korišćenja tehničke dokumentacije) i obligaciona prava).

U *stvari i dobrakojima raspolaze Crna Gora* prema odredbama čl. 11, 12, 13 i 14 ovog zakona spadaju: dobra od opšteg interesa, dobra u opštoj upotrebi, druga dobra od opšteg interesa i ostala dobra u državnoj imovini.

-Članom 11 taksativno su nabrojana prirodna bogatstva kao dobro od opšteg interesa kojima raspolaze država;

-Članom 12 bliže su navedena dobra u opštoj upotrebi;

-Članom 13 bliže su navedena dobra od opšteg interesa;

-Članom 14 pobrojana su ostala dobra u državnoj imovini.

Stvari i druga dobrakojima raspolaže opština bliže su određeni odredbama čl. 15–18 navedenog zakona.

Konkretnije, članom 15 izdvojena su prirodna bogatstva kojima raspolaže opština.

Članom 16 i čl. 17 Zakona o državnoj imovini bliže su određena *lokalna dobra* u opštoj upotrebi i lokalna dobra od opšteg interesa. Gradjevinsko zemljište u imovini opštine i šumsko zemljište i šume koje nijesu obuhvaćene posebnom šumskom osnovom (utrine, pašnjaci, šikare i dr.), a koje su obuhvaćene generalnim urbanističkim planom, detaljnim urbanističkim planom, urbanističkim projektom i lokalnom studijom lokacije koje su u imovini opštine, a koji su donijeti do stupanja na snagu ovog zakona su u raspolaganju opštine. Članom 18 predviđeno je da opština raspolaže i ostalom državnom imovinom što podrazumijeva imovinu opštine koja služi za ostvarivanje funkcija organa i javnih službi u zemlji i inostranstvu čiji je osnivač opština.

Način raspolaganja državnom imovinom bliže je uređen odredbama člana 29, čl. 34 i čl. 40 Zakona o državnoj imovini.

Naime, članom 29 stav 1 ovog zakona predviđeno je da nepokretnim i pokretnim stvarima i drugim dobrima *u državnoj imovini na kojima svojinska ovlašćenja vrši Crna Gora* raspolaže *Vlada* ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno. U smislu st. 2 iste odredbe nepokretnim i pokretnim stvarima i drugim dobrima *u državnoj imovini na kojima određena svojinska ovlašćenja vrši opština* raspolaže *nadležni organ opštine* u skladu sa ovim zakonom i statutom.

Prema članu 34 stav 3 ovog zakona, *o otudjenju imovinskih prava na nepokretnostima koja pripadaju opštini* izuzev slučajeva javnog nadmetanja–prodaje državne imovine neposrednom pogodbom iz čl. 40 st. 2 tač. 1, 2, 3 i 4 istog zakona, *prethodno saglasnost daje Vlada*, dok u smislu st. 1 i 2 navedene zakonske odredbe *opština odlučuje samostalno* o sticanju i raspolaganju pravima koja njoj pripadaju u skladu sa ovim zakonom *s izuzetkom* raspolaganja imovinskim pravima u pograničnom pojasu u dubini od 5 km od granične linije gdje je mogućnost raspolaganja opštine *uslovljena* prethodno pribavljenom *saglasnošću Vlade*.

Navedeni zakon u svojim odredbama obrađuje i *mogućnost pretvaranja prava korišćenja u pravo svojine*.

Prema odredbi člana 64 stav 1 ovog zakona *navedenoj transformaciji podliježu: pravo korišćenja, odnosno pravo trajnog korišćenja, na zemljištu u državnoj svojini koje je u okviru generalnog urbanističkog plana, detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije upisano na Crnu Goru, opštinu, javnu službu čiji je osnivač Crna Gora, odnosno opština do dana stupanja na snagu ovog zakona, a danom stupanjapostaje državna svojina Crne Gore, odnosno imovina opštine, odnosno javne službe*, čime se ne dira u prava fizičkih lica i privrednih društava u procesu pretvaranja prava iz državne svojine u smislu Zakona o svojinsko – pravnim odnosima.

Prema stavu 2 iste odredbe, izuzetno od prethodno navedenog iz stava 1, zemljište–katastarske parcele na kojima su izgrađeni objekti državnih organa, javnih službi čiji je osnivač Crna Gora i ustanova iz oblasti obrazovanja, nauke, zdravstva i

socijalne zaštite, sporta i fizičke kulture, a koje su u državnoj svojini, upisuju se kao svojina Crne Gore.

Medjutim, u smislu stava 3 iste odredbe, zemljište van generalnog urbanističkog plana, detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije na kome organi i službe iz stava 1 ove odredbe imaju pravo korišćenja, odnosno trajnog korišćenja postaje svojina Crne Gore, izuzev ako su to zemljište stekli po valjanom pravnom poslu (kupoprodaja, poklon i dr.).

Postupak upisa prava u katastar bliže je regulisan odredbom člana 71 Zakona o državnoj imovini na način bliže određen – podnošenjem zahtjeva od strane organa uprave nadležnog za poslove imovine na osnovu podataka iz čl. 65 i 66 ovog zakona nadležnom organu uprave za poslove katastra *radi upisa prava državne svojine ili nekog drugog imovinskog prava na nepokretnostima u državnoj imovinu* katastru nepokretnosti, u roku od 90 dana od dana dostavljanja zahtjeva, u skladu sa zakonom.

Organ uprave nadležan za poslove katastra će državnu svojinu ili neko drugo imovinsko pravo iz stava 1 ove odredbe *upisati kao državnu svojinu Crne Gore ili kao imovinu opštine* u roku od 60 dana *sa naznakom subjekta prava raspolaganja* u skladu sa ovim zakonom.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. list RCG", br.42/03, 28/04, 75/05, 13/06, "Sl. list Crne Gore", br.88/09 i 3/10), članom 9 utvrđuje da opština ima svoju imovinu, kojom samostalno raspolaže u skladu sa zakonom.

Nakon sveobuhvatnog razmatranja spornog pitanja u kontekstu ustavnog zakonskih odredjenja, Gradjansko odjeljenje je jednoglasno zaključilo da svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini vrše država i opština na način kako je to Zakonom o državnoj imovini razgraničeno, a što je prenijeto u ovaj pravni stav.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)

PRAVNI STAV

*Petitum tužbenog zahtjeva i dopuštenost tužbe
za osporena potraživanja povjerilaca u stečaju*

Tužba se ne može odbaciti kao nedopuštena ako se traži da sud presudom utvrdi da je potraživanje stečajnog povjerioca u određenom iznosu osnovano ili pak da je potraživanje neosnovano.

O b r a z l o ž e n j e

Privredni sud u Podgorici zahtjevom Su. br. 174/2014 od 02.03.2015. godine obratio se Gradjanskom odjeljenju Vrhovnog suda Crne Gore za zauzimanje pravnog stava o sljedećem pravnom pitanju:

Da li se po tužbama povjerilaca radi utvrđivanja postojanja potraživanja koja su im osporena u stečajnom postupku od strane stečajnog upravnika i po tužbama povjerilaca stečajnog dužnika koji su osporili potraživanja drugih povjerilaca, radi utvrđivanja da potraživanja tih drugih povjerilaca prema stečajnom dužniku ne postoje, primjenjuje Zakon o parničnom postupku koji propisuje da tužilac može utvrđujući tužbom da traži da sud samo utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave, ili se u tim postupcima primjenjuje Zakon o stečaju koji propisuje da se može utvrđivati i osnovanost, odnosno neosnovanost potraživanja?

Upućivanje na parnicu u slučaju osporavanja prijavljenih potraživanja povjerilaca u stečajnom postupku regulisano je odredbom člana 120 Zakona o stečaju.

Ako je potraživanje osporio stečajni upravnik onda se povjerilac upućuje na parnicu radi utvrđivanja osporenog potraživanja.

Ako je povjerilac osporio potraživanje drugog povjerioca koje je priznao stečajni upravnik, na parnicu se upućuje povjerilac koji je osporio potraživanje.

Ako je osporeno potraživanje za koje je povjerilac već stekao izvršnu ispravu, na parnicu se upućuje stečajni dužnik, odnosno drugi povjerilac zavisno od toga ko je od njih osporio potraživanje.

U svim navedenim slučajevima podnosi se tužba za utvrdjenje, a ne može se podnijeti tužba za činidbu.

U slučaju da parnicu pokreće povjerilac čije je potraživanje osporio stečajni upravnik tužbom se traži da se presudom utvrdi potraživanje u određenom iznosu.

U slučaju da parnicu pokreće povjerilac koji je osporio potraživanje drugog povjerioca, a koje je priznao stečajni upravnik, ili ako se osporava potraživanje za koje je povjerilac već stekao izvršnu ispravu, tužbom se traži da se presudom utvrdi da potraživanje u određenom iznosu ne postoji.

Procesne pretpostavke za vođenje parnice radi utvrđivanja osporenog potraživanja takodje su propisane Zakonom o stečaju. Te pretpostavke su:

- da je povjerilac prijavio potraživanje;
- da je to potraživanje osporeno u stečajnom postupku i
- da su zaključkom stečajnog suda povjerilac, drugi povjerilac ili stečajni upravitelj, zavisno od toga ko osporava potraživanje, upućeni na parnicu.

Ako nijesu ispunjene sve navedene procesne pretpostavke tužba se odbacuje.

U postupku po tužbama u vezi osporenih potraživanja u stečajnom postupku primjenjuju se pravila Zakona o parničnom postupku, pa i ona koja regulišu tužbu za utvrđenje. Kako su procesne pretpostavke za podnošenje tužbe propisane Zakonom o stečaju, tužilac ne mora dokazivati svoj konkretni pravni interes što je procesna pretpostavka za podnošenje tužbe za utvrđenje, jer zaključak stečajnog suda o upućivanju na parnicu oslobadja tužioca te dužnosti.

Suština spora između prvostepenog i drugostepenog suda nije u tome da li se primjenjuju pravila ZPP o tužbi za utvrđenje, već je sporno da li se tužba može odbaciti kao nedopuštena i da li se takvim zahtjevom traži utvrđivanje činjenica, ako tužbeni zahtjev glasi:

-Utvrdjuje se da je osnovano potraživanje povjerioca u odredjenom iznosu;

-Utvrdjuje se da je neosnovano potraživanje povjerioca u odredjenom iznosu;

Medjutim, to nije suštinsko pitanje od koga zavisi dopuštenost tužbe.

Ako je tužbeni zahtjev formulisan da se utvrdi da je osnovano ili da je neosnovano potraživanje, takvim zahtjevom se ne traži utvrđivanje činjenica, niti je on nepravilno postavljen, pa pa da zbog toga tužbu treba odbaciti. Naime, povodom takvog zahtjeva sud mora raspraviti pitanje osnovanosti, odnosno neosnovanosti potraživanja i sud neće prekoračiti tužbeni zahtjev ukoliko izrekom presude, zavisno od rezultata dokazivanja, odluči da potraživanje postoji, odnosno da ne postoji.

Osim toga, prema odredbi člana 92 tačka 3 Zakona o stečaju, parnični postupak u kome je stečajni dužnik tuženi nastavlja se, ako je tužilac kao stečajni ili razlučni povjerilac zaključkom stečajnog sudijske upućen na nastavak prekinutog parničnog postupka radi utvrđivanja osnovanosti potraživanja. Dakle i sam zakonodavac koristi pojmove “utvrđivanje osnovanosti potraživanja” i “utvrđivanje osporenog potraživanja”, što znači da tužbeni zahtjev može biti formulisan na bilo koji od ovih načina pa ne može biti odbačen kao nedopušten.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)

PRAVNI STAV

Pravni lijek na rješenje donijeto povodom zahtjeva za otklanjanje nepravilnosti u postupku sprovođenja izvršenja

Na sva rješenja suda povodom predloga za otklanjanje nepravilnosti u postupku sprovođenja izvršenja dozvoljen je prigovor.

O b r a z l o ž e n j e

Ustav Crne Gore ("Sl. list CG", br. 1/07), članom 20, utvrđuje da svako ima pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu.

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl. list CG", br. 36/2011) u osnovnim odredbama – član 8 predviđa pravo prigovora kao pravni lijek protiv rješenja donijetih u postupku izvršenja i postupku obezbjeđenja. Bliža razrada ovog prava data je u posebnim odredbama zakona koje regulišu postupak izvršenja i postupak obezbjeđenja.

Mogućnost otklanjanja nepravilnosti vezana je za postupak sprovođenja izvršenja i bliže razradjena odredbom člana 65 ZIO. Naime, navedena odredba u stavu 1 predviđa da stranka ili učesnik u postupku koji smatra da su prilikom sprovođenja izvršenja učinjene nepravilnosti može podnijeti zahtjev za otklanjanje tih nepravilnosti nadležnom sudu. Ukoliko nadje da je zahtjev osnovan sud će rješenjem utvrditi učinjene nepravilnosti, staviti van snage preduzete izvršne radnje i naložiti otklanjanje nepravilnosti nastalih odlukama i radnjama suda, odnosno javnih izvršitelja – st. 6. Protiv ovog rješenja data je mogućnost prigovora vijeću istog suda – st. 7, a koji ne zadržava sprovođenje izvršenja, saglasno st. 9 navedene odredbe.

Polazeći od ustavnog odredjenja i cijeneći da je prigovor osnovni pravni lijek u postupku izvršenja i obezbjeđenja, to je Gradjansko odjeljenje ovog suda zauzelo stav da je protiv svih rješenja suda donijetih povodom predloga za otklanjanje nepravilnosti dozvoljeno pravo prigovora. Ovaj pravni stav nije protivan odredbama člana 65 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, koja pravo prigovora izričito predviđa samo protiv rješenja kojima je predlog usvojen.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 15.06.2015. godine)

PRAVNI STAV

*Pravo na kamatu na iznos otpremnine utvrđjene
sporazumom o prestanku radnog odnosa*

Na iznos otpremnine utvrđjene sporazumom o prestanku radnog odnosa koji je zaključen na inicijativu poslodavca po javnom pozivu za sporazumni prestanak radnog odnosa, zatezna kamata pripada od dana prestanka radnog odnosa, ako sporazumom nije određen rok za isplatu.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Pljevljima zahtjevom V Su. br. 4/2015 od 12.01.2015. godine obratio se Gradjanskom odjeljenju Vrhovnog suda Crne Gore za zauzimanje pravnog stava o sljedećem pravnom pitanju:

Od kada teče zatezna kamata na iznos otpremnine utvrđen sporazumom o prestanku radnog odnosa, da li od dana zaključenja sporazuma ili od dana padanja u docnju u smislu odredbe člana 332 ZOO?

Iz priloga koji su dostavljeni uz zahtjev proizilazi da je poslodavac uputio zaposlenima javni poziv za sporazumni prestanak radnog odnosa. Na javni poziv prijavio se zaposleni, te je zaključen sporazum o prestanku radnog odnosa uz isplatu otpremnine u visini utvrđenoj sporazumom. Sporazumom nije određen rok za isplatu otpremnine, a poslodavac je u skladu sa sporazumom istog dana donio rješenje o sporazumnom prestanku radnog odnosa.

U ovakvoj situaciji zatezna kamata na iznos utvrđjene otpremnine teče od dana prestanka radnog odnosa.

Naime, poslodavac je uputio javni poziv zaposlenima za sporazumni prestanak radnog odnosa uz isplatu otpremnine, radi rješavanja problema viška zaposlenih. U članu 1 sporazuma određeno je da je zaposleni saglasan da mu prestane radni odnos pod uslovom da mu se isplati otpremnina. Prema tome, isplata otpremnine je po samom sporazumu uslov prestanka radnog odnosa.

Osim toga, otpremnina predstavlja određeni novčani iznos koji se isplaćuje kada zaposlenom prestaje radni odnos sa ciljem da se materijalno obezbijedi dok ne pronadje novo zapošljenje, to imajući u vidu pravnu prirodu toga davanja ona dospijeva za isplatu danom prestanka radnog odnosa.

Medjutim, to ne sprečava poslodavca i zapolješnog da u skladu sa načelom autonomije volje ugovore isplatu otpremnine u određenom roku. Ako takvog sporazma nema, isplata otpremnine dospijeva danom prestanka radnog odnosa.

*(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen
na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)*

PRAVNI STAV

Razlozi za izuzeće sudije u parnici nastaloj iz postupka izvršenja

Ako je sudija prilikom prethodnog odlučivanja po prigovoru na rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave izrazio/la svoj stav povodom merituma zahtjeva, tada postoje zakonski uslovi za izuzeće sudije u postupku koji je nastavljen kao parnični.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Herceg Novom svojim zahtjevom Posl. br. I-14 Su. 2 /15 od 26.01.2015. godine zatražio je da Vrhovni sud Crne Gore zauzme pravni stav u vezi postupka izuzeća sudija od postupanja u određenim predmetima.

Iz navedenog zahtjeva proizilazi da sporno pitanje glasi:

Da li sudija koji je učestvovao u donošenju odluke po prigovoru, kojom je rješenje o izvršenju ukinuto, može učestvovati i biti postupajući sudija u nastavljenom postupku, kao parničnom?

Ustav Crne Gore ("Sl. list. CG", br. 1/07) garantuje svakom pravo na pravično i javno sudjenje u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim zakonom ustanovljenim sudom (član 32).

Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda određenjem u članu 6 stav 1- da svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, odrazovanim na osnovu zakona, apostrofira to segmentom prava na pravično sudjenje, garantovanog navedenom odredbom.

Zakon o sudovima ("Sl. List CG", br. 11/2015), u osnovnim odredbama garantuje izmedju ostalih načela i načelo nepristrasnosti u sudskom postupku, određujući članom 5, da svako ima pravo na nepristrasno sudjenje u razumnom roku i da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajnom dodjelom predmeta

Zakonom o izvršenju i obezbjedjenju ("Sl. list CG", br 36/11, 28/14 i 20/15) ustanovljen je sastav suda za postupanje u predmetima izvršenja i obezbjedjenja, na način što je članom 5 određeno da u pravnim stvarima za koje je predviđena nadležnost suda postupak izvršenja i obezbjedjenja u prvom stepenu vodi i odluke donosi sudija pojedinac, a odluke po prigovoru u drugom stepenu donosi vijeće od tri sudije prvostepenog suda, dok nije eksplicitno regulisano pitanje izuzeća sudija.

Medjutim, članom 14 navedeni zakon određuje shodnu primjenu odredaba Zakona o parničnom postupku na pitanja koja nijesu regulisana ovim zakonom.

Zakonom o parničnom postupku, u članu 69 stav 1 tač. 4, određeno je da sudija ne može da sudi, ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili drugog organa ili je učestvovao u postupku posredovanja.

Imajući u vidu navedena ustavna odredjenja i odredjenja Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kao i zakonska rješenja nacionalnih propisa, Gradjansko odjeljenje Vrhovnog suda je ocijenilo značajnim za predmetno pravno pitanje i izraženi stav Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu u predmetu *Bajaldziev protiv bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*. U navedenom predmetu Sud je utvrdio povredu prava rasprave pred nepristrasnim sudom u situaciji gdje je jedan isti sudija djelovao dva puta u istom svojstvu, prvo kao predsjednik sudećeg vijeća Apelacionog suda, a potom kao član sudećeg vijeća Vrhovnog suda, izjašnjavajući se povodom merituma zahtjeva podnosioca prije nego što je slučaj aplikanta iznesen pred Vrhovni sud.

Polazeći od izraženog stava Evropskog suda za ljudska prava u navedenom predmetu, te navedenih rješenja nacionalnih propisa Gradjansko odjeljenje smatra da, kada je sudija postupao u predmetu izvršenja kao član vijeća koje je odlučivalo po prigovoru protiv rješenja o izvršenju, a rješenje ukinuto i određeno da se postupak nastavi kao parnični, pa u slučajnoj dodjeli mu pripadne u rad taj parnični predmet, taj/ta sudija treba da bude izuzet/a ako je prilikom prethodnog postupanja izrazio/la svoj stav povodom merituma zahtjeva.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)

PRAVNI STAV

*Primjena pravila iz Zakona o radu o transformaciji
ugovora o radu na određeno u ugovor o radu na neodređeno vrijeme
na državne službenike i namještenike*

Pravila iz Zakona o radu, o transformaciji ugovora o radu na određeno u ugovor o radu na neodređeno vrijeme ne mogu se primijeniti na državne službenike i namještenike.

O b r a z l o ž e n j e

Viši sud u Bijelom Polju aktom Su. I br. 7/15 od 23.02.2015. godine zatražio je da Vrhovni sud Crne Gore zauzme pravni stav povodom pravnog pitanja, koje se pojavljuje spornim kod sudova u predmetima u kojima su tužioci državni službenici i namještenici protiv tužene Države Crne Gore, radi transformisanja ugovora o radu zaključenog na određeno u ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Definisano sporno pitanje glasi:

“Da li se na državne službenike i namještenike koji su zasnovali radni odnos u državnom organu na određeno vrijeme i nastavili sa radom nakon isteka roka na koji je zaključen ugovor o radu mogu primijeniti odredbe člana 25 i čl. 26 Zakona o radu, koje se odnose na transformaciju ugovora o radu sa određenog u ugovor o radu na neodređeno vrijeme.”

Zakon o državnim službenicima i namještenicima (“Sl. list CG”, br. 39/11, 50/11, 66/12, 34/14 i 53/14), reguliše prava, obaveze, odgovornosti i druga pitanja koja se odnose na status državnih službenika i namještenika (član 1). U smislu člana 2 ovog zakona, pojmom državnog službenika i namještenika oduhvaćena su lica koja su zasnovala radni odnos u državnom organu za vršenje određenih poslova ovom odredbom bliže navedenih. Pod državnim organom, saglasno članu 3, podrazumijeva se ministarstvo, organ uprave, služba Predsjednika Crne Gore, Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore, Ustavnog suda Crne Gore, sud i državno tužilaštvo, a ista odredba određuje primjenu ovog zakona i na zaposlene u Fondu PIO Crne Gore, Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore, Zavodu za zapošljavanje Crne Gore, Fondu rada, Agenciji za mirno rješavanje radnih sporova, kao i na zaposlene u drugim organima regulatornim i nezavisnim tijelima, ako je to propisano posebnim zakonom. Poslodavac državnog službenika odnosno namještenika u svim prethodno navedenim organima je Država Crna Gora, koju u vršenju prava i dužnosti poslodavca predstavlja starješina organa, izuzev kada je to zakonom ili drugim propisom drukčije određeno (član 4).

Uslovi i postupak zasnivanja i prestanak radnog odnosa državnih službenika i namještenika regulisani su odredbama člana 32-50 navedenog zakona.

Radni odnos državnog službenika odnosno namještenika, nakon sprovedene zakonske procedure, zasniva se rješenjem starješine organa (član 47), u pravilu na

neodredjeno vrijeme. Osnovi zasnivanja radnog odnosa državnog službenika odnosno namještenika na određeno vrijeme taksativno su pobrojani u članu 48 stav 2 Zakona.

Prestanak radnog odnosa na određeno vrijeme – istekom roka na koji je državni službenik, odnosno namještenik zasnovao radni odnos ili završetkom posla za čije je izvršenje zasnovao ovakav radni odnos, utvrđen je članom 126 istog zakona. Starješina državnog organa, donosi rješenje o prestanku radnog odnosa u utvrđenom zakonskom roku od 8 dana od dana nastupanja okolnosti koje su razlog prestanka (član 122).

Polazeći od toga da državni službenik odnosno namještenik radni odnos u državnom organu zasniva pojedinačnim upravnim aktom, kakvog je značaja rješenje starješine organa, te da su zasnivanje i prestanak radnog odnosa istima jasno definisani Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, koji je karaktera specijalnog propisa, isključena je mogućnost transformacije radnog odnosa na određeno vrijeme zasnovanog po odredbama toga zakona, u radni odnos na neodredjeno vrijeme, a što dozvoljava Zakon o radu pod uslovima tog zakona. Samim tim što Zakon o radu određuje zasnivanje radnog odnosa zaključenjem ugovora o radu između zaposlenog poslodavca, - sporazumom i što navedeni opšti propis predviđa mogućnost transformacije ugovora o radu na određeno u ugovor o radu na neodredjeno, to ukazuje i na različit pravni status državnih službenika i namještenika i zaposlenih kod poslodavca. Ovaj, zakonom određen, različit pravni status onemogućava jedinstveno rješenje i primjenu istih pravila u različitim pravnim situacijama u kojim se nalaze državni službenici odnosno namještenici i zaposleni kod poslodavca.

Nakon sveobuhvatnog razmatranja spornog pitanja u kontekstu predstavljenih zakonskih rješenja, Gradjansko odjeljenje je jednoglasno usvojilo navedeni pravni stav.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)

PRAVNI STAV

*Relevantni propisi za ocjenu prava na naknadu troškova prevoza licima u službi u
Vojsci Crne Gore za period od 01.01.2010. do 06.09.2011. godine*

Pravo na naknadu troškova prevoza licima u službi u Vojsci Crna Gore za period od 01.01.2010. godine do 06.09.2011. godine cijeni se po Uredbi o naknadama troškova licima u službi u Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 12/08) do dana stupanja na snagu Zakona o Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 88/09), a nakon toga u skladu sa zakonom.

O b r a z l o ž e n j e

Osnovni sud u Podgorici svojim aktom Su. VI br. 29/15 od 25.02.2015. godine zatražio je od Vrhovnog suda Crne Gore da zauzme pravni stav po pitanju prava na mjesečnu naknadu troškova prevoza za odlazak na posao i povratak sa posla licima na službi u Vojsci Crne Gore, a ovo za period od 01.01.2010. do 06.09.2011. godine.

Sporno pitanje glasi:

Po kojem propisu zaposlenim u službi u Vojsci Crne Gore pripada pravo na naknadu troškova prevoza za odlazak na posao i povratak s posla za period od 01.01.2010. do 06.09.2011. godine?

Zakon o Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 47/07) predviđao je da lice u službi u vojsci ima pravo na naknadu troškova u vezi sa službom u vojsci, prema bližim uslovima i na način i u visini propisanim od strane Vlade Crne Gore. Uredbom o naknadama troškova licima u službi u Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 12/08) – član 14 propisano je pravo na troškove prevoza od mjesta stanovanja do mjesta rada.

Kasnije donijeti Zakon o Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 88/09) nije predviđao pravo na naknadu troškova prevoza, a odredbom člana 101 taksativno su pobrojani vidovi naknada troškova na koje je lice na službi u Vojsci imalo pravo. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Vojsci ("Sl. list CG", br. 75/10) pravo na naknadu troškova prevoza je ponovo ustanovljeno, ali, sada, kao pravo na naknadu dijela troškova prevoza.

Iz navedenog proizilazi da je Uredba o naknadama troškova licima u službi u Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 12/08 godine) predviđala pravo na naknadu troškova prevoza licima na službi u Vojsci, a da to pravo nije predviđao Zakon o Vojsci Crne Gore koji je donijet krajem 2009. godine (stupio na snagu 08.01.2010. godine) i bio u primjeni do stupanja na snagu izmjena tog zakona, tj. do 29.12.2010. godine.

Inače, Zakon o Vojsci iz 2009. godine, članom 184, utvrdio je primjenu propisa koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nijesu suprotnosti sa odredbama ovog zakona. Kako je normativno rješenje članom 14 Uredbe iz 2008. godine suprotno rješenju iz Zakona o Vojsci Crne Gore iz 2009. godine, a u pitanju je

akt niže pravne snage koji određena pravna pitanja reguliše na drugačiji način od zakona, kao akta jače pravne snage, to se od stupanja na snagu navedenog zakona zaposlenim u vojsci ne može priznavati više prava od prava koje priznaje taj zakon.

Prema tome, imajući u vidu da Zakon o Vojsci Crne Gore iz 2009. godine, koji je stupio na snagu 08.01.2010. godine, ne predviđa pravo na naknadu troškova prevoza za odlazak na posao i povratak sa posla zaposlenim u vojsci, to se od toga dana i za sav period važenja tog zakona i izmjena istog ovo pravo ne može priznati zaposlenim mimo zakona, bez obzira što ga je predviđala Uredba o naknadama iz 2008. godine. Jer, u konkretnom slučaju ima se smatrati da je ova uredba prestala da važi u dijelu rješenja suprotnih novodonijetom zakonu sa danom stupanja na snagu Zakona o Vojsci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 88/09).

Polazeći od svega izloženog Gradjansko odjeljenje je povodom postavljenog spornog pitanja zauzelo ovaj pravni stav.

*(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen
na sjednici odjeljenja održanoj 08.04.2015. godine)*

PRAVNI STAV

Nepostojanje sukoba nadležnosti između suda i javnog izvršitelja

Ne postoji sukob nadležnosti između suda i javnog izvršitelja prilikom njihovog postupanja u okviru utvrđene nadležnosti Zakonom o izvršenju i obezbjedjenju.

O b r a z l o ž e n j e

Zakon o izvršenju i obezbjedjenju ("Sl. list CG", br. 36/2011, 28/14) predviđa da o predlogu za izvršenje odlučuje sud odnosno javni izvršitelj (član 40). Prema odredbama čl. 47 st. 1, 2 i 3 istog zakona protiv rješenja donijetog povodom predloga za izvršenje može se izjaviti prigovor u utvrdjenom roku od pet dana od dana dostavljanja rješenja, a koji prigovor se podnosi sudu, odnosno javnom izvršitelju koji je odlučivao o predlogu za izvršenje, s tim što je javni izvršitelj dužan da spise predmeta dostavi sudu u roku od pet dana radi odlučivanja po prigovoru. Članom 7 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjedjenju ("Sl. list CG", br. 20/15) izmijenjen je čl. 48 st. 2 osnovnog zakona, tako da je sada određeno da o prigovoru na rješenje o izvršenju rješenje o odbacivanju, odnosno odbijanju predloga koje je donio javni izvršitelj na osnovu izvršne isprave, u drugom stepenu odlučuje sudija pojedinac suda za čije područje je javni izvršitelj imenovan, a st. 3 iste odredbe određeno je da o prigovoru na rješenje o izvršenju, rješenje o odbacivanju, odnosno odbijanju predloga koje je donio javni izvršitelj na osnovu vjerodostojne isprave odlučuje vijeće suda za čije je područje javni izvršitelj imenovan.

Iz navedenih odredaba proizilazi da o prigovoru protiv svih rješenja donijetih po predlogu za izvršenje, kako od strane suda tako i od strane javnog izvršitelja odlučuje uvijek sud (preko sudije pojedinca ili vijeća suda).

Stoga, kada je sud, odlučujući povodom prigovora na rješenje o izvršenju koje je donio javni izvršitelj, odlučio na način da se ukida rješenje o izvršenju javnog izvršitelja, te da se predmet vraća na ponovni postupak, tada se ne može govoriti o sukobu nadležnosti između suda i javnog izvršitelja.

Sa iznijetih razloga, u navedenoj pravnoj situaciji, Gradjansko odjeljenje je zauzelo izloženi pravni stav.

(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen na sjednici odjeljenja održanoj 15.06.2015. godine)

PRAVNI STAV

Javno oglašavanje kao uslov za zasnivanje radnog odnosa

Javno oglašavanje ne predstavlja konstitutivni elemenat zakonito zasnovanog radnog odnosa osnovom odredaba Zakona o radu i Zakona o zapošljavanju Crne Gore.

O b r a z l o ž e n j e

Prilikom postupanja u parničnim predmetima – sporovima iz radnih odnosa u okviru svoje nadležnosti, Vrhovni sud Crne Gore je zapazio različitu ocjenu postupajućih sudova o značaju javnog oglasa u kontekstu zasnovanog radnog odnosa po odredbama važećeg Zakona o radu Crne Gore.

Imajući u vidu izražene stavove, za sjednicu Gradjanskog odjeljenja ovog suda definisano je sporno pitanje:

Da li radni odnos koji je zasnovan ugovorom o radu po odredbama Zakona o radu predstavlja zakoniti radni odnos kada zaključenju ugovora o radu nije prethodila procedura javnog oglašavanja upražnjenog radnog mjesta?

Zakonom o radu Crne Gore (“Sl. list CG”, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12) utvrđena je obaveza poslodavca za prijavljivanje slobodnih radnih mjesta na način i po postupku utvrđenim posebnim zakonom (član 36).

Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (“Sl. list CG”, br. 14/10 i 40/11) odredbom člana 26 utvrđuje obavezu poslodavca da Zavodu za zapošljavanje Crne Gore prijavi slobodna radna mjesta, radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada. U čl. 27 st. 1 i 2 isti zakon određuje dužnost Zavoda da slobodno radno mjesto oglasi na oglasnoj tabli, a po zahtjevu poslodavca, kao i u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom i u medijima, u roku od pet dana od dana prijavljivanja, pri čemu je poslodavac dužan da Zavod obavijesti o zasnivanju radnog odnosa sa nezaposlenim licem u roku od pet dana od dana zasnivanja radnog odnosa radi vođenja evidencije o nezaposlenim licima. Ista odredba u stavu 3 predviđa da Zavod obezbjeđuje sredstva za javno oglašavanje slobodnog radnog mjesta.

Pravilnim tumačenjem određenja navedenih propisa proizilazi da uslov zakonito zasnovanog radnog odnosa nije prethodno javno oglašavanje upražnjenog radnog mjesta, kao što je to bilo u ranijem periodu, kada je i po opštim propisima o radu i zapošljavanju to bio sastavni dio procedure zasnivanja radnog odnosa i kada je i po ovim propisima radni odnos zasnivan pojedinačnim aktom ovlašćenog lica preduzeća (privrednog subjekta ili drugog pravnog lica).

Svrha sadašnjih zakonskih rješenja Zakona o radu i Zakona o zapošljavanju je izmještanje oglasa sa terena radnog odnosa na teren tržišta rada, kako bi se na taj način efikasnije pratila kretanja na tom tržištu, jer funkcionisanje tržišta predstavlja zadati

cilj organizirane države. Zbog toga, sada je obaveza poslodavca da organizaciji za posredovanje prijave potrebu za zapošljavanjem, koja kao ni javni oglas nije dio procedure zasnivanja radnog odnosa, već je to obaveza prema tržištu rada. U tom smislu ovu obavezu predviđa i Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, u naprijed prikazanim odredbama čl. 26 i 27. Proizilazi da je javno oglašavanje bez pravnog značaja u zasnivanju zakonitog radnog odnosa, a da je sada tržišnog i ekonomskog značaja. Ovo tim prije što u sadašnjim pravnim okvirima postupak zasnivanja radnog odnosa kod poslodavca sveden je na pregovaranje radnika i poslodavca, zaključenje ugovora o radu i stupanje zaposlenog na rad. Na ovakav zaključak nesumnjivo upućuju i kaznene odredbe - čl. 66 i 67 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, kojima je povreda obaveze poslodavca u smislu čl. 26 i 27 sankcionisana kao prekršaj, a nije od uticaja na pravnu valjanost radnog odnosa koji postoji u skladu sa zaključenim ugovorom o radu.

Polazeći od svega izloženog, a osnovom odredbe člana 42 stav 4 Zakona o sudovima ("Sl. list CG", br. 11/2015) zauzet je ovaj pravni stav.

*(Pravni stav Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda Crne Gore usvojen
na sjednici odjeljenja održanoj 15.06.2015. godine)*

SUDSKA PRAKSA

KRIVIČNO MATERIJSALNO PRAVO

KRIVIČNO DJELO UTAJA POREZA I DOPRINOSA
(Član 264 stav 4 u vezi st. 1 KZ)

Navodjenje u činjenični opis da je okrivljeni krivično djelo utaje poreza i doprinosa učinio u svojstvu direktora ne implicira da je to svojstvo odlučna činjenica za pravnu kvalifikaciju djela okrivljenog, već samo opredjeljuje osnov i vrstu poreza čiji je okrivljeni bio obveznik plaćanja i time činjenični opis krivičnog djela čini razumljivim.

Iz obrazloženja:

„Nisu osnovani žalbeni navodi u dijelu u kom se tvrdi da krivično djelo utaje poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ-a, ne može izvršiti odgovorno lice.

Naime, krivično djelo utaje poreza i doprinosa iz čl.264 KZ-a može izvršiti svako fizičko lice, pa i odgovorno lice, koje je shodno pozitivnim propisima obveznik plaćanja poreza i doprinosa ili drugih dažbina, a koje, u namjeri da ono ili drugo lice izbjegne takvu obavezu, preduzme neku od alternativno propisanih radnji u čl.264 st.1 KZ-a i istovremeno ostvari objektivni uslov inkriminacije, a naime iznos obaveze čije plaćanje izbjegava prelazi 1.000,00 €. Dakle, to što je u činjeničnom opisu krivičnog djela utaje poreza i doprinosa iz čl.264 st.4 u vezi st.1 KZ-a za koje je okrivljeni M. Lj. osuđen, navedeno da je okrivljeni to krivično djelo učinio u svojstvu izvršnog direktora zadruge "E.", ne implicira da je to svojstvo odlučna činjenica za navedenu pravnu kvalifikaciju djela okrivljenog, već samo opredjeljuje osnov i vrstu poreza čiji je okrivljeni bio obveznik plaćanja i time činjenični opis krivičnog djela čini razumljivim.

Takođe je neosnovana žalba u dijelu navoda da je povrijeđen Krivični zakonik time što krivično djelo za koje je okrivljeni osuđen nije pravno kvalifikovano kao produženo krivično djelo, a o čemu je u pobijanom rješenju, po mišljenju branioca, iznijet pogrešan pravni rezon.

Nasuprot ovakvim žalbenim navodima, Vrhovni sud utvrđuje da su u pobijanom rješenju dati jasni i za ovaj sud prihvatljivi razlozi po pitanju pravilne pravne ocjene djela okrivljenog u pravosnažnim presudama. Takođe je ukazano da iznos neplaćenog poreza i doprinosa u periodu od dvije godine, prema nalazu i mišljenju vještaka, pojedinačno za 2005. i 2006.godinu, prelazi iznos od po 100.000,00 €, a koji iznos je nužan da bi se radnje učinioca kvalifikovale prema st.4 čl.264 KZ-a. Dakle, i po stanovištu ovog suda, pravilno je u pobijanom rješenju ocijenjeno da nije povrijeđen Krivični zakonik na štetu okrivljenog time što je okrivljeni osuđen za krivično djelo čl.264 st.4 u vezi st.1 KZ-a, a ne za produženo krivično djelo iz čl.264 st.4 u vezi st.1 KZ-a, kako se neosnovano u žalbi navodi, te da nije bilo mjesta da se podiže zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnih presuda Osnovnog suda u Kotoru K.br. 108/12 od 23.05.2014.godine i Višeg suda u Podgorici Kž.br. 1134/14 od 08.10.2014.godine.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br.7 /15 od 02.04.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO UTAJA POREZA I DOPRINOSA
(Član 264 stav 3 u vezi st. 1 KZ)

Od pravilnog utvrdjenja činjenice da li su uplate i predaje novca koje su fizička lica – oštećeni činila po osnovu zaključenih ugovora o kupovini stanova bili izvor zakonitih prihoda koja podliježu oporezivanju ili izvor nezakonitih prihoda koja se ne mogu oporezivati, zavisi pravilna primjena Krivičnog zakonika.

PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA
PO OSNOVU ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
(Član 444 ZKP)

Ako se pojavi znatna sumnja u istinitost odlučnih činjenica utvrdjenih u odluci protiv koje je zahtjev podignut, Vrhovni sud će presudom kojom odlučuje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti ukinuti tu odluku i narediti da se održi novi glavni pretres.

Iz obrazloženja:

„Nakon razmatranja navoda zahtjeva za zaštitu zakonitosti, te cjelokupnih spisa ovog predmeta, Vrhovni sud je konstatovao da postoji znatna sumnja u istinitost odlučnih činjenica utvrđenih presudom Osnovnom suda u Podgorici K.br.948/09 od 11.02.20113.godine, koja je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Kž.br.1858/13 od 06.02.2014.godine, zbog čega nije bilo moguće odlučiti o zahtjevu.

Naime, u stavu I tačka 1 izreke prvostepene presude okrivljeni P. G., V. L. i pravno lice "M. M. G." - DOO P., oglašeni su krivim da su izvršili i to okrivljeni G. i L. kao saizvršioци krivično djelo utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 st.3 u vezi st.1 KZ-a, a okrivljeno pravno lice to isto krivično djelo u vezi čl. 5 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivično djelo. U činjeničnom opisu ovog krivičnog djela navedeni su prihodi za koje je prvostepeni sud utvrdio da su zakonito stečeni prodajom stambeno-poslovnih prostora po osnovu ugovora koje su zaključivali okrivljeni G. i L. u ime pravnog lica, a koje prihode po utvrđenju prvostepenog suda okrivljeni u ime pravnog lica nisu prikazali u namjeri da izbjegnu plaćanje poreza. Pomenuti ugovori konkretno su opredijeljeni kako po datumu zaključenja tako i po oštećenima koji su ih zaključivali te po okrivljenom koji ih je u ime pravnog lica zaključivao.

Dakle, u tački 1.izreke prvostepene presude, konkretno su opredijeljeni svi prihodi koje je ostvarilo pravno lice po osnovu pojedinačno navedenih ugovora koje su u njegovo ime zaključili okrivljeni, a koji su cijenjeni kao zakonito stečeni prihodi koje okrivljeni nisu prikazali u namjeri da bi izbjegli plaćanje poreza.

Istovremeno u stavu I tačka 2 izreke prvostepene presude, okrivljeni P. G. i V. L., oglašeni su krivim da su kao saizvršioци izvršili produženo krivično djelo prevara iz čl. 244 st. 4 u vezi st. 1 KZ-a, u vezi čl. 49 KZ-a. U činjeničnom opisu ovog krivičnog djela navedeno je da su okrivljeni lažnim prikazivanjem činjenica doveli u zabludu poimenično navedene oštećene, kako bi im oni na štetu svoje imovine predali novac, tako što su lažno prikazivali činjenice i sa oštećenima pojedinačno zaključivali ugovore o kupovini stanova, nakon čega su im oštećeni novac predavali, a okrivljeni u iznosu predatog novca sebi pribavljali protivpravnu imovinsku korist. Većina ugovora opisanih u činjeničnom opisu ovog krivičnog djela su isti oni ugovori koji su opisani u prvoj i drugoj alineji tačke 1 stava I. izreke prvostepene presude.

Dakle, u stavu I tačka 1. izreke prvostepene presude, pojedinačno su navedeni ugovori koje su zaključili okrivljeni u ime pravnog lica, a koji su od strane nižestepenih sudova cijenjeni su kao izvor zakonito stečenih prihoda, koje okrivljeni nisu prikazali u namjeri izbjegavanja plaćanja poreza. Istovremeno veći dio tih istih ugovora nižestepeni sudovi su u tački 2 stava I. izreke prvostepene presude cijenili kao izvor protivprano pribavljene imovinske koristi do koje su okrivljeni došli tako što su prethodno doveli u zabludu oštećene lažnim prikazivanjem činjenica i naveli ih tako da im na štetu svoje imovine predaju novac. Ovako utvrđene činjenice su međusobno protivurječne zbog čega se Vrhovnom sudu pojavila znatna sumnja u istinitost odlučnih činjenica koje su utvrđene u prvostepenom postupku, a zbog čega nije mogao ocijeniti da li je i u kom dijelu nižestepenim presudama povrijeđen zakon.

Ovo stoga što se na nesumnjiv način ne može opredjeliti da li su uplate i predaje novca koje su fizička lica - oštećeni činila po osnovu zaključenih ugovora o kupovini stana, a koji ugovori su opredjeljeni istovremeno u tački 1. i tački 2. stava I. izreke prvostepene presude, bili izvor zakonitih prihoda koji podliježu oporezivanju ili su bili izvor "nezakonitih" prihoda tj. protivpravne imovinske koristi koja se u tom slučaju ne može oporezivati, a od pravilnog utvrđenja ovih činjenica zavisi pravilna primjena Krivičnog zakonika CG.

Imajući u vidu navedeno, na šta se osnovano ukazivalo predlogom branioca okrivljenog V. L., odnosno zahtjevom za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud CG je, osnovom čl. 444 ZKP-u, ukinuo nižestepene presude i naredio da se održi novi glavni pretres pred prvostepenim sudom.

Kako su navedeni razlozi, zbog kojih su nižestepene presude ukinute u odnosu na okrivljenog L., čiji branilac je predložio podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, u korist i okrivljenog G. P. kao i pravnog lica "M. M. G." - DOO P., koji nisu predlagali podizanje ovog vanrednog pravnog sredstva, Vrhovni sud je cijenio kao da su i oni takav predlog podnijeli, pa je primjenjujući povlasticu povezanosti propisanu u čl. 402 ZKP-u, ukinuo pobijane presude i u odnosu na ove okrivljene.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će provesti do sada navedene dokaze i po potrebi nove, pa će svestranom analizom provedenih dokaza prethodno utvrditi koji ugovori, koje su zaključili okrivljeni, predstavljaju izvor zakonito stečenih prihoda, a koji ugovori su izvor sticanja protivpravne imovinske koristi po osnovu dovođenja u zabludu oštećenih da predaju novac okrivljenima na štetu svoje imovine, pa će vještaku finansijske struke naložiti da utvrdi iznos neprijavljenih zakonito stečenih prihoda pravnog lica "M. M. G." - DOO P., u periodu od avgusta 2006. godine do februara 2009. godine i naložiti mu da na tako utvrđeni iznos obračuna porez koji su

okrivljeni izbjegli platili. Time će prvostepeni sud biti u prilici da pravilno utvrdi činjenično stanje koje će biti osnova za primjenu pravne kvalifikacije krivičnog djela opisanog u čl. 264 KZ CG. Takođe, će prvostepeni sud pravilnom ocjenom dokaza utvrditi koje ugovore su oštećeni zaključili sa okrivljenima pod uticajem zablude u koju su ih okrivljeni doveli lažnim prikazivanjem činjenica a po osnovu kojih su im predavali novac, pa će tako biti u prilici da pravilno utvrdi činjenično stanje na koje bi se primijenila odredba čl.244 KZ CG.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 5/15 od 16.06.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO KRIJUMČARENJE (Član 265 st. 2 i 1 KZ)

U radnjama okrivljenih sadržana su sva bitna obilježja krivičnog djela krijumčarenje ako je kod istih postojala namjera da se bave prenošenjem robe – cigareta preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora, tj. ako su postupali umišljajno svjesni da radi prodaje na sivom tržištu prenose cigarete preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora i da prodajom cigareta na taj način vrše zabranjene radnje, a sa namjerom da se takvom prodajom i dalje bave, pa su to i htjeli.

Iz obrazloženja:

„Predmetna roba se nalazila u L. B., jer je okrivljeni S. L. u fakturi naznačio da se radi o robi koja je u tranzitu radi navodnog povraćaja robe kupcu u Siriju. Okrivljeni je dao ovlašćenje špediterskoj kući "A. š." za povraćaj robe u Siriju, a u fakturi je naveo da se radi o robi koja je u tranzitu i koja je oslobođena dažbina i koja je kao takva uskladištena u bezcariskoj zoni, radi navodnog povraćaja robe kupcu, pa je na taj način izbjegao mjere carinskog nadzora. Umjesto da predmetna roba tj. cigarete budu iskrane u Siriji, roba je izvezena iza carinske linije brodom "A.", odakle je pretovarena na brod "U." i u dva navrata prenijeta preko carinske linije do pristaništa u Morinju, gdje je izvršen pretovar cigareta sa broda "U." u teretna vozila, kojima su potom odvezene kopnenim putem.

Neosnovani su, takođe, žalbeni navodi branioca okrivljenog da su nižestepeni sudovi pogrešno utvrdili da je predmetna roba u dva navrata prenošena preko carinske linije i da nije dokazano da je kod učinilaca ovog krivičnog djela postojala namjera da se bave takvom djelatnošću, tj. da niko od njih nije ispoljio namjeru da se bavi krijumčarenjem.

Po ocjeni ovog suda, nižestepni sudovi su na osnovu svih provedenih dokaza, pravilno utvrdili da je predmetne cigarete okrivljeni B. P., kao kapetan broda "A.", prevezao nepostredno iza carinske linije na otvoreno more, gdje su cigarete pretovarene na brod "U.", kojim brodom je roba u dva navrata prenijeta preko carinske linije do pristaništa u M. i to u noći 18/19. avgust 2005. i 19/20. avgust 2005. godine. Nadalje, nižestepni sudovi su pravilno zaključili da predmetne cigarete nijesu bile namijenjene za povraćaj kupcu u Siriji, već da su okrivljeni namjeravali da ih prodaju na "sivom tržištu" u Crnoj Gori, na šta jasno ukazuje činjenica da je roba u dva navrata vraćena na teritoriju Crne Gore u pristanište u Morinju, gdje je zatim izvršen pretovar cigareta sa broda "U." u teretna vozila, kojima su potom odvezene kopnenim putem.

Sagledavajući sve okonosti konkretnog slučaja, nižestepni sudovi su pravilno zaključili da je kod okrivljenih postojala namjera da se bave prenošenjem robe-cigareta preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora, tj. postupali su umišljajno svjesni da radi prodaje na sivom tržištu prenose predmetne cigarete preko carinske linije izbjegavajući mjere carinskog nadzora i da prodajom cigareta na taj

način vrše zabranjene radnje, a sa namjerom da se takvom prodajom i dalje bave, pa su to i htjeli.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-s II br. 3/15 od 21.04.2015.godine)

KRIVIČNO DJELO ZLOUPOTREBA POLOŽAJA
U PRIVREDNOM POSLOVANJU
(Član 272 stav 3 u vezi st. 1KZ)

Zakonsko odredjenje radnje osnovnog oblika krivičnog djela iz člana 272 KZ se sastoji u zloupotrebi položaja ili povjerenja u pogledu raspolaganja tuđom imovinom, prekoračenju granica svog ovlašćenja ili nevršenju svoje dužnosti.

Činjenica što je u prvostepenoj presudi upotrijebljena sintagma „iskoristio svoj službeni položaj“ ne čini izreku prvostepene presude nerazumljivom, kada izreka presude sadrži sve odlučne činjenice i okolnosti iz kojih proizilazi da su ostvarena obilježja krivičnog djela iz člana 272 KZ.

Iz obrazloženja:

„U žalbi branioca ponovno se neosnovano iznosi tvrdnja da je izreka prvostepene presude nerazumljiva i da ne sadrži sve bitne elemente krivičnog djela za koje je okrivljeni V. P. oglašen krivim, a naročito zbog toga što je sud u izreci presude, opisujući radnju izvršenja krivičnog djela, naveo da je okrivljeni kao odgovorno lice "iskoristio svoj službeni položaj" s obzirom da se takvom radnjom ne ostvaruju elementi krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju.

Neosnovanost pomenutih navoda zasniva se na zakonskom odredjenju radnje osnovnog oblika krivičnog djela zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju iz čl.272 st.1 Krivičnog zakonika, koje se sastoji u zloupotrebi položaja ili povjerenja u pogledu raspolaganja tuđom imovinom, prekoračenju granica svog ovlašćenja ili nevršenju svoje dužnosti.

U skladu sa navedenim zakonskim odredjenjem u izreci prvostepene presude se konkretizuju radnje okrivljenog V. P. iz kojih se utvrđuje da je okrivljeni, kao stečajni upravnik AD S. c. "D." u stečaju Ž., zloupotrijebio svoj položaj u pogledu raspolaganja imovinom privrednog društva u stečaju, time što je preduzeću "E. D M." DOO P., isplatio iznos od 143.938,53 € na ime isporuke goriva D2 i na ime pozajmice 20.316 €, iako isporuka goriva privrednom društvu AD S. c. "D." Ž., nije vršena, čime je navedenom privrednom društvu pribavljena protivpravna imovinska korist u iznosu od 164.254,53 €, na koji način je privrednom društvu u stečaju pričinjena šteta u tom iznosu.

Prema tome, činjenica što je u prvostepenoj presudi upotrijebljena sintagma "iskoristio i svoj službeni položaj" na koju se žalba poziva, ne čini izreku prvostepene presude nerazumljivom, kada izreka presude sadrži sve odlučne činjenice i okolnosti iz kojih proizilazi da se radnja krivičnog djela za koje je okrivljeni oglašen krivim sastoji u zloupotrebi položaja okrivljenog kao stečajnog upravnika, odnosno da su ostvarena obilježja predmetnog krivičnog djela.

Branilac okrivljenog u žalbi navodi da je okrivljeni postupao u skladu sa svojim obavezama iz Zakona o insolventnosti privrednih društava, tj. da ne stoji zaključek nižestepenih sudova da je on bez prethodnog ispitivanja osnovanosti potraživanja povjerioca izvršio isplatu iznosa od 143.938,53 €. Takav svoj stav odbrana nastoji potkrijepiti iznošenjem vlastite ocjene izvedenih dokaza - iskaza svjedoka R. G. i ugovora o cesiji zaključenog između cedenta "C." DOO D., cesionara "E. D M." DOO P. i cesusa S. c. "D." Ž., uz iznošenje tvrdnje da okrivljeni nije znao da je potraživanje neosnovano i da ga na to nijesu upozorili radnici privrednog društva u stečaju, niti njegovi povjerioci.

Prethodnim navodima, branilac nastoji ukazati da se prvostepena i drugostepena presuda zasnivaju na pogrešno i nepotpunom utvrdjenom činjeničnom stanju.

S tim u vezi treba istaći da je odredbom čl.438 st.1 ZKP, pored ostalog, propisano da okrivljeni i njegov branilac mogu obrazloženim predlogom tražiti od Vrhovnog državnog tužilaštva da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažne presude samo u slučaju ako smatraju da je povrijeđen krivični zakonik na štetu okrivljenog ili da je u krivičnom postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude povrijeđeno pravo na odbranu okrivljenog koje je uticalo na donošenje zakonite i pravilne presude.

Kod prednje odredbe, nijesu od značaja navodi žalbe kojima se osporavaju činjenična utvrdjenja nižestepenih sudova, a ovo zbog toga što podaci iz spisa predmeta ne ukazuju na postojanje bilo kojeg nivoa sumnje u istinitost odlučnih činjenica, jer ne postoji ništa što bi ukazivalo na proizvoljno zaključivanje nižestepenih sudova. Naprotiv, u obrazloženjima presuda protiv kojih je branilac podnio predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti dati su jasni, određeni i potpuni razlozi o svim odlučnim činjenicama i o vjerodostojnosti izvedenih dokaza.

Neosnovani su navodi žalbe kojima se ukazuje da se nižestepene presude zasnivaju na povredi krivičnog zakonika iz čl.387 tač.1 ZKP.

Naime, negiranje postojanja predmetnog krivičnog djela žalilac temelji na tvrdnji da je rad okrivljenog, kao stečajnog upravnika, bio podložen nadzoru suda, povjerilaca stečajnog dužnika i bilo kojeg fizičkog lica koje pokaže svoj pravni interes da podnese prigovor na radnje stečajnog upravnika. Apostrofirajući činjenicu da u odnosu na predmetnu transakciju nije bilo prigovora zainteresovanih lica i da je okrivljeni postupao u skladu sa odredbama Zakona o insolventnosti privrednih društava, branilac okrivljenog ističe da se radnje okrivljenog nijesu mogle kvalifikovati kao krivično djelo, već da je stvar trebalo riješiti u skladu sa odredbama pomenutog zakona, te da se iznos na ime date pozajmice uvijek može potraživati.

Neosnovanost ovakvih navoda žalbe temelji se na utvrdjenim činjenicama iz kojih proizilazi da je okrivljeni zloupotrijebio svoj položaj u pogledu raspolaganja imovinom stečajnog dužnika, na način što je preduzeću "E. D M." DOO P. izvršio isplatu nedugovanog iznosa na ime isporuke goriva D2, koje nikada nije isporučeno, i što je istom privrednom društvu dao pozajmicu koja nikada nije vraćena.

Da se u konkretnom slučaju radilo o zloupotrebi položaja u pogledu raspolaganja imovinom stečajnog dužnika nesumnjivo potvrđuje okolnost da je okrivljeni bio stečajni upravitelj, čija osnovna dužnost je bila da se stara o imovini stečajnog dužnika, da je po prirodi te dužnosti lako mogao utvrditi da je potraživanje neosnovano, na što su ga obavezivale odredbe čl.22 Zakona o insolventnosti privrednih

društava i da se namirenju potraživanja u stečajnom postupku pristupa tek nakon prodaje imovine stečajnog dužnika, vodeći računa o redosljedu prioriteta povjerilaca. Sve ovo ukazuje da je okrivljeni bio svjesan da isplatom nedugovanog iznosa preduzeću "E. D M." P., pribavlja protivpravnu imovinsku korist i da se u ekvivalentnom iznosu nanosi šteta stečajnom dužniku. Stoga i ovaj sud zaključuje da su se u radnjama koje je okrivljeni preduzeo, a koje su opisane u izreci prvostepene presude, stekla sva obilježja krivičnog djela zloupotreba položaja u privrednom poslovanju iz čl.272 st.3 u vezi st.1 Krivičnog zakonika.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-s. II br. 1/15 od 12.03.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO IZAZIVANJE OPASNOSTI
NEOBEZBJEDJENJEM MJERA ZAŠTITE NA RADU
(Član 329 stav 3 u vezi st. 2 i čl. 338 st. 4 KZ)

Za postojanje krivičnog djela iz člana 329 stav 3 u vezi st. 2 KZ potrebno je da je radnjama učinioca izazvana konkretna opasnost za život i tijelo oštećenog.

Iz obrazloženja:

„Ocjenom navoda odbrane okrivljenog i svih provedenih dokaza, kako pojedinačno tako i u njihovoj međusobnoj vezi drugostepeni sud je na nesumnjiv način utvrdio da okrivljeni kao odgovorno lice u DOO, koje je izvodilo radove na izgradnji lifta u zgradi Doma zdravlja "Dr B. Z.", nije postupio po propisima i tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama jer je suprotno članu 16 Zakona o zaštiti na radu i Idejnom projektu propustio da oko dva otvora za lift okna na prizemlju i drugom spratu zgrade postavi zaštitnu ogradu, već je oba otvora za lift okna u spornom periodu ostavio neobezbijedjena iako se radi o mjestima koje su svakodnevno bila pristupačna neodređenom broju lica, a koja nijesu zaposlena na tom gradilištu, pa i S. P., koja se nalazila na liječenju na internom odjeljenju tog Doma zdravlja.

Gornja utvrdjenja ne osporavaju se ni izjavljenom žalbom.

Cijeneći gornja utvrdjenja osnovano drugostepeni sud pobijanom presudom zaključuje da je okrivljeni kao odgovorno lice postupao suprotno odredbi člana 16 Zakona o zaštiti na radu i da to predstavlja prekršaj. Međutim, to utvrdjenje, a nasuprot navodima izjavljene žalbe, razloge je pobijane presude ne čini protivrječnim. Ovo sa razloga što je za postojanje krivičnog djela iz člana 329 st. 3 u vezi st. 2 KZ potrebno da je radnjama učinioca izazvana konkretna opasnost za život i tijelo oštećenog. Osnovano drugostepeni sud pobijanom presudom zaključuje i za takve zaključke daje dovoljne i jasne razloge, koji navodima izjavljene žalbe nijesu dovedeni u sumnju, da u konkretnom slučaju nema dokaza da je bilo čiji život, odnosno tijelo radnjama okrivljenog bilo dovedeno u konkretnu opasnost. **Konkretna opasnost postoji kada po opštem iskustvu postoji bliska i realna mogućnost da dodje do povrede zaštićenog objekta, a postojanje takve konkretne opasnosti mora biti u svakom konkretnom slučaju dokazana i utvrdjena.** U konkretnom slučaju nema dokaza za postojanje takve opasnosti za bilo koje lice, pa su neprihvatljivi s tim u vezi drugačiji navodi izjavljene žalbe kojom se očigledno izjednačavaju konkretna i apstraktna opasnost.

Činjenica je, a koja se posebno ističe izjavljenom žalbom da je sad pok. S. P. pala kroz otvor za lift. Cijenio je tu činjenicu i drugostepeni sud i pri tom osnovano našao da ista nije od značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što sad pok. S. nije kroz taj otvor slučajno pala, već prema utvrdjenjima drugostepenog suda svjesno i namjerno u cilju vršenja samoubistva.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br.7 /15 od 16.06.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO NAPAD NA SLUŽBENO LICE
U VRŠENJU SLUŽBENE DUŽNOSTI
(Član 376 stav 3 u vezi st. 1 i čl. 376 st. 3 u vezi st. 2 i 1 KZ)

Krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti smatra se dovršenim samim iznošenjem prijetnje u vrijeme kada službeno lice vrši svoju dužnost.

Iz obrazloženja:

„-Žalba nije osnovana.

U postupku donošenja pobijanog rješenja, kao ni u samom rješenju, nijesu počinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti. Nasuprot navodima iz obrazloženja žalbe, da u ožalbenom rješenju nije dat nijedan valjani razlog zbog čega je predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti odbijen, ovaj sud je zaključio da je Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore ocijelnilo sve ključne navode iz podnijetog predloga i u pobijanom rješenju dalo dovoljne, jasne i uvjerljive razloge, koje u svemu prihvata i ovaj sud.

U žalbi branioca ponovo se neosnovno iznose navodi, koje je isticao i u žalbi protiv prvostepene presude, da je sud povrijedio Krivični zakonik na štetu okrivljenog, kada je jednu od radnji kvalifikovao kao krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl.376 st.3 u vezi st.1 Krivičnog zakonika.

Neosnovanost pomenutih navoda zasniva se na zakonskom odredjenju radnje osnovnog oblika krivičnog djela napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl.376 st.1 Krivičnog zakonika, koja se sastoji u napadu ili prijetnji napadom na službeno lice. Dakle, jedan od oblika radnje jeste prijetnja napadom na službeno lice, pri čemu je neophodno da do nje dodje u vrijeme kada službeno lice vrši svoju dužnost.

Nižestepeni sudovi su na osnovu svestrane ocjene izvedenih dokaza utvrdili da je I. V., dana 26.12.2006.godine oko 13,00 časova, u P., u ul. I. C., prilikom vršenja redovne kontrole saobraćaja, kada mu je policajac CB P., N. L. izdao naredjenje da izađe iz vozila i uhvatio ga za ruku, policajcu uputio prijetnju "miči te ruke sa mene, raskomadaću te, znaš li ti ko sam ja, ubiću te".

Upućivanjem navedene prijetnje okrivljeni je ostvario sva obilježja krivičnog djela zbog kojeg je oglašen krivim. Naime, riječi koje je okrivljeni uputio policajcu nesumnjivo predstavljaju prijetnju, a krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti smatra se dovršenim sa samim iznošenjem prijetnje u vrijeme kada službeno lice vrši svoju dužnost.

Prema tome, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je navedenom radnjom okrivljeni izvršio krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti iz čl.376 st.3 u vezi st.1 Krivičnog zakonika, zbog čega su neosnovani navodi žalbe kojima se ukazuje na povredu Krivičnog zakonika u prvostepenoj presudi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 12/15 od 08.04.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO ZLOČINAČKO UDRUŽIVANJE (Član 401 stav 2 u vezi st. 1 KZ)

Krivično djelo iz člana 401 KZ je dovršeno onda kada je došlo do organizovanja grupe ili udruženja, pa stoga za postojanje ovog krivičnog djela nije neophodno da je i izvršeno neko krivično djelo iz plana udruženja.

Iz obrazloženja:

„Nakon potpune i pravilne ocjene odbrana okrivljenih i izvedenih dokaza na glavnom pretresu nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da radnje okrivljenih L. G., S. Š., N. J., R. B. i D. R., bliže opisane u izreci prvostepene presude, sadrže sva bitna obilježja bića krivičnih djela za koja su oglašeni krivim i osudjeni, jer na takav zaključak upućuju izvedeni dokazi na glavnom pretresu i utvrđene činjenice u postupku. Razloge koje je dao prvostepeni sud u svojoj presudi, kako u pogledu postojanja krivičnih djela u pitanju, tako i u pogledu krivice okrivljenih za ista, s razlogom je prihvatio i drugostepeni sud i pravilno postupio kada je žalbe branilaca okrivljenih odbio kao neosnovane. Pri tom, drugostepeni sud je, saglasno čl.410 st.1 ZKP, ocijenio sve važne žalbene navode i za takvu ocjenu u svojoj presudi dao valjane razloge.

Neosnovano se žalbama branilaca okrivljenih L. G., S. Š., N. J. i R. B. dovodi u sumnju pravilnost činjeničnih utvrdjena vezano za postojanje krivičnog djela zločinačko udruživanje iz čl.401 st.2 u vezi st.1 Krivičnog zakonika. Suprotno navodima žalbi, iz izvedenih dokaza – preslušanih telefonskih razgovora, dobijenih mjerama tajnog nadzora, u kontekstu sa ostalim izvedenim dokazima, nesumnjivo je utvrđeno da se u konkretnom slučaju radi o kriminalnom udruživanju organizovanom u više grupa, čiji su organizatori, između ostalih, okrivljeni L. G., S. Š. i N. J., a članovi grupa, između ostalih, okrivljeni R. B. Provedenim dokazima, takodje je, nesumnjivo utvrđeno da je svaki od okrivljenih imao saznanje o tome da je dio grupe koja radi na organizovanom prometu opojnih droga – marihuane, s tim što, pri tome, nije nužno da se članovi grupa odnosno organizacije, međusobno poznaju, niti su svi članovi grupe morali biti upoznati sa svim detaljima vezano za stavljanje u promet opojnih droga.

Polazeći od bitnih obilježja bića osnovnog oblika ovog krivičnog djela, radnja izvršenja krivičnog djela zločinačko udruživanje se sastoji u organizovanju grupe ili drugog udruženja za vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od jedne godine ili teža kazna. Organizovanje predstavlja stvaranje grupe ili drugog udruženja, odnosno preduzimanje organizacionih mjera neophodnih za funkcionisanje grupe ili udruženja i ispunjavanje njihovog cilja koji se ogleda u vršenju krivičnih djela, a u konkretnom slučaju je utvrđeno da se radilo o organizovanju za vršenje neodređenog broja krivičnih djela iz čl.300 st.1 Krivičnog zakonika, za preduzimanje više oblika radnje neovlaštenog stavljanja u promet opojnih droga-marihuane. Ovo krivično djelo je dovršeno onda kada je došlo do

organizovanja grupe ili udruženja. Dakle, inkriminisano je samo organizovanje, pa stoga, za postojanje ovog krivičnog djela nije neophodno da je i izvršeno neko krivično djelo iz plana udruženja, pa su stoga neosnovani navodi žalbe branioca okrivljenih N. J. i R. B., da okrivljeni nijesu mogli biti oglašeni krivim samo za ovo krivično djelo, a u kom pravcu prvostepena presuda sadrži jasne i potpune razloge.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-s II br. 5/15 od 05.06.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO NEDOZVOLJENO DRŽANJE ORUŽJA
I EKSPLOZIVNIH MATERIJIA
(Član 403 stav 1 KZ)

Radnjom držanja oružja za koje je bio izdat oružni list čiji je rok važenja istekao, a za koje oružje i oružni list prethodno nije bila donijeta odluka o njihovom oduzimanju u upravnom postupku, nijesu ostvarena obilježja krivičnog djela iz člana 403 stav 1 KZ.

Iz obrazloženja:

„Iz spisa predmeta se utvrđuje da je okrivljena T. K., dana 04.12.2013.godine, u selu K., Opština R., prilikom pretresa njene kuće ovlaštenim policijskim službenicima predala pištolj marke "CZ" model 57, kalibra 7,62 mm, fabričkog broja C-89078, sedam komada municije istog kalibra i oružni list za pištolj. Pištolj je naslijedila od svog supruga i oružni list joj izdat dana 19.09.1997.godine, sa rokom važenja od 10 godina. U međuvremenu organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove nije donosio rješenje u upravnom postupku, o oduzimanju pištolja i oružnog lista.

Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud je, polazeći od ovako utvrđenih činjenica, osnovano okrivljenu oslobodio od optužbe s pozivom na čl.373 tač.1 ZKP, zaključujući da djelo za koje je okrivljena optužena nije krivično djelo, a što je pravilno prihvatio i drugostepeni sud. Stim u vezi, ovaj sud je posebno ocijenio prihvatljivim razloge iz drugostepene presude kojima se ukazuje od kakvog je značaja istek roka važenja oružnog lista za postojanje krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika.

Naime, radnja izvršenja krivičnog djela iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika, jeste izrada, prodaja, nabavljanje, razmjena, nošenje ili držanje vatrenog oružja, municije ili eksplozivnih materija. Radnja se mora preduzeti neovlašćeno, a šta predstavlja "neovlašćeno", propisano je Zakonom o oružju ("Sl.list RCG", br.49/2004 i "Sl.list CG", br.49/2008, 20/2011 i 40/2011).

Iz zakonskog odredjenja proizilazi da krivično djelo iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika spada u krivična djela sa tzv.blanketnom dispozicijom, čiji opis radnje nije u potpunosti dat u Krivičnom zakoniku, već upućuje na primjenu Zakona o oružju, kojim je između ostalog propisano pod kojim uslovima se oružje i municija može nabavljati i držati.

Zakon o oružju je oružje razvrsto u četiri kategorije i kratkocijeno vatreno oružje, u koje spadaju i pištolji, svrstao u kategoriju B (čl.10). Zakonom je zabranjeno nabavljanje, držanje i nošenje oružja kategorije B, bez odgovarajuće isprave o oružju (čl.10a st.2). Fizičko lice može nabaviti i držati oružje iz ove kategorije radi lične bezbjednosti, ako ga nabavi na osnovu odobrenja od Ministarstva unutrašnjih poslova iako mu se izda oružni list za držanje oružja od istog organa, sa rokom važenja od pet godina, koji se na zahtjev podnosioca može produžiti za naredni period od pet godina

(čl.15, 27 i 28). Propisano je i to da će se oružje, municija i isprave o oružju oduzeti ako nestane neki od uslova koji je bio cijenjen prilikom izdavanja odobrenja za nabavku oružja (čl.50). Zakonom je utvrđena obaveza za Ministarstvo unutrašnjih poslova da vodi evidenciju o izdatim odobrenjima za nabavku oružja i municije i izdatim oružnim listovima za držanje oružja (čl.69). Istim zakonom propisan je i prekršaj za fizičko lice koje nabavi ili drži ili nosi oružje kategorije B, bez odgovarajuće isprave o oružju (čl.72 st.1 tač.1).

Dakle, odredbama Zakona o oružju je predviđeno da fizičko lice može nabaviti i držati oružje kategorije B, ako mu prethodno Ministarstvo unutrašnjih poslova izda odobrenje za nabavku oružja, a onda i oružni list za držanje oružja radi lične bezbjednosti sa rokom važenja od pet godina, koji se može produžiti za naredni period od pet godina.

Kod navedenog, po ocjeni ovog suda, pod neovlašćenim držanjem oružja, kao obilježjem krivičnog djela iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika, može se smatrati držanje oružja za koje prethodno nije bilo izdato odobrenje za njegovu nabavku i oružni list za držanje oružja zbog razloga lične bezbjednosti.

Nasuprot tome, radnjom držanja oružja za koje je bio izdat oružni list, čiji rok važenja je istekao, a za koje nije donijeto rješenje o njegovom oduzimanju, ostvaruju se obilježja prekršaja iz čl.72 st.1 tač.1 Zakona o oružju, jer se u tom slučaju ima smatrati da se oružje drži "bez odgovarajuće isprave o oružju", u smislu zakonskog opisa prekršaja iz pomenute zakonske odredbe, s obzirom da je oružje bilo nabavljeno na osnovu izdatog ovlašćenja i da je prethodno postojalo ovlašćenje za njegovo držanje o čemu se vodi evidencija kod nadležnog organa državne uprave.

Ovakva ocjena suda je u skladu i sa načelom legitimnosti krivično-pravnih normi, izraženom u čl.1 Krivičnog zakonika, a koje podrazumijeva supsidijarnost krivičnog prava u suzbijanju društveno opasnih ponašanja, odnosno preduzimanje krivično-pravne zaštite u situacijama kada se korišćenjem adekvatnijih sredstava i mjera ne može obezbijediti zaštita određenih vrijednosti, među koje spadaju i prekršajne sankcije, kojima se između ostalog štiti i javni red i mir, koji je i objekat zaštite krivičnog djela iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika. U tom smislu, ovaj sud je pridao naročiti značaj činjenici da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o oružju ("Sl.list CG", br.20/2011) propisan prekršaj čija radnja se sastoji u nabavci ili držanju ili nošenju oružja kategorije B bez odgovarajuće isprave o oružju, sa ciljem da se i kroz prekršajno pravnu zaštitu postigne svrha suzbijanja povreda javnog poretka i obezbijedi poštovanje pravnog sistema.

Prema tome, ovaj sud je zaključio da u radnjama okrivljene koja je držala pištolj nakon isteka roka važenja oružnog lista izdatog za držanje oružja za ličnu bezbjednost, a za koje oružje i oružni list prethodno nije bila donijeta odluka o njihovom oduzimanju u upravnom postupku, nijesu ostvarena obilježja krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl.403 st.1 Krivičnog zakonika.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 1/15 od 24.02.2015. godine)

PRAVNA KVALIFIKACIJA KRIVIČNOG DJELA
ZLOUPOTREBA SLUŽBENOG POLOŽAJA
(Član 416 KZ)

Ukoliko je drugostepeni sud našao da kasnije izmijenjeni Krivični zakon nije blaži za okrivljenog, te da shodno tome na njega treba primijeniti Krivični zakonik koji je važio u vrijeme izvršenja („Sl. list RCG“, br. 70/03 i 13/04) onda je pravnu ocjenu djela okrivljenog jedino mogao opredijeliti kao krivično djelo zloupotreba službenog položaja iz člana 416 stav 2 KZ.

POVREDA KRIVIČNOG ZAKONIKA U KORIST OKRIVLJENOG
(Član 387 tač. 2 i 3 ZKP)

Kada je drugostepeni sud cijenio da se na okrivljenog ima primijeniti član 416 stav 1 KZ („Sl. list RCG“, br. 70/03 i 13/04), koja inkriminacija je dekriminalizovana izmjenama KZ iz 2006. godine, primijenio je u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe zakon koji se ne može primijeniti i u korist okrivljenog povrijedio Krivični zakonik utvrđujući da postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, iako po pravilnoj pravnoj kvalifikaciji zastara krivičnog gonjenja nije nastupila.

Iz obrazloženja:

„Zahtjev je osnovan.

U razlozima presude Višeg suda u Podgorici Kž.br.1628/13, na strani 3. navodi se:

"U vrijeme navodnog preduzimanja inkriminisane radnje (na dan 10.03.2005.godine) važio je Krivični zakonik objavljen u "Službenom listu RCG" br.70/03 i 13/04, koji se, saglasno odredbi čl.133 st.3 KZ, kao najblaži shodno visini posebnog maksimuma kazne kojom je zapriječeno izvršenje predmetnog krivičnog djela (tada, do tri godine-dok je shodno čl.71 Zakona o izmjenama i dopunama KZ od 25.07.2006.godine odredba čl.416 KZ promijenjena na način što je izvršenje osnovnog oblika ovog djela zapriječeno kaznom zatvora u trajanju do pet godina), ima primijeniti na učinioca. Imajući nadalje u vidu da je odredbom čl.126 st.6 KZ (Sl.list RCG br.70/03 i 13/04) propisano da zastarjelost krivičnog gonjenja nastaje u svakom slučaju kad protekne dvostruko vrijeme koje se po zakonu traži, koje vrijeme je u konkretnom za izvršenje krivičnog djela iz čl.416 st.1 KZ, saglasno čl.124 tač.6 KZ, iznosi tri godine, to je zastarelost krivičnog gonjenja prema okrivljenom za izvršenje predmetnog krivičnog djela nastupila dana 10.03.2011.godine...."

Ovakvi razlozi drugostepene presude potpuno su nerazumljivi čime je počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st.1 tač.8 ZKP-u, na koju se osnovano ukazuje zahtjevom za zaštitu zakonitosti.

Naime, iz citiranih razloga drugostepene presude nije razumljivo da li drugostepeni sud, preinačava prvostepenu presudu u dijelu pravne ocjene djela i umjesto krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja iz čl.416 st.1 KZ-a (Sl.list CG br. 25/10 - po kom zakonu je prvostepeni sud opredijelio pravnu kvalifikaciju, o čemu će dalje biti riječi), djelo okrivljenog pravno kvalifikuje kao krivično djelo zloupotreba službenog položaja iz člana 416 st.1 po KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), pa na tako izmijenjenu pravnu ocjenu krivičnog djela, primjenjuje odredbe o zastarjelosti gonjenja ili je suprotno sadržini prvostepene presude cijenio da je prvostepeni sud pravnu kvalifikaciju zloupotreba službenog položaja iz člana 416 st.1 KZ-a opredijelio prema KZ-u ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), na koju je primjenio odredbe o zastarjelosti krivičnog gonjenja, što bi takođe bilo jednako nerazumljivo. Ovo iz sledećih razloga:

Osnovni oblik krivičnog djela zloupotreba službenog položaja koji je bio opisan u čl.416 st.1 Krivičnog zakonika ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), a koji prvostepeni sud nije primijenio na okrivljenog, dekriminalizovan je Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (Sl.list. CG br.47/06). Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (Sl.list. CG br.47/06 od 25.07.2006.g.) u čl.71 izmijenjen je dotadašnji čl.416, koji nakon ovih izmjena ima 4 stava umjesto dotadašnjih 5 (koliko je imao po Krivičnom zakoniku - "Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04). Ovim izmjenama iz 2006. godine u radnjama učinio ca koji bi preduzeo neku od radnji alternativno propisanih u ovoj odredbi, samo u namjeri da sebi ili drugom pribavi korist ili nekom nanese štetu, a tu korist ne pribavi ni sebi ni drugom niti drugom nanese štetu, više se ne bi sticali elementi krivičnog djela, a kako je to bilo do ovih izmjena po Krivičnom zakoniku ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04) po kom bi se u tim radnjama sticali elementi krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 st.1. Stoga je drugostepeni sud kada je cijenio da se na okrivljenog ima primijeniti čl.416 st.1 KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04) koja inkriminacija je dekriminalizovana izmjenama KZ-a iz 2006.godine, primijenio u pogledu krivičnog djela koji je predmet optužbe zakon koji se ne može primijeniti-čl.387 tačka 3 ZKP-u, a takođe je, polazeći od kazne koja je bila propisana za krivično djelo iz čl.416 st.1 KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), koje je dekriminalizovano, povrijedio u korist okrivljenog i Krivični zakonik utvrđujući da postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje tj. da je nastupila zastara krivičnog gonjenja - čl.387 tač.2 ZKP-u, iako zastara krivičnog gonjenja nije nastupila.

Da je prvostepeni sud na djelo okrivljenog primijenio Krivični zakonik sa izmjenama iz 2010. godine (Sl.list. CG" br.25/10) nesumnjivo proizilazi iz razloga prvostepene presude na 16-tom listu u drugom pasusu (prvostepena presuda nema obilježene stranice) gdje je prvostepeni sud interpretirao zakonsku odredbu čl.416 st.1 koju je primijenio na konkretan slučaj. Ta interpretacija u potpunosti odgovara opisu krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 st.1 KZ-a ("Sl.list.CG" 25/10 od 05.05.2010.g.), koja se razlikuje od do tada važećeg opisa ovog krivičnog djela iz KZ-a ("Sl.list. CG" br.47/06,40/08.), ali i opisa ovog krivičnog djela u KZ-u ("Sl.list

RCG" br.70/03 i 13/04) koji se primjenjivao u vrijeme izvršenja djela, jer je u njemu unijet **elemenat protivpravnosti** u pogledu radnje iskorišćavanja službenog položaja.

Dakle, shodno kazni propisanoj za krivično djelo zlorabotreb službenog položaja iz čl.416 st.1 KZ-a -"Sl.list.CG" br.25/10 (zatvor od 6 mjeseci do 5 godina), po kom je prvostepeni sud pravno kvalifikovao djelo okrivljenog, na okrivljenog se nije mogla primijeniti odredba čl.124 tačka 6 KZ-a, pa shodno tome ni odredba čl.125 st.6 Krivičnog zakonika, koje je primijenio drugostepeni sud, čime je u korist okrivljenog povrijedio Krivični zakonik - čl.387 tačka 2 i 3 ZKP-u.

Ukazati je da, ukoliko je drugostepeni sud, polazeći od redosleda ispitivanja žalbenih osnova, našao da kasnije izmijenjeni krivični zakon nije blaži za okrivljenog te da shodno tome na njega treba primijeniti krivični zakon koji je važio u vrijeme izvršenja odnosno Krivični zakonik ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), onda je pravnu ocjenu djela okrivljenog jedino mogao opredijeliti kao krivično djelo zlorabotreb službenog položaja iz **člana 416 st.2 KZ-a** (Sl.list RCG br.70/03 i 13/04), pod koju odredbu se pravilnom primjenom zakona podvodi činjenični opis djela iz izreke prvostepene presude, na što se osnovano ukazuje zahtjevom za zaštitu zakonitosti, a za koje krivično djelo takođe nije nastupila zasrjelost krivičnog gonjenja. Ovo ne samo zato što je krivično djelo iz čl.416 st.1 KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), po kom je drugostepeni sud opredijelio pravnu ocjenu djela okrivljenog, dekriminalizovano 2006.godine, o čemu je prethodno bilo riječi, već i zbog toga što je okrivljenom bilo stavljeno na teret krivično djelo koje je kao bitno obilježje imalo pribavljanje imovinske koristi sebi ili drugom, odnosno nanošenje štete drugom, a taj elemenat krivičnog djela, u vrijeme izvršenja, bio je opisan u stavu 2 čl.416 KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), dok nije postojao u opisu krivičnog djela iz st.1 čl.416 KZ-a ("Sl.list RCG" br.70/03 i 13/04), u kom je bilo inkriminisano samo postupanje u toj namjeri.

Imajući prednje u vidu, Vrhovni sud utvrđuje da je osnovan zahtjev za zaštitu zakonitosti, jer je Viši sud u Podgorici presudom Kž.br.1628/13 od 16.10.2013. godine u okrist okrivljenog povrijedio krivični zakon-člana 386 st.1 tač.8, 386 st.2 u vezi čl.372 tačka 3 kao i čl.387 tačka 2 i 3 ZKP-u.

Međutim, majući u vidu odredbu člana 443 st.2 ZKP-u, Vrhovni sud je utvrdio da postoji povreda zakona, ali nije dirao u pravosnažnu odluku, jer je zahtjev za zaštitu zakonitosti bio podignut na štetu okrivljenog."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 17/14 od 26.01.2015. godine)

KRIVIČNO DJELO TRGOVINA LJUDIMA (Član 444 KZ)

Kada je okrivljeni koristio isti način izvršenja krivičnog djela trgovina ljudima i prema oštećenima koje su bile maloljetne i prema punoljetnim oštećenim i iskorišćavao njihove teške prilike nije bilo mjesta da se prilikom pravne ocjene, djelo okrivljenog veže za drugi stav člana 444 KZ.

IDENTITET PRESUDE I OPTUŽBE (Čl 369 ZKP)

Time što je sud u presudi neznatno izmijenio početak vremena izvršenja krivičnog djela, ispustio dva od tri načina izvršenja, te izvršio odredjena činjenična preciziranja i dopune u pogledu opisa teških prilika oštećenih pojedinačno, ne povećavajući time kriminalnu količinu koja je okrivljenom bila stavljena na teret optužnicom, nije povrijeđen identitet presude i optužbe.

Iz obrazloženja:

„Vrhovni sud konstatuje da iz izreke prvostepene presude proizilazi da je okrivljeni V. J. oglašen krivim za krivično djelo trgovina ljudima iz člana 444 st.6 u vezi st.3 i 1 Krivičnog zakonika, a iz optužnice koja mu je uredno uručena kao i iz navoda u prvom stavu obrazloženja prvostepene presude da mu je optužnicom bilo stavljeno na teret krivično djelo trgovina ljudima iz člana 444 st.6 u vezi st.3,2 i 1 Krivičnog zakonika. Dakle, nesumnjivo proizilazi da je prvostepeni sud kod pravne kvalifikacije ispustio stav 2. koji je bio predložen pisanom optužnicom, a u kom i nije opisana inkriminacija već je propisano da će postojati djelo iz stava 1 i kada učinilac prema maloljetnom licu nije upotrijebio neki od načina izvršenja opisan u stavu 1. U konkretnom predmetu kako prema činjeničnom opisu djela u optužnici, tako i shodno utvrđenom činjeničnom stanju koje je sublimirano u izreci prvostepene presude, proizilazi da je okrivljeni koristio isti način izvršenja predmetnog djela i prema oštećenima koje su bile maloljetne i prema punoljetnim oštećenim, a naime iskorišćavao njihove teške prilike. S toga nije bilo mjesta da se, prilikom pravne ocjene, djelo okrivljenog veže za drugi stav člana 444 KZ-a. Dakle, pravilno je prvostepeni sud ispustio drugi stav člana 444 KZ-a, čime nije na štetu okrivljenog primijenjen krivični zakon niti je povrijedio njegovo pravo na odbranu. Podsjetiti je da sud, nakon glavnog pretresa, presudom odlučuje koji zakon treba primijeniti na okrivljenog i njegovo djelo, pri čemu sud nije vezan predlogom ovlašćenog tužioca u pogledu pravne ocjene djela-čl.369 st.2 ZKP-u, koji predlog tužilac stavlja u pisanoj optužnici i u završnoj riječi. U pogledu pravne ocjene djela sud je jedino vezan odredbom čl.400 ZKP-u (zabrana preinačenja na štetu okrivljenog) u slučajevima kada

je ranija prvostepena presuda ukinuta po žalbi izjavljenoj samo u korist okrivljenog, što ovdje nije slučaj.

Iz prvostepenih spisa predmeta proizilazi da je okrivljenom i njegovim braniocima uredno uručena pisana optužnica, na osnovu koje su se blagovremeno mogli upoznati sa činjeničnim i pravnim određenjem radnji koje su se okrivljenom stavljale na teret. Iz činjeničnog opisa krivičnog djela za koje je okrivljeni prvostepenom presudom oglašen krivim proizilazi da se prvostepeni sud vršeći određena činjenična preciziranja kretao u okvirima događaja koji je bio obuhvaćen optužnicom te da se djelo za koje je oglašen krivim odnosi na djelo koje je bilo predmet optužnice, pa nije povrijeđen identitet presude i optužnice - čl.369 st.1 ZKP-u. Stoga su bez osnova žalbeni navodi da je usled činjeničnih izmjena djela koje je učinio prvostepeni sud povrijeđeno pravo okrivljenog na odbranu, budući da ne stoje navodi da okrivljeni nije mogao utvrditi u čemu se, kako u pravnom tako i u činjeničnom smislu, opis djela u presudi razlikuje od onog u optužnici i konstatovati da se oba opisa odnose na isti događaj i istu djelatnost okrivljenog. Ukazati je u vezi sa tim da je prvostepeni sud u presudi neznatno izmjenio početak vremena izvršenja djela tako što ga je u presudi opredjelio "u periodu od 17.jula 2011.", umjesto "u periodu od 15.jula.2011", kako je bilo u optužnici, ispustio dva od tri načina izvršenja koji su bilo opisani u optužnici i to "dovođenjem u zabludu" i "zloupoteba povjerenja", a zadržao u presudi načina izvršenja "zloupotreba teških prilika drugog" koji je takođe bio opredijeljen optužnicom, ispustio radnju izvršenja "vrbovanje drugog lica", a zadržao "predaju drugog lica", koja je takođe bila u optužnici opisana, te izvršio određena činjenična preciziranja i dopune u pogledu opisa teških prilika oštećenih pojedinačno, ne povećavajući time kriminalnu količinu koja je okrivljenom bila stavljena na teret optužnicom. Dakle, nesumnjivo je da ovakvim izmjenama nije povrijeđen identitet presude i optužbe.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 1/15 od 03.02.2015. godine)

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO

ODBACIVANJE PREDLOGA
ZA PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI
(Član 34 ZKP)

O prenošenju mjesne nadležnosti može se odlučivati samo dok postupak traje, te ako je o žalbi već odlučeno predlog se odbacuje.

Iz obrazloženja:

„Rješenjem Osnovnog suda u Kolašinu K. br. 15/15 od 23. 04. 2015. godine odbačen je optužni predlog supsidijarnog tužioca B. M. podniet protiv okrivljenog I. B., zbog krivičnog djela davanje lažnog iskaza iz člana 389 st. 3 i 4 u vezi stava 1 KZ CG.

Protiv navedenog rješenja supsidijarni tužilac je izjavio žalbu i istovremeno predložio da se predmet radi odlučivanja po izjavljenoj žalbi delegira nekom drugom sudu.

O izjavljenoj žalbi Viši sud u Bijelom Polju odlučio je rješenjem Kž. br. 286/15 od 12. 05. 2015. godine, a da prije toga spise predmeta nije dostavio Vrhovnom sudu Crne Gore radi odlučivanja o podnijetom predlogu za prenošenje nadležnosti.

Kako je o žalbi već odlučeno to je predlog za prenošenje mjesne nadležnosti valjalo odbaciti, jer se o prenošenju mjesne nadležnosti može odlučivati samo dok postupak traje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br. 39/15 od 30.06.2015. godine)

PRENOŠENJE NADLEŽNOSTI
(Član 34 ZKP)

Nemogućnost poštovanja načela sudjenja u razumnom roku zbog velikog broja predmeta predstavlja važan razlog za prenošenje mjesne nadležnosti.

Iz obrazloženja:

„U obrazloženju stavljenog predloga se navodi da u Osnovnom sudu u Podgorici ima znatan broj neriješenih krivičnih predmeta, pa je na sjednici predsjednika Vrhovnog suda Crne Gore sa predsjednicima svih sudova od 17.04.2015.godine, donijet zaključak da se predloži delegiranje predmeta drugom stvarno nadležnom sudu kako bi se obezbijedilo pravo na sudjenje u razumnom roku garantovano odredbom člana 6 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta i ocijenjeni navodi stavljenog predloga, pa je vijeće našlo da je:

- predlog osnovan.

Odredbom člana 34 st. 1 ZKP je propisano da Vrhovni sud može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi, dok je članom 15 st. 1 istog Zakonika propisano da okrivljeni ima pravo da u najkraćem roku bude izveden pred sud i da mu bude sudjeno bez odlaganja, što je u saglasnosti sa članom 6 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kojim je propisano pravo na sudjenje u razumnom roku.

Nemogućnost poštovanja načela sudjenja u razumnom roku zbog velikog broja predmeta predstavlja drugi važan razlog iz člana 34 st. 1 ZKP, pa je stavljeni predlog valjalo uvažiti i s pozivom na član 34 st. 2 ZKP, odlučiti kao u izreci ovog rješenja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br. 67/15 od 18.06.2015. godine)

OSNOVANOST PREDLOGA
ZA PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI
(Član 34 stav 1 ZKP)

Da bi se izbjegla svaka sumnja u eventualnu nepristrasnost vođenja krivičnog postupka kod suda protiv čijeg sudije je oštećeni kao tužilac podnio optužni predlog opravdano je odrediti drugi stvarno nadležan sud.

Iz obrazloženja:

„Podneskom K.br.144/15 od 16.06.2015. godine, sudija pojedinac Osnovnog suda u Baru, predložio je da Vrhovni sud Crne Gore za vođenje krivičnog postupka protiv okrivljenog B. B., zbog krivičnih djela iznuda iz čl. 250 st. 3 Krivičnog zakonika Crne Gore i dr., odredi neki drugi stvarno nadležan sud.

U obrazloženju stavljenog predloga se navodi da je oštećeni kao tužilac J. V., podnio optužni predlog protiv okrivljenog B. B., sudije Osnovnog suda u Baru, te da ovo predstavlja važan razlog da se za vođenje krivičnog postupka odredi drugi stvarno nadležan sud, jer bi se tako izbjegla svaka sumnja u nepristrasnost vođenja krivičnog postupka kod Osnovnog suda u Baru.

U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta i ocijenjeni navodi stavljenog predloga, pa je vijeće našlo, da je predlog osnovan.

Odredbom člana 34 st.1 ZKP, je propisano da Vrhovni sud može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

Imajući u vidu da je protiv B. B., sudije Osnovnog suda u Baru, oštećeni kao tužilac J. V., podnio optužni predlog, a da bi se izbjegla svaka sumnja u eventualnu nepristrasnost vođenja krivičnog postupka kod tog suda, opravdano je bilo odrediti drugi stvarno nadležan sud.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, K. br.77/15 od 24.06.2015. godine)

NEOSNOVANOST PREDLOGA
ZA PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI
(Član 34 stav 1 ZKP)

Okolnosti iz predloga branioca okrivljenog da je vijeće prvostepenog suda produžilo pritvor okrivljenom nakon podnošenja optužnog predloga, da je sudeći sudija odbio predlog odbrane za saslušanje svjedoka i da je kritični događaj izazvao medijsku pažnju ne predstavljaju važan razlog da se za dalje vođenje krivičnog postupka odredi neki drugi stvarno nadležni sud.

Iz obrazloženja:

„Odredbom čl.34 st.1 ZKP je propisano da Vrhovni sud može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

Okolnosti iz predloga branioca okrivljenog da je vijeće prvostepenog suda produžilo pritvor okrivljenom nakon podnošenja optužnog predloga, a koja odluka je bila predmet ocjene drugostepenog suda, da je sudeći sudija odbio predlog odbrane za saslušanje svjedoka N. M. i da je kritični događaj izazvao medijsku pažnju, po ocjeni ovog suda u konkretnom slučaju ne predstavljaju važan razlog da se za dalje vođenje kritičnog postupka protiv okrivljenog odredi neki drugi stvarno nadležan sud, jer prema stanju iz spisa predmeta ne postoje okolnosti koje izazivaju sumnju u nepristrasnost vođenja krivičnog postupka od strane sudećeg sudije, niti drugih sudija Osnovnog suda u Herceg Novom, pa je stoga predlog za prenošenje mjesene nadležnosti valjalo odbiti kao neosnovan.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br. 9/15 od 28.01.2015. godine)

ODBIJANJE DOKAZNIH PREDLOGA

Nije povrijeđeno pravo okrivljenog na odbranu time što prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude nije naveo zbog čega je odbio dokazne predloge odbrane ako su izvedenim dokazima utvrđene odlučne činjenice na koje su se odnosili predlozi odbrane za dopunu dokaznog postupka.

Iz obrazloženja:

„Neosnovani su navodi žalbe branioca okrivljenog da je u postupku donošenja prvostepene presude učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 2 u vezi čl. 379 st. 7 ZKP, time što sud nije prihvatio dokazne predloge odbrane u pogledu trasološkog vještačenje kaputa oštećenog D. G., kojeg je imao na sebi kada je ranjen, da se neposredno sasluša vještak trasolog koji je izradio pismeni nalaz i mišljenje i da se kao dokaz pročita nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr K. N., koji je pribavljen na zahtjev odbrane u pogledu načina povrijeđivanja okrivljenog M. V. Ovo sa razloga što je prvostepeni sud na glavnom pretrasi koji je održan 24.05.2013.godine, odlučio o dokaznim predlozima branioca okrivljenog nalazeći da se izvođenjem ovih dokaza ne bi u bitnom utvrdilo drugačije činjenično stanje. Kod te činjenice, a imajući u vidu činjenična utvrđenja nižestepenih sudova, posebno iskaze svjedoka - oštećenih D. G., V. P., M. D. i B. S., te sadržinu nalaza i mišljenja vještaka balističke struke i vještaka medicinske struke dr B. B., i po ocjeni ovog suda nije povrijeđeno pravo okrivljenog na odbranu time što prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude nije naveo zbog čega je odbio dokazne predloge odbrane, jer su izvedenim dokazima utvrđene odlučne činjenice na koje su se odnosili predlozi odbrane za dopunu dokaznog postupka, pri čemu je prvostepeni sud u pobijanoj presudi shodno odredbi čl. 379 st. 7 ZKP određeno i potpuno iznio koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane, dajući pri tome naročito ocjenu vjerodostojnosti protivriječnih dokaza.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br.11/15 od 08.04.2015. godine)

PRAVNO VALJANI DOKAZI

(Član 45 Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima)

Dokazi pribavljeni procesnim radnjama zamoljene države imaju se cijeniti kao pravno valjani dokazi na kojima se može zasnivati sudska odluka, ukoliko njihovo pribavljanje nije u suprotnosti sa načelima pravnog sistema Crne Gore.

Iz obrazloženja:

„Dokazi koji su provedeni u prvostepenom postupku i na temelju kojih su utvrđene odlučne činjenice pribavljeni su putem međunarodne pravne pomoći od pravosudnih organa Republike Srbije. Ti dokazi pribavljeni su u skladu sa zakonima Srbije, pa budući njihovo pribavljanje nije u suprotnosti sa načelima prvnog sistema Crne Gore, izjednačavaju se sa dokazima koji se pribavljaju procesnim radnjama pravosudnih organa Crne Gore. Stoga se dokazi pribavljeni procesnim radnjama zamoljene države, imaju cijeniti kao pravno valjani dokazi na kojima se može zasnivati sudska odluka, a kako je to i propisano čl. 45 Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima.

Jedan dio akata i pisanog materijala koje su, putem međunarodne pravne pomoći, u skladu sa Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i Ugovorom između Crne Gore i Republike Srbije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, dostavili pravosudni organi Republike Srbije, prethodno su pribavljeni od strane pravosudnih organa Republike Srbije putem međunarodne pravne pomoći od Kraljevine Holandije. Kraljevina Holandija, kako to proizlazi iz prvostepenih spisa, dala je saglasnost da se ti dokazi mogu proslijediti pravosudnim organima Crne Gore. Procesne radnje kojima su pribavljeni ti dokazi, provedene su u skladu sa zakonima Kraljevine Holandije, a nisu u suprotnosti sa načelima domaćeg pravnog sistema i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, pa su i ti dokazi valjani dokazi na kojima se može zasnivati sudska odluka, kako je to i propisano čl. 45 Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-s II br.4/15 od 15.04.2015. godine)

NEISPUNJENOST ZAKONSKIH PRETPOSTAVKI
ZA PRODUŽENJE PRITVORA
(Član 175 stav 1 tačka 1 ZKP)

Činjenica što je okrivljeni rođen u Srbiji i što uz državljanstvo Crne Gore ima i državljanstvo Srbije, sama po sebi ne predstavlja takvu okolnost koja bi ukazivala na opasnost od njegovog bjekstva, te ne postoji razlog iz člana 175 stav 1 tačka 1 ZKP za produženje pritvora.

Iz obrazloženja:

„Više državno tužilaštvo u Podgorici dana 29.04.2015.godine stavilo je predlog da se produži pritvor okrivljenom P. S. po pritvorskom osnovu iz čl.175 st.1 tač.1 ZKP.

Nakon razmatranja sadržine spisa predmeta i ocjene navoda stavljenog predloga Višeg državnog tužilaštva u Podgorici, Vrhovni sud Crne Gore je ocjenio:

- da je predlog neosnovan.

Iz predloga Višeg državnog tužilaštva za produženje pritvora proizilazi da istraga u dosadašnjem toku trajanja pritvora nije završena i da je u daljem toku istrage potrebno pribaviti nalaz o DNK-a i balističkom vještačenju koja su povjerena Forenzičkom centru u Danilovgradu naredbom tog tužilaštva Kti.br. 4/15 i Ktm.br. 1/15 od 10.02.2015.godine.

Iz spisa predmeta proizilazi da je okrivljeni P. S. ima 18 godina, da je učenik IV razreda srednje škole u Budvi, kao i da je nastanjen u Budvi. Imajući ovo u vidu, činjenica što je okrivljeni S. rođen u Beogradu i što uz državljanstvo Crne Gore ima i državljanstvo Srbije, sama po sebi ne predstavlja takvu okolnost koja bi ukazivala na opasnost od njegovog bjekstva. Ovo tim prije što državno tužilaštvo u predlogu za produženje pritvora nije ukazalo na postojanje bilo koje druge činjenice i okolnosti koja bi ukazivala da okrivljeni može napustiti teritoriju Crne Gore ukoliko bi se našao na slobodi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br.38/15 od 20.04.2015. godine)

RAZLOZI ZA ODREDJIVANJE PRITVORA
(Član 175 stav 1 tačka 1, tač. 2, tač. 3. tač. 4 ZKP)

Iz obrazloženja:

„Za krivično djelo iz čl.143 KZ CG koje je okrivljenom stavljeno na teret zakonom je propisana kazna od pet do petnaest godina

Cijeneći težinu krivičnog djela stavljenog na teret okrivljenom, a izraženu kroz visinu zakonom zapriječene kazne za to djelo, činjenicu da se okrivljeni nakon izvršenja krivičnog djela stavljenog mu na teret dao u bjekstvo i skrivao se, te da ima blisku rodbinu u inostranstvu ovaj sud nalazi da stoji pritvorski osnov iz člana 175 st. 1 tač. 1 ZKP, a kako se to osnovano ističe i u predlogu Višeg državnog tužilaštva. Ovo sa razloga što navedene okolnosti ukazuju na opasnost od bjekstva okrivljenog ukoliko bi se našao na slobodi.

U daljem toku istrage potrebno je saslušati svjedoke Ž. B. i M. B., pa postoji opravdana bojazan da bi okrivljeni puštanjem na slobodu ometao postupak uticanjem na svjedoke. Stoji zato, pritvorski osnov iz člana 175 st. 1 tač. 2 ZKP, kako se to osnovano navodi i u stavljenom predlogu.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je okrivljeni B. ranije više puta osuđivan (izvod iz kaznene evidencije izdate od strane Ministarstva pravde Crne Gore pod broj 0203/7931 od 22. 09. 2014. godine) pa stoji i pritvorski osnov iz člana 175 st. 1 tač. 3 ZKP, jer ranija osuđivanost predstavlja okolnost koja ukazuje da bi okrivljeni puštanjem na slobodu mogao ponoviti krivično djelo.

Osnovano se stavljenim predlogom ističe da stoji i pritvorski osnov iz člana 175 st. 1 tač. 4 ZKP. Okrivljenom se, naime, stavlja na teret izvršenje krivičnog djela iz člana 143 KZ CG za koje je po zakonu propisana kazna zatvora do 15 godina, a cijeneći način izvršenja istog kako je opisan u naredbi o sprovođenju istrage te i nastupljenu posledicu, ovaj sud nalazi da okrivljenom pritvor treba produžiti i po osnovu čl.175 st.1 tač.4 ZKP kako je to predložilo i Više državno tužilaštvo u Podgorici.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br. 5/15 od 20.01.2015. godine)

SUBJEKTI ŽALBE I ODBACIVANJE ŽALBE
KAO NEDOZVOLJENE
(Član 382 stav 4 i čl. 413 st. 2 u vezi čl. 405 ZKP)

Oštećeni saglasno odredbi člana 382 stav 4 ZKP nije ovlašćen za podnošenje žalbe protiv presude kojom se optužba odbija.

Iz obrazloženja:

„Kako se u postupku odlučivanja o žalbi protiv drugostepene presude shodno čl.413 st.2 Zakonika o krivičnom postupku primjenjuju odredbe ovog zakonika koje važe za postupak u drugom stepenu, ovaj sud, kao sud trećeg stepena, nalazi da žalba zakonskog zastupnika oštećenih maloljetnih D. i A. V. izjavljena protiv drugostepene presude Višeg suda u Bijelom Polju Kž.br.192/14 od 10.11.2014.godine kojom je prema okrivljenom odbijena optužba, po zakonu nije dozvoljena jer oštećeni, saglasno odredbi čl.382 st.4 ZKP nije ovlašćen za podnošenje žalbe protiv presude kojom se optužba odbija. Stoga je žalba zakonskog zastupnika oštećenih odbačena kao neosnovana primjenom čl.405 ZKP.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br.1/15 od 23.01.2015. godine)

PROPUST OCJENE VJERODOSTOJNOSTI NAVODA
ODBRANE OKRIVLJENOG
(Član 386 stav 1 tačka 8 ZKP)

Počinjena je bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 386 stav 1 tačka 8 ZKP ako je sud propustio da da ocjenu vjerodostojnosti navoda odbrane okrivljenog.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se izjavljenom žalbom navedena presuda pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 386 st. 1 tač. 8 ZKP.

Saglasno članu 379 st. 7 ZKP sud je dužan u obrazloženju presude odredjeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući pri tom naročito vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, a ti razlozi i ocjene saglasno članu 386 st. 1 tač. 8 ZKP moraju biti jasni i određeni.

Okrivljeni ne priznaje izvršenje krivičnog djela stavljenog mu na teret tvrdeći da je kritičnog dana u šumi tražio ostatke stabala koja su posječena, da se tom prilikom srio sa lugarom - svjedokom B., da su njih dvojica zajedno tražili ta stabla, da je našao dva trupca koja je uz odobrenje lugara natovarao na konja i odnio kući.

Nasuprot gornjim navodima odbrane lugar - svjedok B. B. svjedoči da je kritičnog dana zatekao okrivljenog kako vrši utovar posječenih bukovih stabala, da mu je isti tada priznao da je on - okrivljeni ta stabla posjekao i nudio da plati taksu. Kako se radilo o bespravnoj sječi odbio je takav predlog, svjedoči dalje imenovani svjedok, i u prisustvu okrivljenog izvršio premjer i upoređivanje utovarenih trupaca sa posječenim stablima, da je na licu mjesta sačinio zapisnik, ali je okrivljeni odbio da isti potpiše.

Pobijanom presudom drugostepeni sud zaključuje da je iskaz svjedoka B. nelogičan, neubjedljiv i kontradiktoran, ali propušta da da ocjenu vjerodostojnosti navoda odbrane okrivljenog. Kod ovako protivrječnih iskaza okrivljenog i svjedoka, te činjenice da je sadržaj zapisnika, koji je svjedok B. sačinio kritičnom prilikom u bitnom u saglasnosti sa nalazom vještaka šumarske struke bio je drugostepeni sud dužan dati ocjenu vjerodostojnosti navoda odbrane okrivljenog.

Suštinski cjelokupno obrazloženje pobijane presude svodi se na zaključak suda da je bilo logično da okrivljeni potpiše zapisnik ukoliko je u razgovoru priznao da je izvršio sječu "jer ako nije potpisao nije ni priznao", te da je lugar morao izvršiti provjeru kod kuće okrivljenog, a što znači da se, po stanovištu drugostepenog suda, svjedoku može vjerovati samo ako pronadje drva koja je okrivljeni posjekao. Ostaje pitanje što ako eventualno učinilac u međuvremenu drva sagori, proda ili sakrije.

Zaključak suda da bi bilo logično da okrivljeni potpiše zapisnik ukoliko je u razgovoru priznao da je izvršio sječu je proizvoljan i paušalan, jer se ne navodi razlog za takav zaključak. Ovo posebno kod činjenice da je prema svjedočenju lugara B. to priznanje praćeno zahtjevom da plati taksu, a što je svjedok odbio. Propušta

drugostepeni sud da cijeni tu činjenicu i njen značaj da okrivljeni odbije potpisivanje zapisnika i pored prethodnog priznanja u razgovoru sa lugarom.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br.5/15 od 19.05.2015. godine)

NERAZUMLJIVOST I PROTIVURJEČNOST RAZLOGA
(Član 386 stav 1 tačka 8 ZKP)

Postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 386 stav 1 tačka 8 ZKP ako su razlozi presude nerazumljivi i protivurječni, kako međusobno tako i sa izrekom.

Iz obrazloženja:

„žalbe su osnovane.

Osnovano se izjavljenim žalbama, drugostepena presuda pobija po osnovu bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st. 1 tačka 8 ZKP-a, a što je utvrdio i sud trećeg stepena po službenoj dužnosti. Naime, i po stanovištu Vrhovnog suda, drugostepeni sud nije postupio u skladu sa nalogima iz prethodnog ukidnog rješenja Vrhovnog suda Kž I.br. 16/14 od 24.11.2014. godine, niti raspravio sva sporna pitanja na koja je ukazano tim rješenjem. Uz to neki razlozi drugostepene presude nisu razumljivi i međusobno su protivrečni, a dijelom su i protivrečni sa izrekom pobijane drugostepene presude. U drugostepenoj presudi izostala je svestrana ocijena odbrane okrivljenog i provedenih dokaza i njihovo dovođenje u međusobnu vezu, a izostala je i ocijena nekih dokaza osnovom kojih se mogla dati valjana ocjena vjerodostojnosti odbrane okrivljenog kao i iskaza svjedoka oštećenih, što je sve imalo od uticaja na pravilnost činjeničnih zaključaka koje je izveo drugostepeni sud, a time i na pravilnu primjenu Krivičnog zakonika.

Naime, prema stanovištu drugostepenog suda (str.8, treći pasus presude) u ovoj krivično pravnoj stvari odlučne činjenice, a koje se po mišljenju drugostepenog suda, nisu mogle utvrditi iz iskaza svjedoka - oštećenih, bile su:

- da li je oštećeni Vrhovac prilikom susreta sa okrivljenim izvadio pištolj i pokušao ga repetirati, nakon čega je okrivljeni ispalio dva projektila u pravcu oštećenog (u kojoj varijanti za drugostepeni sud povređivanje oštećene A. M., očigledno nije pravno relevantna činjenica, jer je u toj varijanti ne pominje, a kasnije obrazlaže da je do njenog povređivanja došlo "sasvim slučajno" - str. 20).

- odnosno da li se događaj desio tako što je okrivljeni postupao protivpravno tako što je izvadio pištolj i sa umišljajem pokušao lišiti života oštećenog i pri tom doveo umišljajno u opasnost život oštećene M. A.

Dakle iz ovakve analize dvije moguće varijante događaja, proizilazi da za drugostepeni sud do umišljajnog dovođenja u opasnost života oštećene A. M. došlo bi samo u situaciji u kojoj oštećeni V. nije posjedovao i potezao pištolj prema okrivljenom, dok nasuprot tome ukoliko je oštećeni Z. V. potegao pištolj onda ispaljenje projektila od strane okrivljenog na oštećenog ne bi dovelo u opasnost života oštećene A. M., već bi njeno povređivanje bilo "sasvim slučajno" i uzrokovano neobjašnjivim skretanjem projektila (pri čemu u postupku nije utvrđeno da je projektil prije kontakta sa tijelom oštećene naišao na neku drugu prepreku, da bi se eventualno moglo govoriti o skretanju opšte poznatog pravolinijskog kretanja projektila).

Ovakvi razlozi su potpuno nerazumljivi i neprihvatljivi. Da li je život oštećene A. M. bio dovedne u opasnost ispaljivanjem projektila od strane okrivljenog, ne zavisi od prethodnog ponašanja oštećenog V., a naime od toga da li je on imao ili nije imao pištolj i da li ga je potezao, već od pozicije oštećene M. u odnosu na putanju kratanja projektila koji je ispalio okrivljeni. Krivica okrivljenog u dijelu u kojem mu se stavlja na teret povređivanje oštećene A. M. zavisi od činjenice da li je okrivljeni vidio oštećenu M., te da li je na osnovu njene pozicije bio svjestan da će ispaljivanjem projektila na V. dovesti u opasnost i njen život.

Iz sadržine spisa predmeta, a posebno iz odbrane okrivljenog, proizilazi da je okrivljeni prije ispaljenja projektila na Z. V., vidio da se oštećena A. M. nalazi u društvu oštećenog V. Stoga nije razumljivo da drugostepeni sud na osnovu utvrđenja da je oštećena M. A., bila poprečno udaljena pola metra od oštećenog V. (pri čemu je podužno bila bliža okrivljenom u trenutku ispaljenja projektila), zaključuje da to udaljenje nije neposredna blizina u kontekstu okolnosti predmetnog slučaja i da okrivljeni nije mogao biti svjestan da može ugroziti život oštećena M. A. (str. 20 drugostepene presude).

Nasuprot ovako nezrazumljivim razlozima drugostepenog suda, Vrhovni sud nalazi da iz činjenice da je oštećena A. M. bila u društvu oštećenog V. i poprečno udaljena od njega svega pola metra u trenutku kada je okrivljeni na V. ispaljivao projektele pokušavajući da ga liši života, nesumnjivo ukazuje da je okrivljeni njen život umjisljivo doveo u opasnost ispaljenjem projektila, a što se i konkretno manifestovalo lakim tjelesnim povređivanjem oštećene M., kojoj je jedan od dva ispaljena projektila prošao kroz desnu butinu.

Pravilno drugostepeni sud na str.23, u drugom pasusu iznosi stanovište da se optuženi nemože pozivati na nužnu odbranu, ako bi odbrana ugrožavala i zaštićena dobra drugog lica. Stoga je, kod nesumnjive činjenice da je oštećena A. M. povrijeđena jednim od ispaljenih projektila kojima je okrivljeni pokušao da liši života oštećenog V., nerazumljiv i protivurečna ovakvom prethodno navedenom pravilnom stavu drugostepenog suda, konačan zaključak drugostepenog suda da je okrivljeni postupao u nužnoj odbrani odbijajući od sebe istovremeni i protivpravni napad, iako je pri tom povrijedio dobra trećeg lica - A. M., koja nesumnjivo i po utvrđenju drugostepenog suda, nije preduzimala napad prema okrivljenom. Dodatno su nerazumljivi razlozi drugostepene presude u dijelu u kom sud kao dokaz konkretne opasnosti za život A. M. ne cijeni to što je ova oštećena povrijeđena projektilom koji je okrivljeni ispalio da bi pokušao da liši života Z. V., već to povređivanje pripisuje "slučaju" i ničim utemeljenom zaključku da je projektil neobjašnjivo skrenuo sa putanje, odnosno kako drugostepeni sud navodi na kraju str.20, da "nije bilo moguće utvrditi što je dovelo do skretanja putanje ispaljenog projektila". Ovi razlozi su nerazumljivi posebno kod činjenice da u postupku nije utvrđeno da je projektil prije nego što je prošao kroz desnu natkoljenicu oštećene M., naišao na bilo koju prepreku koja bi mogla uticati na skretanje opštepoznate pravolinijske putanje projektila.

Osnovano se žalbama ukazuje da su nerazumljivi i stoga neprihvatljivi razlozi drugostepene presude (str.20) u dijelu u kom drugostepeni sud, dajući arugmentaciju za svoj zaključak da okrivljeni ispaljujući projektele u pravcu Z. V., nije mogao biti svjestan da može dovesti u opasnost život oštećene A. M., upodobljava položaj ove oštećene sa pozicijom svjedoka N. M. Ovakvi razlozi su i protivurečni utvrđenoj

činjenici da je oštećena A. M. bila pored Z. V., na koga je okrivljeni ispaljivao projekte, pa je time ona podužno bila na putanji ispaljenih projektila, dok je svjedok M. bio neposredno pored okrivljenog, tako da u trenutku kada je okrivljeni ispaljivao projekte, život svjedoka M. apsolutno nije mogao bio doveden u opasnost, jer on nije bio na pravcu ispaljenih projektila, kao što je to bila oštećena A. M.

Osnovano se žalbama ukazuje da su nerazumljivi razlozi drugostepene presude u dijelu u kom drugostepeni sud iskaz svjedoka oštećene A. M. cijeni kao nesiguran i neubjedljiv (drugi pasus str.10), nalazeći da je svjedokinja o odlučnim činjenicama različito izjavila, dok o drugim činjenicama nije imala saznanje - str. 10 drugi pasus pobijane presude. Jedina razlika u iskazu oštećene A. M. koji je dala u prethodnom postupku i iskaza na glavnom pretresu, jeste u tome što je u prvom navela da se okrenula da pogleda gdje je oštećeni Vrhovac nakon što je čula prvi pucanj, a u drugom da je to učinila nakon drugog pucnja. Ukoliko je drugostepeni sud cijenio da su činjenice o kojima se na ovaj način svjedokinja izjašnjavala odlučne ili da su činjenice indicije iz kojih se utvrđuju odlučne činjenice, onda je bio dužan da neposredno sasluša svjedokinju i u smislu čl. 351 ZKP-u ukaže svjedokinji na ovo odstupanje u iskazu i da je upita zašto je na glavnom pretresu dala drugačiji iskaz, a po potrebi i da pročita njen raniji iskaz ili dio tog iskaza, kako se osnovano ukazuje žalbom državnog tužilaštva.

Takođe se osnovano žalbom državnog tužilaštva ukazuje da drugostepeni sud nije cijenio iskaze svjedoka M. D. u dijelu tvrdnje da prije nego što je čuo pucanj nije čuo nikakve riječi koje dolaze iz pravca dvorišta, niti je ovaj dio iskaza dovodio u vezu sa odbranom okrivljenog i iskazom svjedoka M., kao ni sa iskazima svjedoka oštećenih, kako bi kroz iskaz ovog nepristrasnog svjedoka pravilno cijenio odbranu okrivljenog i iskaze pomenutih svjedoka.

Osnovao se žalbom državnog tužilaštva ukazuje da drugostepeni sud nije cijenio iskaz svjedoka T. i M. D., u dijelu navoda da je oštećeni Z. V. u rukama imao papire koje su mu oni dali u trenutku napuštanja njihove kancelarije, niti je ovaj dio iskaza dovodio u vezu sa iskazom svjedoka - oštećenih i odbranom okrivljenog i svjedoka N. M. Takođe se osnovano žalbom državnog tužioca ukazuje da su nerazumljivi i neprihvatljivi razlozi drugostepene presude u dijelu u kom sud dio odbrane okrivljenog koji ne prihvata, opravdava psihičkim stanjem u kom se okrivljeni nalazio, a da pri tom to psihičko stanje okrivljenog nije utvrđivano od stane vještaka odgovarajuće struke.

Osnovano se izjavljenim žalbama ukazuje da su nerazumljivi razlozi drugostepene presude u dijelu u kom drugostepeni sud cijeni da se kroz svjedočki iskaz M. B. i I. T. potvrđuje da se događaj odvijao kako je to iznio svjedok N. M. i okrivljeni M. R. Svjedoci B. i T. nisu bili na licu mjesta u trenutku kada se desio predmetni događaj, pa je nerazumljivo kako se makar i posredno njihovim iskazima potvrđuje da se događaj desio kako opisuje okrivljeni i svjedok M., posebno u dijelu odlučne činjenice da je oštećeni bio taj koji je imao i potegao pištolj na okrivljenog, prije nego što je okrivljeni ispalio projekte.

Osnovano se žalbama ukazuje da su razlozi drugostepene presude protivrečni sa izrekom. Naime, u izreci drugostepene presude pozicija oštećene A. M. se opredjeljuje lijevo od oštećenog Z. V., dok se u razlozima presude na više mjesta utvrđuje da je oštećena bila sa desne strane oštećenog Z. V.

Osnovano se izjavljenim žalbama ukazuje da je u drugostepenoj presudi izostala svestrana analiza dokaza i njihovo dovođenje u međusobnu vezu, što je imalo uticaja na pravilne činjenične zaključke. I po stanovištu Vrhovnog suda, drugostepeni sud je u pogledu iskaza svjedoka A. M. stavio akcenat na razliku u njenom svjedočkom iskazu, zbog čega je njen iskaz cijenio kao neubjedljiv i nesiguran, samo zato što se u jednom iskazu izjasnila da se okrenula na prvi pucanj da vidi gdje je V., a u drugom da je to bilo posele drugog pucnja. Ono što drugostepeni sud nije cijenio, a što je bilo od uticaja na zaključak o odlučnim činjenicama, jeste da je u obje situacije oštećena izjavila da Z. V. nije vidjela kada se okrenula. Ako se ima u vidu da je oštećeni V. objasnio da je nakon ispaljenja prvog projektila krenuo nazad i potrčao, nakon čega je čuo i drugi projektil, pa se ova dva iskaza dovedu u vezu sa distancom koju je oštećeni V. morao preći unazad da bi bio van vidnog polja oštećene i okrivljenog, a uvažavajući nesumnjivu činjenicu da je projektilu trebalo manje vremena da pređe putanju od otvora usta cijevi do oštećene M., nego što je trebalo oštećenom V. da pobjegne iza kuće D., onda se nameće zaključak da je oštećeni Z. V. u trenutku ispaljenja drugog projektila bio okrenut leđima i bježao, na šta se osnovano ukazuje žalbom državnog tužioca. Navedenoj radnji okrivljenog, iskazanoj u ispaljenju drugog projektila, kojim je pokušao da liši života oštećenog Z. V., a kojim je nanio laku tjelesnu povredu oštećenoj A. M., čak i da se prihvati da je oštećeni imao i prvi potegnuto pištolj, daje sasvim drugačiji pravni okvir od onog koji je uz nerazumljive razloge opredjelio drugostepeni sud.

Imajući u vidu navedene protivurečnosti razloga drugostepene presude kako međusobno tako i sa izrekom i nedostatak razloga o nekim odlučnim činjenicama, Vrhovni sud je ocjenio osnovanim izjavljene žalbe te i po službenoj dužnosti utvrdio da je drugostepena presuda zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st.1 tač.8 ZKP-u, što je neminovno dovelo do njenog ukidanja.

Na ponovnom pretresu drugostepeni sud će izvesti do sada izvedene dokaze i po potrebi nove, neposredno će saslušati svjedokinju A. M., kojoj će u smislu čl. 351 ZKP-u, ukazati na razlike u svjedočkom iskazu u prethodnom postupku i na ranijem glavnom pretresu, kao i svjedokinju A. M. T., kako bi otklonio ili potvrdio sumnju u nepristrasnost ove svjedokinje na šta je ukazano žalbom punomoćnika oštećene A. M., pa će nakon svestrane analize odbrane okrivljenog i svih provedenih dokaza, a dovodeći ih u međusobnu vezu pravilnom ocjenom žalbi koje su izjavljene na prvostepenu presudu, donijeti zakonitu odluku.

Imajući u vidu, a kako je to osnovano ukazano svim ovdje razmatranim žalbama, da drugostepeni sud nije postupio po ukidnim razlozima odluke Vrhovnog suda Kž I.br.16/14 od 24.11.2014.godine i nije u smislu čl.412 st.3 ZKP-u, raspravio sva sporna pitanja na koje je ukazao sud trećeg stepena, već je istrajavao na nerazumljivom i pravno neutemeljenom zaključku da je do povređivanja oštećene A. M. došlo sasvim slučajno, izbjegavajući na taj način da se pravno odredi prema toj činjenici, Vrhovni sud je u smislu čl.413 st.2 u vezi čl.407 st.2 ZKP-u, smatrao neophodnim narediti da se novi pretres pred drugostepenim sudom održi pred potpuno izmjenjenim vijećem.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br.3/15 od 26.05.2015. godine)

OCJENA ŽALBE I ODGOVORA NA ŽALBU (Član 410 stav 1 ZKP)

Odredba člana 410 stav 1 ZKP ne obavezuje sud da u obrazloženju odluke navodi razloge žalbe, odnosno odgovora na žalbu, već da na navode istih odgovori iznošenjem razloga za svoju odluku.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 410 st. 1 ZKP je propisano da drugostepeni sud u obrazloženju presude, odnosno rješenja treba da ocijeni žalbene navode. Dovodeći u vezu tu zakonsku odredbu sa odredbom člana 391 ZKP ovaj sud nalazi da ista obavezuje drugostepeni sud da ocijeni i navode odgovora na žalbu.

Naprijed navedena odredba ZKP ne obavezuje sud da u obrazloženju odluke navodi razloge žalbe, odnosno odgovora na žalbu, već da na navode istih odgovori iznošenjem razloga za svoju odluku. Samo iz razloga drugostepene presude se može izvesti zaključak da li je sud cijenio navode žalbe, odnosno odgovora na žalbu.

U konkretnom slučaju, a kako je to naprijed navedeno, žalbom se tvrdilo da protek vremena od izvršenja krivičnih djela ne predstavlja olakšavajuću okolnost, da nije bilo mjesta primjeni člana 46 KZ, te da se izrečenom kaznom ne može ostvariti svrha izricanja iste, dok su stavovi odgovora na žalbu suprotni - da protek vremena predstavlja olakšavajuću okolnost, te da je odluka o krivičnoj sankciji donijeta u skladu sa zakonom.

Gornje suprotne stavove drugostepeni sud je cijenio zauzevši stav da protek vremena jeste olakšavajuća okolnost, da je prvostepeni sud osnovano zaključio da ima mjesta primjeni člana 46 KZ, ali da je precijenio olakšavajuće okolnosti, a zanemario značaj otežavajuće okolnosti (ranija osudjivanost), zbog čega je u dijelu odluke o kazni preinačio prvostepenu presudu nalazeći da će se samo kaznom iz izreke pobijane presude ostvariti svrha kažnjavanja iz člana 32 KZ u okviru opšte svrhe krivičnih sankcija iz člana 4 KZ. Iz takvog obrazloženja nesumnjivo proizilazi zaključak da je drugostepeni sud u konkretnom slučaju cijenio i navode odgovora na žalbu. Neosnovano se, zato, podignutim zahtjevom tvrdi da je u konkretnom slučaju povrijeđena odredba člana 410 st. 1 ZKP.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br.2/15 od 24.02.2015. godine)

KAZNA ZATVORA U NAJDUŽEM TRAJANJU
(Član 35 KZ u vezi čl. 413 stav 1 tačka 1 ZKP)

Pod najdužom kaznom zatvora u smislu odredbe člana 413 stav 1 tačka 1 ZKP ne može se podrazumijevati najduža kazna u vidu opšteg maksimuma zatvorske kazne, ili u vidu propisanog posebnog maksimuma kazne zatvora za pojedino krivično djelo, već samo kazna od 40 godina zatvora, koja se može propisati i izreći za najteža krivična djela, a koja nije izuzetak u odnosu na opšti maksimum.

NEDOZVOLJENOST ŽALBE NA PRESUDU
DRUGOSTEPENOG SUDA
(Član 405 u vezi čl. 413 stav 2 ZKP)

Nedozvoljena je žalba na presudu drugostepenog suda kojom nije izrečena kazna zatvora u najdužem trajanju.

Iz obrazloženja:

„Pod kaznom zatvora u najdužem trajanju treba podrazumijevati kaznu od četrdeset godina, koja se u skladu sa čl.35 st.1 Krivičnog zakonika, može propisati i izreći za najteže oblike teških krivičnih djela, s tim da ne može biti propisana kao jedina kazna za određeno krivično djelo. Kazna od četrdeset godina zatvora postoji kao posebna krivična sankcija te vrste i predstavlja specifičnu zamjenu za nekadašnju smrtnu kaznu, kao kapitalnu krivičnu sankciju.

Dakle, pod najdužom kaznom zatvora, u smislu odredbe čl.413 st.1 tač.1 ZKP, ne može se podrazumijevati najduža kazna u vidu opšteg maksimuma zatvorske kazne, ili u vidu propisanog posebnog maksimuma kazne zatvora za pojedino krivično djelo, već samo kazna od četrdeset godina zatvora, koja se može propisati i izreći za najteža krivična djela, a koja nije izuzetak u odnosu na opšti maksimum, jer je u pitanju posebna vrsta kazne zatvora. Ova kazna uvedena je u krivično-pravni sistem Crne Gore 2003.godine, sa eliminacijom smrtno kazne iz krivičnog zakonodavstva, koja se ranije mogla propisati i izreći za najteže slučajeve teških krivičnih djela. Upravo zbog toga, za najteža krivična djela, zakonodavac je u skladu sa zahtjevima opšte svrhe izricanja krivičnih sankcija, utvrdio mogućnost propisivanja kazne od četrdeset godina zatvora, kao najduže zatvorske kazne, koja prestavlja svojevrsnu zamjenu za nekadašnju smrtnu kaznu.

Prema tome, izrečena kazna zatvora od dvadeset godina optuženom Š. B., koji je u vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela bio mladje punoljetno lice, iako predstavlja najdužu kaznu zatvora za to lice, obzirom na njihovo životno doba u vrijeme izvršenja krivičnog djela, ne može predstavljati kaznu zatvora u najdužem

trajanju, jer u Krivičnom zakoniku Crne Gore postoji kazna zatvora od četrdeset godina, kao posebna krivična sankcija, tj. kao najteža kazna.

Imajući u vidu navedeno, predmetne žalbe po zakonu nijesu dozvoljene, pa su na osnovu čl. 405 u vezi čl. 413 st. 2 ZKP, iste odbačene kao nedozvoljene.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br. 2/15 od 03.02.2015. godine)

ODUSTANAK OKRIVLJENOG OD ŽALBE
(Član 417 stav 3 ZKP)

Ako je okrivljeni odustao od žalbe koju je izjavio njegov branilac, žalba branioca okrivljenog je nedozvoljena.

Iz obrazloženja:

„U sjednici vijeća ovaj sud je našao da žalbu branioca okrivljenog treba odbaciti kao nedozvoljenu.

Ovo sa razloga što je okrivljeni A. M., koji se sada nalazi na izdržavanju kazne zatvora u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, podneskom od 12.01.2015. godine izjavio da odustaje od žalbe koju je dana 5.01.2015. godine izjavio njegov branilac M. B. advokat iz P. protiv rješenja Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore Ktz. br.122/14 od 17.12.2014. godine kojim rješenjem je odbačen predlog branioca okrivljenog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv navedenih pravosnažnih presuda Višeg suda u Podgorici i Apelacionog suda Crne Gore.

Kako je okrivljeni odustao od žalbe koju je izjavio njegov branilac, to je ovaj sud na osnovu čl.417 st.3 ZKP, žalbu branioca okrivljenog odbacio kao nedozvoljenu.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 3/15 od 27.01.2015. godine)

NEDOZVOLJENOST PREDLOGA ZA PODIZANJE
ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
(Član 438 stav 1 ZKP)

Razlozima u predlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti da „oštećeni nije izgubio život od revolverskog projektila koji je ispalio okrivljeni“ u suštini se osporava činjenično stanje, a zbog osporavanja činjeničnog utvrđenja predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti ne može se podnijeti.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi čl.382 st.4 ZKP, oštećeni može biti subjekat žalbe kada je donesena oslobadjajuća presuda. Međutim, iz spisa predmeta se utvrđuje da oštećeni N. K. nije zadobio povrede od dejstva projektila koji je ispalio neki od okrivljenih koji je oslobođen od optužbe, zbog čega nije ovlašten da podnese žalbu protiv prvostepene presude. Sa druge strane, prvostepenom presudom je utvrđeno da je oštećeni M. T. pogodjen projektilom koji je ispalio Ž. A., a koji je oslobođen od optužbe. Ovom oštećenom prvostepena presuda je dostavljena u skladu sa čl.196 st.2 ZKP i time mu data mogućnost da podnese žalbu protiv oslobadjajućeg dijela presude, ali on se nije koristio tim pravom, zbog čega se neosnovano u žalbi branioca tvrdi da postoji navedena bitna povreda odredaba krivičnog postupka.

Iz spisa predmeta se vidi da je od odlučnog značaja za zaključak nižestepeni sudova o postojanju krivičnog djela za koje je okrivljeni B. P. oglašen krivim, bilo utvrđenje činjenice da je oštećenog M. B. pogodio jedan od pet projektila koje je iz revolvera „Smit Wenson“ 357 magnum ispalio okrivljeni P., usljed čega je kod oštećenog nastala strijelna rana koja je prouzrokovala povrede koje su dovele do smrti oštećenog. Nižestepeni sudovi su utvrdili da se kod oštećenog radilo o jednom strijelnom kanalu i da parče projektila, nadjeno u predjelu desne nadlaktice oštećenog, predstavlja dio projektila koji je prethodno prošao kroz grudni koš oštećenog. Ovaj zaključak nižestepeni sudovi su utemljili na iskazu svjedoka D. B. i na međusobno saglasnim nalazima četiri vještaka medicinske struke i nalazima vještaka balističara i vještaka trasologa. Polazeći od navedene činjenice i dovodeći je u vezu sa ostalim utvrđenim odlučnim činjenicama, nižestepeni sudovi su pravilno utvrdili da su se u radnjama okrivljenog B. P. stekla sva obilježja krivičnog djela teško djelo protiv opšte sigurnosti iz čl.338 st.2 u vezi čl.327 st.3 u vezi st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore.

Obrazlažući povredu krivičnog zakonika, branilac je u predlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, a što ponavlja i u predmetnoj žalbi, naveo da je povrijeđen čl.338 st.2 Krivičnog zakonika Crne Gore, jer oštećeni M. B. „nije stradao, tj. izgubio život od revolverskog projektila koji je ispalio P. B.“. Ovako datim razlozima u suštini se ukazuje na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, a ne na izvedene pravne zaključke nižestepeni sudova. Za potporu navedene tvrdnje odbrane, žalbom se mnoštvom navoda, koji su iznošeni i u žalbi protiv prvostepene presude, u

bitnom osporavaju činjenična utvrdjenja iz nižestepenih presuda i zaključci o vjerodostojnosti izvedenih dokaza.

Odredbom čl.438 st.1 ZKP, pored ostalog, propisano je da okrivljeni i njegov branilac mogu obrazloženim predlogom tražiti od Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažne presude samo u slučaju ako smatraju da je povrijeđen krivični zakonik na štetu okrivljenog ili da je u krivičnom postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude povrijeđeno pravo na odbranu okrivljenog koje je uticalo na donošenje zakonite i pravilne presude.

Kod prednje odredbe, nijesu od značaja navodi žalbe kojima se osporavaju činjenična utvrdjenja nižestepenih sudova. Pri tome je nužno istaći, da podaci iz spisa predmeta ne ukazuju na postojanje sumnje u istinitost odlučnih činjenica, jer ne postoji ništa što bi ukazivalo na proizvoljno zaključivanje sudova. Naprotiv, u obrazloženjima prvostepene i drugosepene presude dati su jasni, određeni i potpuni razlozi o svim odlučnim činjenicama i o vjerodostojnosti izvedenih dokaza.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 17/15 od 2015. godine)

NEDOZVOLJENOST ŽALBE NA OBAVJEŠTENJE
O INICIJATIVI ZA PODIZANJE
ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
(Član 417 stav 3 u vezi čl. 438 st. 1 ZKP)

O inicijativi okrivljenog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti državni tužilac ne donosi rješenje, već samo obavještava podnosioca iste o svojoj ocjeni stavljene inicijative, pa protiv tog obavještenja žalba nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

„Saglasno članu 438 st. 4 Zakonika o krivičnom postupku žalba Vrhovnom sudu je dozvoljena protiv rješenja Vrhovnog državnog tužilaštva kojim je odbačen predlog za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, a taj predlog se može podnijeti samo protiv presude kojom je okrivljeni osuđen na безусловnu kaznu zatvora od jedne godine ili težu kaznu ili kaznu maloljetničkog zatvora (član 438 st. 1 ZKP).

U konkretnom slučaju rješenjem Višeg suda u Bijelom Polju Kv. br. 90/15 od 25. 03. 2015. godine odlučeno je o produženju pritvora, a rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Kžv. br. 109/2015 od 08. 04. 2015. godine o žalbi izjavljenoj protiv tog rješenja, pa saglasno članu 438 ZKP okrivljeni nije ovlašćen na stavljanje predloga za podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, već samo može staviti inicijativu za podizanje tog pravnog lijeka. O stavljenoj inicijativi državni tužilac ne donosi rješenje, već samo obavještava podnosioca iste o svojoj ocjeni stavljene inicijative, a kako je to u konkretnom slučaju i učinjeno aktom Ktz. br. 37/15 od 04. 06. 2015. godine. Protiv tog obavještenja žalba nije dozvoljena.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 20/15 od 30.06.2015. godine)

NADLEŽNOST ZA ODLUČIVANJE
O ZAHTJEVU ZA PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 427 stav 1 ZKP)

Vrhovni sud Crne Gore nije nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka okončanog pravosnažnim rješenjem već o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje vijeće iz člana 24 stav 7 ZKP suda koji je u ranijem postupku sudio u prvom stepenu.

ZAHTJEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
PODNIJET OD STRANE OŠTEĆENOG KAO TUŽIOCA
(Član 437 stav 1 ZKP)

Oštećeni kao tužilac nije ovlašćen za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, te je zahtjev podniet od strane istog nedozvoljen.

Iz obrazloženja:

„Rješenjem Osnovnog suda u Žablaku K.br. 5/15 od 02.03.2015. godine, odbijen je optužni predlog protiv okrivljenih V. Ž. i I. G., zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 st.1, 2 i 3 Krivičnog zakonika Crne Gore, uništenje i oštećenje tuđe stvari iz čl.253 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore, prevare iz čl. 244 st. 2 i 3 Krivičnog zakonika Crne Gore, protivpravno zauzimanje zemljišta iz čl. 254 Krivičnog zakonika Crne Gore, lažno prijavljivanje iz čl. 338 st. 2 i 4 Krivičnog zakonika Crne Gore i davanje lažnog iskaza iz čl. 389 Krivičnog zakonika Crne Gore, jer djela koja su predmet optužbe nijesu krivična djela. Rješenje je donijeto primjenom čl.453 st.1 u vezi čl.294 st.1 tač.1 ZKP.

Viši sud u Bijelom Polju, kao drugostepeni, rješenjem Kž.br.236/15 od 22.04.2015.godine, odbio je kao neosnovanu žalbu oštećenog kao tužioca M. Č., izjavljenu na rješenje Osnovnog suda u Žablaku K.br.5/15 od 02.03.2015.godine.

Protiv navedenih rješenja oštećeni kao tužilac M. Č. ponio je zahtjev za zaštitu zakonitosti i zahtjev za ponavljanje postupka, zbog povrede krivičnog postupka i neutvrđenog činjeničnog stanja.

Vrhovni sud Crne Gore je razmotrio spise ovog predmeta i navode iz podnietog zahtjeva, pa je našao da zahtjev za zaštitu zakonitosti oštećenog kao tužioca treba odbaciti, a da ovaj sud nije stvarno nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka koji je okončan pravosnažnim rješenjem Osnovnog suda u Žablaku K.br.5/15 od 02.03.2015.godine.

Članom 437 st.1 ZKP, je određeno da samo Vrhovno državno tužilaštvo može podići zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Kako je zahtjev podniet od strane oštećenog kao tužioca M. Č. koji nije ovlašten za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti to je zahtjev shodno citiranom članu odbačen kao nedozvoljen.

Uz ovo, oštećeni kao tužilac M. Č., podnio je ovom sudu istim podneskom i zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka okončanog pravosnažnim rješenjem Osnovnog suda u Žabljaku K.br.5/15 od 02.03.2015.godine.

Odredbom čl.427 st.1 ZKP je propisano da o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje vijeće iz čl.24 st.7 ovog zakonika suda koji je u ranijem postupku sudio u prvom stepenu, a to je Osnovni sud u Žabljaku.

Iz prednjeg proizilazi da Vrhovni sud Crne Gore nije nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka okončanog pravosnažnim rješenjem Osnovnog suda u Žabljaku K.br.5/15 od 02.03.2015.godine.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kr. br. 46/15 od 02.06.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTJEVA
ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE
(Član 435 stav 6 ZKP)

Okolnost da od rada osudjenog zavisi egzistencija njegove porodice nije od značaja za ublažavanje kazne, jer je osudjeni znao da će s obzirom na dužinu izrečene kazne zatvora njegova porodica doći u težak materijalni položaj.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi čl.433 ZKP, ublažavanje pravosnažno izrečene kazne koja nije izvršena odnosno izdržana, dozvoljeno je kad se po pravosnažnosti presude pojave okolnosti kojih nije bilo kad se izricala presuda ili sud za njih nije znao iako su postojale, a one bi očigledno dovele do blaže osude.

Činjenica da je osudjeni nakon pravosnažnosti presude dobio drugo dijete je nova okolnost, ali ista nije takvog značaja da bi očigledno dovela do blaže osude i da je postojala u vrijeme kad se izricala presuda, a ovo imajući u vidu težinu učinjenih krivičnih djela i stepen krivice osudjenog. Takodje, okolnost da od njegovog rada zavisi egzistencija njegove porodice, nije od značaja, jer je osudjeni znao da će s obzirom na dužinu izrečene kazne zatvora, njegova porodica doći u težak materijalni položaj.

Nalazeći da nijesu ispunjeni zakonski uslovi za vanredno ublažavanje kazne, ovaj sud je na osnovu čl.435 st.6 ZKP, zahtjev odbio kao neosnovan.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kzu. br. 56/14 od 16.01.2015. godine)

NEISPUNJENOST ZAKONSKIH USLOVA
ZA VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE
(Član 435 stav 6 ZKP)

Okolnost da su druga lica blaže kažnjena od osuđenog za isto krivično djelo ne može biti zakonski osnov za vanredno ublažavanje kazne.

Iz obrazloženja:

„Okolnosti da je osuđeni mlad čovjek, da ranije nije osuđivan, da je djelo priznao, da je izrazio kajanje zbog učinjenog djela i da je lošeg materijalnog stanja, su cijenjene prilikom izricanja kazne od strane nižestepenih sudova, tako da iste ne mogu predstavljati zakonski osnov za vanredno ublažavanje kazne.

Isto tako, okolnost da su druga lica blaže kažnjena od osuđenog za isto krivično djelo, ne može biti zakonski osnov za vanredno ublažavanje kazne.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kzu. br. 10/15 od 05.05.2015. godine)

ODBACIVANJE PREDLOGA ZA PODIZANJE
ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
(Član 438 stav 1 ZKP „Sl. list CG“, br. 57/09 od 18.08.2009. g.)

Činjenične primjedbe na mogu biti osnov za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, niti ih državno tužilaštvo u rješenju kojim odbacuje predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti treba razmatrati.

Iz obrazloženja:

„Okrivljeni i njegov branilac mogu tražiti podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti samo ako smatraju da je pravosnažnom presudom kojom je okrivljeni osuđen na najmanje 1 godinu zatvora, povrijeđen krivični zakon na štetu okrivljenog ili da je u postupku koji je prethodio donošenju pravosnažne presude povrijeđeno njegovo pravo na odbranu. Stoga je državno tužilaštvo u odluci kojom odbacuje predlog jedino dužno razmatrati i na jasan i razumljiv način se odrediti prema navodima predloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, koji se odnose na ova dva osnova. To nadalje znači da državno tužilaštvo nije dužno odgovarati na one navode predloga kojima se osporava pravilnost i potpunost činjeničnog utvrđenja, pa stoga odsustvo takvih razloga, u rješenju kojim je odbačen predlog okrivljenih, odnosno njihovog branioca, ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st.1 tačka 8 ZKP-u, kako se neosnovano žalbom potencira.

Stim u vezi Vrhovni sud ocjenjuje pravilnim stav državnog tužilaštva u dijelu razloga pobijanog rješenja kojima je podnosiocu predloga ukazano da shodno čl.438 st.1 ZKP-u, činjenične primjedbe ne mogu biti osnov podizanja zahtjeva za zaštitu zakonitosti, niti ih državno tužilaštvo u rješenju kojim odbacuje predlog za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti treba razmatrati.

Takođe je pravilno državno tužilaštvo ocijenilo da se pravosnažne presude, protiv kojih se inicira podnošenje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, ne zasnivaju na dokazima na kom se po odredbama ZKP-u ne mogu zasnivati, kako neosnovano predlogom i žalbom tvrdi branilac i za taj stav dalo valjane razloge, koje Vrhovni sud u svemu prihvata i radi izbjegavanja ponavljanja na njih upućuje. Dakle, u postupku koji je prethodio donošenju pravosnažnih presuda, a protiv kojih se predlaže podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, nije počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.386 st.1 tač.7 ZKP-u, koja povreda bi se, da eventualno postoji, u kontekstu prava okrivljenog da se o njegovoj krivici odluči na osnovu pravno valjanih dokaza, mogla cijeniti kao povreda prava na odbranu, što ovdje nije slučaj.

Osnov za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti, na predlog okrivljenog ili njegovog branioca, kako to proizilazi iz odredbe čl.438 st.1 ZKP-u, može biti i pogrešna primjena krivičnog zakona na štetu okrivljenog. **Ocjena o tome da li je krivični zakon povrijeđen na štetu okrivljenog daje se između ostalog na osnovu činjeničnog opisa djela za koje je okrivljeni pravosnažno oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora od jedne godine ili težu kaznu, a koji opis je precizirano u izreci**

prvostepene presude, a ne na osnovu činjenica koje u krivičnom postupku koji prethodi donošenju presude nisu utvrđene, a po mišljenju odbrane su trebale biti utvrđene, niti na osnovu činjenica za koje odbrana smatra da su trebale biti utvrđene u drugačijem sadržaju.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 19/15 od 03.06.2015. godine)

OBLIGACIONO PRAVO

IZMJENA OKOLNOSTI
NAKON ZAKLJUČENJA PREDUGOVORA
(Član 40 stav 6 ZOO)

Izmjena okolnosti, da bi dovela do gašenja predugovora, mora biti tolika da predugovor ne bi bio ni zaključen da su takve okolnosti postojale u vrijeme njegovog zaključenja.

Iz obrazloženja:

„U skladu sa odredbom čl. 40 st. 1 ZOO, predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obaveza da se zaključi drugi, glavni ugovor. Predugovor obavezuje ugovorne strane da u određenom roku zaključe ugovor, ali ako jedna strana izbjegava da izvrši svoju obavezu, odnosno obavezu da zaključi glavni ugovor, druga savjesna strana može od suda da traži da takvom licu naloži da izvrši svoju obavezu iz predugovora, odnosno da zaključi glavni ugovor, ako predugovor sadrži sve sastojke glavnog ugovora. Medjutum, sud može i odbiti tužbeni zahtjev ako vidi da tuženi objektivno nije mogao da izvrši obavezu iz predugovora, a ona se odnosi na bitan sastojak ugovora.

Predmetni predugovor je zaključen pod uslovom da tužena pribavi urbanističko-tehničke uslove za izgradnju novog objekta na kat. oparc 4890/1, koji uslov predstavlja bitan sastojak ugovora. Tužena je slijedom te obaveze zatražila i pribavila urbanističko-tehničke uslove. Uslovi se odnose i na kat. parcelu koja je bila predmet kupoprodaje, s tim da ne predviđaju mogućnost izgradnje posebnog objekat na toj parceli, budući je ona sada dio urbanističke parcele br.24, u čijem su sastavu i kat. oparcele br.4890/2 i br.4890/3.

Imajući u vidu da je predmet kupoprodaje, osim parcele br.4890/1 i objekat 1, označen kao pomoćna zgrada, površine 36m², spratnosti P (prizemlje) koji se na njoj nalazi, te izjašnjenje vještaka geodetske struke da definisana građevinska linija dozvoljava proširenje i izgradnju postojećih objekata na kat. parcelama 4890/2 i 4890/3 većim dijelom i na sadašnjoj kat. parceli br.4890/1, to se, i po ocjeni ovog suda, osnovano revizijom tužioca ukazuje da u postupku nijesu potpuno utvrđene sve činjenice koje je nalagala pravilna primjena materijalmog prava-navedenih odredbi ZOO. Odnosno, u postupku pred prvostepenim sudom nije nesumnjivo utvrđeno da li je tužena svoju obavezu, preuzetu predugovorom izvršila, imajuću vidu volju ugovornih strana prilikom njegovog zaključenja.

Naime, shodno odredbi čl. 40 st. 6 ZOO, ugovor se gasi usled promjene okolnosti koje su nastale poslije njegovog zaključenja.

Izmjena okolnosti, da bi dovela do gašenja ugovora, mora biti tolika da predugovor ne bi bio ni zaključen da su takve okolnosti postojale u vrijeme njegovog zaključenja. Stoga je, a u skladu sa navedenom odredbom, bilo potrebno utvrditi stvarnu volju ugovornih strana prilikom njegovog zaključenja, odnosno da li bi predugovor bio zaključen da su strane ugovornice bili u saznanju da mogućnost izgradnje posebnog objekta na predmetnoj kat. parceli ne postoji prema Državnoj studiji lokacije za urbanističku parcelu br. 24. Medjutim, činjenice u tom pravcu nijesu

utvrđene pa nižestepenim presudama nedostaju razlozi te se ne mogu valjano ispitati od strane ovog suda.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 593/15 od 25.06.2015. godine)

NIŠTAVOST UGOVORA (Čl. 47 i 48 ZOO)

Ugovor o besplatnom prenosu osnivačkih i upravljačkih prava je ostao bez osnova ako se nije ostvarila pobuda za zaključenje istog – izgradnja poslovno stambenog prostora.

Iz obrazloženja:

„Prema utvrđenom činjeničnom stanju, pravni prethodnik tužilje V. L., i tuženi VII, VIII, IX i X reda su kao osnivači N. u. AMD B. sa tuženima od I do V reda zaključili Ugovor o prenosu osnivačkih (vlasničkih) i upravljačkih prava, u navedenom nevladinom udruženju, ovjeren kod Osnovnog suda u Cetinju pod Ov.br.7953/08 od 11.09.2008. godine. U članu 4 ugovora konstatovano je da je prenos izvršen besplatno, a prema članu 7 istog ugovora, preuzimaoci su ovlašćeni da se mogu upisati kao vlasnici, odnosno nosioci vlasničkih i upravljačkih prava navedenog nevladinog udruženja kod nadležnog Ministarstva i CRPS-a. Osnovni motiv i pobuda za zaključenje predmetnog ugovora bio je pokušaj da se novim osnivačima (preuzimaocima) omogući da nepokretnosti na kojoj se nalaze poslovne prostorije AMD B. iskoriste radi realizacije planiranja izgradnje poslovno - stambenog objekta, u kojem bi svi zaposleni kod AMD B. dobili po 60 m² stambenog prostora. Ubrzo nakon zaključenog ugovora N. u. AMD B., preko novih osnivača, donijelo je odluku o osnivanju DOO AMD B., kojom su, kroz osnivački kapital, u novoosnovano društvo sa ograničenom odgovornošću unijete nepokretnosti iz l.n. br.2116 KO Budva i na osnovu koje odluke je Upravi za nekretnine PJ Budva podnijet zahtjev za uknjižbu prava korišćenja na navedenim nepokretnostima. Taj zahtjev je odbijen jer N. u. AMD B. nije bilo upisano kao vlasnik, ni korisnik predmetnih nepokretnosti, već su iste bile upisane na raniju društvenu organizaciju AMD B. i predstavljaju državnu imovinu.

Na osnovu navedenih činjenica pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo (čl.47 i 48 ZOO „Sl. list CG, br. 47/08) kada su utvrdili da je predmetni ugovor ništav. Naime, u konkretnom slučaju radi se o besplatnom (darovnom) prenosu osnivačkih (vlasničkih) i upravljačkih prava koja su osnivači imali u nevladinom udruženju AMD B. Bitan element svakog darovnog ugovora su predmet i namjera da se ugovor zaključi, a pobuda za zaključenje ugovora ulazi u sam osnov ugovora. Kako je pobuda za zaključenje ugovora o besplatnom prenosu bila izgradnja poslovno-stambenog prostora na lokaciji gdje su poslovne prostorije AMD B., te dodjela svakom zaposlenom kod AMD B. po 60 m² stambenog prostora, a što se prema utvrđenju nižestepenih sudova nije ostvarilo, to je ugovor ostao bez osnova, pa je kao takav ništav u smislu čl.47. ZOO, kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1118/14 od 29.01.2015. godine)

NEPOSTOJANJE RAZLOGA ZA NIŠTAVOST PORAVNANJA
(Član 103 u vezi sa čl. 1094 i 1097 ZOO)

Prekomjerno oštećenje ne predstavlja razlog za ništavost poravnanja.

Iz obrazloženja:

„Ispitujući ostale razloge iz kojih se traži utvrđenje ništavosti poravnanja nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da vansudsko poravnanje, koje u stvari predstavlja ugovor o poravnanju među strankama u smislu čl.1089. ZOO („Sl list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93), nema elemente zelenaškog ugovora iz čl.141. ZOO. Naime, tužilac nije prezentirao sudu dokaze da se tužena pri zaključivanju poravnanja koristila stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem tužioca kako bi ugovorila za sebe korist, niti da postoji očigledna nesrazmjera između štetne posledice i naknade koja je ugovorena poravnanjem. Jer, sudovi pravilno zaključuju da je naknada koja je ugovorena poravnanjem, a koja predstavlja satisfakciju za pretrpljene fizičke bolove, duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, pretrpljenog straha i duševne bolove zbog naruženosti, prema okolnostima konkretnog slučaja predstavljala naknadu srazmjernu značaju povrijeđenog dobra i cilju kome ta naknada služi.

Pored iznijetog, nižestepeni sudovi pravilno nalaze da sama priroda ugovora o poravnanju lica između kojih postoji spor je u njihovom uzajamnom popuštanju kojima prekidaju spor i određuju svoja međusobna prava i obaveze, pa ukazivanje tužioca da isplaćena naknada štete ne predstavlja pravičnu novčanu naknadu nije osnovano. Jer, u poravnanju su navedeni iznosi nematerijalne štete po svim vidovima koji su u vrijeme zaključenja poravnanja bili u skladu sa sudskom praksom, a nižestepeni sudovi su ocjenjujući pravnu važnost poravnanja pravilno ocijenili da tužilac nije dokazao nesavjesnost druge strane prilikom zaključenja poravnanja.

Nižestepeni sudovi su pravilno ocijenili neosnovanim postojanje i ostalih razloga iz kojih tužilac traži utvrđenje ništavosti poravnanja i pravilno zaključili da ne postoje razlozi za ništavost propisani u čl.1097 ZOO, koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja poravnanja.

Tužilac u reviziji ponavlja navode koje je isticao tokom spora, posebno istrajavajući na razlozima ništavosti zbog prekomjernog oštećenja, iz kojih razloga se shodno čl.1094. ZOO ne može tražiti poništenje poravnanja, a ne predstavljaju razloge ni za ništavost poravnanja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 108/15 od 24.02.2015. godine)

NEDOPUŠTENA POBUDA ZA ZAKLJUČENJE
UGOVORA O PRODAJI
(Čl. 53, 103 i 109 ZOO)

Nedopuštena pobuda i motiv ugovarača koji je protivan načelu savjesnosti i poštenja čini ugovor o kupoprodaji ništavim.

Iz obrazloženja:

„U toku postupka koji je prethodio donošenju prvostepene i pobijane presude tužilac nije dokazao da je stekao pravo svojine na predmetnom stambenom prostoru od pravnog prethodnika tužene, M. N., ugovorom o kupoprodaji od 08.08.2009. godine, ovjerenim kod prvostepenog suda pod Ov. br. 6279/09 od 12.12.2009. godine, kao ovdje ukazanim pravnim osnovom. Naprotiv, izvedenim dokazima u prvostepenom postupku u pisanoj formi, izjavama parničara, kao stranki, te izjavama saslušanih svjedoka i ocjenom istih pojedinačno i u međusobnoj povezanosti dovedena je u pitanje pravna valjanost navedenog ugovora, zbog čega isti ne može proizvoditi pravno dejstvo i poslužiti valjanim pravnim osnovom za upis, a time ni za sticanje prava svojine na strani tužioca. Jer, činjenice: da o prodaji predmetnog prostora sa istim prodavcem, pored spornog ugovora, postoji i drugi neovjereni ugovor od istog dana, sa ocem tužioca, V. J., kao kupcem; da su u ugovorima navedeni različiti iznosi kupoprodajne cijene; da tužilac nije dokazao da je prodavcu isplatio kupoprodajnu cijenu ni iz jednog od ovih ugovora; da tužilac nije stupio u državinu predmetnog ugovora za života prodavca; da tužilac ni njegov otac, kao kupci, po ovjerenom i neovjerenom ugovoru nijesu ni tražili predaju nepokretnosti za koju ukazuju da je kupljena navedenim ugovorima za života prodavca, sada pok. M., koji je preminuo 18.04.2010. godine, a ni nakon njegove smrti u narednom periodu od više od godinu dana; te da kupci nijesu uopšte dali na uvid sporni i dodatni ugovor tuženoj kao oglašenom nasljedniku prodavca, a ni nadležnom organu radi knjiženja ugovorom stečenog prava, nesumnjivo ukazuju na nedostatak saglasnosti volja ugovarača, odnosno na odsustvo namjere sada pok. M. da otudji predmetni stambeni prostor i za zaključenje bilo kakvog ugovora u tom pravcu.

Cijeneći naprijed izloženo, a kada se uz to imaju u vidu utvrdjene činjenice i okolnosti pod kojima je ugovor zaključen, posebno ciljno preduzete radnje roditelja tužioca koje su prethodile zaključenju ugovora, te odvodjenje sada pok. M., radi dokazivanja njegove zdravstvene sposobnosti, kod ljekara specijaliste neuropsihijatra sa kojim je radila majka tužioca i nesumnjivo dokazane okolnosti pod kojima mu je izdato ljekarsko uvjerenje, kako bi svojoj porodici omogućili sticanje dijela njegove imovine, pouzdano potvrđuju nedopuštene pobude i motiv na tužilačkoj strani koji je protivan načelu savjesnosti poštenja i pravilnoj primjeni zakona, cijenjeno u smislu člana 53 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89 i „Sl. list SRJ“, br. 31/93. Sve ovo ukazuje na postojanje razloga apsolutne ništavosti spornog ugovora u smislu čl. 103 u vezi čl. 101 i 109 navedenog – ranijeg

Zakona o obligacionim odnosima, kojeg treba primijeniti na konkretni slučaj, shodno čl. 1202 st.1 Zakona o obligacionim odnosima Crne Gore („Sl. list RCG“, br. 47/08), kako su to pravilno zaključili i nižestepeni sudovi i u svojim presudama o svemu potrebnom dali valjane i umjesne razloge, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 780/14 od 24.12.2014. godine)

PRIVIDAN UGOVOR
(Čl. 66 i 103 ZOO)

Ako ugovor o kupoprodaji nije zaključen u cilju prometa nepokretnosti, već u cilju obezbjedjenja duga po osnovu zelenaškog zajma, ugovor o kupoprodaji je ništav.

Nepunovažan ugovor se ne može raskinuti.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da su tužilac i prvotuženi zaključili ugovor o kupoprodaji nepokretnosti 18.10.2000.godine, koji je ovjeren u sudu, uz kupoprodajnu cijenu od 66.000,00 DM. U članu 4 tog Ugovora stavljena je mogućnost rekupovine nepokretnosti, ukoliko prodavac do 20.12.2000.godine povрати kupoprodajnu cijenu. Dalje je utvrđeno da je tužilac koristio u zakup predmetni lokal prije zaključenja ugovora, kao i da je prvotuženi uzeo na zajam od tužioca iznos od 25.000,00 DM - za koji tužilac tvrdi da mu je tuženi vratio prilikom isplate kupoprodajne cijene. Zaključenje spornog ugovora o kupoprodaji uslijedilo je nakom pozajmice.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da se radi o prividnoj kupoprodaji koja je prikrila obezbjedjenje duga po osnovu zelenaškog zajma - imajući u vidu odredbe čl.4 Ugovora, kojim je predviđena mogućnost rekupovine predmetne nepokretnosti, te da je na iznos duga od 20.000,00 DM ugovorena kamata od 10%, a na dug od 5.000,00 DM od 8 % mjesečno, a kako dio tog iznosa nesporno čini dug u iznosu od 25.000,00 DM, po osnovu zajma, to razlika do kupoprodajne cijene u iznosu od 66.000,00 DM, predstavlja ugovorenu nedozvoljenu kamatu na nesporni iznos zajma.

Prema tome, predmetni ugovor nije zaključen u cilju prometa nepokretnosti, u kojem bi prvotuženi prodao imovinu tužiocu, a tužilac za uzvrat istom platio kupoprodajnu cijenu. Prema odredbi čl.66 st.1 ZOO ("Sl.list SFRJ", br.29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93)), koji je važio u vrijeme nastanka spornog materijalno - pravnog odnosa, propisano je da prividni ugovor nema dejstva prema ugovornim stranama. Dakle, cilj zaključenja spornog ugovora nije bio upravljen na promet nepokretnosti, već na garanciju da će tužiocu biti vraćen novac, koji je od njega pozajmio prvotuženi.

S toga je sporni ugovor ništav pravni posao, u smislu odredbe čl.103 ZOO i nije valjan osnov za sticanje prava svojine tužioca.

Pravilan je i zaključak nižestepenih sudova - da je neosnovan tužbeni zahtjev kojim je tražen raskid ugovora i povraćaj kupoprodajne cijene, jer se ne može raskinuti nepunovažan ugovor.

Pravilno je odlučeno i o protivtužbenom zahtjevu iz osnova naknade štete zbog neplaćene zakupnine za predmetni lokal, kojeg je tužilac koristio u zakup, a o tome nižestepene presude sadrže potrebne razloge.

Revizijski navodi - da se prvostepeni sud nije bavio utvrdjenjem da li ugovor, koji je prikrrio prividni ugovor punovažan pravni posao, odnosno da sud ne pravi razliku da li se radi o prividnom pravnom poslu iz čl.66 st.1 ZOO, ili je ugovor zelenaški, u smislu odredbe čl.141 ZOO, te da je prvostepeni sud propustio da cijeni prigovor zastarjelosti potraživanja po osnovu zakupnine - bili su i žalbeni navodi na koje je drugostepeni sud dao potpune i pravilne odgovore.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 640/14 od 09.04.2015. godine)

NIŠTAVOST UGOVORA O KUPOPRODAJI
 (Član 103 ZOO u vezi čl. 7 i 9 Zakona o imovini Republike Crne Gore i
 čl. 24 i 25 Zakona o nacionalnim parkovima)

Ništav je ugovor o kupoprodaji kojim je raspolagano državnom imovinom.

Iz obrazloženja:

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za utvrđenje ništavosti ugovora o kupoprodaji, koje su stranke zaključile 08.03.2007.godine i ovjerile kod suda pod Ov.br.2105/07, Ov.br.2103/07 i Ov.br.2104/07 od 12.03.2007. godine. Tužilac je svoj zahtjev temeljio na tvrdnji da je spornim ugovorom raspolagano nekretninama - dijelom Nacionalnog parka "S. J.", koje predstavlja prirodno bogatstvo i dobro od opšteg interesa, koje je državna imovina sa kojim isti nije mogao raspolagati.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu, nižestepeni sudovi su isti odbili kao neosnovan, s pozivom na odredbu čl.103. st.2. ZOO-a ("Sl. list SFRJ", br.29/79, 39/85 i 57/89 i "Sl. list SRJ",br.31/93), koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa, kojom je propisano da ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi, ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosiće posljedice.

Medjutim, osnovano se ukazuje revizijom tužioca da su pobijane presude donesene uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Nasuprot zaključku nižestepenih sudova, po nalaženju ovog suda sporni ugovori o kupoprodaji su apsolutno ništavi u smislu čl.103. st.1. ZOO-a, jer su isti protivni prinudnim propisima i kao takvi ne proizvode pravno dejstvo.

Prednje, sa razloga ako se ima u vidu da se nepokretnosti, koje su bile predmet spornih ugovora o kupoprodaji nalaze na području Karuča, u granicama N. P. "S. J." i čine prirodno bogatstvo, koje su u smislu čl.7.st.1. Zakona o imovini Republike Crne Gore ("Službeni list RCG",br.44/99) državna imovina. Kako o raspolaganju državnom imovinom shodno čl.9. navedenog zakona odlučuje Vlada, što u konketnom nije bio slučaj, već je sa istom raspolagao tužilac, to je po nalaženju ovog suda takvo raspolaganje protivno navedenim odredbama, kao i odredbama čl.24. i 25. Zakona o nacionalnim parkovima, koje predviđaju mogućnost korišćenja zemljišta, koje je na području nacionalnog parka, pa su sledstveno tome sporni ugovori apsolutno ništavi i ne proizvode pravno dejstvo, zbog čega je presude nižestepenih sudova valjalo preinačiti, kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 193/15 od 22.04.2015. godine)

ZELENAŠKI UGOVOR (Član 135 ZOO)

Za postojanje zelenaškog ugovora moraju biti kumulativno ispunjeni subjektivni i objektivni uslov, odnosno da se subjektivno stanje drugog ugovarača (nužda, teško materijalno stanje, lakomislenost) koristi za postizanje nesrazmjerne imovinske koristi.

Iz obrazloženja:

„Pravilno nalaze nižestepeni sudovi da u konkretnom slučaju nijesu ispunjeni uslovi za postojanje zelenaškog ugovora u smislu odredbe člana 135 ZOO. Ovo kod utvrdjenja da je tuženi – protivtužilac pozajmio novac od tužioca – protivtuženog za unapredjenje porodičnog biznisa – izradu eloksirane bravarije, te utvrdjenja da je tuženi – protivtužilac u vrijeme kada mu je dospjela obaveza vraćanja zajma po predmetnom ugovoru pozajmio 158.000 € trećem licu, pa se ne može smatrati da je tuženi – protivtužilac zbog postojanja nužde, teškog materijalnog stanja ili nedovoljnog iskustva pristao da zaključi predmetni ugovor o zajmu. Isto tako, tuženi – protivtužilac nije dokazao da je tužilac – protivtuženi za sebe ugovorio nesrazmjernu korist u odnosu na ono što je dao, jer iz sadržine ugovora o zajmu proizilazi da je tužilac – protivtuženi za sebe ugovorio povraćaj iste količine novca koji je nesporno dao u zajam tuženom – protivtužiocu, dok potvrda koju je sačinio tužilac – protivtuženi u kojoj je navedeno da je tužilac – protivtuženi 13.05.2008. godine pozajmio od tuženog – protivtužioca 100.000 € uz mjesečnu kamatu od 4,5%, ne može predstavljati pouzdan oslonac za zaključak da je kamata u navedenom procentu stvarno ugovorena. Ovo jer je tuženi – protivtužilac sporio sadržinu potvrde i tvrdio da je naknadno, nakon njegovog potpisa, dopisan tekst u pogledu kamate, te je shodno odredbi čl. 219 stav 2 ZPP na tužiocu, koji tvrdi da je sadržina potvrde istinita, teret dokazivanja, a tužilac u tom pravcu nije predložio nikakve dokaze. Osim toga, sve i da je ugovorena visoka kamata, kod nepostojanja stanja nužde, teškog materijalnog stanja ili lakomislenosti kod zajmoprimca, predmetni ugovor ne može predstavljati zelenaški ugovor, jer za postojanje istog moraju biti kumulativno ispunjeni subjektivni i objektivni uslov, odnosno da se subjektivno stanje drugog ugovarača (nužda, teško materijalno stanje, lakomislenost) koristi za postizanje nesrazmjerne imovinske koristi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 259/15 od 09.06.2015. godine)

FORMA KASNIJIH IZMJENA I DOPUNA UGOVORA

Sve kasnije izmjene i dopune formalnog ugovora moraju biti zaključene u istoj formi, ali je prihvatljivo stanovište da su punovažne i kasnije usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obaveze jedne ili druge strane ako nijesu protivne cilju ugovora.

Iz obrazloženja:

„Revizija je osnovana.

Iz činjenica utvrđenih u prvostepenom postupku proizilazi da su tužilac (prije otvaranja stečajnog postupka) i tuženi 10.03.2005. godine zaključili Ugovor o kupoprodaji stana, koji su ovjerali kod Osnovnog suda u Baru pod Ov.br.I 2078/05 od 16.03.2005. godine, za cijenu od 85.600,00 €. Utvrđeno je da je tuženi na ime kupoprodajne cijene stana tužiocu isplatio iznos od 63.000,00 € i da, prema analitičkoj kartici koja se vodi kod tužioca, dug tuženog iznosi 22.600,00 €, koji se iznos tužbom potražuje, sa pripadajućim kamatama.

Prvostepenom presudom usvojen je zahtjev tužioca i obavezan je tuženi da mu plati navedeni novčani iznos, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana zaključenja glavne rasprave do konačne isplate. Prvostepeni sud nije prihvatio relevantnim dokazom Potvrdu tužioca br.01-2723/1 od 26.05.2009. godine, potpisanu od strane izvršnog direktora, da je tuženi izmirio sve obaveze po navedenom ugovoru, nalazeći da potvrda nije dokaz o plaćanju i da je ista data samo da bi se tuženi uknjižio kao vlasnik stana kod Uprave za nekretnine - PJ Bar, a da je dug evidentiran u analitičkoj kartici tužioca za tuženog kao kupca, te da ne postoji odluka Borda direktora tužioca o otpisu predmetnog duga. Za eventualni sporazum između tuženog i predsjednika Borda direktora tužioca o prebijanju duga prvostepeni sud nalazi da je bez značaja jer nije zaključen u pisanoj formi, kao uslovu valjanosti svih kasnijih izmjena i dopuna ugovora.

Drugostepeni sud je pobijanom presudom prihvatio činjenične i pravne razloge sadržane u prvostepenoj presudi.

Tačno je da sve kasnije izmjene i dopune formalnog ugovora moraju biti zaključene u istoj formi, međutim, prihvatljivo je i stanovište da su punovažne i kasnije usmene pogodbe kojima se smanjuje ili olakšavaju obaveze jedne ili druge strane ako nisu protivne cilju ugovora. Zbog pogrešnog pravnog pristupa, vezano za formu kasnijih izmjena i dopuna ugovora, nižestepeni sudovi nisu utvrdili činjenice na osnovu kojih bi se na pouzdan način moglo zaključiti da je između predsjednika Borda direktora tužioca Ž. P. i tuženog došlo do dogovora da se dug tuženog na ime kupovine stana otpiše, uz obavezu tuženog da ostane na radu kod tužioca 5 godina od dana zaključenja ugovora o kupoprodaji stana (do 10.03.2010. godine). To se nije moglo zaključiti iz potvrde tužioca br.01-2723/1 od 26.05.2009. godine, potpisane od strane izvršnog direktora, da je tuženi izmirio sve obaveze po ugovoru, jer je u potvrdi navedeno da se ista izdaje u svrhu uknjižbe tuženog kao vlasnika stana kod Uprave za

nekretnine - Poslovna jedinica Bar, a nije se moglo zaključiti ni iz iskaza svjedoka D. K., tada izvršnog direktora tužioca, koja je istakla da je postojala "namjera" da se dug tuženog otpiše, ali da do otpisa nije došlo jer Odbor direktora nije donio takvu odluku. Imajući u vidu iskaz ovog svjedoka o postojanju usmenog dogovora tuženog i predsjednika Borda direktora tužioca Ž. P., ovaj sud nalazi da je, radi utvrđenja odlučne činjenice u ovoj stvari - postojanja tog sporazuma, bilo nužno provesti dokaz saslušanjem u svojstvu svjedoka Ž. P., čije je saslušanje tuženi predložio, a prvostepeni sud, zbog pogrešnog pravnog stava, taj dokazni predlog nije usvojio.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 69/15 od 09.06.2015. godine)

**ODGOVORNOST ADVOKATA ZBOG NEUSPJEHA STRANKE
U SPORU ZA NAKNADU MATERIJALNE ŠTETE
(Član 148 ZOO)**

Činjenica da neko nije uspio u sporu ne može se generalno pripisati nestručnom i nesavjesnom radu punomoćnika – advokata.

Samo nepostizanje cilja nije dovoljno za odgovornost advokata, već je na strani stranke teret dokaza da cilj nije postignut zato što je povrijeđena obaveza postupanja u skladu sa pravilima struke.

Iz obrazloženja:

„Tužilac temelji svoj zahtjev na tvrdnji da je tuženi, u svojstvu njegovog punomoćnika, advokata, podnio tužbu Upravnom sudu Crne Gore protiv Države Crne Gore - Ministarstva održivog razvoja i turizma radi poništaja rješenja tuženog o izdavanju upotrebne dozvole za kolektivni stambeni objekat koji je gradio na kat.parceli br.4060 KO Podgorica iako nije bilo mjesta podnošenju takve tužbe, kao i da je u vezi sa spornim odnosom između tužioca i „S. C.“ d.o.o, nastalim iz Ugovora o zajedničkoj izgradnji, umjesto jednog inicirao dva parnična postupka pa je na taj način postupao nesavjesno i suprotno pravilima struke čime je tužiocu pričinio materijalnu štetu u iznosu od 25.000,00€.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je tuženi, kao advokat, bio angažovan od strane tužioca radi podnošenja tri tužbe-jedne Upravnom sudu Crne Gore dana 31.11.2011.godine radi poništaja upravnog akta, druge Privrednom sudu u Podgorici dana 04.04.2011.godine radi predaje nepokretnosti i treće istom sudu dana 23.11.2011.godine radi naknade štete. U postupku je utvrđeno i to da je tužba podnijeta Upravnom sudu odbijena, dok je u parnici za predaju nepokretnosti kod Privrednog suda Podgorica P.br.378/11 donijeta presuda kojom je usvojen tužbeni zahtjev i u tom dijelu odluka je pravosnažna, dok je po protivtužbi postupak u toku, a drugi spor kod Privrednog suda još nije okončan. Tuženi je kao punomoćnik ovdje tužiocu, svom vlastodavcu, otkazao dalje zastupanje u ovim sporovima nakon zaključenja rasprave u parnici pred Privrednim sudom poslovne oznake P.br.378/11.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja, nižestepeni sudovi su zaključili da je predmetni tužbeni zahtjev neosnovan, jer tužilac nije dokazao postojanje uzročno posredne veze između radnje (činjenja ili nečinjenja) tuženog i posledice-štete, te da se radi o namjeri i krajnjoj nepažnji. Činjenica da neko nije uspio u sporu ne može se generalno pripisati nestručnom i nesavjesnom radu punomoćnika-advokata. U prilog tom zaključku je i utvrđenje da je raspravama pred navedenim sudovima, pored tuženog prisustvovala i punomoćnik tužioca, K. Z., koja je mogla, ukoliko je bila

nezadovoljna preduzetim radnjama na ime zastupanja od strane tuženog, istom otkazati punomoćje, što nije učinila. Osim toga, tužilac u postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude nije naveo u čemu se tražena šteta ogleda, niti pružio sudu dokaze na osnovu kojih je opredijelio visinu štete.

I po ocjeni ovog suda, izloženo pravno rezonovanje nižestepenih sudova je pravilno i za ovaj sud prihvatljivo.

Profesionalna odgovornost uopšte, pa tako i odgovornost advokata, bez obzira da li se temelji na ugovoru ili na deliktu, je subjektivna odgovornost.

Advokat može odgovarati za štetu samo ako je skrivljeno povrijedio neko od pravila struke ili profesionalne etike. Ugovorna obaveza koju preuzima prema stranci po pravilu je tzv.obaveza sredstva, a ne obaveza rezultata.

Odnosno, advokat se obavezuje da će upotrijebiti profesionalno znanje i vještine te da će postupati sa potrebnom pažnjom da bi postigao određeni cilj za stranku, ali se po pravilu ne obavezuje na postizanje rezultata.

Drugim riječima, rizik nepostizanja cilja je na stranci, ako advokat postupa u svemu kako treba. Iz toga proizilazi da samo nepostizanje cilja nije dovoljno za odgovornost, već je na strani stranke teret dokaza da cilj nije postignut zato što je povrijedjena obaveza postupanja u skladu sa pravilima struke i sa „dužnom pažnjom“.

Iz izloženog pravnog pristupa proizilazi da je na tužiocu teret dokazivanja činjenice da je tuženi, kao njegov punomoćnik, u navedenim postupcima pred sudovima postupao suprotno pravilima struke i profesionalne etike, a iz rezultata dokaznog postupka nesumnjivo proizilazi da tužilac tu činjenicu nije dokazao, kao ni vrstu i obim štete koju je pretrpio zbog navodno nesavjesnog zastupanja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1098/14 od 09.03.2015. godine)

NADRILJEKARSTVO
–NAKNADA ŠTETE NA IME IZVRŠENIH USLUGA LIJEČENJA–
(Član 148 ZOO)

Tužiocu koji je licu osuđenom za krivično djelo nadriljekarstvo isplatio naknadu za izvršene usluge liječenja i preparata za liječenje koji su uzrokovali smrt supruge tužioca, pripada naknada štete u plaćenom iznosu.

Iz obrazloženja:

„Iz predmetnih spisa proizilazi, da je tužilac suprug sada pok. K. R. koja je bolovala od karcinoma desnog plućnog krila i da je ista, kao i ostali članovi porodice, sa tuženim postigli dogovor, da je od navedene bolesti liječi tuženi nemedicinskom terapijom. Nakon što je počela da upotrebljava preparate, koje joj je navodno spravljaio tuženi, njeno zdrastveno stanje se naglo pogoršalo, a nakon toga je nastupio smrtni ishod. Za izvršene usluge i preparate porodica pok. R., tj. tužilac je lično, kao i preko K. D., brata pok. R., tuženom je isplaćen ukupan iznos od 23.000,00 €. Nije sporno, da je sada tuženi, kao okrivljeni pravosnažnom presudom K.br. 370/10 od 29.12.2012.godine oglašen krivim za kriv.djelo nadriljekarstva iz čl. 293 KT CG i nedozvoljenog držanja oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403. st.1. KZ CG i izrečena mu jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 2 godine i tom presudom tužilac je upućen na parnicu, radi ostvarenja imovinsko-pravnog zahtjeva. U krivičnom postupku vještak medicinske struke D. Č. je izjavila, da je uzimanjem terapije koju je preporučio tuženi, pok. K. R. zdrastveno stanje se pogoršalo i ista je preminula.

Kod takvog stanja stvari, pravilno su nižestepeni sudovi obavezali tuženog, da tužiocu nadoknadi štetu u iznosu od 23.000,00€ sa zakonskom kamatom počev od dana presudjenja. Jer, polazeći od toga, da je tuženi pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo nadriljekarstva i da je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 godine, te da je parnični sud shodno čl. 15 ZPP, vezan za postojanje krivičnog djela i krivično-pravne odgovornosti učinioca, to su pravilno nižestepeni sudovi shodno čl. 148 ZOO (“Sl. list CG”, br. 47/08) obavezali tuženog, da tužiocu nadoknadi traženu štetu. Predmetna šteta se odnosi na ime izvršenih usluga liječenja i preparata za liječenje sada pok. R., a koje je platio tužilac lično i preko brata pok. R.

Bez osnova su navodi revizije, da tužilac nije predao novac tuženom, jer su prednje činjenice nesumnjivo utvrđene u prvostepenom postupku, a prvenstveno iz iskaza svjedoka K. D., brata pok. R., koji je saslušan na raspravi pred tim sudom, a koje utvrđenje pravilno prihvata i drugostepeni sud. Uostalom, revizijom se ne može osporavati utvrđeno činjenično stanje u smislu čl. 400.st.3. ZPP, radi čega su bez osnova svi navodi iste, usmjereni u tom pravcu.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 586/15 od 27.05.2015. godine)

NEMOGUĆNOST KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA
ZBOG POSTAVLJANJA DALEKOVODA
I PRAVO NA NAKNADU ŠTETE
(Član 189 stav 3 ZOO)

Vlasnici zemljišta na kojem su postavljeni dalekovodi imaju pravo na izmaklu korist samo za površinu njihovih parcela koja je zahvaćena koridorima, a ne i za preostalu površinu.

Iz obrazloženja:

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilaca za naknadu štete, na ime izmakle koristi, zbog nemogućnosti korišćenja njihovih nekretnina u punom kapacitetu za period od 22.12.2005. godine do dana presudjenja i zahtjev za naknadu štete na ime izmakle koristi, počev od 01.01.2012. godine i ubuduće, sve dok za to budu postojali zakonski uslovi, u vidu godišnje naknade a u iznosima bliže preciziranim stavom trećim izreke prvostepene presude. Tužioci su svoj zahtjev temeljili na tvrdnji da su isti usljed postavljanja tri dalekovoda snage 110 kV, onemogućeni da koriste svoje nepokretnosti ispod dalekovoda, u punom obimu usljed čega su pretrpjeli i trpe štetu u vidu izmakle dobiti, koju su opredijelili prema nalazu i mišljenju vještaka poljoprivredne struke.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane odluke, a na osnovu izvedenih dokaza, koji su pravilno cijenjeni u smislu člana 9 ZPP-a je utvrđeno da su tužioci vlasnici nekretnina koje se nalaze u Podgorici, u KO Tološi preko kojih, ukoso prelaze vodovi tri dalekovoda 110 KV i to: Podgorica - Cetinje, Podgorica - Budva i Podgorica - Bar, sa rastojanjem užadi od 6,20 - 6,50 m, da su dalekovodi sa koridorima širine 16,5 m pušteni u rad 2004., 2005. i 2006. godine, te da su tužioci na predmetnim nekretninama (preko kojih su prošli dalekovodi) planirali plasteničku proizvodnju i u tom pravcu preduzeli aktivnosti, radi dobijanja kredita, što među strankama i nije bilo sporno. Pored navedenog u postupku je utvrđeno da je od ukupne površine kat. parcele br. 4934 i 5008, vlasništvo tužioca I reda koridorima sva tri dalekovoda zahvaćena površina od 1.658 m², od kat. parcele br. 5009/2, vlasništvo tužilje III reda zahvaćena površina od 774 m², od kat. parcele br. 5010/1, suvlasništvo tužilaca IV i V reda zahvaćena površina od 620 m² i od kat. parcele 5010/5, vlasništvo tužioca II reda zahvaćena površina od 852 m², na kojim površinama (koje su zahvaćene koridorima) prema nalazu i mišljenju vještaka elektro stuke nije dozvoljena gradnja staklenika, sadnja voćki i tehničkog drveta, vinograda i rasada sa podupiranjem žičanim mrežama, ogradama za zaštitu tih objekata, gradnja sušara, stambenih objekata, niti rentabilnih objekata (benzinske pumpe), a da na preostalom dijelu njihovih nekretnina postoje određena ograničenja u pogledu njihovog korišćenja, imajući u vidu oblik (romba) koje je zemljište poprimilo zbog ukoso postavljenih dalekovoda (njih tri).

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrdjenja, a temeljeći svoju odluku na nalazu i mišljenju vještaka poljoprivedne struke, koji je utvrdio visinu izmakle koristi, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su djelimično usvojili tužbeni zahtjev.

Nasuprot navodima revizije, pravilno nalaze nižestepeni sudovi da tužiocima ne pripada tražena naknada štete, na ime izmakle koristi u iznosima mimo dosudjenih. Jer, i po nalaženju ovog suda tužioci imaju pravo na izmaklu korist samo za površinu njihovih parcela, koja je zahvaćena koridorima a ne i za preostalu površinu. Ovo sa razloga što samo zemljište, koje je zahvaćeno koridorima podliježe ograničenjima, o kojima je prethodno bilo riječi, dok se preostali djelovi parcela mimo koridora mogu uz određena ograničenja koristiti ali otežano, zbog njihovog oblika, iscjepkanosti i zbog toga što je okolno zemljište svojina trećih lica. S tim u vezi za ukazati je da tužioci, kao lica koja su pretrpjela štetu zbog vršenja opšte korisne djelatnosti ne mogu da, saglasno članu 156 stav 3 ZOO-a („Sl list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93), koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa, traže naknadu za štetu, koja prelazi granice uobičajene štete, koju podnosi okolina.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 97/15 od 11.02.2015. godine)

**OBJEKTIVNA ODGOVORNOST IZVODJAČA RADOVA
(Čl. 154 i 74 ZOO)**

Izvodjač radova na objektu sa kojeg su usljed jakog vjetra otpale table i povrijedile tužilju odgovara po principu objektivne odgovornosti s obzirom da je imalac opasne stvari – tabli koje su otpale sa zaštitne ograde.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica koje je drugostepeni sud utvrdio na osnovu rasprave koju je održao proizilazi da je tužilja povrijeđena dana 24.05.2004. godine, oko 12 h i to na način što su table sa zaštitne ograde zgrade koja se nalazila iza tužilje dok je kao pješak čekala prolaz na semaforu na raskrsnici ul.Bulevar Svetog Petra Cetinjskog i Moskovske ulice, pale na tužilju, kojom prilikom je ista zadobila povrede. Drugostepeni sud je zaključak o odgovornosti tuženog temeljio na iskazima svjedoka V. A., Ć. M. i P. M., koji su u svemu potvrdili da je do nezgode došlo na mjestu i na način kako je to predstavila tužilja, a svjedok V. je bio i očevdac pada dijela ograde na tužilju. Ovaj svjedok je uz još jedno lice (slučajnog prolaznika) pomagao tužilji i u nesvjesnom stanju istu odvezao u Urgentni centar KBC. Isti svjedok je svjedočio da se radi o metalnoj ogradi koja se sastojala od tabli, a ove činjenice u postupku je potvrdio i svjedok Ć. M. koji se kritičnom prilikom kao pješak kretao u blizini mjesta na kojem se desio kritični događaj.

Drugostepeni sud je na osnovu činjeničnog utvrđenja na raspravi izveo zaključak da postoji odgovornost tuženog za naknadu štete shodno odredbi čl. 154 ZOO („Sl list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93), koje pravo je mjerodavno u ovom sporu. Jer, tuženi koji je izvođač radova na objektu-zgradi sa koje su usled jakog vjetra otpale table i povrijedile tužilju, odgovara po principu objektivne odgovornosti obzirom da je imalac opasne stvari-tabli koje su otpale sa zaštitne ograde, kako to predviđa odredba čl.174. istog zakona. Pri tom, tuženi u ovom sporu nije pružio valjane dokaze za oslobođanje od odgovornosti, budući nije dokazao da šteta potiče od nekog uzroka koji se nalazio van stvari, niti radnjom tužilje kao oštećene ili trećeg lica.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 186/15 od 18.03.2015. godine)

**ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU PRIČINJENU
OD STRANE NJEGOVOG RADNIKA
(Član 164 stav 1 ZOO)**

Poslodavac je odgovoran za štetu koju je njegov radnik neovlašćenim podizanjem novca sa tekućeg računa pričinio trećem licu.

Iz obrazloženja:

„Na osnovu izvedenih dokaza, koji su pravilno cijenjeni u smislu čl.9. ZPP-a je utvrđeno da je N. M., koja je bila radnik tužene, raspoređena na radno mjesto - referenta za rad na šalteru, u periodu od 22.01.2009 - 31.12.2012. godine sa tekućeg računa tužilje, bez njenog ovlašćenja podigla iznos od 21.531,62 eura, zbog čega je pred Osnovnim sudom u Pljevljima vođen krivični postupak, pod K.br.152/13, u kojem je utvrđeno da je ista bez ovlašćenja tužilje, sa tekućeg računa, koji je ista posjedovala kod tužene, u spornom periodu podigla iznos od 21.531,62 eura, te da je taj postupak, nakon izmjene optužnog predloga, kojim je izostavljen period od 22.01.2009 - 20.05.2010. godine, zbog toga što je krivično djelo - zloupotreba službenog položaja u privrednom poslovanju uvedeno Izmjenama Krivičnog zakonika Crne Gore od 05.05.2010. godine, okončan pravosnažnom presudom K.br.152/13 od 07.02.2014. godine, kojom je ista oglašena krivom za izvršenje navedenog krivičnog djela iz čl.272. st.1. Krivičnog zakonika Crne Gore i obavezana da tužilji, kao oštećenoj na ime imovinskopravnog zahtjeva isplati iznos od 16.777,62 eura (iznos koji je podignut u periodu od 20.05.2010. - 31.12.2012. godine), dok je za ostvarivanje preostalog iznosa od 4.754,00 eura (iznos koji je podignut u periodu od 22.01.2009 - 20.05.2010.godine), ista upućena na parnicu.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilje za naknadu štete u iznosu od 21.531,62 eura. Ovaj zahtjev tužilja je zasnovala na tvrdnji, da je radnica tužene – N. M., bez njenog ovlašćenja sa njenog tekućeg računa, u spornom periodu podigla navedeni iznos zbog čega je ista krivično odgovarala.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrdjenja prvostepenog suda, koje prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo, kada su tužbeni zahtjev usvojili.

Odredbom čl.164. st.1. ZOO-a ("Sl. list CG", br.47/08) propisano je da za štetu koju zaposleni u radu ili u vezi sa radom prouzrokuje trećem licu odgovara privredno društvo, odnosno preduzetnik (poslodavac), kod koga je zaposleni radio u trenutku prouzrokovanja štete, osim ako dokaže da je zaposleni u datim okolnostima postupao onako kako je trebalo.

Saglasno citiranoj zakonskoj odredbi pretpostavka za odgovornost tuženog su da: postoji šteta, da je šteta učinjena od strane privrednog društva, da je štetu prouzrokovao radnik privrednog društva i da je šteta prouzrokovana fizičkom ili pravnom licu - trećem licu.

U konkretnom slučaju, kako to i pravilno nalaze nižestepeni sudovi ispunjene su sve pretpostavke za odgovornost tuženog prema trećem licu. Ovo sa razloga što je u postupku utvrđeno da je N. M., koja je bila u radnom odnosu kod tužene pričinila štetu trećem licu - tužilji, na način što je neovlašćeno u spornom periodu podizala novčana sredstva sa tekućeg računa tužilje, što ukazuje da je nastala šteta u uzročnoj vezi sa radom na poslovima odnosno radnim zadacima, sa kojima je ista bila zadužena, zbog čega je i krivično odgovarala.

Dakle, nasuprot navodima revizije tužena, kao poslodavac je odgovorna za štetu pričinjenu od strane njenog radnika trećem licu.

S tim u vezi za ukazati je revidentu da bi osnov za isključenje odgovornosti tužene, postojao u situaciji kada bi ista dokazala da je njen radnik u datim okolnostima postupao "onako kako je trebalo". Međutim, kod naprijed navedenog utvrđenja očigledno je da razloga za oslobađanje od odgovornosti u konkretnom slučaju nema."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 629/15 od 09.06.2015. godine)

**RUŠENJE BESPRAVNO PODIGNUTOG OBJEKTA
I ISKLJUČENJE ODGOVORNOSTI DRŽAVE ZA ŠTETU
(Čl. 148 i 166 ZOO)**

Rušenje bespravno podignutog objekta tužioca od strane inspeksijskog organa koji je u izvršenju obaveze postupao sa dužnom pažnjom i prema pravilima struke, ne može se smatrati nezakonitim radom državnog organa te je isključena odgovornost države za štetu na imovini tužioca nastalu rušenjem objekta.

Iz obrazloženja:

„Svoj zahtjev za naknadu predmetne štete tužilac je temeljio na odredbi čl.166.st.1. ZOO, zbog nezakonitog rada inspektora koji je suprotno čl.11. ZOO izvršio rušenje objekta na njegovu štetu.

U postupku koji je prethodio donošenju prvostepene i pobijane presude, na nesumnjiv način je utvrđeno da je tužilac po osnovu kupoprodajnog ugovora Ov.br. 1450/09 od 03.03.2009.godine zaključenog sa ranijim vlasnicima i upisa u katastar, stekao pravo svojine na kat.parc.br. 3447, plan 17, skica 20 u mjestu zv. "Šušanj" po kulturi dvorište površine 365m², zgrada br. 1. - objekat u izgradnji površine 61m², zgrada br.2 - objekta u izgradnji površine 61m² i objekat br.4 - pomoćna zgrada površine 13m², sve upisano na njegovo ime u l.n.br. 511 KO Šušanj. Dalje je utvrđeno da je rješenjem inspektora zaštite prostora Ministarstva održivog razvoja, br. 1303/2-37/12 od 22.03.2012.godine, a na osnovu Zakona o inspeksijskom nadzoru, nakon izvršene kontrole 07.03.2012. godine i ponovljene 13.03.2012.godine, naredjeno tada NN investitoru da u roku od dva dana poruši objekat u izgradnji cca 60m², P-IPK na predmetnoj kat.parceli jer je izgrađen bez građevinske dozvole - odobrenja. Tom prilikom je konstatovano da su izliveni temelji, nulta AB ploča, ozidani spoljni noseći i unutrašnji pregradni zidovi i izlivena AB ploča nad prizemljem, te da je u ponovljenoj kontroli utvrđeno da je investitor nastavio izgradnju i sagradio potkrovlje (zapisnici od 13.03.2012., 03.04.2012., 18.07.2012.godine i ovjereni fotoelaborati od 07.03.2012., 13.03.2012. i 23.03.2012.godine). Žalba protiv ovog rješenja nije odlagala izvršenje rješenja, pa pošto je investitor dana 03.04.2012.godine, samo djelimično postupio po nalogu inspektora (skinuo crijep sa krova i izvršio demontažu drvene krovne konstrukcije, tj. uklonjen je kopletan krov sa objekta), dana 04.04.2012.godine je uz saglasnost Ministarstva održivog razvoja i turizma sprovedeno administrativno izvršenje rješenja od 22.03.2012.godine i srušeni zidovi potkrovlja i dio zidova prizemlja. Prema nalazu i mišljenju vještaka građevinske struke od 25.03.2013.godine, nakon što je tužilac u potpunosti izvršio demontažu krova (krovnog pokrivača od crijepa i drvene konstrukcije) i izmjestio taj materijal, dio objekta prinudno srušen u postupku administrativnog izvršenja nije mogao biti sačuvan. Smatra da elementi konstrukcije objekta ne mogu više da se iskoriste, dok preostali građevinski materijal, tj. podna

armirano - betonska ploča, armirano betonske coklene grede i armirano - betonske temeljne grede, nijesu srušene i može se iskoristiti za eventualnu ponovnu gradnju.

Iz iznijetog činjeničnog stanja proizilazi da je inspekcijski organ, u skladu sa odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru ("Sl.list RCG", br. 39/03, "Sl.list CG", br. 79/09) i Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl.list CG", br. 51/08, 40/10, 34/11), pristupio rušenju bespravno podignutog objekta tužioca, s obzirom da sam tužilac nije u cijelosti srušio objekat, pri čemu je u izvršenju svoje obaveze postupao s dužnom - povećanom pažnjom i prema pravilima struke, sačuvavši od oštećenja građevinski materijal koji se mogao sačuvati, dok se ugradjeni materijal koji se trebao ukloniti nije mogao sačuvati.

Prema tome, kako šteta na imovini tužioca nije posledica nezakonitog i nepravilnog rada organa tužene u smislu čl. 166 st. 1, u vezi čl. 11 ZOO, isključuje se odgovornost tužene da istu naknadi u smislu čl. 148 ZOO, što tužbeni zahtjev čini neosnovanim.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 34/15 od 22.04.2015. godine)

USLOVI ODGOVORNOSTI DRŽAVE
ZBOG NEZAKONITOG RADA NJENIH ORGANA
(Član 166 ZOO)

Država ne odgovara za štetu kad stanje upisano u javnim knjigama nije u skladu sa stvarnim stanjem ako se utvrdi da ne postoji propust službenog lica koje je izvršilo upis.

Iz obrazloženja:

„Postavljeni zahtjev u ovom sporu tužioci temelje na odgovornosti tužene zbog nezakonitog rada državnog organa, smatrajući da je Direkcija za nekretnine PJ Bar nezakonito postupala jer je na spornom dijelu parcele uknjižila M. S. iako ista nije bila vlasnik, zbog čega su tražili da se tužena obaveže da im naknadi štetu u visini protivvrijednosti zemljišta površine 162 m², i u iznosu troškova postupka na koje su obavezani presudom donijetom u parnici koju je protiv njih vodio vlasnik i troškova u postupku izvršenja pravosnažne presude.

Po nalaženju ovog suda, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev.

Za odgovornost tužene da naknadi štetu koju treće lice pretrpi zbog nepravilnog ili nezakonitog rada njenog organa, između ostalog, mora biti ispunjen jedan od bitnih uslova, a to je da postoji uzročna veza između nepravilnog ili nezakonitog rada službenog lica i nastale štete. Navedeno podrazumijeva da, po pravilima adekvatne uzročnosti, od svih postojećih činjenica koje su u vezi sa konkretnim prouzrokovanjem štete relevantne su samo one činjenice, odnosno onaj uzrok koji je u direktnoj uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da je M. S. ugovorom o zamjeni sa T. DŽ. stekla svojину na kat.parceli br.3494/2 u površini od 324 m². Međutim, u katastar nepokretnosti ista je na spornoj parceli upisana u cjelokupnoj površini od 486 m² u postupku izlaganja na javni uvid podataka, u kojem je ista učestvovala, nije podnosila prigovor, niti je osporavala izvršeni upis na cjelokupnoj površini parcele.

Prema odredbama Zakona o premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima ("Sl.list RCG", br.25/84 i 2/89), koji je bio u primjeni u vrijeme kada je M. S. upisana kao vlasnik na spornoj parceli, kao i u vrijeme kada je istu parcelu prodala tužiocima (19.01.2000. godine), predviđeno je da se upisom u katastar nepokretnosti stiču, prenose, ograničavaju i ukidaju prava na nepokretnostima - čl.6, da upisani podaci u katastru nepokretnosti smatraju se tačnim i treća savjesna lica koja se oslanjaju na upisano stanje ne mogu trpjeti štetne posledice u javnom prometu nepokretnosti i drugim odnosima u kojima se ovi podaci koriste - čl.64. st.2. Odredba čl.50. navedenog zakona predviđala je da korisnici nepokretnosti mogu na podatke premjera staviti prigovor Komisiji za izlaganje.

Slijedom navedenog, pravilan je zaključak drugostepenog suda da radnjama državnog organa nije prouzrokovana šteta tužiocima. Naime, sporni upis u katastar nepokretnosti izvršen je u skladu sa zakonskim odredbama, a lice koje je upisano kao nosilac stvarnog prava takvom upisu nije prigovaralo. Tužioci nijesu pružili dokaz da je šteta prouzrokovana grubom nepažnjom ili namjerom službenog lica koje je izvršilo upis, pa ne postoje okolnosti koje bi u smislu odredbe čl.166. ZOO, tuženu činilo odgovornom za štetu koju tužioci potražuju.

Po nalaženju ovog suda, tužioci su se mogli braniti primjenom pravila o odgovornosti za materijalne i pravne nedostatke na stvari - zaštita od evikcije, za koje prema odredbama čl.121. i čl.508. ZOO („Sl list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93), koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja pravnog posla, odnosno čl.116. i čl.516 važećeg ZOO, odgovara prodavac - zaštita od evikcije.

Neosnovano se u reviziji potencira na odgovornosti tužene primjenom načela pouzdanja u tačnost upisa podataka o vlasništvu. Jer, ovo načelo nije relevantno za ocjenu odgovornosti tužene pri činjenici da je u postupku nesumnjivo utvrđeno da ne postoje propusti organa tužene koji bi doveli do nastanka štete, a ne može se tumačiti tako da država odgovara za štetu u svakoj situaciji kada stanje upisano u javnim knjigama nije u skladu sa stvarnim stanjem.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 294/15 od 05.05.2015. godine)

ODGOVORNOST DRŽAVE ZA ŠTETU
ZBOG SMRTI BLISKOG LICA
(Član 148 stav 1 i čl. 166 st. 1 ZOO)

Za štetu nastalu usljed smrti srodnika tužilaca koja smrt je nastupila zbog propusta državnih organa koji srodnika tužilaca nijesu smjestili u Specijalnu bolnicu Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, gdje je isti trebao biti liječen, odgovorna je država.

Iz obrazloženja:

„Srodnik tužilaca pok. A. H. presudom Osnovnog suda u Podgorici K.br.06/470 od 20.02.2009. godine, bio je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 8 mjeseci zbog izvršenja krivičnog djela teške krađe iz čl.240 st.1 tač.1 KZ, uz izricanje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja narkomana. Izricanje navedene mjere bezbjednosti nalagalo je da srodnik tužilaca bude smješten i podvrgnut liječenju u specijalizovanoj organizaciji, što nadležni organ tužene nije uradio već ga je smjestio u poluotvoreno odjeljenje da bi 29.10.2009. godine preminuo od prekomjernog uzimanja opojnih droga.

Pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da je smrt nastupila zbog propusta organa tužene, obzirom da srodnika tužilaca nijesu smjestili u Specijalnu bolnicu Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, gdje je isti trebao biti liječen, te da nijesu sproveli odgovarajuće mjere zaštite i obezbjedjenja koje bi onemogućile unošenje opojnih supstanci, a time i nastupanje smrti kod srodnika tužilaca.

Dakle, krivac za nastalu štetu je tužena, što je čini odgovornom u smislu odredbi čl.148 st.1 i čl.166 st.1 Zakona o obligacionim odnosima, koju je dužna naknaditi tužiocima.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 478/15 od 20.04.2015. godine)

SMRT BLISKOG LICA I ODGOVORNOST DRŽAVE
ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI
(Čl. 168, 169 i 208 ZOO)

Država kao vlasnik helikoptera koji predstavlja opasnu stvar odgovorna je za štetu koja je nastala kao posljedica nezgode, za koju je utvrđeno da nije uzrokovana greškom posade.

Iz obrazloženja:

„Prema utvrđenom činjeničnom stanju, u helikopterskoj nezgodi koja se dogodila dana 02.09.2011.godine u rejonu poluostrva Luštica, prilikom obavljanja redovnih poslova i radnih zadataka kod tužene, poginuo je major I. O., sin prvotužilje i brat drugotužioca. Udes nije nastao kao posljedica greške posade u bilo kojoj vrsti ugrožavanja bezbjednosti letenja. Kako helikopter H-42 G., vlasništvo tužene predstavlja opasnu stvar, s obzirom na svoju upotrebu i let njime u datim okolnostima opasnu djelatnost u smislu čl. 167. ZOO, proizilazi da uzrok nezgode potiče od te stvari i te djelatnosti. Utvrđeno je i da je između drugotužioca i sada pok. I. postojala trajna zajednica života.

Imajući u vidu navedene činjenice i po nalaženju ovog suda, oba tužioca imaju pravo na naknadu predmetne štete i u skladu sa odredbama čl.168, čl.169 i čl. 208 ZOO, zbog smrti bliskog lica, što se revizijom ne može dovesti u pitanje.

Medjutim, osnovano se revizijom ukazuje da su nižestepeni sudovi prilikom odmjeravanja visine naknade nematerijalne štete pogrešno primijenili materijalno pravo - odredbu čl 207. ZOO, kada su prvotužilji dosudili iznos od 20.000€, a drugotužiocu iznos od 15.000€.

Imajući u vidu okolnosti slučaja iz navedene zakonske odredbe, po mišljenju ovog suda, nižestepeni sudovi su previsoko odmjerili naknadu tužiocima zbog smrti bliskog lica.

Kada se ima u vidu da je zakonska svrha dosudjivanja ove naknade satisfakcija za srodnike koji trpe i koji će trpjeti duševne bolove zbog smrti bliskog lica, po ocjeni ovog suda satisfakcija se postiže dosudjivanjem prvotužilji iznosa od 15.000€ a drugotužiocu iznos od 10.000€, te da je naknada u ovim iznosima pravična i u skladu je sa svrhom koja se njome postiže.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 389/15 od 24.06.2015. godine)

NEPOSTOJANJE OSNOVA I USLOVA ODGOVORNOSTI
DRŽAVE ZA NAKNADU ŠTETE
(Član 166 stav 1 i čl. 196 st. 3 ZOO)

Pogrešna primjena materijalno pravne norme pri donošenju pojedinačnih akata državnih organa u vršenju svoje djelatnosti sama po sebi ne znači odgovornost države za naknadu štete.

Pogrešno ocijenjena ponuda prvorangiranog ponudjača ne može se smatrati izvjesnošću u smislu uslova za naknadu štete zbog izmakle koristi, s obzirom da nije vršena ocjena ostalih ponuda, pa ni ocjena ponude tužioca, da bi se osnovano očekivalo da je najpovoljniji ponudjač sa kojim bi naručilac zaključio ugovor i po osnovu istog ostvario prihod.

Iz obrazloženja:

„Tužilac je zahtjev za naknadu štete, zasnovao na činjenicama da je usljed nezakonitog rada tuženih pretrpio štetu u vidu izmakle koristi, koju je prema redovnom toku stvari i posebnim okolnostima osnovano mogao očekivati da mu je predmetni ugovor o nabavkama dodijeljen, a sastoji se od izgubljenog prihoda u iznosu ponudjene cijene umanjene za troškove obavljanja posla.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, Elektropriveda Crne Gore objavila je poziv za otvoreni postupak javne nabavke za izbor najpovoljnijeg ponudjača za pružanje konsultantskih usluga u oblasti poreza. Ista je kao naručilac 17.09.2010 godine donijela odluku kojom je ugovorom za predmetnu javnu nabavku dodijelila prvorangiranom ponudjaču "P. W. C." DOO B. Prigovor tužioca na navedenu odluku je odbijen rješenjem od 04.10.2010.godine, nakon čega je tužilac vodio upravne sporove, da bi Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki postupajući po presudi Upravnog suda U br. 2499/11 od 18.04.2012.godine, dana 22.06.2012.godine donijela rješenje kojim je usvojila žalbu tužioca i dr, te poništila rješenje naručioca od 04.10.2010.godine i predmet vratila na ponovni postupak i odlučivanje. U toku trajanja postupka po žalbama tužioca ugovor o pružanju konsultantskih usluga zaključen sa naznačenim ponudjačem iz Beograda je u potpunosti realizovan.

Imajući u vidu iznijeto činjenično stanje, te da Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nije vršila ocjenu ponude koju je dostavio tužilac, nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Naime, pravilno nalaze sudovi da ne postoji osnov i uslovi odgovornosti tuženih za predmetnu štetu. Jer, pogrešna primjena materijalno pravne norme pri donošenju pojedinačnih akata državnih organa u vršenju svoje djelatnosti sama po sebi ne znači odgovornost za naknadu štete, za koju bi u smislu čl. 7. Zakona o državnoj upravi i čl. 166.st.1. ZOO bili odgovorni tuženi. Uz to, ne postoje uslovi odštetne odgovornosti

tuženih za naknadu izmakle koristi, u smislu čl. 196.st.3. ZOO, jer ne postoji određeni stepen izvjesnosti da bi šteta bila ostvarena (redovan tok stvari). Ovo zbog toga što izvjesnost znači da bi u datim okolnostima tužilac korist zaista i ostvario, a to što je Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki predmet vratila na ponovni postupak i odlučivanje, ukazujući da je pogrešno ocijenjena ponuda prvorangiranog ponudjača, ne može se smatrati izvjesnošću u smislu uslova za naknadu štete zbog izmakle koristi, s obzirom da nije vršila ocjenu ostalih ponuda, pa ni ocjenu ponude tužioca, da bi se osnovano očekivalo da je najpovoljniji ponudjač sa kojim bi naručilac zaključio ugovor i po osnovu istog ostvario prihod.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 989/14 od 11.02.2015. godine)

ODGOVORNOST IMAOCA MOTORNIH VOZILA
PREMA TREĆEM LICU
(Član 178 stav 4 u vezi čl. 206 – 208 ZOO)

Odgovornost imaoca motornih vozila zasniva se na objektivnoj odgovornosti, pa krivica imaoca motornog vozila nije uslov da bi se od istog ostvarilo pravo na naknadu štete.

Iz obrazloženja:

„Dana 02.06.1998. godine u Podgorici je došlo do saobraćajne nezgode u kojoj su učestvovali vozilo marke "Zastava 101", osigurane od autoodgovornosti kod "SIM" osiguranja, kojim vozilom je upravljao S. R., teretno motorno vozilo marke "Mercedes", kojim je upravljao R. M. iz N. P., putničko motorno vozilo marke "Opel kadet", koje je bilo osigurano od autoodgovornosti kod "Takovo" osiguranje (prvotuženog), a kojim vozilom je upravljao M. A. (tuženi drugog reda). U vozilu "Zastava 101" nalazila se kao saputnica R. M., majka tužilaca drugog i trećeg reda i supruga tužioca četvrtog reda, i ista je u saobraćajnoj nezgodi zadobila teške i po život opasne tjelesne povrede: nagnječenje desne noge koja povreda je dovela do trajnog oštećenja važnog organa - gubitka desne noge, preloma više rebara uz krvarenje u grudnim šupljinama, te rane razderotine u predjelu glave i grudnog koša. Zbog ovih povreda, koje su dovele do teškog invaliditeta, tužioci drugog, trećeg i četvrtog reda trpjeli su i trpe duševne bolove, pa su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da isti imaju pravo na novčanu naknadu po tom osnovu, shodno čl.201. st.3. Zakona o obligacionim odnosima, koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka saobraćajne nezgode, a iznosi dosuđeni pobijanom presudom, i po nalaženju ovog suda, predstavljaju adekvatnu i pravičnu naknadu tužiocima za duševne bolove koje trpe zbog invaliditeta majke, odnosno supruge, i koji će trpjeti i ubuduće.

Bez ikakvog su značaja navodi revizije da je drugotuženi navodno pravosnažno oslobođen odgovornosti za krivično djelo (tužioci tvrde da je optužba odbijena zbog zastarelosti krivičnog gonjenja). Naime, odgovornost tuženih zasnovana je na odredbi čl.178. st.4. ZOO, prema kojoj za štetu koju pretrpe treća lica, imaoci motornih vozila (i osiguravači) odgovaraju solidarno. To znači, da se odgovornost imaoca motornih vozila, a u konkretnom slučaju drugotuženi je jedan od njih, zasniva na objektivnoj odgovornosti, pa krivica imaoca motornog vozila nije uslov da bi se od istog ostvarilo pravo na naknadu štete.

Odgovornost imaoca motornih vozila prema trećem licu (trećim licem se smatra lice koje nije imalac vozila, a oštećeno je u saobraćajnoj nezgodi) je solidarna i ta odgovornost rješava se po pravilima o solidarnoj odgovornosti (čl.206 - 208 ZOO). Stoga su bez značaja i navodi revizije da je u odnosu na sada pok. S. R. prekinut parnični postupak za naknadu štete zbog smrti istog, kao i navodi kojima se ukazuje na neutvrđen doprinos učesnika u nastanku saobraćajne nezgode, a time i štete.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 184/15 od 24.02.2015. godine)

PRAVIČNA NAKNADA ZBOG GUBITKA
ZAČETOG A NERODJENOG DJETETA
(Član 208 stav 5 ZOO)

Roditeljima u slučaju gubitka u nezgodi začetog a nerodjenog djeteta pripada pravo na pravičnu novčanu naknadu.

Iz obrazloženja:

„Tužioci su dana 21.07.2011. godine kao saputnici u automobilu marke "Reno megan" u Nikšiću doživjeli saobraćajnu nezgodu u kojoj su zadobili teške tjelesne povrede, te da je na dan nezgode predmetno vozilo bilo osigurano od autoodgovornosti po polisi tuženog. Tužilja je zbog povreda koje je zadobila u saobraćajnoj nesreći izgubila plod starosti 8 nedjelja, što je u direktnoj vezi sa nastalim povredama, a to je nesumnjivo utvrđeno. Zato su nižestepeni sudovi pravilno našli da tužiocima pripada naknada i za ovaj vid štete, zbog smrti začetog djeteta. Ovo zato što pravni osnov za ovu naknadu proizilazi iz odredbe čl.208 st.5 ZOO, koja predviđa pravo roditelja na pravičnu novčanu naknadu u slučaju gubitka začetog a nerodjenog djeteta. Stoga su neprihvatljivi navodi revizije kojima se osporava postojanje tog prava.

Što se tiče visine dosuđene naknade i po ocjeni ovog suda ista predstavlja adekvatnu novčanu naknadu. Ovo cijeneći životnu dob tužilje (u trenutku udesa imala 42 godine), zatim nalaz vještaka neuropsihijatra, te intenzitet duševnog bola roditelja, tj. tužilaca, zbog gubitka začetog a nerodjenog djeteta, koji je uzrokovao duševne patnje takvog intenziteta da je opravdano dosuđenje naknade u navedenom iznosu, zbog čega su neprihvatljivi navodi revizije.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 111/15 od 26.02.2015. godine)

ODGOVORNOST INVESTITORA ZBOG NEMOGUĆNOSTI
KORIŠĆENJA POSLOVNOG OBJEKTA
(Član 196 ZOO i čl. 51 Zakona o izgradnji objekata)

Postoji odgovornost investitora za naknadu štete koju je pretrpio tužilac zbog nemogućnosti korišćenja svog poslovnog objekta iz razloga što investitor nije ispunio obavezu u pogledu pribavljanja upotrebne dozvole koja je bila neophodna za dobijanje dozvole za rad ugostiteljskog objekta tužioca.

Iz obrazloženja:

„Polazeći od činjenice da za poslovno-stambeni objekat, u kojem se nalazi poslovni prostor tužioca, čiji investitor je tuženi, nije pribavljena upotrebna dozvola koja je bila neophodna za dobijanje dozvole za rad ugostiteljskog objekta tužioca i koju je, u smislu čl. 51. Zakona o izgradnji objekata koji je bio u primjeni ("Sl.list RCG", br. 55/2000 i "Sl.list CG", br. 40/2008), bio u obavezi da pribavi tuženi kao investitor, drugostepeni sud je pravilno zaključio da postoji osnov odgovornosti tuženog za naknadu štete koju je tužilac pretrpio zbog nemogućnosti korišćenja svog poslovnog objekta, o čemu su u ovom dijelu dati pravilni razlozi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 972/14 od 28.01.2015. godine)

NEOSNOVANO LIŠENJE SLOBODE
I PRAVO NA IZMAKLU KORIST
(Član 196 st. 1 i 3 ZOO u vezi čl. 38 Ustava Crne Gore
i čl. 558 st. 1 tačka 1 ZKP)

Licu koje je neosnovano lišeno slobode pripada pravo na naknadu izgubljene zarade za period neosnovanog lišenja slobode.

Iz obrazloženja:

„Odredbom čl.196. st.1. i 3. ZOO-a ("Službeni list CG", br.47/08), je propisano da oštećeni ima pravo na naknadu obične štete i na naknadu izmakle koristi, a da se pri ocjeni visine izmakle koristi uzima u obzir dobitak, koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije ostvarenje je spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

I po nalaženju ovog suda, tužilac je dokazao ispunjenje uslova iz naprijed citirane zakonske odredbe, za naknadu izmakle koristi u vidu mjesečne zarade u iznosu od 1.000,00 eura, koju bi isti prema "redovnom toku stvari" ostvario u periodu od 04.10.2008. - 28.09.2009. godine, da isti nije bio neosnovano lišen slobode.

Nasuprot navodima revidenta, tužena je pasivno legitimisana u ovom sporu, te je s tim u vezi neosnovano njeno ukazivanje da se radilo o "faktičkom radu", koji se tiče odnosa između poslodavca i zaposlenog, a ne i trećeg lica - tužene.

S tim u vezi za ukazati je revidentu, da je isti izgubio iz vida da je predmet spora u ovoj pravnoj stvari zahtjev za naknadu materijalne štete, po osnovu izgubljene zarade, za period dok je tužilac bio neosnovano lišen slobode, za koju štetu je saglasno čl.38. Ustava Crne Gore i čl.558. st.1. tač.1. ZKP-a odgovorna upravo tužena. Dakle, tužena se nalazi u materijalno - pravnom odnosu, u odnosu na predmet spora, što je čini pasivno legitimisanom. S druge strane, okolnost što tužilac nije imao zaključen ugovor o radu je bez uticaja, a kod utvrdjenja da je isti u dužem periodu, prije neosnovanog lišenja slobode poslove obezbjedjenja u lokalima "P. 111", u P. zaista obavljao.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 436/15 od 22.04.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTEJEVA ZA NAKNADU ŠTETE
ZBOG VODJENJA KRIVIČNOG POSTUPKA
(Član 207 ZOO u vezi čl. 3 ZKP)

Samo vođenje krivičnog postupka ne može uticati na povredu ugleda i časti lica protiv kojeg se vodi postupak, jer tokom cijelog postupka važi pretpostavka nevinosti okrivljenog.

Iz obrazloženja:

„U konkretnom slučaju je u pitanju zahtjev za naknadu nematerijalne štete, za koju štetu tužilja tvrdi da je pretrpjela zbog neosnovanog vođenja krivičnog postupka protiv nje.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je povodom zahtjeva Državnog tužioca za sprovođenje istrage Kt.br.144/05, istražni sudija Osnovnog suda u Podgorici donio rješenje o sprovođenju istrage Ki.br.05/133, zbog osnovane sumnje da je tužilja izvršila četiri teška krivična djela. Rješenjem Osnovnog suda u Podgorici Ki.br.05/133 od 03.03.2011. godine, obustavljena je istraga protivu tužilje, zbog navedenih krivičnih djela, a zbog odustanka tužioca od krivičnog gonjenja.

Kada je u pitanju povreda časti i ugleda, zbog čega tužilja traži naknadu štete, po ocjeni ovog suda, pravilno su nižestepeni sudovi našli da samo vođenje krivičnog postupka ne može uticati na povredu ugleda i časti lica protiv kojeg se vodi postupak, jer tokom cijelog postupka važi pretpostavka nevinosti okrivljene, u smislu čl.3 Zakona o krivičnom postupku i navedene vrijednosti su zaštićene pretpostavkom nevinosti. Pravosudni organi su profesionalno vršili poslove iz svoje nadležnosti i u skladu sa zakonom, zbog čega nema mjesta predmetnom potraživanju, pa su s pravom odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 291/15 od 09.03.2015. godine)

POVREDA PRAVA LIČNOSTI
I PRAVO NA NOVČANU NAKNADU
(Član 207 ZOO)

Pravo na naknadu štete zbog povrede prava ličnosti pripada samo licu kome su ta prava povrijeđena, a ne i srođnicima.

Iz obrazloženja:

„Pravni predhodnik tužilaca O. B. 26.05.1992. godine lišen slobode u Herceg Novom i izručen vojnim formacijama u Republici Srpskoj 27.05.1992. godine od kada mu se gubi svaki trag. Rješenjem Osnovnog suda u Herceg Novom R.br.417/93 od 28.12.1995. godine, isti je proglašen umrlim. Iz predmetnih spisa dalje proizilazi da je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.271/13 od 20.03.2013. godine tužiocima dosudjena naknada štete po osnovu pretrpljenih i budućih duševnih bolova, zbog smrti bliskog lica, po osnovu povrede prava ličnosti i po osnovu straha.

Imajući prednje u vidu pravilan je zaključak nižestepenih sudova da su traženi vidovi štete koji pripadaju tužiocima raspravljani i naknada dosudjena.

Pravo na naknadu štete zbog povrede prava ličnosti pripada samo licu kome su ta prava povrijeđena, a ne i srođnicima kakav status imaju tužioci u ovom sporu. Obzirom da se radi o ličnim pravima kakva su ugled, čast, sloboda i dr. posledice povreda tih prava trpi samo njihov uživalac, a ne i njemu bliska lica radi čega ona nijesu legitimisana da traže naknadu takve štete.

Takodje, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužiocima ne pripada pravo na naknadu po osnovu pretrpljenog straha. Jer, strah predstavlja subjektivni osjećaj i naknada za ovaj vid štete pripada samo licu koje doživi takav osjećaj. Stoga, naknada za pretrpljeni strah zbog hapšenja i izručenja vojnim formacijama Republike Srpske pripadala bi samo pravnom predhodniku tužilaca koji sada nije među živima.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 183/15 od 25.02.2015. godine)

**IZMJENA RENTE STICANJEM USLOVA ZA STAROSNU PENZIJU
(Član 195 ZOO i čl. 22 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju)**

Kod utvrđivanja visine rente koja predstavlja razliku između invalidske penzije koju tužilac ostvaruje i starosne koju bi primao da nije povrijeđen, starosna penzija se utvrđuje na način što se uzima u obzir prosječna zarada lica sa istim kvalifikacijama koje ima i tužilac, a ne uračunavanjem dosudjene rente u penzijsku osnovicu.

Renta ne može ulaziti u osnovicu osiguranja radi utvrđivanja godišnjeg ličnog koeficijenta.

Iz obrazloženja:

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude je utvrđeno da je tužilac zbog povreda zadobijenih u saobraćajnom udesu 1986. godine oglašen invalidom rada I kategorije i ostvario pravo na invalidsku penziju, da je isti protiv tuženog vodio spor, koji je okončan pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Bijelom Polju P. br. 563/86 od 10.07.1987. godine, kojom je obavezan tuženi da tužiocu isplaćuje rentu, koja se ogleda u razlici između invalidske penzije, koju isti ostvaruje i zarade, koju bi primao da je radio kao RTV mehaničar, koja presuda je više puta mijenjana u pogledu dosudjene visine rente, te da je potom pravosnažnom presudom istog suda P. br. 631/03 od 01.12.2003. godine izmijenjena ranija pravosnažna presuda P. br. 561/91 od 30.09.1991. godine i obavezan tuženi da tužiocu na ime novčane rente, počev od 23.10.1993. godine svakomjesečno plaća iznos od 544,47 €, dok za to budu postojali zakonski uslovi. Pored navedenog u postupku je utvrđeno da je pravosnažnom presudom istog suda P. br. 1033/12 od 19.02.2013. godine utvrđeno da je tužiocu prestalo pravo na isplatu rente određeno presudom P. br. 631/03 od 01.12.2003. godine, jer je isti dana 03.05.2009. godine navršio 65 godina života i time stekao pravo na starosnu penziju. Među strankama nije bilo sporno da je tužiocu po ranijoj presudi P. br. 631/03 od 01.12.2003. godine isplaćivana renta u iznosu od 544,47 €, sve do 01.06.2013. godine.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu, nižestepeni sudovi su kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđjenja, a temeljeći svoju odluku na usaglašenom nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke Č. D. i I. B. zahtjev usvojili s pozivom na odredbu člana 195 ZOO-a, prethodno nalazeći da je istaknuti prigovor zastarjelosti neosnovan.

Nasuprot navodima revizije i po nalaženju ovog suda pravilan je zaključak nižestepenih sudova o neosnovanosti istaknutog prigovora zastarjelosti, pa je bez osnova pozivanje revidenta s tim u vezi na preinačenje tužbe od 10.11.2013. godine, jer se i po ocjeni ovog suda ne radi se o preinačenju tužbe u smislu člana 192 stav 1

ZPP-a. Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je tužilac podnio protivtužbu sudu dana 07.12.2010. godine, iz čije sadržine proizilazi da je isti stekao pravo na starosnu penziju, navršetkom 65 godina starosti, te da su se ispunili uslovi za izmjenu rente, koju će tužilac opredijeliti nakon vještačenja, po vještaku ekonomske struke a koja bi predstavljala razliku između invalidske penzije, koju isti prima i starosne penzije koju bi ostvario, te da je tužilac na ročištu održanom dana 10.01.2013. godine a ne 10.11.2013. godine, kako se to pogrešno navodi u reviziji samo opredijelio tužbeni zahtjev. Dakle, kod naprijed navedenog nema promjene istovjetnosti tužbenog zahtjeva, pa stoga nema ni preinačenja tužbe u smislu čl. 192 stav 1 ZPP, kako se neosnovano ukazuje revizijom. Znači prigovor zastare je neosnovan, jer nije istekao rok propisan čl. 385 ZOO-a ("Službeni list CG", br. 47/08) ako se ima u vidu da je tužilac stekao uslove za starosnu penziju 03.09.2009. godine a tužbu sudu podnio 07.12.2010. godine.

Medjutim, osnovano se revizijom ukazuje da nižestepeni sudovi svoju odluku nijesu mogli temeljiti na usaglašenom nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke, koji su u svom obračunu našli da bi razlika između invalidske penzije, koju tužilac prima i starosne penzije, koju bi isti ostvario da nije bio povrijeđen iznosila 639,66 €. Ovo sa razloga što su angažovani vještaci isplaćene iznose na ime dosudjene rente po pravosnažnim presudama Osnovnog suda u Bijelom Polju uračunavali u penzijski osnov, što je pogrešno. Dakle, osnovano se revizijom ukazuje da renta ne može ulaziti u osnovicu osiguranja, radi utvrđivanja godišnjeg ličnog koeficijenta, jer je takav pristup i po nalaženju ovog suda suprotan članu 22 Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju ("Službeni list RCG", br. 54/03).

Pravilna primjena materijalnog prava je nalagala nižestepenim sudovima da na pouzdan način, putem vještačenja po vještaku aktuaru ili pak, vještaku finansijske struke utvrdi da li uopšte postoji razlika između invalidske penzije, koju tužilac prima i starosne penzije, koju bi isti ostvario da nije bio povrijeđen, s tim što će se starosna penzija utvrđivati na način što će se uzeti u obzir prosječna zarada RTV mehaničara odnosno lica sa istim kvalifikacijama kao i tužilac, a ne uračunavanjem dosudjene rente u penzijsku osnovicu.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 30/15 od 12.02.2015. godine)

UMANJENJE RADNE SPOSOBNOSTI
I OBIM NAKNADE ŠTETE
(Čl. 195 i čl. 202 ZOO)

Ako je umanj enje radne sposobnosti tužioca za lakše poslove 20%, a za teže 100%, na ime naknade štete imao bi pravo samo na razliku u zaradi koju bi ostvarivao obavljanjem teških fizičkih poslova i zarade koju bi ostvarivao obavljanjem lakših fizičkih poslova.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se revizijom presuda pobija u dijelu kojim je odlučeno o naknadi materijalne štete.

Životna aktivnost tužioca umanj ena je za 20%, koliko je utvrđeno, putem vještaka, da je došlo i do umanj enja njegove radne sposobnosti za lakše poslove, dok mu je radna sposobnost za teške poslove, koje je inače obavljao (rad u šumi, za gaterom) umanj ena za 100%. Kod tog utvrđenja, a na osnovu nalaza i mišljenja vještaka poljoprivredne struke, nižestepeni sudovi su utvrdili da je tužilac mjesečno gubio, i da će ubuduće gubiti u zaradi iznos od 330,88 € i to: zbog umanj ene radne sposobnosti za teške fizičke poslove (100%) iznos od 316,80 € i za lakše poslove (20%) iznos od 14,08€, ukupno 330,88 € mjesečno.

Prilikom odlučivanja o naknadi materijalne štete prvostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo. Naime, kod odlučivanja o ovom vidu štete, nižestepeni sudovi nisu imali u vidu da tužilac nije bio u stalnom radnom odnosu, odnosno da su poslovi koje je obavljao (poslovi u šumi) sezonskog karaktera i da stoga zarada po tom osnovu nema vid redovnog primanja. Osim toga, ako je umanj enje radne sposobnosti tužioca za lakše poslove 20%, a za teže 100%, na ime naknade štete imao bi pravo samo na razliku u zaradi koju bi ostvarivao obavljanjem teških fizičkih poslova i zarade koju bi ostvarivao obavljanjem lakših fizičkih poslova.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 490/15 od 26.05.2015. godine)

PRAVO LICA KOJE JE POGINULI IZDRŽAVAO
(Član 201 ZOO u vezi sa čl. 281 stav 3 Porodičnog zakona)

Iznos novčane rente koji pripada licu koje je poginuli izdržavao ne može biti veći od iznosa koji bi to lice primalo od poginulog da je ostao u životu.

Iz obrazloženja:

„Predmetnom tužbom tužioci su tražili izgubljeno izdržavanje za period od 21.08.2011. godine, kada je stradao njihov pravni predhodnik, pa ubuduće, koji su nižestepeni sudovi djelimično usvojili, kako je to bliže predstavljeno izrekom prvostepene presude.

Predmetna naknada tužiocima pripada po osnovu čl.201 Zakona o obligacionim odnosima kojim je propisano da lice koje je poginuli izdržavao ili redovno pomagao, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom izdržavanja odnosno pomaganja. Pri tome se šteta naknadjuje plaćanjem novčane rente koja ne može biti veća od onoga što bi oštećeno lice dobilo da je poginuli ostao u životu.

Iz izvedenih dokaza proizilazi da je pravni predhodnik tužilaca u času smrti bio zaposlen kao policajac i da je njegova plata u vrijeme smrti iznosila 424,00 €, dok drugih primanja i prihoda nije imao. Dalje je utvrđeno da je tužiocima od momenta smrti njihovog oca isplaćivana svakomjesečno penzija od 210,30 €.

Imajući prednje u vidu pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su obavezali tuženog na plaćanje iznosa dosudjenih pobijanom presudom.

Naime, shodno odredbi čl.281 st.3 Porodičnog zakona koji se imaju primijeniti u ovakvim slučajevima davalac izdržavanja može biti obavezan da plaća izdržavanje najviše do 50% redovnih mjesečnih primanja, što znači da je izdržavanju tužilaca mogao doprinositi sa iznosom od 212,00 € mjesečno. Ako se ima u vidu da tužioci primaju svakomjesečno penziju u iznosu od 210,30 €, to proizilazi da je tuženi dužan plaćati iznose koje su nižestepeni sudovi dosudili pobijanim presudama.

Polazeći od prednjeg, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su djelimično usvojili tužbeni zahtjev, polazeći pri tome od odredaba čl.201 Zakona o obligacionim odnosima i čl.281 st.3 Porodičnog zakona, radi čega je reviziju valjalo odbiti kao neosnovanu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 292/15 od 02.04.2015. godine)

**NAKNADA ŠTETE PRIČINJENA KRIVIČNIM DJELOM
I PODIJELJENA ODGOVORNOST
(Čl. 207 i 199 ZOO)**

Oštećeni koji je svojim ponašanjem doprinio nastanku štete ima pravo na srazmjerno smanjenu naknadu.

U sporovima o naknadi štete koja je pričinjena krivičnim djelom sud samostalno na osnovu slobodne ocjene dokaza odlučuje kakva je šteta nastala za oštećenog, da li između krivičnog djela, odnosno krivične odgovornosti s jedne i nastale štete s druge strane postoji uzročna veza i da li se prema toj uzročnoj vezi može suditi da je okrivljeni svojim činom pričinio štetu, odnosno da li je oštećeni u krivičnom postupku svojim ponašanjem doprinio i u kojoj mjeri da do štete dodje.

Iz obrazloženja:

„U postupku pred prvostepenim i drugostepenim sudom nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.367 st.2 tač.12 ZPP na čije postojanje ovaj sud, u skladu sa čl.401 istog zakona, pazi po službenoj dužnosti. Rješavajući po žalbi, drugostepeni sud je ocijenio sve žalbene navode koji su bili od odlučnog značaja za donošenje zakonite presude pa ne stoji ukazana bitna povreda iz čl.367 st.1 u vezi čl.389 ZPP.

Isto tako, neosnovani su i navodi revizije kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je tužilac povrijeđen u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila dana 12.09.2008.godine u Podgorici koju je skrivila osiguranik tuženog M. N., a koja je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici K br.71/09 od 18. 02. 2010. godine oglašena krivom za krivično djelo teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl. 348 st. u vezi čl. 339 st. 3 u vezi st. 1 KZ za koje djelo joj je izrečena uslovna osuda. Međutim, u predmetnoj parnici je utvrđeno, a na osnovu nalaza i mišljenja vještaka saobraćajne struke P. B. i Š. M., da je osnovni uzrok nastanka saobraćajne nezgode postupanje tužioca, jer se tužilac nije pridržavao odredbe čl.36 st.1 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Sl. list RCG“, br. 72/05 i 27/06) kojom je propisano da je na raskrsnici ili u susret sa drugim vozilima, vozač dužan da propusti vozila koje nailazi sa njegove desne strane. U konkretnom slučaju tužilac je bio dužan da propusti vozilo M. N., osiguranika tuženog, obzirom da mu je dolazila sa desne strane, a u nedostatku vertikalne saobraćajne signalizacije koja reguliše prvenstvo prolaza kroz zonu raskršća. Kako se vozila nijesu kretala istim pravcem, a u suprotnom smjeru to, po mišljenju oba vještaka za saobraćaj, nije bilo mjesta primjeni

odredbe čl.36 st.2 istog Zakona, na čemu je instirao tužilac, u kom slučaju bi vozač automobila, kod promjene smjera kretanja ulijevo bio u obavezi da ustupi prvenstvo prolaza motociklu. Dakle, u parničnom postupku je utvrđeno da su se učesnici nezgode kretali tako da su ukrštali smjer kretanja, pa je vozač motocikla bio dužan da ustupi mjesto prolaza vozaču putničkog automobila. Isto tako, iz nalaza i mišljenja vještaka Š. M. utvrđeno je da osiguranik tuženog M. N. doprinijela nastanku saobraćajne nezgode, jer kritične prilike nije pravilno koristila desnu stranu kolovoza, već je zahvatila lijevu stranu, što je bio razlog da vozač motocikla, tužilac, izvrši korekciju kretanja ulijevo, a koji doprinos je prvostepeni sud odmjerio u procentu od 20%.

Na temelju ovih činjenica nižestepeni sudovi su, i po mišljenju ovog suda, pravilno primijenili materijalno pravo kad su obavezali tuženog da tužiocu djelimično naknadi nematerijalnu štetu koja je nastala kao posledica predmetne saobraćajne nezgode. Budući je tužilac dominantno doprinio nastanku nezgode u procentu od 80% to mu je i visina pripadajuće naknade nematerijalne štete odmjerena srazmjerno tom doprinosu.

Nasuprot navodima revizije, pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da je parnični sud mogao utvrđivati postojanje doprinosa tužioca nastanku predmetne saobraćajne nezgode i pored činjenice da je osiguranik tuženog, M. N., oglašena krivom u krivičnom postupku koji je protiv nje vođen i pravosnažno okončan osudjujućom presudom.

Naime, sud je u smislu čl.15 ZPP, u parničnom postupku vezan za pravosnažnu osudjujuću presudu krivičnog suda da postoji krivično djelo i da postoji krivična odgovornost učionioaca. Međutim, koliko ove činjenice imaju uticaja na rješenje spora, o tome mora da odluči sud nezavisno od postojanja presude krivičnog suda. U sporovima o naknadi štete koja je pričinjena krivičnim djelom sud samostalno na osnovu slobodne ocjene dokaza odlučuje kakva je šteta nastala za tužioca, da li između krivičnog djela odnosno krivične odgovornosti s jedne i nastale štete s druge strane postoji uzročna veza i da li se prema toj uzročnoj vezi može suditi da je tuženi svojim činom pričinio štetu, odnosno da li je i tužilac, inače oštećen u krivičnom postupku, svojim ponašanjem doprinio i u kojoj mjeri da do štete dodje. Nije, naime, dovoljno samo pozivanje na presudu krivičnog suda da je tuženi za djelo osuđen, jer izvjesne okolnosti koje idu u prilog učinocu krivičnog djela parnični sud može uzeti u obzir i kad ih nije uzeo u obzir krivični sud.

Kod izloženog pravnog stava, navodi revizije kojima se istrajava u tvrdnji da parnični sud nije mogao na navedeni način utvrđivati doprinos oba učesnika u nastanku nezgode, pokazuju se u cjelosti neosnovanim. Uostalom, a kako to proizilazi iz spisa predmeta, tužilac nije predlagao novo saobraćajno vještačenje na te okolnosti. Nasuprot navodima revizije, pravilno su nižestepeni sudovi odmjerili visinu naknade tražene nematerijalne štete po svim vidovima. Pri tom su pravilno cijenili sve okolnosti slučaja u skladu sa odredbom čl.207 Zakona o obligacionim odnosima i pravila o podijeljenoj odgovornosti propisana u odredbi čl. 199 ZOO i za svoju odluku u tom dijelu dali jasne i valjane razloge koji su prihvatljivi i za ovaj sud.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1143/14 od 09.03.2015. godine)

STICANJE BEZ OSNOVA
(Član 217 stav 3 ZOO)

Ako je izvršna isprava ukinuta tuženi je dužan vratiti tužiocu ono što je izvršenjem primio.

Vraćanje plaćenog iznosa može se tražiti u skladu sa članom 78 Zakona o izvršenju i obezbjedjenju, budući da ukidanje izvršne isprave predstavlja razlog za protivizvršenje.

Iz obrazloženja:

„Utvrđeno je da je tuženi, vodio spor protiv ovdje tužioca, radi isplate zarade, te da je istom u postupku izvršenja I.br.752/12, po osnovu izvršne isprave - pravosnažne i izvršne presude Osnovnog suda u Baru P.br.342/09 isplaćen iznos od 47.433,76 eura. Pored navedenog, u postupku je utvrđeno da je u predmetu Osnovnog suda u Baru P.br.342/09 usvojen predlog za ponavljanje postupka i u ponovljenom postupku donesena presuda P.br.425/13 od 18.10.2013. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev (koji je prethodno bio usvojen i dosudjeni iznos naplaćen u izvršnom postupku), koja je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.5236/13 od 25.03.2014. godine a protiv koje je revizija ovdje tuženog odbijena odlukom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.436/14 od 25.09.2014. godine.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su nasuprot navodima revizije, pravilno primijenili materijalno pravo, kada su usvojili tužbeni zahtjev tužioca.

Neosnovani su navodi revizije da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta za primjenu pravila o sticanju bez osnova, uz ukazivanje da osnov postoji u rješenju o izvršenju Osnovnog suda u Nikšiću I.br.752/12.

Jer, revident je izgubio iz vida da je izvršna isprava - presuda Osnovnog suda u Baru P.br.342/09, na osnovu koje je doneseno rješenje o izvršenju I.br.752/12 ukinuta, pa je time otpao osnov za plaćanje. Dakle, kako je izvršna isprava ukinuta, tuženi je dužan da tužiocu vrati ono što je izvršenjem dobio, upravo po pravilima o sticanju bez osnova propisanih čl.217. ZOO-a ("Službeni list CG", br.47/08).

Za ukazati je revidentu da se vraćanje plaćenog iznosa moglo tražiti i u skladu sa čl.78. Zakona o izvršenju i obezbjedjenju ("Službeni list CG", br.36/11), budući da ukidanje izvršne isprave predstavlja razlog za protivizvršenje.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 549/15 od 27.05.2015. godine)

UGOVORNA ODGOVORNOST (Član 262 stav 2 ZOO)

Da bi nastupila ugovorna odgovornost potrebno je da postoji punovažna obaveza iz ugovora koja nije ispunjena ili nije uredno ispunjena, da je ugovoru vjerna strana pretrpjela štetu što ugovorna obaveza nije ispunjena onako kako glasi, kao i da ne postoje okolnosti koje isključuju odgovornost strane koja je prekršila ugovornu obavezu.

Iz obrazloženja:

„I po nalaženju ovog suda tužilac nema prava na vraćanje dijela plaćene cijene. Tužilac je bio dužan da ispunji obavezu iz ugovora u svemu kako ona glasi, pa kako to nije učinio snosi odgovornost za njeno neispunjenje. Kako nije nastavio sa izvođenjem radova ni u naknadnom roku, ima se smatrati da je odustao od izvođenja radova, pa u skladu sa članom 9 nema pravo da zahtijeva od tuženog da mu vrati dio plaćene cijene koja je predmet ovog spora.

Pravilan je zaključak nižestepenih sudova i u pogledu prava na naknadu štete. Da bi nastupila ugovorna odgovornost, u smislu člana 262 stav 2 ZOO („Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89, „Sl. list SRJ“, br. 31/93), koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spora, potrebno je da postoji punovažna obaveza iz ugovora koja nije ispunjena, ili nije uredno ispunjena, da je ugovoru vjerna strana pretrpjela štetu zbog toga što ugovorna obaveza nije ispunjena onako kako ona glasi, kao i da ne postoje okolnosti koje isključuju odgovornost strane koja je prekršila ugovornu obavezu. Tužilac nije ugovoru vjerna strana, budući da je samo djelimično ispunio obavezu, niti je dokazao, a na njemu je bio teret dokazivanja, da ga je tuženi svojim ponašanjem spriječio u ispunjenju obaveze, što bi jedino mogao biti osnov odgovornosti tuženog za štetu.

Neosnovani su navodi revizije da je zaključak nižestepenih sudova da tužilac nije dokazao da je tuženi svojim ponašanjem spriječio ispunjenje obaveze tužioca, suprotni sadržini zapisnika o inspekcijskoj kontroli br. 14 od 20.02.2001. godine. U tom zapisniku je konstatovano da intenzitet oslobađanja terena od drvnih sortimenata i granjevine ne ide u onom obimu kako je ugovoreno između tuženog i izvodjača, zbog čega uzgojni radovi ne idu planiranim tempom, pa se naredjuje tuženom da intenzivira radove na sječi i izvlačenju drvnih sortimenata i paljenju grana i drugog neupotrebljivog materijala, kako bi se blagovremeno mogli završiti planirani šumsko uzgojni radovi. Dakle, iz sadržine zapisnika jasno proizilaze da radovi koje je tužilac trebao da izvede u skladu sa članom 2 ugovora ne idu u onom obimu kako je ugovoreno. Time se potvrđuje zaključak nižestepenih sudova da tužilac nije izvršavao obaveze na način kako je bilo predviđeno ugovorom.

Neosnovani su navodi revizije da su nižestepeni sudovi povrijedili načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja, načelo zabrane prouzrokovanja štete, načelo zabrane zloupotrebe prava i dužnost ispunjenja obaveza.

Načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja u dvostranim ugovorima obavezuje strane ugovornice, ali samo u zasnivanju ugovornih odnosa. Povreda ovog načela povlači pravne posljedice samo u slučajevima određenim zakonom. Ako je tužilac smatrao da je to načelo povrijeđeno prilikom zaključenja ugovora imao je mogućnost da u skladu sa članom 139 ZOO traži poništaj ugovora.

Budući da tužilac nije ispunio obavezu iz ugovora u cjelini, niti je dokazao da ga je tuženi svojim ponašanjem u tome spriječio, onda se ne može govoriti da je povrijeđeno načelo zabrane prouzrokovanja štete time što strani koja je povrijedila ugovor nije priznato pravo na naknadu štete.

Što se tiče povraćaja dijela plaćanja cijene, strane ugovornice su slobodno izraženom voljom ugovorom regulisale posljedice odustanka tužioca od daljeg izvođenja radova na način da tuženi nije dužan vratiti uplaćenu cijenu. Radi se o zahtjevima sa kojima su strane ugovornice mogle slobodno raspolagati.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 55/15 od 28.05.2015. godine)

KAMATA NA KAMATU (Član 279 ZOO)

Zabranjeno je obračunavanje kamate na kamatu.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se ukazuje revizijom tužene da je odluka o pripadajućoj zateznoj kamati i zakonskoj zateznoj kamati donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Odredbom čl.279. st.1. ranijeg ZOO-a ("Službeni list SFRJ",br.29/78, 39/85 i 57/89 i "Službeni list SRJ", br.31/93), koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa je propisano da na dospelu a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu, kao i na druga dospjela povremena novčana davanja ne teče zatezna kamata, izuzev kada je to zakonom određeno.

Naime, nižestepeni sudovi su pogriješili kada su tužiocu priznali pravo na pripadajuću zateznu kamatu, počev od 01.04.2002. godine do 01.01.2010. godine, a od tada pa do isplate zateznu kamatu na ukupan iznos utvrđenog potraživanja tužioca (1.308.990,63) odnosno na iznos dobijen nakon izvršenog prebijanja (1.290.131,33 eura). Jer, saglasno citiranoj zakonskoj odredbi tužiocu pripada pravo na traženu kamatu samo na iznos glavnice, koja prema nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke iznosi 902.868,28 eura, a ne i na preostali iznos od 406.124,35 eura, koji predstavlja kamatu. Ovo sa razloga, što navedena zakonska odredba ima u vidu upravo zabranu obračuna kamate na kamatu (anatocizam). U konkretnom nema mjesta ni primjeni odredbe čl.279. st.2. ZOO-a, iz prostog razloga što glavno potraživanje nije prestalo.

Za ukazati je da činjenica da su nižestepeni sudovi koristili termin "pripadajuća kamata" je uobičajen u sudskoj praksi i ne čini izreku, u tom dijelu nerazumljivom. Naime, pod "pripadajućom kamatom" se podrazumijeva zatezna kamata po stopi, koju utvrđuje Evropska Centralna banka, a koja se plaća na potraživanja iskazana u eurima a za period od uvođenja eura (01.04.2002. godine) pa do 01.01.2010. godine, kada je stupio na snagu Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službeni list Crne Gore",br.83/09)."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 72/14 od 18.03.2015. godine)

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI
(Čl. 287 i 290 ZOO)

Od utvrdjenja da li je povjerilac dokazao da dužnik usljed izvršenja pobijane radnje nema dovoljno sredstava za namirenje njegovog potraživanja zavisi osnovanost tužbe za pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Pokretanje izvršnog postupka i eventualna nemogućnost naplate potraživanja u tom postupku nije uslov za podnošenje tužbe iz člana 290 u vezi čl. 287 ZOO.

Iz obrazloženja:

„Prvostepenom presudom odbijen je zahtjev tužilje bliže označen u izreci prvostepene presude. Odbijajući postavljeni tužbeni zahtjev prvostepeni sud je našao da tužilja nije dokazala da je preduzimanjem osporene radnje K. B. ostao bez dovoljno sredstava za ispunjenje tužiljinog potraživanja. U tom pravcu navedeno je i da su tuženi prezentovali dokaze da K. B. raspolaže određenim sredstvima na žiro računu kod S. G. M. b., kao i da ostvaruje redovna primanja iz osnova penzije, a ukazano je i da dio nepokretne imovine koji je obuhvaćen spornim ugovorom (stan površine 52 m²) nije prenesen na tuženu trećeg reda, kao i da tužilja nije ni pokušala da pokretanjem izvršnog postupka naplati svoje potraživanje. Dakle, polazeći od "utvrđenja" da tužilja nije dokazala da dužnik usljed izvršenja pobijane pravne radnje nema dovoljno sredstava za ispunjenje njenog potraživanja, prvostepeni sud je zaključio da tužbeni zahtjev nije osnovan.

Drugostepeni sud je pobijanom presudom prihvatio činjenične i pravne razloge sadržane u prvostepenoj presudi.

Ovaj sud nalazi da nižestepene presude imaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati jer nemaju razloga o svim odlučnim činjenicama, čime je učinjena bitna povreda postupka iz čl.367. st.2. tač.15. ZPP. Osim toga, zbog pogrešnog pravnog pristupa, činjenično stanje nepotpuno je utvrđeno.

Prvostepeni sud je u prvom redu trebao da razjasni o kojoj se visini potraživanja tužilje prema dužniku K. B. radi. K. B. je obavezan presudom Gž.br.4746/11-06 od 07.02.2013. godine da tužilji isplati iznos od 15.629,42 €, sa pripadajućom zateznom kamatom počev od 01.04.2002. godine, kao i na ime naknade troškova spora iznos od 2.126,00 €. Kada se na glavni dug obračuna kamata sada za 13 godina i tome dodaju dosuđeni troškovi postupka proizilazi da je u pitanju iznos od blizu 30.000,00 €. Iznos od 19.800,00 €, koji se nalazi na žiro računu K. B. nije dovoljan da bi se dug po navedenoj presudi mogao naplatiti u cjelosti. Nižestepene presude nemaju razloga o visini penzije koju prima K. B., a, pored toga, shodno čl.103. st.1. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, izvršenje na penziji je ograničeno na iznos do 1/2. Tužilji se ne može

uskratiti pravo da naplatu svog potraživanja realizuje na najefikasniji i najbrži način. To što tužilja nije pokrenula izvršni postupak radi naplate svog potraživanja po navedenoj presudi ne može biti razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva u predmetnoj parnici, jer pokretanje izvršnog postupka i eventualna nemogućnost naplate potraživanja u tom postupku, nije uslov za podnošenje tužbe iz čl.290. u vezi čl.287. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list CG“, br. 47/08).

Tužilja je u tužbi navela da se uvidom u sajt Uprave za nekretnine uvjerila da K. B. ne raspolaže nepokretnom imovinom, osim one sa kojom je raspolagao pobijanim ugovorom, a sredstva kojima isti raspolaže na žiro računu kod banke nisu mogla biti poznata tužilji, jer informacija o tome nije dostupna svim građanima, niti se radi se o iznosu dovoljnom za izmirenje ukupnog iznosa potraživanja tužilje. Stoga se ne može prihvatiti pozdanim zaključak nižestepenih sudova da tužilja nije dokazala da K. B. ne raspolaže imovinom iz koje bi se dug mogao naplatiti.

Činjenica na koju se ukazuje prvostepenom presudom, da stan koji je obuhvaćen pobijanim ugovorom, nije upisan na ime tužene trećeg reda, po nalaženju ovog suda, nije od značaja kod odlučivanja u ovoj stvari, jer je taj upis u međuvremenu mogao biti izvršen, i ne radi se o razlogu zbog kojeg se tužbeni zahtjev nije mogao usvojiti i utvrditi da ugovor ne proizvodi pravno dejstvo i u tom dijelu.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će utvrditi visinu potraživanja tužilje po presudi Gž.br.4746/11 od 07.02.2012. godine, tj. glavnom dugu dodaće iznos po obračunatim kamatama i troškovima postupka, pa će nakon toga ocijeniti da li je tužilja dokazala da dužnik K. B. ne raspolaže sa dovoljno sredstava za namirenje njenog potraživanja. Pri tome, imaće u vidu da primanja dužnika po osnovu penzije ne mogu se smatrati dovoljnim za naplatu tog potraživanja.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 450/15 od 05.05.2015. godine)

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI
(Član 287 ZOO)

Nijesu ispunjeni uslovi za pobijanje dužnikovih pravnih radnji ako preduzeta pravna radnja dužnika nije dovela do negativne promjene u njegovoj imovini.

Iz obrazloženja:

„Pravilan je zaključak drugostepenog suda da u ovoj pravnoj stvari nijesu ispunjeni uslovi za pobijanje dužnikovih pravnih radnji iz člana 280 ranijeg ZOO (čl. 287 sada važećeg ZOO). Prema navedenoj odredbi svaki povjerilac čije je potraživanje dospjelo za isplatu, bez obzira kada je nastalo, može pobijati pravne radnje svog dužnika ako su preduzete na štetu povjerilaca, a smatra se da je pravna radnja preduzeta na štetu povjerioca, ako usljed njenog izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje povjeriočevog potraživanja. Pobijanje ima za cilj da se povjeriocu omogući naplata iz dužnikove imovine koja je otudjena pobijanom pravnom radnjom. Povjerilac pri tome mora dokazati da je oštećen radnjom koju je dužnik preduzeo, da je dužnik znao ili mogao znati da time nanosi štetu povjeriocu, kao i da je treće lice sa kojim je pravna radnja preduzeta znalo ili moglo znati da dužnik učinjenim raspolaganjem nanosi štetu povjeriocu. U konkretnom slučaju povjerilac (ovdje tužilac) nije dokazao da je pravna radnja preduzeta na njegovu štetu, tj. nije dokazao da je dužnik M. V. zaključenjem sa tuženom predmetnog ugovora o utvrdjivanju zajedničke bračne imovine doveden u imovno stanje koje onemogućava njega kao povjerioca da namiri svoje potraživanje. Preduzeta pravna radnja, zaključenje predmetnog ugovora, nije dovela do negativne promjene u imovini dužnika M. V., već je ugovorom utvrđeno koje nepokretnosti predstavljaju zajedničku bračnu imovinu, nakon čega je izvršena promjena upisa kod nadležnog organa i nepokretnosti u l. n. 252 KO Podgorica i l. n. 567 KO Ubli, upisane kao susvojina u obimu od $\frac{1}{2}$ supružnika B. V. (ovdje tužene) i M. V. Osim toga, bez obzira što je prije zaključenja predmetnog ugovora kao vlasnik nepokretnosti koje predstavljaju zajedničku imovinu bračnih drugova u navedenim listovima nepokretnosti bio upisan samo jedan bračni drug, M. V., smatra se da je upis izvršen na ime oba bračna druga (čl. 289 stav 2 Porodičnog zakona). Takođe, valja ukazati da shodno odredbi čl. 290 Porodičnog zakona, sve i da nije zaključen predmetni ugovor, bračni drug svojim dijelom u nepodijeljenoj zajedničkoj imovini nije mogao raspolagati, a posebno ne dijelom drugog bračnog druga.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 169/15 od 27.05.2015. godine)

NAKNADA ŠTETE ZBOG NEISPUNJENJA OBAVEZE
UTVRDJENE PRAVOSNAŽNOM ODLUKOM
(Član 300 ZOO)

Licu kojem nije obezbijedjeno drugo odgovarajuće zemljište koja obaveza je utvrđena pravosnažnim rješenjem pripada pravo na naknadu štete osnovom odredbe člana 300 ZOO.

Iz obrazloženja:

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je rješenjem Republičkog zavoda za geodetske i imovinskopravne poslove RCG – Odjeljenja za katastar i imovinsko-pravne poslove Danilovgrad br.03-UP-655/92 od 28.08.1995.godine, usvojen zahtjev Š. S. i Š. B. iz G., za povraćaj poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine i obavezan KPD S., kao korisnik zemljišta na koje se zahtjev odnosi, identifikovanog kao kat. parcela br. 125 KO Grbe, površine 4073 m², da im za ranije eksproprisano zemljište obezbijedi drugo odgovarajuće zemljište. Iz spisa proizilazi i to da je pravosnažnim rješenjem Osnovnog suda u Danilovgradu O.br.28/06 od 28.01.2006.godine, raspravljena zaostavština pok. Š. B., biv. iz G. koju je, između ostalog, činilo i pravo utvrđeno navedenim rješenjem, a na kojoj zaostavštini je oglašena i priznata za jedinog zakonskog nasljednika tužilja Š. M., supruga ostavioca. Nesporno je da tužena (KPD S., kao korisnik) nije postupila po navedenom rješenju radi čega su se tužioci 13.06.2013.godine obratili Z. za i. k. s. S. sa zahtjevom za izvršenje navedenog rješenja, po kom zahtjevu nije postupljeno.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda, koje prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su, i po ocjeni ovog suda, pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili tuženi zahtjev i obavezali tuženu na isplatu traženu naknadu.

Naime, tužena, shodno odredbi čl.5 Zakona o vraćanju ranijim vlasnicima poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine („Sl.list RCG“,br. 14/92), nije ispunila svoju obavezu i obezbijedila drugo odgovarajuće zemljište čime je tužiocima duži vremenski period uskraćeno pravo na imovinu. Stoga je pravilan zaključak nižestepenih sudova da tužiocima pripada pravo na pravičnu naknadu štete, osnovom čl.300 Zakona o obligacionim odnosima, a visina naknade je pravilno utvrđena, na osnovu nalaza i mišljenja vještaka poljoprivredne struke.

Ovaj sud je cijenio i navode revizije kojim se osporava visina dosudjene naknade na način što se ukazuje da je tu naknadu trebalo umanjiti zbog vrijednosti izgrađene infrastrukture, ali je našao da taj navod nije od uticaja na donošenje drugačije odluke. Ovo sa razloga što dosudjeni iznos predstavlja naknadu za zemljište koje je tužena trebala da vrati tužiocima i nema karakter naknade za eksproprisano zemljište, u kom slučaju bi bili od značaja iznijeti navodi. Prema tome, da je oduzeto zemljište moglo biti vraćeno tužiocima, ne bi se ni postavljalo pitanje naknade, niti

umanjenje iste zbog izgradnje infrastrukture. Osim toga, povraćaj zemljišta nije uslovljen bilo kakvom obavezom ranijih vlasnika u pogledu spornog zemljišta, jer tako nešto ne proizilazi iz rješenja o povraćaju zemljišta, zbog čega su bez osnova navodi revizije kojima se s tim u vezi suprotno tvrdi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 571/15 od 27.05.2015. godine)

POGORŠANJE ZDRAVSTVENOG STANJA
KAO OSNOV ZA NAKNADU ŠTETE
–ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA–
(Čl. 200 i 376 stav 1 ZOO)

Samo ukoliko je pogoršanje zdravstvenog stanja u uzročnoj vezi sa štetnom radnjom i uzrokuje povećano umanjenje životne aktivnosti u odnosu na ranije stanje, moglo bi se smatrati kao nova šteta koja bi dovela do odgovornosti za naknadu.

Nastupila je zastarjelost potraživanja naknade štete ako je tužba podnijeta po proteku roka od tri godine od dana kada je bolest kod oštećenog dobila konačan oblik.

Iz obrazloženja:

„Tužilac je tvrdio da je došlo do pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja 2009. godine, a u prilog svoje tvrdnje dostavio je izvještaj ljekara specijaliste JZU Specijalne bolnice za plućne bolesti Brezovik, sve kao posljedica povređivanja koje je zadobio na hercegovačkom ratištu 1991. godine.

U postupku pred prvostepenim sudom, iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke, utvrđeno je da kod tužioca postoje promjene u plućnom polju koje su trajne a odnose se na otežano disanje, brzo zamaranje, nedostatak kiseonika, da se radi o fibrozi pluća koja se ne liječi već se stanje samo pogoršava, što se i desilo kod tužioca 2009. godine, kao i da se može očekivati samo dalje pogoršanje. U nalazu je konstatovano da postoji povezanost između promjena koje je tužilac imao na plućima do promjena na srčanom mišiću, te da je stepen umanjenja opšte životne aktivnosti kod tužioca 25 % trajno. Vještak je dao mišljenje da se poboljšanje plućne funkcije moglo očekivati unutar dvije godine intenzivnog liječenja od dana povređivanja, te da je bolest dobila konačan oblik bez mogućnosti poboljšanja poslije dvije godine, sa mogućnošću daljeg pogoršanja. U odnosu na povređivanje koje je bilo na ratištu fizički bolovi jakog intenziteta trajali su 14 dana, a u kasnijem periodu od tri mjeseca bolovi su srednjeg intenziteta, dok je primarni strah jakog intenziteta trajao u periodu od 5 sati nakon povređivanja, a u kasnijem periodu od 6 mjeseci strah je bio srednjeg intenziteta.

Nižestepeni sudovi su ocjenom pisanih dokaza-medicinske dokumentacije za tužioca, te ocjenom datih nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke - dr. Z. V. i dr. S. M., zaključili da je bolest kod tužioca dobila konačni oblik sa mogućnošću daljeg pogoršanja poslije dvije godine liječenja, jer je u pitanju bolest koja ima progresivan tok i neizlečiva je. Poboljšanje plućne funkcije očekuje se unutar dvije godine intenzivnog liječenja od dana povređivanja. Fizički bolovi koji su bili jakog intenziteta

u periodu od 14 dana, a srednjeg intenziteta u periodu od tri mjeseca od povređivanja, u budućem periodu mogu postojati kao bolovi blagog intenziteta kod forsiranog disanja i promjene meteoroloških uslova kao posledica oštećenja plućne maramice. U odnosu na trpljenje straha vještak se izjasnio da pretrpljeni strah u periodu koji je bio nakon povređivanja nije ostavio trajne posledice i isti je prestao nakon dvije godine i šest mjeseci od povređivanja, pa se nakon 2009. godine može govoriti o duševnim bolovima koji su posledica kasnijeg pogoršanja i komplikacija bolesti i ne vještače se kao strah.

Iz naprijed navedenog nižestepeni sudovi su, i po mišljenju ovog suda, pravilno zaključili da povređivanje tužioca na ratištu ne može predstavljati uzrok njegovog oboljenja-pucanja plućne maramice, jer je tužilac nesumnjivo od istog oboljenja liječen i u periodu od 25.09.1983. do 12.10.1983. godine, kada je bio na redovnom služenju vojnog roka. Pri tom, vještaci su se saglasili da je bolest kod tužioca dobila konačan oblik bez mogućnosti poboljšanja dvije godine od dana povređivanja, sa mogućnošću daljeg pogoršanja nakon intenzivnog liječenja. Samim tim, pogoršanje zdravstvenog stanja tužioca koje je nastalo 2009. godine nije uzrokovano povređivanjem na ratištu i ne može predstavljati osnov za traženu naknadu štete, jer se ne radi o novoj šteti. Jer, samo ukoliko je pogoršanje zdravstvenog stanja u uzročnoj vezi sa štetnom radnjom i uzrokuje povećano umanjeње životne aktivnosti u odnosu na ranije stanje, moglo bi se smatrati kao nova šteta koja bi dovela do odgovornosti za naknadu.

Kako je u postupku nesumnjivo utvrđeno da se ne radi o novoj šteti, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je potraživanje tužioca zastarelo ocjenjujući osnovanim prigovor tužene. Jer, sudovi pravilno zaključuju da je bolest kod tužioca dobila konačan oblik dvije godine od dana povređivanja (16.10.1993. godine), fizički bolovi jakog intenziteta trajali u periodu od 14 dana, a srednjeg intenziteta u daljem roku od tri mjeseca od povređivanja, dok je strah prestao nakon dvije godine i šest mjeseci od povređivanja. Imajući u vidu da je tužba podnijeta po proteku roka zastarelosti predviđenog odredbom čl.376. st.1. ZOO, koji je ranije bio u primjeni, odnosno čl.385. važećeg ZOO, nesumnjivo proizilazi da je nastupila zastarelost potraživanja.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 63/15 od 10.02.2015. godine)

ŠTETA PROUZROKOVANA KRIVIČNIM DJELOM (Član 377 ZOO)

Šteta prouzrokovana tužiocu kao pripadniku bivše JNA u oružanim sukobima 1992. godine ima se tretirati kao šteta prouzrokovana krivičnim djelom oružane pobune koja zastarijeva u roku od 15 godina, koliko iznosi rok za zastarjelost krivičnog gonjenja za ovo krivično djelo.

Iz obrazloženja:

„Na osnovu izvedenih dokaza, koji su pravilno cijenjeni u smislu čl.9. ZPP-a je utvrđeno da je tužilac bio pripadnik rezervnog sastava bivše JNA, te da je isti dana 10.04.1992. godine, u vrijeme izvodjenja borbenih dejstava u mjestu Prskanje Opština Ljubinje, zadobio teške tjelesne povrede, koje su kod istog ostavile za posledicu umanjeње opšteživotne aktivnosti od 50%. Pored navedenog u postupku je utvrđeno da je tužilac po pravosnažnoj presudi Osnovnog suda u Podgorici P.br.18036/98 ostvario naknadu nematerijalne štete, povodom zadobijenih povreda iz istog štetnog događaja.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja, nižestepeni sudovi su odlučujući o istaknutom prigovoru zastare našli da je isti osnovan, pa su sledstveno tome tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Naime, polazeći od utvrđenja da se tužilac povrijedio 10.04.1992. godine, da je isti tužbu zavedenu pod P.br.18036/98 (radi naknade nematerijalne štete) podnio sudu 23.09.1998. godine, a tužbu u ovoj pravnoj stvari 15.05.2006. godine, nižestepeni sudovi su zaključili da je u konkretnom slučaju protekao i subjektivni i objektivni rok propisan čl.376. ZOO-a ("Službeni list SFRJ", br.29/78, 39/85 i 47/89 i Službeni list SRJ", br.31/93), koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa, u kojem je isti mogao zahtijevati potraživanje naknade prouzrokovane štete.

Medjutim, osnovano se ukazuje revizijom da je pogrešan izloženi zaključak nižestepenih sudova.

Odredbom čl.377. st.1. ZOO-a je propisano, da u slučaju kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zatarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kada istekne vrijeme odredjeno za zastarjelost krivičnog gonjenja. Kako se radi o šteti, koja je prouzrokovana tužiocu kao pripadniku bivše JNA (ranjavanje) u oružanim sukobima (10.04.1992. godine) sa paravojnim formacijima bivših republika SFRJ do dana njihovog međjunarodnog priznanja od strane Generalne Skupšine OUN-a 22.05.1992. godine, ima se tretirati, kao šteta prouzrokovana krivičnim djelom oružane pobune, koja zastarijeva u roku od 15 godina, koliko iznosi rok za zastarjelost krivičnog gonjenja za ovo krivično djelo. S toga slijedi zaključak, da predmetno potraživanje nije zastarjelo, jer od dana nastanka štete pa do podnošenja tužbe nije protekao rok od 15 godina.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa zaključivanjem da se radi o zastarjelom potraživanju, nižestepeni sudovi su propustili da utvrde sve odlučne činjenice, od kojih zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva, zbog čega je presude nižestepenih sudova valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 18/15 od 27.05.2015. godine)

**ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA NAKNADE
ZA IZUZETE NEPOKRETNOSTI
(Član 380 ZOO)**

Zastarjelo je potraživanje naknade za izuzete nepokretnosti ako je od dana izuzimanja do podnošenja predloga za određivanje pravične naknade prošao rok od 10 godina.

Iz obrazloženja:

„Pravilno je drugostepeni sud preinačio prvostepenu presudu i zahtjev tužilaca odbio kao neosnovan. Jer, imajući u vidu da je predmetno zemljište nacionalizovano 1968 godine trećim licima, a da je pravnom predhodniku tužilaca faktički izuzeto iz posjeda 1972. godine i da je istom na osnovu pravosnažne ppresude iz 1973. godine utvrđeno pravo svojine na dan nacionalizacije, to su pok. M. V., odnosno njegovi nasljednici, a koji su pravni predhodnici tužilaca iz ovog spora, imali pravo da u opštem zastarnom roku od 10 godina shodno ZOO, od nadležnog organa zatraže određivanje pravične naknade. Pri tome, zastarelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je raniji vlasnik imao pravo da se obrati neposredno sudu, ili drugom nadležnom organu radi određivanja pravične naknade.

Kako su tužioci predlog za određivanje pravične naknade podnijeli nadležnom organu 18.03.2002. godine, dakle nakon skoro tri decenije od utvrđenja prava na spornoj imovini i izuzimanja iste iz njihove faktičke državine, to je njihov zahtjev zastario (pravni stav Vrhovnog suda CG Su VI br. 62/14 od 11.07.2014.godine). Stoga je drugostepeni sud pravilno preinačio prvostepenu presudu i zahtjev tužilaca odbio kao neosnovan, a u kom pravcu daje potpuno jasne i razumljive razloge, koje u svemu prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.

Kako se navodima revizije, ne dovodi u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude, to je istu valjalo odbiti kao neosnovanu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 312/15 od 19.03.2015. godine)

ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE (Član 376 ZOO)

Za ocjenu prigovora zastarjelosti potraživanja po osnovu naknade štete, sud mora utvrditi kada je šteta nastala i kada je oštećeni saznao za štetu i za počinioca, a saznanje za vidove nematerijalne štete se ne vezuje za dan njenog prouzrokovanja, već za završetak liječenja.

Iz obrazloženja:

„Odredbom čl.376. ZOO-a ("Službeni list SFRJ", br.29/78, 39/85 i 47/89 i "Službeni list SRJ", br.31/93) koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa je propisano da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od kad je oštećenik saznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo, a u svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

Dakle, zastarjelost zahtjeva za naknadu štete se ima cijeliti saglasno citiranoj zakonskoj odredbi, kojom je propisan trogodišnji (subjektivni) i petogodišnji (objektivni) rok u kojem je oštećeni mogao zahtijevati štetu.

Za ocjenu prigovora zastarjelosti potraživanja po osnovu naknade štete, sud mora utvrditi kada je šteta nastala i kada je oštećeni saznao za štetu i počinioca, a saznanje za vidove nematerijalne štete se ne vezuje za dan njenog prouzrokovanja već za završetak liječenja, odnosno kada su pojedini vidovi nematerijalne štete dobili oblik konačnog stanja.

Nasuprot navodima revizije da liječenje tužioca još uvijek nije završeno, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je liječenje završeno 1999. godine. Jer, u postupku je na osnovu nalaza i mišljenja Sudsko - medicinskog odbora Medicinskog fakulteta u Podgorici i neposrednog izjašnjenja predstavnika te ustanove dr. M. Š., datog na glavoj raspravi, koja je održana dana 22.01.2015. godine utvrđeno, da je primarno osnovno liječenje tužioca završeno 1999. godine. Dakle, tužiocu je već tada bio poznat obim štete, trajne posledice zadobijenih povreda, jer su tada povrede dobile oblik konačnog stanja, o čemu su nižestepeni sudovi dali jasne i iscrpne razloge, koje prihvata i ovaj sud.

Kako je tužilac saznao za štetu 1999. godine, a tužbu podnio 05.04.2011. godine, to je očigledno da je protekao i subjektivni i objektivni rok propisan čl.376. ZOO-a, u kojem je isti mogao zahtijevati naknadu štete, pa je s toga pravilan zaključak nižestepenih sudova o osnovanosti istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 563/15 od 27.05.2015. godine)

**ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA
I PREKID ROKA ZASTARJELOSTI
(Čl. 380 i 396 ZOO)**

Protekom roka od 10 godina zastarjelo je potraživanje iz ugovora o zajmu.

Rok zastarjelosti se prekida samo ako je do priznanja duga došlo prije isteka zastarjelosti potraživanja duga koji je priznat.

Iz obrazloženja:

„Tužilja je postavljenim zahtjevom u ovom sporu tražila da se tuženi obaveže na isplatu duga u iznosu od 263.775,85 €, sa zakonskom kamatom počev od 01.09.2014. godine, tvrdeći da je 27.11.1981. godine tuženom dala na zajam iznos od 3.200.000,00 tadašnjih dinara, te da tuženi ovaj iznos nije vratio tužilji. Nižestepeni sudovi su postavljenu zahtjev odbili kao neosnovan zaključujući da je potraživanje tužilje iz ugovora o zajmu zastarjelo, jer je protekao rok od 10 godina propisan odredbom čl.371. ZOO, koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa, odnosno čl.380. važećeg ZOO. Dalje su zaključili da zastarijevanje nije prekinuto ni jednom radnjom tuženog - dužnika, kao i da se tuženi nije odrekao zastarjelosti.

Neosnovano se revizijom tužilje ukazuje da su nižestepeni sudovi prilikom ocjene prigovora zastarjelosti pogrešno primijenili materijalno pravo iz odredbe čl.396. ZOO, tj. nijesu pravilno cijenili da je tuženi dana 13.06.2010. godine priznao dug i time prekinuo rok zastarjelosti, koji je od tog momenta počeo ponovo teći.

Odredbom čl.396. ZOO propisano je da se zastarijevanje prekida kada dužnik prizna dug, dok je odredbom čl.401. st.1. ZOO propisano da poslije prekida zastarijevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određen rok za zastarjelost, dok je u st.2. ove odredbe predviđeno da zastarijevanje prekinuto priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja. Istovjetna zakonska određenja sadržavala su i odredbe čl.387. i čl.392. st.1. i 2. ranije važećeg ZOO.

Rok zastarjelosti se prekida samo ako je do priznanja duga došlo prije isteka zastarjelosti potraživanja duga koji je priznat, što za posledicu ima to da tužilac može tužbom tražiti isplatu takvog duga. Međutim, priznanje duga poslije proteka roka zastarjelosti ima uticaja na obavezu dužnika da takav dug isplati. Odredbom čl.375. st.1. ZOO, odnosno čl.366. st.1. ranije važećeg ZOO, propisano je da se pisano priznanje zastarjele obaveze smatra kao odricanje od zastarjelosti.

U konkretnom sporu nižestepeni sudovi su zaključili da je protekao rok od 10 godina u kojem zastarijeva potraživanje tužilje, jer je od momenta dospelosti potraživanja do podnošenja tužbe istekao rok od 10 godina. Tužilja je tvrdila da je tuženi priznao dug dana 13.06.2010. godine i isticala da je time priznao zastarjelu

obavezu, tj. da se odrekao zastarjelosti, te da od tog momenta rok zastarjelosti, koji je počeo ponovo teći, nije protekao. Ove navode tužilja ponavlja i u reviziji.

Po nalaženju ovog suda, istaknuti revizijski navodi o pogrešnoj primjeni materijalnog prava iz odredbe čl.396. ZOO nijesu osnovani. Naime, nižestepeni sudovi su izveli pravilan zaključak da tuženi nije priznao dug, jer nije dato pisano priznanje zastarjele obaveze na način kako je to tužilja isticala. U postupku pred prvostepenim sudom nijesu potvrđeni navodi tužilje da je tuženi priznanje duga učinio izjavom datom pred nadležnim državnim organom - u prostorijama MUP-a pred ovlašćenim službenikom, da bi se ovakva izjava mogla upodobiti pisanom priznanju obaveze. Naprotiv, iz iskaza ovlašćenog inspektora datog u svojstvu svjedoka nesumnjivo proizilazi zaključak koji je izveo prvostepeni sud, a drugostepeni sud prihvatio, da takvog priznanja nije bilo.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 150/15 od 18.03.2015. godine)

DOCNJA KORISNIKA KREDITA
U ISPUNJENJU OBAVEZE I UGOVORNA KAMATA
(Čl. 332 i 408 ZOO)

Ako je zbog docnje korisnika kredita u plaćanju obaveze banka stekla pravo da zahtijeva vraćanje cjelokupnog kredita prije roka odredjenog ugovorom, onda ne može zaračunavati ugovornu kamatu do dana kada je po ugovoru kredit trebalo da bude vraćen.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je utvrdio da je tuženi bio u docnji sa plaćanjem dospjelih obaveza preko sedam dana i zaključio da banka ima pravo da zahtijeva vraćanje cjelokupnog duga po kreditu.

Iz nalaza vještaka proizilazi da je u periodu od 26.10.2007. do 26.07.2013. godine dospjela glavnica u iznosu od 152.513,22 €, da je tuženi platio na ime glavnice 118.821,16 € i da nije plaćena dospjela glavnica u iznosu od 33.692,06 €. Takodje, prema nalazu vještaka saldo nedospjele glavnice na dana 26.07.2013. godine iznosi 815.090,01 €.

Kada je u pitanju ugovorna kamata prema nalazu vještaka dug po tom osnovu iznosi 522.763,18 €, od čega je tuženi platio 446.349,42 €, a ostao dužan 76.413,76 €.

Polazeći od nalaza vještaka sud je obavezao tuženog da na ime glavnice plati 848.783,07 € i na ime ugovorne kamate 76.413,76 €.

Kod ovakvog stanja stvari osnovano se revizijom ukazuje da su obje presude zasnovane na bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP, jer su razlozi o odlučnim činjenicama nejasni. Isto tako ovaj sud nalazi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Naime, ako je tuženom odobren kredit u iznosu od 880.000 € i ako je tuženi na ime glavnice otplatio 118.821,16 €, nije jasan zaključak suda zasnovan na nalazu vještaka da tuženi na ime dospjele i nedospjele glavnice duguje 848.783,07 €. S tim u vezi vještak nije pojasnio na šta se odnose iznos od 16.176,29 €, iznos od 2.232,60 € i iznos od 69.195,34 €, koji su prema finansijskoj dokumentaciji tužioca pripisani glavnici, iako je u nalazu navedeno da je vještak od banke tražio pojašnjenje u vezi sa tim zaduženjima. Isto tako, nije razjašnjeno šta predstavlja iznos od 127.999,56 €, koji je evidentiran na analitičkoj kartici 3 – redovna kamata. U vezi ovih zaduženja vještak nije dao nikakva pojašnjenja.

Imajući u vidu izloženo sa sigurnošću se ne može zaključiti koji iznos tuženi duguje na ime glavnice, a koji na ime ugovorne kamate.

Ove činjenice su relevantne zbog toga što je kredit odobren na rok otplate od 190 mjeseci. Ugovorna kamata je obračunata za čitav period korišćenja kredita i uključena u mjesečne anuitete kojima se otplaćuje dio kamate i dio glavnice. Plan otplate kredita čini sastavni dio ugovora. Ako je zbog docnje tuženog u plaćanju obaveza banka stekla pravo da zahtijeva vraćanje cjelokupnog kredita prije roka

određenog ugovorom, onda ne može zaračunavati ugovornu kamatu do dana kada je po ugovoru kredit trebalo da bude vraćen. Banka u tom slučaju može zahtijevati anuitete koji su dospjeli za naplatu do dana kada je zahtijevala isplatu cjelokupnog glavnog duga, kao i ostatak neplaćene glavnice sa zateznom kamatom.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 577/15 od 24.06.2015. godine)

PUNOVAŽNOST UGOVORA O KUPOPRODAJI
–ODREDIVA KUPOPRODAJNA CIJENA–
(Član 462 ZOO)

Nenavodjenje cijene u ugovoru, odnosno navodjenje cijene u nepostojećoj valuti nije razlog ništavosti ugovora o kupoprodaji ako je cijena dovoljno određena ili odrediva.

Iz obrazloženja:

„Prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev. Prvostepeni sud je stao na stanovište da samo navođenje u ugovoru da je kupoprodajna cijena označena u starim dinarima - valuti koja nije bila zvanično sredstvo plaćanje u vrijeme zaključenja ugovora, ne može biti dovoljan razlog za utvrđenje ništavosti ugovora u smislu čl.103. Zakona o obligacionim odnosima, koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora.

Polazeći od utvrđenja da kupoprodajna cijena za parcelu br.1549 KO Boljevići nije plaćena (jeste za parcelu 1549 KO Boljevići), a da je kupoprodajna cijena označena u valuti koje nema (stari dinari), drugostepeni sud nalazi da je predmetni ugovor o kupoprodaji, u odnosu na parcelu br.1542, ništav (čl.103. ZOO), pa je preinačio prvostepenu presudu na način što je usvojio tužbeni zahtjev i utvrdio ništavost ugovora u dijelu koji se odnosi na parcelu br.1542.

Po nalaženju ovog suda, pogrešno je drugostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je odlučio na izloženi način.

Prema odredbi čl.462. st.1. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl.list SFRJ", br.29/78, 39/85, 57/89, "Sl.list SRJ", br.31/93), ako ugovorom o prodaji cijena nije određena, a ugovor ne sadrži dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravno dejstvo.

Za razliku od drugostepenog suda, ovaj sud je stanovišta da okolnosti konkretnog slučaja upućuju na zaključak da je cijena za parcelu 1542 KO Boljevići odrediva. Naime, kod utvrđenja da je kupoprodajna cijena za parcelu 1549 KO Boljevići plaćena u iznosu od 1.200,00 € obzirom da se radi o susjednim parcelama, i cijena za parcelu 1542 može se odrediti srazmjerno cijeni plaćenoj za parcelu 1549. Prema tome, budući da se radi o odredivoj kupoprodajnoj cijeni za parcelu br.1542, to nenavođenje cijene u ugovoru, odnosno navođenje u nepostojećoj valuti, nije razlog ništavosti ugovora, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud, pa je drugostepenu presudu, u pobijanom dijelu, valjalo preinačiti i žalbu tužioca u cjelosti odbiti kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrditi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 43/15 od 24.02.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTEVA ZA SMANJENJE
KUPOPRODAJNE CIJENE
(Čl. 481 i 488 ZOO)

Ukoliko je u ugovoru navedeno da se prodaja nepokretnosti vrši u vidjenom stanju kupac se ne može pozivati da nepokretnost ima manju površinu od ugovorene i da mu pripada pravo na sniženje cijene.

Iz obrazloženja:

„Postavljenim zahtjevom u ovom sporu tužilac je tražio da se tuženi obavežu na povraćaj iznosa od 27.827,38 €, na ime srazmjernog smanjenja cijene iz ugovora o kupoprodaji nepokretnosti koji je zaključio sa tuženim 21.01.2008. godine. Ovakav zahtjev je temeljio na tvrdnji da je od strane trećeg lica, uz saglasnost tuženih-prodavaca, zauzeto 90 m² zemljišta izgradnjom betonske staze i ograde.

Nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev kao neosnovan zaključujući da su stranke prilikom zaključenja ugovora o kupoprodaji nepokretnosti iskazale svoju volju da se predmetne nepokretnosti prodaju i kupe "u vidjenom stanju", sa tada zatečenim međnim granicama i površinom, a pravo trećeg lica na dijelu predmetnih nepokretnosti je postojalo prije zaključenja spornog ugovora.

Po mišljenju ovog suda, zaključak nižestepenih sudova u pogledu neosnovanosti tužbenog zahtjeva je zasnovan na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Pravilno nalaze nižestepeni sudovi da tužilac nema pravo da od tuženih potražuje navedeni iznos na ime sniženja kupoprodajne cijene usled materijalnih nedostataka na kupljenoj stvari. Ugovorom o kupoprodaji nepokretnosti od 21.01.2008. godine, tuženi su prodali tužiocu po 1/2 kat.parcela br.488 i br.489, ukupne površine 3024 m², za kupoprodajnu cijenu od 935.000,00 €. Odredbom čl.5. ugovora određeno je da kupac kupuje nepokretnost iz čl.1. ovog ugovora u vidjenom stanju, a kupcu garantuju da na predmetnim nepokretnostima ne postoje prava drugih kojima se umanjuju ili ograničavaju prava stečena ugovorom, niti uknjiženih ili neuknjiženih tereta ili ograničenja, te ukoliko bi se tereti ili ograničenja pojavili prodavci se obavezuju da ih najhitnije otklone o svom trošku, pod prijetnjom raskida ugovora, vraćanje uplaćenog iznosa i naknade štete.

Iz navedenog nesumnjivo proizilazi da je tužilac sporne nepokretnosti kupio po principu vidjenog stanja. U tom slučaju, shodno odredbi čl.481. ZOO, koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora, kupac gubi pravo koje mu pripada u vezi sa nedostacima na stvari ukoliko o vidljivim nedostacima nije obavijestio prodavca u roku od 8 dana, dok se taj rok za skrivene nedostatke računa od dana kad je nedostatak otkrio, jer u suprotnom gubi prava koja su predviđena odredbom čl.488. ZOO. Pri tom, saglasno odredbi čl.482. st.2. ZOO prodavac ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto protekne šest mjeseci od predaje stvari, izuzev kad je ugovorom određen duži rok.

U konkretnom slučaju tužilac se pozivao na nedostatke u prodatim nepokretnostima u pogledu nedostajuće površine od 90 m², tvrdeći da je ista zauzeta od strane trećeg lica izgradnjom betonske staze i ograde, pa je na ime sniženja kupoprodajne cijene tražio povraćaj navedenog iznosa. Međutim, iz sadržine ugovora i odredbi istog nesumnjivo se zaključuje da prodaja nije izvršena po m² nepokretnosti, već je u ugovoru izričito navedeno da se prodaja vrši u viđenom stanju. Samim tim, kupac se ne može pozivati da sporne nepokretnosti imaju manju površinu od ugovorenog, pa mu ne pripada pravo na traženo sniženje cijene i povraćaj utuženog iznosa.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 544/15 od 23.06.2015. godine)

SANKCIJE PRAVNIH NEDOSTATAKA (Član 518 stav 4 ZOO)

Kupac koji je u vrijeme zaključenja ugovora o kupoprodaji bio upoznat da postoji mogućnost da dio nepokretnosti koje su predmet ugovora pripadaju trećem licu nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari.

Iz obrazloženja:

„Predmet tužbenog zahtjeva jeste naknada štete za 1817 m² zemljišta, koja površina nije predata tužiocu po zaključenom Ugovoru o kupoprodaji.

Iz spisa predmeta se utvrđuje, a to iz ugovora o preuzimanju duga Ov.br.436/2010. proizilazi da je zaključen između O. B. kao povjerioca, "M. " DOO kao ispunioca i NVO A. M. D. "B." kao dužnika, a kojim su ugovorne strane konstatovale da je povjerilac sa dužnikom zaključio Ugovor o prenosu prava (kupoprodaji) nepokretnosti I.Ov.br.421/2009 od 29.01.2009. godine i Anex pod brojem I.Ov.br.12296/2009 od 31.12.2009. godine u Katastru nepokretnosti označenih kao kat. parcela br.3/1, 3/2, 3/3 i kat. parcela br.1, sve evidentirano u LN br.23 KO Prijevor I, ukupne površine 26.016m², da je dužnik navedenim Ugovorom obavezan da povjeriocu isplati ukupnu kupoprodajnu cijenu u iznosu od 1.300.800,00 €, a što je Aneksom precizirano najkasnije do 31.03.2010. godine. Članom 1 je, također, navedeno da je dužnik isplatio povjeriocu iznos od 119.889,00 €, pa shodno tome ukupan dug dužnika na dan zaključenja ovog ugovora iznosi 1.180.911,00 €, te da ispunilac ima potraživanje prema povjeriocu u iznosu od 915.367,00 € kao i obavezu prema dužniku po osnovu zaključenog predugovora o kupoprodaji nepokretnosti. Članom 2 dužnik ustupa povjeriocu svoje potraživanje prema preduzeću M. P. DOO iz B. - ovdje tužiocu, u iznosu od 1.000.800,00 € (milion i osam stotina eura), a potpisivanjem ovog ugovora povjerilac izmiruje svoje dugovanje prema preduzeću M. iz B. u iznosu od 915.367,00 €, a preostali iznos od 85.433,00 € ispunilac - preduzeće M. će uplatiti povjeriocu do 31.03.2010. godine. Ustupanjem potraživanja iz čl.2 A.M.D B. - dužnik izmirila je dio svog dugovanja prema povjeriocu – O. B., a preostali iznos od 180.111,00 € će uplatiti na račun povjerioca do 31.03.2010. godine.

Iz ugovora o kupoprodaji nepokretnosti Ov.br.1719/2010, proizilazi da je zaključen dana 19.03.2010. godine između NVO A. M. D. "B." kao prodavca i "M." DOO B. kao kupca, a kojim su ugovorne strane saglasno konstatovale da je prodavac vlasnik nepokretnosti označene kao katastarska parcela br.3/1, 3/2, 3/3, 3/4 i kat. parcela br.1, sve evidentirano u listu nepokretnosti br.403 od 18.03.2010. godine, kao i da su prodavac i kupac zaključili Predugovor o kupoprodaji nepokretnosti Ov.br.435 od 03.02.2010. godine. Dalje proizilazi da gore pomenute kat. parcele prodavac prodaje a kupac kupuje u vidjenom stanju a za kupoprodajnu cijenu koja je definisana članom 2 Predugovora o kupoprodaji nepokretnosti Ov.br.435 od 03.02.2010. godine.

Iz presude P.br.217/08, sud je utvrdio da je u pravnoj stvari tužioca K. P., B., G. i I., a protiv tužene O. B., sud donio presudu kojom je djelimično usvojio tužbeni zahtjev i utvrdio da tužiocima pripada pravo suvlasništva na zemljištu oznake ka.

parc.1 KO Prijevor I u ukupnoj površini od 1.787,50 m² u zahvatu i dijelovima bivših čest.zem.1107 za 402 m², čest.zem.1108 za 608 m², čest.zem.1123 za 441 m², čest.zem.1126/1 za 242 m², kat.parc.3/2 u zahvatu bivše čest.zem.1123 za 124m² KO Prijevor.

Iz službene zabilješke 001-173/1 od 28.01.2010. godine, proizilazi da je sačinjena dana 22.12.2009. godine u prostorijama O. B. kao i da su istoj prisustvovali predstavnici opštine kao i predstavnici porodice, izvršni direktor tužioca i predsjednik UO NVO A.M.D B. Dalje proizilazi da su stranke saglasno izjavile da su upoznate da se pred Osnovnim sudom u Kotoru vode postupci po tužbi K. B. i dr., a radi utvrđenja prava svojine za dio kat. parcele 1 KO Prijevor i dio kat. parcele 3/2 KO Prijevor I, kao i da su predmetne nepokretnosti predmet kupoprodajnog Ugovora između NVO A. M.D. iz B. i preduzeća M. DOO B.

U članu 4 Ugovora o preuzimanju duga tuženi iz ovog spora su tužiocu jemčili da nema nikakvih nedostataka na nepokretnostima koje su predmet Ugovora o kupoprodaji, izuzev spora koji protiv O. B. vodi porodica K. pred Osnovnim sudom u Kotoru.

Dakle, iz navedenog proizilazi da je tužilac u vrijeme kupoprodaje predmetnih nekretnina bio upoznat sa postupcima koje je u odnosu na sporni dio imovine vodila porodica K.

Imajući u vidu navedeno i po ocjeni ovog suda, pravilno su nižestepeni sudovi odbili tužbeni zahtjev. Ovo zato što shodno odredbi čl.518 st.4 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list CG“, br. 47/08), ako je kupac u času zaključenja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta ili da njegovo pravo bude smanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari. Kako je tužilac bio upoznat o tužbi porodice K., koja je isticala pravo na dio nekretnina koje su bile predmet kupoprodaje, to nema mjesta traženju štete, pa su navodi revizije neprihvatljivi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 545/15 od 13.05.2015. godine)

ZAKONSKO PRAVO PREČE KUPOVINE
(Član 542 ZOO u vezi sa čl. 132 st. 3 ZOSPO)

Za kupovinu suvlasničkog dijela nije dovoljno da suvlasnik pošalje pisanu ponudu, već je neophodno da o njenoj sadržini bude upoznato lice koje ima pravo preče kupovine, jer tek urednim upoznavanjem ostalih suvlasnika o prodaji i uslovima prodaje može se ostvariti pravo preče kupovine.

Lice koje ima pravo preče kupovine ima pravo da zahtijeva poništenje prodaje ukoliko o istoj nije bilo obaviješteno.

Iz obrazloženja:

„Pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo, kada su zahtjev tužilaca usvojili u cjelosti.

Naime, iz predmetnih spisa proizilazi, da su tužioci upisani na po 1/5 dijela, a prvotuženi na 2/5 dijela nekretnina iz lista nepokretnosti br. 55 KO Ilino Brdo I, a koje čini parcela br. 415/2, zv. "Servanovac", po kulturi njiva 2 klase. Prvotuženi je pravo susvojine stekao po osnovu ugovora o prodaji, kojeg je kao kupac zaključio sa drugo i trećetuženim kao prodavcima, a koji su bili suvlasnici na po 1/5 dijela ove imovine, kao i to da je prvotuženi kao kupac sa drugotuženim kao prodavcem dana 27.09.2010.godine, zaključio ugovor o prodaji Ov.1 br. 2346/10 od 27.09.2010.godine, te da je prvotuženi kao kupac i sa trećetuženim, kao prodavcem, dana 12.11.2009.godine, zaključio ugovor o prodaji Ov.1 br. 3338/2009 od 12.11.2009.godine.

Kod takvog stanja stvari pravilno su nižestepeni sudovi zahtjev tužilaca usvojili i poništili navedene ugovore o kupoprodaji. Jer, članom 132.st.3. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) propisano je, da u slučaju prodaje suvlasničkog dijela, ostali suvlasnici imaju pravo preče kupovine, dok je čl. 542.st.1 i 3. ZOO propisano, da za određena lica pravo preče kupovine može biti ustanovljeno zakonom i da lica koja imaju pravo preče kupovine, moraju biti obaviještena pismeno o namjeravanoj prodaji i njenim uslovima, inače imaju pravo da zahtijevaju poništenje prodaje.

Dakle, drugotuženi i trećetuženi su bili dužni, da tužiocima kao suvlasnicima, koji imaju pravo preče kupovine, shodno citiranim zakonskim odredbama, pošalju pisanu ponudu za kupovinu suvlasničkog dijela. Pri tome, pravilan je zaključak nižestepenih sudova, da nije dovoljno da suvlasnik samo pošalje pisanu ponudu, već je neophodno, da o njenoj sadržini bude upoznato lice koje ima pravo preče kupovine. Ovo sa razloga, što tek urednim upoznavanjem ostalih suvlasnika o prodaji i uslovima te prodaje, može se ostvariti pravo preče kupovine. Stoga, bez osnova su navodi revizije tuženih, da su pismena predali na poštu, jer na taj način nijesu dokazali, da su

imaoci prava preče kupovine bili upoznati sa predmetnom prodajom, u kom pravcu nižestepeni sudovi daju potpuno jasne i razumljive razloge, koje u svemu prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta, bez potrebe ponavljanja u ovoj odluci.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 514/15 od 27.05.2015. godine)

**PRAVO NARUČIOCA U SLUČAJU KAD POSLENIK ODBIJE
DA OTKLONI NEDOSTATKE IZVRŠENOG RADA
(Član 687 u vezi čl. 710 ZOO)**

U slučaju da poslenik odbije da otkloni nedostatke, naručiocu pripada pravo da traži sniženje naknade ili raskid ugovora, kao i pravo na naknadu štete.

Iz obrazloženja:

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude je utvrđeno da su stranke bile u poslovnom odnosu po osnovu ugovora o izvođenju radova, kojeg je tužilac, u svojstvu investitora zaključio dana 23.10.2009. godine sa tuženim, kao izvodjačem. Predmet ugovora (čl.1) je bila nabavka, isporuka i ugradnja balona, samonosećeg na naduvavanje, bez unutrašnjeg pritiska za dva terena, dimenzija 35,6 x 34,6 m, na lokaciji Velje brdo, u Podgorici, a vrijednost ugovorenih radova je iznosila 60.000,00 eura. Prema čl.4. ugovora ugovorena cijena se imala isplatiti i to: 30.000,00 eura kao avans, 40% prije polaska na montažu i 10% poslije završenog tehničkog prijema, a krajnji rok (čl.5) završetka radova je bio 45 dana, od momenta uplate avansa. Pored navedenog, u postupku je utvrđeno da je tužilac na dan zaključenja ugovora - 23.10.2009. godine platio tuženom 30.000,00 eura, a 11.12.2009. godine iznos od 20.000,00 eura, da je tuženi montirao balon, koji je nekoliko puta padao, da je tuženi na zahtjev tužioca dolazio i ponovo montirao balon, te da je tužilac bio upoznat sa karakteristikama balona, koji nije bio predviđen za uslove jakog vjetera i promjene napona. U postupku je utvrđeno da je tužilac kupio drugi balon preko firme iz Slovenije, za iznos od 56.379,00 eura.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za isplatu iznosa od 50.000,00 eura.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu, a kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su primjenom pravila o teretu dokazivanja, a s pozivom na odredbu čl.687. st.1. u vezi čl.710. i čl.127. st.1. ZOO-a ("Sl. list CG.", br.47/08) zahtjev tužioca za isplatu iznosa od 50.000,00 eura odbili, kao neosnovan.

I po nalaženju ovog suda, a nasuprot navodima revidenta, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo, kada su odlučili na izloženi način.

Odredbom čl.217. st.1. ZPP-a je propisano da je svaka stranka dužna da iznese činjenice i predloži dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivne strane, a čl.219. st.1. da ako sud na osnovu izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću da utvrdi neku činjenicu, o postojanju činjenice zaključuje primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Članom 687.st.1. u vezi čl.710. ZOO-a, propisano je da naručilac, koji je uredno obavjestio poslenika da izvršeni rad ima neki nedostatak može da zahtjeva od njega da nedostatak ukloni i za to mu odredi primjeren rok, a stav 2. navedene odredbe da naručilac ima pravo i na naknadu štete, koju isti trpi zbog nedostataka, pa ako

uklanjanje nedostataka zahtijeva pretjerane troškove, poslenik može odbiti da ga izvrši, a u tom slučaju naručiocu pripada pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora, kao i pravo na naknadu štete.

Dakle, saglasno citiranoj zakonskoj odredbi, tužilac je imao pravo da traži otklanjanje nedostataka od strane tuženog, uz određivanje primjerenog roka, pa u slučaju da je tuženi odbio da ukloni nedostatke, istom bi pripadalo pravo da traži raskid ugovora, naknadu štete ili smanjenje naknade, što isti nije učinio, niti je u tom pravcu predlagao dokaze.

S druge strane, zahtjev tužioca se odnosi na povraćaj iznosa od 50.000,00 eura, koji je tužilac, u svojstvu investitora uz dva navrata isplatio tuženom, kao izvodjaču, a po osnovu zaključenog ugovora o izvodjenju radova br.100/09 od 23.10.2009. godine.

Dakle, kako tužilac nije tražio raskid ugovora zbog neizvršenja, to i po nalaženju ovog suda nije bilo mjesta za primjenu pravila o pravnim poslasticama raskida ugovora propisanih čl.127. ZOO-a. Jer, tužiocu bi samo u slučaju raskida ugovora pripadalo pravo na restituciju - povraćaj datog kao posledice raskida, a eventualno i pravo na naknadu štete, u zavisnosti krivice za raskid.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 59/15 od 24.06.2015. godine)

PRAVO OSIGURAVAČA NA REGRESNU ŠTETU
(Član 931 stav 1 ZOO u vezi čl. 87 i 88 Zakona o osiguranju imovine i lica)

Isplatilac naknade štete po sili zakona stupa u prava i obaveze svog osiguranika pa ima pravo da se regresira od lica odgovornog za štetu pričinjenu trećem licu po osnovu krivice.

Iz obrazloženja:

„Tuženi je dana 27.05.2006.godine prouzrokovao saobraćajnu nezgodu u mjestu Beri, na način što je upravljajući PMV "Renault 9" reg.oznake PG ____-__, bez položenog vozačkog ispita, udario pješaka M. J. nanijevši mu teške tjelesne povrede. Vozilo kojim je upravljao tuženi u vrijeme nezgode bilo je osigurano kod tužioca, koji je dana 22.04.2010.godine isplatio oštećenom J. iznos od 11.831,52 €, po osnovu pravosnažne presude prvostepenog suda P.br. 3540/06 od 19.10.2009. godine. Zbog navedenog događaja protiv tuženog je vođen krivični postupak zbog kriv.djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja iz čl. 348 st.1. u vezi čl. 339.st.1. KZ, pa mu je pravosnažnim rješenjem Km.br. 07/89 od 27.09.2007.godine izrečena vaspitna mjera pojačan nadzor od strane roditelja, jer je u vrijeme izvršenja kriv.djela bio stariji maloljetnik - imao je 17 godina.

Kod takvog činjeničnog stanja pravilno je u ovoj pravnoj stvari primijenjeno materijalno pravo - odredbe čl. 931.st.1. ZOO ("Sl.list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 57/89 i "Sl.list SRJ", br. 31/93) te čl. 87 i 88 Zakona o osiguranju imovine i lica ("Sl.list SRJ", br. 30/96, 59/98, 53/99 i 55/99), koji su važili u vrijeme nastanka saobraćajne nezgode i štete, o čemu su dati potpuni i pravilni razlozi, uključujući one koje se odnose na pasivnu legitimaciju tuženog.

Stoga su neosnovani navodi revizije kojima se istrajava na prigovoru nedostatka stvarne - pasivne legitimacije u ovoj pravnoj stvari, uz tvrdnju da je odgovorna M. J., kao vlasnik stvari i osiguranik, u odnosu na koju se i odnosi gubitak prava iz osiguranja.

U konkretnom slučaju, tužilac kao isplatilac naknade štete, po sili zakona stupa u prava i obaveze svog osiguranika, pa u smislu navedenih zakonskih odredbi ima pravo da se regresira od tuženog kao neposredno odgovornog za štetu pričinjenu trećem licu po osnovu krivice - upravljajući vozilom bez položenog vozačkog ispita (vozačke dozvole), budući je došlo do gubitka prava iz osiguranja, u smislu čl.4.st.1.tač.2. Uslova osiguranja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 242/15 od 02.04.2015. godine)

POSREDOVANJE
(Čl. 906 – 919 ZOO)

Ugovor o posredovanju je usmeni ugovor, koji se u praksi redovno zaključuje na osnovu naloga komitenta upućenog posredniku za izvršenje posredovanja u odredjenom ugovoru, te je zahtjev za isplatu naknade neosnovan ako nije dokazano postojanje naloga za posredovanje.

Iz obrazloženja:

„Parnične stranke nijesu imale registrovanu djelatnost za bavljenje prometom nekretnina u Crnoj Gori, te se ne može utvrditi poslovni odnos između stranaka, niti iznos provizije u posredovanju, za koji tužiteljica navodi da je iznosio 40 %. Uz to, takav procenat u posredničkim poslovima je suprotan propisima i sudskoj praksi.

Tužilja je sudu dostavila kupoprodajne ugovore, koji se tiču više lica državljana Crne Gore i Ruske Federacije, iz kojih se može utvrditi da je predmet prodaja nekretnina, da su isti ovjereni kod suda, ali se iz njih ne može zaključiti da je postojala posrednička veza, niti to da su tuženi uključeni u taj posao. Činjenica da je tužiteljica posjedovala te ugovore nije dokaz o poslovnoj vezi između stranaka, niti o posredništvu.

Prema Zakonu o obligacionim odnosima - čl.906-919 (čl.813-čl.826, ranijeg ZOO), ugovor o posredovanju je usmeni (konsensualni) ugovor, koji se u praksi redovno zaključuje na osnovu naloga komitenta (nalogodavca) upućenog posredniku za izvršenje posredovanja u odredjenom ugovoru. Nalog je u pravilu, pisani (pa i kada ne sadrži ovlašćenje za posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obaveze iz ugovora zaključenog njegovim posredovanjem, u kom slučaju je potrebno posebno pisano punomoćje - čl.908 ZOO). Usmeno dat nalog (telefonom i sl.) kasnije, se pisano povrdjuje, što je opšti trgovinski običaj. Ovo stoga, što je taj nalog ponuda zainteresovanog komitenta (nalogodavca) upućenog posredniku za izvršenje posredovanja u odredjenom ugovoru. U nalogu za posredovanje se precizno odredjuje ugovor, jedan ili više povodom čijeg zaključenja posrednik treba nalogodavcu da nadje odgovarajućeg partnera. Nalog može da obuhvati najznačnije uslove pod kojima nalogodavac namjerava da zaključi ugovor sa trećim licem. Stoga je razumljivo da će nalogodavac pristupiti na osnovu pismene ponude (pismenog naloga za posredovanje), jer je to u funkciji i lakšeg dokazivanja njegove sadržine.

Tužilja nije dokazala, u ovom slučaju, postojanje takvog naloga za posredovanje.

Pored toga, tužilja nije dokazala ni postojanje usmenog ugovora o posredovanju sa tuženima, odnosno da je bila u poslovnom odnosu sa njima, sa naprijed izloženog, jer sudu nije pružila pouzdane dokaze da bi se mogao osnovno izvesti zaključak o tome.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 751/14 od 18.12.2014. godine)

PRAVNA PRIRODA UGOVORA
I POSLJEDICE RASKIDA UGOVORA
O KONTROLI ROBE I USLUGA
(Čl. 940 i 951 ZOO)

Pravilna ocjena pravne prirode ugovora relevantna je za raspravljanje posljedica raskida ugovora.

Obaveza naručioca kontrole u slučaju raskida ugovora o kontroli robe i usluga je isplata srazmjernog dijela naknade.

Iz obrazloženja:

„Prema stanju u spisima između tužioca i tuženog je 10.10.2008. godine zaključen ugovor o pružanju usluga stručnog nadzora. Prema ugovoru tužilac se obavezao da vrši tehnički nadzor nad izgradnjom kompleksa apartmana „Plavi horizonti“ i to nad građevinskim i tesarским radovima u skladu sa tehničkom dokumentacijom, profesionalnim normama i zakonom. Ugovorom je određeno da naknada za usluge iznosi 2% od cijene građevinskih i tesarских radova, na osnovu troškova radova koje treba da budu završeni a taj iznos je 5,700.000,00 €. Tuženi je platio tužiocu 64.375,09 €, a predmet spora je ostatak ugovorene naknade. Dalje proizilazi da je tuženi 07.04.2009. godine izjavio da raskida ugovor o čemu je obavijestio tužioca.

Na temelju ovih činjenica nižestepeni sudovi su zaključili da je tuženi dužan da isplati tužiocu ugovorenu naknadu u skladu sa članom 698 ZOO („sl. list CG“, br. 47/08), smatrajući da se radi o ugovoru o djelu.

Ovakvo zaključivanje nižestepenih sudova u pogledu pravne prirode ugovora nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Pravilna ocjena pravne prirode ugovora relevantna je za raspravljanje posljedica raskida ugovora.

Predmet ugovora o djelu, u smislu člana 669 ZOO, je određeni posao koji mora da bude materijalni, tj. izrada neke stvari, opravka neke stvari, izvršenje određenog fizičkog rada ili izvršenje određenog intelektualnog rada, koji rad ima za rezultat „djelo“. Predmet ugovora koji su stranke zaključile je kontrola izvodjenja građevinskih i tesarских radova, pa se po nalaženju ovog suda ne radi o ugovoru o djelu, već o ugovoru o kontroli iz čl. 940 u vezi sa čl. 950 ZOO. Pravni posao kontrole može se podijeliti zavisno od predmeta kontrole na kontrolu robe, kontrolu usluga i kontrolu stvari koji nijesu namijenje prometu. Predmet kontrole usluga mogu biti privredne usluge između ostalog i kontrola izvodjenja građevinskih radova.

Prema odredbi člana 951 ZOO naručilac kontrole može da izjavi da raskida ugovor sve dok naručena kontrola nije izvršena, ali je u tom slučaju dužan da vršiocu kontrole plati srazmjeran dio naknade i učinjene nužne i korisne troškove, kao i

naknadi mu štetu. Prema tome, obaveza tuženog u slučaju raskida ugovora je isplata srazmjernog dijela naknade. Koliko iznosi srazmjeran iznos naknade pravostepeni sud nije raspravio zbog pogrešne primjene materijalnog prava.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 60/15 od 07.05.2015. godine)

PUNOVAŽNOST UGOVORA O JEMSTVU
(Član 1100 ZOO u vezi čl. 101 ZOO)

Ugovor o jemstvu nije ništav ako je izjavu žiranta – jemca po odobrenju i u saglasnosti žiranta – jemca potpisalo treće lice.

Iz obrazloženja:

„Prvotužena je kao davalac kredita sa trećetuženim, kao korisnikom kredita, zaključila ugovor o kreditu 02.09.2008. godine, kojim je odobren kredit od 15.000,00 €, sa rokom otplate od 60 mjeseci. Navedeni kredit obezbijeđen je izjavama žiranata G. Š., M. M. i tužioca, te administrativnim zabranama koja zabrana je za tužioca kao žiranta ovjerena 27.08.2008. godine od drugotuženog - poslodavca tužioca.

Tokom postupka pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je izjavu žiranta i administrativnu zabranu u ime tužioca popunio i potpisao R. S., brat od strica tužioca, protiv kojeg je vođen krivični postupak zbog krivičnog djela falsifikovanje isprave i isti oslobođen od optužbe da je počinio ovo krivično djelo pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Beranama K.br.222/11 od 13.12.2011. godine. U krivičnom postupku je utvrđeno da kod okrivljenog nije postojala svijest da izvrši krivično djelo, jer je okrivljeni administrativnu zabranu i izjavu žiranta potpisao uz saglasnost tužioca R. N., pa nije postojala svijest da izvrši navedeno krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. U postupku je takođe utvrđeno da je na osnovu administrativne zabrane drugotužena obustavila tužiocu iznos od 699,23 €, jer trećetuženi nije izmirivao obaveze iz zaključenog ugovora o kreditu sa prvotuženom.

Kod ovakvog stanja stvari, po mišljenju ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da izjava žiranta - ugovor o jemstvu nije ništav, te da ne postoji odgovornost prvo i drugotuženih da tužiocu isplate utuženi iznos, zbog čega je u odnosu na prvo i drugotužene tužbeni zahtjev pravilno odbijen kao neosnovan. Naime, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da izjava o žiriranju po svojoj prirodi predstavlja ugovor o jemstvu kojim se žirant-jemac obavezuje prema povjeriocu da će, u slučaju da to ne učini glavni dužnik, ispuniti punovažnu i dospjelu ugovornu obavezu - čl.1100. ZOO („Sl. list CG“, br. 47/08). Navedeno znači da ugovor o jemstvu da bi bio punovažan mora u pogledu forme ispunjavati zakonom određene uslove, pa tako mora da sadrži, pored osnovnih podataka o povjeriocu i jemcu, predmetu jemčenja i obimu jemčeve odgovornosti, i potpis jemca kao ugovorne strane.

U konkretnom slučaju, u krivičnom postupku je nesumnjivo utvrđeno da ugovor o jemstvu-izjavu žiranta nije potpisao tužilac, ali da je treće lice – R. S. istu potpisao po odobrenju i uz saglasnost tužioca, kao i administrativnu zabranu, zbog čega u tom postupku nije utvrđena krivična odgovornost okrivljenog za izvršenje krivičnog djela falsifikovanje isprave. Sem toga, tužilac je lično dostavio navedene isprave-izjavu žiranta i administrativnu zabranu na ovjeru svom poslodavcu, iz čega su nižestepeni sudovi pravilno izveli zaključak da je postojala saglasnost tužioca da zaključi sporni ugovor i da se isti saglasio sa potpisivanjem ugovora o jemstvu i administrativne zabrane. Na osnovu ovako utvrđenih činjenica nižestepeni sudovi pravilno nalaze da

izjava žiranta-ugovor o jemstvu nije ništav u smislu odredbe čl.101. ZOO, pa je zahtjev za utvrđenje ništavosti u odnosu na prvo i drugotužene pravilno odbijen.

Slijedom iznijetog, pravilno su nižestepeni sudovi odbili zahtjev tužioca da se prvo i drugotuženi obavežu na solidarnu naknadu štete kao posledicu ništavosti ugovora o jemstvu, o čemu nižestepene presude sadrže jasne i valjane razloge kao odgovor na revizijske navode.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 277/15 od 01.04.2015. godine)

FORMA UGOVORA O JEMSTVU
–SOLIDARNO JEMSTVO–
(Član 1101 stav 1 i čl. 1107 st. 3 ZOO)

Pismena forma izjave o jemčenju predstavlja bitan konstitutivni element ugovora o jemstvu.

Kad se jemac obavezao kao jemac platac povjerilac može da traži ispunjenje obaveze bilo od glavnog dužnika, bilo od jemca ili pak od obojice istovremeno.

Iz obrazloženja:

„Utvrđuje se da je tužilac kao davalac kredita, zaključio ugovor o kreditu sa B. D., br.130-93-2957-5 dana 24.06.2004. godine, kojim je odobren kredit u iznosu od 15.335,00 €, sa rokom otplate od 3 godine i grejs periodom od 12 mjeseci i prvi anuitet je dospijevao na naplatu 01.01.2006. godine. Kao sredstvo obezbjeđenja kredita zaključen je ugovor o fiducijarnom prenosu prava svojine na nepokretnostima i dvije solo mjenice, koje su potpisali tuženi iz ovog spora. Na mjenici su upisani podaci žiranata, ovdje tuženih, kao i datum plativosti mjenice i potpisom na istoj priznali su je za svoju, sve u skladu sa odredbama Zakona o mjenici. Takođe su i dostavili Ovjeru podataka za žirante, kojom su ovlastili da se mjenica može ispuniti na dužni iznos, učiniti se dospjelom i utužiti ako korisnik kredita ne ispuni preuzete obaveze.

Imajući u vidu navedenu izjavu o jemstvu, jemstvo je učinjeno u skladu sa odredbom čl.998 Zakona o obligacionim odnosima koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa, odnosno odredbom čl.1101 st.1 Zakona o obligacionim odnosima sada važećeg. Shodno navedenoj odredbi ugovor o jemstvu, obavezuje jemca samo ako je izjava o jemčenju data pismeno. To znači da pismena forma izjave o jemčenju predstavlja bitan konstitutivni element ugovora o jemstvu, pa se u konkretnom slučaju radi o pravno valjanom ugovoru o jemstvu.

Iz navedenog proizilazi da se jemac obavezao kao jemac - platac, shodno odredbi čl.1004 st.3 Zakona o obligacionim odnosima koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora, a shodno odredbi čl.1107 st.3 Zakona o obligacionim odnosima sada važećeg. Dakle u pitanju je solidarno jemstvo, pa jemac odgovara povjeriocu na isti način i pod istim uslovima, kao što odgovara i glavni dužnik. Stoga, povjerilac može da traži ispunjenje obaveze bilo od glavnog dužnika, bilo od jemca ili pak od obojice istovremeno, zbog čega nema mjesta navodima revizije da je tužilac prvo morao pokušati da se naplati od glavnog dužnika, pa tek ako ne uspije da traži naplatu od žiranata.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 621/15 od 10.06.2015. godine)

STVARNO PRAVO

STICANJE SVOJINE ODLUKOM DRŽAVNOG ORGANA
(Član 28 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Za sticanje svojine odlukom državnog organa upis u javne knjige nije konstitutivni element sticanja.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi su zaključili da tužilac nije dokazao da je vlasnik parcele čiji dio su tuženi izgradnjom objekata zahvatili. Jer, sudovi su zaključili da sporni dio parcele 183/1 po starom premjeru predstavlja dio čest.zem. br.290/4 KO Baošići, koja čest.zem. je eksproprisana od pravnog prethodnika tužioca za potrebe izgradnje Jadranskog puta, na osnovu rješenja od 30.03.1964. godine i određena naknada za eksproprisane nepokretnosti rješenjem od 10.09.1964. godine. Time je prestalo pravo svojine pravnom prethodniku tužioca, jer je rješenjem o eksproprijaciji sporna nepokretnost prešla u društvenu svojinu. Činjenica da je ostao upis u javnim knjigama na prethodnika tužioca, a kasnije na tužioca, nije od značaja za utvrđenje da je svojinsko pravo prestalo na jedan od zakonom predviđenih načina. Jer, sticanje prava svojine, a time i gubitak tog prava, odlukom državnog organa nije vezan za upis u javne knjige kao element konstitutivnosti. S druge strane, rješenje o nasljeđivanju koje tužilac ističe kao osnov svog sticanja svojine nema konstitutivno dejstvo, jer u slučaju nepostojanja prava svojine pravnog prethodnika to pravo ne može se steći nasleđem, primjenom važećeg načela da niko ne može na drugoga prenijeti više prava od onog koje sam ima.

Po nalaženju ovog suda, izloženi zaključak nižestepenih sudova je pravilan i zasnovan na pravilnoj primjeni materijalnog prava, a isti nije doveden u sumnju revizijskim navodima. Ukazivanje u reviziji o nedostacima uknjižbe sporne nepokretnosti nakon donošenja rješenja o eksproprijaciji nijesu od značaja, jer kako je naprijed navedeno, za sticanje svojine odlukom državnog organa, a akt o eksproprijaciji je svakako odluka državnog organa, upis u javne knjige nije konstitutivni element sticanja. Pored iznijetog, tužilac u reviziji neosnovano ukazuje da rješenje o eksproprijaciji nije snabdjeveno klauzulom pravosnažnosti, čime spori pravno dejstvo rješenja. Ovaj sud nalazi da su ovi revizijski navodi lišeni osnova, a ovo iz razloga što je pravnom prethodniku tužioca određena naknada za eksproprisane nepokretnosti rješenjem od 10.09.1964. godine, u kojem se navodi da se naknada određuje na osnovu pravosnažnog i konačnog rješenja kojim su eksproprisane nepokretnosti u korist društvene svojine, a za korisnika eksproprijacije - Direkciju za izgradnju Jadranskog puta Titograd.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 41/15 od 24.02.2015. godine)

USLOVI ZA STICANJE PRAVA SVOJINE
NA OSNOVU PRAVNOG POSLA
(Član 33 Zakona o osnovama svojinsko – pravnih odnosa)

Pravo svojine na nepokretnostima na osnovu punovažnog ugovora o kupoprodaji ne može se steći ako nije izvršen upis u katastru nepokretnosti, bez obzira na okolnost što su ugovorne strane izvršile obaveze iz ugovora.

NAČELO PRVENSTVA
(Član 70 Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima
prava na nepokretnostima)

O primjeni načela prvenstva, čiji je smisao da se određivanje prvenstvenog reda upisa knjižnih prava koja postoje na istoj nepokretnosti uredi redosljed njihovog sticanja i vršenja, vodi računa nadležni organ za katastar u posebnom upravnom postupku, a ne sud u parničnom postupku.

Iz obrazloženja

„Predmet kupoprodaje bili su poslovni prostor na kat. parceli br,5701/1, u objektu br.3, označeni kao PD 100, a iz sadržine lista nepokretnosti br.2282 KO Novi Bar, proizilazi da je prvotuženi upisan kao vlasnik na poslovnim prostorima označenim kao PD 204, u objektu br.3, pa je prvostepeni sud trebalo da s tim u vezi da razloge, što je izostalo, pa se stoga presuda ne može u tom dijelu ispitati, a na šta se s pravom revizijom ukazuje.

Predmetnom tužbom tužioci su tražili da se utvrdi da su vlasnici predmetnih poslovnih prostora. Uslovi za sticanje prava svojine na osnovu pravnog posla propisani su odredbom čl.33 Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa, koji je važio u vrijeme nastanka spornog materijalnopravnog odnosa. Saglasno toj odredbi, pravo svojine na nepokretnim stvarima na osnovu punovažnog ugovora o prodaji ne može se steći ako nije izvršen upis u katastar nepokretnosti. Ovo bez obzira na okolnost što su ugovorne strane izvršile obaveze iz ugovora.

Odlučujući na izloženi način, nižestepeni sudovi nijesu pravilno primijenili navedenu odredbu ZOSPO.

Naime, načelo prvenstva, odnosno prvenstvenog reda upisa propisano je u odredbi čl.70 Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima. Smisao tog načela je u tome da se određivanjem prvenstvenog reda upisa knjižnih prava koja postoje na istoj nepokretnosti uredi redosljed njihovog sticanja i vršenja. O primjeni ovog načela vodi računa nadležni organ za katastar u posebnom, upravnom postupku, a ne sud u parničnom postupku.

Prema stanju u spisima, tužioci su s tim u vezi vodili upravni postupak koji je bio i razlog za prekid predmetne parnice, ali nižestepeni sudovi u svojim odlukama nijesu cijenili činjenicu da li je i ako jeste na koji način taj postupak okončan.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 319/15 od 25.06.2015. godine)

STICANJE PRAVA SVOJINE
NA OSNOVU PRAVNOG POSLA
(Član 84 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Upis u katastar je materijalno – pravna pretpostavka za sticanje prava svojine i ima konstitutivni karakter, pa se svojina na nepokretnostima na osnovu pravnog posla stiće tek upisom u katastar nepokretnosti.

Iz obrazloženja.

„Ne mogu se prihvatiti osnovanim navodi revizije, isticani i u postupku pred nižestepenim sudovima, da je tužilja isplatom zadnje rate kupoprodajne cijene (23.09.2008. godine), postala vlasnik stana i na istom se hipoteka nije mogla zasnovati. Ovo sa razloga što je čl.84. Zakona o svojinsko pravnim odnosima ("Sl.list CG", br.19/09), propisano da se na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnim stvarima stiće upisom u katastar nepokretnosti ili na drugi odgovarajući način određen zakonom. Iste sadržine je i čl.33. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, koji se primjenjivao do stupanja na snagu Zakona o svojinsko pravnim odnosima. Prema tome, upis u katastar je materijalno-pravna pretpostavka za sticanje prava svojine i ima konstitutivni karakter, pa se svojina na nepokretnostima na osnovu pravnog posla stiće tek upisom u katastar nepokretnosti. Stoga, činjenica što je tužilja ušla u posjed stana, nakon zaključenog ugovora i isplate kupoprodajne cijene, na što se takođe ukazuje revizijom, bez uticaja je na prenos prava svojine, jer predaja nepokretnosti u posjed po zakonu ne predstavlja način sticanja prava svojine.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 76/15 od 18.03.2015. godine)

PRIMJENA NAČELA POUZDANJA
U KATASTAR–SAVJESNOST STICAOC
(Član 68 Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima
prava na nepokretnostima)

Savjestan sticalac prava svojine na nepokretnosti može se pouzdati u upisane podatke u katastru i onda kada se to stanje razlikuje od vanknjižnog stanja.

Ako je prodavac, koji je kao vlasnik bio upisan u katastru nepokretnosti, prodao nepokretnost kupcu, omogućio mu upis prava i predao nepokretnost u državinu ima se smatrati da je kupac savjestan sticalac.

Iz obrazloženja.

„Rješenjem Direkcije za nekretnine – Područne jedinice Ulcinj, br. 03-214/3 od 04.10.2004. godine, usvojen zahtjev prvotuženog i vraćeno mu u svojinu poljoprivredno zemljište označeno kao dio kat. parcele br. 1119/1 KO Donji Štoj, upisane u l. n. br. 2108, površine 14.560 m². To zemljište bilo je ekspropirisano ocu tužilja i prvotuženog rješenjem Sreske eksproprijacione komisije br. 9/49 od 30.01.1950. godine. U postupku povraćaja tužilje su dale izjavu da se njihovog dijela koji im po zakonu pripada na zaostavštini njihovog oca, ako zemljište bude vraćeno, odriču u korist prvotuženog. Nepokretnosti koje su vraćene prvotuženom, kao i nepokretnosti koje mu je poklonila majka ugovorom Ov. br. 111/98 od 15.01.1998. godine, prvotuženi je prodao drugotuženom ugovorom Ov. br. 40414/06 od 26.12.2006. godine. Na osnovu tog ugovora drugotuženi je u katastru nepokretnosti upisan kao vlasnik. Nadalje, iz spisa proizilazi da je odbijen tužbeni zahtjev da se utvrdi da je ništav navedeni ugovor o prodaji, pravosnažnom presudom prvostepenog suda P. br. 437/10 od 23.06.2011. godine.

Na temelju ovih činjenica prvostepeni sud je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev nalazeći da je drugotuženi savjestan sticalac, jer je u vrijeme zaključenja ugovora o prodaju prvotuženi bio upisan kao vlasnik nepokretnosti koje su bile predmet ugovora. Takodje je prvostepeni sud smatrao da nema mjesta utvrđivanju prava svojine tužilja i zbog toga što je pravosnažno odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o prodaji.

Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu tako što je u odnosu na drugotuženog usvojio tužbeni zahtjev i utvrdio da su tužilje suvlasnici na spornoj parceli na po 1/4, dok je u odnosu na prvotuženog žalbu tužilja odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu. Drugostepeni sud smatra da izjave tužilja date pred organom uprave u postupku povraćaja poljoprivrednog zemljišta nemaju pravno dejstvo jer se nasljednik, u skladu sa članom 131 stav 1 Zakona o nasljedjivanju, može

odreći od nasljedja izjavom sudu do svršetka rasprave zaostavštine, pa da imovina nije mogla biti vraćena samo prvotuženom, niti je on kao sanasljednik sa tom imovinom mogao raspolagati bez saglasnosti tužilja i drugih sanasljednika. Nadalje, drugostepeni sud smatra da ugovor o kupoprodaji koji je zaključen između tuženih nije mogao voditi sticanju prava svojine u korist drugotuženog, budući da je isti kupio od nevlasnika i da drugotuženi zbog toga nije savjestan sticalac.

Po nalaženju ovog suda mogućnost raspolaganja nasljedstvom dok traje nasljednička zajednica bilo je relevantno za ocjenu punovažnosti ugovora o kupoprodaji koji je zaključen između tuženih. Budući da je u tom dijelu pravosnažno odbijen tužbeni zahtjev, to se svojinski zahtjev u odnosu na drugotuženog ima raspraviti primjenom načela pouzdanja iz člana 68 Zakona o državnom premjeru, katastru i upisima prava na nepokretnostima („Sl. list RCG“, br. 55/2000) koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora o kupoprodaji. Prema toj odredbi podaci o nepokretnostima i pravima na njima, upisanim u skladu sa odredbama ovog zakona, smatraju se tačnim i niko ne može trpjeti štetne posljedice u prometu nepokretnosti i drugim odnosima u kojima se ovi podaci koriste. To znači da se savjestan sticalac prava svojine na nepokretnosti može pouzdati u upisane podatke u katastru i onda kada se to stanje razlikuje od vanknjižnog stanja. Savjestan je onaj sticalac koji nije znao, niti je s obzirom na okolnosti, mogao znati da se vanknjižno stanje razlikuje od stanja upisanog u katastru. Ako je prodavac, koji je kao vlasnik bio upisan u katastru nepokretnosti, prodao nepokretnost kupcu, omogućio mu upis prava i predao nepokretnosti u državinu, ima se smatrati da je kupac savjestan sticalac, jer s obzirom na okolnosti nije imao razloge da sumnja da se faktičko stanje razlikuje od onog upisanog u katastru nepokretnosti.

S tim u vezi osnovano se revizijom ukazuje da drugostepena presuda nema razloga o tome kako je drugostepeni sud, nasuprot prvostepenom sudu, utvrdio da je drugotuženi nesavjestan sticalac, što predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP. Ne može se smatrati, kako to pogrešno zaključuje drugostepeni sud da je drugotuženi nesavjestan obzirom da je nepokretnost kupio od nevlasnika. To je razlog zbog koga je drugostepenu presudu u pobijanom dijelu valjalo ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno sudjenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 74/15 od 26.02.2015. godine)

PRAVNO DEJSTVO UPISA

(Član 12 stav 2 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti)

Pravno dejstvo upisa u katastar počinje od trenutka kad je zahtjev za upis podnijet nadležnom organu, odnosno kad je stigla odluka suda ili drugog državnog organa kojom se određuje upis.

Zahtjev za utvrđenje prava svojine na nepokretnosti može se usmjeriti samo protiv onog ko je uknjižen kao vlasnik.

Iz obrazloženja.

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za utvrđenje prava svojine na $\frac{1}{2}$ idealnog dijela kat. par. br.3639 KO Tivat, površine 66 m², upisane u listu nepokretnosti br.252 KO Tivat.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je prvobitno tuženi Lj. C. (koji je preminuo u toku parničnog postupka pa su njegovi zakonski nasljednici preuzeli parnicu), po osnovu ugovora o kupoprodaji zaključenog sa Ž. K., kao kupcem dana 06.03.2008. godine, a ovjerenog kod suda pod Ov.br.I 1508/08, otuđio nepokretnost označenu kao kat parc. br. 3639 KO Tivat, po kulturi vrt I klase, površine 511 m², upisane u l.n. br. 252 KO Tivat, čiji je dio u površini od 66 m², predmet ovog spora. U postupku je utvrđeno i da je rješenjem Uprave za nekretnine Crne Gore PJ Tivat br. 954-121-Up-I-379 od 15.05.2008.godine, koje je postalo pravosnažno 23.06.2008.godine, dozvoljena promjena uknjižbe prava na navedenoj nepokretnosti, u korist novog vlasnika Ž. K., a po osnovu navedenog kupoprodajnog ugovora.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja, nižestepeni sudovi su, imajući u vidu da je tužba u predmetnoj pravnoj stvari podnijeta dana 17.11.2008. godine, zaključili da tuženi nijesu pasivno legitimisani u predmetnoj pravnoj stvari, radi čega su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan. Pravni osnov za navedenu odluku nalaze u odredbi čl.12 st.2 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti („Sl. list CG“, br.29/07 i „Sl. list CG“, br.32/11) shodno kojoj pravno dejstvo upisa prema trećim licima počinje od trenutka podnošenja zahtjeva za upis nadležnom organu, te je bez osnova pozivanje tužioca na odredbu čl.196 ZPP, jer do promjene svojine na spornoj nekretnini nije došlo tokom parnice, već prije utuženja, a da se u sporu za utvrđivanje prava svojine na nepokretnosti zahtjev može usmjeriti samo protiv onog ko je u konkretnom slučaju uknjižen kao vlasnik.

Medjutim, ovakvo rezonovanje nižestepenih sudova ne može se prihvatiti.

I po mišljenju ovog suda, osnovano se revizijom ukazuje da je pobijana presuda donijeta na osnovu pogrešne primjene materijalnog prava - odredbe čl.12 st.2 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

Naime, u skladu sa navedenom odredbom, pravno dejstvo upisa u katastar počinje od trenutka kad je zahtjev za upis podnjet nadležnom područnom organu - direkciji za nekretnine, odnosno kad je stigla odluka suda ili drugog državnog organa kojom se određuje upis. Navedena odredba tiče se redosleda upisa knjižnih prava koja postoje na istoj nepokretnosti i sastavni je dio načela prvenstva čiji je smisao da se uredi redosled sticanja prava na istoj nepokretnosti, a taj red se određuje prema času kad je zahtjev stigao kod nadležnog organa.

Dakle, i po ocjeni ovog suda, pravno dejstvo upisa u smislu navedene odredbe tiče se redosleda upisa kod nadležnog organa za katastar u slučaju kad ima više podnosilaca zahtjeva za upis, a što u konkretnom nije slučaj. Stoga navedena odredba nije mogla biti osnov za donošenje odluke u ovom sporu.

Stoji zaključak nižestepenih sudova da se zahtjev za utvrđenje prava svojine na nepokretnosti može usmjeriti samo protiv onog ko je uknjižen kao vlasnik.

Prema stanju u spisima, a iz sadržine lista nepokretnosti 703 KO Tivat od 06.11.2008.godine, utvrđuje se da je na dan izdavanja prepisa lista nepokretnosti (deset dana prije podnošenja tužbe) pravni prethodnik tuženih C. Lj. bio upisan kao vlasnik, a koju činjenicu nižestepeni sudovi nijesu cijenili, iako je to nalažala pravilna primjene odredbe čl.10 pomenutog Zakona. Ovo stoga što se podaci u katastru smatraju tačnim te stoga niko ne može trpjeti štetu u odnosima gdje se ti podaci koriste.

Činjenica postojanja pravosnažnog rješenja o uknjižbi na treće lice, ukoliko taj upis nije sproveden u evidenciji koja predstavlja javnu knjigu, ne bi bila od odlučnog značaja za ocjenu stvarne legitimacije na strani tuženog. Navedeno je u skladu sa odredbom čl.33 Zakona o osnovama svojinsko – pravnih odnosa, saglasno kojoj se svojina na nekretninama stiče upisom u javne knjige što bi podrazumijevalo upis u katastar nepokretnosti, a ne samo donošenje rješenja o uknjižbi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 336/15 od 27.05.2015. godine)

GRADJENJE NA SUVLASNIČKOM ZEMLJIŠTU

(Član 25 u vezi sa čl. 14 i 15 Zakona o osnovama svojinsko – pravnih odnosa)

U slučaju gradnje na suvlasničkom zemljištu nema mjesta primjeni instituta gradjenja na tuđem zemljištu već treba primijeniti odredbe koje se odnose na susvojinu.

Primjena pravila Evropske konvencije o ljudskim pravima ne isključuje primjenu domaćeg zakonodavstva.

Iz obrazloženja.

„Pravni prethodnici parničnih stranaka bili su suvlasnici parcele na kojoj su pravni prethodnicu tuženih sagradili objekte. Polazeći od utvrđenja da su isti bili nesavjesni graditelji, jer su znali da zemljište na kojem su sagradili objekte, predstavljalo susvojinu njih i pravnog prethodnika tužioca, prvostepeni sud je primjenom čl.25. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa obavezao tužene da tužiocu na ime naknade za građenje na tuđem zemljištu isplate iznose naznačene u izreci prvostepene presude, kao tržišnu vrijednost zemljišta.

Odlučujući po žalbi tuženih drugostepeni sud je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu u pobijanom dijelu. Drugostepeni sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je usvojio tužbeni zahtjev i obavezao tužene da tužiocu plate iznos od 59.100,00 €, odnosno 33.000,00 €, ukupno 92.100,00 €, ali je ukazao da se u predmetnom sporu ne mogu primijeniti odredbe o građenju na tuđem zemljištu, već odredbe koje se odnose na pravo na mirno uživanje imovine, a ovo kod činjenice da su tuženi sagradili objekte na zemljištu koje je pripadalo tužiocu. Drugostepeni sud je naveo i da pravo na mirno uživanje imovine, kao i zabranu njenog oduzimanja, osim u javnom interesu, jamči Protokol br.1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, pa se za ostvarivanje zaštite tog prava ne primjenjuju pravila o zastarjelosti potraživanja iz Zakona o obligacionim odnosima, niti pravila o prestanku prava zbog proteka roka da se traži naknada vrijednosti zemljišta u slučaju gradnje na tuđem zemljištu iz Zakona o svojinsko-pravnim odnosima.

Pogrešno je izraženo stanovište kako prvostepenog tako i drugostepenog suda. Kao prvo, primjena pravila Evropske konvencije o ljudskim pravima (sa Protokolima) ne isključuje primjenu domaćeg zakonodavstva, pa ni odredaba Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o svojinsko pravnim odnosima, osim ako iste nisu saglasne međunarodnim ugovorima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava (čl.9. Ustava Crne Gore), što u konkretnom nije slučaj. Drugo, bar prema utvrđenju prvostepenog suda, pravni prethodnici tuženih gradili su na zemljištu koje je i u njihovoj susvojini, dakle, nije bilo samo u svojini pravnog prethodnika tužioca. Stoga je, sa tog aspekta, pravilan zaključak prvostepenog suda da u ovoj pravnoj stvari

nije imalo mjesta primjeni instituta građenja na tuđem zemljištu. Trebalo je primijeniti odredbe koje se odnose na susvojinu - čl.14. i 15. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa.

Slijedom izloženog, pravilna primjena materijalnog prava iziskivala je potrebu da se sa potrebnom izvjesnošću razjasni da li su pravni prethodnici tuženih imali saglasnost pravnog prethodnika tužioca, pa i prećutnu, da na spornom zemljištu grade objekte, jer, ako jesu, tužilac nema pravo na tužbom traženu naknadu, u protivnom, imao bi pravo na naknadu štete po opštim pravilima za naknadu štete.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 78/15 od 10.02.2015. godine)

ORTAČKA GRADNJA I STICANJE PRAVA SVOJINE
(Čl. 41 – 43 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Ukoliko je izmedju stranaka postojao dogovor o zajedničkoj gradnji za sticanje svojine na izgrađenom objektu ne primjenjuju se odredbe o sticanju prava svojine gradjenjem na tuđem zemljištu.

Pismena forma nije uslov punovažnosti ugovora o zajedničkoj gradnji.

Iz obrazloženja.

„Revizije su osnovane.

Prema stanju u spisima, tužbeni zahtjev, bliže označen u izreci prvostepene presude pod stavom I, tužioci su zasnovali na tvrdnji da su sa prvotuženim postigli dogovor o zajedničkoj izgradnji objekta na parceli 1879/10 KO Radovanići, upisanoj na ime drugotužene, supruge prvotuženog. Naveli su da su u predmetnu gradnju tuženi uložili navedenu parcelu i 10.000,00 €, a sav preostali iznos potreban za izgradnju objekta finansirali su oni-tužioci. Kako im tuženi osporavaju bilo kakvo pravo na predmetnom objektu, tužbom su tražili da se to pravo utvrdi, a u slučaju da sud nađe da je taj zahtjev neosnovan, postavili su i eventualni tužbeni zahtjev - da se obavežu tuženi da im, iz osnova sticanja bez osnova, izvrše povraćaj uloženih sredstava.

Prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev za utvrđenje prava svojine sa obrazloženjem: da nije postojao pristanak drugotužene kao vlasnika odnosno korisnika zemljišta za zajedničku gradnju, da nije bilo zaključenog pismenog ugovora o građenju pa tužioci, i da su bili investitori izgradnje spornog objekta, samim tim ne mogu steći pravo svojine po osnovu građenja, kao i da se nisu stekli uslovi za sticanje prava svojine građenjem na tuđem zemljištu (čl.41, 42 i 43 Zakona o svojinsko pravnim odnosima), (“Sl. list CG”, br. 19/09).

Drugostepeni sud pobijanom presudom prihvatio je činjenične i pravne razloge sadržane u prvostepenoj presudi.

Ovaj sud nalazi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

U konkretnom slučaju, prema navodima tužbe, nije se radilo o ugovoru o građenju, već o ugovoru o zajedničkoj gradnji, odnosno ortačkoj gradnji, za koji ugovor zakon ne propisuje pisanu formu kao uslov njegove punovažnosti. Stoga, to što među parničnim strankama nije zaključen ugovor u pisanoj formi, suprotno stanovištu nižestepenih sudova, nije mogao biti razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva. Bilo je nužno razjasniti kakav je dogovor između tužilaca i prvotuženog postignut, odnosno da li su tužioci učestvovali u finansiranju izgradnje predmetnog objekta, jer, ako jesu, to bi upućivalo na zaključak o postojanju dogovora o zajedničkoj - ortačkoj gradnji.

Činjenica što je parcela na kojoj je objekat izgrađen u katastru nepokretnosti upisana na drugotuženu, sa kojom se tužioci nijesu dogovarali oko zajedničke gradnje (nesporno), takođe ne može sama po sebi biti razlog za odbijanje tužbenog zahtjeva. Ostalo je neutvrđeno da li se radilo o zajedničkoj imovini bračnih drugova (tuženih), što može biti od značaja jer, prema odredbi čl.289. st.2. Porodičnog zakona, ako je u registar nepokretnosti i druge odgovarajuće registre upisan kao vlasnik na zajedničkoj imovini samo jedan bračni drug, smatraće se kao da je upis izvršen na ime oba bračna druga, ukoliko do upisa nije došlo na osnovu pisanog ugovora, zaključenog između bračnih drugova.

Zahtjev za utvrđenje prava svojine tužioci nisu zasnovali na činjenicama da su to pravo stekli građenjem na tuđem zemljištu (čl.41, 42 i 43 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima), pa su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su, s pozivom i na navedene zakonske odredbe, tužbeni zahtjev odbili i sa tog razloga.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 35/15 od 24.02.2015. godine)

STICANJE SVOJINE ZAJEDNIČKOM GRADNjom – ORTAKLUK

Imovina koja je stečena ortaklukom postaje zajednička svojina, pri čemu ako ugovorom nije šta drugo predviđeno unesena imovina ili sredstva postaju suvlasništvo svih ortaka na jednake djelove.

Ovjera potpisa kod ugovora o ortakluku je značajna samo za upis prava u javnim knjigama, ali ne i za njegovu pravnu valjanost.

Iz obrazloženja.

„Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se utvrdi da je suvlasnik na 1/3 idealnog dijela na objektima 1 i 2 izgrađenim na kat. parceli br.825 KO Sveti Stefan, kao i sukorisnik na 1/3 idealnog dijela na kat. parc.825 i 829/2 KO Sveti Stefan.

Takav tužbeni zahtjev tužilac je temeljio na tvrdnji da su stranke nakon usmenog dogovora dana 03.10.2005. godine, sačinile protokol o zajedničkoj gradnji poslovno stambenog objekta kojim su dogovorili da svaki od ugovarača finansira po 1/3 objekta sve do konačnog završetka radova.

Odlučujući po tužbenom zahtjevu prvostepeni sud je zahtjev u cjelosti usvojio, zaključujući da je volja i namjera ugovarača bila da tužilac po osnovu zajedničkog gradjenja postala suvlasnik za dio od 1/3 predmetnih nekretnina. Rješavajući po žalbi drugostepeni sud je prihvatio rezonovanje prvostepenog suda i žalbu tuženog odbio kao neosnovanu.

I po ocjeni ovoga suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili psotavljeni tužbeni zahtjev, jer i po nalaženju ovoga suda stranke su zaključile valjan ugovor o ortakluku koji obavezuje stranke ugovornice. Prema odredbama čl.418-441 Imovinskog zakonika za Knjaževinu Crnu Goru čije su odredbe bile u primjeni u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora i ustanovljenoj sudskoj praksi, ugovor o ortakluku je nastajao prostom saglasnošću volja stranaka koje se međusobno obavezuju da udruže svoj rad ili sredstva ili i rad i sredstva u cilju sticanja dozvoljene zajedničke zarade. Namjera ugovarača je morala biti zajednička a volja za zaključenje ugovora ozbiljna i slobodna, koja se može se izjaviti riječima uobičajenim znacima ili drugim ponašanjem iz koga se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju. Imovina koja je stečena ortaklukom postaje zajednička svojina, pri čemu ako ugovorom nije šta drugo predviđeno unesena imovina ili sredstva postaju suvlasništvo svih ortaka na jednake djelove. Po istom principu je dijeljena i dobit, ukoliko nije ugovoreno da je dobit pojedinog ortaka različita od ostalih ortaka.

Imajući u vidu navedene odredbe, sadržinu izvedenih dokaza i utvrdjene činjenice, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je zajednička namjera stranaka bila da zaključe ugovor o ortakluku kojim su se sporazumjele da se zajedničkim ulaganjem izgradi objekat radi sticanja suvlasništva na kome bi tužiocu pripala 1/3

izgrađenog objekta. Nesumnjivo je da su stranke dogovor o zajedničkoj gradnji predhodno postigle usmeno što je dovoljno za nastanak ugovora o ortakluku, da bi to potvrdile pismenim protokolom od 03.10.2005. godine, kojim su pored ostalog i precizirale svoje suvlasničke djelove. Iz navedenog protokola proizilazi da se radi o zajedničkoj gradnji objekta, pri čemu se pod tačkom "C" posebno naglašava da su stranke saglasne da se u skladu sa postignutim dogovorom nastavi sa proporcionalnim finansiranjem izgradnje tako što će svaki investitor finansirati po 1/3 objekta sve do konačnog završetka grubih gradjevinskih radova.

Polazeći od prednjeg nesumnjivo je da su stranke sporazumom o obimu finansiranja predhodno opredijelile i svoje suvlasničke djelove, od po 1/3 od kog dogovora je naknadno odustala D. D. S druge strane, bilo bi nelogično da je tužilac ušao u investiciju sa 230.000 DM, a da ne zna šta dobija, odnosno koji dio objekta predstavlja njegovu svojinu. Takodje i prema projektu arhitekta D. i T. planirana je izgradnja objekta od tri animacije, da bi naknadno od svog dijela odustala D. D. Tvrdnja tuženog da je tužilac navedeni novac dao na zajam tuženom je bez ikakvog osnova, jer takav zaključak ne proizilazi iz sadržine protokola niti je tuženi u tom pravcu pružio valjane dokaze. Navodi tuženog koje prihvata i Ustavni sud u svojoj odluci da predmetni protokol nije ovjeren i potpisan od D. D. nemaju značaja za donošenje odluke u ovom sporu. Prema pravilima imovinskog prava čije se odredbe imaju primijeniti na predmetni spor i ustanovljenoj sudskoj praksi ugovor o ortakluku nastaje prostom saglasnošću volja stranaka, iz čega proizilazi da pismena forma nije uslov za nastanak i valjanost ugovora o ortakluku. Shodno tome punovažna je ponuda i prihvatanje ponude ako je to učinjeno telefonom, telegramom ili telegrafom. S druge strane u smislu odredbe čl.68 Zakona o obligacionim odnosima pismeni ugovor koji nije ovjeren kod suda proizvodi pravno dejstvo ako je izvršen u cjelini ili pretežnom dijelu, što je po srijedi u konkretnom slučaju.

Stoga, imajući u vidu pravu prirodu i formu koja je potrebna za ugovor o ortakluku ovjera potpisa je značajna samo za upis prava u javnim knjigama, ali ne i za njegovu pravnu valjanost, pri čemu će upis prava tužioca obezbijediti pravosnažna sudska presuda. Činjenica da predmetni protokol nije potpisala D. D. takodje nema značaja, obzirom da je odustala od zajedničke gradnje, radi čega protokol ne obavezuje istu, niti ista dovodi u pitanje prava stranaka utvrđena ugovorom.

Iz predmetnih spisa dalje proizilazi da su se stranke protokolom o zajedničkoj gradnji dogovorile da u roku od 30 dana od dana potpisivanja protokola potpišu Ugovor o zajedničkoj gradnji. Shodno navedenom dogovoru tužilac se obratio tuženom 04.04.2006. godine opomenom pred utuženje kojom poziva tuženog da dostavi nacrt Ugovora o zajedničkoj gradnji što isti nije uradio, radi čega je tužilac podnio tužbu. Radi toga, insistiranje tuženog da se protokol trebao tretirati kao predugovor što podržava i Ustavni sud u svojoj odluci, se ne može prihvatiti, prije svega što su stranke prostom saglasnošću volja koja je potvrđena protokolom o zajedničkoj gradnji već zaključile takav ugovor, radi čega odredbe koje se tiču predugovora nemaju značaja za razrješenje ove pravne stvari. S druge strane, neprihvatanjem tuženog da pristupi zaključenju Ugovora o zajedničkoj gradnji u dovoljnoj mjeri govori o njegovoj namjeri da ne ispoštuje dogovor iz protokola i time ospori prava tužioca.

Isto tako, i odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje se tiču ugovora o ortakluku na koje Ustavni sud ukazuje u svojoj odluci nemaju značaja na zakonito presudjenje. Ovo sa razloga što se predmetna pravna stvar mora razriješiti primjenom pravila Imovinskog zakonika Knjaževine Crne Gore koji je bio u primjeni 2005. godine, kada su stranke zaključile protokol o zajedničkoj gradnji. Tek Zakonom o obligacionim odnosima ("Sl.list CG", br.47/08) koji je stupio na snagu 07.08.2008. godine, obuhvaćen je Ugovor o ortakluku i odredbe koje se tiču ovog ugovora mogu se primjenjivati samo na ugovore koji su zaključeni nakon stupanja na snagu ovog zakona, a ne retroaktivno.

Prema tome, i po ocjeni ovoga suda stranke su usmeni dogovor o zajedničkoj gradnji potvrdile protokolom od 03.10.2005. godine, koji su izvršile i tužilac na osnovu njega stekao pravo svojine od 1/3. Zaključeni ugovor predstavlja valjan pravni posao i proizvodi sve pravne posljedice jer je nastao prostom saglasnošću volja stranaka čija je zajednička namjera u smislu odredbe čl.95 st.2 Zakona o obligacionim odnosima bila da zajedničkom gradnjom steknu svojinu na predmetnim nekretninama.

Nesumnjivo je da je svojinski dio tužioca određen na 1/3, što posebno proizilazi iz njegove obaveze investiranja na objektu, što tuženi osim golim i neargumentovanim razlozima nije doveo u sumnju.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Už. br. 4/14 od 11.02.2015. godine)

NADOGRADNJA SUVLASNIČKOG DIJELA
UZ SAGLASNOST SUVLASNIKA
(Čl. 30 i 138 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Suvlasnik koji je uz saglasnost ostalih suvlasnika na suvlasničkom objektu izgradio sprat koji predstavlja posebnu stambenu jedinicu, stekao je pravo svojine na istom po osnovu gradjenja.

Iz obrazloženja.

„Medju strankama je nesporno da su stranke po osnovu nasljedja iza smrti svoga oca Č. M. stekli pravo svojine u dijelu od po 1/3 na imovini koju čini prizemna porodična zgrada površine 82 m² upisana u listu nepokretnosti br.503 KO Škaljari I. Medju strankama nije sporno da je tužilac tokom 2010. i 2011. godine svojim radom i sredstvima izvršio nadogradnju predmetnog objekta koji predstavlja posebnu stambenu jedinicu na kojoj su kao nosioci prava svojine upisane parnične stranke u dijelu od po 1/3.

Iz predmetnih spisa dalje proizilazi da je tužilac nadogradnji objekta pristupio na temelju saglasnosti tuženih ovjereno pred Osnovnim sudom u Kotoru Ov.I.br.1842/10 od 24.03.2010. godine, kojom su tužene dozvolile da tužilac može podići sprat na prizemnoj porodičnoj stambenoj zgradi. Pri tome data saglasnost nije bila ničim uslovljena bilo kada je u pitanju sticanje prava suvlasništva tuženih na dogradjenom dijelu, niti je bilo kakvim obligacionim zahtjevom tuženih.

Imajući u vidu prednje činjenice, pravilno su nižestepeni sudovi usvojili zahtjev tužbe utvrđujući da je tužilac vlasnik spornog dijela predmetne kuće koje pravo je stekao po osnovu gradjenja. Naime, tužilac je spratni dio izgradio svojim radom i sredstvima i isti predstavlja novu stvar, radi čega se u smislu odredbe čl.30 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) tužilac ima smatrati vlasnikom. Pri tome je tužilac izgradnji spratnog dijela kuće pristupio na osnovu bezuslovne saglasnosti tuženih kao suvlasnika prizemnog dijela kuće, koja saglasnost je u smislu čl.138 Zakona o svojinsko pravnim odnosima bila potrebna, jer radovi koje je tužilac izveo prelaze okvire redovnog upravljanja. Sa ovih razloga je tužilac savjestan graditelj, što ga čini zakonitim sticaocem prava svojine po osnovu gradjenja.

Nižestepeni sudovi su takodje pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili protivtužbeni zahtjev kao neosnovan.

Naime, bez ikakvog je osnova tvrdnja tuženih da su iste davanjem saglasnosti tužiocu za dogradnju spratnog dijela zasnovale ortakluk, radi čega im je tužilac po osnovu neosnovanog obogaćenja dužan isplatiti traženi iznos. Da bi nastao ugovor o ortakluku koji se može zaključiti i prostom saglasnošću volja, potrebno je da stranke udruže svoj rad i sredstva u cilju sticanja zajedničke koristi. Pri tome namjera ugovarača mora biti zajednička, a volja za zaključenje ugovora mora biti izražena ozbiljno i slobodno kada se može izjaviti pisano, riječima ili drugim ponašanjem iz koga se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju. Takve dokaze tužene

nijesu dostavile u postupku pred prvostepenim sudom, što su bile dužne u smislu odredbe čl.219 ZPP-a.

Imajući prednje u vidu, te sadržinu predmetne saglasnosti, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da nema ortakluka, niti da je postojala zajednička namjera stranaka da zaključe ugovor o ortakluku po osnovu koga bi tužene stekle suvlasnički dio na dogradjenom objektu, ili na isplatu traženog iznosa za koji se tužilac navodno obogatio bez pravnog osnova.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 595/15 od 27.05.2015. godine)

PRAVO VLASNIKA NA ISPLATU TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI ZEMLJIŠTA ZAUZETOG BESPRAVNOM GRADNJOM

Vlasnici zemljišta na kojem je dok je bilo u državnoj svojini treće lice bespravno izgradilo objekat i na taj način ih onemogućilo da vrše faktičku vlast na zemljištu imaju pravo da od istog zahtijevaju naknadu u visini tržišne vrijednosti zemljišta.

Iz obrazloženja.

„Prvostepeni sud je utvrdio da je rješenjem Komisije Narodnog odbora Titograd br.8670/52 od 19.10.1952.godine eksproprisano sporno zemljište od pravnog prethodnika tužilaca M. V. , u korist države FNRJ za potrebe Savjeta za poljoprivredu i šumarstvo Vlade NRCG i upisano u posjedovnom listu br.637 kao kat. parcela br.4328 na DS SO Titograd. Rješenjem Komisije za povraćaj i obeštećenje br.07-1-01-Up-I-1557/1-2008 od 16.02.2009.godine ovo zemljište je vraćeno tužiocima kao nasljednicima bivšeg vlasnika i to dio kat. parcele 4328/27, ukupne površine 531 m², čime su oni stekli pravo svojine. Na tom zemljištu dok je ono bilo u državnoj svojini, tuženi je bespravno izgradio porodičnu stambenu zgradu, površine 92 m². U postupku je utvrđeno i to da je tržišna vrijednost zemljišta na kojem je izgradjena porodična stambena zgrada 40,00 € po m², što ukupno iznosi 21.240,00 €.

Na temelju ovih činjenica, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kad je preinačio prvostepenu presudu u izreci pod stavom drugim i obavezao tuženog da tužiocima na ime vrijednosti protivpravno zauzetog zemljišta isplati sporni iznos.

Naime, tuženi je, kako to pravilno nalazi drugostepeni sud, bespravno izgradjenim objektima tužiocima, kao titularima prava svojine, oduzeo pravo da faktički vrše vlast na tom zemljištu i da istim raspolažu.

Tuženi nije mogao gradjenjem steći pravo svojine na zemljištu kada je ono bilo u državnoj (ranije društvenoj) svojini, jer je znao da gradi na tuđem zemljištu, a objekat je podignut bespravno. Pri tom, nije od značaja okolnost da u vrijeme gradnje objekta tužioci nijesu bili titulari prava svojine na predmetnom zemljištu. Jer, tužioci kao titulari prava svojine na zemljištu, kojima je tuženi bespravnom izgradnjom objekta onemogućio da vrše faktičku vlast na tom zemljištu i da njome raspolažu, imaju pravo od tuženog zahtijevati naknadu u visini tržišne vrijednosti zemljišta.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 709/15 od 25.06.2015. godine)

STICANJE SVOJINE NA POKRETNOJ STVARI
(Član 34 stav 1 Zakona o osnovama svojinsko – pravnih odnosa)

Dokaz o izvršenom plaćanju kupoprodajne cijene za pokretne stvari nije uslov za sticanje prava svojine na istim

Iz obrazloženja.

„Prvostepeni sud je odbio zahtjev tužioca da se utvrdi da je vlasnik mašina i materijala za proizvodnju, bliže označenih u izreci prvostepene presude, sa obrazloženjem da ne posjeduje dokaze o kupovini iste, a popisne liste i iskazi svjedoka ne predstavljaju relevantne dokaze. Drugostepeni sud takođe navodi da su bez značaja iskazi saslušanih svjedoka i zakonskih zastupnika stranaka jer isti u nedostatku relevantnih pismenih dokaza o navodno izvršenoj kupoprodaji predmetnih mašina, ne mogu biti od uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Prema čl.34. st.1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, na koji se pozivaju i nižestepeni sudovi, ali ga očigledno pogrešno primjenjuju u konkretnoj pravnoj stvari, na osnovu pravnog posla, pravo svojine na pokretnoj stvari stiče se predajom te stvari u državinu sticaoca.

Ugovor o prenosu prava svojine pokretne stvari nije formalan, i za prenos svojine na pokretnim stvarima traži se predaja stvari u državinu sticaoca. Polazeći od prednjeg, nejasni su i protivrečni razlozi nižestepenih presuda o "nedostatku relevantnih pismenih dokaza" o izvršenoj kupoprodaji predmetnih mašina i materijala. Relevantni dokazi za postojanje ugovora o prodaji pokretnih stvari su, suprotno rezonovanju nižestepenih sudova, iskazi ugovornih strana i državina stvari. Zakonski zastupnici stranaka su istakli da su predmetne mašine prodate tužiocu 2006. godine, a utvrđeno je i da se iste nalaze u posjedu tužioca, kao i da se u popisnim listama i bilansima stanja iste ne vode na tuženog. Stoga, protivrečni su sadržini provedenih dokaza razlozi nižestepenih presuda o nepostojanju valjanih dokaza o postojanju ugovora o kupoprodaji. Pri tome, ukazati je da nepostojanje pisanih dokaza o izvršenom plaćanju kupoprodajne cijene za predmetne mašine i materijale nije od značaja jer to nije uslov za sticanje prava svojine.

Našavši da su nižestepeni sudovi učinili pomenutu povredu odredaba parničnog postupka, ovaj sud je ukinuo presude nižestepenih sudova, s tim što će prvostepeni sud u ponovnom postupku otkloniti ukazane povrede postupka, ponovo ocijeniti izvedene dokaze i eventualno, po predlogu stranaka izvesti druge dokaze, nakon čega će, na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, pravilnom primjenom materijalnog prava ponovo odlučiti o zahtjevu tužioca.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 56/15 od 01.04.2015. godine)

JAČI PRAVNI OSNOV
(Član 41 Zakona o osnovama svojinsko – pravnih odnosa)

Kasniji kupac iste nepokretnosti koji je ishodovao upis u katastar ima jači pravni osnov u odnosu na ranijeg kupca koji nije izvršio upis.

Iz obrazloženja.

„U postupku pred nižestepenim sudovima nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.367 st.2 tač.12 ZPP, na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, kao ni iz tač.15 navedene zakonske odredbe na koju se revizijom prvotužioca ukazuje, jer obje nižestepene presude sadrže jasne i razumljive razloge o svim odlučnim činjenicama, bez ikakvih protivurječnosti, pri čemu je drugostepeni sud dao ocjenu žalbenih navoda.

Neosnovano se revizijom osporava pobijana presuda zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da su 28.10.2001. godine prvotužilac M. Đ. i pravni prethodnik ostalih tužilaca D. K., kao kupci sa Dž. V., kao prodavcem, sačinili pismeni ugovor o kupoprodaji dijela kat. parc. br.3927 iz LN br.2632 KO Donja Gorica, površine cca 700m², za cijenu od 17.500 DM, čiji potpisi su ovjereni pred sudom 30.10.2001. godine pod Ov.br.27960/01. Kupci na osnovu tog ugovora nijesu izvršili upis prava svojine kod nadležnog organa, pa je sporno zemljište ostalo upisano na prodavca Dž. V. Ona je, zajedno sa S. i V. V., kao vlasnicima zgrade u susvojini, sporno zemljište u okviru cjelokupnog kompleksa zemljišta sa objektima, prodala tuženom za cijenu od 49,500 €, na osnovu ugovora Ov.br.35214/06, na osnovu kojeg je tuženi upisao svoje pravo svojine kod nadležnog organa u LN.br.2632 KO Donja Gorica. Utvrđeno je i to da zemljište koje su kupili tužilac i pravni prethodnik tuženog iznosi 10% površine kompleksa zemljišta koje je kupio tuženi. Isto je bilo sa tri strane obelježeno, ali ne i sa četvrte, sa koje je nastavljen kompleks, tj. nije bilo izdvojeno i propisno obelježeno da bi se mogla identifikovati površina od oko 700 m² tog zemljišta.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su našli da je tužbeni zahtjev tužioca neosnovan, zaključujući da se nesavjesno ponašao prema kupljenom zemljištu jer ne samo što nije izvršio upis u kat. evidenciju, kao zakonsku obavezu i potvrdu o izvršenom pravnom poslu, što predstavlja i zaštitu njegovih prava, već nije izdvojio zemljište na valjan način makar postavljanjem biljega, ako ne i razvlačenjem ograde. S druge strane ne može se izvesti zaključak da je tuženi nesavjesno postupao, tj. znao da je sporno zemljište prodato, kod činjenice da je provjerio knjižno i vanknjižno stanje nepokretnosti, a prodavac mu nije pokazao u kom dijelu je zemljište prodato.

I po nalaženju ovog suda, kada je više lica, kao što je konkretno slučaj, zaključilo posebne ugovore radi sticanja prava svojine na istu nepokretnost, o jačem pravu sud odlučuje primjenom načela savjesnosti i poštenja i načela zabrane

zloupotrebe prava. S obzirom na zloupotrebu prava od strane ranijeg vlasnika, koji je istu spornu nepokretnost prodao dva puta različitim kupcima, ranije tužiocu a kasnije tuženom, te iznijeto ponašanje stranaka, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je tuženi stekao pravo svojine, jer ima jači pravni osnov u odnosu na prvotužioca jer je za razliku od njega ishodovao upis prava svojine u katastarsku evidenciju.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 848/14 od 28.01.2015. godine)

NAKNADA ZA KORIŠĆENJE STANA
(Član 114 stav 2 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Pravo vlasnika stana na naknadu za korišćenje istog zavisi od savjesnosti, odnosno nesavjesnosti lica koja su koristila stan i koristi koju su isti eventualno ostvarili kao držaoci stana.

Iz obrazloženja.

„Prvostepeni sud je zaljučio da tužilac nije dokazao osnovanost svog zahtjeva za naknadu štete po osnovu izmakle dobiti, jer nije pružio dokaze da je izdavanje stanova njegova osnovna djelatnost i da je u periodu za koji traži štetu prema redovnom toku stvari mogao očekivati da će predmetni stan biti izdat u zakup, odnosno da je imao zaključen ugovor o zakupu, da je oglašavao izdavanje stana u zakup, posebno dajući razloge da je postojala mjera zabrane otuđenja i raspolaganja sa stanom, čime je tužilac bio spriječen da na bilo koji način raspolaže svojim stanom. Stoga, prvostepeni sud zaključuje da nijesu ispunjeni uslovi iz odredbe čl.196. st.3. ZOO („Sl. list CG“, br. 47/08), koji regulišu pitanje naknade izmakle koristi, zbog čega je odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Izloženi zaključak i date razloge prvostepenog suda u svemu je prihvatio drugostepeni sud kao pravilne odbijajući žalbu tužioca kao neosnovanu.

Po nalaženju ovog suda izloženi zaključak nižestepenih sudova se ne može prihvatiti kao pravilan. Naime, griješe nižestepeni sudovi kada osnov postavljenog zahtjeva određuju kao naknadu štete zbog izmakle dobiti, koju tužilac navodno nije mogao ostvariti nemogućnošću da sporni stan izdaje u zakup. Naprotiv, ovaj sud nalazi da se iz činjeničnih navoda istaknutih u tužbi naknada štete koju tužilac potražuje temelji na odredbi čl.114. st.2. Zakona o svojinsko - pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) kojim je propisano da nesavjestan držalac je dužan da plati naknadu za korišćenje stvari. Jer, saglasno odredbi čl.6. navedenog zakona svojina je najpotpunija vlast na stvari i vlasnik ima pravo da svoju stvar drži, da je koristi, da njome raspolaže u granicama određenim zakonom, a svako je dužan da se uzdržava od povrede prava svojine drugog lica. Polazeći od navedenih zakonskih određenja, te postavljenog zahtjeva tužioca, u postupku je bilo nužno raspraviti činjenice koje su relevantne za odlučivanje, a posebno da li su i od kada su tuženi bili nesavjesni držaoci spornog stana, te utvrditi visinu naknade štete koju bi tuženi bili dužni da plate zbog korišćenja stvari-stana. Činjenice da li je tužilac u navedenom periodu imao zaključen ugovor o zakupu, da li je oglašavao izdavanje stana u zakup, te da li je mogao osnovano očekivati dobiti ostvarenu na taj način, nisu od značaja kod ocjenjivanja osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva, jer kako je naprijed navedeno, pravo na naknadu koja se tužbom zahtijeva zavisi od savjesnosti tuženih i koristi koju su isti eventualno ostvarili kao držaoci sporne stvari.

Kako zbog pogrešne primjene materijalnog prava u ovom sporu nisu utvrđene relevantne činjenice, nižestepene presude su morale biti ukinute i predmet vraćen prvostepenom sudu radi otklanjanja ukazanih nedostataka.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 234/15 od 01.04.2015. godine)

USLOVI ZA ZAŠTITU ZBOG UZNEMIRAVANJA PRAVA SVOJINE
(Član 126 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Uslov za zaštitu zbog uznemiravanja prava svojine je da uznemiravanja moraju biti bespravna.

Bespravnost akata koji znače uznemiravanje ne mora dokazivati tužilac, već tuženi koji tvrdi da ima pravo na uznemiravanje.

Iz obrazloženja.

„Utvrđeno je da je tužilac vlasnik nekretnina kat. par. br.1255, upisane u listu nepokretnosti br.125 KO Ulica, mjesto zv. "Ječmište" preko koje dijelom prolazi sporni put, dužine 112 m² i širine 3m i trasa puta za progon stoke, prosječne dužine 62,10 m i širine 2,5 m, da je tužilac prije 10 - 12 godina dozvolio tuženom da preko njegove imovine - kat. par. 1255 napravi put za prolazak motornim vozilom i da ga koristi, budući da je tuženi držao u zakup nepokretnosti tužioca, sve do 2012. godine, kada je raskinut ugovorni odnos i tužilac tuženom počeo da brani da koristi novoprobijeni put kao i put za progon stoke.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja, nižestepeni sudovi su zaključili da je tuženi prolazanjem motornim vozilom preko parcele tužioca i korišćenjem pješačke staze za progon stoke uznemirio tužioca, kao vlasnika u pravu svojine na kat. par. br.1255, upisane u listu nepokretnosti br.125 KO Ulica, u smislu čl.126. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) i da tuženi u smislu čl.127. navedenog zakona nije dokazao postojanje nekog svog prava. Sledstveno tome, nižestepeni sudovi su usvojili zahtjev tužioca.

Medjutim, izloženi zaključak nižestepenih sudova se ne može prihvatiti, jer isti nema uporišta u činjeničnoj gradnji, koja se nalazi u spisima predmeta, s jedne strane. S druge strane, osnovano se revizijom ukazuje na postojanje bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.15. ZPP-a, jer su izostali razlozi o svim odlučnim činjenicama od značaja za odluku o tužbenom zahtjevu a dati razlozi su nejasni i protivjrečni.

Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je tuženi još u odgovoru na tužbu osporio tužbeni zahtjev, tvrdeći da je isti nesmetano prolazio tim putem od 1999. godine, kada ga je isti izgradio i proširio o svom trošku a uz saglasnost tužioca. Dakle, u postupku nije bilo sporno da je tuženi zaista uz saglasnost tužioca koristio oba puta - novoizgradjeni i put (pješaku stazu) za progon stoke.

Odredbom čl.42. st.1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa ("Sl.list SFRJ", br.6/80 i 36/90 i Sl.list SRJ br.29/96) koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa propisano je: da ako treće lice neosnovano uznemirava vlasnika ili pretpostavljenog vlasnika na drugi način a ne oduzimanjem stvari, vlasnik, odnosno

pretpostavljeni vlasnik, može tužbom zahtijevati da to uznemiravanje prestane. Dakle, saglasno citiranoj zakonskoj odredbi, vlasnik ili pretpostavljeni vlasnik može podnijeti tužbu protiv svakog lica, koje ga uznemirava ili ograničava u pravu svojine i zahtijevati da to uznemiravanje prestane. Pod uznemiravanjem se podrazumjeva svaki akt - radnja (činjenje ili propuštanje), koje je dovelo do neosnovanog uznemiravanja, koje radnje mogu biti različite, ali ono što je zajedničko jeste - da uznemiravanja moraju biti bespravna - takve radnje, koje su preduzete bez ovlašćenja ili koja se ne zasnivaju na zakonskim ograničenjima prava svojine. S tim u vezi, za ukazati je da tužilac ne mora dokazati bespravnost akata, koji znače uznemiravanje. Nasuprot, ako tuženi tvrdi da ima pravo na uznemiravanje, dužan je i to da dokaže.

Dakle, pravilna primjena materijalnog prava je nalagala nižestepenom sudu da utvrdi da li je tuženi koristio izgradjeni put za prolazak motornim vozilom i drugi put - za progon stoke bespravno. Jer, uznemiravanje vlasnika vrši tuženi, koji tvrdi da ima neko stvarno ili obligaciono pravo, koji samovoljno proširuje ili modifikuje pravo, koje vrši a koji faktički izvršava sadržaj nekog prava, koje mu ne pripada ili koji ograničava ili uznemirava vlasnika da vrši pravnu vlast na stvari, u punom obimu.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 121/15 od 25.02.2015. godine)

USTANOVLJENJE PRAVA SLUŽBENOSTI
(Član 206 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Zahtjevom za ustanovljenje prava službenosti mora se precizno navesti vrsta stvarne službenosti prolaza koja se traži kako bi se utvrdile odlučne činjenice koje su bitne za konstituisanje traženog prava.

Iz obrazloženja.

„Predmet tužbe predstavlja zahtjev za ustanovljenje prava stvarne službenosti prolaza preko parcele tuženog, putnim pravcem bliže opisanim izrekom prvostepene presude.

Odlučujući o predmetnom zahtjevu, prvostepeni sud nalazi da su ispunjeni uslovi, propisani odredbama čl. 206 i 215 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09), za ustanovljenje prava službenosti preko parcele tuženog u korist parcele tužioca, jer je na osnovu vještačenja po vještaku geodetske struke utvrđeno da je to jedini mogući prilazni put tužioca do njegove parcele. Drugostepeni sud je rješavajući u postupku po žalbi prihvatio u cjelosti razloge i pravno shvatanje prvostepenog suda.

Međutim, osnovano se ukazuje revizijom da su nižestepene presude donijete uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka. Ovo kod činjenice da tužilac predmetnim zahtjevom traži ustanovljenje službenosti prava prolaza bez određivanja vrste službenosti prolaza, te je nejasno o čemu su nižestepeni sudovi odlučivali, odnosno šta predstavlja predmet spora, tako da nižestepene presude imaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati, čime je učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP.

Sa iznijetog, nižestepene presude je valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje. Ukidanje odluke o glavnoj stvari povlači i ukidanje odluke o troškovima postupka.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će najprije pozvati tužioca da precizno postavi tužbeni zahtjev u pogledu vrste stvarne službenosti prolaza koju traži, nakon čega će utvrditi odlučne činjenice koje su bitne za konstituisanje traženog prava. Tek kad postupi na izloženi način biće u mogućnosti da pravilnom primjenom materijalnog prava zakonito odluči u predmetnoj pravnoj stvari.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 38/15 od 12.05.2015. godine)

USTANOVLJENJE PRAVA SLUŽBENOSTI PUTA
(Član 206 i čl. 215 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Prilikom donošenja odluke o ustanovljenju prava službenosti puta potrebno je cijeliti ne samo opravdane potrebe vlasnika povlasnog dobra i ekonomičnost u korišćenju istog, već i eventualnu štetu i uznemiravanja koja se mogu prouzrokovati vlasniku poslužnog dobra.

Iz obrazloženja.

„Nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev tužioca za ustanovljenje prava službenosti prolaza, bliže označeno u izreci prvostepene presude, nalazeći da tužilac ima prolaz za svoje nepokretnosti preko kat.parc.br. 1377 iz l.n.br. 161 KO Petrovac, po naravi javni nekategorisani put koji je neprohodan u dužini od 73m², dok je ostatak tog javnog puta prohodan i dalje se vezuje na asfaltni put kroz naselje.

Medjutim, izloženo pravno shvatanje nižestepenih sudova, za sada se ne može prihvatiti.

U skladu sa odredbom čl. 206. Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) pravo službenosti, koje predstavlja ograničenje prava svojine vlasnika poslužnog dobra, može se ustanoviti odlukom suda kada vlasnik povlasnog dobra u cjelini ili djelimično ne može koristiti to dobro bez odgovarajućeg korišćenja poslužnog dobra, kao i u drugim slučajevima određenim zakonom, što je predviđeno odredbom čl. 215. ovog zakona, kada nema izlaza na javni put, odnosno kada nije moguće doći drugim putem ili bi taj drugi put bio neekonomičan i vezan sa većim troškovima nego što je šteta koja time nastaje poslužnom dobru. Pri tom, potrebno je da za nemogućnost korišćenja povlasnog dobra nije kriv vlasnik povlasnog dobra.

Činjenični osnov tužbe (koji vezuje sud u smislu čl. 187.st.2. ZPP) upućuje na primjenu obje navedene materijalno prvine norme, pa je dužnost suda bila da upodobi činjenični sa pravnim osnovom, te prilikom donošenja odluke cijeni ne samo opravdane potrebe vlasnika povlasnog dobra i ekonomičnost u korišćenju istog, već procjenjuje i eventualnu štetu i uznemiravanja koja se mogu prouzrokovati, što podrazumijeva ocjenu da li se ustanovljenje stvarne službenosti vrši u uslovima najmanje štete za nepokretnosti preko kojih se traži uspostavljanje službenosti, odnosno da li je prolaženje drugim putem skopčano sa nesrazmjernim troškovima.

Nižestepeni sudovi nijesu imali u vidu prethodno iznijeto, pa su ostale neutvrđene činjenice od kojih zavisi pravilna primjena materijalnog prava.

Na osnovu uvidjaja lica mjesta i nalaza vještaka geometra zaključuje se da dio puta, označen kao kat.parc.br. 1377 u l.n.br. 161 KO Petrovac, nekategorisani put, koji prema mišljenju nižestepenih sudova tužilac može u cjelosti koristiti do svojih nepokretnosti nije prohodan u dužini od 73m², dok ukupna dužina putnog pravca preko parcela tuženog za koju se traži ustanovljenje službenosti iznosi 81,50m, s tim da se na parceli tuženog br. 1336/2 nalazi betonska površina u namjeni put dužine

17,21m i širine 3-3,30m, kao i na ostalim parcelama tuženog u manjoj dužini, širine 3m.

Kod utvrdjenja da je put na koji ukazuje tuženi dijelom neprohodan za korišćenje, a nije utvrdjen ni karakter tog puta - da se radi o javnom putu, niti koliko bi iznosili troškovi za njegovu opravku i da li ih tužilac može podnijeti, odnosno nije utvrdjen odnos koristi za tužioca i štete za tuženog, nije bilo valjane činjenične podloge za ocjenu ima li uslova za ustanovljenje tražene službenosti. Stoga presudama nedostaju valjani razlozi o odlučnim činjenicama, na što se opravdano ukazuje revizijom, ranije i žalbom, pa je počinjena bitna povreda odredaba postupka iz čl. 367.st.2.tač.15. ZPP.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 211/15 OD 27.05.2015. godine)

PRAVO PLODOUŽIVANJA
(Član 223 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Ustanovljeno pravo doživotnog plodouživanja na stanu u korist trećeg lica isključuje pravo vlasnika na suposjed stana.

Iz obrazloženja.

„Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac je kao testamentalni nasljednik zavještaoca V. V. stekao pravo svojine na stanu čiju predaju u suposjed, oslobođen od lica i stvari, traži u ovom sporu. Istim testamentom zavještaoca V. V. tužena je na spornom stanu stekla pravo doživotnog plodouživanja, koje pravo je upisano u katastar nepokretnosti.

Odlučujući u ovom sporu nižestepeni sudovi su, i po mišljenju ovog suda, pravilno zaključili da je zahtjev tužioca kao vlasnika stvari, da traži predaju stvari od lica u čiju korist je ustanovljena službenost doživotnog plodouživanja neosnovan. Naime, iako je zahtjev iz tužbe neprecizan obzirom da tužilac traži predaju u suposjed stana, dok s druge strane traži predaju stana oslobođenog od lica i stvari, nižestepeni sudovi su pravilno ocijenili da se radi o ličnoj službenosti koja je ustanovljena testamentom u korist tužene kao doživotno plodouživanje, što podrazumijeva najšire stvarno pravo na tuđoj stvari koje u najvećoj mjeri ograničava pravo svojine vlasnika. To znači da je takva službenost apsolutnog karaktera i djeluje prema svima, a vlasnik stvari na kojoj je ustanovljeno pravo plodouživanja ima samo golo pravo svojine. Dakle, pravo plodouživanja tužene koje tereti stvar-predmetni stan, ograničava pravo tužioca kao vlasnika i takvo pravo ustanovljeno je na cijeloj stvari, čime isključuje pravo tužioca na suposjed stvari.

Iz navedenog nesumnjivo proizilazi da tužena u čiju korist je ustanovljeno pravo doživotnog plodouživanja ima pravo u potpunosti da koristi predmetni stan, a pravo tužioca na suposjed stana bi bilo u sukobu sa ovim pravom tužene - plodouživanjem, odnosno isti se međusobno isključuju, zbog čega nijesu ispunjeni uslovi za usvajanje tužbenog zahtjeva tužioca.

Revizijom se neosnovano ukazuje da tužena, kao imalac prava plodouživanja na predmetnom stanu, mora da trpi određena ograničenja, tj. da nižestepeni sudovi nijesu vodili računa o restrikciji navedene službenosti. Naprotiv, kako je naprijed navedeno, pravo plodouživanja kao lične službenosti u korist tužene ne može biti ograničeno kasnije ustanovljenom službenošću niti svojinskim pravom vlasnika i ova lična službenost tereti cijelu stvar, zbog čega se načela restrikcije službenosti ne mogu primijeniti.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 202/15 od 18.03.2015. godine)

STICANJE PRAVA STANOVANJA

(Član 249 u vezi čl. 226 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima)

Tužena koja je uz saglasnost tužioca živjela u jednoj sobi njegove porodične kuće preko 30 godina stekla je pravo stanovanja održajem, te je neosnovan zahtjev tužioca za iseljenje iste.

Iz obrazloženja.

„Pravilno su postupili nižestepeni sudovi kad nijesu udovoljili zahtjevu tužioca da se tužena iseli iz jedne sobe koja se nalazi u porodičnoj kući tužioca. Naime, iz izvedenih dokaza proizilazi da tužena uz saglasnost tužioca u spornoj sobi živi više od 30 godina, što je čini savjesnim držaocem. Pored tužene saslušane u svojstvu stranke isto je potvrdio i brat stranaka H. S. kome su porodične prilike nesumnjivo dobro poznate navodeći da tužena u toj sobi živi od izgradnje kuće od prije 30 godina, te da je samo povremeno kod njega boravila kada ga je napustila supruga. Stoga se ne može prihvatiti tvrdnja revidenta da je dolazilo do prekida državine, a time i do prekida roka održaja što bi bila smetnja sticanja prava stanovanja koje se shodno odredbi čl.249 Zakona o svojinsko - pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09) stiće održajem kao i pravo plodouživanja - čl.226 istog Zakona.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 270/15 od 19.03.2015. godine)

UREDJENJE NAČINA KORIŠĆENJA URBANISTIČKE PARCELE
(Član 171 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima, u vezi sa
čl. 169 Zakona o vanparničnom postupku)

Uredjenje načina korišćenja urbanističke parcele ne podrazumijeva utvrđivanje realnih djelova dvorišta i njihovog davanja u isključivi posjed nekom od zajedničara.

Iz obrazloženja.

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i drugostepene odluke utvrđeno je da su stranke upisane kao sukorisnici u obimu od po $\frac{1}{2}$ prava na navedenoj kat. prac. ukupne površine 721 m². Na toj parceli nalaze se dva objekta – porodična stambena zgrada površine 176 m² čije je prizemlje svojina predlagača, a sprat i garaža svojina protivnika predlagača, dok je stambeno poslovni prostor površine 82 m² svojina predlagača na osnovu gradjenja.

Odlučujući o podnijetom predlogu, nižestepeni sudovi su u svojim odlukama uredili način korišćenja dvorišta na način kako je to predloženo u nalazu i mišljenju vještaka geodetske struke D. V., od 01.07.2013.godine. Saglasno tom nalazu predlagaču i protivniku predlagača dato je da isključivo i nesmetano koriste posebne djelove dvorišta u površini od po 272,50 m², s tim da postajeća terasa sa jugozapadne strane objekta br.1 i stepenice sa zapadne strane objekta ostaju kao prilaz gornjem spratu protivnika predlagača. Pri tom, drugostepeni sud nalazi da je bez značaja navod protivnika predlagača da je na dan podnošenja predmetnog predloga dvorište već podijeljeno, jer pobijanim rješenjem nije izvršena dioba zajedničke stvari, već uredjen način korišćenja iste. Isto tako, kako je ovdje riječ o katastarskoj, a ne o urbanističkoj parceli, bez uticaja je pozivanje protivnika predlagača na odredbu čl.171 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09).

Medjutim, po nalaženju ovog suda, takav zaključak nižestepenih sudova za sad se ne može prihvatiti.

Naime, shodno odredbi čl.166 Zakona o vanparničnom postupku („Sl. list RCG“, br. 27/06) u predmetnom postupku određuje se način upravljanja i korišćenja zajedničke stvari suvlasnika, sukorisnika i drugih sudržalaca iste stvari (zajedničari).

Shodno odredbi čl.167 st.1 istog zakona, postupak može da pokrene svaki zajedničar koji smatra da je povrijeđen u pravu upravljanja ili korišćenja zajedničke stvari.

Po pravilu zajedničari su dužni da upravljanje i korišćenje zajedničke stvari urede sporazumno, a ako o tome ne postignu sporazum svaki zajedničar koji smatra da je u svom pravu u odnosu na zajedničku stvar povrijeđen može da pokrene postupak pred nadležnim vanparničnim sudom za uredjenje ovih odnosa. Rješenjem se uredjuje način korišćenja po odgovarajućim zakonskom propisima materijalnog prava (čl.169 ZVP). Riječ je o odredbama Zakona o svojinsko-pravnim odnosima koja se tiču prava suvlasnika na zajedničkoj stvari.

Medjutim, iz izreke prvostepenog rješenja proizilazi, a na šta se osnovano revizijom ukazuje, da je sud u ovom postupku izvršio diobu predmetne parcele, a ne uredio način korišćenja iste, što je bio predmet ovog vanparničnog postupka.

Nadalje, u postupku nije na nesumnjiv način utvrđeno da li je predmetna parcela i urbanistička parcela. Naime, ukoliko je u vrijeme donošenja odluke predmetna nepokretnost predstavljala urbanističku parcelu to, shodno odredbi čl.171 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima na čiju primjenu upućuje odredba čl. 169 ZVP, svaki od vlasnika posebnih djelova stambene zgrade na urbanističkoj parceli na kojoj je zgrada izgrađena ima zajedničku nedjeljivu svojinu. To bi značilo da se uredjenjem načina korišćenja ne može vršiti dioba građevinske parcele, jer bi to bilo u suprotnosti sa navedenom odredbom. Pri tom, uredjenje načina korišćenja urbanističke parcele podrazumijeva određivanje mjesta za parkiranje automobila, otpatke, sušenje veša i dr, a nikako utvrđivanje realnih djelova dvorišta i njihovog davanja u isključivi posjed nekom od zajedničara, kao što je odlučeno u ovom postupku.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 445/15 od 10.06.2015. godine)

PRESTANAK PRAVA KORIŠĆENJA POTKROVLJA

Neprivodjenjem namjeni potkrovlja na kojem je tužilac od nadležnog organa dobio pravo korišćenja samo kao mogućnost adaptiranja za stambene potrebe, pravo korišćenja potkrovlja je prestalo.

Iz obrazloženja.

„Predmet spora predstavlja zahtjev tužioca za utvrđenje prava korišćenja na stambenom prostoru u potkrovlju, bliže opisanom izrekom prvostepene presude, predaja istog u posjed od strane prvotuženog, te da se utvrdi da je ništav ili eventualno poništi ugovor o poklonu predmetnog prostora, zaključen između Skupštine etažnih vlasnika drugotuženog i prvotuženog, kao i da mu tuženi solidarno naknade štetu u iznosu od 778,22 €. Tužilac zahtjev temelji na tvrdnji da mu je 1984. godine od strane nadležnog opštinskog organa odobreno korišćenje potkrovlja u površini od 70 m² u koju površinu ulazi i sporni stan, nakon čega je 1986. godine sa nadležnom SIZ stanovanja zaključio ugovor o korišćenju stana u kojem je navedena površina stana 35 m² + 35,12 m nedovršeno, da je Skupština etažnih vlasnika drugotuženog ugovorom o poklonu nezakonito raspolagala spornim dijelom potkrovlja u korist prvotuženog, te da mu je prvotuženi prilikom izvodjenja radova adaptacije pričinio štetu.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac, nakon što mu je rješenjem Opštinskog komiteta za urbanizam, komunalne i stambene poslove Titograd, br. 08-174 Up. I od 11.02.1984. godine odobreno korišćenje dijela potkrovlja u površini od 70 m² u stambenoj zgradi u ulici Njegoševoj br.5, sa SIZ stanovanja Titograd zaključio Ugovor o korišćenju stana, br. 470 b/1 od 23.06.1986. godine u kojem je navedena površina stana 35 m² + 35,12 m² nedovršeno. Dalje je utvrđeno da je tužilac od dobijenih na korišćenje 70 m² potkrovlja adaptirao u stan 35 m² i 15.03.1993. godine zaključio Ugovor o otkupu stana, površine 35 m², Ov. br. 3581/93, koji stan je prodao S. M. Takodje je utvrđeno da je Skupština etažnih vlasnika drugotuženog dala saglasnost prvotuženom za prenamjenu neadaptiranog dijela potkrovlja, koje je imalo karakter zajedničke prostorije, u stan, nakon čega je sa istim zaključen Ugovor o poklonu istog, Ov. br. 16583/2006 od 07.06.2006. godine. Prvotuženi je adaptirao sporni dio potkrovlja, površine 31 m², u stan i kod nadležnog organa se uknjižio kao vlasnik.

Kod naprijed utvrđenog, nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev u cjelosti odbili, kao neosnovan. Ovo sa razloga što tužilac sporni dio potkrovlja nije priveo namjeni, te mu je prestalo pravo korišćenja istog. Tužilac je od nadležnog opštinskog organa dobio pravo korišćenja potkrovlja u površini od 70 m² samo kao mogućnost adaptiranja za stambene potrebe, koju mogućnost je tužilac iskoristio za površinu od 35 m² i taj dio otkupio i prodao trećem licu, dok preostali dio potkrovlja nije adaptirao, te isti nije mogao ni otkupiti. Dakle, tužilac je zbog neprivodjenja namjeni izgubio pravo korišćenja spornog dijela potkrovlja, koji dio je kao zajednički dio zgrade, izmjenom zakonskih propisa, postao

vlasništvo Skupštine etažnih vlasnika, koja je istim mogla slobodno raspolagati ugovorom o poklonu u korist prvotuženog. Osim toga, rezultat dokaznog postupka upućuje na zaključak da tužilac boravi u drugom mjestu, te da sporni dio potkrovlja nije ni koristio, pa mu je ugovor o korišćenju spornog dijela potkrovlja, zaključen 1986. godine sa nadležnom SIZ stanovanja prestao, shodno odredbi člana 44 st. 3 i 4 Zakona o stambenim odnosima („Sl. list SRCG“, br. 21/85) koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja ugovora.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 331/15 od 02.04.2015. godine)

PROMJENA NAMJENE TERASE
SAGLASNOŠĆU VEĆINE ETAŽNIH VLASNIKA
(Čl. 4, 28 i 30 Zakona o etažnoj svojini)

Davanjem na trajno korišćenje terase od strane većine etažnih vlasnika trećem licu promijenjen je karakter terase kao zajedničkog dijela zgrade, te vlasnicima stanova, kao posebnih djelova zgrade, ne pripada pravo na predaju terase u posjed.

Iz obrazloženja.

„I po ocjeni suda, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je nakon održane rasprave, u skladu sa odredbom čl.375 ZPP, preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Predmet spora je zahtjev tužioca za predaju u posjed stepeništa sa ulaznim vratima, hodnika, izlaznih vrata na otvorenu terasu i terase za koju tužilac tvrdi da predstavlja zajedničku svojinu svih etažnih vlasnika u predmetnoj stambenoj zgradi i izricanje zabrane tuženima da ubuduće ometaju i uznemiravaju tužioca kao suvlasnika u korišćenju ovih nepokretnosti, kao i slobodnom i nesmetanom prolazu kroz ulazna vrata i hodnik do zajedničke terase.

Prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev polazeći od činjenice da krovna terasa, kao i sporno stepenište i prolaz na terasu predstavljaju zajedničku svojinu svih vlasnika posebnih djelova zgrade te da je tužilac, u skladu sa odredbom čl.19 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa koji se ima primijeniti u konkretnom slučaju, ovlašten da zahtijeva predaju navedenih stvari.

Odlučujući o žalbi tuženog, drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan, nalazeći da je saglasnošću etažnih vlasnika sporna terasa data tuženima na isključivo trajno korišćenje i da stoga terasa više nije zajednička stvar i ne pripada zgradi kao cjelini pa tužilac ne može tražiti predaju iste u posjed.

U postupku pred drugostepenim sudom utvrđeno je da je tužilac vlasnik stana površine 28 m² u tzv. Željezničkoj zgradi u Zelenici, koja ima osam stanova. Svojinu na stanu je stekao po osnovu ugovora o kupoprodaji od 30.06.1999. godine sa prethodnim vlasnikom P. B., na osnovu kojeg je upisan kao vlasnik stana i korisnik zajedničkih prostorija kod Direkcije za nekretnine. Prvotuženi je vlasnik, a drugotužena plodouživalac stana na trećem spratu. Sporna krovna terasa predstavlja zajednički dio stambene zgrade. U postupku je utvrđeno i to da su etažni vlasnici, prije nego što je tužilac kupio stan, zaključili 25.02.1999. godine Sporazum o načinu korišćenja i održavanja terase kojim su raspolagali svojim neopredijeljenim udjelima u ovoj zajedničkoj terasi na način da istu daju na trajno korišćenje tuženima uz obavezu redovnog i investicionog održavanja iste. Navedeni sporazum potpisalo je pet od ukupno osam etažnih vlasnika stanova. Razlog davanja zajedničke terase tuženima na trajno korišćenje je stalno vlaženje stanova u zgradi, a koje je uzrokovano

dotrajalošću zgrade, a ne skrivljenim ponašanjem tuženih. Rješenjem Sekretarijata za stambeno-komunalne i inspekcijske poslove Opštine Herceg Novi od 17.04.2002. godine odobreno je Skupštini vlasnika stambene zgrade br.17 pravo na sanaciju i dogradnju zajedničke terase, koja je sastavni dio stana na trećem spratu zgrade. Isto tako, Skupština stanara koja je održana 24.04.2002. godine, donijela je odluku da se sporna terasa da na trajno korišćenje i vlasništvo tuženima.

Slijedom tako utvrdjenih činjenica i dovodeći ih u vezu sa odredbom čl.30 Zakona o etažnoj svojini („Sl.list RCG“, br.21/95), drugostepeni sud je, i po mišljenju ovog suda, pravilno primijenio materijalno pravo kad je predmetni tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Naime, sporna krovna terasa, kao dio zgrade koji služi zgradi kao cjelini, predstavljala je zajedničku nedjeljivu svojinu svih sopstvenika posebnih djelova stambene zgrade, u smislu čl. 4 pomenutog Zakona.

Medjutim, odredbom čl.28 istog Zakona dato je pravo etažnim vlasnicima da, pod uslovima propisanim u čl. 30, izvrše pretvaranje zajedničkog dijela zgrade u dio koji služi samo nekom od vlasnika ili trećem licu kao što je u konkretnom slučaju učinjeno. Dakle, aktima raspolaganja preduzetim od strane etažnih vlasnika stambene zgrade– Sporazumom, zaključenim prije nego što je tužilac kupio stan, i odlukom Skupštine stanara od 24.04.2002. godine, kojom je Sporazum potvrđen, promijenjen je u skladu sa zakonom karakter zajedničkih djelova stambene zgrade, a kao realizacija prava većine etažnih vlasnika stambene zgrade. Stoga tužilac s uspjehom ne može zahtijevati predaju sporne terase u posjed.

Sa navedenih razloga drugačije pravno rezonovanje iznijeto u reviziji neprihvatljivo je za ovaj sud. Isto tako, ne stoji navod revizije da je predmetni spor trebalo riješiti u skladu sa odredbama Zakona o etažnoj svojini (Sl. list RCG br,71/04), jer u vrijeme nastanka spornog odnosa taj zakon nije bio na snazi već naprijed pomenuti zakon.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1142/14 od 09.04.2015. godine)

USTUPANJE GRADSKOG GRADJEVINSKOG ZEMLJIŠTA NA KORIŠĆENJE

Izgradnja objekta je od značaja kada se zemljište ustupa na korišćenje ranijem vlasniku od kojeg je isto ekspropnisano, koji ima pravo prvenstva u dobijanju na korišćenje tog zemljišta radi izgradnje zgrade.

Iz obrazloženja.

„Nižestepeni sudovi pravilno nalaze da je predmetno zemljište ustupljeno uz naknadu prethodniku tužilja Z. S., što znači da postoji osnov sticanja predviđen zakonom, a to je odluka državnog organa. Cijeneći činjenicu da je sporna naknada u cjelosti isplaćena, nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da je prethodnik tužilje stekao pravo na predmetnom zemljištu koje mu je odlukom-rješenjem SO Kotor ustupljeno na korišćenje.

Pravilno nalaze nižestepeni sudovi da tužena nije dokazala da je prethodniku tužilja prestalo pravo korišćenja na zemljištu po bilo kom pravnom osnovu, jer nije pružila dokaze da je predmetno rješenje o ustupanju na korišćenje stavljeno van snage, odnosno poništeno. Prvostepeni sud je pravilno zaključio da nije od značaja činjenica da prethodnik tužilja na čest.zem. koja mu je data na korišćenje nije izgradio vikend kuću, jer izgradnja vikend kuće nije bila uslov za davanje na korišćenje, kako se to bez osnova potencira i u reviziji. Naime, shodno odredbama Zakona o uređivanju i korišćenju gradskog zemljišta ("Sl.list SRCG", br.18/64 i 26/65), koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa, gradsko građevinsko zemljište daje na korišćenje opština, na osnovu konkursa i neposrednom pogodbom, uz naknadu, o čemu opština i korisnik zaključuju pismeni ugovor u kome utvrđuju svoja prava i obaveze, a lice kome je zemljište ustupljeno na korišćenje dužno je platiti opštini naknadu za to ustupanje. Prema tome, ovaj sud nalazi da su bez uticaja navodi revizije da pravni prethodnik tužilja nije na spornom zemljištu sagradio vikend kuću, jer izgradnja objekta na ustupljenom zemljištu nije uslov kako to pogrešno revident ukazuje. Izgradnja objekta je od značaja kada se zemljište ustupa na korišćenje ranijem vlasniku od koga je isto ekspropnisano, koji ima pravo prvenstva u dobijanju na korišćenje tog zemljišta radi izgradnje zgrade. Osim navedenog, nižestepeni sudovi pravilno nalaze da rješenje kojim je ustupljeno predmetno zemljište prethodniku tužilja nije stavljeno van snage, a tužena nije pružila ni jedan dokaz da je pravnom prethodniku tužilja prestalo pravo trajnog korišćenja na ustupljenom zemljištu po bilo kom osnovu, koje je u smislu zakonskih određenja postalo pravo svojine shodno odredbama čl.419. Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09). Ukazivanje tužene da nije na pouzdan način utvrđeno da je naknada za predmetno zemljište plaćena je bez osnova, a ovo sa razloga što je uknjižba lica kome je zemljište ustupljeno na korišćenje upravo bila uslovljena prethodnim plaćanjem naknade, što bi ukazivalo na činjenicu da je

naknada isplaćena. Teret dokazivanja ove tvrdnje je na tuženoj, koja nije u tom pravcu pružila valjane dokaze, pa je ovaj navod bez uticaja.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 323/15 od 05.05.2015. godine)

PRESTANAK PRAVA KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA TRAJNIM NAPUŠTANJEM MJESTA BORAVKA

Licu kojem je kao emigrantu dato na korišćenje zemljište pod uslovom da ne promijeni mjesto boravka, trajnim napuštanjem mjesta boravka prestalo je pravo korišćenja zemljišta.

Iz obrazloženja.

„Nije ostvaren ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se obaveže tuženi da preda u posjed tužiocu nepokretnosti, bliže označene u l.n. 269 KO Pistula, u ukupnoj površini od 22.784 m², tvrdeći da je vlasnik tih nekretnina po osnovu nasledja iza smrti svog pravnog prethodnika.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je pravnom prethodniku tužioca, kao izbjeglici, bilo dato na korišćenje sporno zemljište, bez prava otudjenja, ali pod uslovom da ne promijeni mjesto boravka. Utvrđeno je i to da je pravnom prethodniku tužioca to pravo pripadalo dok bude imao svojstvo izbjeglice. Medjutim isti nije zadržao status izbjeglice, niti je stekao državljanstvo, jer je 1969.godine trajno napustio Jugoslaviju i otišao u SAD, gdje je i preminuo.

Na temelju ovih činjenica nižestepeni sudovi su, i po mišljenju ovog suda, pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev za predaju predmetnih nekretnina u posjed, kao neosnovan, jer tužilac nije dokazao da je njegov pravni prethodnik bio nosilac prava korišćenja na istima radi čega on, kao njegov nasljednik, ne može tražiti predaju istih u posjed.

Odlučujući na navedeni način nižestepeni sudovi su postupili u skladu sa pravnim shvatanjem iznijetim u rješenju Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.488/11 od 19.10.2011.godine.

Naime, u sporovima za predaju stvari tužilac, shodno odredbi čl.37 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa („Sl. list SFRJ“, br. 6/80 i 36/90 i „Sl. list SRJ“, br. 29/96), mora dokazati, pored osnova sticanja i pravo korišćenja svog pravnog prethodnika.

U postupku je utvrđeno da je tužiočevom pravnom prethodniku kao emigrantu dato na korišćenje sporno zemljište, ali pod uslovom da ne promijeni mjesto boravka ili na drugi način trajno obezbijedi egzistenciju. Kako nije ostvario status izbjeglice, niti postao jugoslovenski državljanin, jer je Jugoslavioju trajno napustio tokom 1969. godine i otišao u SAD, gdje je i umro, to je istom pravo korišćenja prestalo trajnim napuštanjem mjesta boravka – odlaskom u inostranstvo.

Budući da tužilac ne može imati više prava nego što je imao njegov pravni prethodnik, to tužilac nije mogao imati pravo korišćenja na spornim nekretninama, jer

to pravo nije imao njegov pravni prethodnik u momentu smrti, radi čega ga nije mogao ni naslijediti.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1003/14 od 19.03.2015. godine)

KONTINUIRANA HIPOTEKA

(Član 317 stav 2 Zakona o svojinsko – pravnim odnosima,
u vezi sa čl. 9 st. 2 Zakona o hipoteci)

Svrha ustanovljenja kontinuirane hipoteke je u tome da se jednom hipotekom obezbijedi brže, efikasnije i djelotvornije namirenje više potraživanja iz trajnih ugovornih odnosa istih strana i što jednostavnije iskoristi ekonomska vrijednost stvari koja je predmet hipoteke.

Hipoteka ustanovljena ranijim ugovorom može obezbjedjivati i kasnije potraživanje iz kasnije zaključenog ugovora o davanju garancije između istih stranaka, te bez obzira što je namireno ranije potraživanje nijesu se stekli uslovi za brisanje hipoteke ako kasnije potraživanje nije namireno, a rok dospelosti je protekao.

Iz obrazloženja.

„Tužioci su u ovom sporu tražili da se utvrdi da je prestala hipoteka po ugovoru od 04.10.2005. godine na osnovu prestanka potraživanja koje je obezbijeđeno hipotekom, zbog čega su zahtijevali da im tužena omogući brisanje hipoteke koja je upisana na teret njihovih nepokretnosti - parcela br.305/2 i 306/2.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da su tužena, odnosno N. b. AD N., kao hipotekarni povjerilac i "T. F." DOO N., kao hipotekarni dužnik, zaključili ugovor o kontinuiranoj kreditnoj hipoteci dana 04.10.2005. godine (ovjeren 05.10.2005. godine). Tim ugovorom konstituisana je hipoteka na nepokretnostima upisanim u ln.br.849 KO Straševina, vlasništvo Š. A., uz izdatu saglasnost vlasnika, a obezbijeđeno potraživanje nastalo po osnovu ugovora o davanju garancije br.1.2.3197/1 od 05.10.2005. godine, na iznos od 30.000,00 € i rokom važnosti do 05.10.2006. godine. Maksimalni iznos duga koji je obezbijeđen hipotekom iz ovog ugovora je 30.000,00 €, a rok dospijeca 05.10.2006. godine. Konstituisana hipoteka upisana je u katastarskom operatu rješenjem Uprave za nekretnine od 05.10.2005. godine. Dalje je utvrđeno da su ugovorne strane, u čl.2 st.5 ugovora o kontinuiranoj hipoteci ugovorile da nastala hipoteka obezbjeđuje sva potraživanja iz novog ugovornog odnosa nastalog nakon izmirenja potraživanja radi čijeg obezbjeđenja je hipoteka data, do maksimalnog iznosa duga utvrđenog ovim ugovorom, što će ugovorne strane konstatovati u ispravi o novom osnovnom poslu bez sačinjavanja aneksa ugovora o kontinuiranoj kreditnoj hipoteci. Takođe je utvrđeno da je između tužioca i DOO "T. F." N.zaključen novi ugovor o davanju garancije br.1.2.569/1 od 30.07.2009. godine, za izdatu garanciju od 5.000,00 € u korist "J." AD Kotor i sa rokom važnosti do 01.08.2010. godine. Kao sredstvo obezbjeđenja, pored blanko akceptiranih sopstvenih mjenica, nalogodavac je prihvatio da uspostavi hipoteku na

nepokretnostima hipotekarnog povjerioca. Ugovor o hipoteci između tužene i Š. A. br.1297 od 03.09.2009. godine, kojim se obezbjeđuje potraživanje iz navedenog ugovora o davanju garancije od 30.07.2009. godine, hipotekarni dužnik Š. A. nije potpisao, potpisi ugovornih strana nisu ovjereni, a hipoteka nije upisana u javne knjige.

Iz ovako utvrđenih činjenica nižestepeni sudovi su zaključili da je prestalo potraživanje koje je obezbijeđeno ugovorom o kontinuiranoj kreditnoj hipoteci od 04.10.2005. godine i da je tužena dužna omogućiti da se upisana hipoteka briše kao teret, zbog čega su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev. Ovakav zaključak nižestepeni sudovi izvode iz činjenice da je potraživanje tužene, kao hipotekarnog povjerioca, u iznosu od 30.000,00 € iz ugovora o davanju garancije od 04.10.2005. godine, kao osnovnog posla namireno. Iz tih razloga, po nalaženju nižestepenih sudova, stekli su se uslovi da se briše teret - hipoteka sa nepokretnosti kat.parcele br.305/2 i 306/3, koja je upisana kao obezbjeđenje namirenog potraživanja.

S druge strane, prema zaključku nižestepenih sudova, naknadno potraživanje iz ugovora o garanciji od 30.07.2009. godine na iznos od 5.000,00 €, ne može se obezbijediti hipotekom koja se odnosi na potraživanje iz ranije zaključenog ugovora, obzirom da je dužnik izvršio obavezu plaćanja duga u dogovorenom roku, zbog čega, po mišljenju nižestepenih sudova, tužioci osnovano zahtijevaju utvrđenje da je potraživanje namireno i da se naloži brisanje hipoteke, u smislu čl.39. st.4. ranije važećeg Zakona o hipoteci, odnosno čl.50. Zakona o svojinsko pravnim odnosima.

Po mišljenju ovog suda, izloženi zaključak nižestepenih sudova zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi čl.9. Zakona o hipoteci ("Sl.list RCG", br.52/2004), koji je važio u vrijeme zaključenja ugovora o kontinuiranoj hipoteci, a isto određenje sadržano je u odredbi čl.317. Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09), kojim odredbama je regulisana zaloga na nepokretnim stvarima (hipoteka), određene su dvije vrste ovog stvarno pravnog obezbjeđenja. Stavom 1. navedenih odredbi kontinuiranom hipotekom može biti obezbijeđeno i potraživanje hipotekarnog povjerioca prema hipotekarnom dužniku iz ugovornog odnosa nastalog nakon nastanka hipoteke, a koji dospijeva za isplatu prije namirenja obaveze za čije je obezbjeđenje hipoteka nastala. U drugom slučaju, prema stavu 2. navedenih odredbi, kontinuiranom hipotekom može se obezbjeđivati potraživanje iz novog ugovornog odnosa nastalog nakon izmirenja obaveze za čije obezbjeđenje je hipoteka nastala do iznosa utvrđenog ugovorom o hipoteci. Shodno navedenim zakonskim odredbama, kontinuirana hipoteka je vrsta hipoteke kojom se obezbjeđuju, do određenog roka i do iznosa utvrđenog ugovorom o hipoteci, dovoljno određena potraživanja (nastala ili uslovna ili buduća) i druga, uslovna i nedovoljno određena potraživanja iz eventualnih ugovornih odnosa hipotekarnog povjerioca i hipotekarnog dužnika. Svrha ustanovljenja kontinuirane hipoteke je u tome da se jednom hipotekom obezbijedi brže, efikasnije i djelotvornije namirenje više potraživanja iz trajnih ugovornih odnosa istih strana i što jednostavnije iskoristi ekonomska vrijednost stvari koja je predmet hipoteke.

Primjenom odredbi čl.9. st.2. Zakona o hipoteci i čl.317. st.2. Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, hipoteka koja je ustanovljena ugovorom od 04.10.2005. godine mogla je obezbjeđivati i kasnije potraživanje iz kasnije zaključenog ugovora o

davanju garancije br.1.2.569/1 od 30.07.2009. godine, za izdatu garanciju od 5.000,00 € i sa rokom važnosti do 01.08.2010. godine, koje je potraživanje je između istih ugovornih strana nastalo nakon što je namireno potraživanje iz osnovnog posla za koji je hipoteka ustanovljena, (garancija na iznos od 30.000,00 €). Jer, ugovorom o kontinuiranoj hipoteci ugovoreno je da se hipotekom mogu obezbjeđivati i potraživanja koje nastanu nakon izmirenja obaveze iz osnovnog posla i određen najveći (maksimalni) iznos do koga nepokretnost opterećena hipotekom služi kao obezbjeđenje od 30.000,00 €.

Iz naprijed navedenog, nesumnjivo proizilazi da se nijesu stekli uslovi da se upisana hipoteka briše, jer tužioci, kao sledbenici hipotekarnog dužnika, nijesu pružili dokaze o namirenju potraživanja od 5.000,00 €, a rok dospelosti je protekao. Cijeneći činjenicu da je ranije zaključenim ugovorom o kontinuiranoj hipoteci ugovoreno obezbjeđenje potraživanja nastalih iz ugovornih odnosa nakon izmirenja obaveza iz ugovornog odnosa za čije je obezbjeđenje je hipoteka nastala, ovaj sud nalazi da nije od uticaja da je kao sredstvo obezbjeđenja, pored bjanko akceptiranih sopstvenih mjenica, nalogodavac prihvatio da uspostavi hipoteku na nepokretnostima hipotekarnog povjerioca, te da posebni ugovor o hipoteci radi obezbjeđenja garancije od 5.000,00 € nije zaključen, jer nije potpisan od strane hipotekarnog dužnika Š. A.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1080/14 od 24.02.2015. godine)

NASLJEDNO PRAVO

**ZAHTJEV ZA SMANJENJE RASPOLAGANJA TESTAMENTOM
–ZASTARJELOST TUŽBE–
(Čl. 42 i 43 Zakona o nasljedjivanju)**

Traženje nužnog dijela od testamentalnih nasljednika predstavlja zahtjev za smanjenje raspolaganja testamentom, koja tužba zastarijeva u roku od tri godine od proglašenja testamenta.

Tužbom radi utvrdjenja ništavosti testamenta prekida se zastarjelost prava tražiti redukciju testamenta da bi se ostvarilo pravo na nužni dio, ali smatra se da zastarjelost nije prekinuta kad je taj postupak okončan odbacivanjem tužbe.

Iz obrazloženja

„Pravilno je odlučio prvostepeni sud kada je za testamentalne nasljednice na zaostavštini pok. D. M., od oca M., rođenog 18.04.1931.godine, koja se sastoji od nepokretne imovine upisane u l.n. br.1654 KO Nikšić, oglasio njegove kćerke I. i M. M.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijanog i prvostepenog rješenja, utvrđeno je da je pred Osnovnim sudom u Nikšiću pokrenut postupak raspravljanja zaostavštine iza smrti D. M., biv. iz B., koji je umro 01.06.2009. godine. Ostavioca su nadživjeli zakonski nasljednici – supruga M., sin M. i kćerke M. i I., kao nasljednici prvog nasljednog reda. Ostavinsku masu čine nekretnine upisane u l.n.br.1654 KO Nikšić. U postupku je utvrđeno i to da je svojeručnim testamentom, koji je proglašen pred tim sudom 23. 07.2009.godine, testator nepokretnu imovinu, upisanu u l.n. 1654 KO Nikšić, ostavio kćerkama I. i M. na po ½ dijela. Ostavilac je u testamentu naveo da je svom sinu M. pokloni za života kuću i zemlju u Nikšiću, dok je svojoj supruzi M. ugovorom o doživotnom izdržavanju ostavio u vlasništvo stan u B., na koji način su oni u potpunosti izmireni. U svojoj nasljedničkoj izjavi zakonski nasljednik M. M. je priznao testament, saglasio se sa istim, ne tražeći nužni dio. Zakonska naslednica M. M. je prvobitno osporila testament, zbog čega je rješenjem upućena na građansku parnicu radi utvrdjenja ništavosti testamenta. Međutim, taj postupak je okončan pravosnažnim rješenjem kojim je njena tužba odbačena zbog stvarne nenadležnosti Prvog opštinskog suda u Beogradu za postupanje po predmetnoj tužbi. Iz spisa proizilazi i to da je supruga ostavioca M., preko svog punomoćnika, na ročištu održanog dana 03.12.2012.godine priznala testament kao punovažan i tražila nužni dio.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrdjenja, prvostepeni sud je zaključio da je pravo zakonske nasljednice M. M. da traži nužni nasljedni dio zastarjelo. Ovo stoga što se, shodno odredbi čl.43 Zakona o nasljedjivanju („Sl. list CG“, br. 74/08), smanjenje raspolaganja testamentom može tražiti u roku od tri godine od proglašenja testamenta.

U konkretnom slučaju taj rok je, imajući u vidu datum proglašenja testamenta, istekao dana 23.07.2012.godine.

I po ocjeni ovog suda, a nasuprot navodima revizije, pravilno zaključuje prvostepeni sud kad nalazi da je nastupila zastarjelost prava tražiti smanjenje raspolaganja testamentom u odnosu na zakonsku naslednicu M. M.

Jer, traženje nužnog dijela od testamentalnih nasljednika predstavlja zahtjev za smanjenje raspolaganja testamentom. To traženje zastarijeva u smislu čl.43 Zakona o nasljedjivanju u roku od tri godine od proglašenja testamenta.

Kako je u konkretnom slučaju testament proglašen dana 23.07.2009. godine, a zakonska naslednica M. M., preko svog punomoćnika, tražila nužni dio na zapisniku pred Osnovnim sudom u Nikšiću dana 03.12.2012. godine, to je rok u kojem je ista mogla tražiti pravo na nužni dio istekao dana 23.07.2012. godine, kad je i nastupila zastarjelost zahtjeva za smanje raspolaganja testamentom.

Bez uticaja je činjenica, na kojoj se isistira u reviziji, da je predmetni postupak raspravljanja zaostavštine bio u prekidu zbog upućivanja zakonske nasljednice M. M. na pokretanje redovne građanske parnice radi utvrdjenja ništavosti testamenta. Ovo imajući u vidu ishod tog postupka, odnosno da je taj postupak okončan donošenjem pravosnažnog rješenja kojim je njena tužba odbačena.

Naime, tužbom radi utvrdjenja ništavosti testamenta prekida se zastarjelost prava tražiti redukciju testamenta da bi se ostvarilo pravo na nužni dio. Međutim, smatra se da zastarjelost nije ni prekinuta kad je taj postupak okončan odbacivanjem tužbe, kao što je ovdje slučaj.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 475/15 od 27.05.2015. godine)

NIŠTAVOST USMENOG TESTAMENTA (Član 73 Zakona o nasljedjivanju)

Nepostojanje izuzetnih prilika u vrijeme sačinjavanja usmenog testamenta pred svjedocima, čini testament ništavim.

Iz obrazloženja

„Tužilja je u ovom sporu tražila da se utvrdi da je usmeni testament dat pred svjedocima ništav i da se zaostavština testatorke raspravi po zakonu između zakonskih naslednika.

Nižestepeni sudovi su zaključili da nijesu postojale izuzetne prilike koje bi onemogućile testatorku da sačini pismeni testament, a zbog kojih bi testatorka mogla izjaviti poslednju volju usmeno pred dva svjedoka, kako to propisuje odredba čl.73. Zakona o nasljeđivanju („Sl. list SFRJ“, br. 4,76, 10/76, 22/78 i 34/86). Ovakav zaključak nižestepeni sudovi su temeljili na utvrđenim činjenicama u postupku pred prvostepenim sudom da je testatorka pok.V. K., dana 26.04.2003. godine, kada je u večernjim časovima pozvala svjedoke i pred istima izjavila svoju poslednju volju da raspolaže svojom imovinom u korist tuženih-sina i unuka, bila čila, vesela, puna energije i da glavobolja na koju se žalila nije ukazivala na opasnost od smrti. Inače, pok.V. K. je narednog dana (27.04.2003. godine) prebačena u bolnicu u Risnu u besvjesnom stanju, gdje je preminula 28.04.2003. godine.

Pored iznijetog, nižestepeni sudovi su utvrdili da je testatorka bila pismena što upućuje da je mogla sačiniti pismeni testament, a iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke, datih u postupku pred prvostepenim sudom na osnovu medicinske dokumentacije za testatorku, utvrđeno je da je pok.V. K. bila dugogodišnji dijabetičar, da je postojala mogućnost da na dan sačinjavanja usmenog testamenta sačini i pismeni testament. Jer, vještak P. M. je dao mišljenje da jaka glavobolja predstavlja simptom i uvod u stanje moždanog udara, ali da u konkretnom slučaju takvo stanje kod testatorke u vrijeme davanja izjave poslednje volje nije praćeno medicinskom dokumentacijom, te ukoliko je postojalo može se cijeliti kao iznenadna okolnost. Pojašnjavajući dati nalaz na ročištu pred prvostepenim sudom vezano za prigovore tuženih, vještak se izjasnio da ukoliko je kod testatorke postojala intenzivna glavobolja praćena mučninom, nesvjesticom, slabošću ruku i nogu, to bi predstavljalo vjerovatnoću otežavajućih okolnosti za sastavljanje bilo kakvog testamenta i zavisno od intenziteta takva glavobolja je mogla izazivati osjećaj straha i predosjećaj bliske smrti.

Ovako utvrđene činjenice po nalaženju nižestepenih sudova ukazuju da nije bilo smetnji da testatorka pok. V. K. sačini svojeručni testament ili pismeni testament pred svjedocima, zbog čega su utvrdili da je usmeni testament pred svjedocima ništav i usvojili tužbeni zahtjev na način kako to proizilazi iz izreke prvostepene presude.

Po nalaženju ovog suda, pravni zaključak nižestepenih sudova je pravilan i isti se ne dovodi u sumnju istaknutim navodima u reviziji. Jer, nižestepeni sudovi su na

pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo iz odredbe čl.73. Zakona o nasljeđivanju ("Sl.list SFRJ", br.4/76, 22/78 i 34/86), koje je mjerodavno pravo u vrijeme sačinjavanja usmenog testamenta. Naime, nižestepeni sudovi su ocijenili da nijesu postojale izuzetne prilike za sačinjavanje usmenog testamenta da bi se priznala njegova punovažnost, a ovakav zaključak zasnovali su na nalazima vještaka medicinske struke, da testatorka, iako dugogodišnji bolesnik od šećerne bolesti, u vrijeme sačinjavanja usmenog testamenta nije bila takvog zdravstvenog stanja da bi njeno subjektivno stanje i predosjećaj bliske smrti opravdavalo sačinjavanje izjave poslednje volje u usmenoj formi, kao jedinoj mogućoj formi u datim uslovima. Naprotiv, sudovi su izveli pravilan zaključak da zdravstveno stanje pok. K. u vrijeme sačinjavanja usmenog testamenta je bilo takvo da nije bilo smetnji da sačini svojeručni testament ili pismeni testament pred svjedocima kojim bi raspolagala svojom imovinom.

Ukazivanje tuženih tokom spora da testatorka usled lošeg zdravstvenog stanja koje je bilo prisutno i prije sačinjavanja usmenog testamenta, koje navode ponavljaju i u reviziji, nije bila sposobna da stavi potpis na zahtjev za izdavanje lične karte, nijesu od uticaja na drugačiji zaključak. Iznošenjem ove činjenice revidenti žele da dokažu tvrdnju da je loše zdravstveno stanje testatorke bilo prisutno mnogo prije izjavljivanja poslednje volje, čime osporavaju zaključak nižestepenih sudova da nijesu postojale izuzetne prilike u kojima je testatorka jedino mogla sačiniti usmeni testament. Međutim, nasuprot ovim revizijskim navodima, ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak koji su izveli nižestepeni sudovi da se nije radilo o izuzetnim prilikama za sastavljanje usmenog testamenta, jer za punovažnost usmenog testamenta, kao vanrednog oblika zavještanja, potrebno je postojanje izuzetnih prilika u objektivnom i subjektivnom smislu. Samim tim, bolest i životno doba testatorke, sami za sebe, ne mogu se smatrati izuzetnim prilikama, ako je prema mjestu gdje je testatorka živjela i prema sredini u kojoj se kretala objektivno i subjektivno imala mogućnost da sastavi pismeni testament. U konkretnom slučaju, imajući u vidu da je pok.V. K. preduzimala radnje za dobijanje lične karte nedugo prije sačinjavanja testamenta (14.03.2003. godine), ovaj sud nalazi da je imala mogućnost da sastavi pismeni testament, te da se nije radilo o izuzetnim prilikama za sastavljanje usmenog testamenta i pored činjenice da je smrt testatorke nastupila nedugo nakon sačinjavanja ovog testamenta.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 69/15 od 24.02.2015. godine)

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU
(Član 117 Zakona o nasljedjivanju)

Ugovor o doživotnom izdržavanju nije samo teretni ugovor obligacionog prava kojim se priznaje pravo svojine, već je to ugovor nasljedno pravnog karaktera, budući da se iz nasljedja isključuju nužni nasljednici, a prenos prava svojine odlaže do smrti primaoca izdržavanja.

Imovina kojom je raspolagano ugovorom o doživotnom izdržavanju ne ulazi u zaostavštinu.

Iz obrazloženja

„Iz činjeničnog utvrdjenja prvostepenog suda proizilazi da su tužena, kao davalac izdržavanja, i pok. S. D., majka stranaka u sporu, kao primalac izdržavanja zaključile Ugovor o doživotnom izdržavanju koji je ovjeren od strane Osnovnog suda u Podgorici pod Ov.br.206/95 od 07.04.1995. godine. Navedeni ugovor je pravno valjan posao i kao takav bio je, nakon smrti primaoca izdržavanja, osnov za upis tužene kao vlasnika na predmetnim nekretninama kod nadležnog organa za katastar. U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude tužilac nije dokazao da je učestvovao bilo radom, bilo putem novčanih ulaganja u uvećanju vrijednosti imovine koja je navedenim ugovorom prenijeta na tuženu, jer je njegove tvrdnje da je učestvovao u izgradnji podruma predmetne kuće u svom iskazu opovrgnuo svjedok M. J., koji svjedok je predložen od strane tužioca. Takođe, tužilac nije dokazao da krivicom tužene nije riješio stambeno pitanje i da mu je tužena skrivila štetu u iznosu od 30.000,00€ koja predstavlja iznos zakupnine koji je plaćao u periodu od 27 godina kao podstanar.

Kod izloženog, i po mišljenju ovog suda, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužiocu ne pripada pravo na nasledni dio iza smrti majke budući da imovina kojom je pok. S. D. raspolagala ugovorom o doživotnom izdržavanju ne ulazi u njenu zaostavštinu.

Naime, ugovor o doživotnom izdržavanju nije samo teretni ugovor obligacionog prava kojim se priznaje pravo svojine, već je to ugovor naslednopravnog karaktera, budući se iz nasljedja isključuju nužni nasljednici, a prenos prava svojine odlaže do smrti primaoca izdržavanja. Dakle, momentom smrti pok. S. D. tužena je postala vlasnik predmetne imovine, koja i ne predstavlja zaostavštinu pok. D., radi čega tužilac po osnovu nasljedja i ne može polagati pravo na istu.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 71/15 od 19.03.2015. godine)

PUNOVAŽNOST UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU
(Član 117 stav 2 i 3 Zakona o nasljedivanju)

Forma je pretpostavka nastanka i punovažnosti ugovora o doživotnom izdržavanju.

Ako je ugovor o doživotnom izdržavanju sastavljen u pismenom obliku, ovjeren od sudije koji je prilikom ovjere pročitao ugovor, upozorio ugovarače na posljedice ugovora, a tužilac nije dokazao da isti nije potpisan od strane primaoca izdržavanja, ugovor o doživotnom izdržavanju je valjan pravni posao koji proizvodi pravno dejstvo.

Iz obrazloženja

„Tužilac je zahtjev temeljio na tvrdnji, da sporni ugovor o doživotnom izdržavanju nije potpisao primalac izdržavanja - pok. otac stranaka F. D.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude je utvrđeno da su stranke braća, a djeca pok. F. D., koji je umro 04.07.2013. godine, te da je tuženi, u svojstvu davaoca izdržavanja sa ocem, kao primaocem izdržavanja zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju ovjeren od strane suda Ov.I br.10765/98 od 10.09.1998. godine. Iz nalaza i mišljenja vještaka grafološke struke, proizilazi da se angažovani vještak, na osnovu dostavljenog nespornog materijala za analizu potpisa sada pok. F. D., nije mogao pouzdano izjasniti o autentičnosti njegovog potpisa na ugovoru o doživotnom izdržavanju Ov.br.10765/98.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrdjenja, nižestepeni sudovi su zaključili da je sporni ugovor ništav, jer je isti zaključen suprotno odredbi čl.189. st.2. Zakona o vanparničnom postupku ("Službeni list RCG", br.34/86 i br.5/87) koji je važio u vrijeme nastanka spornog odnosa, a kojim je propisano da se identitet stranaka, u situaciji kad sudija ne poznaje stranku utvrđuje javnom ispravom i iskazom jednog svjedoka. Kako identitet stranaka pored lične karte, u konkretnom nije bio potvrđen i iskazom jednog svjedoka, nižestepeni sudovi su zaključili da je sporni ugovor apsolutno ništav, pa su sledstveno tome usvojili tužbeni zahtjev.

Medjutim, osnovano se ukazuje revizijom da je izloženi zaključak pogrešan i da su presude nižestepenih sudova donesene uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Naime, nasuprot izloženom stanovištu nižestepenih sudova ugovor o doživotnom izdržavanju Ov.br.10765/98 od 10.09.1998. godine je pravno valjan. Ovo sa razloga, jer je isti zaključen u skladu sa odredbom čl.117. st.2 i 3. Zakona o nasljedivanju ("Službeni list SRCG", br.4/76, 10/76, 22/78 i 34/86) koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja i ovjere spornog ugovora, a kojom je propisano da ugovor o doživotnom izdržavanju mora biti sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od

sudije i da će prilikom ovjere sudija pročitati ugovor o upozoriti ugovorače na posljedice ugovora.

Saglasno citiranoj zakonskoj odredbi, za pravnu valjanost ugovora o doživotnom izdržavanju, potrebno je da budu ispunjene formalno - pravne pretpostavke i to pismeni oblik i ovjera, koju mora da izvrši sudija. Dakle, radi se o strogo formalnom ugovoru i forma je pretpostavka nastanka i punovažnosti ugovora. Kako, u konkretnom tužilac nije dokazao istaknuti razlog ništavosti - da sporni ugovor nije bio potpisan od strane primaoca izdržavanja, a kod činjenice da je ugovor zaključen i ovjeren u skladu sa naprijed citiranom zakonskom odredbom, to se po nalaženju ovog suda radi o pravno valjanom ugovoru, koji proizvodi pravno dejstvo, zbog čega je presude nižestepenih sudova valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 425/15 od 22.04.2015. godine)

LEGITIMACIJA U SPORU ZA RASKID UGOVORA
O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU
(Član 120 st. 1 i 3 Zakona o nasljedjivanju)

Pravo tražiti raskid ugovora o doživotnom izdržavanju, u slučaju kada davalac ne izvršava svoje ugovorne obaveze, je imovinsko pravo koje momentom smrti primaoca izdržavanja prelazi na njegove nasljednike, te lice koje nije nasljednik primaoca izdržavanja nije legitimisano da zahtijeva raskid ugovora o doživotnom izdržavanju.

Iz obrazloženja

„Zahtjev tužbe za raskid ugovora o doživotnom izdržavanju koji je zaključen između N. R.-Č., kao primaoca izdržavanja i tužene, kao davaoca izdržavanja, ovjeren kod Osnovnog suda u Herceg Novom, R. br. 87/2000 od 23.03.2000. godine, zasnovan je na tome da obaveze iz istog od strane davaoca izdržavanja nijesu izvršavane. Tužbu u predmetnoj pravnoj stvari podnijela je primalac izdržavanja nakon čije smrti je postupak prekinut i nastavljen preuzimanjem parnice od strane tužioca. Primalac izdržavanje je nakon zaključenja predmetnog utgovora o doživotnom izdržavanju stanom koji je bio predmet ugovora raspolagala u korist tužioca 2003. godine testamentom, a nakon toga 2008. godine istim stanom, takodje, u korist tužioca ugovorom o doživotnom izdržavanju.

Prvostepeni sud smatra da je tužilac, kao zainteresovano lice, legitimisan da traži raskid predmetnog ugovora o doživotnom izdržavanju i uz zaključak da nijesu ispunjeni uslovi za raskid ugovora, jer je primalac izdržavanja odbio da primi izdržavanje, s pozivom na odredbu člana 120 st. 1 i 3 Zakona o nasljedjivanju odbija tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud nalazi da je tužbeni zahtjev neosnovan zbog toga što tužilac nije legitimisan da traži raskid predmetnog ugovora.

Po ocjeni ovog suda, pravilno nalazi drugostepeni sud da je predmetni zahtjev neosnovan zbog nepostojanja legitimacije na strani tužioca. Ovo sa razloga što je pravo tražiti raskid ugovora o doživotnom izdržavanju u slučaju kada davalac ne izvršava svoje ugovorne obaveze imovinsko pravo koje momentom smrti primaoca izdržavanja prelazi na njegove nasljednike, te tužilac koji nije nasljednik primaoca izdržavanja, sada pok. N. R.-Č., nije legitimisan da zahtijeva raskid ugovora o doživotnom izdržavanju koji je ista zaključila sa tuženom. Stoji činjenica da je sada pok. N. R.-Č. istim stanom koji je bio predmet ugovora o doživotnom izdržavanju zaključenim sa tuženom raspolagala u korist tužioca testamentom pred svjedocima od 09.09.2003. godine, ali kako je nakon toga, 2008. godine u korist tužioca raspolagala istim stanom ugovorom o doživotnom izdržavanju, to tužilac nije testamentalni nasljednik N. R.-Č., jer je testament opozvan zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju 2008. godine. Osim toga, kad isto lice zaključi ugovor o doživotnom

izdržavanju, pa potom za istu imovinu sastavi testament ima se uzeti da je punovažan ugovor o doživotnom izdržavanju, kao teretni pravni posao.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 208/15 od 12.05.2015. godine)

OBIM ODGOVORNOSTI NASLJEDNIKA
ZA DUGOVE OSTAVIOCA
(Član 140 Zakona o nasljeđivanju)

Bez obzira da li je izvršena dioba nasljedstva nasljednici odgovaraju za dugove ostavioca do vrijednosti naslijeđene imovine i njihova obaveza je solidarna.

Iz obrazloženja

„Odlučujući u ovom sporu nižestepeni sudovi su, po nalaženju ovog suda, pravilno utvrdili da je prethodnik tužilaca M. S. dao na zajam prethodniku tuženih Đ. M., iznos od 350.000,00 € dana 06.06.2007. godine, sa rokom vraćanja do 06.06.2007. godine, o čemu je zajmoprimac potpisao izjavu u prisustvu svjedoka. U postupku je utvrđeno da zajam nije vraćen zajmodavcu. Tuženi su oglašeni za naslednike pok.Đ. M. rješenjem II Opštinskog suda u Beogradu O.br.3537/06 od 02.11.2006. godine, na nepokretnostima u KO Sveti Stefan i upisani kao nosioci prava sukorišćenja u idealnim djelovima od po 1/2, a prvostepeni sud je preko vještaka ekonomsko finansijske struke utvrdio da vrijednost naslijeđene imovine iznosi 362.721,58 €.

Nižestepeni sudovi su, na pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili odredbu čl.140. st.1. Zakona o nasljeđivanju, kada su usvojili tužbeni zahtjev kao osnovan. Jer, iz okolnosti da je prethodnik tužilaca dao prethodniku tuženih na zajam iznos od 350.000,00 € i o tome potpisao izjavu, proizilazi zaključak nižestepenih sudova o postojanju zajma između prethodnika stranaka. Shodno odredbi čl.562. ZOO (Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89 i „Sl. list SRJ“, br. 31/93), koji je mjerodavno pravo u ovom sporu, zajmoprimac je dužan vratiti u ugovorenom roku istu količinu stvari, iste vrste i kvaliteta. Obaveza tuženih proizilazi iz odredbe čl.140. Zakona o nasljeđivanju, kojom je propisano da naslednik odgovora za dugove ostaviočeve do vrijednosti naslijeđene imovine, bez obzira da li je izvršena dioba nasljedstva i njihova obaveza je solidarna. Stoga su nižestepeni sudovi pravilno usvojili tužbeni zahtjev i obavezali tužene na solidarnu isplatu utuženog iznosa tužiocima.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 533/15 od 23.06.2015. godine)

OBIM ZAOSTAVŠTINE

Obim zaostavštine utvrđen u pravosnažno okončanom postupku ne može se mijenjati.

Iz obrazloženja

„Ostavinski postupak iza smrti pok. P. M. pokrenut je dana 14.10.1977. godine i prekinut rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju, kojim je zakonski naslednik M. V. upućen na parnicu radi utvrđenja obima zaostavštine pok. P. M.

Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Bijelom Polju P.br.1128/92 od 08.04.1993. godine utvrđeno je što predstavlja zaostavštinu pok. P. M. Nakon toga donijeto je rješenje kojim je izvršena raspodjela imovine iza smrti imenovane.

Pobijanim rješenjem oglašeni su naslednici na osnovu zakona i testamenta i donijeto je saglasno datim nasledničkim izjavama, naslednika koji su konkurisali na nasljedje. Navodima revizije ne dovode se u pitanje utvrđeni naslednički djelovi pa su stoga neprihvatljivi navodi da nije na pravilan način utvrđen obim zaostavštine i ukazivanje da pojedine parcele nijesu pripadale suprugu pok. P. M., već je ona to naslijedila od svog oca, ovo zato što je postupak utvrđenja obima zaostavštine ostavilje P. M. pravosnažno okončan i ne može se utvrđenje iz presude P.br.1128/92 od 08.04.1993. godine, mijenjati u ovom postupku.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 12/15 od 03.04.2015. godine)

DIOBA NEPOKRETNOSTI
(Čl. 173 – 180 Zakona o vanparničnom postupku i čl. 16 ZOSPO)

U postupku fizičke diobe može se dijeliti samo zajednička imovina učesnika u postupku.

Iz obrazloženja

„Prvostepeni sud je diobu izvršio na osnovu faktičkog stanja na terenu, ne uzimajući u obzir dio kat.parc. br.2403 KO Topla, koji se faktički nalazi van okvira izgrađenog betonskog zida i čini cjelinu sa kat. parcelama br.2404 i 2405. Diobom na način kako je prihvaćena u izreci, predlagачu pripada i dio kat. parc. br.2401/2 koji po prirodi predstavlja betonski put i upisan je na Opštinu Herceg Novi, te dio kat parcele br.2402/3 koja je upisana na treća lica.

Drugostepeni sud je u cjelosti prihvatio diobu izvršenu na navedeni način, a koja odgovara varijanti 2 koja se nalazi u prilogu zajedničkog nalaza i mišljenja vještaka geodetske i građevinske struke koja je uradjena prema faktičkom stanju nepokretnosti, nalazeći da činjenica da diobom nije obuhvaćen dio nepokretnosti na kojem su učesnici ovog postupka suvlasnici, a radi se o dijelu ove parcele koja sa kat. parcelama br.2404 i 2405 čini cjelinu i van okvira je izgrađenog betonskog zida, nije od uticaja na predmetni postupak, jer učesnici ovog postupka ne vode postupak oko tog dijela suvlasničke stvari koji je formalno na njih upisan, a faktički je u posjedu vlasnika kat. parc. 2404 i 2405. Stoga, po mišljenju tog suda, nije bilo mjesta prekidu postupka u smislu čl.175 st.1 Zakona o vanparničnom postupku. Sa istih razloga nalazi da je bez uticaja to što je u odnosu na suvlasničku stvar u l.n. KO Topla u odnosu na površinu od 192 m² upisan teret „zabrane otudjenja i opterećenja“. Isto tako nalazi da to što je predlagачu u dio pripao dio kat. parc. br.2401/2 koji po prirodi predstavlja betonski put i upisan je na Opštinu Herceg Novi, te dio kat. parc. br.2402/3 koja je upisana na treća lica nije od uticaja na pravilnost i zakonitost prvostepene odluke, jer je dioba izvršena na osnovu faktičkog stanja i bila bi od značaja da se predloženom načinu diobe protivi predlagач.

Medjutim, ovakvo rezonovanje nižestepenih sudova ne može se prihvatiti.

U postupku diobe zajedničkih stvari ili imovine sud shodno odredbama čl. 173-180 Zakona o vanparničnom postupku utvrđuje uslove i način diobe tih stvari, a u skladu sa posebnim materijalno pravnim propisima. Da bi se postupak diobe mogao pokrenuti potrebno je da se nesumnjivo radi o zajedničkoj stvari odnosno imovini na kojoj više lica imaju pravo svojine ili drugo stvarno pravo.

Shodno odredbi čl.16 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, koji je važio u vrijeme podnošenje predmetnog predloga za fizičku diobu, svaki suvlasnik može zahtijevati da sud izvrši diobu stvari u vanparničnom postupku.

Dakle, u skladu sa navedenim odredbama, predmet fizičke diobe su stvari koje su svojini suvlasnika, a koji pravni pristup nije imao prvostepeni sud prilikom odlučivanja.

Naime, diobom izvršenom u skladu sa faktičkim stanjem na terenu, koje nije u saglasno sa podacima katastra, predlagачu je u dio pripao, osim suvlasničkog dijela na kat. parc 2403 KO Topla, i dio kat. parcele br.2401/2 koji po prirodi predstavlja betonski put i upisan je na Opštinu Herceg Novi, kao i dio kat. parcele br.2402/3 koja je upisana na treća lica, dakle i dio zemljišta na kojem nema pravo svojine pa je vršeći diobu na navedeni način, osim imovine učesnika ovog postupka, dijeljena i imovina trećih lica što je u suprotnosti sa odredbom čl.16 ZOSPO, kao i odredbom čl.173 Zakona o vanparničnom postupku.

Stoga se ne može prihvatiti rezon drugostepenog suda da bi ta činjenica bila od značaja da se na nju pozvao predlagач kome je u dio pripao dio nepokretnosti u vlasništvu trećih lica, a ne protivpredlagач, jer se dijeliti može samo zajednička imovina učesnika u postupku.

Osim toga, odlučujući na navedeni način prvostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367 st.2 tač15 ZPP, na šta se s pravom revizijom ukazuje, jer je izreka rješenja nerazumljiva, a rješenje neizvršivo, jer se ne može sprovesti u katastru budući je diobom obuhvaćen i dio zemljišta koje nije u vlasništvu stranaka.

Iz spisa proizilazi da diobom u varijanti 2 nalaza vještaka nije obuhvaćen dio nepokretnosti na kojem su učesnici ovog postupka suvlasnici, a radi se o dijelu kat. parcele 2403 KO Topla koja je u faktičkom posjedu trećih lica- vlasnika kat parc.2404 i 2405 KO Topla.

Iz spisa proizilazi da je s tim u vezi u dokaznom postupku pred prvostepenim sudom izvršen uvid u spise predmeta Osnovnog suda Herceg Novi R. br. 246/06, ali taj dokaz nije cijenjen pa rješenju u ovom dijelu nedostaju razlozi zbog čega se ne može ispitati. Riječ je o postupku koji je vođen radi obezbjeđenja dokaza po predlogu stranaka iz ovog postupka u odnosu na protivpredlagачe, suvlasnike susjednih parcela 2404 i 2405 KO Topla, a zbog činjenice da je protivpredlagач izvršio pomjeranje granica i izveo odredjene radove na parceli predlagачa pa je prvostepeni sud trebao utvrditi da li je nesporna granica na sjeveru predmetne parcele.

Sa svega izloženog, zaključak drugostepenog suda da medju strankama nema spora što je predmet diobe, te da nema mjesta primjeni odredbe čl.175 st.1 ZVP i prekidu postupka za sad se ne može prihvatiti.

Takodje, osnovano se revizijom ukazuje da u postupku nije na nesumnjiv način utvrđeno da li je predmetna kat. parcela i urbanistička parcela, a na koje okolnosti je trebao da se izjasni vještak građevinske struke što je izostalo.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1066/14 od 02.04.2015. godine)

PORODIČNO PRAVO

VRŠENJE RODITELJSKOG PRAVA
–POVJERAVANJE DJETETA OCU–
(Član 78 stav 3 i čl. 79 Porodičnog zakona)

Mišljenje Centra za socijalni rad da otac može da pruži materijalnu sigurnost i osigura budućnost djeteta, da je svjestan značaja obezbjeđivanja svih životnih i zdravstvenih potreba za pravilan i potpun psihofizički razvoj, da majka nastupa dezorganizovano kako u mišljenju tako i u svojim aktivnostima i prvenstveno govori o svojim ličnim potrebama koje su uslovile javljanje potrebe da dijete pridobije uz sebe uz stalno optuživanje oca, osnov je za odluku suda da se dijete povjeri ocu radi vršenja roditeljskog prava.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi su, na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja u postupku pred prvostepenim sudom, pravilno primijenili materijalno pravo odlučujući o tome koji od roditelja će samostalno vršiti roditeljsko pravo nad djetetom nakon razvoda braka stranaka u ovom sporu i o doprinosu za izdržavanje mlmb. djeteta od strane roditelja koji samostalno ne vrši roditeljsko pravo.

Naime, pravilnom primjenom odredbe čl.78. st.3. Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07), nižestepeni sudovi su odlučili da, u nedostatku sporazuma stranaka-roditelja o vršenju roditeljskog prava, roditeljsko pravo nad mlmb. sinom stranaka D. H., rođenim __.__.____. godine vrši tuženi - otac. Svoju odluku temeljili su na nalazu i mišljenju i dopuni nalaza i mišljenja Centra za socijalni rad, koji se bez osnova dovodi u sumnju revizijskim navodima. Centar za socijalni rad Opština Pljevlja i Žabljak je dao nalaz i mišljenje u postupku pred prvostepenim sudom od 23.06.2014. godine. U mišljenju tim Centra je naveo da nije u mogućnosti predložiti konkretno rješenje kome od roditelja povjeriti mlmb. dijete iz razloga što bi život u postojećim okolnostima (stambenim) produbio konflikte koji su i ranije postojali, a što nije u najboljem interesu djeteta, kao i da je nemoguće definisati model kontaktiranja mlmb. djeteta sa roditeljem koji ne bude vršio roditeljsko pravo, s obzirom na situaciju i življenje supružnika u postojećim okolnostima. U dopuni mišljenja od 04.09.2014. godine, koju je zatražio prvostepeni sud, Centar se izjasnio da oba roditelja posjeduju iste kapacitete, ali da ih razlikuje to da otac može da pruži materijalnu sigurnost i osigura budućnost djeteta, da je svjestan značaja obezbjeđivanja svih životnih i zdravstvenih potreba za pravilan i potpun psihofizički razvoj mlmb. djeteta, majka nastupa dezorganizovano kako u mišljenju tako i u svojim aktivnostima, prvenstveno govori o svojim ličnim potrebama koje su uslovile javljanje potrebe da dijete pridobije uz sebe uz stalno optuživanje oca za cjelokupan razvoj događaja. Sa stanovišta dobro psihofizičkog razvoja djeteta dato je mišljenje da je neophodno da dijete ima lične odnose sa oba roditelja, a pri činjenici da roditelji nakon razvoda planiraju da nastave da žive pod istim krovom, oba roditelja će biti dostupna djetetu, pa je predloženo da kontaktiranje roditelja kome dijete ne bude povjereno veže se za vrijeme u kom se

dijete vraća iz škole sa ciljem da se dijete prihvati i da mu se pomogne pri učenju, a raspored ovakve brige o djetetu uskladi isključivo sa radnim obavezama roditelja.

Imajući u vidu mišljenje Centra za socijalni rad, nižestepeni sudovi su, i po mišljenju ovog suda pravilno primijenili materijalno pravo kada su samostalno vršenje roditeljskog prava povjerili ocu - tuženom, kao i odredili model kontakta djeteta sa tužiljom - majkom, shodno odredbi čl.79. st.3. Porodičnog zakona, koja odluka je uslovljena činjenicom da stranke i nakon razvoda braka planiraju da nastave da žive pod istim krovom.

Tužilja u reviziji bez osnova osporava odluku suda o vršenju roditeljskog prava, jer je ista u svemu i pravilno utemeljena na datom mišljenju stručnog tima, zasnovana na pravilnoj primjeni odredbi Porodičnog zakona i Konvencije o pravima djeteta, i ista je u najboljem interesu djeteta stranaka.

Revizijski navodi da je odluka o vršenju roditeljskog prava nejasna jer se ne može zaključiti da li je vršenje roditeljskog prava određeno zajednički - za oba roditelja, ili se radi o samostalnom vršenju roditeljskog prava, nijesu osnovani. Ovo iz razloga što je izreka prvostepene presude u tom dijelu jasna i iz iste se nesumnjivo zaključuje da je mlđb. dijete stranaka povjereno ocu - tuženom radi vršenja roditeljskog prava, koja odluka je uslovljena nedostatkom sporazuma roditelja o zajedničkom vršenju roditeljskog prava.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 422/15 od 21.04.2015. godine)

NEPOSTOJANJE RAZLOGA ZA LIŠENJE
RODITELJSKOG PRAVA
(Član 87 Porodičnog zakona)

Nema mjesta lišenju roditeljskog prava roditelja sa kojim maloljetno dijete živi, a koji roditelj vodi adekvatnu brigu o djetetu, ako je isti sprečavao održavanje kontakta djeteta i roditelja sa kojim dijete ne živi zbog bolesti djeteta koja iziskuje poseban tretman.

Iz obrazloženja

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je predlog za lišenje roditeljskog prava protivnice predlagača nad mldb. A., rođenom __.__.____. godine. Predlagač je svoj zahtjev temeljio na tvrdnji, da je protivnica predlagača grubo zanemarila vršenje roditeljske dužnosti, sprečavajući predlagača da održava lične odnose sa mldb. djetetom, sa kojim ne živi.

Odlučujući o predlogu predlagača, nižestepeni sudovi su temeljeći svoju odluku na izvještaju stručnog tima Centra za socijalni rad Opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin od 14.04.2014. godine i izjašnjenju predstavnika stručnog tima, a pri tom se rukovodeći najboljim interesom mldb. djeteta zahtjev odbili, kao neosnovan.

I po nalaženju ovog suda nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo, kada su odlučili na izloženi način.

Naime, iz izvještaja stručnog tima Centra za socijalni rad je utvrđeno da protivnica predlagača vodi adekvatnu brigu o mldb. A., da zadovoljava njene bazične potrebe uključujući potrebe, za hranom, higijenom, emocionalnom sigurnošću, obrazovanjem kao i njene specifične potrebe nastale usled njene bolesti - "dijabetes melitus", da je ista apsolutno svjesna uloge oca i da je pozitivno motivisana da omogući kontakt sa ocem. Osim toga, iz izvještaja stručnog tima proizilazi da mldb. kćerka stranaka nije izložena negativnim sadržajima vezanim za oca, a da je otac izrazito motivisan za ostvarivanje kontakta sa mldb. djetetom. Stručni tim je bio mišljenja da nije svrshishodno lišiti roditeljskog prava protivnicu predlagača.

I po nalaženju ovog suda, a nasuprot navodima revizije izvještaj Centra za socijalni rad predstavlja valjanu podlogu za donošenje pravilne i zakonite odluke u ovoj pravnoj stvari, jer je isti dat nakon savjetodavnog - dijagnostičkog rada sa porodicom, više obavljenih intervjuja, savjetodavnih razgovora sa strankama i mldb. djetetom, opservacije i timske konsultacije.

Dakle, stoji činjenica da je protivnica predlagača sprečavala održavanje ličnih odnosa djeteta i predlagača, kao roditelja sa kojim ne živi, koji predstavlja jedan od razloga koji bi se podveo pod pojam grubog zanemarivanja dužnosti u smislu čl.87. st.3. u vezi st.1. Porodičnog zakona ("Službeni list RCG", br.1/07).

Medjutim, i po nalaženju ovog suda sprečavanje održavanje kontakta, koji je dijelom uzrokovao brigom za zdravlje mldb. kćerke, koja je zbog dijagnostikovane

bolesti iziskivala posebni tretman, a da pri tom majka - protivnica predlagača vodi adekvatnu brigu o djetetu, u konkretnom slučaju i po nalaženju ovog suda nema mjesta lišenju roditeljskog prava roditelja sa kojim mldb. A. živi u smislu čl.87. st.1. Porodičnog zakona.

Odredbom čl.357. st.1. Porodičnog zakona je propisano da u sporu za zaštitu prava djeteta i u sporu za vršenje roditeljskog prava, sud je uvijek dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta, a u najboljem interesu djeteta je da se protivnica predlagača ne liši roditeljskog prava nad mldb. djetetom.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 608/15 od 09.06.2015. godine)

NOVČANA NAKNADA
ZA OBAVLJANJE DUŽNOSTI STARAOCA
(Član 212 Porodičnog zakona)

O pravu na naknadu troškova učinjenih u vršenju dužnosti staraoca, koja naknada se ne može utvrditi retroaktivno, odlučuje upravni organ, a ne sud.

Iz obrazloženja

„Predmetnom tužbom, tužilja traži, da se utvrdi da istoj pripada pravo na novčanu naknadu na ime opravdanih troškova učinjenih u vršenju dužnosti staratelja za period od 01.03.2007 do 01.02.2013.godine.

Iz predmetnih spisa proizilazi, da je rješenjem JU Centra za socijalni rad za Opštine Bar i Ulcinj br. 0102-357 od 01.03.2007. godine, V. S. iz P. ostaje i dalje pod starateljstvom, razriješen dužnosti staralac V. M. iz P. zbog smrti istog a istoj za staraoca postavljena V. R. iz P., ovdje tužilja, za koju je navedeno da ima lična svojstva i sposobnosti potrebne za vršenje dužnosti staraoca. Ovim rješenjem, pored ostalog stavljeno je van snage rješenje istog centra br. 0102-1196 od 03.07.1996. godine. Tužilja je aktom br. 0102-1425 od 23.04.2013. godine, od strane navedenog centra obaviještena da je njen zahtjev za novčanu naknadu za obavljanje dužnosti staraoca usvojen i to rješenjem br. 0102-507 od 20.02.2013. godine, da je ista to rješenje primila 27.02.2013. godine, da na njega nije izjavila žalbu i da je postalo pravosnažno. Ovim obavještenjem Centar za socijalni rad obavještava punomoćnika tužilje na navedeni način kao i da je tužilji utvrđena novčana naknada u iznosu od 200 € mjesečno što je u visini troškova smještaja u ustanovu Socijalne i dječije zaštite. Prema ovom aktu ista je obaviještena da se naknada ne može utvrditi retroaktivno za period od nekoliko godina. Proizilazi da tužilja tužbom upravo traži da joj tuženi za taj period retroaktivno plati iznose novčane naknade za obavljanje dužnosti staraoca, kao i da se utvrdi pravo na tu naknadu.

Kod takvog stanja stvari, pravilno su nižestepeni sudovi zahtjev tužioca odbili kao neosnovan. Jer, shodno čl. 212. Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07)propisano je, da staralac ima pravo na naknadu troškova učinjenih u vršenju dužnosti i da visinu utvrđuje organ starateljstva. Dakle, radi se o zahtjevu o čijem pravu odlučuje upravni organ, a ne sud. Kako je tužilja propustila da traži takvu naknadu, onda njeno pravo nije ni nastalo, tako da ista ne može pred sudom postavljati takav zahtjev.

Na to upućuje i donošenje rješenja od 20.02.2013.godine a koje je donijeto tek nakon podnošenja zahtjeva od strane tužilje, a koji zahtjev je izostao za traženi period.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 339/15 od 02.04.2015. godine)

VISINA DOPRINOSA ZA IZDRŽAVANJE DJECE
(Član 273 Porodičnog zakona)

To što je penzija davaoca izdržavanja opterećena kreditima ne može biti od uticaja na određivanje visine doprinosa za izdržavanje mldb. djeteta.

Iz obrazloženja

„Zakonska obaveza roditelja je da izdržavaju svoju mldb. djecu (čl.254 Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07) i nižestepeni sudovi su pravilno imali u vidu sve okolnosti koje zakon predviđa i odredbe čl.273 st.2 i 3 Porodičnog zakona, kod ocjene visine doprinosa tuženog u izdržavanju zajedničke kćerke stranaka.

Stoga je i po ocjeni ovog suda dosuđeni iznos na ime izdržavanja mldb. djeteta stranaka, adekvatan njegovim potrebama i mogućnostima davaoca izdržavanja. To što je penzija davaoca izdržavanja opterećena kreditima ne može biti od uticaja na određivanje visine doprinosa za izdržavanje mldb. kćerke stranaka.

Osim toga tužilac ima mogućnost tražiti izmjenu odluke za slučaj promjene okolnosti na osnovu kojih je donijeta prvostepena odluka (čl.280 pomenutog Zakona).“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 633/15 od 10.06.2015. godine)

OBAVEZA IZDRŽAVANJA DJECE
(Čl.272, 273 i 281 stav 1 Porodičnog zakona)

Nezaposlenost roditelja kojem nije povjereno vršenje roditeljskog prava i njegov povremeni radni angažman, te obaveza plaćanja stanarine ne predstavljaju razlog da svojoj malodobnoj djeci uskrati izdržavanje u mjeri koja obezbjeđuje njihov normalan psihofizički razvoj.

Iz obrazloženja

„Odluka o obavezivanju tuženog da doprinosi izdržavanju svoje mladb. djece u dosuđenim iznosima zasnovana je na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, prilikom odlučivanja o izdržavanju i određivanju visine doprinosa za izdržavanje mladb. djece stranaka nižestepeni sudovi su imali u vidu odredbe čl. 272, čl. 273 i čl. 281 st. 1 Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07) i utvrdili sve činjenice relevantne za pravilnu primjenu tih odredbi. Uostalom, te činjenice medju strankama nijesu ni sporne. Revizijom, kao i žalbom, naglašava se: da je tuženi trenutno nezaposlen; da ga izdržava njegova sestra koja živi u Americi; da svakog mjeseca nije angažovan na poslovima vozača šlepera, kao i da njegova zarada, kad je angažovan, iznosi 150,00 €; da živi u stanu koji plaća 180,00 € mjesečno; da u takvoj situaciji nije u mogućnosti da učestvuje u izdržavanju svoje mladb. djece u dosuđenom iznosu; da od strane sudova nijesu ispitane stvarne mogućnosti tuženog u pogledu sticanja zarade u smislu čl. 273 st. 3 Porodičnog zakona.

Medjutim, prednje navode nižestepeni sudovi su cijenili prilikom odlučivanja o izdržavanju i s tim u vezi pravilno zaključili da, kod činjenice da je tuženi radno sposoban, nezaposlenost tuženog i njegov povremeni radni angažman, te obaveza plaćanja stanarine ne predstavljaju razlog da svojoj mladb. djeci uskrati izdržavanje u mjeri koja obezbjeđuje njihov normalan psihofizički razvoj. Tuženi je dužan da na sve moguće dozvoljene načine (radom i van radnog odnosa) obezbjeđuje potrebna sredstva kojima će doprinositi izdržavanju svoje djece.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 27/15 od 25.02.2015. godine)

DOPRINOS U STICANJU STANA
OTKUPLJENOG U TOKU TRAJANJA BRAKA
(Čl. 281 stav 1 i 288 Porodičnog zakona)

Za doprinos u sticanju stana odlučujuće je vrijeme kada je stan dodijeljen jednom bračnom drugu kao nosiocu stanarskog prava, koliko je drugi bračni drug uticao da nosilac stanarskog prava udje u krug prioriternih lica za rješavanje stambenih potreba, te uticaj na površinu i strukturu stana.

Iz obrazloženja

„Predmet tužbenog zahtjeva jeste utvrdjenje zajedničke imovine stranaka, bivših bračnih drugova i udjela u sticanju.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je bračna zajednica stranaka trajala od 14.10.1979. do 06.12.2007.godine kada je brak razveden presudom Osnovnog suda u Kotoru P.br.442/07 od 06.12.2007.godine. Takodje je utvrdjeno da je tuženi nakon zaključenja braka sa tužiljom dobio predmetni stan od svog poslodavca koji stan je otkupljen 1994. godine. Prilikom konkurisanja za stan, koji je predmet postupka, podnio je dokumentaciju o broju članova porodičnog domaćinstva koje su činili supruga, ovdje tužilja i troje djece. Na osnovu ugovora o otkupu stana donijeto je rješenje Osnovnog suda u Kotoru Dn.257/94 od 31.05.1994.godine i izvršena uknjižba prava svojine na tuženog na stanu i prava korišćenja na dijelu katastarske parcele na kojoj se stan nalazi.

Cijeneći iznijeto, pravilno nižestepeni sudovi zaključuju da sporni stan predstavlja bračnu tekovinu stranaka, shodno čl.288 Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07), jer je isti otkupljen za vrijeme trajanja bračne zajednice. Prema odredbi čl.281 st.1 pomenutog zakona, zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su bračni drugovi stekli radom u toku trajanja bračne zajednice. Što se tiče doprinosa u sticanju odlučujuće je vrijeme kada je stan dodijeljen nosiocu stanarskog prava, koliko je tužilja uticala da nosilac stanarskog prava udje u krug prioriternih lica za rješavanje stambenih potreba, te uticaj na površinu i strukturu stana.

Iz spisa se utvrđuje da je stan dodijeljen u vrijeme postojanja bračne zajednice, te da su članovi porodičnog domaćinstva, tužilja kao supruga i djeca, uticali na kvadraturu dobijenog stana, pa je stiga i po nalaženju ovog suda doprinos tužilje jednak doprinosu tuženog u sticanju predmetnog stana. I po ocjeni ovog suda, bez uticaja na predmetno utvrdjenje je činjenica da je tuženi prije zaključenja braka imao stan i da je objekat u kojem se stan nalazio porušen u zemljotresu 1979. godine.

Ovo zato što je predmetni stan dobijen i otkupljen u vrijeme trajanja bračne zajednice, a tužilac ničim nije dokazao da je u dobijanju istog imalo uticaja to što je ranije, prije vremena zaključenja braka, imao stan koji je porušen u zemljotresu, niti u smislu prečeg prava na stan, niti u smislu određene obavezujuće kvadrature.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 75/15 od 16.04.2015. godine)

OTKUP STANA U TOKU TRAJANJA BRAKA (Čl. 281 i 287 Porodičnog zakona)

Stanarsko pravo ne predstavlja stečenu imovinu, već je za takvo sticanje relevantan momenat otkupa stana, te stan otkupljen u toku trajanja braka ulazi u režim zajedničke imovine bračnih drugova, a činjenica da je stan po osnovu radnog odnosa dat na korišćenje jednom bračnom drugu prije zaključenja braka može biti od uticaja na njegov veći doprinos u sticanju.

Iz obrazloženja

„Po mišljenju ovog suda, pravilno nalaze nižestepeni sudovi da predmetni stan ulazi u režim zajedničke imovine pravnih prethodnika stranaka, u smislu čl.281. st.1. Porodičnog zakona ("Sl.list SRCG", br.7/89), koje pravo je mjerodavno u ovom sporu, budući je otkupljen u toku trajanja njihove bračne zajednice 1992. godine, kada je došlo do transformacije stanarskog prava u pravo svojine.

Po stanovištu ovog suda, nižestepeni sudovi su pogrešno primjenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev odbili.

Imovina stečena u toku trajanja bračne zajednice radom bračnih drugova predstavlja njihovu zajedničku imovinu shodno čl.281. Porodičnog zakona. Udio bračnih drugova u tako stečenoj imovini određuje se prema stanju stvari u momentu prestanka bračne zajednice. Imovina bračnih drugova koja ulazi u režim zajedničke imovine dijeli se na jednake djelove, osim ako jedan bračni drug ne dokaže svoj veći doprinos u sticanju zajedničke imovine, kako to proizilazi iz odredbe čl.287. st.3. Porodičnog zakona.

U konkretnom sporu sporni stan je dodijeljen na korišćenje prethodniku tužene pok.M. M. po osnovu radnog odnosa kod poslodavca R. u. u P. 1965. godine i isti je imao svojstvo nosioca stanarskog prava, a ne pravo svojine sve do zaključenja ugovora o otkupu stana. Momentom otkupa stana 1992. godine stanarsko pravo je transformisano u pravo svojine, i predmetni stan je ušao u režim zajedničke imovine tadašnjih bračnih drugova M. N. i M. Ovo zbog toga što, u smislu tada važećeg Zakona o stambenim odnosima („Sl. list SRCG“, br. 45/90, drugi bračni drug postaje sunosilac stanarskog prava na stanu bez obzira na činjenicu ko je od bračnih drugova upisan kao nosilac stanarskog prava. Prema tome, zaključenjem braka sa M. M. 1978. godine pok.N. je postala sunosilac stanarskog prava i na sticanje ovog svojstva nije od značaja činjenica da je stan dodijeljen na korišćenje pok. M. po osnovu radnog odnosa 1965. godine. Jer, stanarsko pravo na stanu nije imovinsko pravo, pa se nije moglo ni otuđiti, ni naslijediti. Samim tim, stanarsko pravo ne predstavlja stečenu imovinu, već je za takvo sticanje relevantan momenat otkupa stana.

Pri diobi imovine bračnih drugova pretpostavka je da su udjeli supružnika u zajedničkoj imovini jednaki - čl.287. st.1. Porodičnog zakona, ukoliko jedan od bračnih drugova ne dokaže svoj očigledno i značajno veći doprinos u sticanju, u kom

slučaju se zajednička imovina dijeli prema doprinosu svakog od njih - čl.287. st.2. navedenog zakona.

Shodno iznijetom nižestepeni sudovi su morali cijeliti doprinos prethodnice tužilaca pok. N. u sticanju zajedničke svojine, zbog čega nije pravilan zaključak nižestepenih sudova da ista nema doprinosa u sticanju jer je stan dodijeljen na korišćenje M. M., obzirom da ova činjenica ne može biti od isključivog značaja za takvo utvrđenje. Naprotiv, veći udio jednog od supružnika u sticanju zajedničke imovine zavisi od njihovih stvarnih prihoda i drugih okolnosti od značaja za održavanje ili uvećanje zajedničke imovine.

Pored navedenog, po nalaženju ovog suda, specifični uslovi i okolnosti pod kojima je stan otkupljen, kao što je netržišna otkupna cijena, ne mogu se smatrati ni djelimično ni isključivo doprinosom pri sticanju spornog stana onog bračnog druga koji je određen za nosioca stanarskog prava i nominalno označen u ugovoru o otkupu stana.

Kako je zbog pogrešne primjene materijalnog prava od strane nižestepenih sudova izostalo pravilno i potpuno utvrđenje relevantnih činjenica o doprinosu pok. M. N. u sticanju zajedničke imovine na spornom stanu, od čega zavisi i ocjena pravne valjanosti ugovora o doživotnom izdržavanju kojim je pok. M. raspolagao u korist tužene, nižestepene presude su morale biti ukinute i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 86/15 od 24.02.2015. godine)

POSEBNA IMOVINA BRAČNOG DRUGA
(Član 286 Porodičnog zakona)

Stan kupljen u toku braka od sredstava ostvarenih prodajom stana koji je u toku trajanja braka dobio na poklon od svog oca jedan bračni drug predstavlja posebnu imovinu tog bračnog druga.

Iz obrazloženja

„Osnovano se revizijom ukazuje da je pogrešan zaključak nižestepenih sudova da sporni stan predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova.

Naime, odredbom člana 288 stav 1 Porodičnog zakona ("Sl. list RCG", br. 1/07) je propisano da zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su bračni drugovi stekli radom u toku trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine.

Dakle, iz citirane zakonske odredbe jasno proizilazi da zajedničku imovinu, predstavlja imovina koju su bračni drugovi stekli radom u toku trajanja bračne zajednice. Kako je u postupku na nesumnjiv način utvrđeno da predmetni stan nije stečen zajedničkim radom bračnih drugova, već isključivo od sredstava ostvarenih od prodaje stane, koji je prethodno bio kupljen od sredstava ostvarenih od prodaje stana, koji je tužilac 1998. godine dobio na poklon od svog oca, to po nalaženju ovog suda sporni stan ne može predstavljati zajedničku imovinu bračnih drugova u smislu citirane zakonske odredbe, pa je bez značaja u tom pravcu pozivanje na namjeru poklonodavca.

Nasuprot stanovištu nižestepenih sudova, sporni stan predstavlja posebnu imovinu tužioca.

Odredbom člana 286 stav 1 Porodičnog zakona je propisano da posebnu imovinu sačinjava imovina koju je bračni drug stekao prije sklapanja braka, kao i imovina koju je stekao u toku braka nasljedjem, poklonom ili drugim oblicima besteretnog sticanja.

Kako je tužilac sporni stan stekao kupovinom od sredstava ostvarenih od prodaje stana, koji je u toku trajanja braka dobio na poklon od svog oca, to se radi o besteretnom sticanju imovine, pa sporni stan predstavlja njegovu posebnu imovinu, zbog čega je presude nižestepenih sudova, u tom dijelu valjalo preinačiti kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 103/15 od 11.02.2015. godine)

RASPOLAGANJE BRAČNOM IMOVINE
OD STRANE JEDNOG BRAČNOG DRUGA
(Čl. 290, 291 i 292 Porodičnog zakona)

U uslovim stabilnih bračnih odnosa ne može se uzeti da bračni drug na koga nepokretnosti nijesu upisane nije znao za raspolaganje drugog bračnog druga i da se sa tim raspolaganjem nije saglasio, samo zbog činjenice što nije direktno učestvovao u zaključenju ugovora.

Iz obrazloženja

„Predmetni ugovor o hipoteci nije ništav pravni posao, u smislu odredbe čl.103 Zakona o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 57/89 i „Sl. list SRJ“, br. 31/93), jer nije protivan prinudnim propisima i moralu društva. Nekretnine koje su založene ugovorom o hipoteci predstavljale su nepodijeljenu zajedničku imovinu tužilje i drugotuženog. Nepodijeljenom zajedničkom imovinom, u smislu odredbe čl. 291 Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07) ne može raspolagati jedan bračni drug, niti je može opteretiti pravnim poslom među živima, već takvom imovinom raspolaze zajednički, odnosno sporazumom.

Prema odredbi čl.292 st.1 u Porodičnog zakona, bračni drugovi mogu ugovoriti da upravljanje i raspolaganje cjelokupnom zajedničkom imovinom ili njenim dijelom vrši jedan od njih. Ugovor se može ograničiti ili samo na upravljanje ili samo na raspolaganje. Stoga, u situaciji kad bračna zajednica traje i kad su bračni odnosi skladni, pa bračni drug raspolaze sa nepokretnostima koje su u katastru nepokretnosti na njega upisane, smatra se da to čini uz saglasnost drugog bračnog druga. Ta saglasnost može biti izražena usmeno , a može biti data i prećutno. Prema tome, u uslovima stabilnih bračnih odnosa, ne može se uzeti da bračni drug na koga nepokretnosti nijesu upisane nije znao za raspolaganje i da se sa tim raspolaganjem nije saglasio, samo zbog činjenice što nije direktno učestvovao u zaključenju ugovora.

Pravilnom ocjenom izvedenih dokaza, prvostepeni sud je pravilno zaključio da tužilja, na kojoj je bio teret dokazivanja, nije dokazala da nije znala za raspolaganje i da se sa njim nije saglasila.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 49/15 od 19.03.2015. godine)

USLOVI ZA STICANJE ZAJEDNIČKE IMOVINE
BRAČNIH DRUGOVA
(Član 281 Porodičnog zakona)

Postojanje bračne zajednice i rad bračnih drugova zakonski su uslovi za sticanje zajedničke imovine, a samo u slučaju ostvarivanja prihoda od zajedničke imovine, zajednička imovina može se steći i bez ulaganja rada.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi su zajedničku imovinu stranaka podijelili na jednake djelove smatrajući da tuženi nije dokazao da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno i značajno veći od doprinosa tužilje. Pri tome nižestepeni sudovi navode da to što je novac za nabavku građevinskog materijala i plaćanje lica koja su izvodili radove na kući dobijen na poklon od svjedoka S. S., nije dokaz o većem doprinosu tuženog u sticanju zajedničke imovine, obzirom da je tuženi u to vrijeme bio u braku sa tužiljom pa da se ima smatrati da je poklon učinjen porodičnoj zajednici stranaka.

Medjutim, po nalaženju ovog suda ovakvo shvatanje nižestepenih sudova nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi člana 281 Porodičnog zakona („Sl. list SRCG“, br. 7/89) zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su bračni drugovi stekli radom u toku trajanja bračne zajednice, kao i prihodi od te imovine. U zajedničku imovinu ulaze i prihodi sa posebne imovine koji su ostvareni radom bračnih drugova, kao i imovina stečena igrom na sreću, osim ako je jedan bračni drug ulagao u ovu igru posebnu imovinu.

Iz ovakvog zakonskog odredjenja proizilazi da su postojanje bračne zajednice i rad bračnih drugova zakonski uslovi za sticanje zajedničke imovine. Zajednička imovina može se steći i bez ulaganja rada samo u slučaju ostvarivanja prihoda od zajedničke imovine (npr. kamata, zakupnina i sl.) i od dobitaka od igara na sreću.

Obzirom na izloženo ne mogu se prihvatiti razlozi prvostepenog suda da je u ovom sporu neprimjenljiv princip zajedničkog rada i ulaganja bračnih drugova i sticanje imovine na taj način, pa da je sasvim beznačajno da li je i kakve prihode ostvarivala tužilja u periodu od zaključenja braka pa sve do prestanka zajednice života, kao i da li je i kakve prihode ostvarivao tuženi, budući da je objekat izgrađen što od sredstava koji su poklonjeni od oca tuženog, što od sredstava poklonjenih od svjedoka S. S.

S druge strane, prema odredbi člana 280 istog zakona, posebnu imovinu bračnih drugova sačinjava imovina koju je bračni drug stekao prije sklapanja braka, kao i imovina koju je stekao u toku braka, nasljedjem, poklonom i drugim oblicima bisteretnog sticanja. Dakle, sve ono što bračni drugovi dobiju na poklon ili ostvare na drugi način bisteretno čini njihovu posebnu imovinu. Stoga i pod pretpostavkom da je izgradnja objekta u cjelini finansirana iz poklona koji su učinjeni tuženom, u smislu

navedene zakonske odredbe, ne bi se radilo o zajedničkoj imovini bračnih drugova, jer bi bilo u pitanju besteretno sticanje bez uloženog rada, što je protivno samoj zakonskoj definiciji zajedničke imovine bračnih drugova.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 207/15 od 03.04.2015. godine)

DOPRINOS U STICANJU BRAČNE IMOVINE
(Član 294 stav 2 u vezi čl. 286 Porodičnog zakona)

Vrijednost zemljišta koje predstavlja posebnu imovinu jednog bračnog druga na kojem zemljištu je izgradjen objekat bračnih drugova mora se uzeti kao poseban doprinos tog bračnog druga u sticanju bračne imovine.

Iz obrazloženja

„Prema sadržini spisa predmeta tužilja i prvotuženi su zaključili brak 21.01.1994. godine. Brak je razveden pravosnažnom presudom prvostepenog suda, P. br. 72/09-05 od 16.05.2011. godine, dok je zajednica života prestala u septembru 2005. godine. U braku imaju dvoje djece. U toku trajanja braka na kat. parceli 1631 upisanoj u l. n. br. 2420 KO Budva izgradili su stambeno-poslovnu zgradu i među strankama nije bilo sporno da ona predstavlja zajedničku imovinu bračnih drugova. Otac prvotužene je prvotuženoj poklonio $\frac{1}{2}$ kat. parcele 1630 i 1631 KO Budva, u površini od 534,50 m² i ona je u katastru nepokretnosti upisana kao sukorisnik na $\frac{1}{2}$ dok je na $\frac{1}{2}$ upisan drugotuženi. Takodje je utvrđeno da je otac prvotužene dao bračnim drugovima na korišćenje dva lokala u Starom gradu u Budvi, gdje su otvorili butik i piceriju – kafanu. Bilo je nesporno da je izgradnja objekta finansirana od novca koji je dobijen radom u ustupljenim lokalima, a pretežan dio prodajom stanova u izgradnji i kompenzacijom na način što su treća lica izvodila određene radove na objektu, a za uzvrat po tom osnovu dobili po jedan stan. U zgradi je prodato ukupno 13 stanova i to 12 za vrijeme trajanja bračne zajednice, dok je jedan stan prodala prvotužena nakon prestanka zajednice života. Do prestanka zajednice života zgrada je bila završena i opremljena završno sa četvrtim spratom, a peti sprat i potkrovlje su bili omalterisani.

Kod ovakvog stanja stvari drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je odlučio na izloženi način. I po nalaženju ovog suda pravilno je drugostepeni sud našao da su, što se tiče finansiranja izgradnje poslovno-stambene zgrade kada se izuzme vrijednost zemljišta na kome je ona podignuta, doprinosi stranaka jednaki, jer ni jedna stranka nije dokazala da je očigledno i značajno veći njen doprinos od doprinosa drugog bračnog druga. Stranke su sticale zajedničke prihode radeći u lokalima koji su im ustupljeni od oca prvotužene. Prvotužena je bila zaposlena, a vodila je brigu o zajedničkoj djeci i domaćinstvu i pomagala u toku gradnje objekta. U tom dijelu doprinos stranaka revizijom tužioca se i ne dovodi u pitanje. Međutim, plac koji je prvotuženoj poklonio njen otac predstavlja njenu posebnu imovinu, u smislu člana 286 stav 1 Porodičnog zakona („Sl. list RCG“, br. 1/07). Imajući u vidu vrijednost objekta i vrijednost zemljišta, to se kao njen poseban doprinos mora uzeti u obzir vrijednost zemljišta, pa je pravilan zaključak drugostepenog suda o visini udjela bračnih drugova u zajedničkoj imovini.

Što se pak tiče revizije prvotužene drugostepeni sud je pravilno zaključio da radovi koje je tužilja izvela na objektu nakon prekida zajednice života ne mogu uticati na njen veći udio u sticanju, već da može biti samo predmet obligacionopravnog

zahtjeva, o čemu je drugostepeni sud dao potpune i pravilne razloge, koje prihvata i ovaj sud.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 452/14 od 09.04.2015. godine)

IMOVINSKI ODNOSI LICA IZ VANBRAČNE ZAJEDNICE
– DOPRINOS U STICANJU–
(Član 296 u vezi čl. 287 st. 1 i 2 Porodičnog zakona)

Za doprinos u sticanju zajedničke imovine vanbračnih drugova nije od uticaja činjenica da im je sin jednog vanbračnog druga pozajmio novac za kupovinu imovine (kuće), jer to potraživanje može biti predmet samo obligacionopravnog zahtjeva.

Iz obrazloženja

„Kod diobe zajedničke imovine stečene radom lica u vanbračnoj zajednici u smislu člana 296 Porodičnog zakona („Sl. list SRCG“, br. 7/89) shodno se primjenjuju odredbe o diobi zajedničke imovine bračnih drugova. Prema odredbi čl. 287 st. 1 i 2 istog zakona imovina bračnih drugova dijeli se na jednake djelove a na zahtjev bračnog druga koji dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno i značajno veći od doprinosa drugog bračnog druga, sud će zajedničku imovinu podijeliti prema doprinosu svakog od njih.

Kako tužioci nijesu dokazali da je doprinos njihovog oca u sticanju zajedničke imovine očigledno i značajno veći od doprinosa tužene, pravilno je drugostepeni sud primijenio materijalno pravo kada je zajedničku imovinu vanbračnih drugova podijelio na jednake djelove.

Za doprinos u sticanju zajedničke imovine vanbračnih drugova nije od uticaja činjenica da li je tužilac P. G. pozajmio vanbračnim drugovima radi kupovine sporne kuće 20.000 DM, jer to potraživanje može biti predmet samo obligacionopravnog zahtjeva.

Nema validnih dokaza o tome da je otac tužilaca u Njemačkoj imao firmu u kojoj je zapošljavao radnike i ostvarivao zaradu oko 10.000 DM mjesečno, kako to tužioci tvrde. Postojanje firme, kao i rezultate njenog poslovanja i ostvarivanja zarade ne može se dokazivati putem svjedoka, već pisanim dokazima koji potvrđuju da je firma registrovana i da ostvaruje dobit.

Bez osnova se revizijom osporava zaključak drugostepenog suda u pogledu visine kupoprodajne cijene. Takav zaključak drugostepenog suda zasnovan je na ugovoru o kupoprodaji, te iskazima prodavaca.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 382/15 od 04.06.2015. godine)

IMOVINA PORODIČNE ZAJEDNICE
(Član 297 Porodičnog zakona)

Postojanje namjere, odnosno sporazuma o zajedničkom sticanju, od odlučnog je značaja za utvrđenje da li imovina stečena u porodičnoj zajednici predstavlja zajedničku imovinu svih članova porodične zajednice.

Iz obrazloženja

„Postavljenim zahtjevom u ovom sporu tužilja je tražila da se utvrdi da je vlasnik nepokretnosti bliže označenih u izreci prvostepene presude, te da joj tuženi to pravo priznaju i omoguće nesmetano korišćenje i raspolaganje. Tužbeni zahtjev je temeljila na činjenici da su sporne nepokretnosti bile uknjižene u pl.22 KO Besnik, na njenog prethodnika M. A. po osnovu ovjerenog ugovora o prodaji i kupovini, koji je zaključio sa M. R. 05.08.1968. godine i na osnovu rješenja od 24.12.1979. godine, kojim je izvršeno razgraničenje šuma u društvenoj svojini od šuma u svojini građana, kojim rješenjem su ostale u privatnoj svojini njenog prethodnika parcele 8/1 i 7/10, a upisane su u pl. 47 KO Besnik kao državno dobro.

Iz činjenica utvrđenih u postupku prvostepeni sud je zaključio, a date razloge u svemu prihvatio drugostepeni sud kao pravilne, da su sporne nepokretnosti kupljene 1967. godine u vrijeme trajanja porodične zajednice između prethodnika tužilje, tuženog, umješača i njihovog brata M. S., koji su živjeli u zajedničkom domaćinstvu i zajedno privređujući kupili nepokretnosti od prodavca M. R., po ugovoru o prodaji i kupovini od 1968. godine, da je porodična zajednica trajala sve do 1985. godine, pa se radi o zajedničkoj imovini svih članova porodične zajednice koji su učestvovali u njenom sticanju. Osim navedenog, nižestepeni sudovi su zaključili da prethodnik tužilje nepokretnosti koje su bile predmet ugovora jedino je mogao kupiti od sredstava zajednice, odnosno sredstava pribavljenih prodajom šume koja je bila u vlasništvu njegovog oca i sredstava ostvarenih obavljanjem poljoprivrednih poslova, što sve predstavlja zajednička sredstva porodične zajednice. U odnosu na nepokretnosti koje su rješenjem o razgraničenju šuma u društvenoj svojini i šuma u svojini građana pripale prethodniku tužilje, nižestepeni sudovi su zaključili da se ne radi o valjanom pravnom osnovu za sticanje svojine u smislu čl.28. Zakona o svojinsko pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09).

Iz ovako utvrđenih činjenica nižestepeni sudovi su zaključili da je tužbeni zahtjev tužilje neosnovan, zbog čega su isti odbili.

Navedeni zaključak nižestepeni sudova se za sada ne može prihvatiti kao pravilan, jer su nižestepeni sudovi zbog pogrešne primjene materijalnog prava propustili da u ovom sporu utvrde odlučne činjenice. Naime, nižestepeni sudovi zaključuju da nepokretnosti koje su bile predmet ugovora o kupoprodaji, u kojem ugovoru je kao formalni kupac označen prethodnik tužilje, ne predstavljaju imovinu prethodnika tužilje, odnosno sada tužilje, već imovinu porodične zajednice koju su u to vrijeme sačinjavali, pored prethodnika tužilje i tuženi i umješač, kao i drugi članovi

zajednice. Međutim, po mišljenju ovog suda, u do sada utvrđenim činjenicama nema dovoljno razloga za ovakav zaključak nižestepenih sudova. To što prethodnik tužilje nije bio u radnom odnosu ne može predstavljati dovoljno utemeljenje za zaključak da nije mogao imati svojih ličnih sredstava da kupi navedene nepokretnosti. Jer, u pravcu utvrđivanja da li je sporna nepokretnost stečena za potrebe porodične zajednice i da li predstavlja zajedničku svojinu svih članova porodične zajednice, nižestepeni sudovi su morali raspraviti da li je postojala namjera odnosno sporazum o zajedničkom sticanju - kupovini tadašnjih članova porodične zajednice, od kojih sredstava su nepokretnosti kupljene, da li je postojao izričiti dogovor da se kao formalni kupac navede prethodnik tužilje. Sve ove činjenice omogućile bi sudovima da pravilno rasprave pitanje sticanja ove nepokretnosti, odnosno postojanje namjere da se sporna nepokretnost stiče za sve članove zajednice ili samo za jednog od njih. Pri tom, ukoliko je neki od članova porodične zajednice pomagao drugom članu zajednice, a u nedostatku sporazuma i namjere o zajedničkom sticanju, takvo pomaganje ne bi moglo ukazivati da se radi o zajedničkoj imovini svih članova porodične zajednice.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 83/15 od 24.02.2015. godine)

GRADJANSKO PROCESNO PRAVO

SUKOB NADLEŽNOSTI IZMEDJU
OSNOVNOG I PRIVREDNOG SUDA
(Član 16 stav 1 u vezi sa čl. 20 st. 1 Zakona o sudovima)

Rješenje spora između tužioca i tuženog koji nije proistekao iz njihovih međusobnih privrednih odnosa već je nastao vezano za pravo svojine na nepokretnostima, spada u nadležnost osnovnog suda.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi čl.20. st.1. Zakona o sudovima ("Sl.list RCG", br.5/02, 49/04 i "Sl.list CG", br.22/08), privredni sudovi sude u prvom stepenu sporove između domaćih i stranih preduzeća, drugih pravnih lica i preduzetnika (privredni subjekti) iz njihovih privredno-pravnih odnosa (koji je nastao u obavljanju djelatnosti stranaka koja je namijenjena sticanju dobiti), kao i u sporovima u kojima su stranke lica koja nisu privredni subjekti, ali su sa privrednim subjektima u odnosu materijalnog suparničarstva. Tumačenjem ove odredbe proizilazi da je za nadležnost privrednog suda potrebno da budu ispunjena dva uslova (kumulativno) - u pogledu subjekata, da se radi o privrednim subjektima (izuzetak su lica koja nisu privredni subjekti ali su sa privrednim subjektima u odnosu materijalnog suparničarstva), i u pogledu pravne prirode spora - da se radi o sporu koji je proistekao iz međusobnih privrednih odnosa tih subjekata.

U konkretnom slučaju radi se o zahtjevu tužioca da se utvrdi ništavost ugovora o fiducijarnom prenosu prava svojine zaključenim između tuženih. Zahtjev se temelji na tvrdi da je tužilac vlasnik dijela nepokretnosti koje su bile predmet navedenog ugovora. Dakle, nije u pitanju spor između tužioca i tuženih koji je proistekao iz njihovih međusobnih privrednih odnosa, već spor nastao vezano za pravo svojine na predmetnim nepokretnostima, tako da se, shodno čl.16. st.1. tač.2. alineja a) Zakona o sudovima, radi o sporu čije rješenje spada u nadležnost Osnovnog suda.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, R. br. 3/15 od 10.02.2015. godine)

NENADLEŽNOST SUDA
(Član 19 st. 1 i 2 ZPP)

Sud nije nadležan za odlučivanje po tužbi kojom je tražen poništaj uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

Iz obrazloženja:

„Pravilno se Osnovni sud oglasio apsolutno nenadležnim i tužbu odbacio, kojim je tražen poništaj uvjerenja o položenom stručnom ispitu za nastavnika K. D. izdate od strane SMS "M." T., a u kom pravcu nižestepeni sudovi daju potpuno jasne i razumljive razloge, koje u svemu prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta. Jer, shodno čl. 19.st.1. i st.2. ZPP sud nije nadležan za odlučivanje po predmetnoj tužbi, već je to u nadležnosti nekog drugog organa uprave nadležnog za ta pitanja.

Isticanje revidenta, da na ovaj način nema sudsku zaštitu, jer je Upravni sud CG njegovu tužbu, kojom je bio postavio indentičan zahtjev, odbacio, je bez odlučnog značaja. Prednje s razloga što je tužilac imao mogućnost da protiv tog rješenja izjavi zahtjev za preispitivanje sudske odluke, pa da na taj način do kraja iskoristi sudsku zaštitu. Međutim, kako tužilac nije predhodno iscrpio sva pravna sredstva u upravnom sporu predviđena zakonom, to isti ne može pokrenuti parnični postupak.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 484/15 od 29.04.2015. godine)

NENADLEŽNOST SUDA
(Član 19 st. 1 i 2 ZPP)

Spor o pravu na isplatu budžetom namjenski planiranih i odobrenih sredstava ne spada u sudsku nadležnost, već se tiče upravnog postupka.

Iz obrazloženja:

„Tužilac svoj zahtjev zasniva na svom pravu kao potrošačke jedinice u smislu Zakona o Budžetu („Sl. list RCG“, br.40/01, 71/05, 12/07), zahtijevajući putem suda isplatu spornih sredstava kao Budžetom za navedene godine namjenski planiranih i odobrenih mu u istom svojstvu.

Prema odredbi čl.37 Zakona o Budžetu, izvršenje Budžeta opštine vrši se na način i u postupku propisanim tim zakonom za izvršenje Budžeta države, a ovlašćenja koja ima Ministar finansija u izvršenju Budžeta države ima odgovorno lice u opštini, odnosno nadležni organ za finansije, koji poslovi se obavljaju u upravnom postupku.

Polazeći od izloženog, pravilan je i na zakonu zasnovan zaključak nižestepenih sudova da rješenje ovog spora ne spada u sudsku nadležnost već se tiče upravnog postupka.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 504/15 od 12.05.2015. godine)

NAČELO SLOBODNE OCJENE DOKAZA
(Član 9 i čl. 347 stav 4 ZPP)

Uvjerenje o dokazanosti ili nedokazanosti pravno relevantnih činjenica mora biti rezultat ocjene svih izvedenih dokaza, a nikako samo rezultat zasebnog posmatranja jednog određenog dokaznog sredstva.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se revizijom ukazuje da prvostepena presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati jer nema razloga o odlučnim činjenicama u pogledu ocjene izvedenih dokaza, što predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP.

Načelo slobodne ocjene dokaza podrazumijeva ocjenu svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, kao i rezultata cjelokupnog raspravljanja i određuje na koji način sud dolazi do činjeničnog zaključka koji predstavlja osnov presude. Dakle, uvjerenje o dokazanosti ili nedokazanosti pravno relevantnih činjenica mora biti rezultat ocjene svih izvedenih dokaza, a nikako samo rezultat zasebnog posmatranja jednog određenog dokaznog sredstva. Pri tom je sud u obrazloženju presude dužan, u smislu člana 347 stav 4 ZPP, da navede koje činjenice je utvrdio i kojim dokaznim sredstvom, što podrazumijeva obavezu suda da se izjasni o dokaznoj snazi svih izvedenih dokaza.

Imajući u vidu navedeno prvostepeni sud elektronsku prepisku stranaka nije mogao cijeniti nezavisno od drugih izvedenih dokaza, niti zaključiti da izjava pod zakletvom od 04.03.2009. godine nije od značaja za odlučivanje, već je te dokaze trebao dovesti u vezu sa ostalim izvedenim dokazima, iskazima stranaka i iskazima saslušanih svjedoka. Prvostepeni sud je u obrazloženju presude izložio sadržinu iskaza saslušanih svjedoka, ali te dokaze nije ocijenio, niti ih doveo u vezu sa ostalim izvedenim dokazima. U vezi izjave pod zakletvom od 04.03.2009. godine činjenica što je potpisana od strane fizičkog lica, sama po sebi, ne može biti osnov za zaključak da ona nije od značaja, jer iz njene sadržine jasno proizilazi da se ona odnosi na izgradnju kompleksa u mjestu Podličak, čiji je investitor bio tuženi.

Na ove nedostatke prvostepene presude ukazivano je i u žalbi, ali je drugostepeni sud pogrešno zaključio da su ti navodi žalbe neosnovani.

Slijedom navedenog obje presude je u navedenom dijelu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti bitnu povredu odredaba parničnog postupka na koju je ukazano ovim rješenjem, nakon čega će biti u prilici da donese pravilnu i zakonitu odluku.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 13/15 od 19.03.2015. godine)

UTVRDJIVANJE VRIJEDNOSTI SPORA
(Član 37 ZPP)

Kad sud nije provjerio vrijednost predmeta spora naznačenog u tužbi, a tužena tako naznačenoj vrijednosti spora nije prigovorila, to sa uspjehom ne može činiti ni u reviziji.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud je cijenio navode revidenta da je prvostepeni sud propustio da u skladu sa odredbom čl.37 ZPP pravilno utvrdi vrijednost predmeta spora, jer su istu tužioci suviše nisko naznačili, ali je našao da taj navod nije od uticaja za donošenje drugačije odluke.

Naime, kako se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčani iznos mjerodavna vrijednost predmeta spora iz pobijanog dijela prvostepene presude je ona koju su tužioci naznačili u tužbi (čl.36 ZPP), odnosno ona koju je sud utvrdio najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano onda na glavnoj raspravi, prije početka raspravljanja o glavnoj stvari (čl.37 ZPP).

U slučaju kad sud u smislu prethodno navedenog nije provjerio vrijednost predmeta spora naznačenog u tužbi, a tužena tako naznačenoj vrijednosti spora nije prigovorila, to sa uspjehom ne može u reviziji činiti, jer je u smislu odredbe čl. 37 ZPP, u pogledu utvrđivanja vrijednosti spora nastupila prekluzija.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 300/15 od 02.04.2015. godine)

PRESTANAK OVLAŠĆENJA PUNOMOĆNIKA
KOJI NIJE ADVOKAT
–ZAKLJUČENJE PORAVNANJA NAKON SMRTI VLASTODAVCA–
(Član 94 ZPP)

Ako je umrlu stranku zastupalo lice koje nije advokat, njemu uvijek prestaje ovlašćenje, dok punomoćnik koji je advokat može u granicama izdatog ovlašćenja preduzimati sve radnje u postupku do pojave nasljednika.

Iz obrazloženja:

„U ovoj pravnoj stvari tužioci su zahtijevali utvrđenje ništavosti sudskog poravnanja koje je zaključeno kod prvostepenog suda dana 15.06.2004. godine u predmetu R.br.1/03 i isplatu potpune naknade za parcelu br.415/73, površine 1.901 m², u iznosu od 31.024,00 €.

Predlagači su u ovom sporu zahtjev za utvrđenje ništavosti poravnanja temeljili na činjenici da je u momentu zaključenja sudskog poravnanja punomoćje koje je raniji vlasnik B. R. izdao sinu B. G. za zastupanje u postupku određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti, te posebno za zaključenje sudskog poravnanja, prestalo smrću vlastodavca obzirom da je B. R. umro 09.08.2003. godine, a sporno poravnanje zaključeno nakon smrti vlastodavca (15.06.2004. godine).

Nižestepeni sudovi su stali na stanovište da zahtjev za utvrđivanje ništavosti sudskog poravnanja nije osnovan, zaključujući da punomoćje kojim je raniji vlasnik B. R. ovlastio B. G., koji je jedan od predlagača u ovom sporu, za zaključenje poravnanja sa protivnikom predlagača u postupku određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti nije prestalo zbog smrti vlastodavca, te da je protivnik predlagača u postupku dokazao da mu nije bila poznata činjenica da je davalac punomoćja umro, zbog čega je bio savjestan, pa ne postoje uslovi za poništaj zaključenog poravnanja. Slijedom utvrđenja da je zahtjev za ništavost sudskog poravnanja neosnovan nižestepeni sudovi su odbili kao neosnovan, zahtjev predlagača za isplatu tražene naknade za eksproprisanu nepokretnost.

Po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi su u ovoj pravnoj stvari pogrešno primijenili materijalno pravo, na što se s pravom ukazuje u reviziji.

Prema činjenicama utvrđenim u postupku raniji vlasnik B. R. je ovjerenim punomoćjem od 20.03.2001. godine, ovlastio svog sina B. G. da ga zastupa u postupku za utvrđivanje naknade za eksproprisane nepokretnosti kod prvostepenog suda. U punomoćju je izričito navedeno da punomoćnik može u ime vlastodavca da zaključi poravnanje, kao i da u njegovo ime i za njegov račun preuzme utvrđeni iznos naknade. U postupku pred prvostepenim sudom je takođe utvrđeno da je na osnovu izdatog punomoćja punomoćnik B. G. sa protivnikom predlagača zaključio sudsko poravnanje na zapisniku kod prvostepenog suda u predmetu R.br.1/03 dana 15.06.2004. godine i tim poravnanjem je protivnik predlagača obavezan na isplatu iznosa od 20.000,00 €.

Prema odredbi čl.96. Zakona o parničnom postupku ("Sl.list SFRJ", br.4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91 i "Sl.list SRJ", br.27/92, 31/93, 24/94, 12/98, 15/98 i 3/2002), koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog pravnog odnosa, a ovo shodno odredbi čl.512. ZPP ("Sl.list RCG", br.22/04, 28/05 i 76/06), punomoćnik koji nije advokat mora imati izričito ovlaštenje za zaključenje poravnanja. Nije sporno da je vlastodavac B. R. ovlastio punomoćnika B. G. da može u njegovo ime zaključiti poravnanje. Međutim, nižestepeni sudovi nijesu imali u vidu da ako je umrlu stranku zastupalo lice koje nije advokat, njemu uvijek prestaju ovlaštenja koja se u punomoćju moraju izričito navesti, dok punomoćnik koji je advokat može u granicama izdatog ovlaštenja preduzimati sve radnje u postupku do pojave nasljednika.

Iz navedenog proizilazi da je od strane nižestepenih sudova pogrešno ocijenjeno postojanje punomoćja u momentu zaključenja spornog poravnanja, zbog čega se u reviziji s pravom ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava od strane nižestepenih sudova, što je imalo za posledicu izostanak pravilnog utvrđenja relevantnih činjenica za odlučivanje o tužbenom zahtjevu u ovom sporu. Zbog izloženog nižestepene presude su u dijelu za koji ovaj sud nalazi da se osporavaju revizijom predlagača morale biti ukinute i predmet u tom dijelu vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 216/15 od 18.03.2015. godine)

ROKOVI ZA ŽALBU
(Član 108 stav 4 ZPP)

Vjerski praznici za razliku od državnih ne produžavaju rokove za žalbu, pa ukoliko je zadnji dan roka bio na dan vjerskog praznika, a žalba izjavljena nakon toga, ista je neblagovremena.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud je cijenio navode revizije da je 08.01.2015.godine neradni dan u sklopu Božićnih praznika i da je prvi naredni dan bio 09.01.2015.godine, kada je žalba izjavljena. Božić je vjerski praznik, shodno čl.3 Zakona o svetkovanju vjerskih praznika („Sl.list RCG“, br.56/93). Pravoslavni vjernici imaju pravo na plaćeno odsustvo radi svetkovanja vjerskih praznika u trajanju od dva dana za Božić i Badnji dan. Članom 4 istog Zakona propisano je da su državni organi obavezni da u vrijeme vjerskih praznika obezbijede ostvarivanje svojih funkcija. Prema tome, 08.01.2015.godine, nije neradni dan u smislu odredbe čl.108 st.4 ZPP, jer vjerski praznici, za razliku od državnih, ne produžavaju rokove za žalbu, pa ukoliko je zadnji dan roka bio na dan vjerskog praznika, a žalba je izjavljena nakon toga, ista je neblagovremena.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 690/15 od 25.06.2015. godine)

OSNOV TUŽBENOG ZAHTJEVA
(Član 187 stav 2 u vezi sa čl. 2 st. 1 ZPP)

Osnov tužbenog zahtjeva opredjeljuju činjenice na kojima je tužbeni zahtjev zasnovan.

Iz obrazloženja:

„Tužilac revizijom ukazuje da je u odnosu na tužene trećeg i četvrtog reda kao pravni osnov za potraživanje tužbom traženog iznosa naveo sticanje bez osnova, koje potraživanje zastarijeva u opštem roku zastarelosti iz člana 371 ZOO (10 godina). Sud nije vezan pravnim osnovom tužbe (čl.187. st.2. ZPP), na što se ukazuje i revizijom. Osnov tužbenog zahtjeva opredjeljuju činjenice na kojima je tužbeni zahtjev zasnovan, a sud je vezan tužbenim zahtjevom, jer u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku (čl.2. st.1. ZPP). Tužbom je traženo da se i tužene trećeg i četvrtog reda obavežu, solidarno sa tuženima prvog i drugog reda, da tužiocu na ime naknade štete plati iznos od 714.640,00 €. Radi se o protivvrijednosti zemljišta koje su prodale tužene trećeg i četvrtog reda, utvrđenoj putem vještaka građevinske struke, a prema cijenama na dan davanja nalaza i mišljenja. Dakle, tužbom u odnosu na tužene trećeg i četvrtog reda nije tražen povraćaj neosnovano stečenog (kupoprodajne cijene), u smislu čl.210. ZOO, već protivvrijednost predmetnog zemljišta prema cijenama na dan izvršene procjene, iz čega proizilazi da se radi o predmetu spora koji i prema činjenicama na kojima je zasnovan i prema postavljenom zahtjevu, predstavlja zahtjev za naknadu štete. Stoga su neosnovani i navodi revizije da su nižestepeni sudovi pogriješili kada su tužbeni zahtjev u odnosu na tužene trećeg i četvrtog reda smatrali zahtjevom za naknadu štete, a ne zahtjevom za povraćaj stečenog bez osnova.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 235/15 od 21.04.2015. godine)

NEDOZVOLJENOST TUŽBE
(Član 188 st. 1 i 2 ZPP)

Tužba kojom se traži utvrđenje duga za određeni period nije dozvoljena, jer se radi o utvrđivanju činjenica.

Iz obrazloženja:

„Predmetnom tužbom, tužilac je tražio da se utvrdi da je za period od 30.06.2012.godine do 31.05.2014.godine dug tužioca za utrošenu električnu energiju 311,79 eura, i da se tužilac obaveže da naznačeni iznos isplati tuženoj u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, a da se tužena obaveže da priključi tužioca na distributivnu mrežu.

Odredbom čl. 188.st.1. i 2. ZPP propisani su uslovi po osnovu kojih se može podnijeti tužba za utvrđenje.

Po nalaženju ovog suda pravilno su nižestepeni sudovi našli da predmetna tužba kojom traži utvrđenje duga za period od 30.06.2012. do 31.05.2014.godine, nije dozvoljena. Ovo s razloga, što se radi o utvrđenju činjenica, što shodno čl. 188.st.1. i 2. ZPP nije dozvoljeno, tako da nije bilo mjesta meritornom odlučivanju po predmetnoj tužbi.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 413/15 od 16.04.2015. godine)

ODBACIVANJE TUŽBE

Nedozvoljena je tužba kojom se traži stavljanje van snage pravosnažne sudske odluke.

Iz obrazloženja:

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilje da se stavi van snage presuda Okružnog suda u Nikšiću P.br.83/60 i da ista ne proizvodi pravne posledice.

Odlučujući o tako postavljenom zahtjevu, nižestepeni sud je tužbu odbacio, kao nedozvoljenu, nalazeći da se tužbom ne može tražiti stavljanje van snage pravosnažne sudske odluke, koja kao takva egzistira u pravnom prometu.

Nasuprot navodima revizije nižestepeni sud je pravilno odlučio, kada je tužbu odbacio kao nedozvoljenu i za svoju odluku je isti dao jasne i valjane razloge, koje prihvata i ovaj sud.

Za ukazati je revidentu da je pravilno postupio nižestepni sud, kada je odlučio na izloženi način. Jer, i po nalaženju ovog suda samo se tužba može odbaciti, a ne tužbeni zahtjev, s tim što se nasuprot navodima revizije tužba može odbaciti i poslije faze - prethodnog ispitivanja tužbe, tako da je bez osnova pozivanje revidenta na odredbu čl.103. ranijeg odnosno čl.106. sada važećeg ZPP-a.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 57/15 od 20.01.2015. godine)

POSLJEDICE IZOSTAVLJANJA
JEDNOG OD NUŽNIH SUPARNIČARA
(Član 106 u vezi sa čl. 202 ZPP)

Izostavljanje jednog od jedinstvenih nužnih suparničara ima za posljedicu odbacivanja tužbe.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica utvrđenih u prvostepenom postupku proizilazi da je nakon što je rješenjem Privrednog suda u Bijelom Polju St.br.40/11 od 28.05.2012. godine otvoren stečajni postupak nad DOO "V. J." iz P., svoje potraživanje u iznosu od 75.643.056,00 €, prema stečajnom dužniku prijavio DOO "V. M." u stečaju iz P., koje potraživanje, u iznosu od 75.578.118,36 € stečajni upravnik je priznao, a osporio u iznosu od 64.937,96 €. Stečajni povjerilac OTP B. N. iz B. osporio je potraživanja DOO "V. M." prema stečajnom dužniku, pa je zaključkom Privrednog suda u Bijelom Polju St.br.40/11 od 27.09.2012. godine povjerilac OTP B. N. upućen na parnicu radi osporavanja tog potraživanja.

Postupajući po navedenom zaključku OTP B. N. je podnijela tužbu kojom je tražila da se utvrdi nepostojanje potraživanja DOO "V. M." prema stečajnom dužniku DOO "V. J." u iznosu od 75.643.056,32 €. Kao tuženi u ovoj parnici označen je samo DOO "V. M.", međutim, ovaj sud nalazi da je kao tuženi tužbom trebao biti obuhvaćen i stečajni dužnik, jer obzirom na prirodu pravnog odnosa u predmetnom sporu DOO "V. M." u stečaju i stečajni dužnik DOO "V. J." se nalaze u jedinstvenoj pravnoj zajednici zbog čega imaju položaj jedinstvenih nužnih suparničara (čl.202 ZPP), a neučestvovanje jednog od nužnih suparničara predstavlja nedostatak koji se tiče stranačke nesposobnosti.

Kako je pitanje nužnog suparničarstva procesno pravne prirode, o kome je sud obavezan da pouči stranke u smislu čl.74. i 81. st.1. ZPP, to je sud bio dužan da naloži da se tužba ispravi u naznačenom smislu.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti ukazanu povredu postupka na način što će upozoriti tužioca da izostavljanje jednog od nužnih suparničara za posljedicu ima odbacivanje tužbe (čl.106. ZPP)."

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br.121/14 od 18.03.2015. godine)

PREINAČENJE TUŽBE (Član 191 ZPP)

Tužba je preinačena ako je tužilac prvobitno tražio utvrđenje prava svojine na nepokretnosti po osnovu nasljedja, a kasnije zahtjev zasnovao na tvrdnji da je pravo svojine stekao gradnjem na tuđem zemljištu.

Iz obrazloženja:

„Tužbeni zahtjev je zasnovan na činjenicama da je predmetna nepokretnost u katastru nepokretnosti upisana na tužioca i tuženu po 1/2, ali da se radi o bračnoj tekovini roditelja tužioca i da je tužilac, kao njihov zakonski nasljednik, vlasnik ovih nepokretnosti u obimu 1/1. Na ročištu glavne rasprave održane 24.09.2014. godine, nakon utvrđenja da je kuća koja je bila na spornoj parceli (183/1) izgorjela 2003. godine, i da je tužilac na mjestu stare kuće, uz pomoć prijatelja, drugova, Opštine, Vlade i dr. sagradio novu kuću, tužilac je, sa tvrdnjom da tužena oko izgradnje nove kuće nije imala nikakvog učešća, niti se izgradnji protivila, tužbeni zahtjev opredijelio tako što je tražio da se utvrdi da je vlasnik te kuće, ukupne površine od 80,50 m², sagrađene na kat.parceli br.183/1, upisane u l.n. br.314 KO Kolašin, što je tužena dužna priznati i dozvoliti da se tužilac osnovom presude upiše kao vlasnik kod Uprave za nekretnine - PJ Kolašin. Dakle, ovaj zahtjev tužilac je zasnovao na činjenicama da je pravo svojine na kući stekao gradnjem i na tuđem zemljištu (1/2). S pozivom na odredbe čl.29, 30 i 42 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima nižestepeni sudovi su usvojili tužbeni zahtjev.

Osnovano se revizijom ukazuje da je u postupku pred prvostepenim sudom učinjena bitna povreda postupka iz čl.367. st.2. tač.9. ZPP. Naime, imajući u vidu naprijed navedene činjenice, proizilazi da je tužilac na ročištu glavne rasprave od 24.09.2014. godine, održane u odsustvu tužene, preinačio tužbu. Prema odredbi čl.191. st.5. ZPP, ako je tužba preinačena na ročištu na kome tuženi nije prisutan, sud će odložiti ročište i dostaviti tuženom prepis zapisnika sa tog ročišta. Međutim, prvostepeni sud tako nije postupio. Na istom ročištu zaključio je glavnu raspravu i odlučio o preinačenoj tužbi na način što je tužbeni zahtjev usvojio. Postupajući na izloženi način tuženoj je onemogućeno da raspravlja pred sudom, čime je prvostepeni sud učinio naprijed navedenu povredu postupka, na koju je ukazano žalbom, a sada i revizijom, i koja povreda predstavlja ukidni razlog za obje nižestepene presude.

Ne može se prihvatiti pravilnim rezonovanje nižestepениh sudova da se u konkretnom slučaju nije radilo o preinačenju tužbe, odnosno da je bilo u pitanju samo promjena pravnog osnova tužbenog zahtjeva, a što se ne smatra preinačenjem tužbe. Naime, kao što je naprijed ukazano, tužilac je prvobitno tražio da se utvrdi da je vlasnik spornih nepokretnosti po osnovu nasljedstva, jer se navodno radilo o imovini koja predstavlja bračnu tekovinu njegovih roditelja i da tužena, po osnovu nasljedstva iza smrti svoje majke (maćehe tužioca), nije mogla steći pravo svojine na istoj, dok je na ročištu glavne rasprave od 24.09.2014. godine tužbeni zahtjev za utvrđenje prava

svojine na spornoj nepokretnosti zasnovao na tvrdnji da je pravo svojine stekao građenjem na tuđem zemljištu. Prema tome, tužbeni zahtjev postavljen na ročištu 24.09.2014. godine, zasnovan je na drugom činjeničnom i pravnom osnovu, tako da se radilo o preinačenju tužbe.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 343/15 od 05.05.2015. godine)

PREINAČENJE TUŽBE
(Član 191 ZPP)

Ne radi se o preinačenju tužbe ako je nakon prvobitno postavljenog zahtjeva za raskid predugovora traženo utvrđenje da predugovor ne obavezuje.

Iz obrazloženja:

„Predmet protivtužbe prvobitno je bio zahtjev za raskid predugovora da bi tužena na posljednjem ročištu postavila zahtjev kojim je tražila utvrđenje da predmetni predugovor ne obavezuje. Prvostepeni sud je smatrajući da se radi o preinačenju, isto dozvolio, iako se tužilac tome protivio.

Medjutim, ovdje se ne radi o preinačenju tužbe, kako to pogrešno rezonuje prvostepeni sud, a sa čim se saglasio i žalbeni sud.

Naime, odredba čl.40 st.6 ZOO u stvari ima u vidu raskid predmetnog predugovora, po prirodi same stvari - ako su se okolnosti od njegovog zaključenja toliko izmijenile da da ne bi bio zaključen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

Dakle, ovdje nije riječ o preinačenju protivtužbe, pa prvostepeni sud time što je odlučivao o protivtužbenom zahtjevu kojim je traženo da se utvrdi da predugovor ne obavezuje, a sa kojim zahtjevom se nije saglasio tužilac, nije počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.367 st.1 u vezi sa čl.192 ZPP na koju se revizijom ukazuje.

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 593/15 od 25.06.2015. godine)

OTUDJENJE STVARI NAKON OTPOČINJANJA PARNICE
(Član 196 stav 1 ZPP)

Otudjenje stvari nakon otpočinjanja parnice ne dovodi do toga da se zahtjev tužilje, odnosno obaveza tuženog preispituje sa stanovišta postojanja stvarne legitimacije.

Iz obrazloženja:

„Okolnost što je tuženi tokom parnice otudjio stan koji je predmet parnice nije sprečavalo sud da parnicu dovrši, saglasno članu 196 stav 1 ZPP. To zapravo znači da otudjenje stvari, konkretno označenog stana, nakon otpočinjanja parnice ne dovodi do toga da se zahtjev tužilje, odnosno obaveza tuženog preispituje sa stanovišta postojanja stvarne legitimacije, pa spor okončan među strankama dejstvuje i na sticaoca AD "I.", B., zbog čega su navodi revizije dati u tom pravcu neosnovani.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 889/14 od 11.02.2015. godine)

PRETPOSTAVKE ZA POSTOJANJE
PRAVOSNAŽNO PRESUDJENE STVARI
(Član 352 ZPP)

Da bi se smatralo da je stvar pravosnažno presudjena pored postojanja identiteta stranaka, identiteta zahtjeva i identiteta činjeničnog stanja potrebno je da je spor vodjen i okončan u parničnom postupku.

Iz obrazloženja:

„Po nalaženju ovog suda, tužilac s pravom ukazuje na nepravilnost zaključka nižestepenih sudova da je u pitanju presudjena stvar, jer se u ovom slučaju nijesu ispunile sve potrebne pretpostavke za postojanje pravosnažno presudjene stvari. Da bi se smatralo da je stvar pravosnažno presudjena, potrebno je postojanje identiteta stranaka, identiteta zahtjeva i identiteta činjeničnog stanja. Osim toga, prethodni spor treba da je vodjen i okončan u parničnom postupku, a ako je vodjen u upravnom postupku, onda nema presudjene stvari.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca da se poništi kao nezakonito rješenje tužene br.01-119/09-39275/2 od 17.11.2009.godine, kojim je tužiocu prestao radni odnos na određeno vrijeme, kao i da se utvrdi da je tužilac kod tužene zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, počev od 16.02.2009.godine.

Iz činjeničnog utvrdjenja prvostepenog suda proizilazi da je tužilac protiv odluke o prestanku radnog odnosa, čiji poništaj tužbom zahtijeva, vodio upravni postupak pred Komisijom za žalbe, koja je rješenjem br.307/2-09 od 21.12.2009.godine žalbu tužioca odbila kao neosnovanu. Nakon toga tužilac je vodio upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore, a po tužbi u kojoj je postavio istovjetan zahtjev kao i u predmetnoj parnici. Presudom Upravnog suda Crne Gore U.br.105/2010 od 17.05.2010.godine, tužba tužioca je odbijena. Isto tako, iz spisa proizilazi i to da je protiv presude Upravnog suda Crne Gore tužilac podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Uvp.br.177/10 od 08.07.2010.godine, odbijen kao neosnovan.

Iz izloženog, dakle, proizilazi da prethodni spor nije vodjen u parničnom već u upravnom postupku, pa se u konkretnom slučaju i ne radi o presudjenoj stvari.

Stoga i nije bilo osnova za odbacivanje predmetne tužbe već je bilo potrebno raspraviti i odlučiti o tužbenom zahtjevu. Pri tom će prvostepeni sud ocijeniti da li je i od kakvog značaja u pogledu osnovanosti istaknutog tužbenog zahtjeva činjenica da je o zakonitosti predmetnog rješenja odluku donio za to nadležan Upravni sud.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 524/15 od 12.05.2015. godine)

NEDOSTACI U ZASTUPANJU
(Član 367 stav 2 tačka 12 u vezi sa čl. 96 st. 4 ZPP)

Nedostaci u zastupanju predstavljaju bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 12 ZPP.

Iz obrazloženja:

„Iz spisa predmeta se utvrđuje da je tužioca zastupao punomoćnik N. K., advokat iz K. Uz tužbu nije priložio punomoćje, već je ono bilo priloženo uz tužbu u sporu P. br. 732/13 koji je vođen između istih stranaka, radi iste pravne stvari i koji je okončan rješenjem da se tužba smatra povučenom. Prvostepeni sud je izvršio uvid u te spise. Punomoćje je izdala V. V. N. i ovlastila advokata da u njeno ime, a ne u ime pravnog lica koje je stranka u ovom sporu, preduzima sve pravne radnje pred sudovima i drugim državnim organima u Crnoj Gori. Punomoćje je izdato na godinu dana.

Prema odredbi člana 96 stav 4 ZPP sud je dužan da u toku cijelog postupka pazi da li je lice koje se pojavljuje kao punomoćnik ovlašćeno za zastupanje. Nedostaci u zastupanju predstavljaju bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 367 st. 2 tačka 12 ZPP, na koju revizijski sud, u smislu čl. 401 ZPP, pazi po službenoj dužnosti.

To je razlog zbog koga je obje presude valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br.98/14 od 19.03.2015. godine)

IZOSTANAK OCJENE DOKAZA
(Član 367 stav 2 tačka 15 u vezi sa čl. 9 ZPP)

Učinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 u vezi sa čl. 9 ZPP ako sud nije cijenio dokaze niti u pogledu njihove sadržine dao bilo kakve razloge.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se revizijom ukazuje da je u postupku pred prvostepenim sudom učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP. Ovaj nedostatak ogleda se u tome što je sud na glavnoj raspravi izvršio uvid u račune o opravci vozila, vlasništvo B. B., izdate od M. b. A. AG. Prvostepeni sud te dokaze nije cijenio, niti je u pogledu njihove sadržine dao bilo kakve razloge. Na ove nedostatke tužilac je ukazao u žalbi ali je drugostepeni sud pogrešno zaključio da prvostepena presuda nema takvih nedostataka. To je razlog zbog koga se obje presude moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje, kako bi se u ponovnom postupku otklonili ovi nedostaci.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 15/15 od 12.02.2015. godine)

PROTIVRJEČNOST I NEIZVRŠIVOST IZREKE
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZPP)

Ako je prvostepeni sud u izreci pobijane odluke i pored toga što je naveo da će se prodaja stana izvršiti sudskim putem utvrdio kupoprodajnu cijenu stana koja odgovara tržišnoj vrijednosti stana izreka je protivurječna sama sebi i istovremeno neizvršiva, jer je to u suprotnosti sa odredbama člana 178 ZVP i čl. 149 ZOSPO.

Iz obrazloženja:

„U slučaju kad sud utvrdi da fizička dioba nije moguća odrediće da se, u skladu sa odredbom čl.178 st 2 Zakona o vanparničnom postupku, stvar proda i prodajom dobijeni iznos podijeli između suvlasnika, srazmjerno veličini njihovih dijelova s tim da se, shodno odredbi čl.178 st.3 istog Zakona, prodaja vrši po odredbama Zakona o izvršnom postupku. Isto tako, i odredbom čl. 149 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, na čiju primjenu upućuje čl.178 st.1 ZVP, predviđeno je da će sud u slučaju nemogućnosti fizičke diobe odrediti da se stvar izloži javnoj prodaji i prodajom dobijeni iznos podijeli srazmjerno veličini njihovih dijelova.

Nasuprot izloženom, prvostepeni sud je u izreci pobijane odluke, i pored toga što je naveo da će se prodaja stana izvršiti sudskim putem, utvrdio kupoprodajnu cijenu predmetnog stana na iznos od 85.995,00€ koji odgovara tržišnoj vrijednosti stana u vrijeme donošenja odluke po procjeni vještaka građevinske struke, i taj iznos podijelio srazmjerno veličini suvlasničkih dijelova učesnika ovog postupka, opredjeljujući im iznos od po 42.997,50 €, što je u suprotnosti sa navedenim odredbama ZVP i ZOSPO, saglasno kojima se prodaja vrši u izvršnom postupku.

Stoga je takva izreka protivurječna sama sebi i istovremeno neizvršiva pa je odlučujući na navedeni način prvostepeni sud počinio bitnu povredu iz čl.367 st.2 tač. 15 ZPP koja uvijek ima za posledicu ukidanje pobijane odluke.«

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 311/15 od 12.05.2015. godine)

PROTIVRJEČNOST IZREKE RAZLOZIMA PRESUDE
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZPP)

U slučaju kada sud poništi nasljednu izjavu nalazeći da je ista ništava počinjena je bitna povreda iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP)

Iz obrazloženja:

„Prvostepenom presudom, u dijelu izreke pod stavom prvim, usvojen je zahtjev tužilje D. K. i poništena je njena nasljednička izjava data u predmetu O.br.84/03 od 02.09.2003. godine pred Osnovnim sudom u Ulcinju u postupku raspravljanja zaostavštine iza smrti R. S., oca ove tužilje. Nižestepeni sudovi nisu prihvatili relevantnim navode trećetuženog da je zastarjelo pravo za traženje poništaja nasljedne izjave, shodno čl.136. st.3. Zakona o nasljeđivanju ("Sl.list SRCG", br.4/76, 10/76, 22/76 i 34/86) u vezi čl.117. ZOO ("Sl.list SFRJ", br.29/78, 39/85, 57/89 i "Sl.list SRJ", br.31/93), koji su bili u primjeni u vrijeme davanja nasljedne izjave. Sudovi nalaze da se radi o nasljednoj izjavi koja nije data u skladu sa zakonom, jer nije ispoštovano pravo tužilje, koja je albanske nacionalnosti, da ima prevodioca obzirom da je zapisnik vođen na jeziku koji joj nije maternji i koji ne razumije. Dakle, nižestepeni sudovi smatraju da se radi o ništavoj izjavi, u kojem slučaju se ne primjenjuju rokovi iz čl.117. ZOO (1 odnosno 3 godine). Tužbom se može zahtijevati da sud utvrdi da je pravni posao (i nasljedna izjava) ništav, i pravo na isticanje ništavosti ne gasi se (čl.110. ZOO). Za razliku od ništavog pravnog posla, postoje rušljivi pravni poslovi. Pravni posao je rušljiv kada ga je zaključila strana ograničene poslovne sposobnosti, kada je pri njegovom zaključenju bila mana u pogledu volje strana, kao i kada je to zakonom ili drugim posebnim propisom određeno (čl.111. ZOO).

Shodno odredbi čl.112. st.1. ZOO, strana u pravnom poslu u čijem je interesu rušljivost ustanovljena može tražiti da se ugovor poništi (u rokovima iz čl.117. istog zakona). Dakle, treba razlikovati zahtjev za poništaj pravnog posla (kondemnatorni zahtjev) od zahtjeva za utvrđenje ništavosti (deklaratorni zahtjev). U konkretnom slučaju nižestepeni sudovi su poništili nasljednu izjavu, nalazeći da je ista ništava. Ovakva izreka je protivrječna razlozima presude, čime su nižestepeni sudovi učinili navedenu povredu postupka, zbog koje su nižestepene presude u ovom dijelu morale biti ukinute.

Pri tome, za ukazati je da sud nije vezan pravnim osnovom tužbe (čl.187. st.2. ZPP), ali jeste tužbenim zahtjevom, jer u parničnim postupcima sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku (čl.2. st.1. ZPP). Prema tome, nižestepeni sudovi nisu mogli da ponište nasljednu izjavu, sa razloga ništavosti iste. Mogli su je poništiti jedino ako je pri davanju izjave bilo mana u pogledu volje (ako je nasljedna izjava tužilje D. K. izazvana prinudom ili prijetnjom ili je data usljed prevare ili u zabludi - čl.136. st.3. ZON-a).“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 501/15 od 09.06.2015. godine)

NEZAKONITO POSTUPANJE SUDA
(Član 367 stav 2 tačka 9 ZPP)

Nenavodjenje dokaza ili neprilaganje dokaza uz tužbu ne ulazi u krug onih nedostataka zbog kojih bi se smatralo da je tužba nerazumljiva i da se po njoj ne može postupiti, te je sud nezakonito postupio kada je tužbu odbacio.

Iz obrazloženja:

„Revizija je osnovana.

Prema stanju u spisima tužbom je traženo da se utvrdi da je tužilac zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme počev od 12.10.2006. godine, pa da mu pripadaju sva prava iz radnog odnosa od tog dana. Zahtjev je zasnovao na činjenicama da je kod tuženog više puta sukcesivno zasnivao radni odnos počev od 12.10.2006. godine na određeno vrijeme u trajanju dužem od sedam godina.

Prvostepeni sud je rješenjem od 17.06.2014. godine pozvao tužioca da uredi tužbu na način što će u tužbi naznačiti ugovor o radu na osnovu koga je po njegovom mišljenju došlo do transformacije ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i dostaviti dokaze na kojima zasniva tužbeni zahtjev (sve ugovore počev od 11.10.2006. godine i odluke o otkazu ugovora o radu).

Tužilac je u vezi ovakvog naloga suda u podnesku naveo da nema sve ugovore o radu i predložio da se naloži tuženom da te dokaze dostavi kao i personalni dosije tužioca.

Smatrajući da tužilac nije postupio po rješenju suda prvostepeni sud je tužbu odbacio dok je drugostepeni sud prihvatio razloge prvostepenog suda, žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepeno rješenje.

Medjutim, ovaj sud smatra da je tužba sadržavala sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupati, činjenice na kojima je tužbeni zahtjev zasnovan, kao i određeni zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja. Nenavodjenje dokaza, ili ne prilaganje dokaza uz tužbu ne ulazi u krug onih nedostataka zbog kojih bi se smatralo da je tužba nerazumljiva i da se po njoj ne može postupati. Isto tako, neizjašnjavanje tužioca na okolnosti kada je po njegovom mišljenju došlo do transformacije ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, ne može biti razlog za odbacivanje tužbe, jer se radi o pravnim pitanjima, odnosno o primjeni materijalnog prava o kojima sud treba da zauzme stav.

Zbog toga ovaj sud smatra da nezakonitim postupanjem tužiocu nije data mogućnost da raspravlja pred sudom što predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 9 ZPP, pa je oba rješenja valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 85/15 od 26.02.2015.godine)

BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA
PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM
(Član 367 stav 2 tačka 2 ZPP)

Ako je u donošenju drugostepene presude učestvovao sudija koji je prethodno u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke prvostepenog suda počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 2 ZPP).

Iz obrazloženja:

„Osnovano se ukazuje revizijom da je od strane drugostepenog suda počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 367 stav 2 tačka 2 ZPP. Ovo sa razloga što je u postupku donošenja drugostepene presude, kao izvjestilac, učestvovao sudija koji je prethodno u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke prvostepenog suda (P. br. 933/09/06 od 10.02.2011. godine), te se isti po zakonu morao izuzeti (čl. 69 tač. 4 ZPP).

Zbog navedenog propusta drugostepenu presudu je valjalo ukinuti i predmet vratiti istom sudu na ponovno sudjenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 647/15 od 24.06.2015. godine)

BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA
 PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM
 (Član 367 stav 2 tačka 9 ZPP)

Tužiocu je uskraćena mogućnost da raspravlja pred drugostepenim sudom ako je drugostepeni sud propustio da u postupku po žalbi ocijeni zakonitost i pravilnost rješenja kojim je odbačena tužba u odnosu na tuženog.

Iz obrazloženja:

„Iz predmetnih spisa proizilazi da je prvostepeni sud dana 08.02.2014. godine van ročišta donio rješenje kojim je tužbu odbacio protiv prvotuženog B. A. sa razloga što tužilac nije uredio tužbu i dostavio njegovu tačnu adresu. Istog dana prvostepeni sud je donio rješenje kojim je utvrdio i prekid postupka u odnosu na drugotuženog "C. G. g." DOO P. imajući u vidu da je nad istim otvoren stečaj.

Protiv rješenja kojim je tužba odbačena u odnosu na prvotuženog tužilac je izjavio žalbu sa svih zakonskih razloga predlažući da drugostepeni sud isto ukinе i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Rješavajući po žalbi Viši sud u Podgorici rješenjem GŽ.br.1737/14 od 28.11.2014. godine žalbu je odbio kao neosnovanu, pogrešno zaključujući da je žalba izjavljena na rješenje kojim je utvrdjen prekid postupka u odnosu na drugotuženog koje od stranaka niko nije pobijao žalbom.

Imajući prednje u vidu osnovano se ukazuje revizijom da je drugostepeni sud prilikom rješavanja po žalbi počinio bitnu povredu postupka iz čl.367 st.2 tač.9 ZPP.

Propuštanjem da u postupku po žalbi ocijeni zakonitost i pravilnost rješenja kojim je tužba odbačena u odnosu na prvotuženog, tužiocu je uskraćena mogućnost da raspravlja pred drugostepenim sudom, radi čega se pobijano rješenje mora ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovno sudjenje.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 26/15 od 28.01.2015. godine)

BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA
PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM
(Član 367 stav 2 tačka 15 u vezi sa čl. 389 st. 1 ZPP)

U postupku pred drugostepenim sudom učinjena je bitna povreda postupka, ako drugostepeni sud nije cijenio navod žalbe koji se tiče istaknutog prigovora zastarjelosti.

Iz obrazloženja:

„Revizijom tuženih se ukazuje da drugostepeni sud u odnosu na žalbeni navod u vezi istaknutog prigovora zastarjelosti, u svojoj presudi nije naveo razloge za osnovanost ili neosnovanost istog.

Prema odredbi čl.389 st.1 ZPP, u obrazloženju presude, drugostepeni sud treba da ocijeni žalbene navode koji su od odlučnog značaja. Navod žalbe koji se tiče istaknutog prigovora zastarjelosti od strane tuženih - drugostepeni sud nije cijenio, a radi se o žalbenom navodu od odlučnog značaja. U tom pravcu, presuda drugostepenog suda nema nikakvih razloga. Radi se o prigovoru zastarjelosti koji je materijalnopravne prirode, pa odluka o takvom prigovoru može odlučno uticati na osnovanost postavljenog tužbenog zahtjeva.

Stoga se revizijom tuženih osnovano ukazuje da je u postupku pred drugostepenim sudom učinjena bitna povreda postupka iz čl.367 st.2 tač.15 ZPP, u vezi sa čl.400 st.1 tač.2 ZPP.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 937/14 od 11.02.2015. godine)

FORMALNO SUPARNIČARSTVO
I OCJENA DOZVOLJENOSTI REVIZIJE
(Član 407 u vezi čl. 197 st. 2 ZPP)

Kad u parnici učestvuje više lica kao formalni suparničari dozvoljenost revizije cijeni se prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

Iz obrazloženja:

„Kako u ovom predmetu tužioci tužbom od 16.07.2013. godine, traže naknadu štete na ime troškova prevoza, a najveći iznos koji se pobija revizijom iznosi 1.642,26 €, to se dozvoljenost revizije cijeni prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

Naime, između tužilaca u ovoj stvari postoji formalno aktivno suparničarstvo, te se njihovi zahtjevi zasnivaju na istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovu, pa se shodno čl.37. st.2. ZPP-a, dozvoljenost revizije cijeni prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

Kako najveća vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravosnažne presude iznosi 1.642,26 €, to nesumnjivo proizilazi da predmetno potraživanje ne prelazi mjerodavnu vrijednost predmeta spora za dozvoljenost revizije u ovakvoj vrsti spora (10.000 €), radi čega revizija u ovoj stvari nije dozvoljena, te je istu valjalo odbaciti.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 462/15 od 29.04.2015. godine)

REVIZIJA PROTIV ODLUKE O KAMATI
I TROŠKOVIMA POSTUPKA
(Član 407 u vezi čl. 31 st. 3 ZPP)

Nedozvoljena je revizija izjavljena protiv odluke o kamati kao sporednom potraživanju i odluke o troškovima.

Iz obrazloženja:

„U konkretnom slučaju drugostepenom presudom potvrđena je presuda prvostepenog suda i žalba tuženog-protivtužioca odbijena kao neosnovana. Iz predmetnih spisa dalje proizilazi da tuženi-protivtužilac revizijom pobija nižestepenu odluku u dijelu koji se odnosi na isplatu zakonske kamate na iznos od 13.000,00 eura, kao i u dijelu odluke suda o troškovima parničnog postupka. Imajući u vidu, da se revizija ne može izjaviti protiv odluke o kamati kao sporednom potraživanju i odluke o troškovima, to u smislu odredbe člana 397.st.1. u vezi čl. 31.st.3. ZPP revizija nije dozvoljena.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 403/15 od 29.04.2015. godine)

REVIZIJA NA RJEŠENJE KOJIM JE ODLUČENO
O STVARNOJ NENADLEŽNOSTI SUDA
(Član 397 stav 1 u vezi čl. 407 i 414 st. 5 ZPP)

Rješenjem kojim je odlučeno o stvarnoj nenadležnosti suda ne završava se pravosnažno postupak, te protiv istog revizija nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

„Odredbom čl.414. st.1. Zakona o parničnom postupku propisano je da se revizija može izjaviti i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravosnažno završen.

Obzirom da je osporenim rješenjem odlučeno o stvarnoj nenadležnosti prvostepenog suda i istim se ne završava pravosnažno postupak, nesumnjivo je da je u pitanju revizija koja nije dozvoljena, pa je istu kao takvu valjalo odbaciti.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 510/15 od 05.05.2015. godine)

REVIZIJA NA ODLUKU KOJA NIJE POBIJANA ŽALBOM
(Član 407 u vezi čl. 404 stav 2 ZPP)

Revizija izjavljena protiv prvostepene presude protiv koje nije izjavljena žalba je nedozvoljena.

Iz obrazloženja:

„Revizija nije dozvoljena.

Prema odredbi čl.397. st.1. ZPP, protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostavljanje prepisa presude.

U konkretnom slučaju revizija je izjavljena protiv prvostepene presude, protiv koje žalba nije izjavljivana. Dakle, revizija je izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti, pa je revizija nedozvoljena.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 554/15 od 26.05.2015. godine)

REVIZIJA PROTIV RJEŠENJA KOJIM NIJE DOPUŠTENO
PREINAČENJE TUŽBE
(Član 407 u vezi čl. 414 stav 1 ZPP)

Rješenjem kojim nije dopušteno preinačenje tužbe postupak se pravosnažno ne završava, pa protiv tog rješenja revizija nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

„Revizija je nedozvoljena.

Prema odredbi člana 414 stav 1 ZPP stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravosnažno završen.

Pravosnažnim rješenjem kojim nije dopušteno preinačenje tužbe postupak se pravosnažno ne završava, pa protiv tog rješenja revizija nije dozvoljena.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 27/15 od 29.01.2015. godine)

PRIZNANJE ODLUKE STRANOG SUDA
I NEDOZVOLJENOST REVIZIJE
(Član 407 u vezi čl. 414 ZPP)

Revizija nije dozvoljena protiv rješenja kojim je priznata odluka stranog suda, jer se isto ne smatra rješenjem iz člana 414 stav 1 ZPP.

Iz obrazloženja:

„U postupku povodom predloga za priznavanje odluke stranog suda sud se ne upušta u ocjenu pravnog odnosa ili subjektivnog prava, već samo cijeni ispunjenost uslova za priznanje odluke stranog suda. Stoga se u pogledu prava na izjavljivanje revizije pravosnažno rješenje kojim je priznata odluka stranog suda ne smatra rješenjem iz čl.414. st.1. Zakona o parničnom postupku, pa revizija protiv takvog rješenja nije dozvoljena.”

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 66/15 od 29.01.2015. godine)

REVIZIJA PROTIV RJEŠENJA
O PROGLAŠENJU TEHNOLOŠKIM VIŠKOM
(Član 407 u vezi čl. 438 ZPP)

U sporu za poništaj rješenja kojim je zaposleni proglašen tehnološkim viškom, revizija je nedozvoljena.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi člana 438 ZPP („Sl. list RCG“, br. 22/04 i 76/06) u parnicama iz radnih odnosa revizija je dozvoljena samo u sporovima o zasnivanju, postojanju i prestanku radnog odnosa.

Kako se ne radi o sporu o zasnivanju, postojanju i prestanku radnog odnosa, već je predmet spora poništaj rješenja kojim je tužilja proglašena za tehnološki višak, to je reviziju valjalo odbaciti kao nedozvoljenu.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 494/15 od 10.06.2015. godine)

NEDOZVOLJENOST ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI (Član 416 ZPP)

Zahtjev za zaštitu zakonitosti podniet od strane izvršnog dužnika je nedozvoljen.

Iz obrazloženja:

„Rješenjem Osnovnog suda u Nikšiću Ip.br.47/15 od 11.02.2015. godine, odlučeno je da se odbacuje kao neblagovremen prigovor izvršnog dužnika izjavljen na rješenje o izvršenju Osnovnog suda u Nikšiću Iv.br.8536/10 od 20.08.2010. godine.

Protiv navedenog rješenja izvršni dužnik je podigao zahtjev za zaštitu zakonitosti, predlažući da se ocijeni zakonitost osporenog rješenja.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti je nedozvoljen.

Odredbom čl.416. st.1. ZPP, koje odredbe se shodno primjenjuju u postupku izvršenja i postupku obezbjeđenja saglasno čl.14. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju ako tim zakonom nije drukčije propisano, protiv pravosnažne sudske odluke državni tužilac može podići zahtjev za zaštitu zakonitosti samo zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.7. ZPP u roku od tri mjeseca.

Kako izvršni dužnik nije ovlašćen da podigne zahtjev za zaštitu zakonitosti, to je zahtjev izvršnog dužnika za ispitivanje zakonitosti navedenih rješenja valjalo odbaciti kao nedozvoljen.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Gzz. br. 1/15 od 01.04.2015. godine)

ODBACIVANJE PREDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 93 stav 2 ZPP)

Nedozvoljen je predlog za ponavljanje postupka podnijet od strane advokata koji sudu nije dostavio posebno punomoćje kojim su ga stranke ovlastile za podnošenje predloga i ako je od pravosnažnosti odluke proteklo više od šest mjeseci.

Iz obrazloženja:

„Rješenjem prvostepenog suda posl.br.R.27/90 od 18.11.2013.godine, naloženo je advokatu R. Š., da u roku od 8 dana od dana prijema rješenja dostaviti sudu punomoćje, kojim su ga ovlastile stranke za podnošenje predloga za ponavljanje postupka, uz upozorenje da ako se utvrdi da advokat R. Š. nije ovlašten za podnošenje predloga za ponavljanje postupka, sud će ukinuti preduzete pravne radnje i predlog odbaciti.

Podneskom od 26.11.2013.godine, advokat R. Š. je obavijestio sud da on ne može u ostavljenom roku od 8 dana, niti mimo tog roka dostaviti vanparničnom sudu punomoćje kojim su ga ovlastile stranke za podnošenje predloga za ponavljanje postupka, sa razloga što je za podnošenje tog predloga bio pismeno ovlašten punomoćnik B. M., advokat iz K., koji je i podnio taj predlog, a da je zastupanje advokat R. Š. preuzeo kao preduzimatelj advokatske kancelarije advokata M. B. 2010.godine, u granicama ovlaštenja iz punomoćja izdatih glavnom punomoćniku.

Zakonom o parničnom postupku - čl.93 st.2 ZPP, predviđeno je da je za podnošenje predloga za ponavljanje postupka advokatu potrebno posebno punomoćje, ako je od pravosnažnosti odluke proteklo više od šest mjeseci, što je u konkretnom slučaju.

Advokat R. Š., u ostavljenom roku nije dostavio sudu posebno punomoćje kojim su ga ovlastile stranke za podnošenje predloga, za ponavljanje postupka, iako mu je to bilo naloženo označenim rješenjem prvostepenog suda, a takvo punomoćje sudu nije dostavio ni raniji advokat B. M., čiju je advokatsku kancelariju preuzeo advokat R. Š.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 594/14 od 11.02.2015. godine)

PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 421 tačka 9 ZPP)

Ima mjesta ponavljanju postupka kada krivični sud nakon pravosnažnog završetka parnice o nekom pitanju krivično pravne prirode koje je za parnični sud od prejudicijelnog značaja, donese odluku drukčiju od stava koji je o tom pitanju zauzeo parnični sud.

Iz obrazloženja:

„Tuženi je podnio predlog za ponavljanje postupka zbog razloga iz člana 421 tačka 9 ZPP, jer je stekao mogućnost da upotrijebi pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Nikšiću, K. br. 9/13 od 10.06.2013. godine, kojom je okrivljeni R. J. oglašen krivim, zbog toga što je u toku 2009., 2010. i 2011. godine, kao vozač distributer mlječnih proizvoda, vršeći prepravke i dopisivanja na otpremnicama za proizvode namijenjene tužiocu prisvojio robu u vrijednosti od 22.954,72 €. Zbog toga smatra da bi za njega mogla biti donesena povoljnija odluka da je tu presudu mogao upotrijebiti u ranijem postupku jer razlika između isporučene i fakturisane robe iznosi 22.945,73 €, a ne 48.506,73 €, koji iznos je obavezan da plati tužiocu.

Prema odredbi člana 15 ZPP u parničnom postuku sud je u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti učinio vezan za pravosnažnu presudu suda kojom se optuženi oglašava krivim. Dakle, vezanost za odluku krivičnog suda postoji kada se tom presudom odlučuje o nekom krivičnopravnom pitanju od čijeg rješenja zavisi odlučivanje u parnici – tj. o prejudicijelnom pitanju. Stoga ima mjesta ponavljanju postupka kada krivični sud nakon pravosnažnog završetka parnice o nekom pitanju krivičnopravne prirode koje je za parnični sud od prejudicijelnog značaja, donese odluku drukčiju od stava koji je o tom pitanju zauzeo parnični sud.

U konkretnom slučaju nije od prejudicijelnog značaja za odluku u parničnom postupku vrijednost robe koji je zaposleni kod tuženog prisvojio za sebe, jer parnični sud nije vezan za utvrđenje krivičnog suda o iznosu novca ili vrijednosti stvari koje su bile predmet krivičnog djela. No i da je to moguće ne bi bilo uslova za ponavljanje postupka. Ovo zbog toga što razlika između vrijednosti isporučene i fakturisane robe tužiocu, prema sadržini zapisnika o sravnjenju, nije nastala samo kao posljedica upisivanja netačnih podataka u otpremnicama, već i zbog toga što je nedostajao jedan broj otpremnica na osnovu kojih je vršeno fakturisanje robe i u zapisniku o sravnjenju nije razdvojena razlika po oba osnova, već je iskazan ukupan iznos.

Sledstveno navedenom za tuženog ne bi mogla biti donijeta povoljnija odluka da je presudu krivičnog suda mogao upotrijebiti u ranijem postupku pa su nižestepeni sudovi pravilno postupili kada su odlučili na izloženi način.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 41/15 od 19.03.2015. godine)

USLOVI ZA PONAVLJANJE POSTUPKA
(Član 421 tačka 8 ZPP)

Nijesu ispunjeni uslovi za ponavljanje postupka iz člana 421 tačka 8 ZPP ako je preinačena odluka kojom je optuženi oslobođen od optužbe.

Ukoliko sud nije cijenio dokaze to je razlog za pobijanje presude, a ne može biti razlog za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja:

„Protiv M. R., službenika za prijem pošte u O. s. u H. N., vođen krivični postupak zbog krivičnog djela falsifikovanje službene isprave iz člana 227 stav 1 KZ RCG. Presudom Osnovnog suda u Kotoru, P. br. 413/12 od 26.12.2012. godine on je oslobođen od optužbe. Ta presuda preinačena je presudom Višeg suda u Podgorici, Kž. br. 326/13 od 27.03.2013. godine, tako što je prema njemu optužba odbijena jer je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja.

Tužilac smatra da je zbog preinačenja oslobadjajuće presude ostvaren razlog za ponavljanje postupka iz čl. 421 tačka 8 ZPP.

Prema navedenoj zakonskoj odredbi postupak koji je odlukom suda pravosnažno završen može se po predlogu stranke ponoviti, ako se odluka suda zasniva na drugoj odluci suda, ili na odluci nekog drugog organa, a ta odluka bude pravosnažno preinačena, ukinuta, odnosno poništeta.

U konkretnom spornom odnosu drugostepenom presudom optuženi nije oglašen krivim da je izvršio krivično djelo falsifikovanja službene isprave, pa nijesu ispunjeni uslovi za ponavljanje postupka iz citirane zakonske odredbe.

Nijesu osnovani navodi revizije da se postojanje krivičnog djela mora utvrdjivati kao prethodno pitanje u parničnom postupku radi ocjene da li postoje razlozi za ponavljanje postupka, zbog toga što je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja.

Naime, u skladu sa članom 226 stav 1 ZPP, sud mora uzeti kao istinito ono što se u javnoj ispravi potvrđuje ili određuje. Dozvoljeno je u skladu sa stavom 3 istog člana u parnici dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrdjene činjenice, a teret neistinitosti činjeničnih utvrdjenja u ispravi leži na onome ko poriče njihovu istinitost.

Prema tome, tužilac je u parnici imao pravo da dokazuje da su u službenoj evidenciji prijema pošte O. s. u H. N., neistinito utvrdjene činjenice. Ukoliko sud te dokaze nije cijenio to je razlog za pobijanje prvostepene presude, a ne može biti razlog za ponavljanje postupka.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 451/15 od 28.05.2015. godine)

PONAVLJANJE POSTUPKA PRED VRHOVNIM SUDOM
(Član 428 stav 4 u vezi čl. 421 tačka 9 ZPP)

Postoji razlog za ponavljanje postupka iz člana 421 tačka 9 ZPP ako je tužilja dokazala grafološkim vještačenjem da odluku o prestanku radnog odnosa nije lično primila.

Iz obrazloženja:

„Tužilja je podnijela predlog za ponavljanje postupka zbog zakonsog osnova iz čl.421 tač.9 ZPP, uz podnošenje dokaza (grafološka ekspertiza od 03.04.2007.godine uradjena od strane Grafološkog biroa Podgorica, grafologa S. S.), da nije lično primila odluku tuženog o otkazu ugovora o radu br.24/03 od 24.09.2003.godine, i uz napomenu da nije mogla navedeni dokaz iznijeti prije nego što je raniji postupak završen.

Postupajući po predlogu tužiteljice za ponavljanje pravosnažno okonačanog postupka, prvostepeni sud je rješenjem P.br.169/11-03 od 03.07.2013.godine utvrdio da je predlog podnijet blagovremeno, uz odluku da će po pravosnažnosti tog rješenja dostaviti spise Vrhovnom sudu Crne Gore na dalje postupanje. To rješenje je potvrđeno rješenjem Višeg suda u Podgorici Gž.br.3838/2013 od 11.06.2014.godine.

Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je našao da se predlog za ponavljanje postupka odnosi na postupak pred revizijskim sudom (shodno čl.428 ZPP).

Revizijska odluka Vrhovnog suda Rev.br.75/07 od 20.03.2007.godine je zasnovana na pretpostavci da je tužiteljica svojeručno potpisala dostavnicu o prijemu predmetne odluke tuženog o prestanku radnog odnosa, zbog čega je sud došao do zaključka o neblagovremenosti podnošenja tužbe, polazeći od toga da je tužilja spornu odluku primila 30.09.2003.godine, a tužbu podnijela 23.10.2003.godine, te ukinuo nižestepene presude i tužbu odbacio.

U postupku pred prvostepenim sudom, po predlogu tužilje za ponavljanje pravosnažno okončanog postupka, utvrđeno je da je tužilja dokazala - grafološkim vještačenjem, da rješenje o prestanku radnog odnosa nije lično primila dana 30.09.2003.godine, iz čega proizilazi da su prilikom dostavljanja predmetne odluke, počinjene povrede iz čl.70 st.1 u vezi sa čl.74 Zakona o opštem upravnom postupku.

Prema tome, postoji razlog za ponavljanje postupka iz čl.421 tač.9 ZPP, pa je ovaj sud na osnovu čl.428 st.4 ZPP, ukinuo svoju odluku, i donio novu odluku u glavnoj stvari.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. 808/15 od 09.07.2015. godine)

TRETMAN I OCJENA VALJANOSTI ARBITRAŽNE ODLUKE

(Čl. 91 – 101 Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja)

Ne postoji razlog za poništaj arbitražne odluke ako ista nije suprotna javnom poretku Crne Gore.

Sjedište arbitraže ne smije se poistovjećivati sa mjestom arbitraže, što znači da se odluka koja je donijeta u državi koja je određena kao mjesto arbitraže ima smatrati arbitražnom odlukom te države.

Iz obrazloženja:

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za poništaj konačne odluke Medjunarodnog arbitražnog suda - Medjunarodne trgovinske komore u Parizu br.16384/GZ od 19.10.2012. godine. Tužilac je svoj zahtjev temeljio na tvrdnji da je navedena odluka protivna javnom poretku Crne Gore i to: po pitanju ništavosti dosudjene kamate na pojedinačno dosudjena potraživanja kao suprotne odredbama Zakona o obligacionim odnosima, po pitanju zasnovanosti odluke na pisanom dokazu, na kojem se po pravilima ZPP-a odluka ne može zasnovati (nevalidan konačni obračun), po pitanju prava tužioca da obustavi isplatu tuženom a na ime neizvršenih i nezavršenih građevinskih radova, po pitanju prekoračenja fiksne cijene za izvodjenje ugovorenih građevinskih radova i po pitanju isplate druge polovine garantnog depozita.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu nižestepeni sudovi su tretirajući odluku Medjunarodnog arbitražnog suda kao domaću arbitražnu odluku, zaključili da ista nije suprotna javnom poretku Crne Gore u smislu čl.506. st.2. ZPP, pa su sledstveno tome tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

I po nalaženju ovog suda a nasuprot navodima revizije, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način.

Neosnovani su navodi revizije, koji se tiču tretmana arbitražne odluke, čija ocjena valjanosti je predmet ovog spora. Jer, pravilno nalaze nižestepeni sudovi da se odluka Medjunarodne trgovinske komore u Parizu br.16364/GZ od 19.10.2012. godine ima smatrati domaćom arbitražnom odlukom, protiv koje je dozvoljeno pravno sredstvo-tužba za poništaj arbitražne odluke prema odredbama ZPP-a.

Naime, pravilno se ukazuje revizijom da se sjedište arbitraže ne smije poistovjećivati sa mjestom arbitraže. S tim u vezi, za ukazati je da mjesto arbitraže određuje pripadnost arbitražne odluke a da se porijeklo arbitražne odluke određuje i prema mjestu donošenja (teritorijalni princip), što znači da odluka koja je donijeta u državi, koja je određena kao mjesto arbitraže ima se smatrati arbitražnom odlukom te države. Na osnovu državne pripadnosti arbitražne odluke, određuje se nadležnost suda

za odlučivanje o tužbi za njen poništaj. Jer, arbitražna odluka se može poništiti jedino u zemlji, u kojoj je ista i donijeta. Prema mjestu arbitraže određuje se mjerodavno pravo za arbitražni postupak koji sadrži, imeprativne norme koje arbitri moraju primijeniti da bi odluka bila zakonito donijeta. Kako je sporna odluka donesena u Podgorici, kao mjestu arbitraže, to se ista ima smatrati domaćom arbitražnom odlukom.

Dakle, sa svega iznijetog ne radi se o stranoj arbitražnoj odluci u smislu čl.97. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja ("Službeni list SFRJ", br. 43/82, br. 72/82), s tim što je za ukazati da strana arbitražna odluka ne proizvodi kod nas dejstvo, sve dok ne bude priznata odnosno proglašena izvršnom od strane našeg suda. To znači da se kontrola strane arbitražne odluke vrši u postupku njenog priznanja i izvršenja propisanog odredbama čl.97 - 101 navedenog zakona i domaći sud nije nadležan da odlučuje o tužbi za poništaj strane arbitražne odluke.

Nasuprot navodima revizije pravilan je i zaključak nižestepenih sudova da u konkretnom ne postoji razlog za poništaj sporne odluke propisan čl.506. st.2. ZPP, jer ista nije suprotna javnom poretku Crne Gore.

Javni poredak je uža kategorija od zbira imperativnih normi i obuhvata samo one domaće norme, koje štite najosnovnije vrijednosti našeg poretka, jer postoje vrijednosti domaćeg pravnog poretka koje se ne mogu žrtvovati. Upravo te vrijednosti čine naš javni poredak, koji dakle čine ona pravila pravnog i društvenog poretka od kojih se ne može odstupiti i koje domaći sudovi moraju poštovati čak i kada domaće norme međunarodnog privatnog prava prihvataju kompetentnost stranog prava i suda. Dakle, sa svega iznijetog ukazani razlog za poništaj navedene odluke - da je ista suprotna odredbama ZOO-a po pitanju dosudjene kamate, suprotna odredbama ZPP-a po pitanju valjanosti dokaza na kojima je odluka zasnovana, kao i po pitanju prava tužioca na obustavu isplate, prekoračenju fiksne cijene i isplate druge polovine garantnog depozita i po nalaženju ovog suda ne znači da je sporna odluka u suprotnosti sa javnim poretkom Crne Gore, kako su to i pravilno zaključili nižestepeni sudovi i za svoju odluku, u tom pravcu dali jasne i valjane razloge, koji su prihvatiljivi i za ovaj sud.

Osim toga, bez osnova je pozivanje revidenta na Zakon o međunarodnom privatnom pravu ("Sl.list CG", br. 1/14) jer u konkretnom nema mjesta njegovoj primjeni. Ovo sa razloga što je predmet ovog spora poništaj odluke, koja datira iz 2012. godine a navedeni zakon je stupio na snagu 17.01.2014. godine, pa se sporni odnos ima razriješiti primjenom Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 8/15 od 12.02.2015. godine)

RADNO PRAVO

ZAKLJUČIVANJE UGOVORA O RADU
 ZA NESISTEMATIZOVANO RADNO MJESTO
 –ZAKONITOST ODLUKE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA–
 (Član 16 stav 1 tačka 1 u vezi sa čl. 172 st. 1 Zakona o radu)

Radni odnos zasnovan ugovorom o radu na neodređeno vrijeme za radno mjesto koje kod poslodavca nije sistematizovano nije zasnovan na zakonit način, te su ispunjeni uslovi za prestanak takvog radnog odnosa.

Iz obrazloženja

„Neosnovano se revizijom osporavaju nižestepene presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

Iz stanja u spisima proizilazi da je tužilac sa tuženim zaključio ugovor o radu na određeno vrijeme br.867 od 08.08.2012. godine, kojim zasniva radni odnos na određeno vrijeme počev od 08.08.2012. godine, a trajat će do ukazane potrebe za njegovim radom i raspoređen na poslove i radne zadatke NK radnika. Dalje proizilazi da je ugovorom o radu br.1447 od 05.11.2012. godine tužilac zasnovao radni odnos sa tuženim na neodređeno vrijeme na istim poslovima i radnim zadacima NK radnika, te da mu je radni odnos kod tuženog prestao rješenjem br.502 od 28.02.2013. godine sa danom 28.02.2013. godine, do kada mu pripadaju sva prava stečena po osnovu radnog odnosa. U razlozima rješenja o prestanku radnog odnosa navedeno je da je u postupku inspeksijskog nadzora inspektor rada naložio tuženom da se otklone nepravilnosti u postupku zasnivanja radnog odnosa sa tužiocem na način što će raskinuti ugovor o radu odnosno donijeti odluku o prestanku radnog odnosa.

Iz naprijed utvrđenih činjenica nižestepeni sudovi su zaključili da je tužilac zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme kod tuženog zaključivanjem ugovora o radu suprotno odredbi čl.16. st.1. Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i 59/11) i Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, budući da radno mjesto za koje je zaključen ugovor o radu sa tužiocem nije sistematizovano kod tuženog. Zbog počinjenog prekršaja iz čl.172. st.1. tač.1. Zakona o radu u vezi sa čl.16. st.1. istog zakona protiv tuženog i odgovornog lica kod tuženog - izvršnog direktora vođen je prekršajni postupak i izrečene im novčane kazne.

Po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su odbili tužbeni zahtjev za poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa. Ovo iz razloga što je tužilac primljen u radni odnos na neodređeno vrijeme kod tuženog suprotno odredbi čl.16. st.1. Zakona o radu, kojom je predviđeno da ugovor o radu može zaključiti lice koje ispunjava opšte uslove predviđene tim zakonom i posebne uslove predviđene zakonom, drugim propisima i aktom o sistematizaciji. Odredbom čl.36. istog zakona propisana je obaveza poslodavca da prijavljuje slobodna radna mjesta na način i po postupku utvrđenim posebnim zakonom.

U ovom sporu na nesumnjiv način utvrđeno je da radno mjesto nije sistematizovano Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Prema tome, i po mišljenju ovog suda, radni odnos koji je tužilac zasnovao ugovorom o radu na neodređeno vrijeme nije zasnovan na zakonit način, zbog čega su bili ispunjeni uslovi za prestanak takvog radnog odnosa. Time je rješenje tuženog o prestanku radnog odnosa zakonito donijeto, kako su to pravilno zaključili nižestepeni sudovi odbijajući zahtjev tužioca za poništaj rješenja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 543/15 od 26.05.2015. godine)

POSLJEDICE NEZAKLJUČIVANJA UGOVORA O RADU
PRIJE STUPANJA NA RAD ZAPOSLENOG
(Član 22 st. 1, 2 i 3 Zakona o radu)

Ukoliko poslodavac sa zaposlenim ne zaključi ugovor o radu u pisanom obliku prije stupanja na rad, a zaposleni stupi na rad, ima se smatrati da je zasnovao radni odnos na neodredjeno vrijeme danom stupanja na rad, ako zaposleni prihvati zaposlenje, a poslodavac je dužan da u roku od tri dana od dana stupanja na rad zaključiti ugovor na neodredjeno vrijeme.

Iz obrazloženja

„Tuženi je javno objavio konkurs za radna mjesta između ostalog i za menadžer hotela, za koje je uredno aplicirao tužilac. Konkurs je trajao do 10.12.2012. godine od kada je tužilac bio radno angažovan kod tuženog na poslovima od značaja za otvaranje hotela "M-N." a koji se odnose na poslove menadžera hotela za koje je i konkurisao.

Kod takvog stanja stvari, pravilno su nižestepeni sudovi utvrdili da je tužilac zasnovao radni odnos kod tuženog na neodredjeno vrijeme. Jer, shodno čl. 22. st. 1. Zakona o radu ("Sl. list CG", br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i 59/11) propisano je da je obaveza poslodavca da prije stupanja na rad sa zaposlenim zaključi ugovor o radu, a stavom 2 tog člana je propisano, da ako poslodavac sa zaposlenim ne zaključi ugovor o radu, smatraće se da je zaposleni zasnovao radni odnos na neodredjeno vrijeme danom stupanja na rad, ako zaposleni prihvati zaposlenje.

Obzirom da poslodavac nije zaključio ugovor o radu sa tužiocem, a da je tužilac prihvatio zaposlenje, a što proizilazi iz spisa predmeta, to je zahtjev istog osnovan shodno naprijed citiranom članu, pa se utvrđuje da je isti zasnovao radni odnos na neodredjeno vrijeme počev od 10.12.2012. godine i tuženi je obavezan istog da vrati na rad.

Bez osnova su navodi revizije, da se radi o obligaciono-pravnom zahtjevu. Jer, tužilac je angažovan po osnovu konkursa, a isti je obavljao poslove menadžera hotela, tako da se radi o radno-pravnom odnosu tužioca i tuženog.

Kako tužilac za taj vremenski period nije primao zaradu zbog nezakonitog postupanja tuženog koje se ogleda u nezaključivanju ugovora o radu, a zatim nezakonitom prestanku radnog odnosa, to je istom prouzročio štetu koju je dužan nadoknaditi tužiocu shodno čl. 134. st. 1 Zakona o radu u vezi čl. 148. i 149. ZOO i čl. 196. st. 1, 2 i 3 ZOO („Sl. list CG“, br. 47/08. Tuženi za period od 01.02.2013. godine pa do vraćanja na rad pripada svakomjesečna zarada u iznosu od 1.000 €. Visina zarade je utvrđena na osnovu uvida u konkurs u kojem je navedeno, da je za to radno mjesto određena zarada do 1.000,00€ do 1.500,00 €. Kako je tužilac tražio tužbom po 1.000 €, dakle radi se o najniže predviđenom iznosu, to su pravilno nižestepeni sudovi obavezali tuženog, da tužiocu isplati navedene iznose u kom pravcu su nižestepeni sudovi dali potpuno jasne i razumljive razloge.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 58/15 od 25.02.2015. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA
KOJI JE ZASNOVAN NA ODREĐJENO VRIJEME
(Član 25 stav 5 Zakona o radu)

Prestanak radnog odnosa koji je zasnovan na određeno vrijeme nije vezan za donošenje akta o tome, jer isti prestaje istekom vremena na koji je zasnovan.

Iz obrazloženja

„Tužbenim zahtjevom u ovom sporu tužilac je tražio da se kao nezakonito poništi rješenje tuženog o otkazu ugovora o radu od 20.11.2011. godine i da mu tuženi naknadi štetu u utuženom iznosu od 2.400,00 €, sa pripadajućom kamatom, za koju je po navodima tužbe odgovoran jer je svojim radnjama spriječio tužioca da blagovremenim prijavljivanjem ostvari materijalnu naknadu kod Biroa rada.

Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom, koje je drugostepeni sud prihvatio kao pravilne, nižestepeni sudovi su izveli zaključak da je tužiocu na zakonit način prestao radni odnos kod tuženog donošenjem rješenja koje se osporava. Ovo iz razloga što je tužilac primljen na rad kod tuženog bez prethodno raspisanog oglasa za popunu radnog mjesta na poslovima obezbjeđenja, zaključujući ugovor o radu na određeno vrijeme 20.05.2011. godine. Takav rad ima sve karakteristike radnog odnosa u pogledu prava i obaveza zaposlenog. Međutim, isti prestaje istekom roka na koji je radni odnos zasnovan, a rješenje o tome ima deklaratoran karakter, pa formalni nedostaci u donijetom rješenju tuženog nijesu od značaja za zaključak suda da se radi o faktičkom radu.

Po nalaženju ovog suda, izloženi zaključak nižestepenih sudova je pravilan i isti nije doveden u sumnju istaknutim revizijskim navodima. Naime, nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da radni odnos tužioca na određeno vrijeme nije zasnovan u skladu sa odredbama Zakona o radu, kojima je propisano prijavljivanje slobodnih radnih mjesta na način i po postupku utvrđenim zakonom - čl.36. Stoga, tako zasnovan radni odnos prestaje istekom radnog vremena na koji je zasnovan, i ne postoje uslovi da se isti transformiše u radni odnos na neodređeno vrijeme. Prestanak radnog odnosa koji je zasnovan na određeno vrijeme nije vezan za donošenje akta o tome, budući isti prestaje, kako je navedeno, istekom vremena na koji je radni odnos zasnovan, pa nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da formalni nedostaci u aktu tuženog-rješenju o otkazu ugovora o radu nijesu od značaja.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 396/15 od 21.04.2015. godine)

POSLJEDICE NEPOBIJANJA RJEŠENJA O POSTAVLJENJU U DIJELU KOJIM JE ODREDJEN KOEFICIJENT

Zaposleni kojem je koeficijent za zaradu određen rješenjem o postavljenju nema pravo na razliku do zarade koja bi mu pripadala za to radno mjesto po koeficijentu određenom Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika, ako prethodno nije kod nadležnog organa pobijao rješenje o postavljenju, u dijelu kojim je određen koeficijent.

Iz obrazloženja

„Nižestepenim presudama usvojen je zahtjev tužioca kojim je tražio da se tuženi obaveže da mu na ime manje isplaćene zarade za period od 23.08.2008. godine (od kada potraživanje nije zastarjelo) do 30.04.2013. godine isplati iznos od 10.268,73 € (sa uračunatom kamatom). Dosuđena naknada predstavlja razliku u zaradi tužioca koju je primao po koeficijentu određenom rješenjima o postavljenju - 5,30, i zaradi na koju je imao pravo po koeficijentu za radno mjesto na koje je raspoređen 6,89, određenom Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika.

Nižestepeni sudovi nisu prihvatili relevantim navode tuženog kojima je osporio osnovanost tužbenog zahtjeva, da je tužilac propustio da u prethodnom upravnom postupku izjavi žalbu protiv rješenja o postavljenju u dijelu kojim mu je određen koeficijent za obračun fiksnog dijela zarade (5,30), tako da su rješenja postala konačna i pravosnažna, nalazeći da je visina koeficijenta za određeni platni razred utvrđena Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika, pa se pojedinačnim aktom poslodavca zaposlenom ne može utvrditi manja zarada od one koju zakon predviđa.

Ovaj sud nalazi da je izraženo stanovište nižestepenih sudova pogrešno i da su isti na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način.

Prema Zakonu o državnim službenicima ("Sl.list CG", br.39/11 i 50/11), o pravima i obavezama državnog službenika, odnosno namještenika odlučuje starješina državnog organa rješenjem (čl.134. st.1.), a protiv tog rješenja može se podnijeti žalba u roku od 8 dana od dana prijema rješenja (čl.135.) o kojoj odlučuje Komisija za žalbe (čl.136). Protiv odluke Komisije za žalbe može se tužbom pokrenuti upravni spor u roku od 30 dana od dana prijema odluke (čl.138. st.1.). Iste odredbe sadrži i Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl.list RCG", br.27/04).

Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list CG", br.86/09, 39/11, 59/11 i 14/12), u čl.3. propisano je da se zarada državnog službenika, odnosno namještenika utvrđuje pojedinačnim aktom, u skladu sa zakonom, a prema čl.4. istog zakona, državni službenik, odnosno namještenik ostvaruje zaštitu prava na zaradu, naknadu i druga primanja u skladu sa propisima državnim službenicima i namještenicima. Članom 15 st.1. ovog zakona određeno je da rješenje o fiksnom dijelu zarade za zaposlene u organima državne uprave i zaposlene kod pravnog lica iz čl.7. ovog zakona donosi starješina organa državne uprave nadležan za poslove budžeta

(ministar finansija) na osnovu odluke starješine organa, odnosno lice koje rukovodi pravnim licem iz čl.7. st.1. ovog zakona, o raspoređivanju ili unapređenju državnog službenika ili namještenika u više zvanje odnosno platni razred, a prema st.2. istog člana, za zaposlene u državnim organima rješenje o fiksnom dijelu zarade donosi starješina državnog organa, odnosno starješina službe tog organa na osnovu akta o raspoređivanju ili unapređivanju državnog službenika, odnosno namještenika u više zvanje, odnosno platni razred. Članom 7. st.2. Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisano je da se ovaj zakon primjenjuje i na zaposlene u organima lokalne uprave.

Kod izloženog stanja stvari i citiranih zakonskih odredbi, proizilazi da je tužilac zaštitu svoga prava mogao ostvariti u postupku propisanom Zakonom o državnim službenicima i namještenicima (žalbom na rješenje o postavljenju, a zatim, eventualno, protiv odluke Komisije za žalbe, tužbom Upravnom sudu). Kako tužilac nije koristio zakonom propisani put pravne zaštite, to su rješenja o postavljenju, u dijelu kojim mu je određen koeficijent za utvrđivanje fiksnog dijela zarade od 5,30, postala konačna i pravosnažna, tako da ne postoji pravni osnov da mu se dosudi tužbom tražena naknada.

Rezonovanje prvostepenog suda da se tužilac, u smislu čl.119. i čl.120. Zakona o radu nije morao obraćati tuženoj radi naknade materijalne štete, u konkretnoj pravnoj stvari je bez značaja. O zahtjevu tužioca meritorno je odlučeno, a zahtjev za naknadu štete bio bi osnovan u slučaju da obračun zarade nije vršen u skladu sa koeficijentom određenim konačnim i pravosnažnim rješenjem o postavljenju.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 531/14 od 19.03.2015. godine)

PRAVO NA LETAČKI DODATAK

Pravo na letački dodatak zavisi od ostvarenog faktičkog rada, pa neobavljanje faktičkog rada ne može imati osnova za naknadu niti neobavljeni rad može biti sastavni dio zarade.

Iz obrazloženja

„Pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo, kada su zathjev tužioca za isplatu letačkog dodatka za traženi period, odbili kao neosnovan.

Ovo s razloga, što pravo na letački dodatak zavisi od ostvarenog faktičkog rada, a koji je izostao u traženom periodu, jer tužilac poslove letenja nije obavljao u periodu za koji traži naknadu. Naime, tužilac je imao pravo na letački dodatak dok je bio zaposlen kao namještenik IV- snimatelj operater na kameri sve do 18.05.2010.godine. Prednje s razloga, što je na osnovu Zaključka Vlade CG - Uprava za nekretnine ustupila Ministarstvu odbrane Vojske CG dana 28.06.2010.godine na korišćenje i dalje upravljanje avion za aero-foto snimanje "Cessna 421B" sa pripadajućom opremom (kamerom i laboratorijom), a koji je do tada bio sredstvo rada tužiocu. Dakle, kako letački dodatak zavisi od ostvarenog faktičkog rada, to je pravilno odbijen njegov zahtjev kao neosnovan.

Bez osnova su navodi revizije tužioca, da je letački dodatak sastavni dio zarade, te da se ne može vezivati za faktičko ostvarenje posla. Ovo s razloga što je taj avion bio sredstvo rada tužioca, pa neobavljanje faktičkog rada, ne može imati osnova za traženu naknadu, niti neobavljeni rad može biti sastavni dio zarade.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 720/15 od 24.06.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTJEVA ZA TRANSFORMACIJU
UGOVORA O RADU NA ODREĐJENO U UGOVOR O RADU
NA NEODREĐJENO VRIJEME
(Član 26 Zakona o radu)

Nakon pravosnažnosti rješenja o prestanku radnog odnosa zaposleni ne može tražiti da se radni odnos zasnovan ugovorom o radu na određeno transformiše u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i da se poslodavac obaveže da ga vrati na rad.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima tužilja je bila u radnom odnosu kod tuženog na osnovu više ugovora o radu koji su zaključivani na određeno vrijeme. Zadnji ugovor o radu br. 11-20-48047 od 01.10.2013. godine zaključen je na određeno vrijeme počev od 02.10.2013. do 30.11.2013. godine. Rješenjem br. 11-20-58901 od 21.11.2013. godine tužilji je prestao radni odnos zasnovan navedenim ugovorom o radu zbog isteka vremena na koji je ugovor bio zaključen. Tužilja to rješenje nije pobijala.

Kod ovakvog stanja stvari nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način.

Po nalaženju ovog suda tužilja je morala pobijati rješenje o prestanku radnog odnosa ako je smatrala da je došlo do transformacije ugovora o radu sa određenog u ugovor o radu na neodređeno vrijeme u smislu člana 26 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12), da joj nije mogao prestati radni odnos zbog isteka vremena na koji je ugovor o radu bio zaključen. Nakon pravosnažnosti tog rješenja tužilja ne može tražiti da se radni odnos zasnovan ugovorom o radu na određeno vrijeme br. 11-20-4847 od 01.10.2013. godine transformiše ugovor o radu na neodređeno vrijeme i da se tuženi obaveže da je vrati na rad.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 226/15 od 03.04.2015. godine)

TRANSFORMACIJA UGOVORA O RADU
NA ODREĐJENO U UGOVOR O RADU
NA NEODREĐJENO VRIJEME
(Član 26 Zakona o radu)

Ugovor o radu zaključen na određeno vrijeme transformisan je u ugovor o radu na neodređeno ako je zaposleni nakon isteka roka na koji je zaključio ugovor o radu na određeno vrijeme nastavio da radi kod poslodavca.

OGLAŠAVANJE I PRIJAVLJIVANJE
SLOBODNIH RADNIH MJESTA
(Član 36 Zakona o radu, u vezi sa čl. 26, 27
i 67 stav 1 tačka 1 Zakona o zapošljavanju)

Na ocjenu zakonitosti zasnivanja radnog odnosa bez uticaja je da li je poslodavac prijavio slobodna radna mjesta, jer oglašavanje slobodnih radnih mjesta nije konstitutivni elemenat zasnivanja radnog odnosa.

Iz obrazloženja

„Tužilac je sa tuženim zaključio ugovor o radu br. 3242 na određeno vrijeme od 6 mjeseci i to, od 20.03.2010.godine do 20.09.2010.godine za radno mjesto stjuarta. Utvrđeno je i to, da je tužilac nakon 20.09.2010.godine nastavio sa radom kod tuženog.

Polazeći od toga, da je tužilac bio na faktičkom radu kod tuženog, prvostepeni sud zaključuje, da isti nema pravo da mu se u smislu odredbe čl. 26. Zakona o radu takav rad na određeno vrijeme, transformiše u rad na neodređeno vrijeme.

Odlučujući po žalbi tužioca, Viši sud u Podgorici presudom GŽ.br. 941/14 od 15.12.2014.godine, potvrdio je prvostepenu presudu, a žalbu tužioca odbio kao neosnovanu, pri tome prihvatajući u cjelosti rezonovanje prvostepenog suda.

Medjutim, po nalaženju ovog suda, takav zaključak nižestepenih sudova se ne može prihvatiti, jer je isti zasnovan na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, čl.26. Zakona o radu ("Sl.list CG", br. 49/08 od 15.08.2008.godine) propisano je, da ako je ugovor o radu na određeno vrijeme zaključen suprotno čl.25. tog zakona, ili ako zaposleni nastavi da radi kod poslodavca nakon isteka roka na koji je zaključio ugovor o radu, smatra se da je ugovor o radu zaključen na neodređeno vrijeme, ako zaposleni pristane na takvo zaposlenje. Iz predmetnih spisa proizilazi, da ugovorom od radu 3242 od 20.03.2010.godine tužilac je zasnovao radni odnos kod tuženog na određeno vrijeme od 6 mjeseci počev od 20.03.2010.godine do 20.09.2010.godine. Nije sporno, da je tužilac nakon 20.09.2010.godine nastavio sa radom kod tuženog. Polazeći od toga, da je tužilac nastavio da radi kod tuženog nakon

isteka roka na koji je zaključen ugovor br. 3242, to je shodno naprijed citiranoj odredbi čl. 26. Zakona o radu, došlo do transformacije, radnog odnosa na određeno vrijeme, na rad na neodređeno vrijeme.

Pogrešno je rezonovanje nižestepenih sudova, da se tužilac nalazio na faktičkom radu kod tuženog. Jer, zaključenjem posljednjeg ugovora o radu br. 3242 od 20.03.2010.godine tužilac je kod tuženog zasnovaio radni odnos počev od 20.03.2010.godine, pa upravo taj ugovor zamjenjuje odluku o prijemu u radni odnos. Na ocjenu o zakonitosti zasnivanja radnog odnosa bez uticaja je, da li je tuženi kao poslodavac, prijavio slobodna radna mjesta, što je zahtjev čl. 36. Zakona o radu i da li je oglas objavljen, kod nesporne činjenice, da je tužilac nastavio sa radom nakon 20.09.2010.godine tj. istekom posljednjeg ugovora o radu. Ovo s razloga što oglašavanje slobodnih radnih mjesta nije konstitutivni elemenat zasnivanja radnog odnosa. Naime, smisao odredbe čl. 36 Zakona o radu, koja se mora dovesti u vezu sa odredbama čl. 26 i 27 Zakona o zapošljavanju ("Sl.list CG", br. 14/10) je, da se prijavljivanjem slobodnih radnih mjesta kao obaveze poslodavca prema Zavodu za zapošljavanje, reguliše i kontroliše funkcionisanje tržišta rada. Na ovakav zaključak upućuje i odredba čl. 67.st.1.tač.1. Zakona o zapošljavanju koja navedeni propust poslodavca normira kao prekršaj, za koji propisuje novčanu kaznu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 364/15 od 09.06.2015. godine)

**PONIŠTAJ RJEŠENJA O OTKAZU UGOVORA O RADU
NA ODREĐJENO VRIJEME
(Čl. 24 i 25 Zakona o radu)**

Poništaj rješenja o otkazu ugovora o radu ne pretpostavlja obavezu poslodavca da zaposlenog vrati na rad i rasporedi na poslove koje je obavljao prije donošenja odluke o otkazu ugovora o radu, već obavezu vraćanja na rad i raspoređivanje na poslove koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

**JAVNO OGLAŠAVANJE
(Član 36 Zakona o radu)**

Zakon o radu ne predviđa postupak javnog oglašavanja, već se postupak zasnivanja radnog odnosa svodi na pregovaranje radnika i poslodavca, zaključivanje ugovora o radu i stupanje zaposlenog na rad.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je tuženi nezakonito otkazao tužilji ugovor o radu osporenim rješenjem, te da su se stekli uslovi za transformaciju radnog odnosa po ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, shodno odredbama čl.24. i čl.25. Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12). Za svoju odluku nižestepeni sudovi su u ovom dijelu dali jasne i valjane razloge, koji sadrže odgovor na revizijske navode, pa ih ovaj sud neće ponavljati u ovoj presudi.

Međutim, u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužilje za vraćanje na rad i raspored na radno mjesto koje je obavljala prije donošenja rješenja, nižestepeni sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo, zbog čega su nižestepene presude preinačene u tom dijelu i odlučeno kao u stavu prvom izreke ove presude. Ovo iz razloga što poništaj rješenja tuženog o prestanku radnog odnosa tužilji i otkazu ugovora o radu ne pretpostavlja obavezu tuženog da tužilju vrati na rad i rasporedi na poslove koje je obavljala prije donošenja odluke koja se pobija, već obavezu vraćanja na rad i raspoređivanje na poslove koji odgovaraju njenoj stručnoj spremi i radnoj sposobnosti, u skladu sa važećim aktima o sistematizaciji radnih mjesta kod tuženog.

Revizijom se neosnovano ukazuje da se radi o faktičkom radu jer isti nije zasnovan na osnovu javnog oglašavanja. Zakon o radu ne predviđa postupak javnog oglašavanja, već se postupak zasnivanja radnog odnosa svodi na pregovaranje radnika i poslodavca, zaključivanje ugovora o radu i stupanje zaposlenog na rad. To podrazumijeva da je akt zasnivanja i uređivanja radnog odnosa sam ugovor o radu, njime se regulišu prava i obaveze zaposlenog i poslodavca i on prethodi stupanju zaposlenog na rad. Međutim, poslodavci imaju obavezu da organizaciji za

zapošljavanje prijave slobodna radna mjesta na način i po postupku utvrđenim posebnim zakonom - čl.36. Zakona o radu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 687/15 od 23.06.2015. godine)

NEZAKONITO ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA
NA ODREĐJENO VRIJEME
–RADNO MJESTO TRAJNOG KARAKTERA–
(Član 25 stav 1 Zakona o radu)

Obavljanje poslova na radnom mjestu špeditora ne predstavlja poslove čije je trajanje iz objektivnih razloga unaprijed određeno ili uslovljeno nastupanjem okolnosti ili događaja koji se nijesu mogli predvidjeti pa se nije mogao zaključivati ugovor o radu na određeno vrijeme jer se radi o radnom mjestu koje je trajnog karaktera, tako da se može smatrati da je zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme korišćeno suprotno cilju zbog kojeg je propisana mogućnost zasnivanja radnog odnosa na vrijeme čije je trajanje unaprijed određeno.

Iz obrazloženja

„Prvostepeni sud je utvrdio da nema uslova za transformaciju ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor na neodređeno, jer nije prekoračen zakonom propisani maksimum od 24 mjeseca propisan članom 25 st.2 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12) u pogledu ukupnog trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme.

Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev, nalazeći da se radi o radnom mjestu koje je trajnog karaktera i da je rješenje o otkazu nezakonito. Ovakav pravni stav u svemu prihvata i ovaj sud.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je tužilac kod tuženog bio na radu još od 2006. godine, a po ugovorima na određeno vrijeme u periodu od 01.07.2006. do 27.02.2013. godine.

Zadnji ugovor o radu na određeno vrijeme stranke su zaključile na period od tri mjeseca počev od 28.11.2012. godine pa do 27.02.2013. godine. Obzirom da je bio u pitanju ugovor na određeno vrijeme, tužiocu je prestao radni odnos istekom zadnjeg dana roka kada je tuženi tužiocu donio rješenje o prestanku radnog odnosa.

Prema odredbi člana 25 st.1 Zakona o radu predviđeno je da se ugovor o radu može zaključiti na određeno vrijeme, radi obavljanja poslova čije je trajanje iz objektivnih razloga unaprijed određeno ili je uslovljeno nastupanjem okolnosti ili događaja koji se nijesu mogli predvidjeti. Shodno stavu 2. iste odredbe predviđeno je da poslodavac sa zaposlenim ne može zaključiti jedan ili više ugovora o radu na određeno vrijeme ukoliko je trajanje rada neprekidno ili sa prekidima duže od 24 mjeseca. Medjutim, stavom 4 iste odredbe je propisano da ugovor o radu na određeno vrijeme može trajati i duže od 24 mjeseca i to samo pod uslovom ako je to potrebno zbog zamjene privremeno odsutnog zaposlenog, obavljanja sezonskih poslova ili rada na određenom projektu do okončanja tog projekta, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom.

Činjenica da su stranke nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o radu („Sl. list CG“, br. 59/11) zaključile ugovor o radu na određeno vrijeme br.2828 od 25.05.2012. godine u trajanju od 6 mjeseci i ugovor br.5311 od 15.11.2012. godine u trajanju od 3 mjeseca, a na tim poslovima radi od 2006. godine, ukazuje da su navedeni ugovori na određeno vrijeme zaključeni suprotno čl.25 st.1 Zakona o radu. Ovo zato što obavljanje poslova na radnom mjestu speditora - disponenta u Poslovnici Dobrakovo filijala Bijelo Polje, ne predstavlja poslove čije je trajanje iz objektivnih razloga unaprijed određeno ili je uslovljeno nastupanjem okolnosti ili događaja koji se nijesu mogli predvidjeti pa se nije mogao zaključivati ugovor o radu na određeno vrijeme. Iz svih ugovora koje su zaključile parnične stranke o radu na određeno vrijeme može se zaključiti da se radi o radnom mjestu koje je trajnog karaktera, tako da se može smatrati da je tuženi zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme koristio suprotno cilju zbog kojeg je propisana mogućnost zasnivanja radnog odnosa na vrijeme čije je trajanje unaprijed određeno. Iz navedenog proizilazi da su ispunjeni zakonski uslovi da se smatra da je posljednji ugovor o radu br.5911 od 14.11.2012.godine, zaključen na neodređeno vrijeme, pa je rješenje tuženog o otkazu ugovora o radu tužiocu br.1212 od 22.02.2013.godine nezakonito.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 788/14 od 26.02.2015. godine)

POSLOVI KUĆNE POMOĆNICE I NEGOVATELJICE
I NEPOSTOJANJE OSNOVA ZA ISPLATU ZARADE
(Član 35 Zakona o radu)

Kod nepostojanja ugovora o radu za obavljanje poslova kućne pomoćnice i negovateljice, niti ugovora o djelu, neosnovan je zahtjev tužilje, koja je obavljala te poslove, za isplatu naknade po osnovu izdržavanja i njege oca tuženih.

Iz obrazloženja

„Postavljenim zahtjevom u ovom sporu tužilja je tražila isplatu iznosa označenog u izreci prvostepene presude po osnovu izdržavanja oca tuženih pok. K. T., u periodu od 01.02.1995. do 20.03.2008. godine.

Iz dokaza provedenih u postupku pred prvostepenim sudom, nižestepeni sudovi su zaključili da je tužilja u periodu za koji traži isplatu živjela u kući oca tuženih i za to vrijeme vodila brigu o njemu i domaćinstvu. Takođe je utvrđeno da nije imala zaključen ugovor o radu za obavljanje poslova kućne pomoćnice i negovateljice u domaćinstvu, niti drugi ugovor - ugovor o djelu. Utvrđeno je da su potrebe tužilje (stanovanja, hrane, garderobe, zdravstvenih i higijenskih troškova i usluga, korišćenja mobilnog telefona, posjete porodici) plaćane od penzijskih primanja pok. K. i od izdavanja apartmana u toku sezone, te da tužilja nije primala drugu naknadu, niti je isplatu iste tražila obzirom da je njen rad kompenzovan za besplatno stanovanje i zadovoljavanje drugih ličnih i zdravstvenih potreba koje je finansirao otac tuženih.

Sa navedenih razloga nižestepeni sudovi su zaključili da tužbeni zahtjev tužilje nije osnovan, budući ista nije dokazala da je postojao ugovor o radu kao osnov potraživanja neisplaćenih zarada, već se radilo o faktičkom radu prema postignutom sporazumu tužilje i oca tuženih da mu pomaže u domaćinstvu i brine o njemu, a za uzvrat ne plaća naknadu za stanovanje, hranu, garderobu, zdravstvene i higijenske troškove. Među njima nije zaključen nikakav ugovor, niti je postojao sporazum da se tužilji plaća mjesečna naknada, a takav zahtjev tužilja nije postavljala prema pok. K. u periodu u kojem je brinula o njemu, koje činjenice su potkrijepljene iskazima svjedoka datim u postupku pred prvostepenim sudom. Shodno navedenom, nižestepeni sudovi su zaključili da nije postojao radni odnos, niti drugi ugovorni odnos, zbog čega je potraživanje tužilje neosnovano.

Nižestepeni sudovi su zaključili da je prigovor zastarjelosti koji su istakli tuženi osnovan i da je potraživanje tužilje po osnovu naknade štete zastarjelo primjenom čl.385. ZOO, nalazeći da je rok zastarjelosti u konkretnom slučaju počeo teći 20.03.2008. godine (momenat smrti pok. K.), pa kako je do dana podnošenja tužbe - 31.10.2011. godine protekao rok od tri godine, potraživanje po osnovu naknade štete za izgubljenju zaradu je zastarjelo.

Po nalaženju ovog suda, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužilja nije zaključila ugovor o radu za obavljanje poslova kućne pomoćnice i negovateljice u domaćinstvu oca tuženih, koji je predviđala odredba čl.20. st.1. tač.9. Zakona o radu

("Sl.list RCG", br.43/2003), a takav ugovor je predviđen i odredbom čl.35. Zakona o radu koji je sada u primjeni. Takođe je pravilan zaključak da nije postojao ni drugi ugovorni odnos, jer tužilja nije u postupku dokazala da je imala sporazum sa ocem tuženih da joj isplaćuje naknadu za obavljanje poslova pomoćnice i negovateljice u njegovom domaćinstvu. Tužilja tokom spora nije pružila niti jedan dokaz da je izdržavala oca tuženih, iako je kao osnov svog zahtjeva za traženu isplatu navela izdržavanje i njegu, ne opredjeljujući o kakvom izdržavanju se radilo.

Neosnovano se revizijom osporava zaključak nižestepenih sudova o zastarelosti potraživanja i ukazuje na pogrešnu primjenu odredbe čl.382. st.1. tač.2. ranijeg ZOO, odnosno čl.392. st.1. tač.2. važećeg ZOO („Sl. list CG“, br. 47/08). Naime, u reviziji se ukazuje da u pogledu potraživanja koja imaju lica zaposlena u tuđem domaćinstvu prema poslodavcu ili članovima njegove porodice koji zajedno sa njima žive zastarijevanje ne teče, sve dok taj radni odnos traje. Prije svega, kako je to naprijed navedeno nije postojao radni odnos tužilje, pa nema mjesta primjeni navedene odredbe. S druge strane, rok od tri godine u kojem nastupa zastarelost bi protekao i po navedenoj odredbi od momenta kada je pok. K. umro. Posebno, neosnovano se u reviziji ukazuje da tužilji nije bilo moguće da sudskim putem zahtjeva ispunjenje obaveze do momenta kada su tuženi pravosnažnim rješenjem oglašeni za naslednike pok. K., jer rješenje o nasleđivanju je deklarativne prirode, a zaostavština prelazi na naslednike momentom smrti ostavioca i tužilja je svoja potraživanja mogla usmjeriti prema tuženima kao sinovima pok. K.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1070/14 od 10.02.2015. godine)

UGOVOR O RADU U SVOJSTVU PRIPRAVNIKA
I NEPOSTOJANJE USLOVA ZA ZAKLJUČIVANJE
UGOVORA O RADU NA NEODREĐENO VRIJEME
(Član 39 u vezi čl. 25 i 26 Zakona o radu)

Vrijeme trajanja ugovora o radu u svojstvu pripravnika ne može se računati u trajanje radnog odnosa po ugovoru o radu na određeno vrijeme, te se nijesu stekli uslovi za preobražaj radnog odnosa i zaključivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da tužilja nije sa tuženim zaključivala ugovore o radu na određeno vrijeme duže od 24 mjeseca, kako je to tužilja tvrdila. Jer, suprotno tvrdnji tužilje ugovor o radu koji je zaključila sa tuženim u svojstvu pripravnika ne smatra se ugovor o radu na određeno vrijeme u smislu odredbe čl.25 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12). Ovo iz razloga što ugovorom o radu na određeno vrijeme u svojstvu pripravnika zasniva se radni odnos sa licem koje prvi put zasniva radni odnos u određenom stepenu školske spreme, odnosno kvalifikacije nivoa obrazovanja ili stručne kvalifikacije i pripravnički staž se produžava u slučaju odsustva sa rada zbog privremene spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju i porodijskog odsustva. Iz navedenog proizilazi da se vrijeme trajanja ugovora o radu u svojstvu pripravnika ne može računati u trajanje radnog odnosa po ugovoru o radu na određeno vrijeme, te time nesumnjivo proizilazi da tužilja nije kod tuženog radila na određeno vrijeme duže od 24 mjeseca i da se nijesu stekli uslovi za preobražaj radnog odnosa i zaključivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme, zbog čega je zahtjev tužilje pravilno odbijen kao neosnovan nižestepenim presudama.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 315/15 od 01.04.2015. godine)

ODBIJANJE ZAKLJUČENJA ANEKSA UGOVORA O RADU
(Član 143 stav 1 tačka 4 u vezi sa čl. 40 st. 1 i čl. 41 Zakona o radu)

Odbijanje zaključenja aneksa ugovora o radu razlog je za otkaz ugovora o radu – član 143 stav 1 tačka 4 Zakona o radu.

Zaposleni koji smatra da poslodavac nije zakonito postupio kod izmjene uslova ugovora o radu ima mogućnost da po prihvatanju ponude za zaključenje aneksa ugovora o radu pred nadležnim sudom ospori zakonitost tog ugovora.

Iz obrazloženja

„Zakonom o radu je određeno da poslodavac može zaposlenom da ponudi izmjenu ugovorenih uslova rada (aneks ugovora) radi premještanja na drugi odgovarajući posao zbog potreba procesa rada i organizacije rada. Ponudu za zaključenje aneksa ugovora o radu poslodavac je dužan da zaposlenom dostavi u pisanom obliku, uz razloge za ponudu, rok u kome zaposleni treba da se izjasni o ponudi i uz upozorenje na pravne posledice koje mogu da nastanu odbijanjem ponude. Zaposleni je dužan da se izjasni o ponudi za zaključenje aneksa ugovora o radu u roku koji odredi poslodavac, a koji ne može biti kraći od 8 radnih dana. Smatra da je zaposleni odbio ponudu za zaključenje aneksa ugovora o radu ako se ne izjasni u ostavljenom roku - čl.41. st.3. Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12). Ako zaposleni prihvati ponudu za zaključenje aneksa ugovora zadržava pravo da kod inspekcije rada, Agencije za mirno rješavanje radnih sporova i kod nadležnog suda osporava zakonitost tog ugovora. Poslodavac može da otkáže zaposlenom ugovor o radu ako za to postoji opravdani razlog, a ako zaposleni odbije zaključenje aneksa ugovora o radu nastupio je opravdani razlog u smislu odredbe čl.143. st.1. tač.4. Zakona o radu.

U konkretnom sporu, tuženi kao poslodavac je tužilji ponudio izmjenu ugovorenih uslova rada premještanjem na drugo odgovarajuće radno mjesto prema stručnoj spremi tužilje, koji raspored je posljedica promjena u unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Uz ponudu za zaključivanje aneksa ugovora o radu tuženi je u svemu postupio u skladu sa odredbama Zakona o radu, jer je dostavio razloge za ponudu, odredio rok u kome je tužilja trebalo da se izjasni o ponudi i upozorio na posledice ukoliko taj aneks ugovora ne potpiše. Tužilja nije potpisala aneks ugovora, pa je po proteku ostavljenog roka tuženi pravilno donio rješenje o otkazu ugovora o radu na osnovu navedene zakonske odredbe.

Isticanje u reviziji tužilje da tuženi nije zakonito postupio kada je zbog odbijanja zaključenja aneksa ugovora o radu otkazao ugovor o radu, s obzirom da ponuđena izmjena ugovorenih uslova nije učinjena u smislu odredbi iz čl.143. Zakona o radu, nije osnovano. Naime, tužilja bez osnova ukazuje da učinjena ponuda za

izmjenu uslova ugovora o radu nije bila prihvatljiva zbog iznosa zarade koja je u istoj učinjena. Međutim, ukoliko je tužilja smatrala da tuženi nije kao poslodavac zakonito postupio kod izmjene uslova ugovora o radu imala je mogućnost da po prihvatanju ponude za zaključenje aneksa ugovora o radu pred nadležnim sudom ospori zakonitost tog ugovora. Stoga, isticanje u reviziji da zarada koja je bila navedena u aneksu ugovora o radu nije bila adekvatna nijesu činjenice relevantne za ocjenu zakonitosti rješenja o prestanku radnog odnosa. Naprotiv, ove činjenice bi bile relevantne da je tužilja pokrenula postupak za ocjenu zakonitosti aneksa ugovora.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 567/15 od 26.05.2015. godine)

UGOVORENA ZARADA I PRAVO NA NAKNADU
MATERIJALNE ŠTETE
(Član 79 stav 2 u vezi čl. 77 Zakona o radu)

Ugovaranje naknade zarade u nižem iznosu od onoga koji je utvrđen Odlukom Skupštine akcionara ne čini ugovor o radu ništavim ako su prilikom njenog utvrđivanja ispoštovane imperativne odredbe Zakona o radu o visini zarade ispod kojeg se ista ne može ugovarati.

Iz obrazloženja

„Po ocjeni ovog suda, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kad je preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Zahtjev za naknadu štete tužilac zasniva na tvrdnji da mu je tuženi isplaćivao naknadu u visini od 2,5 prosječne zarade svih zaposlenih kod tuženog u skladu sa odredbom člana 3 Ugovora o radu, a koja odredba je ništava. Ovo sa razloga što je protivna Odluci Skupštine akcionara i Statutu tuženog saglasno kojim aktima tužiocu pripada naknada u visini četiri prosječne zarade u društvu.

Prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev, polazeći od činjenice da predsjedniku odbora direktora tuženog, ako ovu funkciju obavlja profesionalno, pripada naknada u visini od četiri prosječne zarade kod tuženog, a da je tužilac suprotno Odluci i Statutu tuženog primao naknadu u visini od 2,5 prosječne zarade, a sve s pozivom na odredbe Ustava, Zakona o radu Crne Gore, Kolektivnog ugovora i Ugovora o radu. Naime, po pravnom rezonu prvostepenog suda, navedenim propisima je zaposlenom zajamčeno pravo na odgovarajuću zaradu pa ugovor o radu ne može sadržati odredbe kojima se zaposlenima daju manja prava od prava utvrđenih zakona. Stoga je odredba člana 3 Ugovora o radu protivna navedenim propisima, a samim tim i ništava u smislu čl. 101 Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list CG“, br. 47/08) pa je tužiocu prouzrokovana šteta u vidu izmakle koristi, u dosudjenom iznosu.

Odlučujući o žalbi tuženog, drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan, nalazeći da je predmetni ugovor o radu izraz slobodno izražene volje stranaka, a odredba člana 3 kojom je utvrđena i prema kojoj je isplaćivana zarada od 2,5 prosječne zarade za zaposlene kod tuženog nije protivna prinudnim propisima – čl. 79 stav 2 u vezi čl. 77 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12), jer očigledno nije niža od utvrđene minimalne zarade koja je zajamčena. Slijedom toga tužiocu i ne pripada pravo na naknadu tražene štete.

Ovaj sud stoji na stanovištu drugostepenog suda da odredba člana 3 Ugovora o radu nije protivna prinudnim propisima, a samim tim i ništava, a sa razloga koje je dao drugostepeni sud i na iste upućuje revidenta pa ih stoga i ne ponavlja.

Ugovaranje naknade zarade u nižem iznosu od onog koji je uvrđen Odlukom Skupštine akcionara, kao što je ovdje slučaj, ne čini ugovor ništavim, jer su prilikom

njenog utvrđivanja ispoštovane imperativne odrebe Zakona o radu o visini zarade ispod koje se ista ne može ugovarati.

Stoga se pokazuju u svemu neosnovanim revizijski navodi kojima se insistira na tvrdnji da je navedena odredba ugovora ništava.

Ovaj sud je cijenio revizijske navode i u dijelu da je drugostepeni sud, kad je našao da je predmetni ugovor izraz slobodno izražene volje stranaka, zanemario činjenicu da je svjedok M. Z. pred prvostepenim sudom decidno istakao da tužilac nije „insistirao“ da mu zarada bude manja od zarade koja mu pripada shodno Odluci Skupštine akcionara, ali je našao da taj navod nije od uticaja na donošenje drugačije odluke. Ovo sa razloga što se ovi navodi tiču činjeničnih pitanja, a revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja – čl. 400 stav 3 ZPP. Uostalom, da je predmetni ugovor o radu izraz slobodno izražene volje stranaka proizilazi i iz nesporne činjenice da je po tom ugovoru naknada tužiocu isplaćivana sve do donošenja odluke o razrješenju, a da za svo to vrijeme valjanost ugovora nije dovedena u pitanje.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1117/14 od 25.02.2015. godine)

ZARADA ZA OBAVLJENI RAD
(Član 79 Zakona o radu)

Zaposlenom pripada pravo na zaradu za poslove radnog mjesta koje je faktički obavljao a ne radnog mjesta na koje je rasporedjen.

Iz obrazloženja

„Iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda proizilazi da je tužilac u periodu od 23.08.2008. do 01.03.2014. godine, obavljao poslove pomoćnika rukovodioca Ekspoziture za bezbjednost saobraćaja kod tužene za koje poslove je propisan koeficijent zarade 6,37, iako je bio rasporedjen na poslove starijeg policajca za koji posao je propisan koeficijent od 3,77, što proizilazi iz zvanične evidencije tužene, a nije ni sporno.

Imajući u vidu izloženo, tužilac ima pravo na zaradu za poslove radnog mjesta koje je faktički obavljao pa su, nasuprot navodima revizije, nižestepeni sudovi pravilno odlučili kad su usvojili tužbeni zahtjev u ovom dijelu. Visinu pripadajuće razlike u zaradi prvostepeni sud je utvrdio iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke koji je sačinjen na osnovu podataka dokumentacije tužene i ona iznosi 13.814,10€, sa obračunatom dospelom kamatom u iznosu od 2.960,78€.

Pravo na zaradu za obavljeni rad zaposleni ima na osnovu Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08) i Opšteg kolektivnog ugovora („Sl. list CG“, br. 1/04, 59/05, 24/06 i 65/10), a što nije u suprotnosti sa odredbama Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika, kako je to ravnalo našao i drugostepeni sud.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 361/15 od 12.05.2015. godine)

NEISKORIŠĆENI GODIŠNJI ODMOR
I PRAVO NA NAKNADU ŠTETE
(Član 71 Zakona o radu)

Dobrovoljnom isplatom regresa kao akcesornog prava, ima se smatrati da zaposlenom nije dovedeno u pitanje osnovno pravo – pravo na godišnji odmor.

Iz obrazloženja

„Pogrešno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo, kada su zahtjev tužioca za naknadu štete na ime neiskorišćenog godišnjeg odmora za 2007, 2008. i 2009. godinu, odbili kao neosnovan. Naime, nižestepeni sudovi navode, da je tužilac primio regres za te godine, a koji predstavlja naknadu troškova povodom korišćenja godišnjeg odmora, tako da se ta dva prava međusobno isključuju, kako zaključuju nižestepeni sudovi.

Ovo s razloga, što dobrovoljnom isplatom regresa, kao akcesornog prava, ima se smatrati da tužiocu nije dovedeno u pitanje osnovno pravo - pravo na godišnji odmor. Obzirom, da tužilac u navedene godine nije koristio godišnji odmor, to mu pripada pravo na naknadu štete na ime neiskorišćenog odmora za navedene godine. Međutim, kako se prvostepeni sud nije bavio visinom naknade, to je nižestepene presude u tom dijelu valjalo ukinuti i predmet vratiti na ponovni postupak. Pri tome treba imati u vidu, da je bez uticaja činjenica, da li je tužilac u tom periodu bio u radnom odnosu, ili pak na faktičkom radu kako to tvrdi tuženi, jer se radi o pravu po osnovu obavljenog rada.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 616/15 od 09.06.2015. godine)

UVEĆANJE ZARADE PO OSNOVU
PREKOVREMENOG RADA
(Član 78 Zakona o radu)

Zaposlenom pripada uvećanje zarade po osnovu prekovremenog rada ako je utvrđeno da je taj rad zaista obavljen, bez obzira što nije donijeta odluka o uvođenju prekovremenog rada.

VISINA NAKNADE ZA NEISKORIŠĆENI GODIŠNJI ODMOR
(Član 71 stav 2 Zakona o radu)

Ukoliko se utvrdi da zaposleni krivicom poslodavca nije koristio godišnji odmor u cjelosti ili u jednom dijelu, visina naknade se određuje zavisno od dužine neiskorišćenog godišnjeg odmora prema zaradi koju zaposleni ostvaruje u mjesecu kad se šteta nadoknadjuje.

Iz obrazloženja

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tužilac bio u radnom odnosu kod tuženog, na radnom mjestu kreditnog službenika u PJ Bijelo Polje u periodu od 01.12.2005. do 20.08.2010.godine, kad mu je prestao radni odnos kod tuženog na osnovu sporazuma. U postupku je utvrđeno i to, a na osnovu iskaza svjedoka i tužioca, da je tužilac, kao i većina zaposlenih kod tuženog, radio prekovremeno i to subotom, te da je svaka subota u spornom periodu bila radna u vremenu od 08,00 do 16,00 časova. Poslodavac - tuženi, iako je to bila njegova obaveza nije vodio evidenciju prisustva i odsustva sa posla, niti je donosio odluku o uvođenju rada subotom, a nema ni evidencije tuženog o ostvarenim prekovremenim časovima od strane tužioca. Na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke utvrđena je visina naknade na ime prekovremenog rada, primjenom čl.18 OKU, a uz uvećanje zarade od 40% za ostvarene časove prekovremenog rada koja u sebi ne sadrži uvećanje po osnovu minulog rada.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja, nižestepeni sudovi su zaključili da tužiocu pripada tražena naknada ne ime neisplaćenog uvećanja zarade po osnovu ostvarenih časova prekovremenog rada u spornom priodu, te da za presudjenje nije od uticaja činjenica da li je tuženi donio odluku o uvođenju prekovremenog rada, imajući u vidu da je taj rad obavljen. Stoga na tuženom i stoji obaveza da tu naknadu isplati, čija visina i nije sporna.

Odlučujući na navedeni način, nižestepeni sudovi su, i po ocjeni ovog suda, pravilno primijenili materijalno pravo. Pri tom, a nasuprot tvrdnji revidenta, nalaz vještaka finansijske struke bio je valjana osnova za utvrđivanje tražene naknade kod činjenice, prethodno utvrđene u postupku, da je prekovremeni rad zaista obavljen.

Kako tuženi sudu nije dostavio dokaze u prilog svojih tvrdnji da rad subotom nije obavljan, a teret dokazivanja bio je na tuženom budući je on u posjedu dokumentacije blagajne, to sad s uspjehom u reviziji ne može insistirati na tvrdnji da ta činjenica nije pravilno utvrđena. Uostalom, revizija se i ne može izjaviti zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Kod izloženog, reviziju tužilaca u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev po navedenom osnovu valjalo je odbiti kao neosnovanu.

Nasuprot tome, u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev i tuženi obavezan da tužiocu naknadi štetu za neiskorišćene godišnje odmore za 2008, 2009. i 2010. godinu, revizija je osnovana.

Naime, s tim u vezi u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da tuženi nije donosio rješenja o korišćenju godišnjeg odmora, niti je vodio šihtnu knjigu u kojoj bi se unosilo odsustvovanje tužioca sa posla po osnovu dana godišnjeg odmora, a ne postoji ni druga evidencija tuženog kao dokaz da je tužilac zaista koristio godišnji odmor.

Polazeći od tih činjenica, prvostepeni sud je obavezao tuženog da tužiocu naknadi štetu za neiskorišćene godišnje odmore za sporni period u ukupnom iznosu od 2.189,84 € sa pripadajućom kamatom od dana vještačenja do isplate. Pri tom je visinu štete i u ovom dijelu utvrdio na osnovu nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke koji je tu naknadu obračunao polazeći od zarade iz jula mjeseca 2010.godine obzirom da je tužiocu radni odnos kod tuženog prestao 20.08.2010.godine.

Medjutim, ovakvo rezonovanje nižestepenih sudova ne može se prihvatiti.

Jer, a na šta se osnovano revizijom ukazuje, prvostepeni sud prilikom utvrđivanja činjenica od značaja za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva u ovom dijelu nije pravilno utvrdio sve činjenice koje je nalagala pravilna primjena odredbe čl.71 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09 i 26/10).

Shodno stavu 1 navedenog člana, zaposlenom pripada naknada štete za neiskorišćeni godišnji odmor pod uslovom da krivicom poslodavca nije iskoristio godišnji odmor ili dio godišnjeg odmora, što znači da je u postupku trebalo biti utvrđeno, ne samo da li je poslodavac donosio rješenje s tim u vezi, već da li je tužilac zaista koristio godišnji odmor u cjelosti ili djelimično. Ukoliko se utvrdi da tužilac krivicom poslodavca nije koristio godišnji odmor u cjelosti ili jednom dijelu, visina te naknade se, shodno stavu 2 pomenutog člana, određuje zavisno od dužine neiskorišćenog godišnjeg odmora prema zarodi koju zaposleni ostvaruje u mjesecu kad se šteta nadoknadjuje.

Medjutim, iz nalaza i mišljenja vještaka finansijske struke proizilazi da visina štete nije utvrđena na način kako to propisuje čl.71 Zakona o radu. Rezonovanje drugostepenog suda da se tuženi na pogrešnu primjenu navedene odredbe ne može pozivati, jer nalaz vještaka nije osporio ne može se prihvatiti. Ovo stoga što sud po službenoj dužnosti pazi na pravilnu primjenu materijalnog prava.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 556/15 od 10.06.2015. godine)

NAKNADA ZA DEŽURSTVO

(Član 15 stav 4 Pravilnika o unutrašnjem poslovanju organa za prekršaje)

Postojanje odluka starješine organa u kojima se određuje dežurstvo uslov je da bi se po tužbom traženom osnovu zaposlenom priznalo pravo na isplatu naknade.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima, tužilja je u periodu od 1995. godine do 31.12.2010. godine u C. b. u H. N. radila na mjestu ovlašćenog službenika za vođenje prekršajnog postupka. U tužbi je navela da joj u navedenom periodu nije plaćeno dežurstvo, na što je imala pravo shodno Pravilniku o unutrašnjem poslovanju organa za prekršaje. Tužbeni zahtjev opredijelila je za period od 01.08.2008. godine do 31.12.2010. godine u iznosu od 7.529,88 € na ime glavnog duga sa pripadajućom budućom kamatom do isplate, i 2.824,94 € na ime obračunate kamate na glavni dug, sve prema nalazu vještaka finansijske struke.

Nižestepenim presudama usvojen je zahtjev tužilje, sa pozivom na odredbu čl.15. st.4. Pravilnika o unutrašnjem poslovanju organa za prekršaje, kojom je određeno da sudijama i službenicima u organima za prekršaje pripada naknada za dežurstvo u visini 50% naknade koja pripada sudijama i službenicima za dežurstvo u redovnim sudovima. Ovaj pravilnik, shodno odredbi čl.1. st.2., primjenjuje se i kod ministarstava i drugih organa uprave i organa lokalne uprave, na prekršajni postupak koje vode ovi organi.

Nižestepeni sudovi nisu prihvatili relevantnim navode tužene, kojima je osporen tužbeni zahtjev, da u konkretnom slučaju ne postoji odluka starješine organa o uvođenju dežurstva za navedeni period, sa obrazloženjem da je tužilja bila jedini službenik za vođenje prekršajnog postupka kod Centra bezbjednosti Herceg Novi u utuženom periodu i što podrazumijeva da je jedino ona i dežurala.

Ovaj sud nalazi da izraženo stanovište nižestepenih sudova nije pravilno i da su na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenili materijalno pravo.

Naime, odredbom čl.15. st.3. Pravilnika o unutrašnjem poslovanju organa za prekršaje („Sl. list RCG“, br. 15/95) određeno je da predsjednik organa za prekršaje (starješina organa koji vodi prekršajni postupak) unaprijed određuje sudije ili druge službenike koji će naizmjenično dežurati u organu ili biti spremni da dođu u organ kad se za to ukaže potreba. Shodno citiranoj odredbi, ovaj sud je stanovišta da postojanje odluka starješine organa kojima se određuje dežurstvo tužilje uslov da bi se po tužbom traženom osnovu tužilji priznalo pravo na isplatu naknade. Kako nije sporno da te odluke nisu donesene, to ne postoji ni osnov za usvajanje tužbenog zahtjeva.

Osim toga, kod takođe nesporne činjenice da su tužilji za sporni period, uredno isplaćene naknade za prekovremeni rad, rad noću, kao i rad u vrijeme državnih i vjerskih praznika, kada je takav rad ostvarila, kao i da joj je isplaćena varijabila na

zaradu, to ovaj sud nalazi da tužilji naknada za dežurstvo ne pripada i sa tog razloga, jer se ove naknade ne mogu kumulirati.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 527/15 od 09.06.2015. godine)

PRAVO NA ISPLATU BONUSA

Pravo na isplatu bonusa vezano je za aktivni faktički rad i ostvaruje se kada zaposleni ostvari ciljeve koje mu je postavio poslodavac.

Iz obrazloženja

„Prvostepenom presudom odbijen je zahtjev tužilje. Prvostepeni sud nalazi da je pravo na isplatu bonusa vezano za aktivni faktički rad i da se ostvaruje kada zaposleni ostvari ciljeve koje mu je postavio poslodavac, a kako tužilja nije radila u 2008. i 2009. godini te ciljeve nije mogla ni ostvariti, tako da nema ni pravo na naknadu po tom osnovu (bonuse).

Drugostepeni sud je pobijanom presudom prihvatio činjenične i pravne razloge sadržane u prvostepenoj presudi.

Sa izraženim stanovištem i zaključkom nižestepenih sudova u potpunosti je saglasan i ovaj sud, koji prihvata sve razloge sadržane u prvostepenoj i pobijanoj presudi u naznačenom dijelu.

Revizijom se ukazuje da sudovi pogrešno tumače odredbu čl.3.4. Ugovora o rukovođenju (menadžmentu), koji je tužilja zaključila sa tuženim i da je ovom odredbom imperativno utvrđena obaveza tužene da za vrijeme trajanja ugovora tužilji se isplaćuje godišnji bonus u skladu sa poslovnim politikom tuženog, a ta politika u 2008. i 2009. godini bila je da se svim zaposlenim isplati bonus. Očigledno je da tužilja prenebregava činjenicu da je radno mjesto na kojem je radila ukinuto, pa tužilja u 2008. i 2009. godini nije ni mogla obavljati poslove radnog mjesta Rukovodioca sektora za ljudske resurse, pa po tom osnovu nije mogla ni ostvariti pravo na bonus za te godine.

Navodi revizije da je svim zaposlenima kod tuženog u 2008. i 2009. godini isplaćen bonus, ovaj sud nije cijenio jer na ovu činjenicu nije ukazivano u prvostepenom postupku (jeste u žalbi), a, shodno odredbi čl.402. ZPP, stranka u reviziji može iznositi nove činjenice samo ako se one odnose na bitne povrede postupka zbog kojih se revizija može izjaviti, dok se prema odredbi čl.365. st.1. ZPP u žalbi ne mogu iznositi nove činjenice, osim ako tužilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti do zaključenja glavne rasprave pred prvostepenim sudom, što tužilja nije dokazala.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 601/15 od 23.06.2015. godine)

GUBITAK PRAVA NA SUDSKU ZAŠTITU
(Član 120 Zakona o radu)

Tužba za poništaj rješenja o prestanku radnog odnosa podnijeta po proteku roka od 15 dana od dana dostavljanja rješenja je neblagovremena.

Kada nastupi prekluzija sud odbacuje tužbu ne samo u pogledu zahtjeva da se poništi donesena odluka, nego i u pogledu uspostavljanja ranijeg stanja, tj. vraćanja na rad.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja nižestepenog suda, kojeg s pravom prihvata i drugostepeni sud, pravilno je tužba tužilje kojom se traži poništaj rješenja br. 524 od 13.06.2013.godine odbačena, kao neblagovremena i odbijen je kao neosnovan zahtjev tužiteljice, da se ista vrati na rad.

Ovo s razloga, što je tužilja rješenje o otkazu ugovora o radu br. 524 od 13.06.2014.godine primila dana 13.06.2014.godine, što je tužilja potvrdila, a zahtjev za poništenje rješenja je tražila podneskom na ročištu od 03.07.2014.godine. Članom 120 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12) propisano je, da zaposleni koji nije zadovoljan sa odlukom ima pravo da pokrene spor pred nadležnim sudom, te da zaštitu može tražiti u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke. Imajući u vidu, da je tužilja podnijela zahtjev za poništaj rješenja kod suda, nakon proteka zakonskog roka, to je tužba u tom dijelu neblagovremena, jer se radi o prekluzivnom roku materijalnog prava i propuštanje tog roka dovodi do gubitka prava na sudsku zaštitu.

Stoga su bez osnova navodi revizije, da u konkretnom slučaju sud nije mogao primijeniti odredbu člana 120 Zakona o radu. Jer, to što je tekla predmetna parnica za utvrđenje radnog odnosa, kao i utvrđenje ništavosti aneksa ugovora o radu br. 974 od 14.12.2013.godine, je bez odlučnog značaja, obzirom da te okolnosti ne mogu produžiti rok iz čl. 120 Zakona o radu za podnošenje tužbe na poništaj rješenja tužene o prestanku radnog odnosa.

Kako je tužilji prestao radni odnos kod tužene na osnovu pravosnažnog rješenja o prestanku radnog odnosa, to ista ne može tražiti da se vrati na rad. Jer, kada nastupi prekluzija sud odbacuje tužbu ne samo u pogledu zahtjeva da se poništi donesena odluka, nego i u pogledu uspostavljanja ranijeg stanja tj. i vraćanja na rad, kako to pravilno zaključuju nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 133/15 od 25.02.2015. godine)

**ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU NASTALU
POVREDOM NA RADU
(Član 134 Zakona o radu, u vezi čl. 148 i 169 ZOO)**

Za povredu na radu nastalu usljed pada sa merdevina prilikom savjesnog obavljanja radnog zadatka – čišćenja snijega sa krova, odgovoran je poslodavac.

Činjenica da merdevine nijesu bile vlasništvo poslodavca ne može osloboditi istog odgovornosti za štetu nastalu kao posljedicu pada sa merdevina.

Iz obrazloženja

„Tužilac je povrijeđen dana 14.02.2012. godine, obavljajući svoje radne zadatke vatrogasca-spasioca. Do povređivanja tužioca je došlo usled pada sa merdevina prilikom čišćenja snijega sa krova dječjeg vrtića u Donjoj Gorici, kako bi se spriječilo urušavanje krova i otklonila neposredna opasnost za boravak djece u vrtiću. Kritičnom prilikom tužilac je sa drugim zaposlenima kod tuženog u popodnevnom časovima izvršavao radni zadatak na čišćenju krova, koristeći aluminijumske merdevine koje su vlasništvo vrtića. Penjući se na krov uz merdevine, usled proklizavanja merdevina pao je sa visine od 3m. Utvrđeno je da je prilikom penjanja tužioca merdevine pridržavao drugi radnik tuženog, ali ih je u momentu kada je tužilac pokušavao da stupi na krov pustio i tom prilikom je došlo do proklizavanja merdevina i pada tužioca.

Vještaci medicinske struke su, u nalazima i mišljenjima datim u postupku pred prvostepenim sudom, utvrdili da su zadobijene povrede kod tužioca - prelom desnog kuka i karlice, dovele do umanjavanja životne aktivnosti kod tužioca 30% trajno, trpljenja fizičkih bolova jakog intenziteta u periodu od 14 dana, srednjeg intenziteta u periodu od mjesec dana, a u budućnosti će povremeno trpjeti bolove blagog intenziteta. Takođe su dali mišljenje da je primarni strah trajao kraće, a sekundarni strah srednjeg intenziteta u periodu od tri mjeseca povremeno.

Po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je tuženi odgovoran za štetu koju je tužilac pretrpio usled povređivanja, zbog čega su pravilno usvojili tužbeni zahtjev obavezujući tuženog da štetu naknadi tužiocu.

Odgovornost tužene nesumnjivo proizilazi iz odredbi čl.134. st.1. Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12), koji propisuje obavezu poslodavca da naknadi štetu koju zaposleni pretrpi na radu ili u vezi sa radom. S druge strane, odgovornost tužene temelji se i na pravilima o objektivnoj odgovornosti, jer je šteta nastala od opasne djelatnosti za koju odgovara lice koje se njom bavi, shodno odredbi čl.169. u vezi čl.148. ZOO („Sl. list CG“, br. 47/08).

Tuženi u reviziji neosnovano osporava primjenu materijalnog prava od strane nižestepenih sudova, ukazujući da postoje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost. Naime, do povređivanja tužioca došlo je tokom izvršavanja radnih

zadataka, pa postoji odgovornost tuženog-poslodavca u smislu odredbi Zakona o radu - čl.134. Činjenica da su korišćene merdevine koje nisu bile vlasništvo tuženog, ne može osloboditi tuženog odgovornosti, niti predstavlja relevantne razloge za isključenje odgovornosti. Naime, u periodu kada je tužilac povrijeđen postojale su vanredne okolnosti na teritoriji Države zbog elementarnih nepogoda. Tužilac je postupao savjesno i sa ostalim zaposlenima preduzimao sve radnje, koje su prevazilazile i njegove redovne radne dužnosti, kako bi zaštitio ljude i imovinu, pa korišćenje merdevina vrtića ne može se, po mišljenju ovog suda, cijeniti kao doprinos tužioca za nastanak štete. Takođe, ponašanje drugog radnika tuženog Dragana Ivančevića ne može se cijeniti kao krivica trećeg lica, u kom pravcu idu revizijski navodi. Naprotiv, tužilac i treće lice su u svemu postupali savjesno, pa u njihovim radnjama ne postoji krivica za nastanak štete. Sem navedenog, tuženi je kao poslodavac dužan da preduzme mjere zaštite na radu koje su sastavio dio organizacije rada, obezbijedi sredstva za ostvarivanje bezbjednih uslova rada, pa bi se ne obezbjeđivanje adekvatnih sredstava za rad (merdevina) upravo moglo pripisati u propuste tuženom.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 404/15 od 21.04.2015. godine)

ISKLUČENJE ODGOVORNOSTI POSLODAVCA
ZA ŠTETU KOJU JE ZAPOSLENI PRETRPIO
POVREDOM NA RADU
(Član 134 Zakona o radu, u vezi čl. 148, 152 i 172 ZOO)

Isključena je odgovornost poslodavca za štetu nastalu povredom na radu, ako je do štete došlo isključivom krivicom zaposlenog.

Iz obrazloženja

„Do povredjivanja je došlo na način, što se tužilac zbog uključivanja klima uređaja, popeo na kancelarijsku stolicu koja je imala točkiće, koja mu je iskliznula ispod nogu, potom došlo do gubitka ravnoteže i pada.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu, nižestepeni sudovi su kod naprijed navedenog činjeničnog utvrdjenja, zahtjev tužioca odbili kao neosnovan, nalazeći da na strani tužene nema odgovornosti za nastalu štetu.

I po nalaženju ovog suda, a nasuprot navodima revizije, nižestepeni sudovi su pravilno postupili, kada su odlučili na izloženi način.

Imajući u vidu način i okolnosti nastanka povredjivanja tužioca, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je do štete došlo isključivom krivicom tužioca, kao oštećenog, što je osnov za isključenje od odgovornosti njegovog poslodavca.

Naime, kod utvrdjenja da se tužilac u cilju uključivanja klima uređaja u kancelariji popeo na radnu stolicu, koja je imala točkiće, koja je samo po sebi nestabilna, isti je kao što su to i pravilno zaključili nižestepeni sudovi preuzeo rizik od eventualne štete.

Kod naprijed navedenog, bez značaja je ukazivanje revidenta da je kancelarija kritičnog dana bila zagušljiva, da je pod u istoj bio od bambusovog parketa i klizav, te s tim u vezi obavezu poslodavca da zaposlenom obezbjedi normalne i bezbjedne uslove za rad, s pozivom na odredbe Zakona o zaštiti na radu, jer je do štete došlo isključivo zbog nepažnje oštećenog - tužioca.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 722/15 od 24.06.2015. godine)

PONIŠTAJ ODLUKE ZBOG POVREDE PRAVILA U VODJENJU DISCIPLINSKOG POSTUPKA

Kad zaposleni počini težu povredu radne obaveze, a odluke kojima je utvrđena njegova disciplinska odgovornost budu poništene zbog povrede pravila u vođenju disciplinskog postupka, zaposleni nema pravo na naknadu štete zbog izgubljene zarade.

Iz obrazloženja

„Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužalac bio radnik tuženog 20.09.1996. godine kada je prilikom obavljanja poslova fizioterapeuta počinio težu povredu radne dužnosti iz čl.67 tač.7 i 22 Pravilnika o radnim odnosima zbog čega mu je prestao radni odnos. Radnje koje je tužilac preduzeo imale su i obelježje krivičnog djela bludne radnje iz čl.48 i 92 KZ RCG zbog čega je tužilac presudom Osnovnog suda u podgorici K.br.99/1038 od 29.05.2002. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. U postupku po žalbi nastupila je zastarjelost krivičnog gonjenja radi čega je protiv tužioca optužba odbijena.

Protiv odluke kojom mu je prestao radni odnos tužilac je vodio sudski spor i pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.1658/12 od 15.02.2013. godine, odluke o prestanku radnog odnosa tužioca su poništene kao nezakonite i tuženom naloženo da tužioca vrati na posao. Navedene odluke su ukinute iz formalnih razloga, jer je utvrđeno da tužiocu nikada nije uručen zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka, što je tuženi u smislu odredbe čl.78 Pravinika o radnim odnosima bio dužan da uradi. Pored toga, postupak protiv tužioca vodila je disciplinska komisija od dva člana dok je istu činilo devet članova, a ista je mogla raditi u sastavu od najmanje tri člana. Odluka o disciplinskoj odgovornosti tužioca nije održala sve elemnte koji su propisani odredbom čl.94 navedenog pravilnika, niti je ista objavljena nakon donošenja. Dakle, iako je utvrđeno da je tužilac počinio težu povredu radne obaveze, disciplinske odluke su morale biti ukinute zbog formalnih nedostataka.

Pobijanim presudama nižestepeni sudovi su usvojili tužbeni zahtjev koji se tiče zarade za sporni period i zajedno sa kamatom dosudili su tužiocu iznos od 67.403,38 €. Pri tome nižestepeni sudovi zaključuju da su odluke na osnovu kojih je prestao radni odnos tužioca poništene kao nezakonite što je dovoljan razlog da tuženi isplati izgubljenu zaradu tužiocu za sporni period.

Po ocjeni ovoga suda zaključak nižestepenih sudova je zasnovan na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, radi čega je nižestepene odluke valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti kao neosnovan.

Pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da su odluke o disciplinskoj odgovornosti tužioca nezakonite jer su iste donijete suprotno odredbama Pravilnika o radnim odnosima tuženog što je bliže predstavljeno u obrazloženju ove presude. Međutim, u disciplinskom postupku je utvrđeno da je tužilac počinio tešku povredu radne obaveze stavljene mu na teret, radi čega nema pravo da traži izgubljenu zaradu. Naime, kad zaposleni počini težu povredu radne obaveze, a odluke kojima je utvrđena njegova disciplinska odgovornost budu poništene zbog povreda pravila u vođenju

disciplinskog postupka, zaposleni nema pravo na naknadu štete zbog izgubljene zarade. Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.1658/12 od 15.02.2013. godine, kojom su poništene odluke tuženog o prestanku radnog odnosa tužioca, ne dovodi se u sumnju da je tužilac počino težu povredu radne dužnosti koja mu je stavljena na teret, već su iste isključivo poništene iz formalnih razloga vezanih za vođenje disciplinskog postupka.

Imajući prednje u vidu proizilazi da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo kada su usvojili zahtjev tužioca i dosudili mu izgubljenu zaradu, radi čega je iste valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 479/15 od 29.04.2015. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA
ZBOG GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI
(Član 139 stav 1 tačka 2 u vezi čl. 107 Zakona o radu)

Nema mjesta za primjenu odredbe člana 107 Zakona o radu koji se tiče zaštite lica sa invaliditetom ako je zaposlenom prestao radni odnos po sili zakona zbog gubitka radne sposobnosti.

Iz obrazloženja

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za poništaj, kao nezakonitog, rješenja tuženog br.03-4550 od 05.07.2013. godine.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude je utvrđeno da je tužilac bio zaposlen kod tuženog, na radnom mjestu - putara, da je dana 18.09.2012. godine povrijeđen na radu, zbog koje povrede je istom djelimičnim rješenjem Fonda PIO Crne Gore od 30.05.2013. godine utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti, počev od 24.04.2013. godine. Nadalje, da je tuženi dana 05.07.2013. godine donio rješenje br.03-4550, kojim je tužiocu prestao radni odnos zbog odlaska u invalidsku penziju, te da je Fond PIO Crne Gore dana 20.10.2013. godine donio rješenje kojim je tužiocu priznato pravo na invalidsku penziju, počev od 24.04.2013. godine, po osnovu potpunog gubitka radne sposobnosti, čiji je uzrok povreda na radu, te da isplata penzije teče od 26.06.2013.godine.

Kod naprijed navedenog činjeničnog utvrđenja, prvostepeni sud je tužbeni zahtjev, usvojio nalazeći da je rješenje o prestanku radnog odnosa nezakonito, budući da je izreka tog rješenja u suprotnosti sa obrazloženjem i sadržinom čl.139. Zakona o radu ("Službeni list Crne Gore",br.49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i br.59/11), pa je sledstveno tome isto poništio. Odlučujući po žalbi, drugostepni sud je zbog pogrešne primjene materijalnog prava, presudu prvostepenog suda preinačio, tako što je zahtjev tužioca odbio kao neosnovan, nalazeći da je tužiocu radni odnos, prestao po sili zakona zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, a da je donijeto rješenje tuženog o prestanku radnog odnosa tužioca samo deklaratorne prirode.

Nasuprot navodima revizije drugostepeni sud je pravilno primjenio materijalno pravo, kada je tužbeni zahtjev odbio kao neosnovan.

Naime, odredbom čl.139. Zakona o radu je propisano da radni odnos prestaje po sili zakona, ako je na način propisan zakonom utvrđeno da je kod zaposlenog došlo do gubitka radne sposobnosti - danom dostavljanja pravosnažnog rješenja o utvrđivanju gubitka radne sposobnosti.

Kod utvrđenja da je tužiocu rješenjem Fonda PIO Crne Gore od 30.05.2013. godine utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti, zbog povrede na radu, počev od 24.04.2013. godine, to je pravilan zaključak drugostepenog suda da je tužiocu radni odnos prestao po sili zakona, zbog gubitka radne sposobnosti, danom dostavljanja pravosnažnog rješenja o utvrđivanju gubitka radne sposobnosti a da je donijeto

rješenje o prestanku radnog odnosa deklaratorne prirode, kojim poslodavac samo deklarira prestanak radnog odnosa.

Imajući u vidu naprijed navedeno bez osnova je pozivanje revidenta na odredbu čl.107. Zakona o radu, te s tim u vezi obavezu tuženog da tužiocu donese rješenje da je prestala potreba za radom i rješenje o isplati otpremnine u visini propisanoj odredbom čl.94. st.3. navedenog zakona. Jer, tužiocu je prestao radni odnos po sili zakona - zbog gubitka radne sposobnosti, te s toga nema mjesta za primjenu odredbe čl.107., koja se tiče zaštite lica sa invaliditetom.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 28/15 od 28.01.2015. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA PO SILI ZAKONA
 –PONIŠTAJ DOZVOLE ZA KRETANJE I ZADRŽAVANJE
 NA GRANIČNOM PRELAZU–
 (Član 139 stav 1 tačka 3 Zakona o radu)

Donošenjem rješenja kojim je poništena dozvola za kretanje i zadržavanje zaposlenog na graničnom prelazu ispunjeni su zakonski uslovi iz člana 139 stav 1 tačka 3 Zakona o radu da zaposlenom radni odnos prestane po sili zakona.

Iz obrazloženja

„Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužilac bio u radnom odnosu kod tuženog na radnom mjestu vatrogasac - vozač u Organizacionoj jedinici "A." P. sve do 02.03.2008. godine, kada mu je prestao radni odnos. Za obavljanje navedenih poslova tužilac je posjedovao dozvolu za kretanje i zadržavanje na graničnom prelazu "A." P. koja je rješenjem MUP – U. p. od 20.09.2006. godine poništena zbog osnovane sumnje da je tužilac izvršio krivično djelo izazivanje opšte opasnosti i nedozvoljeno držanje oružja i opasnih materija, radi čega je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseci. Nakon što je navedeno rješenje poništeno u postupku po žalbi MUP je donio novo rješenje 29.12.2006. godine, kojim je ponovo poništio stalnu dozvolu za kretanje i zadržavanje tužioca na graničnom prelazu "A." P., što je bio razlog da tuženi donese rješenje o prestanku radnog odnosa s pozivom na odredbe čl.139 st.1 tač.3 Zakona o radu.

Polazeći od prednjih činjenica, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je pobijano rješenje zakonito. Naime, donošenjem rješenja kojim je poništena dozvola za kretanje i zadržavanje tužioca na graničnom prelazu, ispunjeni su zakonski uslovi iz čl.139 st.1 tač.3 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08), da tužiocu radni odnos prestane po sili zakona. Pri tome, tuženi ga nije mogao rasporediti na drugo slobodno radno mjesto, obzirom da je za obavljanje tih poslova takodje bila potrebna dozvola za kretanje i zadržavanje na graničnom prelazu, koja je tužiocu oduzeta.

Tvrdnja tužioca da mu nije uručeno rješenje Uprave policije od 29.12.2006. godine je bez osnova, obzirom da iz izvedenih dokaza proizilazi da je rješenje lično uručeno tužiocu 17.01.2007. godine, što je isti potvrdio svojim potpisom. Takodje, činjenica što je rješenjem o prestanku radnog odnosa tužioca konstatovano da radni odnos tužiocu prestaje 02.03.2008. godine, a rješenje je donijeto 24.10.2008. godine, nema odlučnog značaja obzirom da je radni odnos tužioca u smislu čl.139 st.1 tač.3 Zakona o radu, po sili zakona prestao donošenjem rješenja Uprave policije od 29.12.2006. godine, odnosno njegovom pravosnažnošću.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 611/15 od 09.06.2015. godine)

SPORAZUMNI PRESTANAK RADNOG ODNOSA (Član 141 Zakona o radu)

Osnov sporazumnog prestanka radnog odnosa je sam sporazum, pa činjenica da je isti naslovljen kao „sporazumno rješenje o prestanku radnog odnosa“ ne mijenja karakter istog, već se dejstva prestanka radnog odnosa vezuju za sporazum, a ne za odluku – rješenje.

Iz obrazloženja

„U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilja bila u radnom odnosu kod tuženog i da je tuženi, dana 18.01.2011. godine, donio odluku koja je imenovana kao "sporazumno rješenje o prestanku radnog odnosa", kojom je tužilji prestao radni odnos dana 18.01.2011. godine, zbog smanjenosti obima posla.

Tužilja je u ovom sporu tražila da se odluka tuženog o prestanku radnog odnosa poništi kao nezakonita i obaveže tuženi da je vrati na rad i rasporedi u skladu sa školskom spremom ili radnim sposobnostima, kao i da joj u radnu knjižicu evidentira radni staž.

Prvostepeni sud je odbacio kao nedozvoljenu tužbu zaključujući da nijesu ispunjeni zakonski uslovi za sudsku zaštitu u smislu čl.143c st.1, 2 i 3 i čl.143b st.1. Zakona o radu, budući sporna odluka tuženog nije pobijana prigovorom.

Izloženi zaključak i date razloge prvostepenog suda u svemu je kao pravilne prihvatio i drugostepeni sud i žalbu tužilje odbio kao neosnovanu.

Po nalaženju ovog suda zaključak nižestepeni sudova nije pravilan.

Prema osporenom rješenju tužilji je sporazumno prestao radni odnos, na što nesumnjivo upućuje sadržina zaključenog sporazuma, a posebno činjenica da je isti potpisan od strane izvršnog direktora tuženog i tužilje kao zaposlene. Ovakav način prestanka radnog odnosa propisan je odredbom čl.141 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09 i 26/10), koji je bio u primjeni u vrijeme zaključenja sporazuma. Činjenica da je sporazum snabdjeven pravnom poukom da se protiv istog može uložiti prigovor izvršnom direktoru društva ne može izmijeniti suštinu istog. Naprotiv, isti ispunjava propisanu pisanu formu, potpisan je od strane poslodavca i zaposlenog i upućuje da sadrži volju dvije strane da do prestanka radnog odnosa dođe.

Shodno navedenom, griješe nižestepeni sudovi kada zaključuju da se sporazum o prestanku radnog odnosa morao osporavati prigovorom nadležnom drugostepenom organu poslodavca, koja pravna radnja je uslov za sudsku zaštitu i izostanak iste čini nedozvoljenom tužbu u radnom sporu. Naprotiv, sporazum o prestanku radnog odnosa zaposleni može pobijati pozivajući se na nedostatak sposobnosti za rasuđivanje, odnosno na prinudu, prijetnju, prevaru i zabludu, i u rokovima koji važe za pobijanje rušljivih ugovora. S druge strane, osnov prestanka radnog odnosa je sam sporazum, pa činjenica da je isti naslovljen kao "sporazumno rješenje o prestanku radnog odnosa" ne mijenja karakter istog, već se dejstva prestanka radnog odnosa vezuju za sporazum a ne za odluku-rješenje.

U konkretnom slučaju, nižestepeni sudovi nijesu na pravilan način ocijenili osnov prestanka radnog odnosa tužilji, što nižestepena rješenja čini nezakonitim i ista su morala biti ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 301/15 od 01.04.2015. godine)

OTKAZ UGOVORA O RADU
OD STRANE ZAPOSLENOG UPUĆEN PUTE M e-maila
(Član 142 st. 1 i 3 Zakona o radu)

Zahtjev zaposlenog za prestanak radnog odnosa upućen putem e-maila koji zahtjev ne sadrži elektronski potpis ispunjava uslove propisane Zakonom o radu za prestanak radnog odnosa – otkaz ugovora o radu na zahtjev zaposlenog.

Iz obrazloženja

„Postavljenim zahtjevom u ovom sporu tužilja je tražila da se poništi kao nezakonito rješenje o prestanku radnog odnosa na zahtjev zaposlenog od 03.12.2010. godine i da se obaveže tuženi da je vrati na rad i rasporedi na poslove i radne zadatke shodno njenoj stručnoj spremi i radnim sposobnostima. Tvrdila je da nije podnijela zahtjev da joj radni odnos kod tuženog prestane, a ove tvrdnje je zasnivala na činjenici da zahtjev koji je kao elektronski dokument, odnosno e-mail poslala tuženom ne sadrži elektronski potpis, pa se ne može tretirati kao zahtjev za prestanak radnog odnosa.

Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom, koje je u svemu prihvatio i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su zaključili da rješenje tužene o prestanku radnog odnosa tužilji nije zakonito, zbog čega su isto poništili usvajanjem tužbenog zahtjeva i odlučili o vraćanju tužilje na rad. Naime, nižestepeni sudovi zaključuju da zahtjev tužilje upućen putem e-meila ne može se tretirati kao zahtjev za prestanak radnog odnosa, jer nije u skladu sa procedurom kojom je kod tužene regulisan prekid radnog odnosa na zahtjev zaposlenih. Posebno zaključuju da sporni i-meil ne sadrži elektronski potpis tužilje da bi imao istu pravnu snagu kao i dokument sačinjen na papiru. U postupku je utvrđeno da je tužilja tražila isplatu otpremnine u iznosu od 19.916,64 €, ali tuženi nije udovoljio njenom zahtjevu jer nijesu ostvareni uslovi za primjenu čl.13 ugovora o radu.

Po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi su na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenili materijalno pravo kada su odlučili u ovom sporu.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilja zahtjev da joj radni odnos prestane dostavila tuženom putem e-maila, a na istovjetan način vodila je i kasniju korespondenciju sa tuženom, odnosno odgovornim licima kod tužene, precizirajući posebne zahtjeve u pogledu datuma prestanka radnog odnosa usled ličnih razloga.

Prema odredbi čl.142. Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09 i 26/10) koje pravo je mjerodavno u vrijeme nastanka spornog pravnog odnosa, radni odnos, odnosno ugovor o radu može prestati otkazom od strane zaposlenog - st.1, a zaposleni je dužan otkaz ugovora o radu da dostavi poslodavcu u pisanom obliku, najmanje 15 dana prije dana koji je naveo kao dan prestanka radnog odnosa. Procedurom koja važi kod tužene, a odnosi se na prekid radnog odnosa na zahtjev

zaposlenog, propisano da zaposleni e-mailom šalje zahtjev za prekid radnog odnosa svom neposrednom rukovodiocu, izvršnom direktoru divizije i službeniku za zapošljavanje i karijeru najmanje 30 dana prije dana kada namjerava da prestane sa radom, ukazuje da je upućivanje zahtjeva predviđeno elektronskim putem i aktima tužene.

Zakonom o elektronskom dokumentu ("Sl.list CG", br.5/2008) propisano je da elektronski dokument ima istu pravnu valjanost kao i dokument sačinjen na papiru, ako se njegova upotreba i promet vrše u skladu sa tim zakonom, koristi se u pravnim poslovima kao i drugim pravnim radnjama, kao i u upravnom, sudskim i drugim postupcima pred državnim organima. Navedeni zakon propisuje uslove za pravnu valjanost elektronskog dokumenta i strukturu istog, kao i način otpreme i prijema elektronskog dokumenta.

Osporavanje tužilje da zahtjev za prestanak radnog odnosa koje je poslato tuženom e-mailom ne sadrži elektronski potpis, po nalaženju ovog suda, nije od značaja za ocjenu zakonitosti rješenja o prestanku radnog odnosa, koje je tuženi donio udovoljavajući tom zahtjevu. Direktiva EU 1999/EC o elektronskim potpisima (usvojena 13.decembra 1999. godine, a formalno stupila na snagu 19. januara 2000. godine) implementirana je u našem zakonodavstvu u Zakonu o elektronskom potpisu ("Sl.list RCG", br.55/2003, 31/2005 i "Sl.list CG", br.41/2010). Njime se propisuje da elektronski potpis predstavlja tehnologiju čijom se primjenom u sistemima elektronskog poslovanja omogućava provjera autentičnosti potpisnika, date poruke ili dokumenta i ustvari predstavlja skup podataka u elektronskom obliku koji su pridruženi ili su logički povezani sa elektronskim dokumentom i koji služe za identifikaciju potpisnika. Navedenim zakonom propisani su uslovi pod kojima je elektronski potpis pravno ekvivalentan svojeručnom potpisu i uslovi koje moraju da ispune sertifikaciona tijela koja izdaju kvalifikovane sertifikate za verifikaciju kvalifikovanih elektronskih potpisa. Nosilac sertifikata je fizičko lice, a elektronski potpis u stvari predstavlja tehnologiju koja omogućava autentičnost, zaštitu integriteta i neporecivost podataka i dokumenata u elektronskom poslovanju.

Iz navedenih zakonskih određenja o elektronskom dokumentu i elektronskom potpisu nesumnjivo se zaključuje da dostavljanje e-mailom ne mora da sadrži sertifikovani elektronski potpis. Korišćenje elektronske pošte u svemu je upodobljeno dostavljanju dokumenata na papiru, pa zahtjev tužilje za prestanak radnog odnosa ispunjava uslove propisane Zakonom o radu o prestanku radnog odnosa - otkazu ugovora o radu na zahtjev zaposlenog. Prema tome, rješenje tužene o prestanku radnog odnosa na zahtjev tužilje je zakonito i pravilno utemeljeno na odredbama čl.142. st.1. i 3. Zakona o radu.

Sa iznijetih razloga, ovaj sud je našao da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno u ovom sporu, zbog čega je preinačio pobijanu i prvostepenu presudu i odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužilje odlučujući kao u izreci ove presude.

Odlučujući o troškovima postupka shodno odredbi čl.163. st.2. ZPP, ovaj sud je obavezao tužilju da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 1.875,00 €. Troškovi se odnose na sastav odgovora na tužbu - 125,00 €, sastav tri obrazložena podneska po 125,00 €, zastupanje punomoćnika na sedam ročišta za glavnu raspravu po 125,00 € i sastav žalbe i revizije po 250,00 €. Troškovi su odmjereni shodno

važećoj Advokatskoj tarifi i dosuđeni saglasno odredbi čl.152. st.1. i čl.153. st.1. ZPP.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 253/15 od 01.04.2015. godine)

NEDOSTAVLJANJE UPOZORENJA NA POSTOJANJE RAZLOGA
ZA OTKAZ UGOVORA O RADU
(Član 143 stav 2 Zakona o radu)

Povrijeđeno je pravo zaposlenog na odbranu ako mu od strane poslodavca nije dostavljeno upozorenje o postojanju razloga za otkaz ugovora o radu i ostavljen rok da se o istom izjasni, te je rješenje o prestanku radnog odnosa nezakonito.

Iz obrazloženja

„Medju strankama je u toku prvostepenog postupka bilo sporno da li je tužba podnijeta u zakonom propisanom roku i da li je tuženi prije otkaza ugovora o radu pisanim putem upozorio tužioca za postojanje razloga za otkaz i ostavio mu primjeren rok da se izjasni na navode iz upozorenja, odnosno da li je tužiocu to upozorenje dostavljeno. Tuženi je tvrdio da je rješenje o otkazu ugovora o radu dostavljeno lično tužiocu 28.10.2011. godine kako to proizilazi iz rješenja potražnice. S tim u vezi prvostepeni sud je osim uvida u rješenje potražnice kao svjedoke saslušao poštara koji je vršio dostavljanje, te kontrolora koji je postupao po potražnici tuženog. Na osnovu ocjene tih izvedenih dokaza sud je zaključio da rješenje o otkazu nije uručeno lično tužiocu već je pošiljka ostavljena na ulaznim vratima stana.

Kako tužiocu rješenje o otkazu nije uredno dostavljeno ne može se smatrati da je sud odlučio o zahtjevu po tužbi koja je podnijeta poslije isteka zakonom propisanog roka.

U odnosu na to da li je tužilac prije donošenja rješenja o otkazu ugovora o radu dostavljeno upozorenje na postojanje razloga za otkaz tuženi nije pružio dokaze u tom pravcu, odnosno nema dokaza da je to upozorenje tužilac primio.

Kako propuštanje urednog dostavljanja upozorenja na postojanje razloga na otkaz ugovora o radu uz dostavljanje naknadnog roka za izjašnjenje na navode iz upozorenja, u smislu člana 143 stav 2 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i 59/11), predstavlja povredu prava zaposlenog na odbranu, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. Povreda prava na odbranu predstavlja razlog zbog koga sud mora kao nezakonito poništiti rješenje tuženog o otkazu ugovora o radu. Zbog toga nije ni bilo nužno utvrdjivati činjenice koje se tiču opravdanosti izostanka sa posla, pa su irelevantni za drugačije odlučivanje navodi revizije u tom pravcu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 25/15 od 12.02.2015. godine)

NAKNADA TROŠKOVA
ZA ODVOJENI ŽIVOT OD PORODICE
DRŽAVNOM SLUŽBENIKU ODNOSNO NAMJEŠTENIKU

Sud ne može odlučiti o samom pravu na naknadu za odvojeni život kao prethodnom pitanju, jer o tome odlučuje starješina organa u upravnom postupku.

Ukoliko je službeniku od strane starješine priznato pravo na odvojeni život isti bi imao pravo u redovnom sudskom postupku da zahtijeva isplatu naknade ukoliko mu ista nije isplaćena.

Iz obrazloženja

„Nižestepenim presudama usvojen je zahtjev tužioca i dosuđena mu je naknada troškova za odvojeni život od porodice za period od 20.11.2009. godine do 30.09.2014. godine. Za zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva pozvali su se na odredbe čl.17. st.1. tač.4. Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list RCG", br.27/04, "Sl.list CG", br.17/07, 27/08, 86/09, 39/11 i 59/11) i čl.16. st.1. tač.4. Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list CG", br.14/14), kojima je propisano da državni službenik ima pravo na naknadu troškova nastalih u vezi sa radom za odvojeni život od porodice, te čl.74. st.1. tač.3 i 4. Zakona o policiji ("Sl.list RCG", br.28/05 i "Sl.list CG", br. 86/09 i 88/09), prema kojem policijskom službeniku koji je privremeno raspoređen na rad u drugo mjesto udaljeno više od 50 km od mjesta njegovog prebivališta pripadaju putni troškovi za posjetu porodici dva puta mjesečno i mjesečna naknada za odvojeni život. Isto je propisano i čl.102. st.1. tač.3. i 4. Zakona o unutrašnjim poslovima ("Sl.list CG", br.44/12 i 36/13).

Međutim, sudovi očigledno prenebregavaju odredbu čl.21. Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list CG", br.86/09, 39/11, 59/11, 14/12), kojom je propisano da rješenje o naknadama i drugim primanjima u skladu sa ovim zakonom i opštim kolektivnim ugovorom donosi ministar nadležan za poslove budžeta, te odredbu čl.19. Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl.list RCG", br.27/04, "Sl.list CG", br.17/07 i 27/08), kojom je određeno da rješenje o dodatku na zaradu i naknadama i drugim primanjima u skladu sa ovim zakonom (i za odvojeni život) donosi starješina organa.

Dakle, uslov da bi se državnom službeniku i namješteniku, a isto se odnosi i na policijske službenike (čl.4 Zakona o policiji i čl.7. Zakona o unutrašnjim poslovima), mogla isplatiti naknada i druga primanja po navedenim zakonima, jeste da je prethodno o tome odlučivao starješina organa. Sud ne može odlučiti o samom pravu na naknadu za odvojeni život kao prethodnom pitanju, jer o tome, kao što je naprijed rečeno, odlučuje starješina organa u upravnom postupku. Tek ukoliko je službeniku,

odnosno namješteniku od strane starješine priznato pravo na odvojeni život isti bi imali pravo, u redovnom sudskom postupku, da zahtijevaju isplatu naknade ukoliko im ista nije isplaćena.

U konkretnom slučaju tužilac sudu nije dostavio dokaze da se obraćao starješini organa za isplatu naknade troškova za odvojeni život, i da mu je to pravo priznato. Stoga su nižestepeni sudovi, usvajajući zahtjev tužioca, pogrešno primijenili materijalno pravo - odredbe Zakona o državnim službenicima i namještenicima kojima je propisan, pored prava na naknadu i druga primanja, i postupak za ostvarivanje tog prava.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 278/15 od 26.05.2015. godine)

USLOVI ZA PRESTANAK RADNOG ODNOSA
I ODLAZAK U PENZIJU LICA ZAPOSLENOG
KOD VOJSKE CRNE GORE
(Član 115 stav 1 tačka 16 Zakona o vojsci Crne Gore)

Nijesu ispunjeni uslovi za prestanak radnog odnosa i odlazak u penziju lica zaposlenog kod Vojske Crne Gore ako to zahtijevaju potrebe službe bez obzira na ispunjenost uslova u pogledu godina, staža, predloga načelnika Generalštaba, te je rješenje o prestanku radnog odnosa nezakonito.

Iz obrazloženja

„Ne stoje ni navodi revizije kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Iz dokaza izvedenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da je tužilac kao civilno lice kod tuženog zasnovaio radni odnos 1987. godine, na poslovima stomatologa u L. b. V. C. G. i pokrivao radno mjesto načelnika - referenta za zdravstvo O. za l. k. Strategijom V. C. G. bilo je predviđeno smanjenje zaposlenih te je jedan od načina bio odlazak u penziju lica koja su imala najmanje 50 godina starosti i 20 godina radnog staža. U vezi sa prednjim tuženi je obavio dva razgovora sa tužiocem koji je na zapisniku od 04.02.2011. godine izjavio da ne prihvata odlazak u penziju, dok je na zapisniku od 15.04.2011. godine prihvatio odlazak u penziju pod uslovom da mu se isplati otpremnina od 12 bruto plata, te da na službi ostane do kraja 2012. godine. Obzirom da tuženi nije prihvatio ovakve uslove donio je dana 06.05.2011. godine rješenje kojim tužiocu prestaje služba zbog ispunjenja uslova za sticanje prava na penziju, po potrebi službe, a na predlog načelnika G. V. C. G., pozivajući se pri tom na odredbe čl.115 st.1 tač.16 i čl.120 st.3 Zakona o vojsci Crne Gore.

Imajući u vidu naprijed utvrdjene činjenice, te odredbe Zakona o Vojsci Crne Gore pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su usvojili postavljene tužbene zahtjeve.

Stoji činjenica da je tužilac ispunjavao uslove za odlazak u penziju koji se tiču godina života i radnog staža, međutim, u smislu odredbe čl.115 st.1 tač.16 Zakona o Vojsci („Sl. list CG“, br. 88/09) moraju biti kumulativno ispunjena još dva uslova koji u konkretnom slučaju, kako to pravilno zaključuju nižestepeni sudovi nijesu ispunjeni. Prvi uslov je postojanje predloga načelnika Generalštaba koji je u konkretnom slučaju postojao, dok drugi uslov za sticanje prava na penziju koji predstavlja potreba službe i po ocjeni ovoga suda nije bio ispunjen. Naime, prema odredbama navedenog zakona pod potrebama službe se podrazumijeva formiranje nove odnosno reformiranje postojaće jedinice, odnosno ustanove, ili ukidanje pojedinih formacijskih mjesta, kao i popuna pojedinih novootvorenih mjesta ili upražnjenih mjesta u jedinici ili ustanovi. Međutim, iz izvoda iz knjige Formacije za Komandu Logističke baze od 15.04.2011. godine proizilazi da i dalje postoji sistematizovano radno mjesto na koje je tužilac rasporedjen odlukom Savjeta za odbranu i bezbjednost od 13.03.2009. godine.

Polazeći od prednjeg proizilazi da nijesu bili ispunjeni zakonski uslovi za prestanak radnog odnosa tužioca i odlazak u penziju, jer to nijesu zahtijevale potrebe službe što je jedan od dva uslova koji moraju kumulativno biti ispunjeni. Stoga su nižestepeni sudovi pravilno poništili pobijano rješenje tuženog i obavezali ga na isplatu zarade koju bi tužilac primio za sporni period.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 93/15 od 10.02.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTEJEVA ZA VRAĆANJE U VOJNU SLUŽBU

Pravo da zahtijeva vraćanje u vojnu službu vojno lice ima samo u slučaju da je prethodno poništeno kao nezakonito rješenje kojim mu je služba prestala.

Tačnost sadržine uvjerenja Ministarstva odbrane ne zavisi od činjenice da li je radni odnos tužioca na određeno vrijeme bio zakonit ili nije.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima, tužilac je bio u radnom odnosu u Vojsci u svojstvu profesionalnog vojnog lica po ugovoru. Pravosnažnim rješenjem Vojne pošte 4842 Pljevlja br.2909-3 od 18.03.2004. godine, tužilac je razriješen od profesionalne vojne službe.

Polazeći od te činjenice, koja je nesporna, pravilno su nižestepeni sudovi odlučili kada su odbili zahtjev tužioca da se obaveže tužena da ga vrati u profesionalnu vojnu službu. Ovo sa razloga što bi tužilac imao pravo da zahtijeva vraćanje u vojnu službu samo u slučaju da je prethodno poništeno kao nezakonito rješenje kojim mu je služba prestala, do čega u konkretnom slučaju nije došlo.

Pravilno su nižestepeni sudovi odlučili kada su odbili i zahtjev tužioca da se poništi uvjerenje Ministarstva odbrane Crne Gore br.80602-SI/13 od 10.09.2013. godine. U uvjerenju, izdatom na zahtjev tužioca, navodi se da je tužilac bio u radnom odnosu u Vojsci u svojstvu profesionalnog vojnog lica po ugovoru od 19.08.1991. godine do 31.12.2003. godine. Kao razlog za poništaj tog uvjerenja tužilac je naveo da po Zakonu o Vojsci Jugoslavije („Sl. list SRJ“, br. 43/94, 44/99, 71/99 i 3/2002), koji je u naznačenom periodu bio u primjeni, nije bilo dozvoljeno da oficir toliko godina bude u službi na određeno vrijeme. Međutim, to ne može biti razlog za poništaj uvjerenja, jer tačnost sadržine pobijanog uvjerenja ne zavisi od činjenice da li je radni odnos tužioca na određeno vrijeme bio zakonit ili nije, kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 515/15 od 26.05.2015. godine)

**ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA
NA ODREĐJENO VRIJEME NASTAVNIKA
(Član 101 stav 1 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju)**

Zakonito je rješenje o otkazu ugovora o radu kojim je nastavniku zasnovan radni odnos na određeno vrijeme – na period duži od 30 dana bez javnog oglašavanja.

Iz obrazloženja

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilje da se kao nezakonito poništi rješenje tuženog broj 517 od 06.03.2012.godine, kojim je tužilji otkazan Ugovor o radu br.103 od 25.10.2011.godine kao i zahtjev tužilje za naknadu materijalne štete zbog neisplaćene zarade za vrijeme trajanja ugovora o radu.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilja kod tuženog bila u radnom odnosu po ugovorima o radu na određeno vrijeme u školskoj 2009/2010 i školskoj 2010/2011 godini na poslovima profesora građanske grupe predmeta, sa VI stepenom stručne spreme. Dana 01.09.2011.godine tužilja je zaključila sa tuženim Ugovor o radu za školsku 2011/12 godinu radi obavljanja istih poslova kao po prethodnim ugovorima. Zaključenju ovog ugovora nije prethodilo raspisivanje javnog konkursa. Odlukom tuženog br.8 od 09.09.2011.godine, koja nije uručena tužilji, tuženi je, nasuprot odredbama zaključenog ugovora koji joj je prethodio, utvrdio da se tužilja prima u radni odnos na određeno vrijeme od 01.09.2011.godine do raspisivanja i odlučivanja po konkursu za radno mjesto koje je tužilja već pokrivala, nakon čega je raspisao konkurs na koji se tužilja nije javila, jer nije ispunjavala uslove konkursa u pogledu stručne spreme. Rješenjem tuženog br.517 dana 06.03.2012.godine, tuženi je tužilji otkazao Ugovor o radu br.103 od 25.10.2011.godine s pozivom na odredbe čl.8 i 143 c Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Sl.list CG“ br.59/11) zbog neposjedovanja odgovarajuće stručne spreme utvrdjene Pravilnikom tuženog.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrdjenja, nižestepeni sudovi su zaključili da je rješenje tuženog br.517 od 06.03.2012.godine, kojim je tužilji otkazan ugovor o radu, nezakonito, jer je tužilja zaključenjem ugovora zasnovala radni odnos kod tuženog na period od 01.09.2011. do 31.08.2012. godine pa joj radni odnos nije mogao prestati prije isteka ugovorenog roka. Pri tom je, po mišljenju nižestepenih sudova, bez pravnog značaja činjenica da je tužilja zasnovala radni odnos suprotno odredbama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju kojima je propisano da nastavnik može zasnovati radni odnos samo po osnovu javno raspisanog konkursa, jer je tužilja sa tuženim zaključila ugovor o radu pa se nije nalazila na faktičkom radu, kako je to tuženi tokom cjelokupnog postupka tvrdio, a tužilja ne može trpjeti štetne posledice nezakonitog postupanja tuženog koje se ogledaju u neraspisivanju konkursa za predmetno radno mjesto prije zaključenja Ugovora o radu broj 103 za školsku 2011/12 godinu.

Medjutim, po nalaženju ovog suda, takav zaključak nižestepenih sudova se ne može prihvatiti.

Ovo sa razloga što nižestepeni sudovi nijesu sa dovoljno pažnje cijenili odredbe čl.101 st.1 i 101 b Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju (Sl.list RCG, br.64/02, 31/05 49/07 i Sl.list CG, br. 4/08, 21/09 i 45/10) koji je važio u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora o radu na određeno vrijeme, a koje se imaju primijeniti na sporni materijalnopravni odnos.

Naime, odredbom čl.101 st.1 navedenog Zakona propisano je da nastavnik može zasnovati radni odnos samo na osnovu javnog konkursa, u skladu sa zakonom. Samo izuzetno, radni odnos se mogao zasnovati bez javnog oglašavanja i to na period do 30 dana u slučajevima koji su bili propisani odredbom čl.101 b, istog zakona, a o kojim izuzecima nije riječ u ovom sporu.

Dakle, kod sadržine navedenih odredbi Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ne može se prihvatiti tvrdnja nižestepenih sudova da je tužilja na zakonit način zasnovala radni odnos na određeno vrijeme.

Kako prilikom odlučivanja nižestepeni sudovi nijesu imali u vidu izloženi pravni pristup to su i činjenice od odlučnog značaja za presudjenje ostale neutvrđene.

Ovaj sud je imao u vidu i odredbu čl.21 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i 59/11) na čijoj primjeni tužilja insistira, koja propisuje da se radni odnos zasniva zaključivanjem ugovora o radu, da taj ugovor zaključuju zaposleni i poslodavac, kao i da se ugovor o radu smatra zaključenim kad ga potpišu zaposleni i poslodavac, ili lice koje on ovlasti, ali je našao da se u konkretnom slučaju imaju primijeniti Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju koji je „lex specialis“ u odnosu na Zakon o radu kad se radi o zasnivanju radnog odnosa na određeno vrijeme od strane nastavnika, kao što je ovdje riječ.

Isto tako, ne može se prihvatiti zaključak nižestepenih sudova da je sporno rješenje kojim je tužilji otkazan ugovor o radu nezakonito zato što tuženi nije u skladu sa odredbom čl.143. b Zakona o radu prethodno upozorio tužilju o postojanju razloga za otkaz, jer tu obavezu poslodavac ima samo u slučaju otkazivanja ugovora o radu u slučajevima propisanim u čl. 143 st. tač. 1, 2 i 3 Zakona o radu, a što ovdje nije slučaj.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 5/15 od 09.03.2015. godine)

MOBING

(Član 2 stav 1 Zakona o zabrani zlostavljanja na radu)

U sporovima za naknadu nematerijalne štete prouzrokovane zaposlenom zlostavljanjem na radu pasivno je legitimisan poslodavac.

Iz obrazloženja

„Predmet spora je i zahtjev tužioca za naknadu nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda, časti i slobode ličnosti. Zahtjev je zasnovan na tvrdnji da ga je tuženi, kao rukovodilac poslovne jedinice progonio, da protiv njega neosnovano pokreće disciplinske i krivične postupke, da ga na sve načine omalovažava i diskriminiše. Dakle, osnov za zahtjev za naknadu nematerijalne štete tužilac vidi u njegovom navodnom zlostavljanju od strane tuženog.

Pravo, odnosno obaveze i odgovornost poslodavca i zaposlenih u pogledu sprječavanja zlostavljanja na radu i u vezi sa radom (mobing), kao i druga pitanja od značaja za sprječavanje i zaštitu od mobinga, uređena su posebnim Zakonom o zabrani zlostavljanja na radu ("Sl. list CG", br. 30/12). Prema čl.2. st.1. ovog zakona, mobing je svako aktivno ili pasivno ponašanje na radu ili u vezi sa radom prema zaposlenom ili grupi zaposlenih, koje se ponavlja, a koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva, ugleda, ličnog i profesionalnog integriteta zaposlenog. Izvršiocem mobinga smatra se poslodavac sa svojstvom fizičkog lica, odgovorno lice kod poslodavca sa svojstvom pravnog lica, zaposleni ili grupa zaposlenih kod poslodavca ili treće lice sa kojim zaposleni ili poslodavac dolazi u kontakt prilikom obavljanja poslova na radnom mjestu (st.3.). Članom 10. st.1. istog zakona, određeno je da poslodavac odgovara za štetu koju odgovorno lice, zaposleni ili grupa zaposlenih vršeći mobing prouzrokuje drugom zaposlenom, u skladu sa zakonom, a prema st.2. ovog člana poslodavac koji je nadoknadio štetu koju su prouzrokovala lica iz stava 1 ovog člana ima pravo da od tih lica zahtijeva naknadu isplaćene štete.

Slijedom citiranih zakonskih odredbi proizilazi da je u sporovima za naknadu nematerijalne štete prouzrokovane zaposlenom zlostavljanjem na radu pasivno legitimisan poslodavac, što u konkretnoj pravnoj stvari znači da na strani tuženog nema stvarne legitimacije, zbog čega se ovaj zahtjev tužioca pokazuje neosnovanim i sa tog razloga, pa su nižestepeni sudovi pravilno odlučili kada su odbili i tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 288/15 od 21.04.2015. godine)

STICANJE STANARSKOG PRAVA
(Član 17 Zakona o stambenim odnosima)
(„Sl. list SRCG“, br. 21/85)

Zakonito useljenje u stan pretpostavljalo je postojanje akta o dodjeli stana na korišćenje i zaključenje ugovora o korišćenju stana, te ako ugovor nije zaključen nije se moglo steći stanarsko pravo.

Iz obrazloženja

„Predmet tužbe u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za utvrđenje da je stekao stanarsko pravo – pravo zakupa na dvosobnom stanu br.19, ulaz II, sprat II, površine 66,57m², koji se nalazi u ul. Blaža Jovanovića u Pljevljima.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je da je tužilac bio radnik Javne ustanove V. s. u P., pravnog prethodnika prvo i drugotuženog i da je V. s. u P. Odlukom br.68 od 28.11.1989.godine, dodijelila tužiocu sporni stan nakon čega je tužilac sa svojom porodicom uselio u isti, ali da sa JSP u P. nije zaključio ugovor o korišćenju stana. Iz spisa proizilazi i to da je po zahtjevu tužioca iz januara 1992.godine, tužilac odbijen od strane JSP za zaključenje ugovora o korišćenju stana, jer je to preduzeće obaviješteno da se ugovor ne može zaključiti, zato što je rješenje o dodjeli stana tužiocu br.68 stavljeno van snage. Na osnovu rješenja Opštine Pljevlja br.01-657/1 od 30.06.1992.godine, tužilac je iseljen iz predmetnog stana i stan predat u posjed trećetuženom od strane punomoćnika tužioca. U tom postupku utvrđeno je da je novi vlasnik na ime izvedenih radova u stanu od strane tužioca platio određeni iznos tužiocu. Osnov za donošenje tog rješenja sadržan je u odredbi čl.57 Zakona o stambenim odnosima („Sl.list SRCG“, br.45/90), odnosno činjenici da je tužilac koristio sporni stan bez ugovora o korišćenju stana. U postupku je utvrđeno i to da je sporni stan dodijeljen radniku Veterinarske stanice, trećetuženom, koji je izvršio otkup stana. Iz spisa proizilazi da V. s. nije donosila odluku kojom stavlja van snage rješenje br.68 od 28.11.1989. godine, kao i da je tužiocu prestao radni odnos odlukom br.5 od 11.05.1992. godine.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja, prvostepeni sud je zaključio da je tužilac na osnovu konačne i pravosnažne odluke o dodjeli stana od strane V. s. P. zakonito uselio u stan čime je stekao svojstvo nosioca stanarskog prava pa je stoga i usvojio tužbeni zahtjev. Pri tom nalazi da okolnost što tužilac prije useljenja u sporni stan nije zaključio ugovor o korišćenju stana, ne može uticati na drugačije presudjenje kod činjenice da se tužilac u stan uselio na osnovu odluke koja predstavlja konačan akt o dodjeli stana na korišćenje. Istovremeno taj sud nalazi da su rješenje o dodjeli spornog stana trećetuženom, ugovor o korišćenju stana i ugovor o otkupu stana ništavi pravni poslovi i ne mogu proizvoditi pravno dejstvo, jer pravni prethodnik prvo i drugotuženog tuženog nije mogao dodijeliti stan trećetuženom koji je konačnom odlukom dodijeljen tužiocu.

U postuku odlučivanja po žalbama prvo i trećetuženog, drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i zahtjev tužioca odbio kao neosnovan.

I po mišljenju ovog suda, pravilno je odlučio drugostepeni sud kada je našao da se radi o neosnovanom tužbenom zahtjevu, jer je odbijanje tužbenog zahtjeva nalagala pravilna primjena materijalnog prava, a o čemu ovaj sud vodi računa po službenoj dužnosti.

Naime, stanarsko pravo se, u smislu čl.17 Zakona o stambenim odnosima („Sl.list SRCG“, br.21/85), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja odluke kojom je stan dodijeljen tužiocu i useljenja tužioca u stan, sticalo danom zakonitog useljenja u stan. Zakonito useljenje u stan pretpostavljalo je postojanje akta o dodjeli stana na korištenje i zaključenje ugovora o korišćenju stana. Ugovor se zaključivao u pismenoj formi (čl.49). Istovjetan pravni osnov sticanja stanarskog prava bio je propisan i u Zakonu o stambenim odnosima („Sl.list SRCG“, br.45/90) koji je bio na snazi u vrijeme iseljenja tužioca iz stana.

Imajući u vidu nespornu činjenicu da tužilac nije zaključio ugovor o korišćenju stana i dovodeći istu u vezu sa navedenim odredbama zakona, izvodi se nesumnjiv zaključak da tužilac nije stekao stanarsko pravo na spornom stanu zbog čega je neosnovano njegovo traženje.

Bez osnova je i zahtjev tužioca kojim je tražio da se utvrdi da je stekao pravo zakupa na spornom stanu. I za sticanje prava korišćenja stana putem zakupa, Zakon o stambenim odnosima („Sl.list SRCG“, br.45/90), u odredbama čl.48 – 50, propisivao je uslove koje su podrazumijevali zaključenje ugovora o zakupu stana u pismenom obliku, a u skladu sa propisima o obligacionim odnosima, Zakona o stambenim odnosima i opštim aktima davaoca stana na korišćenje. Prema stanju u spisima, tužilac na te okolnosti sudu nije pružio bilo kakve dokaze, a teret dokazivanja shodno odredbi čl.217 ZPP bio je na tužiocu. Stoga se pokazuje neosnovanim i ovo traženje tužioca.

Kako tužilac nikad nije bio vlasnik predmetnog stana, niti je na istom stekao stanarsko pravo, koje kao pravo posebne vrste nije ni predstavljalo pravo svojine, to se s uspjehom u reviziji ne može pozivati na povredu prava na neometano uživanje svoje imovine koje je propisano u čl.1 Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 3/15 od 12.05.2015. godine)

PRIVREDNO PRAVO

ZLOUPOTREBA SVOJSTVA PRAVNOG LICA (Član 4 Zakona o privrednim društvima)

Institutom „probijanja pravne ličnosti“ se štite interesi povjerilaca u situaciji kada društvo ne može da izvršava svoje obaveze, a posebno u slučaju prestanka društva usljed stečaja kada zbog nedostatka imovine u potpunosti ili djelimično izostaje namirenje njihovih potraživanja, a postoji zloupotreba ograničene odgovornosti.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je utvrdio da je tužilja sa DOO „S.“, N., zaključila ugovor kojim se to pravno lice obavezalo da izvede radove na adaptaciji porodične kuće tužilje u skladu sa ponudom u predračunskoj vrijednosti od 12.755,61 €. U izvršenju ugovora tužilja je isplatila ukupan iznos od 16.000 € i to 4.000 € na žiro račun društva, 5.000 € na žiro račun tuženog i iznos od 7.000 € na ruke tuženom. Isplaćeni iznosi nijesu knjiženi u poslovnim knjigama DOO „S.“, N. Druga ugovorna strana je izvela radove na kući tužilje, ali su radovi izvedeni nestručno i nekvalitetno, mimo pravila struke, pa se zbog toga moraju ponovo izvesti. Vrijednost radova koji se moraju ponovo izvesti iznosi 13.800,24 €. Na taj iznos obračunat je PDV u iznosu od 2.346,04 €, što čini dosudjeni iznos.

Takodje je utvrđeno da je tuženi jedini član i izvršni direktor DOO „S.“, N. Protiv tog pravnog lica tužilja je pokrenula spor radi naknade štete i taj postupak je prekinut jer je nad tuženim rješenjem Privrednog suda u Podgorici, St. br. 98/09 od 28.05.2009. godine, pokrenut stečajni postupak. Stečajni postupak je zaključen rješenjem istog suda St. br. 98/09 od 07.09.2009. godine zbog nepostojanja imovine, nakon čega je društvo brisano iz CRPS-a.

Imajući u vidu ove činjenice, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je tuženi odgovara za nastalu štetu.

Institut „probijanja pravne ličnosti“ iz člana 4 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 36/11) omogućava povjeriocima da namire potraživanja od vlasnika društva koji su zloupotrebom toga svojstva i zloupotrebom ograničene odgovornosti onemogućili povjerioce da namire svoja potraživanja iz imovine društva. Njime se štite interesi povjerilaca u situaciji kada društvo ne može da izvršava svoje obaveze, a posebno u slučaju prestanka društva usljed stečaja kada je zbog nedostatka imovine u potpunosti ili djelimično izostalo namirenje njihovih potraživanja, a postoji zloupotreba ograničene odgovornosti. Zloupotrebom ograničene odgovornosti u smislu navedene zakonske odredbe smatra se miješanje imovina, odnosno sredstava vlasnika i društva, lažna i prevarna registracija, propuštanje vođenja propisane evidencije, propuštanje dostavljanja podataka CRPS-a, kao i neadekvatna kapitalizacija ili osigurnje koji ne odgovaraju stepenu rizika u vezi sa djelatnošću određenog društva.

Iz činjenica utvrđenih u postupku nesumnjivo proizilazi da je tuženi kao jedini član društva korišćenjem imovine društva kao svoje sopstvene zloupotrebio ograničenu odgovornost, jer je njegova odgovornost za obaveze društva po zakonu ograničena do visine uloga, što je imalo za posljedicu da zbog nedostatka imovine tužilja nije mogla namiriti svoje potraživanje od društva u stečajnom postupku.

Slijedom navedenog nijesu osnovani navodi revizije da tuženi nije pasivno legitimisan jer, u smislu člana 4 Zakona o privrednim društvima, kao jedini član društva odgovara zbog zloupotrebe svojstva pravnog lica.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 64/15 od 03.04.2015. godine)

USLOVI ZA PODNOŠENJE DERIVATIVNE TUŽBE
(Član 30 stav 4 Zakona o privrednim društvima)

Uslov za podnošenje derivativne tužbe nije ispunjen ako se akcionar prethodno u pisanom obliku zahtjevom nije obratio društvu da tuži odgovorno lice.

Iz obrazloženja:

„Tužbom je traženo i da se utvrdi da je drugotuženi, protivno statutu i Zakonu o privrednim društvima, zloupotrebom ograničene odgovornosti i teže povrede odredaba o društvu sa ograničenom odgovornošću, zloupotrijebio svojstvo pravnog lica, da je učinio miješanje imovine, odnosno sredstava vlasnika i društva, pokušao lažnu ili prevarnu registraciju, da je propustio vođenje propisane evidencije, kao i da se utvrdi da je drugotuženi povrijedio dužnosti utvrđene statutom i zakonom, da je zaključivao ugovor i donio druge pravne akte na nepropisno sazvanim sjednicama prvotuženog od 30.05.2006. godine i 27.09.2006. godine, da je raspolagao sredstvima sa poslovnim računom prvotuženog protivno statutu i Zakonu o privrednim društvima, a koji su u suprotnosti sa načinom donošenja i usvojanja po osnovu statuta prvotuženog. Dakle, radi se o derivativnoj tužbi, ali za podnošenje iste nije bio ispunjen uslov propisan odredbom čl.30. st.4. Zakona o privrednim društvima (“Sl.list RCG”, br.6/02, “Sl.list CG, br.17/07, 80/08 i 36/11), koja se shodno čl.79. istog zakona primjenjuje i na društva sa ograničenom odgovornošću, da se tužilac prethodno u pisanom obliku zahtjevom obratio društvu da tuži odgovorno lice. Osim toga, ova tužba je podnijeta 30.07.2012. godine, po proteku roka iz čl.30. st.8. ZPD-a (5 godina od dana nastanka štetne radnje), a kako je protekao i rok iz čl.41. st.2. Zakona o privrednim društvima (šest mjeseci od dana donošenja odluke) to su nižestepeni sudovi pravilno odlučili kada su odbacili tužbu u dijelu kojim je traženo da se utvrdi ništavost odluka upravnog odbora prvotuženog od 30.05.2006. godine i 27.09.2006. godine.

Konačno, pravilno su nižestepeni sudovi postupili kada su odbacili tužbu (pogrešno sudovi navode da se odbacuje tužbeni zahtjev, jer o tužbenom zahtjevu se meritorno odlučuje) u dijelu kojim je traženo da se utvrdi da je tužilac pretrpio značajnu povredu vlasničkog prava kod prvotuženog, te da ima pravo na naknadu materijalne štete 5.600.000,00 €, da je drugotuženi propustio registraciju i dostavljanje podataka poreskoj upravi, CRPS-u, Centralnoj banci Crne Gore za 2009, 2010 i 2011. godinu i da se drugotuženi nije pridržavao načela savjesnosti i postupanja sa pažnjom dobrog privrednika, da je loše upravljao prvotuženim, da je postupao u konfliktu interesa dana 02.06.2006. godine i 02.10.2006. godine povodom uvećanja osnivačkog kapitala. Ovo sa razloga što je o ovim zahtjevima pravosnažno odlučeno presudom Privrednog ssusuda u Podgorici P.br.622/08 od 07.10.2010. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 14/15 od 24.02.2015. godine)

PASIVNA LEGITIMACIJA PO TUŽBI ZA PONIŠTAJ
ODLUKE SKUPŠTINE AKCIONARA
(Član 41 Zakona o privrednim društvima)

Po tužbi za poništaj odluke Skupštine akcionara pasivno je legitimisano društvo čija je skupština akcionara donijela odluke koje se pobijaju tužbom.

Iz obrazloženja:

„Tužbom u ovoj parnici traženo je da se ponište odluke Skupštine akcionara društva TP "P. H. N" AD iz H. N. Kao tuženi naznačeni su članovi odbora direktora, kao i izvršni direktor navedenog privrednog društva. Kako je po tužbi za poništaj odluke Skupštine akcionara - čl.41. Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 36/11) pasivno legitimisano društvo čija je skupština akcionara donijela odluke koje se pobijaju tužbom, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tuženi nijesu pasivno legitimisani u ovom sporu i pravilno su odlučili kada su sa tog razloga odbili tužbeni zahtjev.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 42/15 os 24.02.2015. godine)

RAZRJEŠENJE IZVRŠNOG DIREKTORA
PRIJE ISTEKA MANDATA
I OVLAŠĆENJE ODBORA DIREKTORA
(Član 43 u vezi sa čl. 46 st. 2 i 3 Zakona o privrednim društvima)

Rad odbora direktora i zakonitost njegovog rada ne zavisi od prisustva izvršnog direktora sjednicama odbora direktora, te činjenica da odbor direktora na sjednici na kojoj je odlučio da razriješi izvršnog direktora nije donio odluku da izvršni direktor istoj ne prisustvuje ne može dovesti u pitanje zakonitost odluke.

Iz obrazloženja:

„Prema stanju u spisima Odbor direktora tuženog, nakon isteka mandata na koji je tužilac izabran (12.08.2002. do 12.08.2006.godine), nije donosio novu odluku o izboru, već je tužilac sve do 07.07.2010.godine, obavljao poslove izvršnog direktora, kada je tuženi donio odluku o razrješenju izvršnog direktora AD "S. A." iz P., prije isteka mandata. Tužilac je, u skladu sa odredbom čl.43 Statuta tuženog, sa tuženim zaključio Ugovor o zaradi i pravima i obavezama izvršnog direktora i sekretara društva, br.6 od 05.03.2004.godine, kojim ugovorom su utvrđena zarada i druga prava izvršenog direktora. Tim ugovorom nijesu ugovoreni uslovi za prestanak funkcije izvršnog direktora, prije isteka roka utvrđenog ugovorom, a koju odredbu u skladu sa čl.46 st.3 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 36/11) treba da sadrži ugovor koji izvršni direktor zaključuje sa Odborom direktora. Dalje je utvrđeno da tužilac nije prisustvovao sjednici Odbora direktora koja je održana 07.07.2010.godine i na kojoj je donijeta Odluka o razrješenju izvršnog direktora AD "S. A." iz P.

Prvostepeni sud zaključuje da su prilikom donošenja sporne odluke povrijeđene odredbe čl.43 st.5 Zakona o privrednim društvima, jer tužilac nije pozvan, niti je prisustvovao sjednici Odbora direktora, na kojoj je donijeta odluka o njegovom razrješenju. Tom odredbom koja je imperativnog karaktera, propisano je da izvršni direktor prisustvuje svim sjednicama odbora direktora ukoliko Odbor direktora ne odluči drugačije. Kako je sporna odluka donijeta protivno odredbi čl.43 st.5 Zakona o privrednim društvima, to tužiocu, u skladu sa odredbom čl.145 Zakona o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/19), nije mogao prestati radni odnos, iako je diskreciono pravo Odbora direktora, u skladu sa čl.37 tač.11 i čl.42 Statuta tuženog da odlučuje o razrješenju izvršnog direktora. Prvostepeni sud dalje zaključuje da tuženi nije dokazao da je pretrpio štetu zbog zaključenja ugovora o hipoteci na koju se pozvao u Odluci o razrješenju tužioca, a sve i da je u postupku dokazano da je tuženi pretrpio štetu, to je bez uticaja, obzirom da je sud našao da su donošenjem pobijane odluke povrijeđene odredbe čl.43 st.5 Zakona o privrednim društvima, što je dovoljan razlog za poništaj odluke.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tuženog, preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev, uz zaključak da je cilj norme iz čl.43 st.5 Zakona o privrednim društvima, u davanju prava izvršnom direktoru da prisustvuje sjednicama, a imajući u vidu da se uloga i dužnost izvršnog direktora sastoji u izvršavanju naloga Odbora direktora i sprovođenju njegovih odluka (čl.46 st.4 i 5 Zakona o privrednim društvima). U protivnom, bila bi posljedica da rad Odbora direktora i zakonitost njegovog rada zavisi od prisustva izvršnog direktora sjednicama Odbora direktora. To što Odbor direktora na sjednici na kojoj je odlučio da razriješi tužioca nije donio odluku da izvršni direktor istoj ne prisustvuje ne može dovesti u pitanje zakonitost odluke. Ovo imajući u vidu odredbe čl.37 tač.1 Statuta tuženog kojom je predviđeno da Odbor direktora postavlja i razrješava direktora, a odredbom čl.43 da su prava, obaveze i odgovornost izvršnog direktora utvrdjene Zakonom i Ugovorom koji izvršni direktor zaključuje sa Odborom direktora.

Po ocjeni ovog suda, izloženi zaključak drugostepenog suda je pravilan i zasnovan je na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Ugovorom o zaradi i pravima i obavezama izvršnog direktora i sekretara društva br.6 od 05.03.2004.godine, utvrdjene su zarade i druga prava izvršnog direktora, ovdje tužioca, ali nijesu predviđeni uslovi za prestanak funkcije izvršnog direktora prije isteka roka utvrdjenog ugovorom, a koju odredbu u skladu sa čl.46 st.3 Zakona o privrednim društvima treba da sadrži ugovor, koji izvršni direktor zaključuje sa Odborom direktora.

U skladu sa odredbom čl.46 st.2 istog zakona, Odbor direktora ima diskreciono pravo da razrješava i imenuje direktora.

Prema tome, Odbor direktora tuženog, kao nadležni organ, odlučivao je u okviru svojih ovlašćenja propisanih Statutom i Zakonom i donio osporenu odluku kojom je razriješio tužioca dužnosti izvršnog direktora prije isteka mandata, a zbog neizvršavanja naloga Odbora direktora, nesprovođenja njegovih odluka i prekoračenja ovlašćenja. Odbor direktora može raditi bez prisustva izvršnog direktora, jer o njegovom razrješenju odluku donose članovi Odbora direktora u skladu sa odredbom čl.39, te izvršni direktor i ne učestvuje u postupku donošenja odluka od strane Odbora direktora, a obavezu prisustva izvršnog direktora sjednici Odbora direktora na kojoj se odlučuje o njegovom razrješenju, ne propisuje Statut tuženog, tako da to što izvršni direktor nije prisustvovao sjednici na kojoj je odlučivano o njegovom razrješenju, bez uticaja je na zakonitost odluke.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 459/14 od 19.03.2015. godine)

PRAVO NA ISTUPANJE IZ DRUŠTVA

Propuštanje člana društva da pisanim putem obavijesti ostale članove društva o razlozima za istupanje iz društva sama po sebi ne može biti osnov za odbijanje tužbenog zahtjeva kojim je traženo istupanje iz društva.

Opravedani razlozi za istupanje nijesu nužno vezani za krivicu člana, ali je krivica bitna za pitanje naknade štete.

VRAĆANJE OSNIVAČKOG ULOGA I ISPLATA DOBITI (Član 64 stav 3 u vezi čl. 66 st. 2 Zakona o privrednim društvima)

Sredstva koja su osnivači ili druga lica uložili u društvo kao svoj ulog predstavljaju imovinu društva, pa članovi društva nemaju pravo na povraćaj uloga, a isplata dobiti pripada članovima društva u slučaju kada se donese odluka o podjeli dobiti.

Iz obrazloženja:

„Tužilac i drugotuženi su osnivači i članovi prvotuženog. Tužilac ima 65% učešća u kapitalu, a drugotuženi 35%. Zahtjev za istupanje iz društva tužilac je zasnovao na činjenicama da je drugotuženi bez njegove saglasnosti i odobrenja raspolagao velikim sumama novca i podigao kredit za račun prvotuženog, da je više puta izigrao povjerenje tužioca i ponašao se kao isključivi vlasnik društva i na taj način tužiocu prouzrokovao štetu.

Prvostepeni sud je zaključio da je tužbeni zahtjev za istupanje iz društva neosnovan zbog toga što tužilac nije postupio u skladu sa članom 24 ugovora o osnivanju kojim su regulisani razlozi i postupak raskida ugovora, kao i pravne posljedice raskida, jer nije dostavio ostalim članovima društva pisano obavještenje o razlozima za raskid. Takodje je prvostepeni sud zaključio da tužilac nije dokazao da je postupio u skladu sa čl. 22 Ugovora o osnivanju i čl. 26 Statuta, kojima je regulisan prenos udjela u društvu.

Drugostepeni sud je u svemu prihvatio razloge prvostepenog suda pa je žalbu odbio kao neosnovanu i u tom dijelu potvrdio prvostepenu presudu.

Ovakvo zaključivanje nižestepenih sudova nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava zbog čega odlučne činjenice nijesu pravilno i potpuno utvrđene. Jer, propuštanje člana društva da pisanim putem obavijesti ostale članove društva o razlozima za istupanje iz društva sama po sebi ne može biti osnov za odbijanje tužbenog zahtjeva kojim je traženo istupanje iz društva.

Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 36/11) nije uređeno pitanje istupanja iz društva, pa se to pitanje uređuje osnivačkim aktom i statutom društva. Statutom takodje nije uređeno pitanje istupanja iz društva, a ugovor o osnivanju sadrži pravila o raskidu ugovora. Kako ugovor o osnivanju privrednog društva ima statusna dejstva, jer na osnovu njega nastaje privredno društvo kao pravni subjekat, to ne postoji mogućnost njegovog raskida, jer bi to vodilo prestanku društva, a raskid ugovora o osnivanju zakonom nije propisan kao način prestanka društva. Svojstvo člana, između ostalog, može prestati istupanjem ili isključenjem člana ili prenosom udjela u društvu. Kako je priroda privrednog društva ugovorna, jer se osnivanje zasniva na načelu slobode ugovaranja, to se prava članova da istupe iz društva ne mogu isključiti osnivačkim aktom ni statutom društva. Stoga, bez obzira da li su uslovi i postupak istupanja iz društva određeni osnivačkim aktom ili statutom društva i bez obzira na te uslove, član društva može tužbom kod suda zahtijevati istupanje iz društva ako za to postoje opravdani razlozi, a sa istupanjem se ne saglase ostali članovi društva. Opravdanost razloga cijeni sud, a oni naročito postoje ako članu koji želi da istupi, ostali članovi ili društvo prouzrokuju štetu ili ga sprečavaju u ostvarivanju prava. Opravdani razlozi za istupanje nijesu nužno vezani za krivicu člana u pitanju, ali je krivica bitna za pitanje naknade štete. To znači, ako član istupa iz društva bez opravdanih razloga dužan je društvu naknaditi prouzrokovanu štetu.

Član društva koji istupa iz društva ima pravo da od društva zahtijeva naknadu tržišne vrijednosti udjela u vrijeme istupanja iz društva, kao i pravo na naknadu prouzrokovane štete ako istupa iz društva bez svoje krivice. Prilikom odlučivanja o naknadi vrijednosti udjela sud utvrđuje imovinu društva i vrijednost udjela osnivača i drugih članova društva.

Takodje se sporni odnos nije mogao raspraviti ni primjenom pravila o prenosu udjela jer predmet ovog spora nije pravo na prenos udjela, već pravo na istupanje iz društva.

Kako nižestepeni sudovi zbog pogrešne primjene materijalnog prava nijesu raspravili činjenice o kojima je naprijed bilo riječi, to je razlog zbog koga se obje presude u ovom dijelu moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će raspraviti činjenice na koje je ukazano ovom presudom nakon čega će biti u prilici da donese zakonitu i pravilnu odluku.

U ostalom dijelu koji se odnosi na isplatu dobiti i vraćanja osnivačkog uloga revizija je neosnovana.

Prema odredbi člana 66 stav 2 Zakona o privrednim društvima osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću sastoji se od uloga primljenih od osnivača i lica koja su pozvana od strane osnivača da postanu ulagači u društvo. Uplatom početnog uloga, u smislu čl. 64 st. 3 istog zakona, lice stiče udio u društvu, srazmjerno vrijednosti svoga uloga. Iz navedenih odredaba zakona slijedi da sredstva koja su osnivači ili druga lica uložila u društvo kao svoj ulog, predstavljaju imovinu društva, pa članovi društva nemaju pravo na povraćaj uloga. Što se pak tiče isplate dobiti ona pripada članovima društva u slučaju kada se donese odluka o podjeli dobiti. Takvu odluku su prema čl. 15 Statuta prvuženog trebali da donesu članovi društva. Kako

takva odluka ne postoji pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je u tom dijelu tužbeni zahtjev neosnovan, o čemu su dali pravilne i potpune razloge.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P.br. 107/14 od 29.01.2015. godine)

PRENOS UDJELA
(Član 74 stav 6 Zakona o privrednim društvima)

Za punovažnost ugovora o prenosu udjela zakonom nije propisana obaveza ovjere.

Iz obrazloženja:

„Drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je preinačio prvostepenu presudu i odlučio kao u izreci svoje presude. Jer, taj sud, pravilno nalazi da je tuženi kao fizičko lice, a ne za račun i u ime navedenog društva, zaključio predmetni pravni posao sa tužiljom, u odnosu na koju je preuzeo obavezu otplate kredita kao način isplate dijela kupoprodajne cijene, od čega je ostao neisplaćen dosudjeni iznos, a zbog čega je pasivno legitimisan kao subjekt obaveze iz tog posla. Zahtjev forme je ispunjen jer se prema odredbi člana 74.st.6. Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02, „Sl. list CG“, br. 17/07, 80/08, 36/11)udio prenosi ugovorom u pisanom obliku i za njegovu punovažnost zakonom nije propisana obaveza ovjere. Ugovor o prenosu udjela dostavljen je CRPS-a jer je na osnovu tog ugovora tuženi upisan kao jedini član društva DOO "K. t." Podgorica.

Imajući u vidu navedenu zakonsku odredbu i sadržinu Sporazuma i prethodno zaključenog Ugovora o prenosu osnivačkog udjela, oba predstavljaju dva formalna izraza jedne iste pravne radnje, pa ne stoje razlozi ništavosti zbog nedostatka forme i nepostojanje ovlašćenja za zaključenje predmetnog pravnog posla.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 980/14 od 09.04.2015. godine)

PODJELA AKCIONARSKIH DRUŠTAVA
I SOLIDARNA ODGOVORNOST DRUŠTVA
(Član 22 stav 9 Zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o privrednim društvima)

Kod podjele akcionarskih društava ako obaveza nije ili ne može biti podijeljena u skladu sa predloženim uslovima podjele, svako od društava koja preuzimaju imovinu i obaveze je solidarno odgovorno za tu obavezu.

Iz obrazloženja:

„Na iznijete revizijske navode drugostepeni sud je dao potpune i pravilne odgovore, tj. da se solidarna odgovornost tuženih zasniva na činjenici da su pravni sljedbenici Ž. C. G. AD P., prvobitno jedinstvenog tuženog, u odnosu na kojeg je utvrđena odgovornost. Restrukturiranjem tog društva nastala su 2 samostalna – Ž. i. CG AD P. i Ž. p. C. G. AD P. (prvo i drugotuženi), pa potom iz Ž. p. izdvojila dva društva (ovdje treće i četvrto tuženi), koji u rješavanju međusobnih obaveza nijesu isključili predmetnu obavezu. S obzirom na zdravstveno stanje tužilje i medicinsko vještačenje, kojim su na nesumnjiv način utvrđeni potrebni lijekovi i medicinska sredstva za svakodnevnu potrebu, ne mogu se prihvatiti navodi o nedokazanosti štete, niti pasivno držanje tužilje.

Naime, kod podjele akcionarskih društava, ako obaveza nije ili ne može biti podijeljena u skladu sa predloženim uslovima podjele, svako od društava koja preuzimaju imovinu i obaveze je solidarno odgovorno za tu obavezu, predviđeno je odredbama čl. 22. st.9 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima ("Sl.list RCG", br. 17/07 od 31.12.2007.godine).

Kod činjenice da nakon restrukturiranja i podjele ŽCG AD P. na dva akcionarska društva, ovdje prvo i drugotuženog, ova dva novonastala društva, kao pravni sljedbenici nijesu podijelili obaveze svog pravnog prethodnika, izuzev po parnicama iz oblasti radnih odnosa i naknade štete zbog povrede na radu (Aneks I ugovora o regulisanju međusobnih odnosa od 29.12.2008. godine), niti su nakon restrukturiranja Ž. p. CG AD P., putem odvajanja uz osnivanje posebnih društava M. (odlukom od 08.06.2009. godine) i AD "O. ž. v. s. (odlukom od 22.12.2010. godine), to učinili, pravilno je ocijenjen kao neosnovan prigovor o nedostatku pasivne legitimacije treće i četvrtotuženog.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 916/14 od 28.01.2015. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA
U TOKU STEČAJNOG POSTUPKA
(Član 59 stav 1 Zakona o insolventnosti privrednih društava)

Bez obzira na to da li je do prestanka radnog odnosa došlo na dan pokretanja stečajnog postupka ili u toku postupka smatra se da je radni odnos prestao po sili zakona.

Iz obrazloženja:

„Kod utvrdjenja, da je nad tuženim otvoren stečaj, to su i po nalaženju ovog suda nižestepeni sudovi pravilno primjenili materijalno pravo, kada su zahtjev tužioca, kojim je traženo utvrdjenje da je isti kod tuženog zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, na poslovima u pravnoj službi i da se isti nalazio na radu od 20.04.2013. do 15.12.2014. godine odbili kao neosnovan.

Odredbom čl.59. st.1. Zakona o insolventnosti privrednih društava ("Službeni list RCG",br.6/02) je propisano da prestanak radnog odnosa zaposlenih u toku postupka stečaja, reorganizacije ili lične uprave u stečaju u skladu sa ovim zakonom, smatra se prestankom radnog odnosa po sili zakona usled stečaja, bez obzira na to da li je do prestanka radnog odnosa došlo na dan pokretanja stečajnog postupka ili u toku postupka.

Dakle, kako je tužiocu prestao radni odnos u toku stečajnog postupka, koji je otvoren nad tuženim rješenjem Privrednog suda u Bijelom Polju St.br.41/07 od 23.04.2008. godine, to je saglasno citiranoj zakonskoj odredbi a nasuprot navodima revizije, tužiocu prestao radni odnos po sili zakona. Sledstveno tome, nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo, kada su zahtjev tužioca odbili, kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 57/15 od 02.04.2015. godine)

GUBITAK PRAVA NA PREBIJANJE POTRAŽIVANJA
U STEČAJNOM POSTUPKU
(Član 84 stav 2 Zakona o stečaju)

Stečajni povjerilac gubi pravo na prebijanje potraživanja ako do isteka roka za prijavu potraživanja nije prijavio potraživanja i nije dao izjavu o prebijanju.

Iz obrazloženja:

„Parnične stranke su bile u višegodišnjem poslovnom odnosu. Nad tužiocem je 28.05.2012. godine otvoren stečajni postupak. Utvrđeno je, putem vještaka ekonomsko finansijske struke, koji je izvršio uvid u validnu i vjerodostojnu dokumentaciju stranaka, da potraživanje tužioca prema tuženom, na dan otvaranja stečaja iznosi 704.669,10 €. Tuženi, kao stečajni povjerilac, u stečajnom postupku nad tužiocem, nije prijavio svoja potraživanja i nije dao izjavu o prebijanju do isteka roka za prijavu potraživanja, pa isti je isti izgubio pravo na prebijanje, shodno čl.84. st.2 Zakona o stečaju (“Sl. list CG”, br. 1/11). Stoga su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtjev, a odbili kompenzacioni prigovor tuženog.

Cijenjeni su i ostali navodi revizije - da je sud tužioca u pobijanoj presudi označio bez dodatka "u stečaju", a tužilac u preciziranoj tužbi sa oznakom "u stečaju", da je stečajni postupak obustavljen 24. 06. 2014. godine i da su nižestepene presude donijete poslije tog datuma, i isti su bez ikakvog značaja kod odlučivanja u ovoj pravnoj stvari.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 38/15 od 18.03.2015. godine)

PRAVNE POSLJEDICE POKRETANJA STEČAJNOG POSTUPKA

Zbog nastupanja pravnih posljedica pokretanja stečajnog postupka stečajnom dužniku se ne može naložiti izvršenje bilo koje obaveze nastale prije podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka, jer se ta potraživanja namiruju u stečajnom postupku po prioritetima utvrdjenim zakonom.

Iz obrazloženja:

„Rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju I. br. 841/05 od 22.11.2005. godine, na osnovu presude Osnovnog suda u Bijelom Polju P. br. 407/04 od 14.06.2004. godine, određeno je izvršenje, tako što je tuženom naloženo da tužioca vrati na rad na poslove i radne zadatke koje je obavljao prije prestanka radnog odnosa, kao i da mu isplaćuje na ime zarade iznos od 522 € mjesečno, počev od 27.09.2005. godine do ponovnog vraćanja na rad. Rješenjem prvostepenog suda I. br. 1197/12 od 31.03.2013. godine prekinut je postupak izvršenja po navedenom rješenju u dijelu koji se odnosi na isplatu zarade od 27.09.2005. godine do ponovnog vraćanja na rad. Rješenjem prvostepenog suda St. br. 41/07 od 27.08.2007. godine prihvaćen je predlog za pokretanje stečajnog postupka nad tuženim.

Zbog nastupanja pravnih posljedica pokretanja stečajnog postupka stečajnom dužniku se nije moglo naložiti izvršenje bilo koje obaveze nastale prije podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka, jer se ta potraživanja namiruju u stečajnom postupku po prioritetima utvrdjenim zakonom.

Otvaranje stečajnog postupka je u smislu člana 108 tačka 6 Zakona o radu („Sl. list RCG“, br. 43/03) je razlog za prestanak radnog odnosa po sili zakona. To znači i pod pretpostavkom da je tužilac bio vraćen na rad prije otvaranja stečaja nad tuženim, svakako bi mu po sili zakona prestao radni odnos. Zbog toga su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev da se utvrdi potraživanje tužioca na ime neisplaćene zarade, toplog obroka i regresa za period od 27.08.2007. do 08.02.2013. godine.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 58/15 od 07.05.2015. godine)

UGOVOR O PREVOZU MOREM
–ODGOVORNOST BRODARA–
(Član 589 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi)

Brodar odgovara za svako oštećenje, mane ili gubitak tereta koji je primio na prevoz od preuzimanja pa do predaje, bez obzira na to da li je vlasnik broda ili ne.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je utvrdio da su stranke zaključile ugovor o prevozu morem br. Boka 1/01 od 12.11.2002. godine. Po tom ugovoru tuženi je trebao da izvrši prevoz tereta od Luke Bar do luke odredišta obala Sirije, brodom „B. S“. Roba je ukrcana 29.09.2002. godine i u potvrdi o ukrcaju naznačena je vrsta i količina tereta, način pakovanja i međunarodna oznaka da se radi o opasnom teretu. Kapetan broda je sačinio manifest od 16.10.2002. godine bez naznake robe, kako je data u potvrdi o ukrcaju i bez oznake da se radi o opasnom teretu u skladu sa međunarodnim propisima. Zbog toga je brod sa teretom 21.10.2002. godine zadržan pod carinskim nadzorom u Luci Rijeka u Hrvatskoj. Teret je zaplijenjen i nije stigao na odredište. U postupku nije bilo sporno da je vlasnik broda „B. S.“ S. S. S. S.A H. Dalje je utvrđeno da je vlasnik broda dao tuženom punomoćje za operatora navedenog broda i da je tuženi bio ovlašćen za sve pomorsko agencijske poslove i ugovore koji se odnose na vlasništvo i da je mogao raditi za svoj račun i u svoju korist, odnosno da je bio ovlašćen da ekonomski iskorišćava broj u svoje ime i za svoj račun. Tuženi je takodje fakturisao tužiocu vozarinu.

Imajući u vidu ovakvo utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da je nosilac plovidbenog poduhvata i držalac broda bio tuženi. Nije od uticaja na drugačije odlučivanje ko je vlasnik broda, jer je brodar lice koje u svoje ime i za svoj račun obavlja plovidbu u cilju zarade sa svojim ili tuđim brodom. Brodar ne mora biti brodovlasnik. To može biti i drugo lice koje je uzelo u zakup tuđi brod ili je po nekom drugom osnovu ovlašćeno da ekonomski iskorišćava tuđi brod. Stoga tuženi u smislu člana 589 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi („Sl. list SRJ“, br. 12/98, 44/99, 74/99, 73/00) odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji je primio na prevoz od preuzimanja pa do predaje.

Bez osnova se revizijom osporava i stvarna legitimacija tužioca isticanjem da nije utvrđeno ko je vlasnik robe koja je predata na prevoz. Ovlašćenje da zahtijeva naknadu štete zbog gubitka tereta proizilazi iz ugovora koji su stranke zaključile i koji stvara međusobna prava i obaveze. Tužilac kao naručilac prevoza ima pravo da zahtijeva naknadu štete od tuženog kao svog saugovarača zbog gubitka tereta koji je predao na prevoz.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P.br. 115/14 od 29.01.2015. godine)

NEOSNOVANOST ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE
PO OSNOVU NELOJALNE KONKURENCIJE
(Član 189 ZOO u vezi sa čl. 22 Zakona o trgovini)

Iz obrazloženja:

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za naknadu štete po osnovu nelojalne konkurencije u iznosu od 50.000,00 eura, koji predstavlja izgubljenju dobit, koju bi tužilac ostvario da je vršio servisiranje vozila koncerna "W.", koje je prodao tuženi, a koji troškovi iznose 480,00 eura za vozilo prosječne cijene od 15.000,00 eura i protivtužbeni zahtjev za naknadu štete, u vidu izmakle koristi, u iznosu od 249.469,44 eura, koji predstavlja neostvarenu dobit, koju bi tuženi ostvario u periodu od 01.03. - 31.12.2003. godine, da nije bilo privremene mjere, određene rješenjem Privrednog suda u Podgorici I.br.4269/02 od 11.03.2003. godine, čiju visinu je tuženi opredjelio prema dopunskom nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke.

Kod naprijed utvrđenog činjeničnog utvrđenja, nižestepeni sudovi su tužbeni i protivtužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, s tim što je prvostepeni sud tužbeni zahtjev odbio, zbog nedostatka aktivne legitimacije s pozivom na čl.2. dilerskog ugovora od 15.06.2002. godine.

I po nalaženju ovog suda a nasuprot navodima revizije, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je tužbeni zahtjev neosnovan, ali ne zbog nedostataka aktivne legitimacije, kako to nalazi prvostepeni sud, već sa razloga što tužilac nije dokazao da je usled radnji tuženog, koje bi predstavljale akt nelojalne konkurencije pretrpio štetu u vidu izgubljene dobiti, kako to pravilno nalazi drugostepeni sud.

Naime, odredbom čl.22. Zakona o trgovini ("Sl. list SRJ", br.32/93), koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog odnosa je propisano da je nelojalna konkurencija radnja trgovca koja je protivna dobrim poslovnim običajima i poslovnom moralu i kojom se nanosi ili se može nanijeti šteta drugom trgovcu, drugom pravnom licu i kupcu, odnosno potrošaču, a čl.23. tač. 1 -10. istog zakona su taksativno pobrojane radnje, koje se imaju smatrati nelojalnom konkurencijom.

Nasuprot navodima revizije, tužilac ponudjenim dokazima nije dokazao na strani tuženog postojanje radnje, koja bi bila protivna poslovnim običajima i poslovnom moralu, koja bi se imala smatrati nelojalnom konkurencijom u smislu naprijed navedenih odredbi Zakona o trgovini. Ovo sa razloga, što tužiocu po osnovu dilerskog ugovora zaključenog 15.06.2002. godine sa "A. k." DOO B. nije prenijeto ekskluzivno pravo porodaje i servisiranja vozila iz koncerna "W." na području Crne Gore, već u cilju obezbjeđivanja konkurentskog nastupa marke "W." na tom području, pa utvrđena činjenica da je tuženi po osnovu zaključenog ugovora sa firmom "A2S S. o." DOO iz C. vršio prodaju i servisiranje vozila iz istog koncerna, se ne može smatrati aktom nelojalne konkurencije, usled kojeg je tužilac pretrpio štetu, koja je predmet ovog spora.

Osim toga, bez osnova je pozivanje revidenta na odredbu čl.25. st.1. tač.4. Zakona o trgovini i s tim u vezi ukazivanje da tuženi ne posjeduje poslovni prostor i da

isti nije osposobljen niti, obavlja servisiranje vozila, što bi ukazivalo na fiktivnost odredbi ugovora, koja se odnosi na servisiranje vozila.

Odredbom čl.24. Zakona o trgovini je propisano da je špekulacija sticanje neosnovane imovinske koristi izazivanjem poremećaja u snadbijevanju tržišta ili neopravdanim povećanjem cijena a čl.25. st.1. tač.4. da se špekulacijom smatra zaključivanje fiktivnih ugovora o kupovini i prodaji robe i o vršenju trgovinskih usluga i drugih fiktivnih ugovora, te st.2. navedene odredbe da su ugovori iz st.1. tač.2 i 4. ništavi.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. I P. br. 15/15 od 25.02.2015. godine)

UPRAVNO PRAVO

DVOSTEPENOST U UPRAVNOM POSTUPKU
(Član 12 u vezi čl. 221 ZUP)

Kada sud utvrdi da je tužba podnijeta protiv prvostepenog akta, ista nije dozvoljena jer se protiv istog može izjaviti žalba, dužan je da tužbu dostavi nadležnom drugostepenom organu, a ovaj tu tužbu uzme kao žalbu jer je to interesu stranke.

Iz obrazloženja:

„Osnovano Upravni sud pobijanim rješenjem zaključuje da u konkretnom slučaju protiv prvostepene odluke dozvoljena žalba, pa se protiv iste ne može voditi upravni spor (član 7 stav 1 i 2 Zakona o upravnom sporu). Dakle, kad Upravni sud utvrdi da je tužba podnijeta protiv prvostepenog akta, nije dozvoljena jer se protiv istog može izjaviti žalba, dužan je da tužbu dostavi nadležnom drugostepenom organu, a ovaj tu tužbu uzme kao žalbu jer je to interesu stranke.

Polazeći od naprijed navedenog bez značaja su navodi podnjetog zahtjeva da se sud nije upuštao u ocjenu zakonitosti osporene odluke. Ovo sa razloga što se sud ne može upuštati u ocjenu zakonitosti odluke kada nadje da tužbu treba odbaciti.

Kod datih razloga iz pobijanog rješenja podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 374/14 od 23.01.2015. godine).

SUŠTINA ZAHTJEVA STRANKE
I NAČELO PRUŽANJA POMOĆI STRANCI
(Član 14 ZUP)

Kada tužilac faktički traži ispravku greške koja je učinjena upisom izvršenim suprotno sudskoj odluci, a takav zahtjev podvodi pod ništavost rješenja s pozivom na član 260 ZUP-a, organ nije vezan tvrdnjom stranke, već suštinom njenog zahtjeva.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se podnijetim zahtjevom ukazuje da je pobijanom presudom počinjena povreda pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari (čl.367 st.2 tač.15 ZPP u vezi sa čl.55 ZUS-a). Povreda pravila postupka sastoji se u tome što presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, dok su dati razlozi iz presude nejasni i protivrječni stanju u spisima predmeta.

Obrazlažući pobijanu presudu Upravni sud zaključuje da su upravni organi pravilno ocijenili sadržinu zahtjeva tužioca od 04.06.2010. godine.

U zahtjevu od 20.08.2011. godine tužilac je naveo da je rješenjem broj 954-105-355/1-2010 od 04.06.2010. godine dozvoljena promjena podataka u katastarskom operatu koja nije temeljena na presudi Osnovnog suda u Bijelom Polju P. br. 39/08, pa je Uprava za nekretnine preuzela sudsku nadležnost i izmijenila pravosnažnu sudsku odluku. I na zapisniku o saslušanju stranke od 27.01.2014. godine tužilac je istakao da je dispozitiv navedenog rješenja suprotan izreci presude P. br. 39/08 od 28.01.2010. godine, te da je nadležni organ mogao da izvrši upis samo u skladu sa izrekom navedene presude.

Odredbom člana 14 ZUP-a je propisano da će se organ koji vodi postupak starati da neznanje i neukost stranke u postupku ne budu na štetu prava koja im po zakonu pripadaju.

Dovodeći u vezu sadržinu zahtjeva stranke, navode sa zapisnika o saslušanju i naprijed navedenu odredbu upravni organi nijesu pravilno ocijenili sadržinu zahtjeva tužioca. Tužilac faktički traži da se ispravi greška koja je učinjena, po njegovoj tvrdnji upisom izvršenim suprotno sudskoj odluci koja je bila osnov za promjenu upisa. Istina tužilac takav zahtjev podvodi pod ništavost rješenja s pozivom na član 260 ZUP-a, ali organ nije vezan takvom tvrdnjom stranke, već suštinom njenog zahtjeva.

Sa iznijetih razloga ovaj sud nalazi da su nerazumljivi razlozi pobijane presude o pravilnoj ocjeni sadržine zahtjeva upravnih organa čime je počinjena naprijed navedena povreda pravila postupka u upravnom sporu.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 304/14 od 23.01.2015. godine).

STRANAČKA LEGITIMACIJA (Član 39 ZUP)

Da bi jedno lice steklo svojstvo stranke u upravno sudskom postupku potrebno je da dokaže da se nekim upravnim aktom dira u njegove neposredne pravne interese, a to su samo oni interesi koji izviru i imaju uporište u konkretnoj upravnoj materiji koja je predmet upravnog postupka.

Iz obrazloženja:

„Iz spisa predmeta proizilazi da je rješenjem Uprave za nekretnine - Područna jedinica Herceg Novi, broj 954-109-Up/I-2010-2 od 18.06.2013. godine odlučeno po zahtjevu zainteresovanog lica K. S. iz R. na način kako je to opisano u dispozitivu tog rješenja.

Nije sporno da je rješenjem Područne jedinice Herceg Novi broj 954-109-Up/I-2010-2 od 18.06.2013. godine dozvoljena etažna razrada objekta na kat. parceli broj 1517 KO Topla. Prema podacima iz katastarske evidencije označena parcela upisana je na K. S. a osnov sticanja kupovina.

U konkretnom slučaju osporenim rješenjem se ne zadire u neposredne pravne interese tužioca zasnovane na zakonu. Da bi jedno lice steklo svojstvo stranke u upravno sudskom postupku potrebno je da dokaže da se nekim upravnim aktom dira u njegove neposredne pravne interese, a to su samo oni interesi koji izviru i imaju uporište u konkretnoj upravnoj materiji koja je predmet upravnog postupka, a ne i drugi interesi.

U konkretnom slučaju odlučivano je o pravima i obavezama po zahtjevu stranke K. S., povodom nekretnine na koju je ona upisana i pri čemu stanje evidencije u katastru je jedino relevantno. Prema takvom stanju stvari tužilac nije nosilac ovlašćenja koje bi crpio iz postojećeg pravnog stanja, zavisno od toga on nije ni nosilac tužbene legitimacije. Uz to, nije bio nosilac takvih ovlašćenja ni na susjednoj katastarskoj parceli koja se graniči sa katastarskom parcelom K. S. (a to je parcela 1517) u vrijeme odlučivanja po žalbi, pa da bi se na taj način razmatrao odnos dviju parcela sa stanovišta povrede pravnih interesa tužioca.

Sa izloženih razloga pravilno je u provedenom upravno sudskom postupku utvrdjeno i valjano obrazloženo da sa stanovišta pravila postupka tužilac nema stranačku legitimaciju za podnošenje žalbe, čime se u postupku pojavljuje kao lice koje nije ovlašćeno za podnošenje žalbe zbog čega je pravilno njegova žalba odbačena kao nedozvoljena.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 353/14 od 20.02.2015. godine).

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU (Član 204 ZUP)

Svaki upravni akt mora da sadrži uputstvo o pravnoj zaštiti.

Zbog nedostatka takvog uputstva stranka ne može trpjeti štetne pravne posljedice.

Iz obrazloženja:

“Osnovano se podnijetim zahtjevom ističe da je pobijana presuda donesena uz povredu pravila postupka u upravnom sporu iz čl.367 st.2 tač.15 Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl.55 Zakona o upravnom sporu. Povreda postupka se sastoji u tome što presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, dok su dati razlozi nejasni, i u toj mjeri protivurječni da se ne može ispitivati zakonitost presude.

U do sada sprovedenom upravno sudskom postupku nije na pravilan način raspravljena ni jedna odlučna činjenica od koje zavisi pravilno rješavanje ove upravne stvari.

Upravni sud je našao da je u ovoj pravnoj stvari riječ o sporu zbog nedonošenja rješenja (ćutanja uprave) pa je izveo zaključak da je aktom tuženog broj 125/14-11525 od 10.03.2014. godine odlučeno po zahtjevu tužioca zbog čega nalazi da se ovdje ne radi o ćutanju uprave. Dakle, Upravni sud je pošao od toga da je citirano obavještenje službe za pravne, kadrovske i finansijske poslove od 10.03.2014. godine takve prirode da predstavlja upravni akt u upravno pravnom smislu.

Upravni sud je bio dužan da sa više pažnje cijeni ovo obavještenje, jer se istim ne odbija zahtjev tužioca sa razloga što mu to pravo ne pripada već sa drugih razloga-pomanjkanje finansijskih sredstava. Osim toga postavlja se pitanje sa stanovišta da li je to upravni akt sa stanovišta činjenice što je donosilac obavještenja šef biroa za finansijske i računovodstvene poslove, očigledno koje nije lice ovlašćeno za vođenje postupka, ni za donošenje upravnog akta (rješenja).

Ako je upravni akt kako nalazi Upravni sud, tada se ispušta iz vida da svaki upravni akt mora da sadrži uputstvo o pravnoj zaštiti. Zbog nedostatka takvog uputstva stranka ne može trpjeti štetne pravne posljedice. Ako sud nalazi da je upravni akt, stranki je morala biti obezbeđena dvostepenost u odlučivanju. Ovako kako je stvar okončana Upravni sud je samo zaključio da nema ćutanja uprave. Na taj način je izostala mogućnost osporavanja citiranog obavještenja pravnim sredstvom koje mora da stoji na raspolaganju tužiocu. Nadalje, a moglo se na to ukazati na početku, svaki upravni akt (rješenje) mora da sadrži između ostalog propis o nadležnosti tog organa (član 201 stav 1 ZUP-a) iz kojeg bi se saznalo koji propis ovlašćuje konkretni organ da postupa u konkretnoj upravnoj stvari, pa je nejasno koji organ je nadležan da postupa po zahtjevu tužioca. Ovo tim prije što je označena služba Ministarstva unutrašnjih

poslova dostavila odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke navodeći da ona nije nadležna da postupa u ovoj stvari i da je zahtjev dostavila na postupak Zaštitniku imovinsko pravnih interesa Crne Gore, ukazujući da ubuduće “sve akte, podneske, presude, tužbe i druga pismena” treba dostavljati Zaštitniku imovinsko pravnih interesa Crne Gore.

Kod naprijed navedenog stanja stvari očigledno je da je u do sada sprovedenom postupku ostalo sve sporno, nejasno i međusobno protivurječno i da se ne može kod takvog stanja stvari ispitati zakonitost presude.

Stoga je zbog učinjene povrede pravila postupka u upravnom sporu valjalo ukinuti pobijanu presudu da bi u ponovnom postupku Upravni sud otklonio ukazane nedostatke vodeći računa o razlozima iz ove presude.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 328/14 od 20.02.2015. godine).

DOPUNSKO RJEŠENJE (Član 210 ZUP)

P R E S U D A

Usvaja se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, pa se ukida presuda Upravnog suda Crne Gore U.br.631/14 od 13.11.2014. godine i predmet vraća tom sudu na ponovno odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

„Presudom Upravnog suda Crne Gore U.br.631/14 od 13.11.2014. godine odbijena je tužba tužilaca podnijeta protiv rješenja tužnog Ministarstva finansija Podgorica broj 07-2-1494/1-2013 od 22.01.2014.godine. Tim rješenjem odbijena je žalba tužilaca izjavljena protiv rješenja Uprave za nekretnine – Područna jedinica Podgorica, broj 954-101-UP-1311/2013 od 23.10.2013. godine, kojim je odbijen zahtjev tužilaca za donošenje dopunskog rješenja u postupku povraćaja poljoprivrednog zemljišta i to kat.parcele broj 525/5 pov. 2467m2.

Protiv označene presude tužioci je preko punomoćnika podnijeli zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede pravila postupka u upravnom sporu a iz obrazloženja istog proizilazi da se presuda pobija i zbog povrede materijalnog prava. Predlaže da se pobijana presuda ukine.

Zainteresovano lice ... "P." AD P., nije dostavilo odgovor na zahtjev.

Nakon razmatranja spisa predmeta i ocjene navoda podnijetog zahtjeva, ovaj sud je našao da je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke osnovan.

U postupku donošenja pobijane presude učinjena je bitna povreda pravila postupka, na koju se osnovano ukazuje podnijetim zahtjevom a koja nije otklonjena pobijanom presudom čime je presuda zahvaćena povredom pravila postupka u upravnom sporu koja je bila od uticaja na rješavanje stvari.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da su tužioci podnijeli predlog za donošenje dopunskog rješenja, za povraćaj kat. parcele 525/5 površine 2467m2 na način propisan članom 5 Zakona o vraćanju ranijim vlasnicima poljoprivrednog zemljišta iz društvene svojine, budući da im je djelimičnim rješenjem Republičkog zavoda za geodetske i imovinsko pravne poslove odjeljenja za katastar i imovinsko pravne poslove Podgorica broj 02-722 od 26.10.1993. godine, usvojen zahtjev za povraćaj jednog dijela zemljišta, dok je istim rješenjem za kat. parcelu broj 525/5 odlučeno da će se donijeti posebno rješenje " nakon izmjene Uredbe Vlade Republike Crne Gore o odredjivanju kompleksa pod posebnom društvenom zaštitom".

Obrazlažući pobijanu presudu Upravni sud zaključuje da je osporeno rješenje pravilno i na zakonu zasnovano.

Dispozitivom rješenja se rješava o predmetu postupka i ni jedno pitanje koje se odnosi na predmet upravnog postupka ne može biti zaobidjeno.

Izuzetno od ovog pravila Zakon o opštem upravnom postupku predviđa mogućnost donošenja djelimičnog rješenja, kada se o jednoj upravnoj stvari rješava o više pitanja a samo su neka od njih sazrela za rješavanje i kad se pokaže kao cjelishodno da se o tim pitanjima odluči posebnim rješenjem (član 209 stav 1 Zakon o opštem upravnom postupku).

U predmetnoj upravnoj stvari prvostepeni organ je donio djelimično rješenje, kojim je u dijelu zahtjeva isti usvojen, kako je to precizirano u dispozitivu rješenja, i da će se u preostalom dijelu zahtjeva odlučiti kasnije, kako je takodje precizirano istim dispozitivom.

Na osnovu člana 210 Zakon o opštem upravnom postupku, ako organ ne odluči o svim pitanjima koja su predmet postupka, on može na predlog stranke ili po službenoj dužnosti donijeti posebno rješenje o pitanjima koja donešenim rješenjem nijesu obuhvaćena (dopunsko rješenje). Dopunsko rješenje je ono rješenje kojim se rješavaju neraspravljena pitanja.

Kod takvog stanja stvari obrazloženje pobijane presude da nije bilo uslova da se donese dopunsko rješenje utemeljeno je na povredi pravila postupka u upravnom sporu (član 367 st.2 tač.15 Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl.55 Zakona o upravnom sporu).

Osporenim rješenjem je odbijena žalba na prvostepeno rješenje kojim je odbijen zahtjev tužioca za donošenje dopunskog rješenja, a pobijanom presudom se zaključuje da je rješenje pravilno i zakonito.

Prije svega, zahtjev za donošenje dopunskog rješenja se odbija zaključkom a ne rješenjem (član 210 stav 1 Zakon o opštem upravnom postupku) a to je slučaj kada ne postoji osnov za donošenje dopunskog rješenja u smislu člana 210 stav 1 istog zakona jer su po nalaženju prvostepenog organa raspravljena sva pitanja koja su bila predmet postupka.

Medjutim, u konkretnom upravno sudskom postupku donijeto je djelimično rješenje, dok se s jedne strane tvrdi da nema uslova za donošenje dopunskog rješenja i to rješenjem a ne zaključkom a s druge strane se osporeno rješenje i pobijana presuda bave pitanjima neraspravljenog dijela zahtjeva tužioca o kojem se može odlučiti samo dopunskim rješenjem.

Ukazati je da je djelimično rješenje donijeto 1993 godine i da su upravni organi bili dužni donijeti dopunsko rješenje, koje bi kao takvo bilo označeno i kojim bi bila riješena neraspravljena pitanja u odnosu na neriješeni dio zahtjeva tužilaca.

S tim u vezi, na osnovu člana 210 stav 3 Zakon o opštem upravnom postupku dopunsko rješenje u pogledu pravnih sredstava i izvršenja smatra se kao samostalno rješenje.

S obzirom na učinjenu povredu pravila postupka, pobijanu presudu je valjalo ukinuti sa uvažavanjem zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, da bi Upravni sud u ponovnom postupku vodeći računa o razlozima iz ove presude otklonio ukazanu povredu pravila postupka i donio pravilnu i zakonitu odluku.

Sa izloženih razloga, na osnovu člana 46 stav 2 Zakona o upravnom sporu, odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 367/14 od 09.04.2015. godine).

PRAVNI INTERES TUŽIOCA
(Član 3 stav 1 ZUS)

Kada tužilac smatra je povrijeđen njegov pravni interes jer se u postupku posredno odlučivalo i o njegovom pravnom interesu, to je dovoljan osnov za pokretanje upravnog spora, a tek u vodjenom sporu će sud utvrđivati da li je tužba osnovana ili neosnovana.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se podnijetim zahtjevom tvrdi da se osporeno rješenje temelji na povredi pravila postupka u upravnom sporu, koja je od uticaja na rješenje stvari.

Na osnovu čl.3 st.1 Zakona o upravnom sporu pravo pokretanja upravnog spora ima svako fizičko i pravno lice, ako smatra da mu je upravnim ili drugim aktom povrijeđeno neko pravo ili na zakonu zasnovani interes.

U osporenom rješenju se ukazuje da se osporenim aktom nije rješavalo po zahtjevu tužioca, o njegovom pravu ili obavezi i da je rješenje donijeto po zahtjevu za davanje saglasnosti na Odluku o imenovanju izvršnog direktora D. z. u. f. "T.", kojim se za izvršnog direktora ovog društva imenuje Lj. A.

Upravni sud ispušta iz vida da se takvim odlučivanjem posredno odlučivalo i o pravnom interesu tužioca, pri čemu je evidentan konflikt pravnih interesa tužioca i imenovanog A. Nesumnjivo je da tužilac ima pravni interes, jer tvrdi da su povrijeđeni njegovi pravni interesi, što je dovoljan osnov za pokretanje upravnog spora, a tek u vodjenom sporu će sud utvrđivati da li je tužba osnovana ili neosnovana.

Pobijanim rješenjem tužiocu je neosnovano dat položaj faktičkog interesenta, a ne pravnog, čime je rješenje zahvaćeno povredom pravila postupka u upravnom sporu.

Stoga je rješenje valjalo ukinuti, da bi u ponovnom postupku sud, vodeći računa o razlozima iz ove presude, otklonio ukazanu povredu postupka i donio zakonitu odluku.“

(Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br.210/15 od 01.07.2015.godine)

RJEŠAVANJE O NAKNADI ŠTETE U UPRAVNOM SPORU (Član 37 stav 3 ZUS)

O zahtjevu za naknadu štete sud u upravnom sporu odlučuje u sporu pune jurisdikcije ako činjenično stanje pruža pouzdan osnov za to.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 40 st. 1 tač. 1 ZUS-a je propisano da se protiv pravosnažne odluke Upravnog suda može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Nasuprot navedenoj zakonskoj odredbi u konkretnom slučaju zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je podniet protiv odluke koja nije pravosnažna.

Zakon o upravnom sporu ne daje definiciju pravosnažnosti sudske odluke, pa se pravosnažnost iste, saglasno članu 55 ZUS-a, ima cijeliti po odredbama Zakona o parničnom postupku. Taj zakon u članu 352 st. 1 propisuje da je pravosnažna ona presuda koja se više ne može pobijati žalbom ukoliko je njom odlučeno o zahtjevu tužbe ili protivtužbe. Kod takve zakonske odredbe presuda Upravnog suda kojom se poništava osporeni akt ne stiče pravosnažnost, jer istom nije odlučeno o zahtjevu stranke, odnosno o pravima, obavezama i pravnim interesima bilo kojeg lica.

Kad sud poništi akt protiv kojeg je bio pokrenut upravni spor, kako je to propisano članom 57 ZUS-a, predmet se vraća u stanje u kome se nalazio prije nego što je poništen akt donesen i nadležni organ je dužan bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude, ako je postupak vođen po zahtjevu stranke, da donese drugi akt umjesto poništenog.

Saglasno članu 37 st. 3 ZUS-a o zahtjevu za naknadu štete sud u upravnom sporu odlučuje samo ako donese meritornu odluku. Kako u konkretnom slučaju takva odluka nije donijeta, već je osporeno rješenje poništeno uz nalog organu da donese novo zakonito rješenje to nije bilo osnova za odlučivanje o naknadi štete.

Protiv prvostepenog rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu za donošenje privremene mjere pravni lijek je žalba, a ne zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je rješenje Upravnog suda Crne Gore Upm.br. 22/13 od 16.06.2013. godine, kojim je odlučeno o žalbi protiv rješenja kojim je odbijen zahtjev za donošenje privremene mjere, tužilja primila 06.07.2013. godine, te da je predmetni zahtjev predat pošti preporučeno 23.11.2014. godine, a što znači po proteku roka od 30 dana iz člana 42 st. 2 ZUS-a, pa je isti neblagovremen.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp.br. 339/14 od 23.01.2015. godine).

NEMOGUĆNOST TRANSFORMACIJE RADNOG ODNOSA
(Član 17 Zakona o državnim službenicima i namještenicima)

Kako je odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima precizno regulisano pitanje zasnivanja i prestanka radnog odnosa na određeno vrijeme, to nema mjesta supsidijarnoj primjeni Zakona o radu koji članom 25 i 26 predviđja transformaciju ugovora o radu.

Iz obrazloženja:

„Osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje zakonito i za takav svoj zaključak daje dovoljne i jasne razloge, pa se neosnovano podnijetim zahtjevom tvrdi da presuda nema razloga o odlučnim činjenicama.

U postupku je nesporno utvrđeno da je tužilac zasnovao radni odnos u svojstvu pripravnika rješenjem 01 broj 112/06- 5494 od 17. 04. 2006. godine, te da je po isteku pripravničkog staža zasnovao radni odnos na određeno vrijeme po rješenju od 24. 05. 2007. godine, i dalje rješenjima koja se nalaze u spisima predmeta takodje na određeno vrijeme. Rješenjem broj 01/3-113/13-85079/2 od 28. 02. 2014. godine od 28.02.2014.godine tužilac je zasnovao radni odnos na određeno vrijeme od 03.03.2014. do 01.05.2014.godine. Nakon toga, rješenjem Ministra unutrašnjih poslova 01 broj 119/14- 23055/1 od 09. 05. 2014. godine, tužiocu je utvrđen prestanak radnog odnosa sa danom 01. 05. 2014. godine, kao danom isteka vremena na koje je zasnovao radni odnos po navedenom rješenju.

Dovodeći u vezu nesumnjivo utvrđeno činjenično stanje sa odredbom čl. 126 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je u upravnom postupku pravilno primijenjeno materijalno pravo, a što čini neprihvatljivim navode podnietog zahtjeva kojima se tvrdi suprotno.

I osporenim rješenjem i pobijanom presudom cijenjeni su navodi tužioca koji se ponavljaju i podnijetim zahtjevom da je u konkretnom slučaju bilo mjesta supsidijarnoj primjeni Zakona o radu, odnosno da je Ministarstvo unutrašnjih poslova bilo dužno da donese rješenje i radni odnos na određeno vrijeme preobrazi u radni odnos na neodređeno vrijeme saglasno odredbama čl. 25 i 26 Zakona o radu, na čiju primjenu upućuje čl. 17 Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

Po stanovištu ovog suda, pravilni su razlozi iznijeti u pobijanoj presudi Upravnog suda da nema mjesta primjeni opštih propisa o radu, s obzirom da je odredbama Zakona o državnim službenicima i namještenicima precizno regulisano pitanje zasnivanja i prestanka radnog odnosa na određeno vrijeme.

Bez značaja za drugačiju odluku su i navodi podniete tužbe koji se ponavljaju i podnijetim zahtjevom da se radilo o sistematizovanom radnom mjestu, a ne o privremeno povećanom obimu posla. Ovo sa razloga što je radno mjesto utvrđeno aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji samo jedna od pretpostavki za

donošenje odluke o pokretanju postupka za popunu radnog mjesta (čl.35 Zakona o državnim službenicima i namještenicima).

Nalazeći sa iznijetih razloga da pobijanom presudom na štetu tužioca nije povrijeđeno materijalno pravo, ovaj sud je s pozivom na član 46 st. 1 ZUS-a, odlučio kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 197/15 od 19.06.2015. godine).

BENEFICIRANI RADNI STAŽ

(Član 72 st. 1, 2 i 4 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju
i Pravilnik o bližem određivanju radnih mjesta, odnosno poslova
u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja
računa sa uvećanim trajanjem)

Kada poslovi na kojima je tužilac rasporedjen novim pravilnikom nijesu predviđeni kao poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, to prestaje i pravo na uplatu doprinosa po tom osnovu.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede materijalnog prava.

Članom 72 st. 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju je propisano da radna mjesta, odnosno poslove na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, postupak i način za njihovo utvrđivanje, kao i stepen uvećanja staža osiguranja u organima državne uprave utvrđuje Vlada Crne Gore u skladu sa zakonom, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Kod gornje zakonske odredbe bez značaja su navodi podnijetog zahtjeva koji se odnose na odredbe člana 69 i 70 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. To su opšte odredbe i za ostvarivanje prava iz istih neophodni su podzakonski akti iz naprijed navedene zakonske odredbe.

U skladu sa naprijed navedenom zakonskom odredbom Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem ("Sl. list CG", br. 80/2010), a članom 6 iste je propisano da se radna mjesta, odnosno poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem uređuju aktom organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja i organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja (organ nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja) i Ministarstvo finansija (organ državne uprave nadležan za poslove finansija) donijeli su Pravilnik o bližem određivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem ("Sl. list CG", br. 1/2011).

U postupku donošenja osporenog rješenja nesumnjivo je utvrđeno da poslovi na kojima je tužilac rasporedjen u Ekspozituri za dežurstvo PJ Podgorica, naprijed navedenim propisima nijesu predviđeni kao poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Kod svega naprijed navedenog, neosnovano se podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede materijalnog prava.

Neprihvatljivi su navodi podnijetog zahtjeva da je u pitanju retroaktivna primjena zakona jer je tužiocu odbijen zahtjev za uplatu doprinosa za staž osiguranja sa uvećanim trajanjem za period od 01.01.2011. godine i nadalje, a što znači nakon stupanja na snagu Pravilnika o bližem određivanju radnih mjesta, odnosno poslova u organima državne uprave na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Neprihvatljivi su i navodi podnijetog zahtjeva i da se jednom utvrđeno radno mjesto na kojem se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem ne može mijenjati. Ovo sa razloga što je članom 72 stav 4 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da radna mjesta, odnosno poslovi kao i stepen uvećanja staža osiguranja iz stava 1, 2 i 3 istog člana podliježu reviziji, najkasnije po isteku pet godina od dana njihovog utvrđivanja, a pod revizijom se saglasno članu 73 istog zakona smatra ponovna ocjena postojanja uslova iz člana 70 navedenog zakona na osnovu koje se utvrđuje na kojim radnim mjestima, odnosno poslovima prestaje računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem, odnosno na kojim se mijenja stepen uvećanja staža, kao i na kojim radnim mjestima, odnosno poslovima se uvodi računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem.

Pravilnom primjenom člana 152 ZPP u vezi člana 56 st. 2 ZUS-a, Upravni sud pobijanom presudom je osnovano zaključio da svaka stranka snosi svoje troškove spora.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 191/15 od 19.06.2015. godine).

PRAVO NA MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE
(Član 22 stav 1 tačka 1 i tač. 5 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti)

Pravo na materijalno obezbjeđenje može ostvariti pojedinac, odnosno, porodica pod uslovom da visina prosječnih mjesečnih prihoda ne prelazi osnov za ostvarivanje prava i nema u vlasništvu, odnosno ne koristi poljoprivredno zemljište, odnosno privredne šume u površini većoj od 60 ari za porodicu sa pet i više članova.

Iz obrazloženja:

„Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi u saglasnosti sa stanjem u spisima predmeta, pa se neosnovano podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede pravila postupka.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je komisija JU Centra za socijalni rad opštine Rožaje u svom nalazu i mišljenju broj 01-4245 od 12.12.2013. godine, sačinjenim na osnovu neposrednog uvida utvrdila da tužilja živi u kućnoj zajednici sa vanbračnim suprugom i četvoro mololjetne djece, koji čine porodicu u smislu člana 22 stav 1 tačka 1 i tačka 5 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Sl. list CG", br. 27/13) Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, te da je prosječni mjesečni prihod koji je porodica tužilje ostvarila u III kvartalu 2013. godine iznosio 205,94 eura, kao i da posjeduju nepokretnosti - zemljište površine 58386 m².

Dovodeći u vezu utvrđeno činjenično stanje sa odredbama člana 22 stav 1 tačka 1 i tačka 5 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Sl. list CG", br. 27/13), koji su citirani u pobijanoj presudi, kao i visinom osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje porodice sa pet i više članova - 121,90 eura, propisanim Odlukom o usklađivanju osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visine materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Sl. list CG", br. 38/13), osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da tužilja ne ispunjava uslove za ostvarivanje navedenog prava i za takav svoj zaključak daje dovoljne i jasne razloge, koje i ovaj sud prihvata, a koji navodima podnijetog zahtjeva nijesu dovedeni u sumnju.

Nalazeći sa iznijetih razloga da pobijanom presudom nije povrijeđeno materijalno pravo, ovaj sud je s pozivom na čl.46 st. 1 ZUS-a odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 77/15 od 05.05.2015. godine).

ODBORNIČKA NAKNADA
(Član 22 stav 1 tačka 2 u vezi čl. 1 i 2 ZUS)

Zahtjev za isplatu odborničke naknade po svojoj pravnoj prirodi nije upravna stvar i o takvoj naknadi se ne može voditi upravni postupak.

Iz obrazloženja:

„U postupku donošenja osporenog rješenja nijesu počinjene povrede pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari. Materijalno pravo je pravilno primijenjeno, a pobijano rješenje sadrži pravilno razloge kojim se Upravni sud rukovodi prilikom odbacivanja tužbe.

Iz spisa predmeta se utvrdjuje da su tužioc podnijeli zahtjev predsjedniku Opštine Šavnik za isplatu za ostalih odborničkih naknada uskladno sa odlukom SO Šavnik broj 01-675/9 od 31.03.2008. godine.

Saglasno članu 1 Zakona o upravnom sporu u upravnom sporu sud odlučuje o zakonitosti upravnog akta i zakonitosti drugog pojedinačnog akta kada je to zakonom određeno. Članom 2 istog zakona dato je određenje upravnog akta, odnosno drugog pojedinačnog akta, dok je članom 18 propisano kada se može pokrenuti upravni spor ako po zahtjevu stranke nije odlučeno.

Dovodeći u vezu naprijed navedene zakonske odredbe osnovano Upravni sud pobijanim rješenjem zaključuje da predmetnu tužbu s pozivom na čl. 22 st. 1 tač. 2 Zakona o upravnom sporu treba odbaciti.

Zahtjev za isplatu naknada po svojoj pravnoj prirodi nije upravna stvar i o takvoj naknadi se ne može voditi upravni postupak. Zavisno od toga ne može se ni voditi upravni spor zbog ćutanja uprave. Stoga pobijana odluka je pravilna i zakonita a podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke neosnovan.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu člana 46 stav 1 Zakona o upravnom sporu, odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 145/15 od 19.06.2015. godine).

OVLAŠĆENJA INSPEKTORA ZAŠTITE NA RADU
(Član 16 Zakona o inspekcijskom nadzoru
i 70 Pravilnika o zaštiti na radu u građevinarstvu)

Kada na gradilištu postoji neposredna opasnost po život i zdravlje zaposlenih, inspektor je ovlašten da izrekne mjeru zabrane rada radnika na gradilištu dok traju okolnosti zbog kojih je ista izrečena.

Iz obrazloženja:

„Osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je da je osporeno rješenje zakonito i za takav zaključak daje dovoljne i jasne razloge koje i ovaj sud prihvata, a koji navodima podnjetog zahtjeva nijesu dovedeni u sumnju.

Prilikom inspekcijskog nadzora u konkretnom slučaju utvrđeno je da na gradilištu postoji neposredna opasnost po život i zdravlje zaposlenih s obzirom da tužilac nije obezbijedio zaštitne ograde saglasno odredbama člana 70 Pravilnika o zaštiti na radu u građevinarstvu, pa je u upravnom postupku izrečena mjera zabrane rada radnika na gradilištu dok traju okolnosti zbog kojih je ista izrečena.

I osporenim rješenjem i pobijanom presudom cijenjeni su navodi tužioca, koji se ponavljaju podnjetim zahtjevom da Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu ("Sl. list SFRJ", br. 42/68 i 45/68) nije mogao poslužiti prvostepenom organu kao osnov za donošenje odluke.

Stoji činjenica da je u članu 69 Zakona o zaštiti na radu ("Sl. list RCG", br. 35/98) između ostalog propisano da do donošenja propisa o opštim i posebnim mjerama zaštite na radu, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom, primjenjivaće se mjere zaštite na radu sadržane u sljedećim propisima: (tačka 27) Pravilnik o posebnim mjerama zaštite na radu u građevinarstvu ("Sl. list SFRJ", br. 42/68 i 45/68), osim člana 3.

Po nalaženju ovog suda, a pri činjenici da pravni sistemi ni ranije, a ni sada ne prepoznaju Pravilnik o posebnim mjerama zaštite na radu u građevinarstvu, to se osnovano pobijanom presudom zaključuje da je u konkretnom slučaju u primjeni Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu ("Sl. list SFRJ", br. 42/68 i 45/68), pa su neosnovani navodi podnjetog zahtjeva kojima se tvrdi suprotno.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 110/15 od 12.06.2015. godine).

POREZ NA NEPOKRETNOSTI

(Član 15 stav 2 u vezi čl. 3 Uredbe o bližim kriterijumima
i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti)

Kada obveznik u poslovnim knjigama vrijednost nepokretnosti ne iskaže u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo, porez na nepokretnost obračunava se u skladu sa članom 3 Uredbe o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede materijalnog prava.

Članom 15 st. 1 Uredbe o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti ("Sl. list CG", br. 36/2011) je propisano da se osnovica poreza na nepokretnost za obveznike koji vode poslovne knjige utvrđuje tako što se kao tržišna vrijednost nepokretnosti uzima vrijednost nepokretnosti koja je prikazana u njegovim poslovnim knjigama u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo (fer vrijednost), sa stanjem na dan 31. decembra godine koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez na nepokretnost.

U konkretnom slučaju porez se utvrđuje za 2013. godinu.

Podnijetim zahtjevom tužilac ponavlja navode tužbe da je u njegovim poslovnim knjigama tržišna vrijednost predmetne nepokretnosti iskazana u skladu sa Medjunarodnim računovodstvenim standardom 16 i to shodno kupoprodajnom ugovoru, te da se tržišna vrijednost može utvrđivati samo "procjenom koju uobičajeno obavljaju profesionalno kvalifikovani procjenitelji".

Osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da su gornji navodi neprihvatljivi. Ovo sa razloga što je ugovor o kupoprodaji predmetnih nepokretnosti sklopljen 2009. godine, a u konkretnom slučaju, kako je to naprijed navedeno porez se utvrđuje za 2013. godinu, pa je bitna tržišna vrijednost na dan 31. 12. 2012. godine, a ne u vrijeme sklapanja predmetnog ugovora.

Fer vrijednost zemljišta i zgrada, kako je to propisano Medjunarodnim računovodstvenim standardom 16, uobičajeno obavljaju profesionalno kvalifikovani procjenitelji, kako se to i navodi u podnijetom zahtjevu. To je procjena koja se vrši u računovodstvenom postupku i koju je tužilac trebao učiniti. Prilikom utvrđivanja poreza saglasno članu 15 st. 2 naprijed navedene Uredbe kada obveznik u poslovnim knjigama vrijednost nepokretnosti ne iskaže u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo porez na nepokretnost obračunava se u skladu sa članom 3 iste Uredbe, a kako je to učinjeno i u konkretnom slučaju.

Osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da su bez značaja za drugačiju odluku presude tog suda U. br. 3511/11, U. br. 831/13 i U. br. 830/13, jer su istim osporavana rješenja poništena zbog povrede pravila upravnog postupka iz člana 203 st. 2 ZUP-a.

Nalazeći sa iznijetih razloga da pobijanom presudom na štetu tužioca nije povrijeđeno materijalno pravo, ovaj sud je s pozivom na član 46 st. 1 ZUS-a, odlučio kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 105/15 od 03.04.2015. godine).

UTVRDJIVANJE AKCIZNOG OBVEZNIKA
(Član 17 stav 3 tačka 6, čl.52 i čl.56 Zakona o akcizama)

Kada krajnji kupac izvrši nabavku gasnog ulja za grijanje i upotrijebi ga za drugu namjenu, tj. u industrijske i komercijalne svrhe, obavezan je platiti akcizu.

Iz obrazloženja:

„Suprotno tvrdnjama iz podnietog zahtjeva materijalno pravo je pravilno primijenjeno a pobijana presuda sadrži pravilne razloge kojima se Upravni sud rukovodio prilikom odbijanja tužbe.

Neosnovano se podnietim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede pravila postupka u upravnom sporu. Ovo sa razloga što je Upravni sud svojom presudom ocijenio sve odlučne navode podniete tužbe i za sva svoja zaključivanja dao jasne i valjane razloge saglasne stanju u spisima predmeta, a kojim navodima podnietog zahtjeva nijesu dovedeni u sumnju.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je tužilac u kontrolisanom periodu 01.01.2007. do 31.12.2011.godine u svom pogonu za preradu mlijeka i mliječnih proizvoda koji se nalazi u U. D. Š. bb vršio nabavku i utrošak gasnog ulja za grijanje u industrijske i komercijalne svrhe za preradu mlijeka i proizvodnju mliječnih proizvoda. U postupku nadzora utvrđeno je da je u naznačenom periodu tužilac kao krajnji kupac nenamjenski nabavio i koristio gasno ulje za grijanje jer je u konkretnom slučaju isto koristio u industrijskoj proizvodnji mliječnih proizvoda i preradi mlijeka, pa je shodno čl.52 Zakona o akcizama ("Sl.list RCG" br.65/1..."Sl.list CG br.28/12) obračunata akciza za nenamjenski upotrijebljeno gasno ulje, dok je članom 56 istog zakona na koje se pravilno poziva Upravni sud propisano da se označena mineralna ulja koja se upotrebljavaju za grijanje ne smiju upotrebljavati za drugu namjenu, a u postupku je na nesumnjiv način utvrđeno da isto upotrijebljeno u industriji za komercijalne svrhe.

Prema tome, i po ocjeni ovoga suda pravilno je Upravni sud našao da je osporeno rješenje zakonito da je na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenjeno materijalno pravo, dajući pri tom valjane i jasne razloge za svoju odluku jer kod činjenice da je inspekcijskim pregledom utvrđeno da je tužilac nenamjenski koristio gasno ulje, neupotrebljavajući ga za grijanje, već u komercijalne svrhe suprotno gore navedenom članu 56 Zakona o akcizama te je pravilno prvostepeni organ utvrdio tužiocu obavezu po osnovu akciza u navedenom iznosu. Nadalje, pravilno je Upravni sud cijenio i navod tužioca, a što tužilac ponavlja u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke, ističući da nije obveznik akciza, kao neosnovan, jer članom 17 st.3 tač.6 Zakona o akcizama je propisano da je obveznik akcize i lice koje i na drugi način stavi u promet akcizne proizvode suprotno odredbama ovog zakona što je u konkretnom slučaju riječ jer je tužilac suprotno

odredbi čl.56 Zakona o akcizama stavio u promet gasno ulje ne upotrebljavajući ga za grijanje.

Sa navedenih razloga podnijeti zahtjev je odbijen kao neosnovan, a ostali navodi iz podnesenog zahtjeva koji u stvari predstavljaju ponovljene tužbene navode ovaj sud je cijenio ali je našao da su isti bez uticaja na drugačije presudjenje.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 161/15 od 01.07.2015. godine).

DOSTAVA AKATA U PORESKOM POSTUPKU
(Član 23 stav 1 tačka 1 Zakona o poreskoj administraciji)

Dostava akata pravnom licu poreskom postupku uređena je Zakonom o poreskoj administraciji, pa nemamjesta shodnoj primjeni ZUP-a.

Iz obrazloženja:

“U postupku donošenja pobijane presude nije učinjena bitna povreda pravila postupka na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu čl.45. Zakona o upravnom sporu niti povreda pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla uticati na rješavanje stvari. Materijalno pravo je pravilno primijenjeno, a pobijana presuda sadrži pravilne razloge kojima se Upravni sud rukovodio prilikom odbijanja tužbe.

U pobijanoj presudi je ukazano, a što ima uporiše u spisima predmeta, da je rješenje prvostepenog organa o poreskom zaduženju, broj 0810-up-44 od 04.05.2011. godine dostavljeno tužiocu preporučeno poštom na njegovu poslednju adresu u B., poštanski fax 7, koju je posebno naznačio u Poreskoj prijavi za 2011 godinu.

Ocjenjujući zakonitost osporenog zaključka Upravni sud je našao da je isto donijeto po propisanoj proceduri i uz pravilnu primjenu materijalnog prava. Uz to, ukazujući na odredbu člana 23 stav 1 tačka 1 Zakona o poreskoj administraciji („Sl.list RCG“, broj 65/01 i 80/04 i "Sl.list CG", broj 20/11 i 28/12) i njihovom pravnom analizom datom u obrazloženju pobijane presude, izveden je razložen pravni zaključak da je dostavljanje izvršeno po zakonu. U poreskom postupku dostava akata pravnom licu uređena je članom 23 pomenutog Zakona. Stoga, prilikom ispitivanja urednosti dostave ožalbenog rješenja nije bilo mjesta shodnoj primjeni člana 76 i 81 Zakona o opštem upravnom postupku, obzirom da je konkretna vrsta dostave akta pravnom licu u poreskom postupku uređjena članom 23 stav 1 tačka 1 pomenutog posebnog zakona.

Kod datih razloga iz obrazloženja pobijane presude na koje razloge ovaj sud upućuje i stanja stvari u spisima predmeta, donošenjem osporenog zaključka i pobijane presude nije povrijeđen zakon na štetu tužioca zbog čega je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbijen kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 176/15 od 19. 06. 2015. godine).

PROMJENE U KATASTARSKOJ EVIDENCIJI
(Čl. 13 i 84 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti)

Kada su revizijskom presudom Vrhovnog suda preinačene presude Višeg i Osnovnog suda, postoji obaveza vezanosti upravnih organa za izreku presude Vrhovnog suda jer se ona izvršava i podobna je za pravosnažnost i izvršnost.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se podnijetim zahtjevom ističe da je pobijana presuda donesena uz povredu pravila postupka u upravnom sporu iz čl.367 st.2 tač.15 Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl.55 Zakona o upravnom sporu. Povreda postupka se sastoji u tome što presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, dok su dati razlozi nejasni, i u toj mjeri protivurječni da se ne može ispitivati zakonitost presude.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da su tužioci podnijeli zahtjev Upravi za nekretnine - Područnoj jedinici Kotor, kojim su tražili promjenu uknjižbe na kat. parceli 828 KO Dobrota I, koja je izvršena po zahtjevu B. M. iz K. na osnovu presude Osnovnog suda P.broj 24/10 od 30.09.2010.godine i Višeg suda Gž.br.5754/10 od 18.12.2010.godine, koje su preinačene presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.360/11 od 25.05.2011.godine. U toku postupka tužioci su precizirali zahtjev na način što su tražili brisanje uknjižbe B. M. i vraćanje katastarske evidencije u stanje prije upisa po rješenju prvostepenog organa, broj 954-106-UPI-413/11 od 09.03.2011. godine, koje je izvršeno na osnovu presuda prvostepenog i drugostepenog suda, koje su preinačene presudom Vrhovnog suda.

Obrazlažući pobijanu presudu Upravni sud zaključuje da presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.360/11 od 25.05.2011.godine kojom su preinačene presude presude Osnovnog suda P.br.24/10 od 30.09.2010.godine i Višeg suda Gž.br.5754/10 od 18.12.2010.godine, katastarska parcela 828, po kulturi dvorište, površine 214m² i zemljište pod objektom broj 1 - garaža, površine 42 m² nije bila predmet ugovora o kupoprodaji ovjerenog pod brojem Ov.357/93 od 04.02.1993. godine, već objekat 1 na katastarskoj parceli 828 KO Dobrota I.

Gornji razlozi pobijane presude su nerazumljivi i u suprotnosti su sa stanjem u spisima predmeta. Ovo sa razloga što je dispozitivom rješenja Uprave za nekretnine - Područne jedinice Kotor broj 954-106-UPI-413/11 od 09.03.2011. godine, koje je donijeto na osnovu na osnovu presuda prvostepenog i drugostepenog suda, pod stavom I navedeno "Vrši se promjena uknjižbe prava na nepokretnosti u kat. operatu na način što se:

-kat parcela broj 828, po kulturi dvorište, površine 214m² i zemljište pod objektom broj 1-garažom površine 42m², površine 42m² i

-objekat broj 1 - garaža spratnosti P površine 42m², na kat. parceli broj 828, upisani u listu nepokretnosti broj 48 KO Dobrota I, sukorišćenje na zemljištu i susvojina na objektu za po 1/3 B. V. M. jmbg ... iz K.-D. bb, P. G. Z. jmbg ... iz K. - Š. D-14 i P. B. S. jmbg ... iz K-Š D 14". U stavu II je navedeno "Upisati na B. V. M.

jmbg ... iz K.-D. bb, sukorišćenje na zemljištu i susvojina na objektu za po 1/3", dok je stavom III dispozitiva navedeno "Promjena uknjižbe prava na nepokretnosti u katastarskom operatu se vrši na osnovu presude Osnovnog suda u Kotoru Posl.br. P.24/10 od 30.09.2010. godine i Višeg suda u Podgorici Gž.5754/10 od 18.12.2010.godine".

Dovodeći u vezu sadržinu zahtjeva tužilaca sa naprijed navedenim dispozitivom rješenja ovaj sud nalazi da su razlozi iz obrazloženja pobijane presude nejasni i protivurječni stanju u spisima predmeta čime je počinjena naprijed navedena povreda pravila postupka u upravnom sporu.

Presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.360/11 od 25.05.2011. godine preinačene su presude Višeg suda Gž.br.5754/10 od 18.12.2010. godine i presuda Osnovnog suda P.br.24/10 od 30.09.2010. godine i izrečena presuda kako ona glasi u stavu 2 i 3 izreke presude.

Upravni organi kao i Upravni sud su imali da rasprave i riješe samo sljedeća pitanja: koje stanje je bilo upisano u katastarskoj evidenciji prije donošenja prvostepene i drugostepene presude, kakvo je stanje upisa nakon donošenja prvostepene i drugostepene presude, a zatim pošto su obje presude revizijskom presudom Vrhovnog suda uklonjene iz pravnog poretka, da na osnovu ove presude vrate stanje stvari na stanje prije donošenja prvostepene i drugostepene presude. Pri tome stoji obaveza vezanosti za izreku presude, te konačno za sadržinu izreke presude Vrhovnog suda, jer se ona izvršava i ona je podobna za pravosnažnost i izvršnost a ne sadržina dokaza u spisima predmeta.

Imajući u vidu da je jedino ovako stanovište od pravnog značaja za vršenje promjene u katastarskoj evidenciji, po nalaženju ovoga suda evidentno je da u do sada sprovedenom upravnom sudskom postupku nije sprovedena na pravno valjan način presuda Vrhovnog suda, što se u podnijetom zahtjevu osnovano ukazuje.

Stoga je pobijanu presudu bilo nužno ukinuti. U ponovnom postupku Upravni sud će raspraviti pitanja na koja je ukazano ovom presudom i vodeći računa o razlozima iz ove presude, donijeti novu zakonitu odluku."

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 340/14 od 09.04.2015. godine).

KORIŠĆENJE SLUŽBENOG STANA I UPIS U KATASTAR
(Član 84 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti)

Odluka o dodjeli stana za službene potrebe na korišćenje za vrijeme obavljanja poslova na Univerzitetu nije pravno valjan osnov za promjenu u katastarskoj evidenciji.

Iz obrazloženja:

„U upravnom postupku, koji je prethodio donošenju pobijane presude nijesu počinjene bitne povrede pravila upravnog postupka iz člana 226 st. 2 ZUP-a na čije postojanje ovaj sud, saglasno članu 45 ZUS-a, pazi po službenoj dužnosti.

Saglasno članu 134 st. 1 ZUP-a poseban ispitni postupak se sprovodi kada je to potrebno radi utvrđivanja odlučnih činjenica i okolnosti koje su od značaja za razjašnjenje upravne stvari ili radi davanja strankama mogućnosti da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

U konkretnom slučaju tužilja je tražila da se u katastru provede "nastala svojinsko pravna promjena" na osnovu odluke Univerziteta Crne Gore broj 01-2508 od 12.09.2006. godine. S obzirom na sadržinu podnijetog zahtjeva i odredbu člana 84 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti (upis prava se vrši na osnovu konačne odluke nadležnog organa) u konkretnom slučaju nije bilo potrebe za provodjenje posebnog ispitnog postupka, pa su drugačiji s tim u vezi navodi podnijetog zahtjeva neprihvatljivi.

Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi u saglasnosti sa stanjem u spisima predmeta, pa se neosnovano ista pobija zbog povrede pravila postupka u upravnom sporu.

Odlukom Univerziteta Crne Gore broj 01-2508 od 12.09.2006. godine tužilji je dodijeljen stan za službene potrebe (tač. 1), koji ista ima pravo koristiti za vrijeme obavljanja poslova na Univerzitetu (tač. 5), a za korišćenje istog ne plaća se naknada.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je stan koji je tužilji dodijeljen za službene potrebe upisan u listu nepokretnosti broj 974 KO Podgorica I na JU Univerzitet Crne Gore.

Cijeneći naprijed navedeno činjenično stanje, koje se ne osporava ni podnijetim zahtjevom, osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje zakonito, jer naprijed navedenom odlukom nije nastala "svojinsko pravna promjena" kako se to tvrdi podnijetim zahtjevom. Za takav svoj zaključak Upravni sud je dao dovoljene i jasne razloge s pozivom na član 74 - 84 Zakona o svojinsko pravnim odnosima.

Navodi podnijetog zahtjeva koji se odnose na pravo korišćenja nepokretnosti su bez značaja za donošenje odluke u ovom predmetu. Ovo sa razloga što su korišćenje službenog stana i pravo korišćenja nepokretnosti različite pravne kategorije.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 55/15 od 03.04.2015. godine).

AKT O ODUZIMANJU IMOVINE
I PRAVO NA POVRAĆAJ I OBEŠTEĆENJE
(Član 7 stav 4 i čl.1 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i oštećenju)

Ako ne postoji akt o oduzimanju imovine, ne postoje materijalno- pravne pretpostavke za povraćaj i obeštećenje oduzetih imovinskih prava.

Iz obrazloženja:

„Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi, koji i ovaj sud prihvata, pa se neosnovano podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede pravila postupka u upravnom sporu.

U upravnom postupku je nesporno utvrđeno da su rješenjem SO Šavnik broj 07-1960/72 od 15. 01.1973. godine tužiocu eksproprisane nepokretnosti tamo navedene, te da mu je rješenjem Opštinskog suda u Nikšiću R. br. 1125/76 od 04. 04. 1978. godine za iste utvrđena naknada. Kod takvih utvrđenja i odredbe člana 7 st. 1 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i oštećenju, kojom je propisano da bivši vlasnici kojima je za oduzeta imovinska prava određena naknada u novcu ili drugim stvarima ili pravima nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji ("Sl. list SFRJ", br. 5/68) nemaju pravo na povraćaj ili obeštećenje u skladu sa navedenim zakonom, osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje ukoliko se odnosi na navedenu imovinu zakonito, a da su navodi tužbe, koji se ponavljaju podnijetim zahtjevom, da utvrđena naknada nije bila pravična bez značaja za drugačiju odluku.

Bez značaja za drugačiju odluku su i navodi podnijetog zahtjeva da je tužiocu "oduzeta i oštećena" imovina u znatno većem obimu od one navedene u rješenju o eksproprijaciji. Te činjenice bi mogle biti od značaja za građansku parnicu, ali ne i za postupak po Zakonu o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju.

Utvrđeno je u upravnom postupku i da tužiocu pravo svojine na nepokretnosti po posjedovnom listu br. 660 Banovine Zetske ukupne površine 32 ha nije oduzeto bilo kojim rješenjem ili drugim aktom državnog organa. Takvo utvrđenje proizilazi iz činjenice da tužilac nije priložio dokaz o postojanju akta o oduzimanju imovinskih prava, te iz sadržine dopisa Državnog arhiva Crne Gore - Arhivski odsjek Nikšić br. 02-85 od 02.10.2013. godine u kojem se navodi da u tom arhivu nema akta o oduzimanju predmetne imovine. Postojanje konkretnog, pojedinačnog akta nadležnog državnog organa o oduzimanju imovinskih prava neophodna je pravna pretpostavka i pravni osnov za povraćaj i obeštećenje imovine u smislu člana 29 u vezi člana 3 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju. Navodi podnijetog zahtjeva kojima se tvrdi da je predmetna imovina oduzeta na osnovu Uredbe o imovinskim odnosima i reorganizaciji seljačkih radnih zadruga ("Sl. list FNRJ", br.14 od 30.03.1953.godine) i Zakona o poljoprivrednom zemljištom fondu opštenarodne imovine i dodjeljivanju zemlje poljoprivrednim radnim organizacijama ("Sl. list

FNRJ", br. 22 od 27. 05. 1953. godine) nemaju osnova u provedenim dokazima. Tvrdnja tužioca da se u postupku po navedenim propisima nije donosio akt o oduzimanju je neprihvatljiva. Ovo sa razloga što je članom 22 st.1 navedenog zakona bilo propisano da sreska komisija donosi rješenje i utvrđuje visinu naknade za zemljište.

Sa iznijetih razloga ovaj sud nalazi da pobijanom presudom na štetu tužioca nije povrijeđeno materijalno pravo, pa je s pozivom na član 46 st. 1 ZUS-a, odlučeno kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 118/15 od 20.05.2015. godine).

USLOV ZA POLAGANJE PRAVOSUDNOG ISPITA
(Član 3 st. 1 i 3 Zakona o pravosudnom ispitu)

Diplomirani pravnik koji je obavljao volonterski rad u kancelariji Zaštitnika imovinsko pravnih interesa u trajanju od dvije godine ne ispunjava uslov za polaganje pravosudnog ispita.

Iz obrazloženja:

„Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi koji su u skladu sa stanjem stvari u spisima predmeta.

Nije sporno da je tužilac obavio volonterski rad u kancelariji Zaštitnika imovinsko pravnih interesa u Bijelom Polju u trajanju od dvije godine.

Članom 3 stav 3 Zakona o pravosudnom ispitu ("Sl.list RCG", br.52/04), propisano je da pravosudni ispit mogu polagati i lica koja su kao diplomirani pravnici radili najmanje četiri godine na pravnim poslovima u organu za prekršaje, drugom državnom organu, organu lokalne samouprave, privrednom društvu ili drugom pravnom licu.

Dovodeći u vezu činjenično stanje sa navedenom odredbom osnovano se pobijanom presudom ističe da se u konkretnom slučaju nije mogao primijeniti član 3 stav 1 Zakona o pravosudnom ispitu, niti se moglo donijeti rješenje na osnovu sličnosti poslova koji se obavljaju u kancelariji Zaštitnika imovinsko pravnih interesa, sa poslovima nekih drugih državnih organa i advokature ili na osnovu toga kako je to pitanje uređeno u državama u regionu.

Sa iznijetih razloga pravilnost i zakonitost pobijane presude navodima podnijetog zahtjeva nije dovedena u pitanje, pa je s pozivom na čl.46 st.1 Zakona o upravnom sporu, odlučeno kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 366/14 od 06.02.2015. godine).

DISCIPLINSKI POSTUPAK U ADVOKATURI
(Član 98 Statuta Advokatske komore Crne Gore)

Kada disciplinski tužilac odbaci prijavu, podnosilac prijave ne može preduzeti gonjenje pred Disciplinskim sudom.

Iz obrazloženja:

„U postupku donošenja pobijane presude nije učinjena bitna povreda pravila upravnog postupka na čije postojanje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u smislu čl.45 Zakona o upravnom sporu, niti povreda pravila postupka u upravnom sporu koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari.

Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi koji su u skladu sa stanjem stvari u spisima predmeta.

Članom 98 Statuta Advokatske komore Crne Gore je propisano da ako disciplinski tužilac odbaci prijavu podnosilac prijave ne može preduzeti gonjenje pred Disciplinskim sudom.

Kako je u konkretnom slučaju Disciplinski tužilac odbacio prijavu tužioca, to nije došlo do pokretanja disciplinskog postupka, pa su navodi podnijetog zahtjeva kojim tvrdi da je o podnijetom prigovoru trebao da odluči Disciplinski sud i Viši disciplinski sud neosnovani.

Sa svega izloženog neosnovano se podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede materijalnog prava i povrede pravila postupka u upravnom sporu, pa je s pozivom na član 46 st 1 Zakona o upravnom sporu, odlučeno kao u izreci presude.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 380/14 od 06. 02. 2015. godine).

TRAFOSTANICA KAO KOMERCIJALNI OBJEKAT
(Član 30 stav 4 Odluke o naknadama za korišćenje opštinskih
i nekategorisanih puteva i putnog zemljišta na području Opštine Pljevlja)

Trafostanica predstavlja komercijalni objekat jer je u istoj smještena oprema koja služi za transformaciju električne energije da bi se ista mogla transformisati i distribuirati do krajnjeg potrošača.

Iz obrazloženja:

„Osnovano Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da tužilja jeste obveznik naknade za korišćenje komercijalnih objekata kojim je omogućen pristup sa opštinskog puta i nekategorisanog puta i za takav zaključak daje dovoljne i jasne razloge, koje i ovaj sud prihvata, a koji navodima podnijetog zahtjeva nijesu dovedeni u sumnju.

I osporenim rješenjem i pobijanom presudom cijenjeni su navodi tužilje koji se ponavljaju i podnijetim zahtjevom datrafostanica nije komercijalni objekat. Pravilno Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da je osporeno rješenje zakonito i da su pravilni razlozi upravnih organa da je trafostanica komercijalni objekat saglasno odredbi člana 30 st. 4 Odluke o naknadama za korišćenje opštinskih i nekategorisanih puteva i putnog zemljišta na području Opštine Pljevlja, pa su neprihvatljivi navodi podnijetog zahtjeva kojima se tvrdi suprotno. Ovo sa razloga što se radi o objektu u kojem je smještena oprema koja služi za transformaciju električne energije kako bi se ista mogla transformisati i distribuirati do krajnjeg potrošača.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 186/15 od 23. 06. 2015. godine)

TAKSA NA UPOTREBU DUVANSKIH PROIZVODA
(Član 14 st. 2 i 4 Zakona o taksama na pristup određenim uslugama
od opšteg interesa i za upotrebu duvanskih proizvoda
i elektroakustičnih i akustičnih uređaja)

Vlasnik, odnosno korisnik ugostiteljskog objekta koji koristi objekat za upotrebu duvanskih proizvoda obveznik je obračunavanja visine takse koja se plaća po metru kvadratnom prostora koji se koristi za upotrebu duvanskih proizvoda.

Iz obrazloženja:

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nesumnjivo je utvrđeno da je tužilac u skladu sa članom 14 stav 2 Zakona o taksama na pristup određenim uslugama od opšteg interesa i za upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičnih i akustičnih uređaja podnio nadležnom poreskom organu OT-UDP prijavu u kojoj je naveo kvadraturu od 274m² ugostiteljskog objekta i obračunao taksu od 1 eura po metru kvadratnom. Navedena prijava odnosno obrazac iz označenog stava 2 člana 14 istog Zakona predstavlja dokaz da se ugostiteljski objekat koristi kao objekat za upotrebu duvanskih proizvoda (član 14 stav 4 Zakona).

Pri utvrdjenju naprijed navedenih odlučnih činjenica i po nalaženju ovog suda pravilno su upravni organi i Upravni sud utvrdili da je tužilac obveznik navedene takse, zbog čega su neosnovani navodi podnosioca zahtjeva da se taksa na upotrebu duvanskih proizvoda ne plaća na ukupnu površinu ugostiteljskog objekta već na površinu koju se koristi za upotrebu duvanskih.

Kod naprijed navedenog, navodi iz podnijetog zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke bez odlučnog uticaja su na pravilnost i zakonitost pobijane presude zbog čega se zahtjev ocjenjuje kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 60/15 od 20.05.2015. godine)

JAVNI POZIV I PRODAJA DRVETA PRIKUPLJANJEM PONUDA
(Član 3 stav 2 Odluke o davanju šuma u državnoj svojini
na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju za 2014. godinu)

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je nadležno da objavi javni poziv i formira komisiju za sprovođenje postupka davanja šuma na korišćenje prodajom drveta prikupljanjem ponuda (tenderskom prodajom) na osnovu javnog poziva.

Iz obrazloženja:

„Pobijanom presudom ocijenjeni su svi odlučni navodi podnijete tužbe i za sva zaključivanja dati jasni i valjani razlozi u saglasnosti sa stanjem u spisima predmeta, pa se neosnovano podnijetim zahtjevom navedena presuda pobija zbog povrede pravila postupka.

Cijenio je Upravni sud navode podnijete tužbe, da je tenderska dokumentacija, tj. obrazac br. 2 dostavljena prema uslovima javnog poziva i pri tom osnovano zaključio da su takvi navodi neprihvatljivi. Ovo sa razloga što je Uputstvom za podnošenje ponuda, koje je sastavni dio predmetnog Javnog poziva za davanje šuma na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju za 2014. godinu, koji je objavilo Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Uprava za šume, bilo propisano da je ponudjač dužan da uz obrazac broj 2 dostavi sve dokaze o ispunjenju uslova Javnog poziva i tenderske dokumentacije koji će biti sistematizovani u jednom uvezanom dokumentu na način koji omogućava manipulaciju (uvezano jemstvenikom i pečatirano). Tužilac tako nije postupio što se ne osporava ni podnijetim zahtjevom. Naprotiv, ponavljaju se raniji navodi da je samo paket (u kojem je bilo više ponuda) zavezao jemstvenikom sa postavljenim pečatom.

Neosnovano se podnijetim zahtjevom tvrdi da Upravni sud nije cijenio navode tužbe da je zapisnički konstatovano da je dokumentacija uredno uvezana jemstvenikom i pečatirana. Cijenio je to Upravni sud i pri tom osnovano zaključio da su takvi navodi neosnovani dajući za isti jasne i valjane razloge koje i ovaj sud prihvata (pretposlednji pasus treće strane pobijane presude).

Članom 3 st. 2 Odluke o davanju šuma u državnoj svojini na korišćenje prodajom drveta u dubećem stanju za 2014. godinu ("Sl. list CG", br. 42/2014) zaduženo je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da objavi Javni poziv i formira Komisiju za sprovođenje postupka davanja šuma na korišćenje prodajom drveta prikupljanjem ponuda (tenderskom prodajom) na osnovu Javnog poziva. Kod takve odredbe, odredbi Zakona o državnoj imovini i člana 77 Zakona o šumama neprihvatljivi su navodi podnijetog zahtjeva da je nenadležni organ objavio predmetni Javni poziv.

Pozivanje tužioca na odredbe Zakona o šumama koje se odnose na ustupanje radova u šumama u državnoj svojini i na koncesije su bez značaja za donošenje odluke u ovom postupku, jer je u pitanju prodaja drveta u dubećem stanju, a ne izvođenje

radova u šumama (član 66 st. 1 tač. 3), niti dodjeljivanje koncesija (član 71 navedenog zakona).“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 98/15 od 20.05.2015. godine).

NERAZUMLJIVOST RAZLOGA PRESUDE
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZUP u vezi čl. 55 ZUS)

Nerazumljivost razloga presude postoji uvijek kada izostane obrazloženje suda u pogledu istih.

Iz obrazloženja:

„U postupku donošenja pobijane presude učinjena je povreda pravila postupka u upravnom sporu iz čl.367 st.2 tač.15 Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl.55 Zakona o upravnom sporu, a koja se sastoji u tome što je presuda nerazumljiva.

Po nalaženju ovog suda Upravni sud je donio pobijanu presudu pri čemu se nije u potrebnoj mjeri upoznao sa razlozima osporenog rješenja, kao ni sa navodima tužbe. Osporenim rješenjem Ministarstva rada i socijalnog staranja odbijenaje žalba, dok se u obrazloženju rješenja konstatuje da je zbog učinjene bitne povrede postupka rješenje bilo nužno poništiti i vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak.

U tužbi tužilac još na početku tužbe ukazuje da je dispozitivomosporenog rješenja navedeno da se žalba odbija, a da se u obrazloženju ukazuje da je rješenje poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak, sa uputstvom kako treba dalje postupiti. U obrazloženju pobijane presudeUpravni sud se ne bavi ovakvim odlučivanjem, već obrazlaže primjenu materijalnog prava na utvrđeno činjenično stanje izvodeći zaključak da je tužbaneosnovana.

Kod takvog stanja stvari pobijana presuda je nerazumljiva zbog čega je istu valjalo ukinuti da bi Upravni sud u ponovnom postupku otklonio ukazane nedostatke osporenog rješenja i donio pravilnu i zakonitu odluku.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 363/14 od 23.01.2015. godine).

OBAVEZA OBRAZLOŽENJA SUDSKE ODLUKE
I POVREDA PRAVILA POSTUPKA
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZPP u vezi čl. 55 ZUS)

Propuštanjem da ocijeni navode podnijete tužbe ili navede razloge zbog kojih smatra da su isti bez značaja, Upravni sud je počinio povredu pravila postupka u upravnom sporu.

Iz obrazloženja:

„U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta, ispitana pobijana presuda i ocijenjeni navodi podnietog zahtjeva, pa je vijeće našlo da je:

- zahtjev osnovan.

Osnovano se podnietim zahtjevom ističe da pobijanom presudom nijesu ocijenjeni svi navodi podniete tužbe čime je počinjena povreda pravila postupka u upravnom sporu iz člana 367 st. 2 tač. 15 ZPP u vezi člana 55 ZUS-a.

U upravnom postupku, te u navodima podniete tužbe tužilac je tvrdio da je predmetnu rekonstrukciju izvršio u vrijeme kada mu nije bila potrebna građevinska dozvola.

Ocijenjujući gornje navode stranke tuženi osporenim rješenjem zaključuje da takvi navodi nemaju uticaja na drugačiju odluku "budući da isti nije priložio dokaz o svojim navodima, niti istakao o kojoj godini se radi".

Gornji razlozi osporenog rješenja su u suprotnosti sa članom 128 st. 2 ZUP-a, jer je službeno lice koje vodi postupak saglasno toj zakonskoj odredbi dužno da pozove stranke da priloži dokaze, a one tamo navedene i da pribavi po službenoj dužnosti.

Cijeneći gornje navode tužioca Upravni sud pobijanom presudom zaključuje da su isti bez uticaja na drugačiju odluku. Međutim, sud ne navodi zašto su isti bez uticaja na drugačiju odluku, a što je bio dužan uraditi. Ovo posebno kod činjenice da se pri tom poziva na odredbu člana 167 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, koja odredba se upravo odnosi na objekte izgrađene bez građevinske dozvole, a što naravno podrazumijeva da je za izgradnju istih u vrijeme gradnje bila neophodna građevinska dozvola.

Sa iznijetih razloga, a s pozivom na čl. 46 st. 2 ZUS-a, odlučeno je kao u izreci ove presude.

U ponovnom postupku Upravni sud će otkloniti ukazanu povredu pravila postupak u skladu sa navodima ove presude, pa zatim donijeti novu odluku.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 364/14 od 23.01.2015. godine).

POVREDA PRAVILA POSTUPKA U UPRAVNOM SPORU
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZPP u vezi čl. 55 ZUS)

Upravni sud je počinio povredu pravila postupka u upravnom sporu kada su razlozi nerazumljivi i u suprotnosti sa stanjem u spisima predmeta.

Iz obrazloženja:

„Osnovano se podnijetim zahtjevom ističe da je pobijanom presudom počinjena povreda pravila postupka u upravnom sporu. Ovo sa razloga što su razlozi pobijane presude nerazumljivi, a što predstavlja povredu pravila postupka u upravnom sporu iz člana 367 st.2 tač.15 ZPP u vezi člana 55 Zakona o upravnom sporu.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je tužilac podnio tužbu kojom "predlaže da Upravni sud poništi izvještaj o popuni odborničkog mjesta Izborne komisije G. g. P., broj: 4142/14 od 01.10.2014.godine, i na njemu zasnovanu verifikaciju mandata na S. G. g. - P. od 06.10.2014.godine kao nezakonite". Dalje u obrazloženju tužbe na strani broj 3 navodi "Na osnovu navedenog izvještaja S. G. g. - P. je na drugoj sjednici održanoj 06.10.2014. godine, saglasno članu 7 i 51 Poslovnika Skupštine Glavnog grada (bez rasprave i glasanja), konstatovala da je potvrđen mandat odbornici P. C. G., dr T. B.". Uz tužbu je tužilac između ostalog priložio zapisnik sa sjednice S. G. g. -P. od 06.10.2014.godine.

Obrazlažući pobijano rješenje Upravni sud zaključuje da Izvještaj Opštinske izborne komisije G. g. P. o popuni odborničkog mjesta ne predstavlja konačni akt, protiv koga bi se mogao voditi upravni spor jer mandat odbornika na osnovu podnijetog Izvještaja Opštinske izborne komisije o popuni odborničkog mjesta mora da se objavi i konstatuje od strane S. G. g..

Gornji razlozi pobijanog rješenja su nerazumljivi i u suprotnosti sa stanjem u spisima predmeta čime je počinjena naprijed navedena povreda pravila postupka u upravnom sporu. Stoga se razložno u podnijetom zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje "da tužba sadrži sve ono zbog čega se u rješenju o odbacivanju navodi kao nedostatak".

Prilikom ponovnog odlučivanja Upravni sud će otkloniti ukazanu povredu pravila postupka a na način što će za sva svoja zaključivanja dati jasne i valjane razloge u skladu sa stanjem u spisima predmeta.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 43/15 od 23.06.2015. godine).

ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA
I POVREDA PRAVILA POSTUPKA
(Član 367 stav 2 tačka 15 ZPP, u vezi čl. 55 ZUS i čl. 153 ZPP)

Upravni sudčini povredu pravila postupka ukoliko u svojoj presudi ne navede sa kojih razloga je odlučio da ne prizna uvećanje troškova postupka.

Iz obrazloženja:

„Obrazlažući odluku o troškovima Upravni sud u pobijanoj presudi navodi da je "saglasno odredbi člana 153 ZPP, a imajući u vidu predmet upravnog postupka u odnosu na koji su traženi troškovi, odlučio da tužiocima ne prizna uvećanje po tarifnom broju 11 AT".

Odredbom člana 153 ZPP je propisano da će sud prilikom odlučivanja koji će se troškovi naknaditi stranci uzeti u obzir samo one troškove koji su bili potrebni radi vođenja parnice, a o tome koji su troškovi bili potrebni, kao i visini troškova odlučuje sud ocjenjujući brižljivo sve okolnosti. Nagrade i naknade advokata odmjeriće se po važećoj tarifi.

Obrazlažući na gornji način odluku o troškovima sud je počinio povredu pravila postupka u upravnom sporu iz člana 367 st. 2 tač. 15 ZPP u vezi člana 55 ZUS-a. Ovo sa razloga što pobijana presuda u dijelu odluke o troškovima nema razloga, a navedeni su nerazumljivi. Nije, naime, navedeno od kakvog je značaja predmet upravnog postupka za odluku o troškovima, te sa kojih razloga je to sud odlučio da ne prizna uvećanje po tarifnom broju 11 AT, ako u članu 153 ZPP stoji da se nagrade i naknade advokata odmjeravaju po važećoj tarifi.

Sa iznijetih razloga, a s pozivom na čl. 46 st 2 ZUS-a, odlučeno kao u izreci ove presude.

Prilikom ponovnog odlučivanja Upravni sud će otkloniti ukazanu povredu pravila postupka, a na način što će za odluku o troškovima dati jasne i valjane razloge.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Uvp. br. 58/15 od 20.05.2015. godine).

LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

PRAVO NA PRISTUP SUDU
(Član 6 stav 1 Evropske konvencije)

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena, te je odbacivanjem revizije kao nedozvoljene povrijeđeno pravo na pravično sudjenje, u dijelu koji se odnosi na pristup sudu.

Iz obrazloženja

„Ovaj sud je rješenjem Rev.br.1021/12 od 13.decembra 2012.godine, odbacio kao nedozvoljenu reviziju tužilje podnijetu protiv drugostepene odluke u dijelu kojim je potvrđena prvostepena presuda u stavu III.

Ustavni sud Crne Gore, je svojom odlukom Už III br.132/13 od 08.06.2015.godine, usvojio ustavnu žalbu tužilje i ukinuo označeno rješenje Vrhovnog suda i predmet vratio ovom sudu na ponovni postupak. Ustavni sud je ocijenio da je Vrhovni sud Crne Gore, donoseći osporeno rješenje, kojim je reviziju podnositeljke ustavne žalbe odbacio kao nedozvoljenu, povrijedio pravo na pravično sudjenje podnositeljki ustavne žalbe u dijelu koji se odnosi na pristup sudu, koje se jemči odredbom čl.32 Ustava, odnosno čl.6 st.1 Evropske konvencije, uz naznaku da je odredbom čl.24 st.5 Zakona o zabrani diskriminacije, propisano da u sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

Polazeći od utvrdjenog činjeničnog stanja, pravilan je zaključak nižestepenih sudova o neosnovanosti dijela tužbenog zahtjeva tužilje kojim je tražila da se utvrdi da je tuženi kao poslodavac postupao diskriminatorски prema tužilji kao zaposlenom. Tužilja nije dokazala da u konkretnom slučaju u radnjama tuženog postoji bilo koji oblik diskriminacije iz poglavlja II, Zakona o zabrani diskriminacije ("Sl.list CG", br.46/10 i 40/11). Nasuprot navodima revizije, tuženi je kao poslodavac, tokom postupka u cjelosti poštovao ličnost tužilje što proizilazi iz sadržine akata koji su donijeti tokom disciplinskog postupka, a kao poslodavac imao je osnovnu sumnju, da je tužilja kao zaposlena počinla lakšu povredu radne obaveze s kog razloga je pokrenuo disciplinski postupak zašto je imao zakonskih ovlašćenja. Vodjenjem disciplinskog postupka protiv tužilje, a ne protiv drugih zaposlenih koji su kasnili na posao, ne znači da je protiv tužilje postupano diskriminatorски. S toga, nema mjesta navodima u reviziji da je sud postupao suprotno čl.9 Zakona o zabrani diskriminacije i čl.17 Ustava Crne Gore.“

(Presuda Vrhovnog sud Crne Gore, Už - Rev. br. 4/15 od 25.06.2015. godine)

NEMATERIJALNA ŠTETA ZBOG
DISKRIMINACIJE LICA SA INVALIDITETOM
(Član 207 ZOO u vezi čl. 2 stav 1 i čl. 8 st. 1 tač. 1 i 2
Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom.)

Povrijeđen je ugled i čast lica sa invaliditetom usljed pričinjene diskriminacije zbog nemogućnosti pristupa u unutrašnjost zgrade Skupštine Crne Gore.

ZABRANA PONAVLJANJA RADNJE DISKRIMINACIJE
(Čl. 24, 26 stav 1 tačka 2 i čl. 18 st. 3 Zakona o zabrani diskriminacije)

Zahtjev za zabranu ponavljanja radnje diskriminacije je u skladu sa čl. 24, 26 stav 1 tačka 2 i čl. 18 st. 3 Zakona o zabrani diskriminacije i preduzimanjem posebnih mjera za uklanjanje nejednakog položaja u kojem se žrtve diskriminacije nalaze istim bi se pružila puna zaštita od nove diskriminacije.

Iz obrazloženja:

„Prema stanju u spisima, tužilja je lice sa invaliditetom i primorana je da za kretanje koristi invalidska kolica. Tužilja je, ispred Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore, više puta pozivna i učestvovala je na skupovima koji su održani u zgradi Skupštine Crne Gore, koja nije prilagodjena licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, jer ne postoji tzv. kosa rampa i hidraulične dizalice usljed čega navedena lica nemaju nesmetan pristup, a u unutrašnjosti zgrade ne postoji mogućnost pristupa prostorijama na drugom spratu u kojima se skupovi održavaju, zbog čega tužilja prilikom prisustva u zgradi Skupštine nije mogla pristupiti bez pomoći drugih lica, izvršiti kretanje i koristiti prostor u okviru zgrade.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su došli do zaključka da je tužilja, zbog toga, bila diskriminisana i da je krivicom tužene pretrpjela nematerijalnu štetu u vidu duševnih bolova na ime povrede časti i ugleda - s pozivom na odredbe čl. 2 st. 1 i 3 i čl. 10 st. 1 Zakona o zabrani diskriminacije ("Sl. list CG", br. 46/10) u vezi čl. 2 st. 1 i čl. 8 st. 1 tač. 1 i 2 Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom ("Sl. list CG", br. 39/11) te čl. 207 Zakona o obligacionim odnosima.

Drugostepeni sud je preinačio presudu prvostepenog suda - kojom je djelimično usvojen tužbeni zahtjev tužilje za naknadu nematerijalne štete, zbog povrede časti i ugleda, usljed pričinjene diskriminacije - na način bliže naveden u izreci pobijane presude, smatrajući da prvostepeni sud nije vodio dovoljno računa da na konkretan slučaj pravilno primijeni odredbe čl. 207 ZOO, zbog čega je odbio dio postavljenog tužbenog zahtjeva za naknadu štete, zaključujući da iznos koji je dosudio pobijanom presudom predstavlja realnu odnosno adekvatnu naknadu.

Polazeći od utvrđenih činjenica, ovaj sud nalazi da drugostepeni sud nije potpuno, u skladu sa odredbom čl.207 ZOO, pravilno odmjerio visinu naknade predmetne štete, pa je preinačio pobijanu presudu, tako što je odbio žalbu tužene, a potvrdio prvostepenu presudu, u dijelu kojim je dosudjena naknada nematerijalne štete - sa razloga navedenih u prvostepenoj presudi - smatrajući da taj iznos predstavlja naknadu predmetne štete koja je u skladu sa njenom pravnom prirodom kao i svrhom kojom treba da posluži, a da je preostali dio tužbenog zahtjeva pravilno odbijen kao neosnovan.

Prilikom odlučivanja o dijelu tužbenog zahtjeva kojim je tužilja tražila da se tužena obaveže da preduzme sve potrebne mjere kako se počinjena diskriminacija ne bi ponovila, nižestepeni sudovi su imali pogrešan pravni pristup, zbog čega su ostale neutvrđene relevantne činjenice za zakonito odlučivanje o ovom dijelu tužbenog zahtjeva.

Prvostepeni sud je našao da je tužbeni zahtjev u tom dijelu neosnovan i u suprotnosti sa odredbom čl.26 st.1 tač.2 Zakona o zabrani diskriminacije, obzirom da se takva vrsta zahtjeva ne može isticati u ovoj vrsti postupka saglasno naznačenoj zakonskoj odredbi.

Takav zaključak i stav prvostepenog suda je prihvatio i drugostepeni sud.

Ovaj sud, nasuprot, nalazi da je taj dio postavljenog tužbenog zahtjeva, upravo u skladu sa čl.24 i čl.26 st.1 tač.2 i st.2, te čl.18 st.3 Zakona o zabrani diskriminacije.

Prema stanju u spisima, tužilja je, ispred Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore, više puta pozivana i učestvovala je na skupovima koji su održani u zgradi Skupštine Crne Gore, (03.09.2013., 01.10.2013., 10.10.2013. i 18.12.2013.godine).

Osnovano se revizijom ukazuje da nižestepeni sudovi restriktivno tumače odredbu čl.26 st.1 tač.2 Zakona o zabrani diskriminacije, kada odbijaju tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražena zaštita, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije. Tužena je svojom pasivnošću počinila diskriminaciju, a zabrana ponavljanja predmetnog oblika diskriminacije je nalaganje suprotnog ophodjenja prema žrtvi, a to bi bilo, prema čl.18 st.3 Zakona o zabrani diskriminacije, preduzimanje posebnih mjera za otklanjanje ograničenja, odnosno nejednakog položaja u kome se žrtve diskriminacije nalaze - što se s pravom, u reviziji navodi.

U suprotnom, tužilja, kao i ostale žrtve diskriminacije, u ovakvim i sličnim slučajevima, ne bi mogle da se zaštite od eventualnih budućih radnji diskriminacija ove vrste, već bi morale da za svakvi slučaj ovakve diskriminacije podnose nove tužbe, umjesto da se pruži zaštita žrtvi diskriminacije izricanjem zabrane ponavljanja radnje diskriminacije, čime bi se ostvarila puna zaštita od nove diskriminacije.“

(Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 822/14 od 09.04.2015. godine)

POSTUPAK IZVRŠENJA – NEOPRAVDANO
ODUGOVLAČENJE POSTUPKA

(Čl. 4, 33 stav 2 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku,
u vezi sa čl. 6 st. 1 Evropske konvencije)

Neizvršenje presuda u razumnom roku kvalifikuje se kao povreda „prava na sud“ iz člana 6 st. 1 Evropske konvencije.

Odugovlačenje u postupku izvršenja sudske odluke usljed neopravdane neaktivnosti suda u periodu od dvije godine opravdava dosudjenje pravičnog zadovoljenja zbog kršenja prava na sudjenje u razumnom roku.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta se utvrdjeno da u jednom periodu nijesu preduzimane efikasne izvršne radnje u cilju sprovođenja izvršenja, određenog rješenjem Osnovnog suda u Kotoru I.br.34/10 od 02.03.2010. godine, a radi naplate novčanog potraživanja. Naime, iz spisa proizilazi da u periodu od 12.07.2011. do 02.07.2013. godine, dakle u periodu od dvije godine nije od strane suda preduzeta nijedna radnja u cilju utvrđivanja dužnikove imovine, koju je izvršni povjerilac zatražio saglasno čl.32. Zakona o izvršenju i obezbjedjenju, što ukazuje na očigledno neopravdanu neaktivnost suda.

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, izvršenje sudskih odluka smatra se sastavnim dijelom sudjenja, a neizvršenje presuda u razumnom roku posebno se kvalifikuje kao povreda "prava na sud" iz čl.6 st.1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (presuda Jankulovska protiv Makedonije-2007.godine). Neizvršenje presude često dovodi ne samo do povrede prava na sudjenje u razumnom roku, već i do povrede nekih materijalnih prava, najprije prava na mirno uživanje imovine iz čl.1 Protokola 1 uz Konvenciju (presuda Kačapor protiv Srbije-2008.godine i Mijanović protiv Crne Gore-2013.godine), s obzirom da se po shvatanju Evropskog suda za ljudska prava potraživanje koje je utvrdjeno pravosnažnom presudom smatra imovinom u smislu pomenutog Protokola i postoji legitimno očekivanje da ono bude efikasno ostvareno u izvršnom postupku.

Dakle, imajući u vidu da se radi o postupku izvršenja sudske odluke, koji postupak je saglasno čl.6. st.1. Zakona o izvršenju i obezbjedjenju hitne prirode, da je do odugovlačenja postupka došlo usled neopravdane neaktivnosti suda u periodu od dvije godine, za koje država nije imala opravdanja, dovelo je po ocjeni ovog suda do kršenja prava, na sudjenje u razumnom roku, što opravdava dosudjenje pravičnog zadovoljenja.

Država je dužna da obezbjedi djelotvorno učešće cijelog aparata u postupku izvršenja i obezbjedi - preduzme sve neophodne mjere da se pravosnažna presuda

izvrši (ZIT protiv Srbije), a naknada nematerijalne štete zbog povrede prava na sudjenje u razumnom roku se prema praksi Evropskog suda za ljudska prava dosudjuje fizičkim i pravnim licima (presuda ZIT protiv Srbije).

Odredbom čl.33. st.2. Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku propisano je da se novčana naknada određuje u iznosu od 300,00 do 5.000,00 eura.

Cijeneći sve naprijed navedeno, ovaj sud je našao da je iznos od 500,00 eura srazmjeran težini povrijedjenog prava, pa je sledstveno tome djelimično usvojio tubženi zahtjev.

(Presuda Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 17/15 od 03.07.2015. godine)

NERAZUMNA DUŽINA TRAJANJA UPRAVNOG SPORA
(Član 2 stav 2, čl. 4 i 37 stav 4 Zakona o zaštiti prava na sudjenje
u razumnom roku, u vezi sa čl. 6 st. 1 Evropske konvencije)

Kada su u pitanju upravne stvari, period koji treba razmatrati ne počinje podnošenjem tužbe upravnom sudu, već od trenutka kada je podnosilac pravnog sredstva izjavio žalbu na rješenje prvostepenog organa, kada je upravna stvar suštinski postala sporna.

Zakon propisuje kratke rokove u kojima se moraju donijeti odluke od strane upravnog organa, te protek vremena od pet godina od podnošenja žalbe na prvostepeno rješenje upravnog organa do dana podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje do kada nije donijeta pravosnažna odluka o zahtjevu za iseljenje iz stana ne odgovara zahtjevu razumnog roka.

Iz obrazloženja

„Da bi ocijenio da li je postupak u upravnom sporu U.br.1653/14 (ranijih oznaka U.br.106/09; U.br.1416/11; U.br.161/12; U.br.2233/13) za tužioca imao razumnu dužinu trajanja, Vrhovni sud je prethodno morao utvrditi koji period treba razmatrati u tom smislu. S tim u vezi, imao je u vidu praksu Evropskog suda za ljudska prava, u skladu sa kojom se, shodno čl.2 st.2 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, utvrđuje dužina razumnog roka. Dakle, shodno praksi Evropskog suda, kada su u pitanju upravne stvari, period koji treba razmatrati ne počinje podnošenjem tužbe Upravnom sudu, već od trenutka kada je podnosilac pravnog sredstva (ovdje tužbe za pravično zadovoljenje) izjavio žalbu na rješenje prvostepenog upravnog organa (Počuča protiv Hrvatske-2006. Godine; Živaljević protiv Crne Gore-2011.), kada je upravna stvar suštinski postala sporna ("spor o građanskom pravu u smislu značenja Evropske konvencije" pretpostavka je za primjenjivost čl.6 st.1 Evropske konvencije i cijeni se sadržajno, a ne formalistički- Ringeisen protiv Austrije).

U konkretnom slučaju tužilac je u upravnom postupku zahtijevao da upravni organ donese odluku da se iz stana PD 5 u ul.Stepenište Iva Andrića bb. Herceg Novi iseli G. D. -zainteresovano lice, po kom zahtjevu je Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i zaštitu životne sredine Opštine Herceg Novi (u daljem Sekretarijat) donio rješenje, kojim je zahtjev tužioca odbio. Na to rješenje, ovdje tužilac, je **izjavio žalbu 13.11.2009.godine, od kada predmetna upravna stvar u smislu značenja Evropske konvencije dobija sve karakteristike "spora o**

građanskom pravu" i od tada, ovdje tužilac, ima pravo da procedura rješavanja tog prava ima razuman rok trajanja u smislu čl.6 st.1 Evropske konvencije.

Dakle, računato od 13.11.2009. godine procedura rješavanja tužiočevog zahtjeva imala je sljedeću hronologiju:

- dana 02.12.2009.godine Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine (u daljem Ministarstvo) rješenjem odbija žalbu tužioca;

- tužilac podnosi tužbu Upravnom sudu (u razmatranim spisima nema dokaza kada je ta tužba podnijeta, ali se iz oznake presude Upravnog suda, donijete po toj tužbi, može zaključiti da je podnijeta decembra 2009.godine);

- dana 20.03.2010.godine Upravni sud Crne Gore donosi presudu **U.br.106/09**, kojom se poništava rješenje Ministarstva od 02.12.2009.godine;

- dana 14.05.2010.godine Ministarstvo ponovo razmatra žalbu tužioca i rješenjem Up.1812-380/09 poništava rješenje Sekretarijat br.02-4-370-171/07 od 19.10.2009.godine;

- dana 13.12.2010 godine Sekretarijat rješenjem br.02-4-370-171/07 ponovo odbija zahtjev ovdje tužioca;

- dana 18.12.2010.godine tužilac izjavljuje žalbu protiv tog rješenja, po kojoj Ministarstvo nije odlučivalo u roku 60 dana, ali ni u daljem roku od 7 dana, računato od urgencije tužioca od 17.05 2011.godine;

- tužilac podnosi tužbu Upravnom sudu Crne Gore (iz spisa se ne može utvrditi datum podnošenja ove tužbe, ali prema broju spisa tog suda i prethodnim podacima može se zaključiti da je to bilo u drugoj polovini 2011.godine);

- dana 18.10.2011.godine presudom **U.br.1416/11**, Upravni sud ocjenjuje tužbu osnovanom i nalaže Ministarstvu da u roku 30 dana odluči o žalbi tužioca od 18.12.2010.godine;

- dana 09.12.2011.godine Ministarstvo rješenjem UP 1506-503/10 odbija žalbu tužioca izjavljenu protiv tačaka 1.2. i 4. a poništava rješenje o prekidu postupka pod tačkom 3;

- dana 23.01.2012.godine tužilac podnosi novu tužbu Upravnom sudu, koju uređuje 12.03.2012.godine;

- dana 27.04.2012 presudom **U.br.161/12** Upravni sud poništava rješenje Ministarstva UP 1506-503/10 od 09.12.2011.godine, dovodeći u pitanje nadležnost Ministarstva da odlučuje o žalbi protiv odluka organa lokalne uprave;

- dana 20.06.2012.godine Glavni administrator Opštine Herceg Novi rješenjem (u daljem tekstu Glavni administrator) br.02-10-060-140/12 (ispravka rješenja od 16.01.2013.) usvaja žalbu tužioca i poništava rješenje Sekretarijata br.02-4-370-171/07 od 13.12.2010 godine;

- dana 12.12.2012.godine tužilac podnosi zahtjev Sekretarijatu, za postupak protiv izvršenja i vraćanje stana PD 1 zgrada 2 kat. Par.1224/1 K.O.Topla LN 2274;

- zbog ćutanja administracije tužilac podnosi tužbu Upravnom sudu U.br.2233/13;

- Glavni administrator kao tuženi u predmetu U.br.2233/13 obavještava Upravni sud da je dana 13.11.2013 rješenjem br.02-10-060-58/13 usvojena žalba tužioca i nalaženo Sekretarijatu da u roku 10 dana donese odluku u predmetu 02-4-370-171/07;

- dana 20.03.2013.godine Upravni sud presudom **U.br.2233/13** tužbu odbija ukazujući u razlozima presude da je Glavni administrator postupio po čl.241 Zakona o

opštem upravnom postupku, te da stranka (tužilac) tek nakon što prvostepeni organ donese rješenje u skladu sa uputstvima iz rješenja Glavnog administratora br.02-10-060-58/13 od 13.11.2013, može koristiti redovno pravno sredstvo, zaključujući da osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon na štetu tužioca.

- zbog ćutanja administracije tužilac podnosi novu tužbu Upravnom sudu **U.br.1653/14** koju sud usvaja i donosi presudu 06.11.2014.godine kojom nalaže glavnom administratoru donošenje odluke u roku 30 dana.

Do podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje nema dokaza da je Glavni administrator postupio po presudi Upravnog suda **U.br.1653/14**.

Rezimirajući prethodno navedene utvrđene činjenice Vrhovni sud konstatuje da je nakon što je tužilac prvi put uložio žalbu (13.11.2009.godine) na prvostepeno rješenje upravnog organa, (od kada ova upravna stvar, koja se odnosi na zahtjev za iseljenje iz stana, potpada pod zaštitu građanske osnove čl.6 st.1 Evropske konvencije, budući od tada ima karakter spora oko građanskog prava priznatog na temelju domaćeg prava i od tada tužilac stiče pravo na pravično suđenje u razumnom roku), do dana podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje (21.01.2015 godine), prošlo je 5 godina 2 mjeseca i 8 dana. U tom periodu prvostepeni upravni organ postupajući po zahtjevu tužioca za iseljenje G.D., donio je dvije odluke koje su u upravnom postupku, odbijanjem žalbe tužioca, postale konačne, ali ne i pravosnažne jer su nakon presuda Upravnog suda, u ponovnom postupku odlučivanja drugostepenog upravnog organa, poništene (prva prvostepena odluka 02-4-370-171/07 od 19.10.2009.godine najprije je potvrđena od drugostepenog upravnog organa i nakon toga izvršena ali je drugostepeni upravni organ u postupku ponovnog odlučivanja poništio, a to nakon što je presudom Upravnog suda poništena njegova odluka-drugostepenog organa, dok je druga odluka prvostepenog upravnog organa br.02-4-370-171/07 od 13.12.2010 godine, takođe nakon presude Upravnog suda, poništena rješenjem Glavnog administratora br.02-10-060-140/12 dana 20.06.2012.godine (ispravka rješenja od 16.01.2013.).

Dakle, Vrhovni sud konstatuje da u vrijeme odlučivanja po predmetnoj tužbi, o upravnom zahtjevu tužioca iz 2007 godine, još uvijek nije pravosnažno odlučeno niti trenutno postoji konačna odluka u upravnom postupku, pa čak trenutno nema ni odluke prvostepenog organa.

Razumna dužina postupka mora se cijeliti u svjetlu okolnosti konkretnog predmeta, a shodno čl.4 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku i praksi Evropskog suda, prema sledećim kriterijumima: složenost predmeta, ponašanje podnosioca pravnog sredstva, ponašanje suda i drugih nadležnih organa vlasti i važnost tj. interes koji za podnosioca ima spor povodom kog podnosi pravno sredstvo (*Frydlender protiv Francuske* 2000-VII).

Vrhovni sud ocjenjuje da predmet koji se odnosi na tužiočev zahtjev za iseljenje iz stana izvjesnog G. D. nema složenost zbog koje bi bilo opravdano da procedura po njemu traje više od 5 godina, kao u konkretnom slučaju. Pri tom treba imati u vidu da zakon propisuje kratke rokove u kojima se moraju donijeti odluke od strane upravnog organa po zahtjevu stranke. Naime, Zakon o opštem upravnom postupku (ZUP) bilo je propisano da prvostepeni upravni organi treba da donesu odluke po zahtjevu stranke, u roku od jednog, odnosno dva mjeseca (čl.212 ZUP-a iz 2003.), koji rok je skraćen izmjenama ZUP-a iz 2011.godine na 20 dana odnosno 1 mjesec (čl.12 Zakona o izmjenama ZUP-a iz 2011.). Drugostepena procedura se shodno odredbama ZUP-u iz

2003. godine morala okončati u roku od 60 dana (čl.242 ZUP-u), a taj rok je skraćen izmjenama ZUP-a iz 2011.godine na 30 dana.

Evropski sud je postavio standarde osnovom kojih se traži posebna ažurnost države odnosno njenih organa kada je u domaćem pravu predviđeno da se predmeti moraju okončati sa naročitom hitnošću (*Stevanović protiv Srbije*- 2007.), a što bi se moglo cijeliti u konkretnom slučaju obzirom na zakonske rokove za donošenje odluka upravnih organa.

Vrhovni sud konstatuje da su upravni sporovi pred Upravnim sudom, a koji su pokrenuti nakon konačnosti upravnog akta (dva puta) ili ćutanja upravnog organa (tri puta), relativno brzo okončani. Međutim imajući u vidu da je povodom istog upravnog zahtjeva vođeno ukupno pet upravnih sporova i da su većinom okončani usvajanjem tužbe ovdje tužioca (osim U.br.2233/13 u kom je tužba podnijeta zbog neodlučivanja drugostepenog organa, a odbijena je jer je drugostepeni organ u međuvremenu odlučio po žalbi tužioca tako što ju je usvojio i naložio prvostepenom organu da u roku 10 dana donese odluku), a to ipak nije dovelo do pravosnažnog okončanja upravnog postupka započetog po zahtjevu tužioca iz 2007.godine, već se i sada postupak nalazi na početku, a cijeneći da drugostepeni upravni organ dva puta potvrđivao prvostepena rješenja, koja su kasnije poništavana od strane Upravnog suda, (U.br.106/09; U.br.161/12) a da je dva puta Upravni sud nalagao drugostepenom upravnom organu da u određenom roku postupi po žalbi tužioca (U.br.1416/11; U.br.1653/14), jer nije odlučivao u zakonskom roku, dok je jednom taj organ odlučio tek nakon što je tužilac podnio tužbu Upravnom sudu (U.br.2233/13), što ukazuje da upravni organi nisu imali adekvatnu ažurnost u rješavanju tužiočevog zahtjeva, a donošenju konačne i pravosnažne odluke očigledno nisu doprinijeli ni razlozi odluka Upravnog suda koji su bile više procesne nego materijalne prirode, te cijeneći da tužilac nije svojim postupanjem odnosno nepostupanjem doprinio trajanju postupka, Vrhovni sud nalazi da ukupna upravna procedura (upravni postupci nakon izjavljivanja prva žalbe i upravni sporovi) koja je provedena povodom zahtjeva tužioca br.02-4-370-171/07 nije odgovarala zahtjevu razumnog roka i da nema opravdanja za njeno ovako dugo trajanje, te da je stoga došlo do povrede prava tužioca na suđenje u razumnom roku.

Značaj rješavanja predmetne upravne stvari za tužioca je nesporan ali nije od presudnog značaja budući se njegov zahtjev odnosi na iseljenje drugog iz stana u kom tužilac ne živi, pa to pitanje nije egzistencijalnog značaja za tužioca.

Nakon što je tužbeni zahtjev u pogledu osnova ocijenjen osnovanim, odlučujući o njegovoj visini, Vrhovni sud je imao u vidu da je svrha nadoknade nematerijalne štete u tome da bi se stranci pružila adekvatna novčana kompenzacija za pretrpljeni psihički bol, frustracije i neizvjesnost zbog nerazumne dužine trajanja sudskog postupka, pa u vezi sa tim cijeneći značaj koji za tužioca ima postupak pokrenutog njegovim zahtjevom za iseljenje iz stana, koji nije egzistencijalne prirode kako je to prethodno ukazano, te rukovodeći se principom pravednosti i uzimajući u obzir standarde prakse Evropskog suda i Vrhovnog suda CG u ranijim predmetima, ocijenio je da je tužiočev zahtjev djelimično osnovan u pogledu visine.

Naime, Vrhovni sud smatra da je nadoknada od 600,00 eura, dovoljan vid novčane kompenzacije za frustracije i neizvjesnost koju je podnosilac tužbe trpio zbog nerazumne dužine trajanja postupka oko rješavanja njegove upravne stvari koja se odnosila na zahtjev za iseljenje iz stana i da taj iznos predstavlja pravično zadovoljenje

za mjeru povrede njegovog prava zagaranovanog čl.6 st.1 Evropske konvencije, zbog čega je tužbeni zahtjev iznad dosuđenog odbijen kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 1/15 od 19.02.2015. godine)

NEBLAGOVREMENA IZRADA PRESUDE

(Čl. 4, 37 stav 3 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, u vezi sa čl. 6 st. 1 Evropske konvencije)

Period od 06.10.2012. godine (kranji rok za izradu pisane presude) do 18.03.2013. godine, kada je presuda pisano izradjena cijeni se kao neopravdano odugovlačenje postupka za koji je odgovoran sud.

Iz obrazloženja

„Kako je postupak po kontrolnom zahtjevu tužioca, okončan rješenjem kojim je kontrolni zahtjev usvojen i utvrđeno da se neopravdano odugovlači postupak u predmetu P.br. 851/13, Vrhovnom sudu je, shodno čl.37 st.3 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, jedino preostalo da ovdje tužiocu presudom odredi pravično zadovoljenje, odnosno ocjeni osnovanost tužbenog zahtjeva samo u dijelu njegove visine.

U tom smislu Vrhovni sud je pošao od odredbe čl.4 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, kojom je propisano da se prilikom odlučivanja o tužbi za pravično zadovoljenje, ne samo o njenoj osnovanosti već i o visini postavljenog tužbenog zahtjeva, naročito uzima u obzir složenost predmeta, ponašanje podnosioca pravnog sredstva, ponašanje suda i drugih državnih organa, te interes podnosioca tužbe.

Stim u vezi Vrhovni sud je utvrdio:

- predmet parnice, koju je pred Privrednim sudom tužbom od 21.03.2011.godine protiv ovdje tužioca pokrenuo, stečajni upravnik u ime društva u stečaju "G. C." DOO P., jeste utvrđenje ništavosti ugovora o kupoprodaji nepokretnosti, a alternativno utvrđenje "da se pobijaju pravne radnje - zaključenje ugovora o kupoprodaji nepokretnosti". Dakle, u pitanju je parnica koja nije bila činjenično složena. Ugovor čije se poništenje tražilo priložen je uz tužbu, pa se postupanje suda svodilo na rješavanje pravnog pitanja, koje, uz podrazumjevano znanje sudije o pozitivnim propisima i sudskoj praksi, nije bilo složeno.

- tužilac svojim činjenjem ili nečinjenjem nije uticao na odugovlačenje postupka u predmetu P.br.851/13-11 (stari P.br. 327/11),

- prvi prvostepeni postupak trajao je ukupno 1 godinu i 7 mjeseci, računato od dana podnošenja tužbe (21.03.2011.godine), do dana donošenja prvostepene presude (05.10.2012.godine). U tom periodu sud je zakazivao i održavao ročišta, a kad se ima u vidu da je tužilac dva puta uređivao tužbu, što je uticalo na odugovlačenje prvostepene procedure, za šta sud ne može snositi odgovornost, Vrhovni sud ocjenjuje da je postupak imao relativno primjereno trajanje za ovu vrstu spora. Iako prvostepena presuda P.br. 327/11 datira od 05.10.2012.godine, postupajući sudija presudu nije pisano izradio sve do 18.03.2013.godine, što se utvrđuje iz zabilješke na izvorniku presude (datum otpremanja presude). Shodno čl. 340 ZPP sudija je bila dužna presudu donijeti, a to podrazumjeva i njenu pisanu izradu, u roku od mjesec dana od

zaključenja glavne rasprave, tj. od 06.09.2012.godine. Dakle, obaveza sudije bila je da pisano izradi presudu najkasnije 06.10.2012.godine. Iako prvostepena presuda datira od 05.10.2012.godine, očigledno da ona nije tada pisano izrađena već dana kada je otpremljena, tj.18.03.2013.godine. Za period od 06.10.2012.godine (krajnji rok za pisanu izradu presude) do 18.03.2013.godine, kada je presuda pisano izrađena, postupajući sudija, pa ni sud nema opravdanje, te se ovaj period od **5 mjeseci i 13 dana** cijeni kao **neopravdano odugovlačenje postupka** za koji je odgovoran sud.

Nakon ukidanja prvostepene presude, kada je predmet dobio novi broj (P.br.851/13-11), postupajući sudija blagovremeno je zakazivao ročišta za glavnu raspravu. Međutim, nakon što je rasprava okončana 10.02.2014.godine, sudija nije obrazložila odluku u zakonskom roku. Naime, prethodno pomenutom odredbom čl.340 st.1 Zakona o parničnom postupku propisano je da će sud presudu donijeti najkasnije 30 dana od dana zaključenja rasprave i da se vrijeme donošenja presude smatra dan kada je presuda pisano izrađena. Dakle, obaveza postupajućeg sudije bila je da presudu pisano izradi najkasnije 10.03.2014. godine i preda pisarnici, radi otpremanja strankama. Međutim, sudija je presudu pisano izradila tek 19.02.2015.godine, što se utvrđuje iz zabilješke o ekspediciji na izvorniku presude i to očigledno nakon što je predsjednik suda, postupajući po kontrolnom zahtjevu zatražio njeno izjašnjenje. Dakle, iz ovih podataka proizilazi da je sud dodatno **neopravdano odugovlačio postupak** u pravnoj stvari ovdje tužioca u periodu od 10.03.2014.godine do 19.02.2015.godine, **dakle 11 mjeseci i 9 dana**, što **ukupno** sa prethodnim odugovlačenjem **čini period od 16 mjeseci i 22 dana**.

- parnica pred Privrednim sudom u kojoj je ovdje tužilac bio tuženi odnosi se na poništaj ugovora o kupoprodaji nepokretnosti - autoservisa. Iako se predmet spora direktno reflektuje na imovinska prava ovdje tužioca, po nalaženju Vrhovnog suda, ne može se cijeliti da je interes tužioca za okončanje tog postupka bio od presudnog značaja, tim prije što je on očigledno bio u posjedu nekretnina na koje se odnosio ugovor čije se poništenje tražilo.

Dakle, Vrhovni sud je utvrdio da predmet P.br. 851/13 -11 (stari P.br. 327/11) nije bio činjenično i pravno složen, podnosilac tužbe za pravično zadovoljenje, kao tuženi u tom predmetu, svojim činjenjem i nečinjenjem nije uticao na odugovlačenje postupka, ovdje tužilac nema značajan interes da se parnica pred Privrednim sudom što prije okonča, postupajući prvostepeni sudija, odnosno Privredni sud u Podgorici, nema opravdanje za odugovlačenje postupka za period od ukupno 16 mjeseci i 22 dana.

Evropski sud za ljudska prava u *presudi Markoski protiv R.Makedone - 2006.godine*, iskazao je stav da se ne može opravdati vrijeme od 1 godine i 2 mjeseca, koliko je u tom predmetu bilo proteklo od donošenja presude do njenog dostavljanja strankama, što praktično znači da po stanovištu Evropskog suda nema opravdanja da postupak pisane izrade presude traje 14 mjeseci.

Ukupan period vremena od 16 mjeseci i 22 dana, koji je protekao od dana kada je shodno ZPP-u morala biti izrađena i otpravljena strankama prva i druga prvostepena presuda u predmetu Privrednog suda u Podgorici P.br. 327/11, odnosno P.br. 851/13 - 11, do dana kada su one faktički bile otpremljene, predstavlja vremenski period koji je kompatibilan sa navedenom praksom Evropskog suda, osnovom čega Vrhovni sud utvrđuje da je došlo do povrede prava tužioca na suđenje u razumnom roku, jer je

postupajući prvostepeni sudija neblagovremenom (u zakonskom roku), izradom pisanog otpravka presude uzrokovao da dužina trajanja sudskog postupka u kom je ovdje tužilac bio tuženi, ne odgovara zahtjevu razumnog roka.

Svrha nadoknade nematerijalne štete je u tome da se stranci pruži adekvatna novčana kompenzacija za pretrpljene frustracije i neizvjesnost zbog nerazumne dužine trajanja sudskog postupka, pri čemu se sud rukovodi principom pravednosti i standardima prakse Evropskog suda i Vrhovnog suda CG u ranijim predmetima. Imajući te kriterijume u vidu, Vrhovni sud je ocijenio da je zahtjev tužioca u pogledu visine djelimično osnovan.

Polazeći od navedenih kriterijuma i utvrđenih činjenica, a shodno čl. 4 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, Vrhovni sud smatra da je nadoknada od 300,00 € dovoljan vid novčane kompenzacije za frustracije i neizvjesnost koju je tužilac trpio zbog nerazumne dužine trajanja parničnog postupka. Dosuđeni iznos predstavlja pravično zadovoljenje za ostvarenu mjeru povrede prava tužioca zagarantovanog čl.6 st.1 Evropske konvencije. Stoga je tužbeni zahtjev iznad dosuđenog, ocijenjen je kao neosnovan.”

(Presuda Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 15/15 od 03.07.2015. godine)

ODBACIVANJE TUŽBE ZA PRAVIČNO ZADOVOLJENJE
ZBOG PRAVOSNAŽNO PRESUDJENE STVARI
(Član 8 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku,
u vezi sa čl. 276 st. 1 tačka 5 i čl. 352 st. 2 ZPP)

Sud je pravosnažno presudio u pravnoj stvari čije rješavanje je bilo pokrenuto prvobitnom tužbom ako je u medjuvremenu dosudjeno pravično zadovoljenje u vidu novčane naknade zbog povrede prava na sudjenje u razumnom roku, a pri ocjeni dužine postupka koja se ne može smatrati razumnom uzet u obzir i onaj period koji je bio obuhvaćen tužbom kojom je iniciran raniji postupak u kojem je bilo odlučeno rješenjem koje je ukinuto odlukom Ustavnog suda Crne Gore po ustavnoj žalbi.

Iz obrazloženja

„Zakon o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku u članu 8 predviđa da će se u postupku odlučivanja po pravnim sredstvima za zaštitu prava na sudjenje u razumnom roku na pitanja koja nijesu uređena ovim zakonom shodno primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku, a odredbom čl.276 st.1 tač.5 ZPP, predviđeno je da će sud odbaciti tužbu ako utvrdi da je stvar pravosnažno presudjena. Ovakvo rješenje kompatibilno je praksi Evropskog suda za ljudska prava, koji u skladu sa čl.37 st.1 tač.b Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda briše predmet sa sudske liste kada utvrdi da se stvar smatra riješenom (presude Pisano protiv Italije-2002.god., Kovačić i dr. protiv Slovenije-2008.god. i Stojanović protiv Srbije-2009.god.).

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je Vrhovni sud Crne Gore, odlučujući po tužbi koja je podnijeta dana 20.08.2010.godine, donio rješenje Tpz.br.11/10 od 27.09.2010.godine, kojim je tužba odbačena kod ocjene da nijesu ispunjene procesne pretpostavke za njeno podnošenje. Protiv tog rješenja tužilac je izjavio ustavnu žalbu Ustavnom sudu Crne Gore, koji je odlukom UŽ-III br.468/10 od 25.marta 2014.godine usvojio ustavnu žalbu, ukinuo pobijano rješenje i predmet vratio Vrhovnom sudu Crne Gore na ponovni postupak. Tužilac je dana 04.05.2001.godine podnio novu tužbu za pravično zadovoljenje zbog kršenja prava na sudjenje u razumnom roku u istom parničnom predmetu. Tom tužbom ukazao je na nerazumnost trajanja parničnog postupka počev od 10.09.2004. godine, kao dana pokretanja parničnog postupka u predmetu P.br.1198/09/01 (ranija oznaka P.br.813/2001) pa do njegovog okončanja zaključenjem sudskog poravnania dana 28.12.2010.godine, čime je obuhvaćen i onaj period trajanja postupka iz tužbe u predmetu Tpz.br.11/10. Odlučujući po novoj tužbi ovaj sud je donio presudu P.br.5/11 od 21.06.2011.godine, kojom je djelimično usvojio tužbeni zahtjev i obavezao tuženu da tužiocu na ime nematerijalne štete zbog povrede prava na sudjenje u razumnom roku u navedenom predmetu isplati novčanu naknadu od 2.000,00 € sa pripadajućom kamatom, a za preostali iznos od 3.000,00 € tužbeni zahtjev je odbijen kao neosnovan. Tužilac je podneskom od 04.07.2011.godine

od ovog suda tražio da presudu snadbije klauzulom pravosnažnosti i izvršnosti da bi pokrenuo izvršni postupak.

Prema tome, tužiocu je u međuvremenu presudom Tpz.br.5/11 od 21.06.2011.godine dosudjeno pravično zadovoljenje u vidu novčane naknade zbog povrede prava na sudjenje u razumnom roku, a pri ocjeni dužine postupka, koja se ne može smatrati razumnom, sud je uzeo u obzir i onaj period koji je bio obuhvaćen tužbom, kojom je iniciran raniji postupak u kome je bilo odlučeno rješenjem Tpz.br.11/10 od 27.09.2010.godine i koje je ukinuto odlukom Ustavnog suda Crne Gore po ustavnoj žalbi.

Odlučujući na navedeni način, ovaj sud je pravosnažno presudio u pravnoj stvari čije rješavanje je bilo pokrenuto i prvobitnom tužbom. Time su uklonjeni i mogući učinci povrede prava na sudjenje u razumnom roku zbog čega više nema nikakvog razložnog opravdanja da tužilac istrajava u svom zahtjevu koji je postavio u prethodnoj tužbi.

(Rješenje Vrhovnog sud Crne Gore, Už - Tpz. br. 2/14 od 12.12.2014. godine)

PREURANJENOST TUŽBE ZA PRAVIČNO ZADOVOLJENJE
(Član 37 stav 2 u vezi čl. 33, 35 st. 2 i čl. 17 Zakona o zaštiti prava
na sudjenje u razumnom roku)

Kontrolni zahtjev kao obavezno pravno sredstvo za ubrzanje postupka prethodi tužbi za pravično zadovoljenje, te ako je procedura po istom još u toku, tužba za pravično zadovoljenje je preuranjena.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta se utvrđuje, da je tužilac dana 04.03.2015. godine, podnio kontrolni zahtjev Upravnom sudu Crne Gore, a radi ubrzanja postupka u predmetu tog suda u.br.3506/14, zbog neizvršenja presuda istog suda U.br.2582/14 i U.br.2515/13, te da je predsjednik tog suda, a povodom podnijetog kontrolnog zahtjeva tužiocu dostavio dopis Su-IV-2 br.7/15 od 09.03.2015. godine, kojim je obavjestio istog da predmet U.br.3506/14 nije kompletiran, da sudu nije dostavljen odgovor na tužbu i spisi predmeta od strane tuženog organa, te da će predmet biti dodjeljen u rad sudiji, odmah nakon kompletiranja odnosno proteka roka za dostavljanje odgovora na tužbu.

Odredbom čl.33 st.1 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku propisano je da tužbu za pravično zadovoljenje može podnijeti stranka, koja je prethodno podnosila kontrolni zahtjev nadležnom sudu, a odredbom čl.35 st.2 istog zakona da je tužilac dužan da uz tužbu podnese pravosnažnu odluku po kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz čl.17 istog zakona.

Odredbom čl. 20 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku propisano je da je predsjednik suda dužan da o kontrolnom zahtjevu odluči najkasnije u roku od 60 dana od prijema zahtjeva. Imajući u vidu da je tužilac podnio kontrolni zahtjev 04.03.2015.godine, proizilazi da rok za odlučivanje po kontrolnom zahtjevu ističe 04.05.2015.godine.

Imajući u vidu da je tužilac dužan da uz tužbu za pravično zadovoljenje dostavi pravosnažnu odluku po kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz čl.17 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, kako je to propisano prethodno navedenim čl.35 st.2 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, proizilazi da je tužilac preuranjeno ustao sa tužbom za pravično zadovoljenje. Ovo stoga što je procedura po kontrolnom zahtjevu, kao obaveznom pravnom sredstvu za ubrzanje postupka koje prethodi tužbi za pravično zadovoljenje, još u toku, zbog čega je tužbu valjalo odbaciti.

Stoji činjenica da je u čl.35 st.2 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku propisano, da tužilac uz tužbu za pravično zadovoljenje može da podnese (osim pravosnažne odluke po kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz čl.17 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku) i samo dokaz da je podnosio kontrolni zahtjev nadležnom sudu. Međutim, to se odnosi na situaciju kada predsjednik suda ne odluči u roku od 60 dana o kontrolnom zahtjevu, niti predsjednik neposredno višeg suda po

izjavljenoj žalbi podnosioca kontrolnog zahtjeva zbog nepostupanja što u konkretnom nije slučaj.

Prilikom odlučivanja, ovaj sud je imao u vidu dopis predsjednika Upravnog suda Su.IV- br.7/15 od 09.03.2015. godine, koji je dostavljen tužiocu, a povodom podnijetog kontrolnog zahtjeva od 04.03.2015. godine, kojim je isti informisan da predmet po njegovoj tužbi U.br.3506/14 nije kompletiran, te da s toga nijesu ispunjene procesne pretpostavke da se isti uzme u rad. S tim u vezi, za ukazati je da se ovakva informacija ne može upodobiti sa obavještenjem iz čl.17. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, bez obzira što se predsjednik Upravnog suda u toj informaciji upravo i pozvao na tu odredbu.

Ovo sa razloga, što se obavještenje u smislu čl.17. navedenog zakona može dati tek nakon što predsjednik suda ocijeni da kontrolni zahtjev ne treba odbaciti kao neuređan ili odbiti kao očigledno neosnovan, pa u smislu čl. 15 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku zatraži da mu sudija, kojem je predmet dodjeljen u rad odmah ili najkasnije u roku od 15 dana dostavi izvještaj o dužini trajanja postupka i razlozima zbog kojih postupak nije okončan i samo ako sudija, postupajući po zahtjevu predsjednika suda, dostavi izvještaj u kom obavještava predsjednika suda, da će u određenom roku, ali ne duže od 4 mjeseca, preduzeti određene procesne radnje. Dakle, tek nakon tako sprovedene procedure, obavještenje predsjednika suda, koje se dostavlja podnosiocu kontrolnog zahtjeva, ima procesno dejstvo obavještenja iz čl. 17 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Dakle, imajući u vidu da je tužba podnijeta suprotno odredbi čl.33. st.1. u vezi čl.35. st.2. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, budući da tužilac uz tužbu nije podnio pravosnažnu odluku po kontrolnom zahtjevu, niti obavještenje iz čl. 17 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, te nalazeći da rok za odlučivanje o kontrolnom zahtjevu, iz čl. 20 navedenog zakona, još uvijek traje, Vrhovni sud je tužbu ocijenio preuranjenom, pa je istu odbacio. „

(Rješenje Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 8/15 od 24.04.2015. godine)

NEPOSTOJANJE USLOVA ZA PODNOŠENJE TUŽBE
ZA PRAVIČNO ZADOVOLJENJE

(Član 37 stav 2 u vezi čl. 33 st. 1 Zakona o zaštiti prava
na sudjenje u razumnom roku)

Nije ispunjen uslov za podnošenje tužbe za pravično zadovoljenje ako tužilac nije izjavio žalbu po isteku roka od 60 dana u kojem roku je predsjednik suda bio dužan odlučiti o kontrolnom zahtjevu.

Iz obrazloženja

„Kako je iz dostavljene žalbe, zbog nepostupanja po kontrolnom zahtjevu proizilazilo, da je ista napisana 04.07.2014. godine, a iz "potvrde o prijemu pošiljke" Pošte Crne Gore - Poste 85000 da je pismeno predato 03.07.2014. godine, ovaj sud se dopisom Tpz.br.6/15 od 06.04.2015. godine obratio predsjedniku Privrednog suda u Podgorici, radi dostave obavještenja, da li je žalba izjavljena i kada, i da li je ista i kada proslijeđjena Apelacionom sudu Crne Gore ili pak, Vrhovnom sudu Crne Gore. Povodom ovog zahtjeva, od strane Privrednog suda u Podgorici je dana 20.04.2015. godine uslijedilo obavještenje Su.br.223/-2/15, da žalba tužioca, izjavljena zbog nepostupanja po kontrolnom zahtjevu, u predmetu tog suda P.br.1654/92, ne postoji.

U sjednici vijeća razmotreni su cjelokupni spisi predmeta, pa je vijeće našlo da je tužba nedozvoljena.

Odredbom čl.33. st.1. Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku je propisano da tužbu za pravično zadovoljenje može podnijeti stranka, koja je prethodno podnosila kontrolni zahtjev nadležnom sudu, a odredbom čl.35. st.2. da je tužilac dužan da uz tužbu podnese pravosnažnu odluku o kontrolnom zahtjevu ili obavještenje iz čl.17. ovog zakona, odnosno dokaz da je podnosio kontrolni zahtjev.

Iz spisa proizilazi da je tužilac dana 26.02.2014. godine podnosio kontrolni zahtjev predsjedniku Privrednog suda u Podgorici, u predmetu tog suda P.br.1654/92 (ranije oznake P.br.1274/90), o kojem nije odlučivano.

Saglasno čl.20. navedenog zakona, predsjednik suda je dužan da o kontrolnom zahtjevu odluči najkasnije u roku od 60 dana, od dana prijema zahtjeva, a čl.24. da ako predsjednik suda odbaci ili odbije kontrolni zahtjev ili ako po kontrolnom zahtjevu stranci ne dostavi, u roku od 60 dana, rješenje ili obavještenje u skladu sa čl.17. ovog zakona, stranka može izjaviti žalbu u roku od osam dana, od dana prijema rješenja ili isteka roka za dostavljanje rješenja, odnosno obavještenja.

Kako je provjerom kod Privrednog suda u Podgorici na nesumnjiv način utvrđeno, da tužilac nije podnio žalbu zbog nepostupanja u roku, koji propisuje čl.24. navedenog zakona, to isti u proceduri odlučivanja o njegovom kontrolnom zahtjevu nije iskoristio sva zakonom propisana raspoloživa djelotvorna i dopuštena pravna sredstva.

Osim toga, za ukazati je da sve i pod pretpostavkom, da je isti izjavio žalbu 03.07.2014. godine (datum naznačen u "potvrdi o prijemu pošiljke"), da bi žalba bila

očigledno neblagovremena, jer je izjavljena nakon roka propisanog čl.24. navedenog zakona, pa bi ista u tom slučaju, a saglasno čl.27. bila odbačena od strane predsjednika neposredno višeg suda, ukoliko to ne bi učinio predsjednik kod koga se predmet nalazi u radu.

Dakle, kod utvrdjenja da tužilac nije izjavljivao žalbu, po isteku roka od 60 dana, u kojem roku je predsjednik suda bio dužan odlučiti o kontrolnom zahtjevu, isti nije iskoristio sva pravna sredstva, koja su mu stajala na raspolaganju prije podnošenja tužbe za pravično zadovoljenje. Stoga, tužilac po nalaženju ovog suda nije ispunio uslov za podnošenje tužbe za pravično zadovoljenje, propisan čl.33. st.1. Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, što je u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Vukelić protiv Crne Gore, u kojem je sud ocijenio kontrolni zahtjev djelotvornim sredstvom, u okviru značenja čl.35. st.1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i praksom Vrhovnog suda Crne Gore, u predmetima Tpz.br.41/13, Tpz.br.20/14 i Tpz.br.53/14.

(Rješenje Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 6/15 od 24.04.2015. godine)

PRAVO NA TUŽBU ZA PRAVIČNO ZADOVOLJENJE
 –OBJEKTIVNA NEMOGUĆNOST PODNOŠENJA
 KONTROLNOG ZAHTJEVA–
 (Član 33 stav 2 u vezi st. 1 i čl. 37 st. 2 Zakona o zaštiti prava
 na suđenje u razumnom roku)

Ocjena o tome da li je postojala objektivna nemogućnost da se podnese kontrolni zahtjev utvrđuje se na osnovu činjenica i okolnosti koje su onemogućavale stranku da koristi to pravno sredstvo i time joj ga učinile nedostupnim.

Iz obrazloženja

„Tužilac tvrdi da nije bio u mogućnosti da podnese kontrolni zahtjev. Međutim, ne navodi ni jednu konkretnu činjenicu ili okolnost kojim bi potkrijepio ovakvu tvrdnju, osim što smatra da u konkretnom predmetu, nakon donošenja presuda Upravnog suda, nije bio u mogućnosti da podnese kontrolni zahtjev.

Vrhovni sud ukazuje da se, u smislu čl.33 st.2 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, ocjena o tome da li je postojala objektivna nemogućnost da se podnese kontrolni zahtjev utvrđuje na osnovu činjenica i okolnosti koje su onemogućavale stranku da koristi to pravno sredstvo i time joj ga učinile nedostupnim. Dakle samo u slučaju postojanja okolnosti koje su predstavljale objektivnu zapreku da stranka podnese kontrolni zahtjev, stranka bi se sa uspjehom mogla pozivati na čl.33 st.2 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, što bi njenu tužbu za pravično zadovoljenje činilo dopuštenom.

Ovakav stav iskazan je u presudi Evropskog suda za ljudska prava Sejđović protiv Italije (2006) u kom predmetu je Evropski sud ocjenjivao dopuštenost zahtjeva s aspekta iskorišćenosti domaćih pravnih sredstava i s tim u vezi ocijenio da neiskorišćenost domaćih pravnih sredstava nije apsolutna zabrana dopuštenosti zahtjeva pod uslovom da su na strani podnosioca postojale okolnosti koje su ga objektivno onemogućavale da iskoristi zakonom ustanovljeno djelotvorno pravno sredstvo. Naime u toj presudi je navedeno da je neophodno,

- „...*da postoje objektivne zapreke da ga podnositelj zahtjeva iskoristi (pravno sredstvo-prim.Vrhovnog suda)...*“ odnosno „...*da postoje posebne okolnosti koje podnositelja zahtjeva oslobađaju obaveze da iskoristi pravno sredstvo...*“ - Sejđović protiv Italije (2006)

Dakle, objektivna nemogućnost da se podnese kontrolni zahtjev ne može smatrati ničim argumentovana tvrdnja tužioca da nije bio u mogućnosti da podnese to pravno sredstvo tokom trajanja dva upravna spora (U.br.2515/13 i U.br.2582/14), a sad već i trećeg (U.br.3506/14), pa se tužilac ne može pozivati na odredbu čl.33 st.2 Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, budući ga ništa nije sprečavalo da podnese kontrolni zahtjev.

Imajući prednje u vidu, a naime, da tužilac nije prethodno podnosio kontrolni zahtjev i da objektivno nije bio onemogućen da taj zahtjev podnese, Vrhovni sud je na osnovu člana 37 st.2 u vezi čl.33 st.1 Zakona o zaštiti prava na sudjenje u razumnom roku, odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog sud Crne Gore, Tpz. br. 4/15 od 19.02.2015. godine)

INDEKS POJMOVA

A

Arbitražna odluka	288
Aneks ugovora o radu	311
Akcionari	352
Akcizni obveznik	387

B

Bitne povrede odredaba krivičnog postupka	68 – 73
Bitne povrede odredaba parničnog postupka	270 – 275
Bonus	
-isplata bonusa	321
Beneficirani radni staž	380

D

Diskriminacija lica sa invaliditetom	408
Docnja korisnika kredita	146
Dioba nepokretnosti	224
Doprinos za izdržavanje djece	234
Doprinos u sticanju bračne imovine	236, 243
Disciplinski postupak	326
Derivativna tužba	351
Dvostепенost u upravnom postupku	369

F

Formalno suparničarstvo	278
-------------------------	-----

G

Gradjenje na suvlasničkom zemljištu	175
-------------------------------------	-----

I

Izazivanje opasnosti	46
Identitet presude i optužbe	55
Izmakla korist	120
Imovina porodične zajednice	246

J

Jači pravni osnov	186
Javno oglašavanje	304

K

Krijumčarenje	41
Kamata na kamatu	132
Kontinuirana hipoteka	207

L

Lišenje roditeljskog prava	231
Latački dodatak	300

M

Mobing	344
Materijalno obezbjeđenje	382

N

Ništavost ugovora	91, 93, 97
Ništavost poravnanja	92
Nadriljekarstvo	103
Nedopuštena pobuda	93
Nenadležnost suda	252, 253
Nužni suparničari	262
Nelojalna konkurencija	364
Načelo pružanja pomoći	369

O

Odgovornost advokata	101
Odgovornost poslodavca	107
Objektivna odgovornost	106
Odgovornost države	111 – 116
Ortačka gradnja	177, 179
Odgovornost nasljednika	222
Obim zaostavštine	223
Otkup stana u toku trajanja braka	237
Ocjena dokaza	269
Odbacivanje tužbe	261
Odgovornost brodara	363
Odbornička naknada	383

P

Prenošenje nadležnosti	59 – 62
Pritvor	
-produženje pritvora	65
-određivanje pritvora	66
Ponavljanje krivičnog postupka	81
Predugovor	89
Prividan ugovor	95
Podijeljena odgovornost	127
Pravo preče kupovine	153
Posredovanje	158
Plodouživanje	195
Posebna imovina bračnih drugova	239
Preinačenje tužbe	263, 265
Presudjena stvar	267
Ponavljanje parničnog postupka	284 – 287
Povreda na radu	323 – 325
Prenos udjela	358
Porez na nepokretnosti	385

R

Renta	
-izmjena rente	123
Regresna šteta	157

S

Sticanje bez osnova	129
Sticanje svojine odlukom državnog organa	167
Sticanje svojine pravnim poslom	168 - 170
Savjesnost sticaoca	171
Sticanje svojine na pokretnoj stvari	185
Službenost	
-ustanovljenje prava službenosti	192 – 194
Sticanje prava stanovanja	196
Sukob nadležnosti	251
Sporazumni prestanak radnog odnosa	331
Stanarsko pravo	345
Stečajni postupak	360 - 362
Stranačka legitimacija	371

T

Transformacija radnog odnosa	301, 302
Trgovina ljudima	55
Tužba za pravično zadovoljenje	
-preuranjenost tužbe za pravično zadovoljenje	422
-nedozvoljenost tužbe za pravično zadovoljenje	420, 424

U

Utaja poreza i doprinosa	37 – 40
Ugovorna odgovornost	130
Ugovor o jemstvu	161, 163
Uznemiravanje prava svojine	190
Usmeni testament	215
Ugovor o doživotnom izdržavanju	217 -221
Ugovorena zarada	313

V

Vanredno ublažavanje kazne	83, 84
Vršenje roditeljskog prava	229
Vanbračna zajednica	245
Vrijednost spora	255

Z

Zloupotreba položaja u privrednom poslovanju	43
Zločinačko udruživanje	48
Zahtjev za zaštitu zakonitosti	78 – 82, 283
Zelenaški ugovor	98
Zastarjelost potraživanja	138, 142 – 144

Ž

Žalba	
-ocjena žalbe i odgovora na žalbu	74
-odustanak okrivljenog od žalbe	77
-rokovi za žalbu	258

SADRŽAJ / CONTENTS

U ZNAK ZAHVALNOSTI dr ČEDOMIRU BOGIĆEVIĆU.....	4
<i>AS A SIGN OF GRATITUDE TO DR CEDOMIR BOGICEVIC</i>	
PRAVNI STAVOVI	5
<i>LEGAL ATTITUDES</i>	
SUDSKA PRAKSA.....	32
<i>COURT PRACTICE</i>	
KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO.....	36
<i>SUBSTANTIVE CRIMINAL LAW</i>	
KRIVIČNO PROCESNO PRAVO.....	57
<i>CRIMINAL PROCEEDINGS LAW</i>	
OBLIGACIONO PRAVO.....	88
<i>LAW OF CONTRACTS AND TORTS</i>	
STVARNO PRAVO.....	166
<i>PROPERTY LAW</i>	
NASLJEDNO PRAVO.....	212
<i>SUCCESSION LAW</i>	
PORODIČNO PRAVO.....	228
<i>FAMILY LAW</i>	
GRADJANSKO PROCESNO PRAVO.....	250
<i>CIVIL PROCEDURE LAW</i>	
RADNO PRAVO.....	292
<i>LABOUR LAW</i>	
PRIVREDNO PRAVO.....	348
<i>COMMERCIAL LAW</i>	
UPRAVNO PRAVO.....	368
<i>ADMINISTRATIVE LAW</i>	
LJUDSKA PRAVA I SLOBODE.....	406
<i>HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS</i>	
INDEKS POJMOVA.....	428
<i>INDEX</i>	

CRNA GORA / MONTENEGRO
VRHOVNI SUD CRNE GORE / THE SUPREME COURT OF MONTENEGRO

BILTEN / BULLETIN

Izdavač / Publisher
Vrhovni sud Crne Gore

Tehnička obrada / Technical processing
Nada Janković

Tiraž / Circulation
700

Štampa / Press
Štamparija "IVPE" - Cetinje

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Centralna narodna biblioteka Crne Gore, Cetinje

347.991 (497.16) (055)

BILTEN / Glavni i odgovorni urednik Dušanka Radović - God 1 (1994) -
Podgorica (Njegoševa 10); Vrhovni sud Crne Gore, 2015 (Cetinje: IVPE). - 24 cm

Dva puta goodišnje
ISSN 1800-5810 - Bilten (Podgorica)
COBISS.CG.ID 10914832